

LIBRARY OF THE
Massachusetts
Bible Society

Catalog No. A. 500.7 / NT 1840TH

Family INDO - EUROPEAN

Sub-Family HELLENIC

Branch.....

Group.....

Language ANCIENT GREEK

Dialect H. KOINH

Locality.....

Contents NEW TESTAMENT

Version Edition of Tittmann &

Translator Hahn

Published by Tauchnitz

Place Leipzig

Date 1840

Accession No. 386

Accession Date March 4 1930

Price \$ 0.25

J. W. 1840
an. 1840
1840

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

NOVUM TESTAMENTUM
G R A E C E

POST

IOH. AUG. HENR. TITTMANNUM

OLIM PROF. LIPS.

AD FIDEM OPTIMORUM LIBRORUM

SECUNDIS CURIS RECOGNOVIT

LECTIONUMQUE VARIETATEM NOTAVIT

AUGUSTUS HAHN.

EDITIO STEREOTYPA.

L I P S I A E

SUMTIBUS ET TYPIS CAROLI TAUCHNITII

1840.

MASSACHUSETTS
BIBLE SOCIETY

FOUNDED 1805

IOH. AVG. HENR. TITTMANNVS

L. B. S.

Quam Carolus Tauchnitius, vir arte typographica, qua in patria nostra clarissimus est, de literis divinis humanisque optime meritus, me rogasset, ut curam editionis N. T., quam ab egregia illa scriptorum graecorum, typis perpetuis expressorum, collectione non diutius abesse posse, saepius eum monueram, ipse susciperem, quamquam praevidebam, me in editione et parvi voluminis et modici pretii nihil fere eorum praestare posse, quae ab nova aliqua recensione homines critici postulaturi viderentur; tamen precibus amici honestissimi annuendum esse putavi, quum apud me reputassem, aequos arbitros in hac editione non exspectaturos esse, ut studii critici N. T., quo Germaniae theologi inprimis inclaruerunt, fructus omnes coacervatos habeant; quod etsi fieri potuisset, tamen ad perfectae editionis criticae exemplum minime suffecturum fuisset. Concedent enim omnes, qui difficultates illius studii usu cognoverunt, rem nondum eo pervenisse, ut certo divinare quis possit, an et quo tempore editionem criticam N. T., ne dicam omnibus numeris absolutam, sed talem saltem habituri simus, in qua omnes leges criticae certa ratione observatae

et ad singulos scriptores sacros, ingenio et oratione diversos, recte accommodatae sint. Nam in variis quidem lectionibus, e Codicibus, Patribus atque Versionibus diligenter colligendis, viri doctissimi tam feliciter operam suam collocarunt, ut dubitare liceat, an quidquam amplius in hoc genere postulari aut expectari possit. Sed ut his tantis copiis criticis, quantas de nullo alio scriptore vetere congestas vidimus, recte uti possimus, multa adhuc desiderantur, quae verendum est, ne tanto tardius comparari possint, quum ab eo studiorum genere, sine quo vana est omnis ars critica, multi nunc quam maxime abhorrere videantur. Verum hoc non dixi eo consilio, ut levem operam meam, quam in hac editione praestitisse nonnullis videbor, excusarem, sed ut ostenderem, me, quantum haec editio, scholis potius et usui communi, quam studio critico destinata, a perfectae editionis criticae exemplo absit, optime ipsum intelligere. Itaque quid praestare voluerim, paucis indicabo.

Primum igitur in mutando textu vulgari hanc mihi legem scripsi, ut lectiones meliores, summorumque criticorum iudicio probatas, reciperem quidem, sed quosdam tamen locos intactos relinquerem, si emendatio, quae nonnullis, et ipsi Griesbachio, placuisset, quamvis codicum auctoritate commendata, scriptoris ingenio et ratione dicendi nondum satis firmata videretur. Quamquam enim magna temeritas esset, sine codicum fide dignorum testimonio textum tentare, si probabilis lectio in libris reperitur, tamen non soli codices sufficere videntur ad lectionem veram singulis locis eligendam, sed in pluribus locis, in primis ubi particulae permutatae sunt, aut de articulo agitur, omnium fere locorum comparatione opus est, ut quoque

loco, quae genuina lectio sit, probabili ratione conii-
ciatur. Quod verissimum esse, hi optime intelligent, qui
leges criticas, quas de eligendis lectionibus doctissimi
critici et Griesbachius quoque tulerunt, inter ipsas
comparaverint. Itaque ubi nondum satis certum mihi
videbatur, lectionem vulgarem aut manifesto falsam
aut certe longe deteriorem esse, quod e solis codicibus
non ubique cognosci potest, retinendam eam putavi,
inprimis ubi alia lectio ob solam auctoritatem codicum
recipienda fuisset, vulgaris vero analogia seu con-
stanti ratione dicendi cuiusque scriptoris, diligentius
observata, defendi posse videretur. Nam erraret qui-
dem, qui in scriptoribus sacris eam in usu verborum
formularumque constantiam esse crederet, quae in aliis
scriptoribus saepissime plurimum adiuvat in variis
lectionibus aestimandis iudicium: sed negari tamen
non potest, esse quaedam singulis scriptoribus propria,
(v. c. Iohanni usus frequens articuli, inprimis ante
nomen Domini,) quae in lectione vulgari sive defen-
denda sive emendanda minime negligenda sunt. Quare
si animadverterint viri docti, vulgarem lectionem, a
Griesbachio aliisque remotam, a me revocatam esse,
eos velim hoc nec temere neque ideo factum putare,
quod illorum virorum iudicio meam opinionem praetu-
lerim, sed quod, omnibus rationibus subductis, non-
dum satis certum mihi visum sit, non esse ferendam
lectionem vulgarem. Malui enim in editione omnium
usui destinata aliquot loca dubia intacta relinquere,
quam dubiis emendationibus recipiendis efficere, ut
qui a studiis criticis alieni sunt, ubique veram se-
lectionem habere temere credant.

Sed quoniam plagularum angustia non ferebat, ut
quae aut omissa aut mutata essent, in ipso margine

notarentur, hanc rationem ineundam esse putavi, ut verba, quae meo et aliorum iudicio eiicienda erant, un-
cis tantum includerem, ne quid ad explicandam potis-
simum tradendamque doctrinam divinam desiderarent,
qui hac editione pro vulgari essent usuri. Eas autem
notas, quibus parentheses indicari solent, omnes eieci,
partim quod multae manifesto falsae sunt aut certe
arbitrariae atque ab aliis aliter positae, partim quod
interpretationi potius quam lectioni constituendae in-
serviunt, ideoque non liberam imperitis interpretatio-
nem relinquunt, quum etiam peritioribus nonnunquam
fucum fecisse videantur. Denique earum lectionum
vulgarium, quae mutatae sunt, indicem adieci, ut qui
hac editione usuri essent, statim, si quid mutatum esse
animadvertissent, vulgarem textum possent comparare.
Hac igitur ratione effecisse me puto, ut in hac editione
et textus vulgaris legatur, nec desiderari possint certae
emendationes. Id si esse effectum aequi et periti arbi-
tri iudicaverint, ex animo laetabor.

Ceterum deum, patrem domini nostri Jesu Christi,
pie veneror, ut pro sua misericordia omnibus, qui usuri
sunt hac editione, largiatur spiritum, per quem ipse
testatus est de filio suo, ut non ingenii exercendi causa
legant libros sacros, sed ad verae pietatis, fidei et vir-
tutis nutrimenta et sibi et aliis haurienda, et dum ipsi
verissime intelligant, se habere vitam in filio, ad fa-
ciendum opus domini indies magis idonei reddantur,
sintque et ipsi, et qui ex iis audient verbum dei, omni-
bus spei immortalis bonis beatissimi.

Ser. Lipsiae d. xxv. Nov. a Dom. c1010cccxix.

LECTURIS

s. p. d.

AUGUSTUS HAHN.

Quamquam in praefatione b. TITTMANNI, magistri posteaque collegae pie colendi, quaedam leguntur, quae ipsi usu neutiquam probata novimus, v. c. quod scripsit, in variis lectionibus diligenter colligendis viros doctissimos tam feliciter operam suam collocasse, ut dubitare liceat, an quidquam amplius in hoc genere postulari aut exspectari possit: consilium tamen legesque ab ipso sibi in adornanda editione, *scholis potius et usui communi, quam studio critico* destinata, scriptas ita omnibus fere operis Tittmanniani censoribus aequis probatas fuisse intelleximus, ut praeter alia, minoris ea momenti, quae non laudaverunt, hoc maxime doluerint, quod vir doctissimus in observandis illis legibus parum sibi constiterit codicemque sacrum bono consilio editum innumeris fere vitiis turpari passus sit. Quare CAROLUS CHRISTIANUS TAUCHNITIUS, qui studia patris celeberrimi summa cum sollertia persequitur, ante plures annos me rogavit, ut ipse aut novam N. T. editionem pararem aut Tittmannianam ita emendarem, ut fini suo responderet. Praetulimus hoc, non

pietate solum moti, sed etiam propterea, quod editio illa, quam in multorum juvenum manibus vidimus, a vitiorum sordibus purgari lectorumque desideriiis melius accommodari posse videbatur. In ipso autem opere experti sumus, quantum laborem susceperimus; vitiis enim liber supra expectationem nostram scatebat. In solis evangeliiis Matthaei et Marci et in ep. ad Romanos haec σφάλματα deprehendimus: Mt. 4, 18: ἀλειῖς, 7, 12: ἐστι. ib. 22: κύριε semel omissum, ib. 26: ὁμοιωθήσεται. 10, 2: ὁ 12, 38: θέλωμεν loco θέλομεν ib. 45: ἐπὶ 19, 12: πῆν I. τὴν 24, 7: ἐνθός I. ἔθνος. Mr. 6, 41. ἰδίδου ib. παραδῶσιν I. παραθῶσιν 16, 11. ζῆ. Rom. 4, 14: κατήχηται I. κατήχη. 6, 13: ἀλλὰ omiss. 10, 6: ἀναβήσει 15, 14: ἀγαθοσύνης ib. 32. καὶ interpolatum ante ἔλθω. — Accentus male positus Mt. 2, 2: ποῦ ἐστὶν 7, 4 et 5: ὀφθαλμοῦ σοῦ 11, 27: πατέρα τὶς 12, 19: ἀκούσει τὶς 13, 39: ἀγρὸς ἐστὶν 18, 8: καλὸν σοὶ ἐστὶν (it. 9. et Mr. 9, 43. 45. 47.) ib. 15: μεταξύ σου - aliisque locis bene multis. Etiam interpunctio verborum saepe inepta fuit v. c., ut ex ep. ad Rom. exempla petamus: 3, 25: ἁμαρτημάτων. 9, 8: τοῦ θεοῦ. 11, 17: ἐγένου. 15, 23: ἐτῶν. — Quid autem dicam de literarum majuscularum usu plane arbitrario commatumque confusione, quorum initia literis illis cognosci voluit! Cf. Mt. 1, 25. 2, 5. 8. 3, 2. 14. 15. 4, 9. 10. 17. 5, 13. 14. 35. 6, 8. aliaque innumera exempla. — Accedit numerus haud exiguus lectionum auctoritate codicum non satis munitarum v. c. Mr. 4, 30: ὁμοιώσωμεν loco receptae ὁμοιώσωμεν, ib. 37. ἐπέβαλεν I. ἐπέβαλλεν, 6, 13: ἐξέβαλον I. ἐξέβαλλον, 8, 12: οὐ δοθήσεται I. εἰ δοθ. — Praeterea laborandum etiam fuit in tollenda multifaria scriptionis accentuumque ponendorum inconstantia. Ita Tittmannus cum Knappio et Griesbachio Mt. 3, 4. scripsit ὄσφῦν, sed Mr. 1, 6. et Eph. 6, 14. cum

iisdem posuit ὀσφύν. Atque huius generis sunt multa. In oxytonis ante comma vir beatus plerumque cum prioribus editoribus servavit gravem, nonnunquam tamen — casu an consilio? — posuit acutum v. c. Mt. 23, 24. Rom. 13, 14. al. Nos semper gravem cum acuto commutavimus, ubi interpungendum esse iudicavimus: quantam autem in verbis sententiisque singulis rectius interpungendis operam collocaverimus, facile intelligent iudices aequi, qui hanc nostram editionem cum priore comparaverint. Nonnunquam etiam a Schulzio et Lachmanno, qui egregie hac in re versati sunt, descendendum iudicavimus. Ita Mt. 21, 42. et Mr. 12, 11. post αὐτή non putavimus tollendum esse comma, quod utroque loco delevit Schulzius, priore loco Lachmannus servavit, altero autem sine iusta causa, ut nobis quidem videtur, sustulit. Pari modo Lachmannus locis simillimis Mt. 24, 31. et Mr. 13, 27. post ἀνέμων nunc sustulit comma nunc posuit, nos utroque loco delevimus cum Schulzio. Hic contra Mt. 26, 34. et Mr. 14, 30. verba πρὶν — φωνῆσαι posteriore loco a reliquis interpungendo separavit, priore non item, cuius discrepantiae idoneam rationem non videntes utroque loco commata cum Lachmanno delevimus. Similia saepius observavimus. Ita Mt. 27, 59 sq. in Schulzii editione N. T. Griesbachiani ante sententiam consecutivam καὶ ἔθνηκεν comma desideratur, quod Mr. 15, 46. eodem loco recte positum nobis videtur. Lachmannus neutro loco habet. Neque vero subit gloriari, nos ipsos nobis ubique constitisse, quamvis summo studio id egerimus, ut in his etiam rebus, quae leviores nonnullis videbuntur, legibus satisfaceremus. Inconstantiam beati editoris in interpunctionis accentusque notis ponendis conspicuam animadvertimus etiam in tollendis signis alle-

gandi („, “), quae Knappius cum signo exclamandi adoptavit; etenim Mt. 1, 23. 19, 18. aliisque locis, sed paucissimis, toleravit illa signa, a Graecorum usu aliena, quae in reliquis delevit.

Caeterum obsoleta scribendi ratione Tittmanno quoque recepta *κἀγώ, κἀμοί, κἀμέ* et simil. ubique profligata scripsimus *κἀγώ, κἀμοί, κἀμέ, κἀκεῖνος, κἀκεῖ, κἀκεῖθεν, κἀν, ἦρε, ἦσαν, ἄρον, ἄραι, ἄρας, ἦρθη, ἦρκεν* et quae sunt cognata, *προός, προύς, προότης, προύτης, ἀγαπᾶν*, rel. Iota vero subscripsimus, ubi apud Tittmannum aliosque praeter Lachmannum desideravimus, *vv. εἰκῆ, Τρωάς*. Circumfleximus *θλίψις, λαῖλαψ, στῆλος, χρῆσμα, κρηῦσαι, κρᾶζον, κρᾶξαν, ῥῖψαι, ῥῖψαν, συντριβον*, et si quae sunt aliae voces, non vero *κρῖμα*.

Lectionem receptam *Δαβὶδ* (quam Tittmannus servavit), *Σολομῶντος, Σολομῶντα* (quam Lachmannus tuitus est Mt. 1, 6. Act. 3, 11. 5, 12., sed repudiavit Mt. 12, 42. Luc. 11, 31. Io. 10, 23.) et *Μωσῆς* (quam formam retinuerunt Griesbachius et Scholzius) plurimorum eorumque antiquissimorum codicum auctoritate moti ubique mutavimus in *Δαβὶδ, Σολομῶνος* et *Μωϋσῆς*, neque vero in magna codicum inconstantia *Ναζαρέτ* ullo loco mutare ausi sumus in *Ναζαρέθ* aliamve formam, neque etiam *Καπερναούμ* in constanti bonorum testium discrepantia commutavimus in *Καφαρναούμ*, quam formam exhibent quidem codices praestantissimi BC*DZ, verss. Vulg., Syr. et Copt. et PP. Orig. et Cyrillus, non autem AKLPS pluresque codices (inter eos etiam *Δ*) aliique testes. Lachmannus quidem ubique habet *Καφαρναούμ*, sed forma prioris nominis apud eum admodum varia est: *Ναζαρέθ* Mt. 2, 23. 21, 11. Luc. 4, 26. Act. 10,

*) Luc. 7, 1. (ut videtur) 10, 15. Io. 4, 46. 6, 59.

38. *Ναζαράθ* Mt. 4, 13. Luc. 2, 4. *Ναζαζορέτ* Mr. 1, 9. Luc. 2, 39. 51. 4, 16. Io. 1, 46. 47. Haec hoc loco semel notasse sufficiat.

Primum igitur hoc egimus, ut editionis Tittmannianae menda varii generis tolleremus textumque ad optimorum librorum fidem formarem. Quum autem scholis potius et usui communi, quam studio critico, haec editio destinata sit, lectoribus bene consultum iri putavimus, si in uno conspectu formae editionum GRIESBACHII (utriusque, et Halensis¹ et Lipsiensis²), KNAPP³ et SCHOLZII⁴ ponerentur, ita ut, qui nostra editione usuri essent, sine ulla difficultate omnes lectiones cognoscere possent, quas editores illi suo iudicio probarunt. Simul vero praestantissimas lectiones adnotandas esse censuimus, quas CAROLUS LACHMANNUS⁵, qui ab omnibus editoribus saepissime discessit, in textum recepit, praestantissimas dico, quippe quas antiquissimorum eorumque optimorum codicum, versionum et patrum suffragiis com-

¹) NOVUM TEST. GRAECE. Textum ad fidem codicum, versionum et Patrum recensuit et lectionis varietatem adiecit D. Io. Iac. Griesbach. Vol. I. IV Evangelia complectens. (Ed. II. Halae Sax. 1796.) Editionem tertiam, emendatam et auctam curavit D. Dav. Schulz. Berolini 1827. 8. Vol. II. Acta et Epp. Apostolorum cum Apocalypsi complectens. Editio secunda emendatior multoque locupletior. Halae Sax. — 1806. 8.

²) Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ — NOVUM TEST. GRAECE. Ex recensione I. Iac. Griesbachii cum selecta lectionum varietate. Lipsiae (1805.) 1825. 8.

³) Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ — NOVUM TEST. GRAECE. Recognovit — Georg. Chr. Knappius. Tom. I. et II. Ed. quarta. Halis Sax. 1829. 8.

⁴) N. T. GRAECE. Textum ad fidem testium criticorum recensuit — De. I. Mart. Augustinus Scholz. Vol. I. IV Evv. compl. Lipsiae 1830. Vol. II. 1836. 4.

⁵) NOVUM TEST. GRAECE. Ex recensione Car. Lachmanni. Editio stereotypa. Berolini 1831. 12.

probatas intelleximus, quarum plures etiam ipsi recepimus, earumque nonnullas, quas Griesbachius, Knappius et Scholzius ne dignas quidem habuerunt, quas in margine notarent, quum latuerint ipsos gravissima testimonia.

Verba autem suspecta uncis — [ ] — inclusimus, neque pietate erga Tittmannum moveri potuimus, ut eas notas, quibus parentheses indicari solent — ( ) — omnes eiiceremus, quarum, si recte positae sunt, usus vix dubitari potest, id quod ipse quoque vir beatus sensisse videtur, quum parum sibi constans pluribus earum pepercerit (v. c. non solum Mr. 2, 10. et Luc. 5, 24., sed etiam, ubi nos delevimus, Mt. 21, 4. 26, 43. Mr. 3, 17.), quo fucum, quem tollere studuit, imperitioribus fecit, quum eodem signo usus sit ad ea notanda, quae vel ipsius vel aliorum iudicio suspecta sunt habenda.

Lectiones et vulgares, quae mutatae sunt, et variantes, reliquis editoribus aut omnibus aut singulis probatas, non in appendice, ut Tittmannus, sed, ut in prospectu essent, in ipso margine notavimus, ibique etiam locos V. T. indicavimus, qui a scriptoribus sacris vel diserte allegati sunt vel innui videntur. Typographus sollertissimus suasu nostro curavit, ut numeri commatum orationis contextae magnitudine paululum emineant, ne cum numeris commatum allegatorum permutari possint.

Cui locorum V. T. lectionumque variantium indici ut spatium lucraremur, numeris capitum non in media columna sed in margine positae ea, quibus singula capita Tittmannus separaverat, intervalla sustulimus, quibus etiam oratio contexta nonnunquam importune interrumpitur v. c. Io. 2, 23 sqq. aliisque ll. m. — Singulorum autem commatum initia in hac etiam edi-

tione, sicut in priore, maiusculis litteris indicata sunt; ubi autem nominibus propriis commatum termini incerti videbantur reddi, ibi spatium paululo amplius intercedere iussimus, veluti Mt. c. 1.

Paucis denique de ipsa textus lectionumque variantium in margine notatarum ratione dicendum erit. *Lectionem receptam*, quae dicitur, non nisi gravissimis de causis in marginem relegavimus, suffragantibus plerumque prioribus editoribus. Quod ubi factum est, illam simpliciter in margine notavimus v. c.

Mt. 18, 28. ὁ, τι ὀφείλεις —

— 19, 19. τὸν πατέρα σου —

Quod si autem unus aut plures editorum receptam, quantumvis suspectam, tuiti sunt sive propter internam eius bonitatem, qua multorum saeculorum lectoribus probata est, sive propter testium nonnullorum auctoritatem, sive propter ipsius interpolationis utilitatem, vel, ut Tittmanni verba repetam, „ne quid lectores ad explicandam potissimum tradendamque doctrinam divinam desiderarent“, tum pro rei ipsius diversitate varia ratio nobis ineunda fuit. Si lectionem omnes e textu eiecerunt, praeter unum, qui nobiscum uncis inclusam servavit, v. c. Mr. 6, 33., notavimus ita:

οἱ ὄχλοι om. GSL. dub. K. —

i. e. omiserunt *Griesbachius* (in utraque edit.), *Aug. Scholz*, *Lachmannus*, dubitante *Knappio*. Ibidem *Scholzius* αὐτόν servavit, *Knappius* nobiscum uncis inclusit, *Griesbachius* autem et *Lachmannus* deleverunt, id quod significavimus subscripta nota

ib. αὐτόν om. GL. dub. K. —

Haud raro ipsi tuiti sumus lectionem a cunctis illis editoribus damnatam, ubi pluries consensu *Dav. Schulzii* Coll. S. V. laetati sumus, quem internis maxime du-

ctum rationibus sententiam Griesbachianam saepe aut dubitasse aut improbasse constat. Cf. Mt. 24, 20., ubi *ἐν* ante *σαββάτω*, quod sane in bonis libris (BKSV aliisque, etiam *Δ*) deest, aliis (DL) loco *ἐν* *σαββάτω* exhibentibus *σαββάτου*, praecedenti *χειμῶνος* aperte conformatum, Schulzius tuetur, apposite monens, Matthaeum quidem scribere solere *τοῖς* *σάββασιν* (12, 1. 5. 10. 11. 12.), sed eundem ibidem (v. 2. — loco non dubio —) habere *ἐν* *σαββάτω*. Nos addimus, receptam legi in antiquissimo codice Dublinensi (*Z*) et respondere Matthaeo *Ἐβραῖζονται*, illasque lectiones (*σαββάτω* et *σαββάτου*) sapere emendationem. — Ita etiam Mr. 9, 40., ubi editores omnes ad fidem codicum ADKSV plurimumque versionum et Patrum receperunt lectionem *κ. ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν*, Schulzius patrocিনatus est lectioni vulgari *καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν*, appellans locum parallelum Luc. 9, 50. et innuens, orationis nexui maxime eam consentaneam esse. Adstipulamur, simul provocantes ad consensum codicum BC, quos apud Marcum lectionem receptam habere ex Birchii et Wetstenii collationibus certo constare videtur, quod etiam de codicibus FGHX aliisque valere non dubitamus. Habet etiam receptam *Δ* i. e. San-Gallensis. In loco parallelo apud Lucam lectionem *ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν* praeter D et K, qui sibi constituerunt, habent etiam BCL (qui ap. Marcum habet *ἡμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν*) et M, non autem SV, qui receptam tuentur, et AA, qui hab. *ὑμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν* —. In tanta codicum inconstantia et discrepantia non ausi sumus iugulare lectionem in se satis bonam, sed notavimus dissensum:

ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν G (diss. Sch.) KSL. —

Hae fere sunt rationes, quae subinde nos impediverunt, quo minus vestigia virorum doctissimorum premere-

Nonnunquam nullum editorum illorum consentientem habuimus, v. c. Luc. 6, 7., ubi receptum ἀντόν (quod praeter codd. ab Augustino Scholzio commemoratos AEFKSV deest etiam apud Δ) servavimus nixi auctoritate codicum BDLMX; Luc. 15, 17. ὡδε neque ante neque post λιμῶν suscepimus cum reliquis editoribus, non solum propter discrepantiam codicum B (cuius collatores dissentiunt de loco) D et L, qui habent, sed quod pro recepta lectione testantur codd. APQ aliique multi, inter quos etiam Δ, ita ut h. l. ne dubitemus quidem, ὡδε esse interpolatum. Pauca haec exempla e multis demonstrant, ubi recepta lectio a nobis servata sit, id non temere esse factum. Subinde ei pepercimus, ubi de meliore reliquos editores dissidentes vidimus. Si qui autem sunt, qui illorum virorum iudicium malunt sequi, iis eo satis prospectum esse putamus, quod quas praetulerunt lectiones ubique notavimus.

Saepe nos in tuenda lectione recepta praecessit *Lachmannus* v. c. Mt. 19, 24. 23, 21. 25. 36. aliisque locis multis.

Haud raro *Griesbachius* eam, quam in editione Halensi proscripserat, lectionem postliminio in ed. Lipsiensi restituit, v. c. Mt. 25, 2., ubi receptae: καὶ πέντε μωραὶ in margine subiecit notam:

καὶ αἱ π. μωραὶ G*KS —

i. e. *Griesbachius* ed. Hal., *Knappius* et *Aug. Scholzius* suscepit articulum, quem denuo testibus criticis examinatis *Griesbachius* ed. Lips. relegavit. Ita saepius sententiam retractavit, cf. 26, 9. 35. 38. 27, 42. etc. — Aliis in locis aut lectionem receptam, quam editio Halensis intactam reliquerat, editio Lipsiensis cum alia commutatam in margine exhibet, aut haec restituit, quam Halensis e textu eiecit in margine habet,

id quod circello literae G apposito significavimus, v. c. Mr. 3, 5. (ubi Halensis habet rec. ἀποκατεστάθη) haec legitur nota:

ἀπεκατεστάθη G^oSL p. Sch.

i. e. ἀπεκατ. legit *Griesbachius ed. Lips., Aug. Scholz-ius, Lachmannus*, probante *Dav. Schulzio* (in tert. ed. N. T. Griesbachiani). Eadem signa v. ib. v. 28. 32. 6, 15. 9, 22. 10, 46. 11, 13. all. — Reliqua notarum signa sua quisque sponte intelliget. Hoc solum addimus, nonnunquam nos etiam lectionem a nemine illorum editorum admissam, sed *Davidi Schulzio Griesbachiani* operis editori probatam, in margine notasse, v. c. Luc. 1, 76.

καὶ σὺ δέ, pr. Sch. —

i. e. probavit *Schulzius* — it. ib. 13, 31.

ἐν αὐτῇ τῇ ᾠρᾷ pr. Sch.

Caeterum fere ubique, ubi *Schulzius* a *Griesbachii* sententia discessit vel de eius veritate dubitavit, significavimus.

Haec sunt, *Lectores benevoli*, quae praemonenda videbantur. In textu quam emendatissime edendo nos maximam operam posuisse, hoc speramus *Vosmet ipsos* agnituros esse. Hoc etiam nobis persuasum est, *Vos notitiam subsidiorum criticorum* huic praefationi adiectam, eamque tironum gratia scriptam, benigne accepturos esse. Sicubi autem nos aut dormitasse aut hallucinatos esse animadverteritis, id ut humanae imbecillitati benevole condonare velitis etiam atque etiam rogamus. *Deus autem T. O. M.* Vestra rerum divinarum studia pro suae gratiae immensa ubertate prospere velit.

Scrib. *Vratislaviae* d. 12. m. Mai. a. D. C1810CCCL.

NOTITIA

SUBSIDIORUM PRAESTANTISSIMORUM,

QUIBUS AD LIBROS N. T. RECENSENDOS
UTENDUM EST.

Ars critica docta est et subtilis institutio de legibus et subsidiis, quibus utendum est cum ad veram librorum originem et indolem cognoscendam et aestimandam, tum ad genuinam eorum formam restituendam. In scholis discerni solet crisis inferior et superior, vocabulis non omnino aptis, neque eodem sensu acceptis, sed usu sancitis. Discrimen utriusque a nonnullis in ambitu eorum positum est, quae in censum veniunt, ita ut inferiorem dixerint, quae in genuino textu, ut barbare loqui consueverunt, restituendo versatur (quae cr. verbalis s. grammatica: Textkritik, Wortkritik vocari solet), superiorem autem eam, quae de vera totius libri vel singularum eius partium origine et indole quaerit. Neque vero liquet, quo iure limites utriusque ita descriperint, quum idem fere sit agendi modus, quo et genuina libri locive cuiusdam forma restituitur vel pravitas eius cognoscitur, et quo ei, cuius est, sive auctori sive aetati vindicatur. Iusta autem distinctionis causa non est in materia, de qua quaeritur, sed in modo quaerendi, scil. in diversitate rationum, quibus genuina origo (authenticia) vel forma (integritas) aut totius libri aut unius loci verbive examinatur et cognoscitur*). Sunt autem rationes illae partim externae, veluti antiquitas, multitudo, fami-

---

*) De hac enim arte critica h. l. agitur, quae ad utramque spectat, non de ea, quam critice realem vocant, quae ipsam libri, sive genuini sive spurii, indolem examini subiicit et ad leges cuiusvis artis scribendique generis exigit.

lia et indoles codicum, translationum (versiones dicunt), allegationum, aliaque testimonia et documenta, quibus origo libri vel partium eius locorumque singulorum atque orationis contextae forma cognosci et iudicari potest, partim internae, eaeque repetitae ex sententiis alicui scriptori propriis, singulari scribendi modo, consensu cum historia et temporum et auctorum, quibus libri vel partes librorum, de quibus quaeritur, tribuuntur. Critice inferior non nisi rationibus illis externis, quae ab historia sensuumve usu suppeditantur, utitur, ut genuina a suppositis et corruptis discernat, sive de toto libro librorumve collectione quaeritur, sive de singulo loco vel verbo. Superior contra cr., quam sublimiorem rectius dixeris, non nisi nititur rationibus internis, iudicatque, sive totum librum sive singulos locos genuinos esse, qui indoli et stylo scriptoris genioque et historiae aetatis, cui tribuuntur, consentanei sunt.

Nos autem h. l. non de legibus et praesidiis quaerimus, quibus iudicium de genuina librorum ss. N. T. origine (authenticia) regitur, neque etiam leges exponemus sive critices inferioris sive superioris, quae faciunt ad integritatem eorum cognoscendam, sed illa omnia scholis *εἰσαγωγικαῖς* artique criticae destinatis relinquentes hoc tantum agimus, ut iuvenum gratia, qui hac nostra editione usuri lectionibusque historicis, criticis et exegeticis interfuturi sunt, praesidia gravissima paucis describamus, quorum usu recto genuina librorum N. T. cum omnis oratio tum singulorum locorum lectio et cognosci et restitui potest, quantum quidem eius ferunt temporum remotissimorum studiorumque diversissimorum rationes, quae his sanctissimis libris hucusque navata sunt. Experti scimus, tali indice et accuratiorem subsidiorum criticorum cognitionem et memoriam iuvenum, si consulere subinde possint, utiliter iuari.

Sunt autem illa gravissima venerandae antiquitatis monumenta, quibus libri Novi Testamenti vel omnes vel singuli vel etiam partes et particulae eorum nobis servatae sunt, quorum primum locum obtinent codices manuscripti, alterum translationes s. versiones, tertium singuli librorum ss. loci a Patribus ecclesiae antiquae aliisque scriptoribus allegati, ex quibus intelligi potest, quae fuerit codicum ratio, quibus usi sunt.

I. Codices manu scripti.

Horum alii literis majusculis (unciales dicunt), alii eorumque nonnulli jam saeculo VIII., plurimi autem a saeculo X. inde minusculis (cursivis) literis exarati sunt. Quamvis horum quoque haud pauci, utpote bonorum codicum, qui aetatem non tulerunt, apographa, maximi momenti sint, praestant tamen iis plurimi illorum non aetate solum, sed etiam fide, si quidem multo purior fontis unda est, quam rivi. Solent illi a Criticis post J. Jac. Wetstenium literis majoribus insigniri et hac ratione a reliquis distingui, qui numeris Arabicis notantur, licet inter hos quoque sint, inprimis inter codices Evangelistariorum, quos literis majusculis scriptos esse constat*).

I. Codices literis uncialibus scripti, qui EVANGELIA aut sola aut cum aliis N. T. libris continent.

A. *Alexandrinus* saec. V. scriptus, a 1628. a Cyrillo Lucari, patriarcha Constantinopolitano (antea Alexandrino) Carolo I. regi Britanniae dono missus, jam Londini in Bibl. Musei Britannici asservatus. Praeter singula commata mutilus est ab initio usque ad Matth. XXV, 6., in Ev. Joann. VI, 50 — VIII, 52. et 2 Cor. IV, 13. (α γ ε γ ρ α μ μ.) — XII, 6. — Novum Testamentum typis simillimis descriptum edidit C. G. Woidius Londini 1786. fol. (Vetus T. iisdem typis describi iussit Henr. Hervejus Baber, Musei Britannici Bibliothecarius).

*) v. c. eorum, quos Augustinus Scholz, Nov. Test. Graec. Vol. I. p. XCVIII sqq. enumeravit et descripsit, cod. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 18. 25. (ex parte) 26. (it.) 33. 34. 36. 40. 41. 42. 45. 46. 47. 50. 61. 63. 64. 65. (cod. rescriptus) 66. (it.) 67. 72. (ex p.) III. 115. 116. 118. 123. 127. 130. 135. (cujus Facsimile, quod dicunt, nuper in Anecdotis, quae Lipsiae a. 1837. prodierunt, Tab. I. lapidi incisum edidit Ferd. Flor. Fleck) 144. 150. (?) 172. 173. 174. 175. aliique; cf. Griesbach, N. T. Vol. I. ed. 3. p. CXV sqq. et Chr. Dan. Beck, Monogrammata Hermeneutices librorum N. F. (Lips. 1803. 8.) p. 94 sqq. Plurimi horum codicum adhuc parum accurate cum textu vulgari s. recepto collati, sed diligentissima collatione aequae digni sunt ac nonnulli eorum, quos supra enumeraturi sumus (cf. Griesb. l. c.). Iuvabit etiam eos in posterum signatura quadam a reliquis evangelicis distinguere, quae minusculis literis scripta sunt.

B. *Vaticanus* saec. IV. *) v. V., Romae in bibl. Vaticana n. 1209. notatus, qui pariter ac Alexandrinus praeter V. etiam totum N. T. complectitur exceptis epp. ad Tim., Tit., Philemonem et Apocalypsin. Epistola ad Hebraeos non integra literis majusculis scripta exstat, sed c. IX, 14. a verbo *καθαριῶν* incipiunt characteres recentiores. *Ang. Majus*, Vir meritis de orbe litterarum eminentissimus, dudum sperari jussit editionem codicis egregii accuratissimam, quam ardentissimis precibus efflagitamus. Hucusque acquiescendum fuit in collationibus ejus tribus, quarum antiquissima est, quam bibl. regia Parisiensis servat, a 1669. a Julio de St. Anastasia facta, qua Aug. Scholzius in adornanda sua N. T. editione usus est, altera *Rich. Bentleji*, quae in appendice ad editionem N. T. e cod. Alexandrino modo laudatam Oxonii a. 1799. n. 3. publici iuris facta est, admirabili accuratatione eximia, cui vix cedit tertia, quae debetur clarissimo Danorum theologo *Andreae Birch*, qui praeter IV Evangelia gr., quae cum var. a textu lectionibus Havniae 1788. prodierunt, non solum a. 1798. Varias lectiones ad textum Act. App., epp. Catholicarum et Pauli edidit, sed etiam a. 1801. Varias lectiones ad textum IV Evv. ex Editione Evangeliorum iterum recognitas et quam plurimis accessionibus locupletatas, textu omisso, promulgavit. Cuius collatione codicis Vaticani Bentleiana illa plurimis in locis confirmatur, multis suppletur, nonnullis vero suspecta redditur, quum collatores non ubique consentiant, ita ut nova recognitione accuratissima opus sit. Descripsit Birchius codicem unicum in libri modo laudati Prolegg. p. XV — XXVII.

C. *cod. rescriptus S. Ephraemi*, sub cuius opusculis multa V. et N. T. fragmenta latent, non ubique satis conspicua, a *Wetstenio* (qui codicem descr. in Prolegg. ad N. T. Graec. T. I. Amstel. 1751. fol. p. 27 sq.) iteratis studiis accuratissime collata, nuper etiam ex parte a *Fleckio* Theologo Lipsiensi recognita, qui horum studiorum, ut per litteras amicissime mecum communicavit, iam iam publice rationem reddet in Anna-

*) iudice I. Leon. Hug in comment. egregia de antiquitate cod. Vaticani. Friburgi 1810. 4.

libus ab Ullmanno et Umbreitio editis¹). Codex, inter codd. N. T. in bibl. reg. Paris. n. 9. (olim n. 1905.) notatus, dignissimus sane est, qui accuratissima descriptione posteritati servetur.

D. *Cantabrigiensis* (2517.), Graeco-Latinus saec. VII., olim Theod. Bezae, qui eum a. 1562. Lugduni ex monasterio S. Irenaei nactus est. Continet Evangelia et Acta App., mutilus vero est locis nonnullis ev. Matthaei, Io. et Actt.; ex epistolis catholicis, quas olim etiam complexus est, nihil superest praeter fragmentum versionis Latinae 3 Io. 11 — 15. Codicem a plurimis mirifice discrepantem summa fide descriptum edidit *Thomas Kipling* Cantabrigiae 1793. fol. Nondum satis collatus est²).

E. *Basileensis* (num. B. VI. 21.) saec. IX. cont. IV Evangelia, in Ev. Lucae nonnullis locis mutilus, post alios a *Wetstenio* accuratius collatus.

F. cod. (olim) *Io. Boreeli*, Batavorum apud Anglos legati, nunc Ultraiecti ad Rhenum, ubi, quod Dav. Schulzius collega S. V. mecum communicavit, eum contulit senex Reverendissimus Dr. I. Heringa, qui spem fecit, se collationem mox publici iuris esse facturum, quo nostra multorumque desideria explebit.

G. cod. (olim Andr. Erasmi *Seidelii*, qui eum ex Oriente attulit, deinde I. Chph. Wolfii, qui hunc et sequentem cod. Richardo Bentleio in Angliam transmisit, nunc) Harleianus Nr. 5684. in Museo Britannico, cont. Evangelia, scr. saec. XI. (ex sententia vero Wolfii saec. VIII.), mutilus pluribus locis. Descripsit et contulit codicem, accuratiore recognitione dignissimum, simul cum sequenti *I. Chph. Wolfius* in *Anecdota Graecis* T. III. (Hamb. 1723. 8.) p. 48 — 92. cf. etiam *Griesbachius* in *Symbb. criticis* I. p. LXIV. qui vero non nisi prima

1) Idem etiam duo commata, Luc. XX, 12. 13., literis scripturae ipsius codicis conformatis lapidi incisa edidit in libro *optimae frugis: Anecdota maximam partem sacra in itineribus Italicis et Gallicis collecta*, Tab. I.

2) cf. *Dav. Schulzii*, qui in nova *Griesbachiani* operis editione paranda hunc codicem multis locis denuo contulit, *disp. de codice D. Cantabrigiensi*. Vratisl. 1827. 4.

folia perlustravit usque ad Matth. IX, 18. et septem observavit lectiones variantes a Wolfio praetermissas.

H. olim *Seideli*, deinde *Wolfii* (cf. not. ad cod. G.) saec. XI. cont. Evangelia, mutilus pluribus locis, collatus a *Wolfio* l. c. ubi et huius et illius codicis lacunae accuratius notatae sunt, quam apud *Wetstenium*, quem *Griesbachius* et recentiores secuti sunt, qui collationis *Wolfianae* parum diligenter rationem habuerunt.

I. *Cottonianus* (in bibl. Cotton. signatus Tit. C. 15. — nunc Londini in Mus. Brit.) saec. VII. vel VIII., cont. quatuor fragmenta Ev. Matth. XXVI, 57 — 65. XXVII, 26 — 34. et Io. XIV, 2 — 10. XV, 15 — 22.

K. *Cyprius* (olim *Colbertinus* 5149., ex Cypro insula in bibl. Colbert. advectus, nunc) *Regius* 63 (in bibl. Paris.). Hic codex, IV Evangelia continens, quem *Montefalconius* saeculo VIII., *Simonius* vero, qui eum contulit et lectiones varr. cum *Millio* communicavit, saec. X. adscripsit, saec. IX. scriptus est iudice *Augustino Scholz*, qui eum denuo contulit et descripsit in *Curis crit. in historiam textus Evangeliorum* Heidelb. 1820. p. 53 sqq. et in *Edit. N. T.*

L. *Regius* 62. (olim 2861.) saec. VIII., cont. IV Evangelia, paucis locis mutilus in Matth. et Mr. et Io. XV, 21 — fin., post *Stephanum* et *Wetstenium* diligenter collatus a *Griesbachio* in *sympb. crit. I. p. LXVI sqq.* praeter Matth. VIII — XVIII, 10. quare hanc et ev. *Ioannis* partem denuo contulit *Aug. Scholz*.

M. *Regius* 48. (ol. 2243., antea *Francisci des Camps* abbatibus de *Signi*, qui codicem a. 1706. *Ludovico XIV.* dono dedit), saec. X., cont. Evangelia, descriptus et coll. ab *Aug. Scholz*.

N. *Vindobonensis* bibl. *Caesareae* (*Lambecii* 2.), saec. VII. cont. fragmenta *Luc.* XXIV, 13 — 21. 39 — 49. Descripserunt *Petr. Lambecius* et *Kollarus* in *Commentariis de bibl. Vindobonensi*, contulerunt *Herm. Treschovius* et *Alterus* (*N. T. gr. ad codd. Vindobon. gr. expr. II Tomi. Vindob. 1786. sq. 8.*).

O. *Montefalconii* fragmentum (ab *Ans. Bandurio mon. Bened. ei oblatum*), cont. *Luc.* XVIII, 11 — 14. cf. *Bernh. de Montfaucon Palaeographia Graeca* p. 235 sq.

P. *Guelpherbitanus A*, cod. rescriptus saec. VI. multa fragmenta IV Evangeliorum continens, quorum tamen plura commata mutilata literaeque in foliis nonnullis adeo extinctae sunt, ut hucusque nondum legi potuerint.

Q. *Guelpherbytanus B*, cod. reser. eiusdem aetatis multa fragmenta Ev. Lucae duoque Ioannis continens, de quo idem valet, quod de praecedente notavimus. Utrumque codicem curatissime descripsit, edidit et contulit *Franc. Ant. Knittel*, olim apud Guelpherbytanos (zu Wolfenbüttel) Archidiaconus, in libro egregio: *Ulphilae versionem Gothicam nonnullorum capitum epist. P. ad Romanos* — — e litura codicis cuiusdam mspti rescripti, qui in Augusta ap. Guelpherbytanos bibliotheca adservatur, una cum variis variae litteraturae monumentis hucusque ineditis eruit — — Brunov. (1762.) 4. p. 53 — 100. et 101 — 118. cf. p. 271 sqq. — Pauca Knittellii aciem fugerunt.

R. *Tubingensis* saec. VII. unicum folium, cont. fragm. Io. I, 38 — 50., typis exscriptum studio *Reussii* (*Beschreibung einiger Handschriften der Univ. Bibl. zu Tübingen 1778. 8.*). *Wetstenius*, qui eo iam usus est, signavit nr. 98.

S. *Vaticanus 354.*, saec. X., cont. IV Evangelia, descr. et bis collat. ab *Andr. Birch* (*Quatuor Evv. cum var. a textu lectt. rel. Havn. 1788. et Varr. Lectt. ad text. Evangg. 1801. 8.* — ubi describitur cod. Proleg. p. IV. sq. — cf. amplior. descript. apud *Ios. Blanchinum*, *Evangeliarium quadruplex lat. vers. antiq. s. vet. Italiae — Romae 1749. II PP. fol.* — P. I. Vol. II. p. DIV. DLXXI. et Tab. VI.).

T. cod. *Borgiae* I. cont. fragmenta Io. VI, 28 — 67. VII, 6 — VIII, 31. Graeco-Sahidica saec. IV. ex sententia *Augustini Ant. Georgii*, Eremitae Augustiniani, qui praeter *Birchium* (cf. *Varr. lectiones etc. 1801. Proleg. p. LVII.*) fragmenta accuratissime descripta edidit et cum variantibus aliorum codd. lectionibus comparavit (*Fragmentum Evangelii S. Iohannis Graeco-Copto-Thebaicum saeculi IV* — — ex *Veliterno Museo Borgiano nunc prod.* — — *Romae 1789. 4.*). *Augustinus Scholz* codicem vindicat saeculo V.

U. (olim) equitis *Nanii* I., nunc Venetiis in bibl. S. Marci, saec. X., cont. Evangelia. Post *Birchium*, qui lectiones

ab ipso publicatas clarissimo Muentero debuit (cf. l. l. p. LXV sq.), codicem fere integrum contulit *Augustinus Scholz*.

V. *bibliothecae Moscoviensis*, cod. saec. VIII. cont. Evangelia, sed a Io. VII, 39. saec. XIII. literisque minusculis scriptus. Post *Fr. Chr. Grossium*, qui lectionum varr. notationem cum Bengelio communicavit (qui cod. Moscuensem vocavit), cuique Wetstenius (qui nr. 87. notavit) debet, codicem contulit *Chr. Fr. de Matthaei*, a quo lit. V insignitus est.

W. *Regiae bibl. Parisiensis* fragmentum saec. VIII. (codici regio 314. annexum), duobus foliis cont. Luc. IX, 36 — 47. X, 12 — 22. primo collat. ab *Aug. Scholz*.

X. *Landishutensis* (ol. Ingolstadiensis) saec. X., cont. IV Evangelia, mutilus pluribus locis. Post Ios. Dobrowskium, qui lectiones aliquot e Luca et Ioanne decerptas cum Griesbachio communicavit, codicem accuratius contulit *A. Scholz*.

Y. *bibliothecae Barberinae* (a Franc. Barberino R. E. Card. saec. 17. conditae) nr. 225., fragmentum codicis saec. IX. cont. Io. XVI, 4 — XIX, 28. collat. ab *Aug. Scholz*. Praefixum est hoc nobile frag. codici saec. XII., qui Evv. cum comment. Theophylacti complectitur.

Z. bibl. colleg. S. Trin. *Dublinensis*, cod. rescr. saec. VI., nisi antiquior, cont. multa eaque egregia fragmenta ev. Matthaei, quae stanneis formis descripta edidit *Io. Barrett*, S. T. P. socius sen. Trin. Coll. Dublin., sub tit: Evangelium secund. Matthaeum ex cod. rescripto in bibl. Colleg. S. S. Trin. iuxta Dublinum — —. Dubl. 1801. 4 mai. — Post Barretum diligenter cont. *Dav. Schulz* in 3. edit. Vol. I. Griesb. Operis.

T. bibl. *Vaticanae* (olim codici latino 3785. adiunct.) fragmentum cod. saec. f. VII. quinque foliis cont. Matth. XIX, 6 — 13. XX, 6 — 22. 29 — XXI, 3. 3 — 11. 11 — 19. Contulit *Gaetanus Marini*, cui lectt. varr. debet *A. Scholz*.

A. cod. bibl. *San-Gallensis* saec. IX. cont. IV Evangelia cum versione Lat. interlineari, hic ibi a Graecis discedente, summa fide ad exemplar mscpt. descriptum: Antiquissimus quatuor evangeliorum canonicorum Codex San-gallensis Graeco-Latinus interlinearis, nunquam adhuc col-

latus. Ad similitudinem ipsius libri manu scripti accuratissime delineandum et lapidibus exprimendum curavit *H. C. M. Rettig.* — Turici 1836. 4.

2. Codices literis uncialibus scripti, qui ACTA APOSTOLORUM aut sola aut cum EPISTOLIS CATHOLICIS¹⁾ aliisque N. T. libris continent.

A. *Alexandrinus*, de quo v. inter codd. Evangeliorum.

B. *Vaticanus*; cf. ibidem notata.

C. cod. rescr. *S. Ephraemi*; cf. ibid.

D. *Cantabrigiensis*: it.

E. *Laudianus*, Oxonii in bibl. Bodleiana (F. 82.) cod. saec. VII. vel VIII., olim in Sardinia, deinde Guil. Laudii, Archiep. Cantuariensis saec. XVII., qui eum Universitati Oxoniensi dono dedit. Continet Acta cum versione Latina, mutilus XXVI, 29 — XXVIII, 26., excusus Oxonii studio *Thom. Hearni* 1715. et ab eodem descriptus et collatus, quem secuti sunt *Milnius*, *Wetstenius*, *Griesbachius* aliique.

F. *Coislinianus* 1. 2), parum apte a *Wetstenio* (N. T. Tom. II. p. 451.), quem *Griesbachius* et *Scholzius*, ne numeros turbarent, secuti sunt, in codicibus N. T. numeratus est; complectitur enim codex saec. VII. libros V. T. (Octateuchum et IV libros Regum) ex vers. τὸν ὄ, nec nisi in margine, sed eadem manu, qua codex exaratus est, adscriptum habet locum Act. IX, 24. 25., quem *Wetstenius* cum editis contulit.

G. (infra inter codd. epp. Paulinarum lit. I. insignitus) olim Cardinalis *Passionei*, nunc in bibl. Angelica (Augustinianorum Eremitarum Romae) A. 2. 15., cod. saec. IX. vel X., cont. Acta, epp. Catholicas et Pauli, ab initio et fine mutilus, incip. cum Act. VIII, 11. finitur cum Hebr. XIII, 1. (teste *Scholzio*, sed secund. *Birchium* c. X, 10.) Post *Blanchinum* (Ev. Quadrupl. P. I. Vol. II. p. DLVII.) et *Birchium* (qui vocavit codicem Aug. 2. et qui 1 ep. ad Corinth. et ep. Iacobi diligenter per

1) Hae enim illa in codicibus antiquissimis excipere solent eodemque ordine ab *Augustino Scholz* et *Carolo Lachmann* novissimis temporibus editae sunt.

2) Codices bibliothecae ducis et episcopi *Henr. Caroli de Cambout-Coislin* saec. XVII. translati sunt postea in bibl. *Benedictinorum Sangermanensium* — *St. Germain des Prez* —.

omnia examinavit, reliqua vero cursoria lectione perlustravit; cf. Varr. lectt. ad text. Actt. Apost., epp. Cath. et Pauli — Havniae 1798. — Proleg. p. XIV.) integre eum consulit *Aug. Scholz.*

H. (int. codd. epp. Paul. n. 179.) bibl. *Mutinensis* (Ms. II. G. 3.), saec. IX., cont. Acta, mutilus ab initio usq. ad V, 25. et in fine XXVII, 1 — fin.; haec seriori manu saeculo f. XI. addita sunt, illa demum saec. XV. Idem codex, qui etiam epp. Paulinas literis minusculis saec. XII. scriptas cum comment. complectitur, totus collatus est ab *Aug. Scholz.*

Nota. Inter codd. *Moscovienses*, quos *Matthaeius* examinavit (v. codd. Evangg. lit. V.), est etiam unus saec. IX. literis uncialibus scriptus, lit. g ab ipso insignitus, qui cont. epp. catholicas et Pauli; cf. index codd., ab ipso primum in sua N. T. editione adhibitorum, praemissus Epistolis ad Corinthios (Rigae 1783. 8.) p. IX. — Hic codex, quatenus epp. Catholicas continet, in posterum lit. I. insigniendus erit.

3. Codices literis uncialibus scripti, qui epp. PAULINAS continent.

A. *Alexandrinus*; v. codd. Evangg.

B. *Vaticanus* (it.).

C. cod. rescr. *S. Ephraemi* (it.).

D. *Claramontanus* (olim Bezae, qui eum Claramontio — Clermont en Beauwaisis — acceptum ita vocavit), nunc Regius 107. (antea 2245.), cod. Graeco-Latinus saec. VII. vel VIII., cont. epp. Pauli. Initium Rom. I, 1 — 7. deest, duoque folia, quibus 1 Cor. XIV, 13 — 22. continetur, ab alia manu, sed satis antiqua, scripta sunt; epistola vero ad Hebraeos a manu recentiore exarata est. Accuratissime descriptus et collatus est a *Griesbachio.*

E. *Sangermanensis* (olim Corbeiensis, quem Augustinus Scholz N. T. Vol. II. p. XXII. nunc Petropolitanum vocat), Graeco-Latinus saec. X. vel XI., quem *Wetstenius* (l. c. p. 7 sq.) et *Griesbachius*, licet non eodem sensu, Claramontani apographum esse censuerunt, cont. epp. Pauli, mutilus 1 Tim. I, 1 — VI, 15. et Hebr. XII, 8. — fin.

F. *Augiensis* (scil. olim in bibl. monast. Benedict. Augiae maioris — Reichenau — in Helvetia, deinde Rich. Bentleii,

nunc) colleg. SS. Trinit. Cantabrigiae, cod. Graeco-Latinus saec. IX. vel X., cont. epp. Pauli, mutilus ab initio Rom. I, 1 — III, 8. et defic. ep. ad Hebraeos, cuius non nisi versio Latina superest. Descripsit et contulit eum *Wetstenius* (v. N. T. T. II. p. 8 sq. cl. T. I. p. 153 sq.).

G. *Boernerianus* (olim Chr. Fr. Boernerii theologi Lips., nunc) in bibl. reg. Dresdensi, cod. Graeco-Latinus saec. IX, praecedenti maxime cognatus, ad errores etiam levissimos usque, cont. epp. Pauli 13. (non ep. ad Hebraeos), hians Rom. I, 1 — 5. II, 16 — 25. 1 Cor. III, 8 — 16. VI, 7 — 14. Col. II, 2 — 8. Philem. 24 — 25. Versio Latina non est iuxta Graeca ad latus scripta, ut in Augiensi, sed interlinearis. Magna fide et diligentia codex transcriptus et editus est a *C. F. Matthaei* Misenaë 1791. 4. Messem tamen eum reliquisse novo collatori quum suspicarer, meo rogatu partem codicis denuo contulit *Rud. Anger*, clar. Prof. Lipsiensis, meque humanissime literis certiolem fecit, saepius codicem editum a mscpto non solum in rebus levioribus, sed nonnunquam etiam in gravioribus discrepare; ita Eph. IV, 16 cod. habet μέρους, non μέτρους, ut *Matthaeus* edidit, v. 18. ἐσοτισμένοι, non ἐσοτισμένως, alia.

H. *Coislinianus* 202. (olim in monte Atho), cod. saec. VII., cont. fragmenta epp. Pauli: 1 Cor. X, 23 — 39. XI, 9 — 16. Gal. I, 4 — 10. II, 9 — 14. Hebr. II, 11 — 16. III, 13 — 18. IV, 12 — 15. 1 Tim. III, 7 — 13. Tit. I, 1 — 5. 15 — II, 5. III, 13 — fin. Descripserunt et contul. *Wetstenius* (l. c. p. 9 sq.) et *Griesb.* (Symbb. crit. II. 85 sq.). *Montefalconius*, qui fragmenta insignia antiquissimis monumentis adnumeravit, adscripsit saeculo V. aut VI.

I. olim *Passionei* (inter codd. Actorum lit. G insignitus), nunc Romae in bibl. Angelica A. 2. 15. (cf. l. c.). Post *Blanchinum* et *Birchium* cont. *A. Scholz.*

K. cod. *Moscoviensis* saec. IX., a *Matthaeio* lit. g insignitus (cf. supra notam sub fin. indicis codd. Actt. App.).

4. Codices literis uncialibus scripti, qui APOCALYPSIN continent.

A. *Alexandrinus*; vid. codd. Evangg.

B. *Monachorum S. Basilii* Romae n. 105. (secund. Aug. Scholz nunc in bibl. Vaticana) cod. saec. VII., iussu Card. Quirini in gratiam Wetstenii collatus cum ed. I. Morini Paris. 1628. (quae Stephani tertiam repraesentat). Lectiones exhibet *Wetstenius* N. T. Tom. II. p. 894 — 96. et a c. XXI, 5. usque ad finem suis locis sub textu p. 841 sqq. Griesbachius suspicatur, minus accurate codicem examinatum esse, neque Scholzius indicat, se eum examinasse. Ipse collator hoc certe, quod Wetstenius (l. c. p. 894.) refert, fassus est, transpositiones aliquas, non mutantem sensum, omissas esse.

C. cod. rescr. *S. Ephraemi* (v. codd. Evv.). Desunt in apoc. III, 20 — V, 14. VII, 14 — IX, 16. XVI, 14 — XVIII, 2. XIX, 10 — fin. Post *Wetstenium* denuo cont. *Aug. Scholz*¹⁾.

II. Versiones librorum N. T.

Quod si vetustissimorum N. T. codicum consensu cognoscitur, et quae illis, quibus scripti sunt, saeculis fuerit librorum sacrorum forma et quatenus ea consentiat cum textu, qui dicitur, recepto²⁾, studia primigeniam formam veramque lectionem restituendi magnopere etiam iuvantur antiquissimis aut totius codicis N. T. aut singularum eius partium translatio-

1) Iure suo novissimis diebus questus est Vir acutissimus Carolus Lachmann, examina codicum mss. a plerisque instituta fini suo parum respondere, quum neque omnes indicaverint, cum quam editione codicem aliquem contulerint, neque omnem codicis discrepantiam a libris editis, sed eam modo, quae alicuius momenti esse ipsis videretur, indicaverint, ita ut e silentio ipsorum nequiquam conicere liceat, ubi lectiones variantes non sint notatae, ibi codicem cum textu, quem dicunt, recepto concinere. Quam recte iudicaverit Lachmannus, ipsi multis testimoniis probasse nobis videtur in censura Novi Testamenti Gr. ex recensione Car. Lachmanni, edita in Annalibus criticis Berolinensibus: *Jahrbücher für wissenschaftl. Kritik* 1838. Nr. 91 — 98. Tum demum satisfacient codicum examina critica, si accuratissime indicatum fuerit, ubi et quatenus illi lectionem receptam aut comprobent aut condemnent aliamque orationis verborumve singularum formam exhibeant.

2) Textus N. T. receptus is dicitur, quem Elzevirius bibliopola per Occidentem vulgavit editionibus, quae Lugduni Batavorum a. 1624, 16. 1633. 12. saepiusque repetitae prodierunt. Elzeviriae autem N. T. editiones conflatae sunt ex editionibus Roberti Stephani (quarum primae Pa-

nibus, quarum plurimae iisdem saeculis, quibus codices graeci adhuc superstites, nonnullae etiam prius exaratae sunt. Docent enim non solum, qui libri inter apostolicos in diversissimis ecclesiae partibus relati sint, sed etiam quae fuerit Graecorum exemplorum, ad quae factae sunt, ratio cum quoad ambitum tum quoad sententiarum, imo haud raro verborum quoque consecutionem et formam. Cognosci saepenumero potest ex iis, quid ipsis scriptorum sacrorum verbis humana industria addiderit, quo tempore et loco lectiones nonnullae ortae, commata vel singula verba interpolata sint, et, si interpretes illi sermonis Graeci satis periti fuerunt, docere etiam nos possunt, quomodo interpungendum sit, saltem quomodo lectores eruditi antiquitatis Christianae interpungendum esse putaverint. Neque tamen hoc de omnibus translationibus eodem sensu et iure dici potest, sed de iis tantum, quae Graeca exemplaria accurate et, quantum per patriae linguae indolem fieri potuit, ad verbum reddiderunt. Quod ut recte iudicari possit, eum, qui criticum earum usum facere vult, nosse oportet cum omnem linguae, qua interpretes usi sunt, genium, tum peculiarem singulorum interpretum indolem, quorum alii vel invito vernaculae linguae genio Graeca totidem verbis transferre studuerunt, alii contra patrii sermonis formam et colorem servarunt, quamvis id egerint, ut virorum sacrorum verba fidissime redderent. Inter hos eminent auctor antiquissimae translationis Syriacae (Peschito), inter illos Latinorum plures et ipse Hieronymus, antiquissimarum conversionum collator, emendator et stator, cui inter Syros aequiparandi sunt Polycarpus Hierapolitanus et Thomas Heracleensis. Quantumvis autem codicum Graecorum lectiones translationibus antiquissimis aut probantur aut improbantur, caute tamen nec sine grano salis, quod dicunt, earum usus

---

rishiis a. 1546. 12., 1549. 12. — quae mirifica vocatur — et 1550. fol. — regia — prodierunt) et Theodori Bezae (Genevae 1565., quam plures secutae sunt, laudatissimae 1582. et 1598.). Editionum autem principum, quas Stephanus et Beza ad codices nonnullos recensuerunt, praestantissimae sunt 1) Complutensis 1514 (in Polyglottis); 2) Erasmi Roterodami Basileae in aed. Io. Frobenii 1516. 1519. 1522. 1527. 1535.; 3) Aldina cur. Andr. Asulani Venet. 1518. fol., qua prima Erasmi editio, paucis ea emendata locis, repetita est; 4) Hagenoënsis cur. Nic. Gerbelii 1521. 4., qua secunda Erasmi editio expressa est.

in textu recensendo et restituendo, nec nisi a bene gnaris instituendus est; quare hortamur iuvenes generosos valentesque ingenio, ut in tempore linguas etiam Orientales, a plurimis neglectas, probe discant, quarum cognitione vix potest carere, qui ad critica librorum ss. studia animum applicare vult.

In primis autem hoc loco in censum veniunt eae translationes antiquae, quae ad archetypum Graecum factae sunt. Sunt enim aliae quoque, e conversione Latina vel Syriaca vel alia prognatae*), quarum quidem usus magnus est in illis, unde originem habent, libris recensendis, neque vero in archetypo Graeco iudicando usus earum nisi secundarius esse potest. Illarum translationum, quae archetypum Graecum expresserunt, praestantissimae sunt

1) LATINAE.

a) *Ante-Hieronymianae.*

Plures versiones iam primis post Christum saeculis in Italia, Africa septentrionali et in Gallia factas esse Patres aequales aut disertis verbis dicunt aut earum usu comprobant. Maxime inter eas laudatur Itala, quam Augustinus, utpote „verborum tenaciorem cum perspicuitate sententiae,“ reliquis interpretationibus praefendam iudicavit, quae ob frequentem eius usum etiam vulgata et communis et propter antiquitatem vetus vocata est. Has translationes, quot et quantum earum noverant, collegerunt *Petrus Sabatier* (ord. Benedict. S. Mauri Paris. † 1742.): *Bibliorum sacrorum latinae versiones antiquae, seu vetus Itala et ceterae*, quotquot in codicibus mss. et antiquorum libris reperiri potuerunt rel. Remis 1739 sqq. III Voll. fol. — et *Iosephus Blanchinus* (Blanchini † Romae 1759.): *Evangeliarium quadruplex la-*

---

*) scil. *Persica* Evangeliorum saec. V. e Syriaca antiqua (Peschito); *Armenica* eod. saec. primitus ex eadem translatione, deinde ad Graeca exempla formata, serius vero, quum Armeni Latinis consociati essent (saec. XII.), ex Vulgata hic ibi mutata; *Arabica* Actuum App. et Epp. ex Syriaca simplici diligentissime facta eaque edita a Thoma Erpenio Lugd. Bat. 1616. 4.; *Arabica* altera Epp. Paul. e versione Coptica, eiusdemque linguae translatio Apocalypseos ex eodem fonte, alia denique ex Latina Vulgata saec. VIII. a Ioanne ep. Hispalensi facta; *Anglosaxonica* in Britannia ex Latina Ante-Hieronymiana saec. f. VIII, et sq. temp. in usum Anglosaxonum facta, cuius tamen neque origo neque ratio adhuc satis cognita est.

tinae versionis antiquae seu veteris Italicae nunc primum in lucem editum ex codd. mss. — Romae 1749. II PP. (IV Voll.) fol. Haec opera egregia secutae sunt plures singulorum versionum antiquarum sive editiones sive recensioni et collationes, de quibus editiones N. T. criticae Griesbachii et Scholzii et libri isagogici in N. T. consulendi sunt. Versiones antiquae in codicibus Graeco-Latinis supra iam notatae sunt in indice codd. mss. v. c. Cantabrigiensis, Laudiani, Claromontani, Sangermanensis, Augiensis, Boerneriani, al.

b) *Hieronymiana.*

Versiones antiquae quum studiis lectorum sive altera ex altera sive ad Graeca etiam exempla multis locis nunc emendatae nunc corruptae essent, ita ut vix reperirentur exemplaria, quibus fides posset haberi, Hieronymus iussu Damasi summi pontif. Rom. a. 383 sq. eam, quae maxime fuit in usu, et cum reliquis et cum „codicibus graecis,“ sed non nisi „veteribus, nec qui multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent,“ contulit et emendavit, ita tamen „calamo temperans, ut his tantum, quae sensum videbantur mutare, correctis, reliqua manere pateretur“ (Ep. Hieronymi ad Damasum). Haec Hieronymi recensio vel nova translatio, qua „Novum Testamentum Graecae fidei reddidisse“ sibi visus est, sensim sensimque pluribus, in primis Gregorio M. probata, quum a saec. VII. inde in omnibus fere ecclesiis occidentalibus usu recepta esset, Vulgata vocari coepit*). Medio aevo Alcuinus, Lanfrancus aliique eam ad optimas sui temporis membranas castigare et a novis corruptelarum sordibus purgare studuerunt. Editiones eius praestantissimae sunt, quae Romae iussu Sixti V. a. 1590. et Clementis VIII. a. 1592. 1593. et 1598. vulgatae sunt. Iuxta exemplar ed. Rom. 1592. correctis corrigendis additisque lectt.

---

*) De huius versionis originibus, indole et fati docte narravit eamque ipsam ad optimorum librorum fidem typis descriptam edidit Io. Martianay (Ord. Benedict. S. Mauri † in monast. St. Germanensi 1717.) in Divina Bibliotheca Hieronymi, quae continetur Tom. I. Operum Hieronymi ab ipso et Antonio Pouget editorum V Tomm. Paris. 1693 — 1706. fol. — Cf. etiam Opp. S. Hieronymi ex edit. Dm. Vallarsii (presb. Veronensis † Veronae 1771.) Tom. IX et X. Haec editio, in qua adornanda praeter alios Dominicum Vallarsium adiuvit maxime Scipio Maffei us, prodiit Veronae 1734 — 42. Tomis XI fol.

varr. et locis parallelis eandem versionem edidit *Leander van Ess*. Tubing. 1822. 8. His ipsis vero diebus missum nobis est Novum T. vulgatae editionis iuxta textum Clementis VIII. Romanum ex typographia apost. Vatic. a. 1592. accurate expressum. Cum variantibus in marg. lectt. antiquissimi et praestantissimi codicis, olim monasterii montis Amiatae in Etruria, nunc bibl. Florentinae Laurentianae Mediceae, saec. VI. p. Ghr. scripti. Praemissa est commentatio de cod. Amiatino et versione Latina vulgata. Edid. *Ferd. Flor. Fleck*. — Cum Facsimili inciso lapidi. Lips. sumt. et typis Car. Tauchnitii 1840. 12.

2) SYRIACAE.

a) *Peschito* i. e. simplex, quae maximam partem iam saec. II. exeunte confecta esse videtur et dignissima est, quae ad optimos codd. denuo recognita edatur.

b) *posterior s. Philoxeniana* a. 508. a Polycarpo chorēpiscopo hortatu Philoxeni ep. Hierapolitani ex Graecis exemplaribus facta, ita tamen, ut antiquae translationis ratio haberetur. Codex huius versionis asservatur in bibl. Mediceo-Florentina Plut. I. n. XL. teste *Iac. G. Ch. Adlero*: Novi T. versiones Syriacae, simplex, Philoxeniana et Hierosolymitana. Denuo examinatae et ad fidem codd. mss. novis observationibus — illustratae. (Havniae 1789. 4.) I. II. p. 52—55. cf. *Hugi* Einl. in die Schrr. d. N. T. P. I. p. 383 sqq. — Hanc quidem translationem sibi visus fuit edidisse *Iosephus White* (Canon. et Prof. ling. Arab. Oxon. † 1814.): S. Evangeliorum versio Syriaca Philoxeniana ex codd. mss. Ridleianis nunc primum edita cum interpr. et annotatt. Oxon. 1778. 2 PP. 4. et Actuum App. et epistolarum tam catholicarum quam Paulinar. versio syr. Philox. — Oxon. 1799. 1803. 2 PP. 4. Est autem haec

c) versio Syr. *Thomae Heracleensis*, qui Philoxenianam ad probatissima exemplaria Graeca emendatam a. 616. edidit, id quod, quum alii iam suspicati essent, nuper demonstravit collega amicissimus *Henr. Bernstein* commentatione de Charklensi N. T. translatione Syriaca Vratisl. 1837. 4. cf. *Hug* l. c. p. 380 sqq., qui tamen paulo ini-
qui-
us de studiis Thomae iudicasse videtur.

d) *Hierosolymitana* s. Palaestinensis, saec. V., ut videtur, ex Graeco facta, cuius codex Evangelistarium continens asservatur in bibl. Vaticana (Syr. nr. XIX.). Descripsit eum et particulas lectionesque nonnullas edidit *Adlerus* l. c. (l. III.) p. 137 sqq., editionem totius parare dicitur clariss. *Wysmann*.

3) AEGYPTIACAE.

a) *Coptica* saec. III. in Aegypto inferiore dialecto memphitica scripta; cf. N. T. aegypt. vulgo copt. ex mss. Bodlei. descripsit — et in lat. serm. convertit *D. Wilkins*. Oxon. 1716. 4.

b) *Sahidica* saec. III. in Aegypto superiore dialecto Thebaica confecta. Post *Augustin. Ant. Georgi* (de quo v. codd. Evangg. lit. T.) et *F. Muentherum* (commentatio de indole versionis N. T. Sahidicae. Acced. fragmenta epp. P. ad Timoth. ex membranis sahidicis — — Havniae 1789. 4.) gravissima Fragmenta in Appendice ad N. T. Woidii edidit *Henr. Ford* e codd. Oxoniensibus a. 1799. fol. (cf. supra codd. Evv. lit. A.).

c) *Basmurica* idiomate ex utraque dialecto mixto s. inter utramque medio saec. III. facta, cuius tamen non nisi pauca fragmenta hucusque innotuerunt: Fragmenta Basmurico-Coptica V. et N. T., quae in museo Borgiano Velitris asservantur, cum reliquis verss. Aegyptiis contul., lat. vertit nec non animadv. illustravit *W. F. Engelbreth*. Havniae 1811. 4.

4) AETHIOPICA.

Saeculo dicitur IV. conscripta esse et Graeca verba accuratissime reddit: N. T. ex vers. Aethiop. interpretis in bibl. polygl. Anglicanis editum cum Graeco ipsius fonte contulit *Chph. A. Bode*. Brunov. 1752. 1755. II PP. 4.

5) ARABICAE.

Evangelia saec. IV. vel V. e Graeco in linguam Arabicam translata esse videntur, postea vero in Syria ad Syriacam et in Aegypto ad Copticam versionem conformata sunt. Edita sunt Romae 1590. fol. deinde cum vers. Lat. interlineari a. 1591., quae editio repetita est a. 1619. et 1774. — Eandem Evangeliorum versionem continet N. T. arabice. Ex biblioth. Leid.

ed. *Thom. Erpenius* Lugd. Bat. 1616. 4. eademque legitur in Polyglottis Parisiensibus et Londinensibus. Cf. Diss. inaug. crit. de Evangeliiis Arabicis auct. *Glo. Chr. Storr.* Tubing. 1775. 4. et *Hugii* l. l. (Einleitung) P. I. p. 442 sqq.

Praeterea per *Augustinum Scholz* innotuit alia versio Arabica, Emisae in Syria (saec. IX. ut videtur) ex Graeco facta, cuius codex in bibl. Vaticana (Arab. Nr. 13.) asservatur, cont. Evv. Matthaei, Marci, Lucae et epp. Paulinas cf. *Ei. Biblisch-Kritische Reise* (Leipzig u. Sorau 1823. 8.) p. 117 sqq. et *Hug.* l. c. p. 450 sqq.

6) GOTHICA.

Est ea ab *Ulphila* Gothorum episcopo saec. IV. ex Graecis exemplis summa fide facta, neque vero integra nobis servata. Codex argenteus saec. V. vel VI. scriptus, olim in coenobio Werdensi (Westphaliae), ab a. 1669. inde in bibl. Upsalensi (Sueciae), cont. Evangelia, sed non sine lacunis; codex Carolinus rescriptus (in bibl. Guelpherbytana), saec. VIII. v. IX., cont. fragmm. ep. ad Romanos (cf. opus Knittelii supra laud. in ind. codd. Evangg. sub lit. Q.). Haec omnia edidit *I. Ch. Zahn*: *Ulfilas gothische Bibelübersetzung* — — *Weissenfels* u. *Leipz.* 1805. 4. — Recentiori tempore *Ang. Maius* partes eiusdem versionis ineditas in Ambrosianis palimpsestis reperit, earumque specimen coniunctis curis eiusdem *Maii* et *C. Oct. Castillionaei* editum est *Mediol.* 1819. 4. — Postea *Castillionaeus* (comes Castiglioni) ex illis codicibus rescr. edidit *Versionem ep. ad Corinth. II.* *Mediol.* 1829. 4; *epistolarum P. ad Rom., ad Corinth. I., ad Ephes.* quae supersunt *Med.* 1834. 4; fragmm. epp. ad *Galat., Philipp. Coloss. et Thessalon.* *Mediol.* 1836. 4. — Nova nuperrime parata est editio haec: *Ulfilas. V. et N. T. versionis Gothicae fragmenta quae supersunt*, ed. *H. C. de Gabelentz et I. Löbe.* Vol. I. *Altenb. et Lips.* 1836. 4.

7) GEORGIANA.

Saeculo V. vel VI. in Georgia sive Grusinia e codicibus quidem Graecis facta, serius vero e versione Slavonica interpolata, necdum ad codices antiquos mss. purgata. Edita sunt

Biblia Georgiana V. et N. T. Moscuæ 1743. fol. cf. *Fr. K. Alter* üb. die Georgianische Literatur. Wien. 1798. 8.

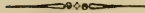
8) SLAVICA s. SLAVONICA.

Haec saec. IX. a Cyrillo (olim Constantino) et Methodio Slavorum apostolis ad Graeca exemplaria adornata, seriori autem tempore, ut viris harum literarum peritis visum est, pluribus locis secundum Latinam vulgatam immutata, quare *Iosephus Dobrowsky* huius versionis plures recensiones distinguendas esse iudicavit. Cf. eius Comm: über die Slavische Uebersetzung des N. T. in I. Dav. Michaelis neuer orient. Bibl. T. VII. p. 155 sqq. eiusdemque Catalogus codicum Slavonicorum in N. T. Griesbachiani T. I. ed. 3. p. CXXIII — XXVII. et T. II. (ed. 2. 1806.) p. XIX sqq. et XXXII sqq.

III. Loci N. T. a Patribus ecclesiae aliisve scriptoribus allegati.

Quod si codicum N. T. graecorum, qui supersunt, vetustissimi V. aut, quum summum, IV. saeculum, translationes autem antiquissimae III. et II. saeculum attingunt: facile intelligitur, quanti facienda sint testimonia veterum scriptorum, qui librorum ss. aut locos singulos allegarunt aut ex iis ita retulerunt, ut cognosci possit, quae legerint in codicibus manu scriptis, quibus ipsi usi sunt. Hac enim ratione ad ipsam fere apostolorum aetatem ascendere possumus nobisque persuadere, hos, quibus iam utimur, libros canonicos eosque *ὁμολογουμένως* in ecclesia universali semper apostolicos habitos neque eorum indolem, si a singulis locis et lectionibus, de quibus disceptatur, discesseris, unquam fuisse aliam, quam quae est librorum editorum, neque codices, quamvis sortem rerum humanarum effugere non potuerint, hominum aut protervitate aut pietate male sedula adeo corruptos esse, quin vera auctorum ss. sententia cognosci possit. Magno etiam consensu viri harum rerum periti agnoverunt, gravissimum esse locorum a Patribus allegatorum in crisi N. T. usum, quum pari ratione faciant ad aetatem librorum et ad primigeniam orationis formam explorandam. Habendus tamen est eorum delectus et non solum aetatis ra-

tio est habenda, qua vixerunt, sed etiam diligentiae et religionis, qua ipsos libris sacris usos esse compertum est. Fuerunt enim haud pauci, qui vel memoriter locos sc. s. afferentes vel divinas sententias cum sua ipsorum oratione contextentes formam archetypi, ut fit, hic ibi mutarent suaeque cogitandi scribendique rationi accommodarent, fuerunt alii, quamvis pauci, qui quum suas opiniones a librorum sacrorum canone vel singulis eius partibus et locis abhorreere intelligerent, ea rescinderent et mutarent, quae aliena viderentur. Sunt tamen inter illos etiam bene multi, qui interdum singula commata et ampliora etiam loca ad fidem codicum retulerunt, id quod nonnunquam vel disertis verbis indicarunt, provocantes ad librorum scriptorum auctoritatem, qua hae lectiones confirmentur, aliae repudientur. Et sunt quidem consulendi omnes scriptores eccl., qui antiquis sive codicibus graecis sive versionibus usi sunt, sed per se patet, reliquis praestare eos scriptores, qui a primordiis ecclesiae usque ad saec. VIII. vixerunt, inter quos eminent, qui commentarios et scholia in libros ss. scripserunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ, 1
υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαάκ 2
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν 3
Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ἑσρώμ· Ἑσρώμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ·
Ἀράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέν- 4
νησε τὸν Ναασσών· Ναασσών δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλ-
μών· Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ραχάβ· 5
Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβήδ ἐκ τῆς Ρούθ· Ὠβήδ δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί· Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ 6
τὸν βασιλέα· Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σο-
λομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· Σολομῶν δὲ ἐγέννησε 7
τὸν Ροβοάμ· Ροβοάμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιά
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά· Ἀσά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφατ· 8
Ἰωσαφατ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωράμ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ὀζίαν· Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωά- 9
θαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἐζεκίαν· Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· Μανασ- 10
σῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών· Ἀμών δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἰωσίαν· Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχοκίαν καὶ τοὺς 11
ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

- 12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ· Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακείμ δὲ ἐγέννησε τὸν
- 14 Ἀζῶρ· Ἀζῶρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδῶκ· Σαδῶκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχειμ· Ἀχειμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ·
- 15 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν· Ματθάν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ·
- 16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.
- 18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὐρέθη ἐν γαστρὶ
- 19 ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι,
- 20 ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ
- 21 γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου· Τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ
- 23 κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἴδού, ἡ παρθένος

18. γένεσις G (impr. Sch.) KL. — 19. δειγματίσαι L. — 23. Jes. 7, 14. —

νος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται νιόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἔστι μεθερμηνεύομενον, μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ 24 ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, Καὶ οὐκ ἐπί- 25 κωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰου- 1 Π. δαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοῦ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες· Ποῦ ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν 2 γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασι- 3 λεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμμα- 4 τεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆς 5 Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν 6 τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὃστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου, τὸν Ἰσραὴλ. Τότε 7 Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, Καὶ πέμ- 8 ψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε· πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγεῖλάτε μοι, ὅπως καὶ γὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ 9 ἰδοῦ, ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. Ἰδόν- 10 τες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

- 11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ
 Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκίνη-
 σαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν
 προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ
 12 σμόρναν. Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνα-
 κάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν
 εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.
- 13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου
 φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεὶς παρά-
 λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς
 Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ, ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει
 γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.
- 14 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
 15 αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον· Καὶ ἦν
 ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥη-
 θὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἕξ
 16 Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. Τότε Ἡρώδης
 ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθνυμώθη λίαν·
 καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν
 Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄρεισι αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς
 καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ
 17 τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἰερε-
 18 μίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκού-
 σθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς· Ῥα-
 χὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρα-
 19 κληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶ. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώ-
 δου, ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰω-
 20 σήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ
 παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν

11. εὐρον τὸ — 15. Hos. 11, 1. — 17. διὰ Ἰερεμ. I. p.
 3cn. — ib. Jer. 31, 15. —

Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ
 παιδίου. Ὁ δὲ ἐγεροθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ 21
 τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. Ἀκού- 22
 σας δέ, ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας
 ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελ-
 θεῖν· χορηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ
 μέρη τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς 23
 πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν
 διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάν· 1 **III.**
 νης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας
 Καὶ λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν 2
 οὐρανῶν. Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαίου 3
 τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
 ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρί-
 βους αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα 4
 αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώην δερματίνην πε-
 ρὶ τὴν ὀσφίν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες
 καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν 5
 Ἰεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περιχώ-
 ρος τοῦ Ἰορδάνου, Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδά- 6
 νη ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων 7
 ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· γεν-
 νήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
 μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς 8
 μετανοίας, Καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα 9
 ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ
 θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

23. Ναζαρέθ L. — III. 3. διὰ Ἡσ. L. p. Sch. — ib. Jes.
 40, 3 sq. — 8. καρποὺς ἀξίους. —

10 Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων
 κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκ-
 11 κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω
 ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμε-
 νος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ
 ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύ-
 12 ματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. Οὗ τὸ πτόνον ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
 τοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει
 τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον
 κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας
 ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆ-
 14 ναι ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέ-
 γων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
 15 ἔρχῃ πρὸς με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς
 αὐτόν· ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπειν ἐστὶν ἡμῶν πλη-
 16 ρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίγησιν αὐτόν. Καὶ
 βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθύς ἀπὸ τοῦ ὕδατος·
 καὶ ἰδοὺ, ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ
 πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν, καὶ
 17 ἐρχόμενον ἐπὶ αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρα-
 νῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός,
 ἐν ᾧ εὐδόκησα.

IV. 1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ
 2 πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ
 νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσα-
 3 ράκοντα, ὕστερον ἐπεινάσε. Καὶ προσελθὼν αὐτῷ
 ὁ πειράζων εἶπεν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ, ἵνα οἱ
 4 λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε·
 γέγραπται· οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος,

ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐμπορευομένῳ διὰ στόματος
 θεοῦ. Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν 5
 ἀγίαν πόλιν, καὶ ἴστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ
 ἱεροῦ, Καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε 6
 σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐ-
 τοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε,
 μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἔφη 7
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεις
 κύριον τὸν θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν 8
 ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ
 πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐ-
 τῶν, Καὶ λέγει αὐτῷ· ταῦτα πάντα σοι δώσω, εἰάν 9
 πεσῶν προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 10
 ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· γέγραπται γάρ· κύριον
 τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύ-
 σεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδού, ἄγ- 11
 γελοὶ προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, 12
 ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Καὶ καταλιπὼν τὴν 13
 Ναζαρέτ, ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν
 παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ·
 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου 14
 λέγοντος· Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θα- 15
 λάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,
 Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα· 16
 καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς
 ἀνέτειλεν αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κη- 17
 ρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικε γάρ ἡ βασιλεία
 τῶν οὐρανῶν.

6. Ps. 91, 11 sq. — 7. Deut. 6, 16. — 10. ὀπίσω μου om.
 rec. dub. L. — ib. Deut. 6, 13. — 13. Καπερναοὺμ L. p.
 Sch. — 14. Jes. 8, 23, 9, 1. —

- 18 Περιπατῶν δὲ [ὁ Ἰησοῦς] παρὰ τὴν θάλασσαν
 τῆς Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον
 Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
 19 ἀλιεῖς. Καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
 20 ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέν-
 21 τες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς
 ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ
 Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ
 πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν κάταρτί-
 22 ζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ
 δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν
 ἠκολούθησαν αὐτῷ.
- 23 Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, δι-
 δάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ
 εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νό-
 24 σον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν
 ἢ ἀκοῇ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
 αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις
 καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους καὶ
 σεληνιζομένους καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν
 25 αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ
 τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
 Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
- V. 1 Ἴδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ κα-
 θίσαντος αὐτοῦ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
 2 Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέ-
 3 γων· Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν
 4 ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοι οἱ πεν-
 5 θοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ

πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακά- 6
 ριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι
 αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι 7
 αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρ- 8
 δία, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. Μακάριοι οἱ εὖ- 9
 ρηγοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. Μα- 10
 κάριοι οἱ δεδωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν
 ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε, ὅταν 11
 ὀνειδίωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονη-
 ρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαί- 12
 ρετε καὶ ἀγαλλιῶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν
 τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας
 τοὺς πρὸ ὑμῶν. Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν 13
 δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
 ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι
 ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κό- 14
 σμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κει-
 μένη. Οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ 15
 τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι
 τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
 προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ
 ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐ-
 ρανοῖς. Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17
 μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ
 πληρῶσαι. Ἄμην γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ 18
 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἴωτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ πα-
 ρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὅς 19
 ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχί-
 στων καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος
 κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὅς δ' ἂν
 ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βα-
 σιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ 20

- περισσεύση ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων
 καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
 21 τῶν οὐρανῶν. Ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις·
 οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρί-
 22 σει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ
 ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν
 εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνε-
 23 ναν τοῦ πυρός· Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου
 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ κέῃ μνησθῆς, ὅτι ὁ ἀδελφός
 24 σου ἔχει τι κατὰ σοῦ· Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμ-
 προσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶτον, δια-
 λάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ
 25 δῶρόν σου. Ἴσθι ἐννοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως
 ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτε σε παραδῶ ὁ
 ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτῆς σε παραδῶ τῷ ὑπη-
 26 ρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ
 μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κο-
 27 δράντην. Ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη [τοῖς ἀρχαίοις]· οὐ
 28 μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων
 γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν
 29 αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου
 ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ
 σου· συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν
 σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν.
 30 Καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐ-
 τήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόλη-
 ται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου

V. 21. Ex. 20, 13. Lev. 24, 21. — 22. εἰκῆ om. L. — 25.
 μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ L. — 27. Ex. 20, 14. — ib. τοῖς ἀρχ. om.
 GSL. dub. K. — 28. ἐπιθ. αὐτήν KSL. —

βληθῆ εἰς γέενναν. Ἐρόρέθη δέ, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ 31
 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ 32
 λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
 παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιῆ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ
 ὃς ἂν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν 33
 ἠκούσατε, ὅτι ἐρόρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ ἐπιορκήσεις,
 ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου. Ἐγὼ δὲ 34
 λέγω ὑμῖν, μὴ ὁμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι
 θρόνος ἐστὶ τοῦ θεοῦ· Μήτε ἐν τῇ γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν 35
 ἐστὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πό-
 λις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ 36
 σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέ-
 λαιναν ποιῆσαι. Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν· ναὶ ναί, 37
 οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.
 Ἠκούσατε, ὅτι ἐρόρέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ 38
 καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ 39
 ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν
 δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·
 Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λα- 40
 βεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. Καὶ ὅστις σε ἀγ- 41
 γαρεῦσει μίλιον ἕν, ἕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. Τῷ αἰ- 42
 τοῦντί σε δίδου, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δαρεῖσα-
 σθαι μὴ ἀποστραφῆς. Ἠκούσατε, ὅτι ἐρόρέθη· ἀγα- 43
 πῆσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.
 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐ- 44
 λογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς
 μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόν-

31. Deut. 24, 1. — ὅτι om. L. — 32. ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων
 τὴν L. — ib. μοιχευθῆναι L. — 33. Ex. 20, 7. — 38. Ex. 21,
 24. Lev. 24, 20. — 43. Lev. 19, 18. (?) — 44. τοὺς μισοῦντας
 — ib. εὐλογ. τ. καταρ. ὑμᾶς, καλ. π. τ. μισ. ὑμ. om. L. — ib.
 ἐπηρεαζ. ὑμ. καὶ om. L. —

45 των ὑμᾶς καὶ διακόντων ὑμᾶς· Ὅπως γένησθε υἱοὶ
 τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅτι τὸν ἥλιον αὐ-
 τοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει
 46 ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς
 ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τε-
 47 λῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς
 ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ
 48 οἱ ἐθνικοὶ οὕτω ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι,
 ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός
 ἐστι.

VI. 1 Προσέχετε τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμ-
 προσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς·
 εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν
 2 τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην,
 μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ
 ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως
 δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 3 ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιῶντος ἐλεη-
 μοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ
 4 σου, Ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ·
 καὶ ὁ πατὴρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς
 5 ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχη,
 οὐκ ἔση ὥσπερ οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συν-
 αγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες
 προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις.
 6 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ
 δὲ ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ
 κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ

47. καὶ οἱ τελῶναι — ib. τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; L. — 48. ὡς ὁ
 πατὴρ ὑμ. ὁ οὐράνιος L. — VI. 1. τὴν ἐλεημοσύνην S. c.
 rec. — 5. προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε L. —

ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ
 κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμε- 7
 ναι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὡς περ οἱ ἔθνη· δοκοῦσι
 γάρ, ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.
 Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς. οἶδε γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν, 8
 ὃν χρειαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὐ- 9
 τως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· Ἐλθέτω ἡ βα- 10
 σιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ
 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός 11
 ἡμῖν σήμερον· Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, 12
 ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· Καὶ μὴ 13
 εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ
 τοῦ πονηροῦ. [ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις
 καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.] Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε 14
 τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ
 ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε 15
 τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πα-
 τὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Ὅταν δὲ 16
 νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, ὡς περ οἱ ὑποκριταί, σκυθρω-
 ποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φα-
 νῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμήν λέγω ὑμῖν,
 ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων 17
 ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νί-
 ψαι, Ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλ- 18
 λά τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου,
 ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι [ἐν τῷ φανε-
 ρῷ]. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, 19
 ὅπου σὴς καὶ βροῦσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διο-

10. τῆς om. L. — 13. ὅτι σοῦ . . . . ἀμήν om. GSI.
 dub. K. — 18. ἐν τῷ φανερῷ om. GSI. dub. K. —

20 ρύσσουσι καὶ κλέπτουσι· Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυ-
 ροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανί-
 ζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτου-
 21 σιν· Ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται
 22 καὶ ἡ καρδία ὑμῶν· Ὁ λόγος τοῦ σώματός ἐστιν
 ὁ ὀφθαλμὸς· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ,
 23 ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλ-
 μὸς σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν
 ἔσται· εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκό-
 24 τος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλέειν· ἢ
 γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς
 ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε
 25 θεῷ δουλέειν καὶ μαμμωνᾷ· Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν·
 μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίνητε·
 μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσθηθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ
 πλεῖον ἔστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
 26 Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπει-
 ρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθή-
 κας· καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ
 27 ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν με-
 ριμνῶν δύναται προςθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πη-
 28 χυν ἓνα; Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμά-
 θετε τὰ κριναὶ τοῦ ἀγροῦ, πῶς ἀυξάνει· οὐ κοπιᾷ
 29 οὐδὲ νήθει· Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πά-
 30 σῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων· Εἰ δὲ
 τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς
 κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιένυσεν, οὐ
 31 πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν μεριμνήση-
 τε, λέγοντες· τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώ-
 32 μεθα; Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε

γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρήσετε τούτων
 ἀπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ 33
 Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ· καὶ ταῦτα πάντα
 προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν 34
 αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. ἀρκετὸν
 τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Μὴ κρῖνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ 1.2 VII.
 κρῖματι κρῖνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε,
 μετρηθήσεται ὑμῖν. Τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ 3
 ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῶ ὀφθαλ-
 μῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; Ἡ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ 4
 σου· ἄφες, ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ
 σου· καὶ ἰδοὺ, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑπο- 5
 κριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
 σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
 ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς 6
 κυσί, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν
 τῶν χοίρων· μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς
 ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, 7
 καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε,
 καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, 8
 καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.
 Ἡ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν εἰὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς 9
 αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; Καὶ εἰὰν ἰχθὺν 10
 αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Εἰ οὖν ὑμεῖς πονη- 11
 ροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις
 ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρα-
 νοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτουσιν αὐτόν. Πάντα οὖν 12
 ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω

34. μεριμνήσει ἑαυτῆς L. — VII. 2. ἀντιμετρηθήσεται
 — 9. ὃν αἰτήσῃ L. — 10. Ἡ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ L. —

καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος
 13 καὶ οἱ προφῆται. Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης·
 ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-
 γουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχό-
 14 μνοι δι' αὐτῆς. Τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη
 ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ
 15 εὐρίσκοντες αὐτήν. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδο-
 προφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι
 16 προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶ λύκοι ἄρπαγες. Ἀπὸ τῶν
 καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγου-
 σιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;
 17 Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ
 18 δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. Οὐ δύ-
 νηται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ
 19 δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Πᾶν δέν-
 δρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
 20 βάλλεται. Ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώ-
 21 σεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, κύριε, κύριε,
 εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ
 ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
 22 Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε, κύριε,
 οὐ τῷ σῶ ὀνόματι προσεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνό-
 ματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνά-
 23 μεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐ-
 τοῖς· ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ
 24 οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει
 μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω
 αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν
 25 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἤλ-
 θον οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προς-

14. Ὅτι στενὴ — 24. ὁμοιωθήσεται ἀνδρ. φρ. I. —

έπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο
 γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς 26
 λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται
 ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ
 τὴν ἄμμον. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ πο- 27
 ταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ
 οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔπεσε, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς
 μεγάλη.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό- 28
 γους τούτους, ἐξεπλήρσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ
 αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτούς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, 29
 καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολού- 1 VIII.
 θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ ἰδοῦ, λεπρὸς ἐλθὼν 2
 προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
 καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ 3
 ὁ Ἰησοῦς λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθεὺς
 ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη- 4
 σοῦς· ὄρα, μηδενὲν εἶπης· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον
 τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε Μωϋ-
 σῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναοὺμ προσῆλθεν 5
 αὐτῷ ἐκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν Καὶ λέγων· 6
 κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός,
 δεινῶς βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 7
 ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 8
 ἐκατόνταρχος ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανός, ἵνα μου
 ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθῆς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ, καὶ

VIII. 2. προσελθὼν L. — 4. Μωσῆς — ib. Levit. 14, 2 sq.
 — 5. Εἰσελθ. δὲ τῷ Ἰησοῦ — ib. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ L. —
 8. λόγον —

- 9 *ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον τοῦτο,*
- 10 *καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ*
- 11 *Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν καὶ ἀνακληθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν*
- 12 *τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, Οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἑξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ*
- 13 *κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ· ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκεῖνῃ.*
- 14 *Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρον εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν.*
- 15 *Καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ*
- 16 *πυρετός· καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κα-*
- 17 *κῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· Ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥήθην διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.*
- 18 *Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν*
- 19 *ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολουθήσω*
- 20 *σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐ-*

13. ἑκατοντάρχῳ — 15. διηκόνει αὐτῷ SI. — 17. Jes. 53, 4.

ρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ
 ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίη. Ἔτερος δὲ τῶν μαθη- 21
 τῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον
 ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 22
 εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ ἄψες τοὺς νεκροὺς
 θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον ἠκολούθησαν 23
 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδού, σεισμός μέγας 24
 ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι
 ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευθε. Καὶ προς- 25
 ελθόντες οἱ μαθηταὶ [αὐτοῦ] ἤγειραν αὐτὸν λέγον-
 τες· κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. Καὶ λέγει αὐ- 26
 τοῖς· τί δειλοὶ ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετί-
 μησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ· καὶ ἐγένετο γα-
 λήμη μεγάλη. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· 27
 ποταπὸς ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασ-
 σα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν, εἰς τὴν χώραν 28
 τῶν Γεργεσηῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαίμονιζόμε-
 νοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε
 μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκεῖνης. Καὶ 29
 ἰδού, ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ;
 ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσει ἡμᾶς; Ἦν δὲ μακρὰν 30
 ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. Οἱ δὲ 31
 δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις
 ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν
 χοίρων. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξεελθόν- 32
 τες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ ἰδού,

25. αὐτοῦ om. GSL. dub. K. — 28. Γεργεσηῶν KL. Γα-
 δαρηῶν S. — 31. ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τ. ἀγ. G (impr. Sch.)
 L. — 32. εἰς τοὺς χοίρους G (impr. Sch.) KL. — ib. τῶν χοί-
 ρων posterius am. GL. dub. K. —

ᾠρησε πᾶσα ἡ ἀγέλη [τῶν χοίρων] κατὰ τοῦ κρη-
 μνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι.

- 33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν
 34 ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Καὶ
 ἰδοῦ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰη-
 σοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν, ὅπως μεταβῆ
 ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

- IX.** 1 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασε, καὶ ἦλθεν
 2 εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοῦ, προσέφερον αὐτῷ πά-
 ραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς
 τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ· θάρσει, τέ-
 3 κνον· ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἰδοῦ, τι-
 νὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλα-
 4 σφημεῖ. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν
 εἶπεν· ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρ-
 5 δίαῖς ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέων-
 6 ταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειραι καὶ περιπάτει;
 7 Ἴνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (τότε λέγει τῷ παρα-
 λυτικῷ·) ἐγερθεὶς ἄρῃ σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε
 8 εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν
 9 οἶκον αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν καὶ
 ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς
 ἀνθρώποις.

- 9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον
 καθήμενον ἐπὶ τὸ τελῶνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ
 λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθη-
 10 σεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰ-
 κίᾳ, καὶ ἰδοῦ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόν-

IX. 5. σου αἱ ἁμαρτ. G (impr. Sch.) KSL. — ib. ἔγει-
 ρε S. —

τες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐ- 11
 τοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει
 ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐ- 12
 τοῖς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ
 κακῶς ἔχοντες. Πορευθέντες δὲ μάθετε, τί ἐστίν· 13
 ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ ἤλθον καλέσαι δι-
 καίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς [εἰς μετάνοιαν].

Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου 14
 λέγοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν
 πολλά, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν 15
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύναται ὁ υἱοῦ τοῦ νυμφῶνος
 πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστίν ὁ νυμφίος; ἐλεύ-
 σονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμ-
 φίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει 16
 ἐπίβλημα ῥάκουσ ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει
 γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χειρὸν
 σχίσμα γίνεται. Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς 17
 ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ
 οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλ-
 λουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφοτέροι
 συντηροῦνται.

Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού, ἄρχων εἰς 18
 ἔλθῶν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· ὅτι ἡ θυγάτηρ μου
 ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου
 ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἤκο- 19
 λούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδού, 20
 γυνὴ αἰμοῦρόουσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὀπισθεν,

13. Hos. 6, 6. — ib. ἔλεος L. — ib. εἰς μετάνοιαν om. GL.
 dub. K. — 17. ἀμφοτέρα — 18. ἄρχων ἐλθὼν — ib. ἄρχ. εἶ;
 προσελθὼν I. —

- 21 ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἐλεγε
 γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ,
 22 σωθήσομαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν
 αὐτὴν εἶπε· θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ
 23 σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ
 ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν
 24 τοὺς ἀκλητάς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον λέγει αὐ-
 τοῖς· ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ
 25 καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη
 ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ
 26 ἤγέρθη τὸ κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς
 ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.
- 27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν
 αὐτῷ δύο τυφλοὶ κρᾶζόντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον
 28 ἡμᾶς, υἱὲ Δαβὶδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσ-
 ῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 πιστεύετε, ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐ-
 29 τῷ· ναί, κύριε. Τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν
 30 λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ
 ἀνεψόχησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐνεβριμήσατο
 31 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁράτε, μηδεὶς γνωσκέτω. Οἱ
 δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.
- 32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ
 33 ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐβληθέντος
 τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ
 ὄχλοι, λέγοντες· [ὅτι] οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ
 34 Ἰσραὴλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι
 τῶν δαιμονίων ἐβάλλει τὰ δαιμόνια.
- 35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ
 τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ

κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπειῶν
 πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν [ἐν τῷ λαῷ]. Ἰδὼν 36
 δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν
 ἐσκυλμένοι καὶ ἐρόιμμένοι, ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα
 ποιμένα. Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν 37
 θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· Δεήθητε οὖν 38
 τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς
 τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς 1 X.
 αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρ-
 των, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νό-
 στον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστό- 2
 λων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγό-
 μενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκω-
 βος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ·
 Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος 3
 ὁ τελῶνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Λεββαῖος ὁ
 ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· Σίμων ὁ κανανίτης καὶ Ἰούδας 4
 ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν. Τούτους τοὺς 5
 δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγεῖλας αὐτοῖς, λέ-
 γων· εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς πόλιν Σα-
 μαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε· Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς 6
 τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. Πορευ- 7
 ὄμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες· ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία
 τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς 8
 ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε·
 δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν 9
 μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζῶνας ὑμῶν, Μὴ 10
 πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα

35. ἐν τῷ λαῷ om. GSl. dub. K. — 36. ὅτι ἦσαν ἐκλε-
 λυμένοι. — X. 4. ὁ Κανανίτης — ib. ὁ Καναναῖος I. — 8.
 λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε. — ib. νεκρ. ἐγ. om. S.

μηδὲ ῥάβδον· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ
 11 ἔστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξε-
 τάσατε, τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε, ἕως
 12 ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπά-
 13 σασθε αὐτήν. Καὶ εἰάν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω
 ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· εἰάν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη
 14 ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ ὅς εἰάν μὴ δέ-
 ξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχό-
 15 μενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκεῖνης ἐκτινάξατε τὸν
 16 κοπιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνε-
 κτώτερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ
 16 κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἴδού, ἐγὼ ἀποστέλλω
 ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρό-
 17 νιμοὶ ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστρεαί.
 17 Πρὸςέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ
 ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
 18 μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασι-
 λεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς
 19 καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ
 μεριμνήσητε, πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν
 20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τί λαλήσετε· Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ
 λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λα-
 21 λοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς
 θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέ-
 22 κνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ
 ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ
 23 δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ
 διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν
 ἄλλην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πό-
 λεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος 24
 ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἄρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα 25
 γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ
 κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐπεκά-
 λεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; Μὴ οὖν 26
 φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γὰρ ἔστι κεκαλυμμένον, ὃ
 οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσε-
 ται. Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· 27
 καὶ ὃ εἰς τὸ οὐς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων.
 Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, 28
 τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ
 μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι
 ἐν γέεννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; 29
 καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ
 πατρὸς ὑμῶν. Ἑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς 30
 πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσὶ. Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν 31
 στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολο- 32
 γήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω
 καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐ-
 ρανοῖς. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃταί με ἔμπροσθεν τῶν 33
 ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ ἐν οὐρανοῖς τοῦ
 πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε, ὅτι ἤλ- 34
 θον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἤλθον βαλεῖν εἰ-
 ρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρω- 35
 πον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ
 τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς
 αὐτῆς· Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. 36
 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου 37
 ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ

25. ἐκάλεσαν—28. Καὶ μὴ φοβηθῆτε—ib. ἀποκτενόντων
 G (impr. Sch.) KS. ἀποκτενόντων L.—32. ἐν τοῖς οὐρ. L.—
 33. καὶ ἐν αὐτῷ L.—35. 36. Mich. 7, 6.—

38 ἔστι μου ἄξιος· Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐ-
 τοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.
 39 Ὁ εὐρών τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ
 ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐ-
 40 τήν. Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δε-
 41 χόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ δεχόμενος
 προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λή-
 ψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου
 42 μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα
 τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος εἰς ὄνομα
 μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
 αὐτοῦ.

XI. 1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσωσιν
 τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ δι-
 δάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης, ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ
 ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
 3 εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶ-
 4 μεν; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευ-
 θέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·
 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσι καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ
 καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται
 6 καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· Καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς
 7 ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομέ-
 των ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάν-
 8 μον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε
 ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον;
 ἰδοῦ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βα-

XI. 2. πέμψας διὰ τῶν L. p. Sch. — 8. τῶν βασιλείων
 S. —

σιλέων εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; 9
 ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτος 10
 γὰρ ἐστὶ, περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω
 τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κα-
 τασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν λέ- 11
 γω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων
 Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασι-
 λείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστίν. Ἀπὸ δὲ τῶν 12
 ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία
 τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐ-
 τήν. Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως 13
 Ἰωάννου προεφήτευσαν. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, 14
 αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔχων 15
 ὧτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν 16
 ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδίῳ ἐν ἀγοραῖς καθημένῳ,
 καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἐταίροις αὐτῶν, Καὶ λέγουσιν· 17
 ἠδύλισάμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν
 ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μῆτε 18
 ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν 19
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν·
 ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος
 καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέ-
 κνων αὐτῆς. Τότε ἤρξατο ὀνειδίξω τὰς πόλεις, ἐν αἷς 20
 ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν·
 Οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ 21
 καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γεινόμεναι ἐν ὑμῖν,
 πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν 22
 λέγω ὑμῖν· Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν

10. Mal. 3, 1. — 14. Mal. 4, 5. — 16. παιδαρίοις — ib.
 καθημένους ἐν ἀγορᾷ, ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐταίροις λέγου-
 σιν L. — 21. Βηθσαϊδά KI. —

- 23 ἡμέρα κρίσεως, ἢ ὑμῶν. Καὶ σύ, Καπερναούμ, ἢ
 ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ἄβου καταβιβασθή-
 24 σῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενό-
 μεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. Πλὴν
 λέγω ὑμῶν, ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
 25 ἡμέρα κρίσεως, ἢ σοί.
 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
 ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
 26 γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν,
 καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι
 27 οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι
 παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγνώ-
 σκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις
 ἐπιγνώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃς ἂν βούληται ὁ υἱὸς
 28 ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες
 29 καὶ πεφορτισμένοι· καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε
 τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι
 30 ἀνάπανσω ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός μου
 χρηστός καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

- XII. 1** Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
 σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ
 ἐπέινασαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχνας καὶ ἐσθίειν.
 2 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ· ἰδοὺ, οἱ μαθη-
 3 ταί σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Ὁ
 δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαυὶδ,
 4 ὅτε ἐπέινασε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰσῆλθεν εἰς
 τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως

23. μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως Ἄβου καταβήσῃ, ὅτι
 L. — ib. ἔμεινεν ἂν L. — XII. 3. 1 Sam. 21, 1 — 7. — ib. ἐπιεί-
 νασεν αὐτὸς —

ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν 5 τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι καὶ ἀναίτιοί εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, 6 ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεϊζων ἐστὶν ὧδε. Εἰ δὲ ἐγνώκατε, 7 τί ἐστίν· ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους. Κύριος γάρ ἐστι τοῦ σαβ- 8 βάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν 9 αὐτῶν. Καὶ ἰδοῦ, ἄνθρωπος ἦν τὴν χειρὰ ἔχων ξη- 10 ράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασιν θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ 11 δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ἐστὶ ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; Πό- 12 σσιν οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. Τότε λέγει τῷ ἀνθρώ- 13 πῳ· ἔκτεινον τὴν χειρὰ σου. καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμ- 14 βούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ 15 ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φε- 16 ρερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν. Ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν 17 διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἰδοῦ, ὁ παῖς 18 μου, ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν

5. Num. 28, 9 sq. — 6. μεϊζων SL. — 7. Hos. 6, 6. — 8. ἐστι καὶ — 13. ἀπεκατεστάθη S (?) L. — 14. Ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβ. ἔλαβον κατ' αὐτοῦ L. p. Sch. — 18 — 21: Jes. 42, 1 sq. cf. 11, 10. —

- ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ
 19 κρῖσω τοῖς ἔθνεσι ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει οὐδὲ
 κραυγάζει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν
 20 φωνὴν αὐτοῦ· Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει,
 καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς
 21 ῥῖκος τὴν κρῖσω· Καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἔλ-
 πιούσι.
 22 Τότε προσηρέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς
 καὶ κωφός, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν
 23 καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο
 πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
 24 Δαυὶδ; Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος
 οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ
 25 ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐν-
 θυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερι-
 σθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰ-
 26 κία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. Καὶ
 εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἔμε-
 27 ρίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Καὶ
 εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ
 ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσον-
 28 ται κριταί. Εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω
 τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
 29 θεοῦ. Ἡ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν
 τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ
 πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
 30 διαρπάσει; Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστὶ καὶ
 31 ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέ-
 γω ὑμῖν· πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται
 τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ

21. Καὶ ἐν τῷ — 28. ἐγὼ ἐν πν. θ. —

ἀφελήσεται τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον 32
κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφελήσεται αὐτῷ· ὃς
δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφε-
θήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ
μέλλοντι. Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ τὸν 33
καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν,
καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ
τὸ δένδρον γινώσκειται. Γεννήματα ἐμυδιῶν, πῶς δύ- 34
νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ πε-
ρισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ ἀγα- 35
θὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ [τῆς καρ-
δίας] ἐβάλλει τὰ ἀγαθὰ· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος
ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐβάλλει πονηρά. Λέγω 36
δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ
ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ 37
ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

Τότε ἀπεκρίθησαν τινες τῶν γραμματέων καὶ 38
Φαρισαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ
σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ 39
πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον
οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προ-
φήτου. Ὡς περὶ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κή- 40
τους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέ-
ρας καὶ τρεῖς νύκτας. Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστή- 41
σονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κα-
τακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα

32. οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι S. — 35. τῆς καρδίας om. GSL.
dub. K. — ib. ἐβάλλει ἀγαθὰ SL. — 38. ἀπεκρ. αὐτῷ L. p.
Sch. — 40. Jon. 2, 1. — 41. Jon. 3, 4, 5.

- 42 Ἰωανᾶ· καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Ἰωανᾶ ὧδε. Βασίλισσα νό-
 του ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
 καὶ κατακρωεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
 γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδοῦ, πλεῖον
 43 Σολομῶνος ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα
 ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων
 44 τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. Τότε
 λέγει· ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον.
 καὶ ἔλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κε-
 45 κοσμημένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει
 μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυ-
 τοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ
 ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
 οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
- 46 Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοῦ, ἡ μή-
 τηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες
 47 αὐτῷ λαλῆσαι. Εἶπε δέ τις αὐτῷ· ἰδοῦ, ἡ μήτηρ σου
 καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν, ζητοῦντές σοι λα-
 48 λῆσαι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ· τίς
 ἔστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;
 49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐ-
 τοῦ εἶπεν· ἰδοῦ, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.
 50 Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ
 ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μή-
 τηρ ἐστίν.

- XIII.** 1 Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ
 2 τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· Καὶ συν-
 ἤχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς
 τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ
 3 τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ

ἐν παραβολαῖς, λέγων· ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ
 σπεύρειν. Καὶ ἐν τῷ σπεύρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσε 4
 παρὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν
 αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ 5
 εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ
 ἔχειν βάθος γῆς· Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαναμί- 6
 σθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. Ἄλλα δὲ 7
 ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκάνθαι
 καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν 8
 τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ
 ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, 9
 ἀκουέτω.

Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ· διὰ 10
 τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ- 11
 πεν αὐτοῖς· ὅτι ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς
 βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. Ὅστις 12
 γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις
 δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ 13
 τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ
 βλέπουσι καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιῶσι.
 Καὶ ἀναπληροῦνται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέ- 14
 γουσα· ἀκοῆ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέ-
 ποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ 15
 ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως
 ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μή-
 ποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι
 καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι
 αὐτούς. Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέ- 16
 πουσιν, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. Ἀμὴν γὰρ λέ- 17

XIII. 14. ἐπ' αὐτοῖς. — ib. Jes. 6, 9 sq. — 15. συνιῶσι S.
 c. rec. — ib. ἰάσωμαι L. — 16. ὅτι ἀκούουσιν L. —

- γω ὑμῶν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν
 ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ
 18 ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν
 19 παραβολὴν τοῦ σπειρόντος. Παντός ἀκούοντος τὸν
 λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πο-
 νηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
 20 τοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. Ὁ δὲ
 ἐπὶ τὰ πετρῶδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
 21 ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· Οὐκ
 ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γενο-
 μένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς
 22 σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗ-
 τός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ
 αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει
 23 τὸν λόγον· καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν
 τὴν καλὴν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
 καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκα-
 τόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.
 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων·
 ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπεί-
 25 ροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ
 καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς
 καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλ-
 26 θεν. Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποί-
 27 ησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. Προσελθόντες δὲ
 οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ
 καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
 28 ἔχει ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ἀνθρώπου
 τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ· θέλεις οὖν
 29 ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη· οὐ· μήποτε

27. τὰ ζιζάνια. — 28. οἱ δὲ δ. αὐτῷ λέγουσιν L. —

συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν
 σῖτον. Ἄφετε συναρξάνεσθαι ἀμφοτέρω μετὰ τοῦ 30
 θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θε-
 ρισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε
 αὐτὰ εἰς δέσμας, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ
 σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. Ἄλλην 31
 παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σπάππεως, ὃν λαβὼν ἄν-
 θρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· Ὁ μικρότερον 32
 μὲν ἐστὶ πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ ἀύξηθῆ,
 μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε
 ἔλθειν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηρῶν ἐν
 τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν 33
 αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ,
 ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία,
 ἕως οὗ ἐξυμώθη ὄλον.

Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβο- 34
 λαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει
 αὐτοῖς· Ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφή- 35
 του λέγοντος· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου·
 ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφῆς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ 36
 Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέ-
 γοντες· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων
 τοῦ ἀγροῦ· Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὁ σπεί- 37
 ρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου·
 Ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, 38
 οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν
 οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· Ὁ δὲ ἐχθρός, ὁ σπείρας αὐτά, 39
 ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶ-

30. ἐν τῷ καιρῷ. — 35. Ps. 78, 2. —

40 νόσ ἐστίν. οἱ δὲ θειρισταὶ ἄγγελοὶ εἰσίν. Ὡσπερ οὖν
 συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
 41 ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστε-
 λεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ, καὶ
 συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάν-
 42 δαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, Καὶ βαλοῦσιν
 αὐτοὺς εἰς τὴν κάμνον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ
 43 κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε οἱ δι-
 καιοὶ ἐκλάμψουσιν, ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
 44 πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὄρα ἀκούειν, ἀκούετω. Πάλ-
 λιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυροῦ
 κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἀνθρώπος ἔκρυψε,
 καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα
 45 ἔχει πωλεῖ καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν
 ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπό-
 46 ρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· Ὁς εὐρὼν ἕνα πο-
 λύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα
 47 εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βα-
 σιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασ-
 48 σαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· Ἦν, ὅτε
 ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ κα-
 θίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ
 49 ἔξω ἔβαλον. Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶ-
 50 νος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πο-
 νηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων· Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς
 εἰς τὴν κάμνον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
 51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· συνήγατε ταῦτα πάντα·
 52 λέγουσιν αὐτῷ· ναί, κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ

40. καίεται GKS — ib. τούτου om. I. p. Sch. — 46. Εὐ-
 ρῶν δὲ GSL. —

τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασι-
λείαν τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπων οἰκοδεσπό-
τη, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ
παλαιά.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παρα- 53
βολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν 54
πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐ-
τῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· πόθεν
τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχ οὗτός 55
ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγε-
ται Μαριάμ; καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐ- 56
τοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ
ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ 57
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ
μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ 58
οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τε- 1 XIV.
τραρχῆς τὴν ἀκοήν Ἰησοῦ, Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· 2
οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν
νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐ-
τῷ. Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδρασε 3
αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυ-
ναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ αὐ- 4
τῷ ὁ Ἰωάννης· οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. Καὶ θεί- 5
λων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς
προφήτην αὐτὸν εἶχον. Γενεσίῳν δὲ ἀγομένων τοῦ 6
Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
μέσῳ, καὶ ἤρесе τῷ Ἡρώδῃ· Ὅθεν μεθ' ὄρκου 7

- 8 ὁμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι, ὃ ἐὰν αἰτήσῃται. Ἡ δὲ
προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, δὸς μοι, φη-
σίν, ὥδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βα-
9 πιστοῦ. Καὶ ἐλνπήθη ὁ βασιλεύς· διὰ δὲ τοὺς ὄρ-
κους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι.
- 10 Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλα-
11 κῇ. Καὶ ἠρέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ
12 ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.
- 13 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ
εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι
ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ ἀπὸ τῶν πόλεων.
- 14 Καὶ ἐξελθὼν [ὁ Ἰησοῦς] εἶδε πολὺν ὄχλον· καὶ
ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώ-
15 στους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐ-
τῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος
καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους,
ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς
16 βρώματα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρειάν
17 ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ
λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὥδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους
18 καὶ δύο ἰχθύας. Ὁ δὲ εἶπε· φέρετέ μοι αὐτοὺς ὥδε.
- 19 Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς
χόρτους, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο
ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε· καὶ
κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μα-
20 θηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορ-
τάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,

XIV. 12. ἦραν τὸ πτωμα L. — 13. Ἀκούσας δὲ L. —
14. ὁ Ἰησ. om. L. dub. K. — ib. ἐπ' αὐτοῦς — 19. καὶ λαβῶν —

δώδεκα κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄν- 21
δρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδιῶν.

Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν [ὁ Ἰησοῦς] τοὺς μαθη- 22
τάς [αὐτοῦ] ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν
εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ 23
ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν
προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.
Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανι- 24
ζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνε-
μος. Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς 25
αὐτοὺς [ὁ Ἰησοῦς] περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης.
Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν 26
περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες· ὅτι φάντασμα
ἐστὶ καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκραζαν. Εὐθέως δὲ ἐλά- 27
λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι·
μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῶ ὁ Πέτρος εἶπε· 28
κύριε, εἰ σὺν εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ
ὔδατα. Ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ. καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ 29
πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὔδατα, ἐλθεῖν
πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν 30
ἐφοβήθη καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἐκραξε
λέγων· κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτεί- 31
ρας τὴν χειρὰ ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῶ·
ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν 32
εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. Οἱ δὲ ἐν τῷ 33
πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῶ λέγοντες· ἀλη-
θῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησα- 34
ρέτ. Καὶ ἐπιγρόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου 35

22. ὁ Ἰησοῦς om. GSL. dub. K. — ib. αὐτοῦ om. GS.
dub. K. — 25. ἦλθεν L. — ib. ὁ Ἰησοῦς om. GSL. dub. K. —

ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περιχώρον ἐκείνην,
καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας.
36 Καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ
κραςπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο, διε-
σώθησαν.

XV. 1 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσο-
2 λύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι λέγοντες· Διὰ τί
οἱ μαθηταί σου παραβαίνουνσι τὴν παράδοσιν τῶν
πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν,
3 ὅταν ἄρτον ἐσθίωσι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ-
τοῖς· διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ
4 θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; Ὁ γὰρ θεὸς ἐνετεί-
λατο λέγων· τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί·
ὁ καταλογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.
5 Ὑμεῖς δὲ λέγετε· ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί·
δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς· καὶ οὐ μὴ τιμῆσῃ
6 τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ. Καὶ ἠκυ-
ρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν
7 ὑμῶν. Ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν
8 Ἡσαΐας λέγων· Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στό-
ματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία
9 αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονται
με διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.
10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· ἀκού-
11 ετε καὶ συνίετε. Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα
κοινοῦ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ
12 στόματος, τοῦτο κοινοῦ τὸν ἄνθρωπον. Τότε προς-

XV. 4. Ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν· τίμα L. — Ex. 20, 12, 21, 17.
— ib. τὸν πατέρα σου — 5. ὠφεληθῆς, οὐ μὴ τιμήσει τὸν
πατ. αὐτοῦ, Καὶ ἠκυρ. τὸν λόγον τοῦ θ. L. — 8. Jes. 29, 13.
— ib. λέγων Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ GKL. —

ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ· οἶδας, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· πᾶσα φυντῆα, ἣν οὐκ 13 ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοὶ εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς 14 δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον 15 ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· 16 ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οὐπω νοεῖτε, ὅτι 17 πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; Τὰ δὲ ἐκπο- 18 ρευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας 19 ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνείαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ταῦτά 20 ἐστὶ τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτους χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐξεληθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς 21 τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ Χα- 22 ναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα ἐκράνυ- σεν αὐτῷ λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ Δαυΐδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ὁ δὲ οὐκ ἀπε- 23 κρίθη αὐτῇ λόγον, καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐ- τοῦ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ 24 ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴ- κου Ἰσραὴλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέ- 25 γουσα· κύριε, βοήθει μοι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· 26

12. οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ L. — 16. Ἰησοῦς om. L. —
17. Οὐ νοεῖτε L. — 22. Ἐκραζεν λέγουσα L. — 25. προσεκύνη-
σεν K. —

- οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βα-
 27 λεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ εἶπε· ναί, κύριε· καὶ γὰρ
 τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πιπτόντων
 28 ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀπο-
 κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου
 ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυ-
 γάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
- 29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε παρὰ τὴν
 θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος
 30 ἐκάθητο ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ
 ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κνλ-
 λούς καὶ ἐτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ
 τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς,
- 31 Ὡστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι βλέποντας κωφούς λα-
 λοῦντας, κνλλοὺς ὑγιεῖς, χωλούς περιπατοῦντας καὶ
 τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.
- 32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητάς αὐτοῦ
 εἶπε· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι
 33 τρεῖς, προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ
 ὑπολῦσαι αὐτοὺς νήστευσι οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶ-
 34 σιν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ-
 τοῦ· πόθεν ἡμῶν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορ-
 35 τάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον· ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα
 35 ἰχθύδια. Καὶ ἐκέλευσέ τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ
 36 τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς
 ἰχθύδας εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς μαθη-
 37 ταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον
 πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον
 38 τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ

32. ἡμέρας τρεῖς προσμ. μοι. —

ἔσθιοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς 39 τὸ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά.

Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδ- 1 XVI. δονκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτόν, σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ- 2 πεν αὐτοῖς· ὀψίας γενομένης λέγετε· εὐδία, πυρρόαζει γὰρ ὁ οὐρανός· Καὶ πρωί· σήμερον χειμών, πυρρόα- 3 ζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; Γενεὰ πονηρὰ καὶ 4 μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωανῆ τοῦ προφήτου. καὶ κα- ταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθε.

Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν 5 ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ- 6 τοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρι- σαίων καὶ Σαδδουκαίων. Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαν- 7 τοῖς λέγοντες· ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. Γρὸς δὲ 8 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν [αὐτοῖς]· τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; Οὐπω νοεῖτε; 9 οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχι- λίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ 10 ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλά- βετε; Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, 11 προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδ- δονκαίων; Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν 12 ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

39. ἀνέβη G (impr. Sch.) K. — ib. Μαγαδάν L. — XVI. v. 8. αὐτοῖς om. GSL. dub. K. — 11. περὶ ἄρτων SL. — ib. εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ L. —

- 13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς
 Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· τίνα
 με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
 14 που; Οἱ δὲ εἶπον· οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν·
 ἄλλοι δὲ Ἡλίαν· ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἓνα τῶν προ-
 15 φητῶν. Λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
 16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε· σὺ εἶ ὁ Χριστός,
 17 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰη-
 σοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ, Σίμων βῆρ Ἰωνᾶ· ὅτι
 σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ
 18 μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ
 εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου
 τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐ-
 19 τῆς. Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν
 οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμέ-
 νον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς,
 20 ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε διεστείλατο
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδεὶν εἴπωσιν, ὅτι αὐτός
 ἐστὶν ὁ Χριστός.
- 21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μα-
 θηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυ-
 μα καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρ-
 χιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ
 22 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν
 ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· ἰλεώς σοι,
 23 κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε
 τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλόν
 μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀν-
 θρώπων.

20. Τότε ἐπετίμησεν L. — ib. αὐτοῦ ὁμ. L. — ib. Ἰησοῦς
 ὁ Χρ. —

Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ 24
 τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν,
 καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.
 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει 25
 αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
 ἐμοῦ, εὕρησει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, 26
 εἰάν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ
 ζημιωθῆ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυ-
 χῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχε- 27
 σθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέ-
 λων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν
 πράξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶ τινες τῶν ὧδε 28
 ἐστῶτων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν
 ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασι-
 λείᾳ αὐτοῦ.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰη- 1 XVII.
 σοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
 φὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ'
 ἰδίαν. Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ 2
 ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἰμά-
 τια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδού, 3
 ὄφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλ-
 λαλοῦντες. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰη- 4
 σοῦ· κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις,
 ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσῆ
 μίαν καὶ μίαν Ἡλία. Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, 5
 νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδού, φωνὴ
 ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ
 ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ 6

28. ἐστηκότων. — ib. τινες ὧδε ἐστῶτες S. — XVII. 4.
 καὶ Ἡλία μίαν. L. — 5. νεφέλη φωτός G (impr. Sch.). —

ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν
 7 καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς
 ἤψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.
 8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον,
 9 εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ
 τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδεὶ
 εἴπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
 10 νεκρῶν ἀναστῆ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθη-
 ταὶ αὐτοῦ λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν,
 11 ὅτι Ἡλίας δεῖ ἔλθειν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπο-
 κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἡλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ
 12 ἀποκαταστήσει πάντα· λέγω δὲ ὑμῶν, ὅτι Ἡλίας ἤδη
 ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν
 αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 13 μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. Τότε συνῆκαν οἱ μαθη-
 ταί, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
 14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν
 15 αὐτῷ ἄνθρωπος, γονυπετῶν αὐτόν· Καὶ λέγων· κύ-
 ριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σελημιάζεται καὶ κακῶς
 16 πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλά-
 17 κισ εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτόν τοῖς μα-
 θηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεῦσαι.
 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
 18 διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε
 18 ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτόν ὧδε. Καὶ ἐπετί-
 μησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαι-
 μόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεῖ-
 19 νης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ'

9. ἀπὸ τοῦ ὄρους. — 11. Ἰησοῦς et αὐτοῖς om. L. —
 ib πρῶτον om. L. — 14. γονυπ. αὐτῷ. — 17. μεθ' ὑμῶν
 ἔσομαι L. —

ἰδίαν εἶπον· διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τὴν ἀπιστίαν 20 ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσκει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευ- 21 χῇ καὶ νηστείᾳ.

Ἀναστρεφόμενων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶ- 22 πεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, Καὶ ἀποκτε- 23 νοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοῦμ, προσῆλ- 24 θον οἱ τὰ δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶ- πον· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραγμα; Λέ- 25 γει· ναί. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθα- σεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆν- 26 στον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτριῶν; Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· ἀπὸ τῶν ἀλλοτριῶν. ἔφη αὐ- 27 τῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἴνα 27 δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θά- λασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ 1 XVIII. τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παι- 2 δίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν Καὶ εἶπεν· ἀμὴν 3

λέγω ὑμῖν, εἰὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παι-
 δία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
 4 Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο,
 οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.
 5 Καὶ ὃς εἰὰν δέξῃται παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ ὀνό-
 6 ματί μου, ἐμὲ δέχεται. Ὅς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα
 τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέ-
 ρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὄνικος ἐπὶ τὸν τρά-
 χηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς
 7 θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων·
 ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἔλθειν τὰ σκάνδαλα· πληρ οὐαὶ τῷ
 8 ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ
 δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
 αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν
 εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πό-
 9 δας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ εἰ
 ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βά-
 λε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰς τὴν
 ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
 10 εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ὁρᾶτε, μὴ καταφρονή-
 σητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ
 ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διαπαντὸς βλέπουσι τὸ
 11 πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθε
 12 γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί
 ὑμῖν δοκεῖ; εἰὰν γένηται τι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρό-
 βατα, καὶ πλαγηθῇ ἐν ἓξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφείς τὰ ἐν-
 νενηκονταενεῖα ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλα-
 13 νόμερον; Καὶ εἰὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω

XVIII. 4. ταπεινώσει SL. — 6. εἰς τὸν τράχηλ. KS. πε-
 ρὶ τ. τρ. L. — 7: ἐκείνῳ om. L. — 8. ἔκκοψον αὐτὸν L. — 12.
 οὐχὶ ἀφήσει τ. ἐ. ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ πορ. L. —

ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐν-
 νενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ 14
 ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐ-
 ρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἰς τῶν μικρῶν τούτων. Ἐάν 15
 δὲ ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγ-
 ξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. εἴαν σου
 ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐάν δὲ μὴ 16
 ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ
 στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.
 Ἐάν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. εἴαν δὲ 17
 καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοὶ ὡςπερ ὁ
 ἔθνηκος καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα εἴαν 18
 δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ·
 καὶ ὅσα εἴαν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν
 τῷ οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἴαν δύο ὑμῶν 19
 συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος,
 οὗ εἴαν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς
 μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συν- 20
 ηγημένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἶμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· κύριε, 21
 ποσάκις ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω
 αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐ, λέ- 22
 γω σοι, ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά.
 Διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ- 23
 πῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δου-
 λων αὐτοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προση- 24
 νέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. Μὴ 25
 ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύ-
 ριος αὐτοῦ πρᾶθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ

14. ἐν τῶν L. — 15. ὕπαγε, ἔλεγξον GKL. — 16. Deut.
 19, 15. — 19. Ἀμὴν λέγω ὑμ. L. —

26 τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Πιστῶν
 οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, μακρο-
 27 θύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. Σπλαγ-
 χρισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν
 28 αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. Ἐξεληθὼν δὲ
 ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς
 ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτόν
 29 ἔπνιγε λέγων· ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις. Πιστῶν
 οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ [εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ] παρε-
 κάλει αὐτόν λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάν-
 30 τα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· ἀλλὰ ἀπελθὼν
 ἔβαλεν αὐτόν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδοῦ τὸ ὀφειλό-
 31 μενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα
 ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ
 32 κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλε-
 σάμενος αὐτόν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πο-
 νηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ πα-
 33 ρεκάλεσάς με· Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδου-
 34 λόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ
 κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτόν τοῖς βασανισταῖς, ἕως
 35 οὗ ἀποδοῦ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω καὶ ὁ
 πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε
 ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν
 τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

XIX. 1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό-
 γους τούτους, μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν
 2 εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ

28. ὅ, τι ὀφείλεις. — 29. εἰς τ. πόδ. αὐτοῦ om. G (impr. Sch.) L. dubit. K. — ib. πάντα om. S. dub. KL. — 35. οὐρά-
 νιος I. p. Sch. — ib. τὰ παραπτ. αὐτῶν om. G. (impr. Sch.)
 L. —

ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς ἐκεῖ.

Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες 3 αὐτὸν καὶ λέγοντες αὐτῷ· εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ 4 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; Καὶ εἶπεν· ἔνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν 5 πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὡστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς 6 συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Λέγουσιν αὐ- 7 τῷ· τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; Λέγει αὐτοῖς· ὅτι 8 Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν 9 γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ 10 αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσι 11 τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. Εἰσὶ γὰρ εὐ- 12 νοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐννοχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐνούχισαν ἑαυτούς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

XIX. 3. αὐτῷ posterius om. L. — 4. Gen. 1, 27. — 5. Gen. 2, 24. — ib. κολληθ. L. — 7. Deut. 24, 1. — 9. εἰ μὴ S. cum rec., sed παρεκτός λόγου πορνείας L. —

- 13 Τότε προσηρέχθη αὐτῶ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας
ἐπιθῆ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετί-
14 μησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε τὰ παι-
δία, καὶ μὴ κολύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ
15 τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἐπι-
θεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.
- 16 Καὶ ἰδοῦ, εἰς προσελθῶν εἶπεν αὐτῶ· διδάσκαλε
17 ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; Ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῶ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός,
εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν,
18 τήρησον τὰς ἐντολάς. Λέγει αὐτῶ· ποίας; ὁ δὲ Ἰη-
σοῦς εἶπε· τό· οὐ φρονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέ-
19 πησεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· Τίμα τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα· καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
20 σεαυτόν. Λέγει αὐτῶ ὁ νεανίσκος· πάντα ταῦτα
21 ἐφυλάξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; Ἐφη
αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώ-
λησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἔξεις
θησαυρὸν ἐν οὐρανῶ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.
22 Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπήλθε λυπού-
μενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.
- 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς
24 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν,
εὐκοπώτερόν ἐστι, κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος
διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰς-
25 ελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοτο
26 σφόδρα, λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμ-

17. τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός.
GL. — 18. Ex. 20, 12. sq. Lev. 19, 18. — 19. τὸν πατ. σου.
— 24. διὰ τρ. ῥ. εἰσελθεῖν GKS. — 25. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. —

βλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδού, 27
 ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν 28
 λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
 θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα
 θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ.
 Καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς 29
 ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται
 καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται 30
 πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἂν- 1 **XX.**
 θρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῷ μισθώ-
 σασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Συμφω- 2
 νήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν
 ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ 3
 ἐξεληθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν
 τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· Κακείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ 4
 ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾦ δίκαιον, δώσω
 ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξεληθὼν περὶ ἕκτην 5
 καὶ ἐννάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν 6
 ἐνδεκάτην ὥραν ἐξεληθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας [ἀρ-
 γοὺς] καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν
 ἡμέραν ἀργοί; Λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμ- 7
 σθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
 ἀμπελῶνα· καὶ ὃ ἐὰν ᾦ δίκαιον, λήψεσθε. Ὁπίως 8

26. δυνατά ἐστι — 29. Καὶ πᾶς, ὅς S. cum rec. — XX.
 3. περὶ τὴν τρ. — 6. ἀργούς S. c. rec., sed om. GL. dub. K. —

- δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελωῶνος τῷ ἐπι-
 τρώπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐ-
 τοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως
 9 τῶν πρώτων. Καὶ ἔλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην
 10 ὄραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶ-
 τοὶ ἐνόμισαν, ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον καὶ
 11 αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ
 12 τοῦ οἰκοδεσπότου λέγοντες· ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι
 μίαν ὄραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας,
 τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσω-
 13 να. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν· ἑταῖρε, οὐκ
 14 ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἄρον τὸ
 σὸν καὶ ὑπάγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς
 15 καὶ σοί. Ἡ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς
 ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν, ὅτι ἐγὼ
 16 ἀγαθὸς εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ
 οἱ πρῶτοι ἔσχατοι. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ
 ἐκλεκτοί.
- 17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέ-
 λαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ
 18 εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοῦ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι
 καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρωνοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ,
 19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖ-
 ξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ
 ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
- 20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβε-
 δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦ-
 21 σά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις;
 λέγει αὐτῷ· εἰπέ, ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί

μου εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἶ- 22
δατε, τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; ἢ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα. Καὶ λέγει 23
αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθί-
σαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοιμάσται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ 24
τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος 25
αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε, ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζου-
σιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐάν 26
θέλη ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος·
Καὶ ὅς ἐάν θέλη ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν 27
δοῦλος· Ὡς περὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε δια- 28
κομηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχῶ, ἠκολού- 29
θησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. Καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ 30
καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς
παράγει, ἐκραξαν λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς
Δαυὶδ. Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπή- 31
σωσιν. οἱ δὲ μεῖζον ἐκραζον λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, 32
κύριε, υἱὸς Δαυὶδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν
αὐτοὺς καὶ εἶπε· τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν 33
αὐτῷ· κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.

21. ἐξ εὐωνύμων (om. σου) — 22. καὶ τὸ βάπτ. — Eadem vv. usque ad βαπτισθῆναι om. GL. dubit. K. in hoc et sq. commate. — 26. Οὐχ οὕτως δὲ —

34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

XXI. 1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἤλθον εἰς Βηθθαγαῖν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἔλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς
 2 ἀπέστειλε δύο μαθητὰς λέγων αὐτοῖς· πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες
 3 ἀγάγετέ μοι. Καὶ εἰάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε, ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρεῖαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐ-
 4 τούς. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ
 5 ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἐρχεται σοι, πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον, υἱὸν ὑποζυγίου.
 6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς
 7 προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἠγάγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια
 8 αὐτῶν· καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ
 9 ἔστρώνον ἐν τῇ ὁδῷ. Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυ-
 10 ρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγου-
 11 σα· τίς ἐστιν οὗτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας.
 12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν τοῦ θεοῦ, καὶ

XXI. 2. πορεύεσθε. . . . κατέναντι L. — ib. ἄγετε L. —
 3. ἀποστελλεῖ G (impr. Sch.) KS. — 5. Zach. 9,9. — 6. συν-
 ἔταξεν L. — 7. ἐπεκάθισαν. —

ἔξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολληβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, Καὶ λέγει αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ οἶκός μου 13 οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ 14 καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θανάσια, ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, ἠγανάκτησαν. Καὶ εἶπον αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ 16 δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πό- 17 λεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.

Πρωίας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπέινασε. 18 Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, 19 καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον. καὶ λέγει αὐτῇ· μῆκετί ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη παραχοῆμα ἢ συκῆ. Καὶ ἰδόν- 20 τες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς παραχοῆμα ἐξηράνθη ἢ συκῆ; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶ- 21 πεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. Καὶ πάντα, ὅσα ἂν 22 αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψετε.

Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν προσῆλθον αὐτῷ 23 διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι

- 24 ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον ἓνα,
ὃν εἰάν εἴπητέ μοι, καὶ γὰρ ὑμῖν ἐρῶ, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
25 ταῦτα ποιῶ· Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ
οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυ-
τοῖς λέγοντες· εἰάν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν·
26 διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐάν δὲ εἴπωμεν·
ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ
27 ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Καὶ ἀποκριθέν-
τες τῷ Ἰησοῦ εἶπον· οὐκ οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐ-
τός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
28 ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο·
καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε· τέκνον, ὕπαγε σή-
29 μερον, ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ δὲ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν· οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλ-
30 θε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγὼ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε.
31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; λέ-
γουσιν αὐτῷ· ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν
32 ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Ἦλθε γὰρ πρὸς
ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύ-
σατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν
33 αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ
πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄν-
θρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα,
καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὥρουξεν ἐν αὐτῷ
ληρὸν, καὶ ὤκοδόμησε πύργον· καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν
34 γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς

25. ἐν ἑαυτοῖς L p. Sch. — 30. τῷ ἑτέρῳ G (diss. Sch.)
KS. — 33. ἄνθρ. τις —

τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς
 τοὺς γεωργούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Καὶ λα- 35
 βόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδει-
 ραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν 36
 ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, πλείονας τῶν πρώτων·
 καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. Ὅστερον δὲ ἀπέ- 37
 στειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντραπή-
 σονται τὸν υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν 38
 υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦ- 39
 τε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρο-
 νομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτόν ἐξέβαλον ἔξω
 τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ 40
 κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκεί-
 ροις; Λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐ- 41
 τοὺς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς,
 οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς και-
 ροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέ- 42
 γνωστε ἐν ταῖς γραφαῖς· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
 οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν
 ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθθή- 43
 σεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται
 ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν 44
 ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν
 πέσῃ, λιμνήσει αὐτόν.

Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι 45
 τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν, ὅτι περὶ αὐτῶν λέ-
 γει. Καὶ ζητοῦντες αὐτόν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν 46
 τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτόν εἶχον.

42. Ps. 118, 22. — 44. cf. Jes. 8, 14. sq. Zach. 12, 3. Dan.
 2, 34. sq. 44. sq. —

XXII. 1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς
 2 ἐν παραβολαῖς λέγων· Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
 ρανῶν ἀνθρώπων βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ
 3 υἱῷ αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ, κα-
 λέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ
 4 ἤθελον ἔλθειν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους
 λέγων· εἶπατε τοῖς κεκλημένοις· ἰδοὺ, τὸ ἄριστόν μου
 ἡτοιμάσα· οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα,
 5 καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ
 ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ
 6 δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαν-
 τες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.
 7 Ακούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη· καὶ πέμψας τὰ
 στρατεύματα αὐτοῦ ἀπόλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους,
 8 καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε λέγει τοῖς
 δούλοις αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κε-
 9 κλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς
 διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὔρητε, καλέσατε
 10 εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκείνοι
 εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους εὔρον, πονη-
 ροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακει-
 11 μένων. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς
 ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἐν-
 12 δυμα γάμου. Καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες
 13 ὧδε μὴ ἔχων ἐνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφωμώθη. Τότε
 εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· δῆσαντες αὐτοῦ πό-
 δας καὶ χειρᾶς ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκό-
 τος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βου-

XXII. 7. ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος G*K. — ib. Καὶ ἀκούσας ὁ
 β. ἐκεῖνος S. — ib. Ὁ δὲ β. ἀκούσας ὠργ. L. — 13. ἄρατε
 αὐτὸν καὶ om. et post ἐκβάλ. add. αὐτὸν L. —

γμὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι 14
δὲ ἐκλεκτοί.

Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλα- 15
βον, ὅπως αὐτὸν παριδεύσωσιν ἐν λόγῳ. Καὶ ἀπο- 16
στέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητάς αὐτῶν μετὰ τῶν
Ἡρωδιανῶν λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ἀλη-
θῆς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις,
καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς
πρόσωπον ἀνθρώπων. Εἶπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοὶ δοκεῖ; 17
ἔξεστι δοῦναι κῆρσον Καίσαρι, ἢ οὐ; Γνούς δὲ ὁ Ἰη- 18
σοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε· τί με πειράζετε, ὑπο-
κριταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήρσου. οἱ 19
δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· 20
τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Λέγουσιν αὐτῷ· 21
Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καί-
σαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ 22
ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδου- 23
καῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτη-
σαν αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· ἂν 24
τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελ- 25
φοί. καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων
σπέρμα ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. 27
Ἔστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ 28
οὖν ἀναστάσει τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες
γὰρ ἔσχον αὐτήν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 29
αὐτοῖς· πλατῶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τῆν

30 δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γα-
 31 μούσιν οὔτε ἐγκαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ
 32 ἐν οὐρανῷ εἰσι. Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νε-
 33 κρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέ-
 34 γοντος· Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ
 35 καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν,
 36 ἀλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσ-
 37 σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

38 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες, ὅτι ἐφίμωσε τοὺς
 39 Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐπη-
 40 ρώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτὸν καὶ
 41 λέγων· Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;
 42 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀγαπήσεις κύριον τὸν Θεόν
 43 σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου
 44 καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ
 45 μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις
 46 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυ-
 47 σὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέ-
 48 μανται.

49 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐ-
 50 τοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χρι-
 51 στοῦ; τίνας υἱὸς ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυὶδ.
 52 λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐ-
 53 τὸν καλεῖ; λέγων· Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·
 54 κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
 55 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐ-
 56 τὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνα-

32. Ex. 3, 6. — 37. Deut. 6, 5. — ib. ἔφη GKS. et ὁ δὲ
 ἔφη αὐτῷ L. — 38. ἡ μεγάλη καὶ πρώτη L. — 39. Iev. 19,
 18. — 43. Ps. 110, 1. —

το αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ **1 XXIII.**
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως κα- 2
 θέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι.
 Πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσι ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ 3
 ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι
 γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα 4
 καὶ δυσβίαστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
 τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι
 κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι 5
 πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ
 τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα
 τῶν ἱματίων αὐτῶν· Φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν 6
 τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συνα-
 γωγαῖς· Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ 7
 καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί, ῥαββί. Ὑμεῖς 8
 δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ καθη-
 γητὴς [ὁ Χριστός]· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.
 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γὰρ 9
 ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ κλη- 10
 θῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητὴς,
 ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκο- 11
 ρος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ 12
 ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑπο- 14
 κριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ
 προσφάσει μακρὰ προσενχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε
 περισσότερον κρίμα. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φα- 13

XXIII. 8. ὁ διδάσκαλος L p. Sch. — ib. ὁ Χρ. om. GL.
 dub. K. — 13. 14. Comma 14 in opt. codd. aut deest aut

ρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
 ρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ
 εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελ-
 15 θεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑπο-
 κριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν,
 ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε
 16 αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν,
 ὀδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες· ὅς ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῶ,
 οὐδὲν ἔστιν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ,
 17 ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἔστιν,
 18 ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάζων τὸν χρυσόν; Καί· ὅς
 ἐὰν ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἔστιν· ὅς δ' ἂν
 19 ὁμόση ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μω-
 ροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυ-
 20 σιαστήριον τὸ ἀγιάζων τὸ δῶρον; Ὁ οὖν ὁμόσας ἐν
 τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς
 21 ἐπάνω αὐτοῦ· Καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῶ ὁμνύει ἐν
 22 αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· Καὶ ὁ ὁμόσας
 ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν
 23 τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμμα-
 τεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ
 ἡδύοσμον καὶ τὸ ἀνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε
 τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ
 τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κακεῖνα μὴ ἀφιέναι.
 24 Ὅδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κά-
 25 μηλον καταπίνοντες· Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φα-
 ρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ
 ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἔξ
 26 ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον

leg. ante 13. (cf. Mc. 12, 40. Luc. 20, 47.). Transposuerunt
 GKS. delevit L. — 21. κατοικήσαντι GKS. — 23. ταῦτα δὲ
 GKL. — 25. καὶ ἀδικίας GKS. —

πρώτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,
 ἵνα γενήται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. Οὐαὶ 27
 ὑμῶν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι πα-
 ρομοιάζετε τάφοις κεκλιμαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν
 φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσι ὀστέων νεκρῶν
 καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν 28
 μὲν φαίεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ με-
 στοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῶν, γραμ- 29
 ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς
 τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν
 δικαίων, Καὶ λέγετε· εἰ ἡμεῖς ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν 30
 πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεῖς κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ
 αἵματι τῶν προφητῶν. Ὡστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, 31
 ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Καὶ 32
 ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.
 Ὅφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρί- 33
 σεως τῆς γενένης; Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω 34
 πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς·
 καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ
 αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ
 διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' 35
 ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ
 τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζα-
 χαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ
 ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει 36
 ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς 37
 προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς
 αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου,

30. ἤμεν (bis). — 35. Gen. 4, 8. 2 Par. 24, 20 - 22. —
 36. ὅτι ἥξει GKS. —

ὄν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἐαυτῆς ὑπὸ
 38 τὰς πτέρυγας; καὶ οὐκ ἠθέλησατε. Ἴδού, ἀφίεται
 39 ὑμῶν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν· οὐ μὴ
 με ἴδητε ἀπάρτι, ἕως ἂν εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχό-
 μενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

XXIV. 1 Καὶ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱε-
 ροῦ, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάμενοι αὐ-
 2 τῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτοῖς· οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθή-
 3 σεται. Καθημέριον δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν
 ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέ-
 γοντες· εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ ση-
 μεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶ-
 4 νος; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· βλέ-
 5 πετε, μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται
 ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός·
 6 καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πο-
 λέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ ἔροεῖσθε·
 δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω ἐστὶ τὸ τέλος.
 7 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ
 βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κα-
 8 τὰ τόπους. Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε πα-
 9 ραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς·
 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ
 10 τὸ ὄνομά μου. Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολ-
 λοί· καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλ-
 11 λήλους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται
 12 καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι

XXIV. 1. Καὶ ἐξεληθὼν ὁ Ἰ. ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο. L. p.
 Sch. — 2. ὃς οὐ μὴ καταλ. — 9. πάντων ἐθν. —

τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ 13
 ὑπομείνας εἰς τέλος, οὕτως σωθήσεται. Καὶ κηρυ- 14
 χθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ
 τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τό-
 τε ἤξει τὸ τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς 15
 ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου,
 ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ (ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω), Τότε 16
 οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη· Ὁ ἐπὶ 17
 τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας
 αὐτοῦ· Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω 18
 ἄραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ 19
 ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
 ραις. Προσεύχεσθε δέ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν 20
 χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ. Ἔσται γὰρ τότε θλι- 21
 ψις μεγάλη, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως
 τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώ- 22
 θησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ·
 διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι
 ἐκεῖναι. Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χρι- 23
 στὸς ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. Ἐγερθήσονται γὰρ ψευ- 24
 δόχοριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσι σημεῖα με-
 γάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ
 τοὺς ἐκλεκτούς. Ἰδοὺ, προεῖρηκα ὑμῖν. Ἐὰν οὖν 25
 εἴπωσιν ὑμῖν· ἰδοὺ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί· μὴ ἐξέλθητε· 26
 ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύσητε. Ὡσπερ γὰρ 27
 ἡ ἀστραπή ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως
 δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
 ἀνθρώπου. Ὅπου γὰρ ἐὰν ἦ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συνα- 28
 χθήσονται οἱ ἄετοί. Ἐνθὺς δὲ μετὰ τὴν θλίψιν 29

15. Dan. 9, 27. — ib. ἐστὸς L. — 17. ἄραι τι. — 20. μη-
 δὲ σαββάτῳ G (impr. Sch.) KSL. — 27. ἔσται ἢ παρ. SL. —

τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σε-
 λήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πε-
 σοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρα-
 30 νῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ ση-
 μεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε
 κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄφονται τὸν
 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ
 31 οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Καὶ
 ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φω-
 νῆς μεγάλης· καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ
 ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως
 32 ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς σικκῆς μάθετε τὴν πα-
 ραβολὴν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς
 καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος.
 33 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε,
 34 ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
 παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται.
 35 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου
 36 οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ
 τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν,
 37 εἰ μὴ ὁ πατὴρ μου μόνος. Ὡσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ
 Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
 38 θρώπου. Ὡσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς
 πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γα-
 μοῦντες καὶ ἐγκαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε
 39 Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἠλθεν
 ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ
 40 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο

32. ἐκφυῆ L. — 35. παρελεύσεται GKL. — 36. καὶ ὥρας
 G (impr. Sch.) KSL. — ib. ὁ πατὴρ μόνος G (impr. Sch.)
 KL. — 37. 38. Gen. 7, 4. sq.

ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ
 εἷς ἀφίεται. Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία 41
 παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε οὖν, 42
 ὅτι οὐκ οἴδατε, ποία ὥρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.
 Ἐκεῖνο δὲ γνώσκετε, ὅτι, εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης, 43
 ποία φυλακῆ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐρηγόρησεν ἄν, καὶ
 οὐκ ἂν εἶασε διορνηθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ 44
 τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἡ ὥρα οὐ δο-
 κεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν 45
 ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύ-
 ριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ δίδόναι αὐ-
 τοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖ 46
 ρος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὐ-
 τως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχου- 47
 σιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς 48
 δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός
 μου ἐλθεῖν· Καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους 49
 αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθύοντων· Ἦξει 50
 ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ, ἣ οὐ προσδο-
 κᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ, ἣ οὐ γνώσκει, Καὶ διχοτομήσει αὐ- 51
 τόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει·
 ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρα- 1 **XXV.**
 τῶν δέκα παρθένους, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας
 αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε 2
 δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ πέντε μωραῖ. Αἱ 3
 τινες μωραῖ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλα-
 βον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον 4

45. τοῦ δοῦναι G (impr. Sch.) L. — 49. τύπτ. τ. συνδού-
 λους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν. — ib. αὐτοῦ om. c. rec. G^o. —
 XXV. 2. καὶ αἱ π. μωραῖ G*KS. — 3. λαμπ. ἑαυτῶν. —

ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων
 5 αὐτῶν. Χρονίζοντός δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶ-
 6 σαι καὶ ἐκάθειδον. Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγο-
 7 νεν· ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντη-
 8 σιν αὐτοῦ. Τότε ἠγγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι
 9 ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. Αἱ
 10 δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ
 11 ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. Ἀπε-
 12 κρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· μήποτε οὐκ ἀρκέ-
 13 σῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πω-
 14 λῶντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχομένων δὲ
 15 αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἑτοιμοὶ
 16 εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη
 17 ἡ θύρα. Ὑστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρ-
 18 θένοι λέγουσαι· κύριε, κύριε, ἀνοιξον ἡμῖν· Ὁ δὲ
 19 ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.
 20 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν
 21 ὥραν [ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.] Ὡσπερ
 22 γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους
 23 καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· Καὶ ᾧ
 24 μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν· ἐκάστη
 25 κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.
 26 Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο
 27 ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. Ὡς-
 28 αὐτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.
 29 Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὥρυξεν ἐν τῇ γῆ καὶ ἀπέ-
 30 κρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρό-
 31 νον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ
 32 συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ

9. μήποτε οὐ μὴ SL. — ib. πορεύεσθε δὲ μ. — 13. Ver-
 ba susp. om. GSL. dub. K. — 16. καὶ ἐκέρδησεν L. p. Sch. —
 18. ἔκρυψε L. p. Sch. —

πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη 21 αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ 22 καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, 23 δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς 24 εἶπε· κύριε, ἔγνων σε, ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· Καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυπα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς 25 δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἦδεις, ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; Ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ 27 ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις· καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. 29 Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε 30 εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ 31 αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ [ἄγιοι] ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε

20. ἐπ' αὐτοῖς om. L p. Sch. — 21. Ἔφη δὲ — 22. ἐπ' αὐτοῖς om. L p. Sch. — 30. ἐκβάλλετε — 31. ἄγιοι om. GL. dub. K. —

καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, Καὶ συναχθήσεται
 32 ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἀφοριεῖ αὐ-
 τούς ἀπ' ἀλλήλων, ὡς περὶ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρό-
 33 βата ἀπὸ τῶν ἐρίφων, Καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα
 34 ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε
 ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε, οἱ εὐλο-
 γημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμα-
 35 σμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπει-
 νασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐπο-
 36 τίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· Γυμνός,
 καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέπασθέ με·
 37 ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἦλθετε πρὸς με. Τότε ἀποκριθή-
 σονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδο-
 μεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐπο-
 38 τίσαμεν; Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον, καὶ συνηγάγο-
 39 μεν; ἢ γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; Πότε δέ σε εἶδο-
 40 μεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἦλθομεν πρὸς σε; Καὶ
 ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν
 41 ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ
 εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς
 τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ
 42 τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ
 ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ
 43 με· Ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός,
 καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενῆς καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ
 44 οὐκ ἐπεσκέπασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται καὶ
 αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ
 διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνόν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ
 45 οὐ διηκονήσαμεν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς

λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε
εἰς τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ 46
ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι
εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάν- 1 **XXVI.**
τας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
Οἴδατε, ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται· καὶ 2
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρω-
θῆναι.

Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα- 3
τεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα· Καὶ συνεβουλεύ- 4
σαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσι καὶ ἀποκτεί-
νωσι. Ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος 5
γένηται ἐν τῷ λαῷ.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ 6
Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, Προςῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλά- 7
βαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. Ἰδόντες δὲ οἱ μα- 8
θηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπόλεια
αὕτη; Ἡδύνατο γὰρ τοῦτο [τὸ μύρον] πραθῆναι 9
πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. Γινούς δὲ ὁ Ἰησοῦς 10
εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον
γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς 11
πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός 12
μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω 13
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὄλῳ

XXVI. 4. κρατ. δόλῳ — 9. τοῖς πτωχοῖς G* (impr: Sch.)
KSL. — ib. τὸ μύρον om. GSL. dub. K. —

τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

- 14 Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος
 15 Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς εἶπε· τί
 θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ
 16 δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τό-
 τε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτόν παραδῶ.
 17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁζύμων προσῆλθον οἱ μαθη-
 ταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες αὐτῷ· ποῦ θέλεις ἐτοιμάσω-
 18 μέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς
 ἰὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἶπατε αὐτῷ· ὁ διδά-
 σκαλος λέγει· ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστι· πρὸς σε
 19 ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. Καὶ ἐποίη-
 σαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
 20 ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο
 21 μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν·
 22 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ
 λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐ-
 23 τῶν· μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·
 ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός
 24 με παραδώσει. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει,
 καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ
 ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται·
 καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος.
 25 Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας, ὁ παραδιδὸς αὐτόν, εἶπε·
 26 μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. Ἐσθιόν-
 των δὲ αὐτῶν λαβῶν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον καὶ εὐλο-
 γήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ εἶπε· λά-
 27 βετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβῶν

17. αὐτῷ om. L. p. Sch. — 22. λέγειν αὐτῷ εἰς ἕκαστος·
 L. — 26. καὶ εὐχαριστήσας S. —

τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
 πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυ-
 ρόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίνω ἀπάρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμ-
 πέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδα-
 λισθήσεσθε ἐν ἔμοι ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἂν δέῃ με σὺν σοί ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς· περιλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. Καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελ-

31. Zach. 13, 7. — 33. εἰ καὶ — 35. ὁμοίως δὲ καὶ G*KS.
 — 36. Γεθσημανεὶ SL. — 38. Τότε λ. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς G*S.
 — 39. προσελθὼν S. p. Sch. —

- θέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ
 40 θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθη-
 τὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ
 Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι
 41 μετ' ἐμοῦ; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰς-
 ἔλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ
 42 δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν
 προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο
 τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω,
 43 γενηθήτω τὸ θέλημά σου. Καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει αὐ-
 τοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλ-
 44 μοὶ βεβαρημένοι. Καὶ ἀφίεις αὐτοὺς ἀπελθὼν πάλιν
 προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.
 45 Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ λέγει
 αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε; ἰδού,
 ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
 46 ται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν·
 ἰδού, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.
- 47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, Ἰούδας, εἷς τῶν
 δώδεκα, ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μα-
 χαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέ-
 48 ρων τοῦ λαοῦ. Ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐ-
 τοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρα-
 49 τήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ
 50 εἶπε· χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προσ-
 ελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ
 51 ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ ἰδού, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ
 ἐκτείνασ τὴν χεῖρα ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ,

καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐ-
 τοῦ τὸ ὠτίον. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπό- 52
 στρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς·
 πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀπο-
 λοῦνται. Ἡ δοκεῖς, ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέ- 53
 σαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ
 δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς οὖν πληρωθῶσιν 54
 αἱ γραφαί, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ 55
 ᾧρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλ-
 θετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ'
 ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ,
 καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα 56
 πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μα-
 θηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς 57
 Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ
 οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολού- 58
 θεῖ αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς ἀνλῆς τοῦ ἀρχιε-
 ρέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν
 ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι 59
 καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτησαν ψευδομαρτυρίαν κατὰ
 τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι. Καὶ οὐχ εὔ- 60
 ρον. καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων οὐχ
 εὔρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες
 εἶπον· οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ 61
 θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. Καὶ 62
 ἀναστάς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνη; τί

52. Gen. 9, 6. — 53. πλείω L. — 59. θανατώσωσιν αὐ-
 τόν· KS. p. Sch. — 60. Καὶ οὐχ εὔρον, πολλῶν ψευδομ. προς-
 ελθόντων. G. — Καὶ οὐχ εὔρ. π. προσελθ. ψευδομαρτύρων
 [οὐχ εὔρον] L. —

- 63 οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῶ· ἐξορκίζω σε
κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῶν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ
64 ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Λέγει αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς·
σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῶν, ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως
65 καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε
ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ὅτι
ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε,
66 νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. Τί ὑμῶν δοκεῖ;
67 οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· ἔνοχος θανάτου ἐστί. Τό-
τε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν
68 αὐτόν· οἱ δὲ ἐρρόάπισαν λέγοντες· προσφύτευσον ἡμῶν,
Χριστέ, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;
- 69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ ἀντλή. καὶ
προσῆλθεν αὐτῶ μία παιδίσκη λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα
70 μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμ-
71 προσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις. Ἐξελ-
θόντα δὲ αὐτόν εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτόν ἄλλη,
καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ
72 Ναζωραίου. Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου· ὅτι
73 οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ μικρὸν δὲ προσελ-
θόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς καὶ σὺ
ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ.
74 Τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· ὅτι οὐκ
οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε.
75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ εἰρη-
κότος αὐτῶ· ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τοῖς ἀπαρ-
νήσῃ με. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς.

70. ἔμπρ. αὐτῶν πάντων G (impr. Sch.) KS. — 71. κ.
λέγει αὐτοῖς· ἐκεῖ κ. οὗτος ἦν S. — 74. καταναθεματίζειν—

Πρωίας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον **1 XXVII.**
πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δήσαντες **2**
αὐτὸν ἀπήγαγον· καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Πορτίῳ Πι-
λάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν, ὅτι κα- **3**
τεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀρ-
γύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις λέγων· **4**
ἤμαρτον παραδούς αἷμα ἀθῶν. οἱ δὲ εἶπον· τί πρὸς
ἡμᾶς; σὺ ὄψει. Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ **5**
ἀνεχώρησε, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγατο. Οἱ δὲ ἀρχιε- **6**
ρεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον· οὐκ ἔξεστι βαλεῖν
αὐτὰ εἰς τὸν κορβανῶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμ- **7**
βούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἕξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν
τοῦ κερამέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη **8**
ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. Τό- **9**
τε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου
λέγοντος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τι-
μὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ,
Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κερამέως, καθὰ **10**
συνέταξέ μοι κύριος.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ **11**
ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· σὺ λέγεις.
Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων **12**
καὶ τῶν πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέ- **13**
γει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· οὐκ ἀκούεις, πόσα σου κατα-
μαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν **14**
ῥήματι, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ δὲ **15**

XXVII. 4. ὄψη SL. — 9. Zach. 11, 12. sq. cf. Jer. 32, 6.
sqq. — 11. ἐστάθη L. —

16 εορτήν εἰώθει ὁ ἡγεμῶν ἀπολύειν ἕνα τῶ ὄχλῳ δέ-
 17 σμιον, ὃν ἤθελον. Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον,
 18 λεγόμενον Βαραββᾶν. Συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν
 19 αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βα-
 20 ραββᾶν; ἢ Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; Ἦδει
 21 γάρ, ὅτι διὰ φθόρον παρέδωκαν αὐτόν. Καθημέ-
 22 νου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλε πρὸς αὐτόν
 23 ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοι καὶ τῶ δικαίῳ ἐκεί-
 24 νῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.
 25 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς
 26 ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰη-
 27 σοῦν ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμῶν εἶπεν
 28 αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ
 29 δὲ εἶπον· Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τί
 30 οὖν ποιῶσω Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν
 31 αὐτῷ πάντες σταυρωθήτω. Ὁ δὲ ἡγεμῶν ἔφη· τί
 32 γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγον-
 33 τες· σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν
 34 ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ
 35 ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων·
 36 ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου·
 37 ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε·
 38 τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.
 39 Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
 40 φραγελλώσας παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ.
 41 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόν-
 42 τες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐ-
 43 τὸν ὄλην τὴν σπεῖραν. Καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν πε-
 44 ριέθηκαν αὐτῷ γλαμύδα κοκκίνην, Καὶ πλέξαντες
 45 στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐ-
 46 τοῦ καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, καὶ γονυπε-
 47 τήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες·

χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες 30
εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐρέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν 31
αὐτὸν τὴν χλαμύδα καὶ ἐρέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, 32
ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον 33
Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶ λεγόμενος κρανίου τόπος, Ἔδωκαν 34
αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσά-
μενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. Σταυρῶσαντες δὲ αὐτὸν 35
διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον. [ἵνα
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου· διμερίσαντο
τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου
ἔβαλον κλῆρον.] Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. 36
Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν 37
αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο 38
λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ ἐναντύμων. Οἱ δὲ 39
παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς
κεφαλὰς αὐτῶν Καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν 40
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτὸν· εἰ
υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως 41
δὲ καὶ οἱ ἄρχιερεῖς ἐμπαΐζοντες μετὰ τῶν γραμμα-
τέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυ- 42
τὸν οὐ δύναται σῶσαι· εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστὶ, κα-
ταβᾶτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ.
Πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θε- 43
λει αὐτόν· εἶπε γάρ· ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. Τὸ δ' αὐ- 44

XXVII. 33. ὅς ἐστι λεγ. — 34. πιεῖν οἶνον L. p. Sch. —
35. Ps. 22, 19. — ib. verba susp. om. G (impr. Sch.) SL.
dub. K. — 42. ἐπ' αὐτῷ G* (impr. Sch.) KS. —

τὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον
 45 αὐτόν. Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶ-
 46 σαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἑννάτης. Περὶ δὲ τὴν ἑνά-
 την ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλη λέγων·
 ἤλί, ἤλί, λαμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἐστὶ· Θεέ μου· Θεέ
 47 μου· ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστό-
 48 των ἀκούσαντες ἔλεγον· ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος. Καὶ
 εὐθέως δραμῶν εἰς ἕξ αὐτῶν καὶ λαβῶν σπόγγον,
 πλήσας τε ὄξους καὶ περιθειὲς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐ-
 49 τόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· ἄφες, ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται
 Ἥλιας σώσων αὐτόν.

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλη ἀφῆ-
 51 κε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ
 ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ
 52 ἐσεισθή, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν. Καὶ τὰ μνημεῖα
 ἀνεόχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων
 53 ἀγίων ἠγέρθη. Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων με-
 τὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν
 54 καὶ ἐνεφρανίσθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ
 οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σει-
 σμὸν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες·
 55 ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖ-
 κες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολού-
 θησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι
 56 αὐτῷ. Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μα-
 ρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μητρε, καὶ ἡ μητρε
 τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57 Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος
 ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς
 58 ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ. Οὗτος προσελθὼν τῷ Πι-

44. ὠνείδιζον αὐτῷ — 46. Ps. 22, 2. —

λάτῳ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος
 ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶ- 59
 μα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, Καὶ 60
 ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καιῶ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμη-
 σεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ
 θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ 61
 Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι
 τοῦ τάφου.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, 62
 συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πι-
 λάτον λέγοντες· κύριε, ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ 63
 πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.
 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρί- 64
 τῆς ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ [τυ-
 κτὸς] κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ· ἠγέρθη
 ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν
 τῆς πρώτης. Ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· ἔχετε κουστω- 65
 δίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πο- 66
 ρευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν
 λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

Ὅψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς 1 **XXVIII.**
 μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη
 Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδού, σεισμός 2
 ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβάς ἐξ οὐρα-
 νοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας
 καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς 3
 ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιῶν.
 Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες 4
 καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος 5
 εἶπε ταῖς γυναιξί· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γάρ, ὅτι

64. τυκτὸς om. GSL. dub. K. — 65. Ἔφη δὲ —

- 6 Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε ἠγγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον,
 7 ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοῦ, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν·
 8 ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοῦ, εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξεληθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
 9 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοῦ, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με ὄψονται.
- 11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοῦ, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια
 12 ἵκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγοντες· εἶπατε, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσομεν. Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.
- 16 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.
 17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστα-

9. Καὶ ἰδοῦ — verbis praeced. Ὡς δὲ — αὐτοῦ omissis
 L. p. Sch. —

σαν. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς 18
λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ
γῆς. Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ 19
ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς
καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, Διδάσκοντες 20
αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ
ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως
τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. [ἀμήν.]

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Κ Α Τ Α Μ Α Ρ Κ Ο Ν .

² Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ 1 ἱ.
θεοῦ — Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· ἰδοὺ, 2
ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου [ἐμπροσθέν σου].
Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδόν 3
κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ — Ἐγένετο 4
Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων
βάπτισμα μετάνοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἔξε- 5
πορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ
Ἱεροσολυμίται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορ-
δάνῃ ποταμῷ ὑπὸ αὐτοῦ, ἑξομολογούμενοι τὰς ἁμαρ-
τίας αὐτῶν. Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας 6

19. οὖν omis. GKS, recepit, sed dubitans, L. — I. 2. ἐν
Ἡσαΐα τῷ προφήτῃ GKSL. (sed L. receptam parem jud.).
— ib. et sq. Mal. 3, 1. Jes. 40, 3. — ib. ἐμπρ. σου om. GSL.
dub. K. — 5. Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν —
GKL. —

- καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφυν αὐτοῦ
7 καὶ ἐσθίων ἀκριδᾶς καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε
λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ
εἰμι ἰκανὸς κύναις λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημά-
8 των αὐτοῦ. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐ-
τός δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
- 9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰη-
σοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη
10 ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. Καὶ εὐθέως ἀνα-
βαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρα-
νοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ’
11 αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ
υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.
- 12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτόν ἐκβάλλει εἰς τὴν
13 ἔρημον. Καὶ ἦν [ἐκεῖ] ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσα-
ράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ
τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.
- 14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ
Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον
15 τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ λέγων· ὅτι πεπλήρωται
ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε
16 καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Περιπατῶν δὲ πα-
ρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε Σίμωνα καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀμφιβάλλοντας ἀμφί-
17 βληστρον ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω
18 ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως
19 ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ

10. ὡς περιστερὰν GSL. — 11. ἐν σοὶ L. p. Sch. — 13.
ἐκεῖ om. G (dub. Sch.) L. dub. K — 16. Καὶ παράγον παρὰ
L. p. Sch. — ib. ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος L. et αὐτοῦ τοῦ Σ.
S. — ib. βάλλοντας. —

προβάς ἐκεῖθεν ὀλίγον εἶδεν Ἰακώβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα· Καὶ εὐθέως 20 ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναοὺμ· καὶ εὐθέως 21 τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκε. Καὶ ἐξεπλήσσαντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ δι- 22 δάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρω- 23 πος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε λέγων· 24 ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρητέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμῶς· οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. Καὶ 25 ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· σιωπήθητι καὶ ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ 26 ἀκάθαρτον καὶ κρᾶξαν φωνῇ μεγάλη ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν 27 πρὸς αὐτοὺς λέγοντας· τί ἐστὶ τοῦτο; τίς ἢ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη; ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περιχώ- 28 ρον τῆς Γαλιλαίας.

Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον 29 εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο 30 πυρέσσουσα· καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρὸς 31 αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ δηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδν ὁ 32

27. Τί ἐστὶ τοῦτο; διδαχὴ καινὴ· κατ' ἐξουσίαν — L. —

ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχον-
 33 τας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· Καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπι-
 34 σνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε
 πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμό-
 νια πολλὰ ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια,
 35 ὅτι ἤδειςαν αὐτόν. Καὶ πρὸς ἔννεχον λίαν ἀναστὰς
 ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κακεῖ προς-
 36 ἤγετο. Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ
 37 μετ' αὐτοῦ. Καὶ εὐρόντες αὐτὸν λέγουσιν αὐτῷ·
 38 ὅτι πάντες ζητοῦσί σε. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν
 εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κακεῖ κηρύξω· εἰς
 39 τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα. Καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς
 συναγωγὰς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ
 δαιμόνια ἐκβάλλον.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν
 αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων αὐτῷ· ὅτι, εἰάν
 41 θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγ-
 χμισθεὶς ἐκτείνας τὴν χειρὰ ἤψατο αὐτοῦ καὶ λέγει
 42 αὐτῷ· θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ
 εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρί-
 43 σθη. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθέως ἐξέβαλεν
 44 αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτῷ· ὄρα, μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς·
 ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
 45 μαρτύριον αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν
 πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν
 δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἔξω ἐν
 ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

37. σε ζητοῦσι SL. — 38. καὶ ἐκεῖ GKS. — 39. ἐν ταῖς
 συναγωγαῖς S. cum rec. — 44. Lev. 14, 2 sq. — 45. πάντο-
 θεν SL. —

Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμε- 1 Π.
 ρῶν· καὶ ἠκούσθη, ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Καὶ εὐθέως 2
 συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς
 τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρ- 3
 χονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενοι
 ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐ- 4
 τῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην, ὅπου ἦν,
 καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον, ἐφ' ᾧ ὁ πα-
 ραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν 5
 αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφέωνταί σοι
 αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων 6
 ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις
 αὐτῶν. Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύνα- 7
 ται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός; Καὶ εὐ- 8
 θεῶς ἐπιγινούς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕ-
 τως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· τί ταῦτα
 διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστὶν ἐνκο- 9
 πώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφέωνταί σοι αἱ
 ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειραι καὶ ἄρον σου τὸν κράβ-
 βατον καὶ περιπάτει; Ἴνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν 10
 ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρ-
 τίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ·) Σοὶ λέγω· ἔγειραι καὶ 11
 ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν
 σου. Καὶ ἠγέρθη εὐθέως καὶ ἄρας τὸν κράββατον 12
 ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας
 καὶ δοξάζειν τὸν θεόν, λέγοντας· ὅτι οὐδέποτε οὕτως
 εἶδομεν.

Π. 4. Καὶ εἰσῆλθε πάλιν SL. p. Sch. — 5. σου αἱ ἁμαρ-
 τία GK. — 8. οὕτως αὐτοὶ GKS. — 9. σου αἱ GKS. — ib.
 ἔγειρε, ἄρον GKS. — 10. ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς — 11. ἔγειρε,
 ἄρον GKS. —

- 13 Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ
 πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐ-
 14 τούς. Καὶ παραγών εἶδε Λευὴν, τὸν τοῦ Ἀλφαίου,
 καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολού-
 15 θει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγέ-
 νετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτόν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ,
 καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συναρέκειντο τῷ
 Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί,
 16 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
 Φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτόν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν
 καὶ ἁμαρτωλῶν ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· τί ὅτι
 μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;
 17 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐ χρεῖαν ἔχου-
 σιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ
 ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς [εἰς με-
 τάνοιαν].
- 18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρι-
 σαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ·
 διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων
 19 νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; Καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμ-
 φῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν;
 ὅσον χρόνον μεθ' ἐαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύ-
 20 νανται νηστεύειν· Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρ-
 θῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν
 21 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκουσ ἀγνά-
 φου ἐπιθῶράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, αἴρει
 τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χει-
 22 ρον σχίσμα γίνεται. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον

17. εἰς μετ. om. GSL. dub. K. — 18. init: καὶ οἱ τῶν Φα-
 ρισαίων — 20. ἐκείναις ταῖς ἡμέραις — 21. Καὶ οὐδεὶς —

εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολύνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.

Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς 23
σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχνας. Καὶ οἱ 24
Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε, τί ποιῶσιν ἐν τοῖς σάβ-
βασιν, ὃ οὐκ ἔξεστι; Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐ- 25
δέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαυὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχε
καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰσῆλ- 26
θεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθου τοῦ ἀρχιε-
ρέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς
οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ ἔδωκε καὶ
τοῖς σὺν αὐτῷ οὔσι; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· τὸ σάββα- 27
τον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ
τὸ σάββατον. Ὡστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 28
που καὶ τοῦ σαββάτου.

Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν· καὶ ἦν 1 III.
ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. Καὶ 2
παρετήρουν αὐτόν, εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐ-
τόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Καὶ λέγει τῷ ἀν- 3
θρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειραι εἰς
τὸ μέσον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἔξεστι τοῖς σάββασιν 4
ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπο-
κτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. Καὶ περιβλεψάμενος αὐ- 5
τοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς
καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖ-
ρά σου. καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐ-
τοῦ [ὕγις, ὡς ἡ ἄλλη]. Καὶ ἐξελεθόντες οἱ Φαρι- 6

25. 1. Sam. 21, 6—III. 3. ἔγειραι GKS. — 5. ἀποκατεστάθη
G^oSL. p. Sch. — ib. ὑγ. — ἄλλη om. GSI. dub. K. —

σαῖοι ἐνθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

- 7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰου-
8 δαίας. Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἤλ-
9 θον πρὸς αὐτόν. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοίαριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα
10 μὴ θλίβωσιν αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶ-
11 χον μάστιγας. Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ καὶ ἔκραζε
12 λέγοντα· ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.
13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς
14 ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὧσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀπο-
15 στέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, Καὶ ἔχων ἕξουσίαν θερα-
16 πεύειν τὰς νόσους καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. Καὶ
17 ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· Καὶ Ἰακώβον, τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές,
18 ὃ ἐστίν, υἱὸς βροντῆς· Καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰακώβον, τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον καὶ Σί-
19 μωνα, τὸν κανανίτην, Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

7. μετὰ τῶν μ. α. ἀνεχώρησεν εἰς GKL. (εἰς impr. Sch.)
— ib. ἠκολούθησεν L. — 12. φανερὸν αὐτόν GKS. — 18.
τὸν Κανανίτην— ib. τὸν Καναναῖον L. — 19. Ἰσκαριώθ L.—

Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν 20
ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν.
Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι 21
αὐτόν· ἔλεγον γάρ· ὅτι ἐξέστη. Καὶ οἱ γραμματεῖς 22
οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον· ὅτι Βεελζε-
βούλ ἔχει, καί· ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκ-
βάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς 23
ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· πῶς δύναται σατανᾶς
σατανᾶν ἐκβάλλειν; Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν 24
μερισθῆ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη·
Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται στα- 25
θῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη· Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' 26
ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ
τέλος ἔχει. Οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰς- 27
ελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶ-
τον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται 28
τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ αἱ
βλασφημίαι, ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν· Ὅς δ' ἂν 29
βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν
εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως.
Ὅτι ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. Ἔρχονται οὖν ³⁰
ἢ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἐστῶ- ₃₁
τες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν φωνοῦντες αὐτόν. Καὶ 32
ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν. εἶπον δὲ αὐτῷ· ἰδοῦ, ἡ
μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε. Καὶ 33
ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ

27. Οὐ δύναται οὐδεὶς — 28. τοῖς υἱ. τ. ἀνθρ. τὰ ἁμ.
G^oL. — ἱβ. καὶ βλασφ. — 29. αἰωνίου ἁμαρτήματος L. p.
Sch. — 31. οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ — 32. post ἀδει-
φοί σου add. καὶ αἱ ἀδελφαί σου G^{*SL}. —

34 ἀδελφοί μου; Καὶ περιβλεψάμενος κύκλω τοὺς περὶ
αὐτὸν καθημένους λέγει· ἴδε, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ
35 ἀδελφοί μου. Ὅς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου καὶ μήτηρ
ἐστί.

IV. 1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς
2 γῆς ἦν. Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολ-
3 λά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· Ἀκούετε·
4 ἰδοῦ, ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεῖραι. Καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ σπεῖρειν ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε
5 τὰ πετεινὰ [τοῦ οὐρανοῦ] καὶ κατέφαγεν αὐτό. Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολ-
6 λήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος
7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς
τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκανθαὶ καὶ συνέ-
8 πνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. Καὶ ἄλλο
ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδον καρπὸν ἀνα-
βαίνοντα καὶ αὐξάνοντα, καὶ ἔφερον ἐν τριάκοντα
9 καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν [αὐ-
τοῖς]· ὁ ἔχων ὄτια ἀκούειν, ἀκουέτω.

10 Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ
11 περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. Καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβο-
12 λαῖς τὰ πάντα γίνεταί· Ἴνα βλέποντες βλέπωσι καὶ

IV. 4. τοῦ οὐρ. om. GSL. dub. K. — 6. Καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος L. p. Sch. — 9. αὐτοῖς om. GSL. dub. K. — 11. γινῶναι om. L. — 12. Jes. 6, 9.

μὴ ἴδωσι, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῆ ἑαυτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γινώσκεισθε; Ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ 14
15 παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Καὶ 16
οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρῶδη σπειρόμενοι, οἳ, ὅταν ἀκούωσιν τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν. Καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, 17
ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἴτα, γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται. Καὶ 18
ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, Καὶ αἱ μέριμναι τοῦ 19
αἰῶνος [τούτου] καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ 20
ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν.

Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα 21
ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῆ; Οὐ γὰρ ἐστὶ τι κρυπτόν, ὃ 22
ἐὰν μὴ φανερωθῆ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερόν ἔλθῃ. Εἴ τις ἔχει ὄρα ἀκούειν, ἀκούέτω. 23
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε, τί ἀκούετε. ἐν ᾧ 24
μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσθε-

18. Καὶ οὗτοί εἰσιν S. cum. rec. — ib. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τ. ἀκ. σπειρόμενοι, οἱ τὸν λ. K. — 19. τούτου om. GL. dub. K. — 24. καὶ προστεθ. — ἀκούουσιν omis. G., sed L. omis. tantum τοῖς ἀκούουσιν. —

- 25 ται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. Ὅς γὰρ ἂν ἔχη, δο-
 θήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει
 26 ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν
 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλη τὸν
 27 σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα
 καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται,
 28 ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. Ἄντομάτῃ γὰρ ἡ γῆ καρπο-
 φορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον
 29 ἐν τῷ στάχυϊ. Ὅταν δὲ παραδῶ ὁ καρπός, εὐθὺς
 ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.
 30 Καὶ ἔλεγε· τίμη ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
 31 ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; Ὡς κόκ-
 κων σιδήπεως, ὅς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότε-
 ρος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς·
 32 Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται πάντων τῶν
 λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε
 δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
 νοῦ κατασκηνοῦν.
 33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐ-
 34 τοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν. Χωρὶς
 δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς
 μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.
 35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γε-
 36 νομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἀφέντες τὸν
 ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτόν, ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ·
 37 καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λαϊ-
 λαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ
 38 πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίσεσθαι. Καὶ ἦν αὐτός
 ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων. καὶ

31. κόκκω — 36. πλοιάρια S. cum rec. — 38. ἐν τῇ πρ.
 GI. —

διεγείρουσιν αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπέ- 39
τίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσῃ· σιώπα, πε-
φίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη
μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε οὕτω; 40
πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέ- 41
γαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν,
ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς 1 V.
τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ 2
ἐκ τοῦ πλοίου εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνη-
μείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, Ὅς τὴν 3
κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασι· καὶ οὔτε ἀλύσεις
οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι, Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις 4
πέδαις καὶ ἀλύσει δεδέσθαι καὶ δισπάσθαι ὑπ' αὐ-
τοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετριφθαι· καὶ
οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι· Καὶ διαπαντός, νυκτός 5
καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν
κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἴδὼν δὲ 6
τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν
αὐτῷ, καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ 7
σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν
Θεόν, μή με βασανίσῃς. Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ· ἔξελθε τὸ 8
πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἐπη- 9
ρώτα αὐτόν· τί σοι ὄνομα; καὶ λέγει αὐτῷ· λεγεὼν
ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν 10
πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.
Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βο- 11

V. 1. Γερασηνῶν Γ. — 3. μνημείους — 5. ἐν τοῖς ὄρεσι κ.
ἐ. τ. μνήμασιν — 9. καὶ ἀπεκρίθη λέγων· λεγ. — 11. τὰ
ὄρη —

- 12 σκομένη. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν [πάντες] οἱ δαι-
 μονες λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα
 13 εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐ-
 θεῶς ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ
 ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ
 ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν (ἦσαν δὲ
 14 ὡς διςχίλιοι), καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. Οἱ δὲ
 βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πό-
 λιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν, τί ἔστι τὸ
 15 γεγονός. Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεω-
 ροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον
 καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ
 16 ἐφοβήθησαν. Καὶ δηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς
 17 ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. Καὶ
 ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων
 18 αὐτῶν. Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκά-
 19 λει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα ἦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ
 οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν
 οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς,
 20 ὅσα σοι ὁ κύριος πεποίηκε καὶ ἠλέησέ σε. Καὶ
 ἀπῆλθε καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα
 ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.
- 21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πά-
 λιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν·
 22 καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἰδοὺ, ἔρχεται εἰς
 τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος· καὶ ἰδὼν αὐ-
 23 τὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, Καὶ παρεκάλει
 αὐτὸν πολλὰ, λέγων· ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως

12. πάντες om. GS. dub. L. sed πάντ. οἱ δαίμ. unc. incl. K. — 14. βόσκ. τοὺς χοίρους — ib. ἀνήγγειλαν — 18. Καὶ ἐμβαίνοντος L. — 19. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν — ib. ἀπάγγειλον L. p. Sch. — ib. ἐποίησε —

ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σω-
 θῇ· καὶ ζήσεται. Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ, καὶ 24
 ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.
 Καὶ γυνὴ τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, 25
 Καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπα- 26
 νήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖ-
 σα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χειρὸν ἐλθοῦσα, Ἀκούσασα 27
 περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθεν, ἤψα-
 το τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἔλεγε γάρ· ὅτι κὰν τῶν 28
 ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως 29
 ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ
 σώματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. Καὶ εὐθέως 30
 ὁ Ἰησοῦς, ἐπιγνούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν
 ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγε· τίς μου
 ἤψατο τῶν ἱματίων; Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 31
 αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις·
 τίς μου ἤψατο; Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο 32
 ποιήσασαν. Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, 33
 εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐ-
 τῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ εἶ- 34
 πεν αὐτῇ· θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε
 εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.
 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώ- 35
 γου λέγοντες· ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι
 σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως 36
 ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώ-
 γῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐ- 37
 δένα αὐτῷ συνακολουθεῖν, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκω-

23. ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ I. p. Sch. — 26. παρ' ἑαν-
 τῆς —

38 βον καὶ Ἰωάννην, τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. Καὶ ἔρχε-
 ται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θό-
 39 ρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. Καὶ
 εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ
 40 παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατε-
 γέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκβαλὼν ἅπαντας παραλαμβάνει
 τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ'
 αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον [ἀνακεί-
 41 μενον.] Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέ-
 γει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμι· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· τὸ
 42 κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι· Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ
 κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ
 43 ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλη. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς
 πολλά, ἵνα μηδεὶς γινῶ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ
 φαργῖν.

VI. 1 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα
 αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
 2 Καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ δι-
 δάσκειν· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγον-
 τες· πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἢ σοφία ἢ δόθεισα
 αὐτῷ; καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ
 3 γίνονται; Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μα-
 ρίας; ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ
 Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὅδε πρὸς
 4 ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ἔλεγε δὲ αὐ-
 τοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ
 ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τῇ
 5 οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύνα-

38. Καὶ ἔρχονται L. p. Sch. — ib. θόρυβον καὶ κλ. —
 GKSL. — 40. πάντας GKSL. — ib. ἀνακ. om. G. dub. KL.
 -- 41. ἔγειρε GKS. — VI. 2. ὅτι καὶ δυνάμεις —

μιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσε. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν 6 αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κόμας κύκλω διδάσκων.

Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐ- 7 τοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἕξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, Καὶ παρήγγειλεν 8 αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσι εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· Ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο 9 χιτῶνας. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἂν εἰσέλθητε εἰς 10 οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκείθεν. Καὶ 11 ὅσοι ἂν μὴ δεξωῶνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. [ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.] Καὶ ἐξεληθόν- 12 τες ἐκήρυσσον, ἵνα μετανοήσωσι· Καὶ δαιμόνια πολ- 13 λὰ ἐξέβαλλον· καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης (φανερὸν γὰρ 14 ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ) καὶ ἔλεγεν· ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι ἔλεγον· ὅτι Ἡλίας 15 ἔστιν. Ἄλλοι δὲ ἔλεγον· ὅτι προφήτης ἐστὶν ὡς εἰς τῶν προφητῶν. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης εἶπεν· ὅτι 16 ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστεί- 17 λας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυ-

VI. 9. ἐνδύσασθαι — 11. ἀμὴν — ἐκείνη om. G. dub. KI. — 15. Ἄλλοι δὲ G*SI. — ib. ἐστὶν ἢ ὡς εἶς — 16. Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη GS., dub. L. — 17. ἐν τῇ φ. —

- λακῆ διὰ Ἑρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελ-
 18 φοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰω-
 ἀννης τῷ Ἑρώδῃ· ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖ-
 19 κα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἡ δὲ Ἑρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ
 20 καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο. Ὁ
 γὰρ Ἑρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄν-
 δρα δίκαιον καὶ ἅγιον· καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ
 ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουε.
 21 Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιροῦ, ὅτε Ἑρώδης τοῖς
 γεγεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ
 καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,
 22 Καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἑρωδιά-
 δος καὶ ὀρχησαμένης καὶ ἀρσεάσης τῷ Ἑρώδῃ καὶ
 τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ·
 23 αἰτήσόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί. Καὶ ὡμο-
 σεν αὐτῇ· ὅτι, ὃ ἐὰν με αἰτήσῃς, δώσω σοὶ ἕως ἡμί-
 24 σου τῆς βασιλείας μου. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ
 μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε· τὴν κεφαλὴν
 25 Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως
 μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἠτήσατο λέγουσα·
 θέλω, ἵνα μοι δῶς ἕξαυτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν
 26 Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ περίλυπος γενό-
 μενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συν-
 27 ανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. Καὶ
 εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σκεκουλάτωρα ἐπέτα-
 28 ξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελθὼν
 ἀπεκεφάλισεν αὐτόν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ ἤνεγκε τὴν
 κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κο-
 ρασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤλθον καὶ ἦσαν 29
τὸ πτώμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μημείοῳ.

Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν 30
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ
ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ 31
κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον.
ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ
οὐδὲ φαγεῖν ἠνέκαιρον. Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον 32
τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπά- 33
γοντας [οἱ ὄχλοι], καὶ ἐπέγνωσαν [αὐτὸν] πολλοί·
καὶ περὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ
καὶ προῆλθον αὐτοὺς καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ 34
ἐξελθὼν εἶδεν [ὁ Ἰησοῦς] πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγ-
χίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα
ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ 35
ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν· ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος
καὶ ἤδη ὥρα πολλή· Ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελ- 36
θόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κόμας ἀγοράσω-
σιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φύγωσιν οὐκ ἔχουσιν. Ὁ 37
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φα-
γεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν
θηραρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δῶμεν αὐτοῖς φα-
γεῖν; Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπά- 38
γετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο
ἰχθύας. Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας, 39
συμπόσια συμπόσια, ἐπὶ τῷ γλωρῷ χόρτῳ. Καὶ 40

33. οἱ ὄχλοι om. GSL. dub. K. — ib. αὐτὸν om. GL. dub. K. — ib. συνέδραμον καὶ ἤλθον ἐκεῖ om. rel. G. — ib. συνέδρ. ἐκεῖ κ. προῆλθον αὐτούς om. rel. L. — 34. ὁ Ἰησ. om. GL. dub. K. — ib. ἐπ' αὐτούς L. p. Sch. — 37. διακοσίων θηραρίων —

- 41 ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεν-
 τήκοντα. Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς
 δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε·
 καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
 42 αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας
 43 ἔμέρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθη-
 44 σαν. Καὶ ἦσαν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλή-
 ρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες
 τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
 45 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμ-
 βῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς
 46 Βηθσαιδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. Καὶ
 ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύ-
 47 ξασθαι. Καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέ-
 σῳ τῆς θαλάσσης· καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.
 48 Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν
 γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς. καὶ περὶ τετάρτην φυ-
 λακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ
 49 τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ
 ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἔδο-
 50 ξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν. Πάντες γὰρ
 αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως ἐλάλησε
 μετ' αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι, μὴ
 51 φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον·
 καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν
 52 ἑαυτοῖς ἐξίσταντο καὶ ἐθαύμαζον. Οὐ γὰρ συνῆκαν
 ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμέ-
 53 νη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννη-
 σαρὲτ· καὶ προσωρμίσθησαν.
 54 Καὶ ἐξεληθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθέως

44. ὡσεὶ πεντακ. ἄνδρ. — 52. αὐτῶν ἡ καρδία SI. —

ἐπιγινόντες αὐτόν, Περιδραμόντες ὄλην τὴν περίχω- 55
ρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς
ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον, ὅτι ἐκεῖ ἔστι. Καὶ 56
ὅπου ἂν εἰσπορεύετο εἰς κόμιας ἢ πόλεις ἢ ἀγρούς,
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρ-
εκάλουν αὐτόν, ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδον τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἤπτοντο αὐτοῦ, ἐσώ-
ζοντο.

Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτόν οἱ Φαρισαῖοι καὶ 1 VII.
τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων.
Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσί, 2
τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσας ἄρτους· (Οἱ γὰρ 3
Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νί-
ψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν πα-
ράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· Καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ 4
βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἔστιν, ἃ
παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν
καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν·) Ἐπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτόν 5
οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· διὰ τί οἱ μαθηταί
σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρε-
σβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;
Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι καλῶς προεφί- 6
τευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέ-
γραπται· οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ
καρδιά αὐτῶν πόρῳ ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ 7
σέβονταιί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα
ἀνθρώπων. Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ 8
κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς
ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα
πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· καλῶς ἀθετεῖτε 9

VII. 2. ἄρτους, ἐμέμψαντο. — 5. κοιναῖς GKL. — 6. Jes.

6, 9.

τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρή-
 10 σῆτε. Μωϋσῆς γὰρ εἶπε· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
 τὴν μητέρα σου· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα
 11 θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέγετε· εἰάν εἴπῃ ἄν-
 θρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· κορβάν, (ὃ ἔστι δῶ-
 12 ρον,) ὃ εἰάν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς· Καὶ οὐκέτι ἀφίετε
 αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐ-
 13 τοῦ, Ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει
 ὑμῶν, ἣ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ
 14 ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον
 15 ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούτέ μου πάντες καὶ συνίετε. Οὐ-
 δέν ἐστιν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς
 αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευό-
 16 μενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινῶντα τὸν ἄν-
 17 θρωπον. Εἴ τις ἔχει ὧτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ
 ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐ-
 18 τὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. Καὶ
 λέγει αὐτοῖς· οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖ-
 19 τε, ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρω-
 20 πον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; Ὅτι οὐκ εἰσπορευέ-
 ται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ
 εἰς τὸν ἀφεδρωῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ
 21 βρώματα. Ἔλεγε δέ· ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ-
 22 πορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσωθεν
 γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ
 23 Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ
 κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια 24
 Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα
 ἤθελε γνῶναι· καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. Ἀκούσασα 25
 γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς
 πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἔλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς
 πόδας αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συροφοινί- 26
 κισσα τῶ γένει, καὶ ἠρώτα αὐτόν, ἵνα τὸ δαιμόνιον
 ἐβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶ- 27
 πεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ
 γὰρ καλὸν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ
 βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐ- 28
 τῷ· καί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τρι-
 πέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν παιδίων. Καὶ 29
 εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξελέλυθε
 τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου. Καὶ ἀπελθοῦ- 30
 σα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὔρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυ-
 θός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ 31
 Σιδῶνος ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
 ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν 32
 αὐτῷ κωφὸν μογιάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν,
 ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐ- 33
 τὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλε τοὺς δακτύλους
 αὐτοῦ εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς
 γλώσσης αὐτοῦ, Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν 34
 ἐστέναξε καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὃ ἐστι, διανοίχθη-
 τι. Καὶ εὐθὺς διανοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ 35
 ἐλύθη ὁ δεσμός τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρ-

24. εἰς τὴν οἰκίαν GK. cum rec. — 26. Συροφοινίσιςσα —
 ib. Συροφοινίσιςσα GK. — ib. ἐβάλῃ — 31. εἰς τὴν θάλ. G
 (impr. Sch.) L. —

36 θῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν·
 ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότε-
 37 ρον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο,
 λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς
 ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

VIII. 1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου ὄχλου ὄν-
 τος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος [ὁ
 2 Ἰησοῦς] τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς· Σπλαγ-
 χνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς, προς-
 3 μένουσί μοι καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. Καὶ ἔαν
 ἀπολύσω αὐτοὺς νήστευσι εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσον-
 ται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἦκουσι.
 4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· πόθεν
 τούτους δυνήσεταιί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἔρη-
 5 μίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· πόσους ἔχετε ἄρτους;
 6 οἱ δὲ εἶπον· ἑπτὰ. Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀνα-
 πεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐ-
 χαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
 7 ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶ-
 χον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπε παραθεῖναι
 8 καὶ αὐτά. Ἐφαγον δὲ καὶ ἔχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν
 9 περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σφυρίδας. Ἦσαν
 δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν
 αὐτούς.

10 Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα-
 11 θητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ
 ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζη-
 τοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειρά-
 12 ζοντες αὐτόν. Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐ-

36. ὅσον δὲ αὐτοῖς L. p. Sch. — VIII. 1. πάλιν πολ-
 λοῦ L. — ib. ὁ Ἰησ. om. GSL. dub. K. — 2. ἡμέρας τρεῖς
 προσμ. μοι —

τοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέ-
γω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ 13
ἀφείς αὐτοὺς ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον ἀπῆλθεν εἰς
τὸ πέραν.

Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα 14
ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ 15
διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς
ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. Καὶ 16
διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· ὅτι ἄρτους οὐκ
ἔχομεν. Καὶ γινὸς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· τί διαλο- 17
γίσεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συν-
ίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;
ὄφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὧτα ἔχοντες 18
οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε; Ὅτε τοὺς πέντε 19
ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κο-
φίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ·
δώδεκα. Ὅτε δὲ τοὺς ἐπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, 20
πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; οἱ
δὲ εἶπον· ἐπτὰ. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· πῶς οὐ συνίετε; 21

Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαιδάν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ 22
τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν, ἵνα αὐτοῦ ἄψηται.
Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήγαγεν 23
αὐτόν ἔξω τῆς κόμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα
αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν, εἴ
τι βλέπει. Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε· βλέπω τοὺς ἀν- 24
θρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας. Εἶτα πάλιν 25
ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ
ἐποίησεν αὐτόν ἀναβλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ

12. ζητεῖ σημεῖον L. p. Sch. — 24. βλ. τ. ἀνθρ., ὅτι ὡς
δένδρα ὁρῶ περιπατ. L. — 25. ἀπεκατεστάθη I. p. Sch. —
ib. ἅπαντα SL. p. Sch. —

- 26 ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῆς, μηδὲ εἴπῃς τι ἐν τῇ κώμῃ.
- 27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς·
- 28 τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· καὶ ἄλλοι Ἡλίαν·
- 29 ἄλλοι δὲ ἓνα τῶν προφητῶν. Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
- 30 Πέτρος λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστός. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
- 32 ἀναστῆναι· Καὶ παρήρσια τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.
- 33 Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ λέγων· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
- 34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Ὅς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ

26. εἰς τὸν οἶκον — 28. ἀπεκρ. αὐτῷ λέγοντες L. p. Sch. — 31. ὑπὸ L. — ib. καὶ ἀρχ. καὶ γραμμ. — 34. εἴ τις θέλει L. p. Sch. — ib. ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν GKS. — 35. ἀπολ. τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν GKS. — ib. οὗτος om. GSL. dub. K. —

καὶ τοῦ εὐαγγελίου, [οὗτος] σώσει αὐτήν. Τί γὰρ 36
 ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον
 καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἡ τί δώσει ἄνθρω- 37
 πος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Ὅς γὰρ ἂν 38
 ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ
 ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμυρτωλῶ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
 δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν
 ἀγίων. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι 1 IX.
 εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσω-
 νται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
 ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 2
 τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀνα-
 φέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ
 μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, Καὶ τὰ ἰμῖα αὐ- 3
 τοῦ ἐγένετο σιλύβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιῶν, οἷα γρα-
 φεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκῆναι. Καὶ ὤφθη 4
 αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωϋσεὶ· καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες
 τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰη- 5
 σοῦ· ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμῶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσω-
 μεν σκηρὰς τρεῖς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεὶ μίαν καὶ
 Ἡλίᾳ μίαν. Οὐ γὰρ ἤδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκ- 6
 φοβοι. Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· 7
 καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης [λέγουσα·] οὗτός ἐστιν
 ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ ἐξά- 8
 πινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν
 Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. Καταβαινόντων δὲ αὐ- 9
 τῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδεὶ
 διηγήσωνται ἅ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-

IX. 2. καὶ τὸν Ἰωάννην — 6. τί λαλήσει K. — 7. λέγου-
 σα om. GKS. —

- 10 που ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν
 πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες, τί ἐστὶ τὸ ἐκ νεκρῶν ἀνα-
 11 στῆραι. Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγου-
 σιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἔλθεῖν πρῶτον;
 12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἡλίας μὲν ἔλθὼν
 πρῶτον ἀποκαθιστᾷ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ
 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθη καὶ ἔξου-
 13 δειωθῆ; Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθε,
 καὶ ἐποίησαν αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν· καθὼς γέγρα-
 πται ἐπ' αὐτόν.
- 14 Καὶ ἔλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν ὄχλον πο-
 λὸν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς.
 15 Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη,
 16 καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώ-
 τησε τοὺς γραμματεῖς· τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς;
 17 Καὶ ἀποκριθεὶς εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε· διδάσκαλε,
 ἦνεγκα τὸν υἱὸν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἁλα-
 18 λον. Καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν·
 καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ καὶ ξη-
 ραίνεται. καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου, ἵνα αὐτὸ ἐκ-
 19 βάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς
 λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι;
 ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς με.
 20 Καὶ ἦνεγκαν αὐτόν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτόν,
 εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ
 21 τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πα-
 τέρα αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστίν, ὡς τοῦτο γέγονεν
 22 αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε· παιδιόθεν. Καὶ πολλάκις αὐτόν
 καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·

16. ἐπηρώτησεν αὐτούς· G (dub. Sch.) KI. — 19. αὐτῷ
 λέγει — 22. εἰς τὸ πῦρ G*S. —

ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ'
 ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῶ· τό, εἰ δύνασαι πι- 23
 στεῦσαι· πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐ- 24
 θέως κράζας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων
 ἔλεγε· πιστεύω [κύριε]· βοήθει μόν τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν 25
 δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπειτίμησε τῷ
 πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῶ· τό πνεῦμα τό
 ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγώ σοι ἐπιτάσσω· ἔξελθε ἐξ αὐ-
 τοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ κραῖξαν 26
 καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν ἐξῆλθε. καὶ ἐγένετο ὡσεὶ
 κεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν, ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ 27
 Ἰησοῦς κρατήσας αὐτόν τῆς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· καὶ
 ἀνέστη. Καὶ εἰσελθόντα αὐτόν εἰς οἶκον οἱ μαθη- 28
 ταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ
 ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο 29
 τό γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευ-
 χῇ καὶ νηστείᾳ.

Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς 30
 Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν, ἵνα τις γνῶ. Ἐδίδασκε 31
 γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι ὁ
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χειρὰς ἀνθρώ-
 πων, καὶ ἀποκτενοῦσθαι αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ
 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, 32
 καὶ ἐφοβοῦντο αὐτόν ἐπερωτῆσαι.

Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναοῦμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γε- 33
 νόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς
 διελογίζεσθε; Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ 34
 διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθίσας 35
 ἐφώνησε τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις θέλει

24. κύριε om. GSL. dub. K. — 26. Καὶ κράζας κ. π.
 σπαράζας ἐξῆλθε GL (sed hic: σπαρ. [αὐτόν] ἐξῆλθε) —
 31. μετὰ τρεῖς ἡμέρας L. p. Sch. —

36 πρώτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διά-
 37 αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ ἐῖπεν αὐτοῖς· Ὅς
 εἰάν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί
 μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς εἰάν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέ-
 38 χεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστεύσαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ
 αὐτῷ Ἰωάννης λέγων· διδάσκαλε, εἶδομέν τινα ἐν τῷ
 ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὅς οὐκ ἀκολουθεῖ
 ἡμῖν· καὶ ἐκώλυσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
 39 ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς
 γὰρ ἔστιν, ὅς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
 40 καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογήσαί με. Ὅς γὰρ οὐκ
 41 ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἔστιν. Ὅς γὰρ ἂν πο-
 τίση ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι ὅτι Χριστοῦ
 ἔστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
 42 αὐτοῦ. Καὶ ὅς ἂν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τῶν
 πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλὸν ἔστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ
 περὶκεῖται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
 43 καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ εἰάν σκανδα-
 λίξῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν σοί ἐστι
 κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχον-
 τα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον,
 44 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ
 45 σβέννυται. Καὶ εἰάν ὁ πούς σου σκανδαλίξῃ σε,
 ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶ σοὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν
 ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς

38. ὁ Ἰωάννης — ib. ἐν om. G (impr. Sch.) KS. —
 ib. ὅς . . ἡμῖν om. G. (impr. Sch., qui del. cens. sqq: ὅτι —
 ἡμῖν.) — 40. ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν G (diss. Sch.) KSL. — 41. ἐν
 τῷ ὀνόματί μου, ὅτι — 42. τῶν μικρῶν τούτων τῶν L. p.
 Sch. — ib. μύλος ὀνικός L. — 44. cf. Jes. 66, 24. — 45. κα-
 λὸν ἐστὶ σε SL (hic etiam v. 43.) —

τὴν γένναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, Ὅπου ὁ σκόληξ 46
 αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννεται. Καὶ 47
 ἔὰν ὁ ὀφθαλμὸς σου σκανδαλίξῃ σε, ἐκβαλε αὐτόν·
 καλὸν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασι-
 λειάν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
 εἰς τὴν γένναν τοῦ πυρός, Ὅπου ὁ σκόληξ αὐτῶν 48
 οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννεται. Πᾶς γὰρ πν- 49
 ρὶ ἀλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἀλλὶ ἀλισθήσεται.
 Καλὸν τὸ ἄλας· ἔὰν δὲ τὸ ἄλας ἀναλον γένηται, ἐν 50
 τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλας, καὶ εἰ-
 ρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

Κακεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰου- 1 X.
 δαίας διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συμπορευόν-
 ται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ, ὡς εἰώθει, πάλιν
 ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι 2
 ἐπηρώτησαν αὐτόν, εἰ ἔστιν ἀνδρὶ γυναικα ἀπολῦ-
 σαι, πειράζοντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 3
 αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; Οἱ δὲ εἶπον· 4
 Μωϋσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ
 ἀπολῦσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· 5
 πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐν-
 τολήν ταύτην· Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ 6
 θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός. Ἔνεκεν τούτου κα- 7
 ταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέ-
 ρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·
 Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶ 8
 δύο, ἀλλὰ μία σὰρξ. Ὁ οὖν ὁ θεὸς συνεζευξεν, ἀν- 9
 θρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ 10
 μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν.

X. 2. οἱ Φαρισ. — 4. Deut. 24, 1. — 7. Gen. 2, 24. — 10.
 εἰς τὴν οἰκίαν KL. —

- 11 Καὶ λέγει αὐτοῖς· ὅς ἐάν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐ-
 12 τοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· Καὶ ἐάν
 γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλω,
 μοιχᾶται.
- 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδιά, ἵνα ἄψηται αὐ-
 τῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.
- 14 Ἴδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
 ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε
 αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
- 15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐάν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν
 16 τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν· Καὶ
 ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά,
 ἠψύλοει αὐτά.
- 17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμόν
 εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκα-
 λε ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω;
- 18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐ-
 19 δεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός· Τὰς ἐντολάς οἶδας·
 μὴ μοιχεύσης· μὴ φονεύσης· μὴ κλέψης· μὴ ψευδο-
 μαρτυρήσης· μὴ ἀποστερήσης· τίμα τὸν πατέρα σου
 20 καὶ τὴν μητέρα· Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· δι-
 δάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.
- 21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶ-
 πεν αὐτῷ· ἐν σοὶ ἕστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον
 καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ·
 22 καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν· Ὁ
 δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν
 23 γὰρ ἔχων κτήματα πολλά· Καὶ περιβλεψάμενος ὁ
 Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ
 τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰς-

14. καὶ ante μὴ κωλ. om. GKS. — 16. εὐλόγει SI. —

ελεύσονται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς 24
 λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει
 αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι, τοὺς πεποιθότας
 ἐπὶ τοῖς χορήμασι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελ-
 θεῖν. Ἐυκοπώτερόν ἐστι, κάμηλον διὰ τῆς τρυμα- 25
 λιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-
 λείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσ- 26
 σοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται σω-
 θῆναι; Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ 27
 ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ θεῷ· πάντα
 γὰρ δυνατὰ ἐστι παρὰ τῷ θεῷ.

Ἦρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ· ἰδοὺ, ἡμεῖς 28
 ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. Ἀπο- 29
 κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς
 ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ πα-
 τέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν
 ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, Ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατοντα- 30
 πλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφούς
 καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ
 διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶῃν αἰώνιον.
 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι 31
 πρῶτοι.

Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυ- 32
 μα, καὶ ἦν προάγων αὐτούς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦν-
 το καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν
 πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα
 αὐτῷ συμβαίνειν· Ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσό- 33
 λυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς

28. Καὶ ἤρξατο — 29. Ἀποκρ. ὁ Ἰησ. GKL. — ib. Καὶ
 ἀποκρ. ὁ Ἰησ. S. — ib. καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγ. GKSL (sed hic
 dub.). — 31. καὶ οἱ ἔσχ. S. c. rec. —

ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι· καὶ κατακρινούσιν
 αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι,
 34 Καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ
 ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ
 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
 35 Καὶ προσπορεύοντάι αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάν-
 νης, οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν,
 36 ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
 37 τοῖς· τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ·
 δός ἡμῖν, ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἐξ ἐνωπύμων
 38 σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτοῖς· οὐκ οἶδατε, τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ
 ποτήριον, ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτί-
 39 ζομαι, βαπτισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δυνάμεθα.
 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριον, ὃ ἐγὼ
 πίνω, πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι,
 40 βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ
 ἐξ ἐνωπύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοί-
 41 μασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανα-
 42 κτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
 προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς· οἶδατε, ὅτι οἱ
 δοκοῦντες ἀρχεῖν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν,
 43 καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ
 οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι
 44 μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος· Καὶ ὅς ἐὰν θέ-
 λῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος·
 45 Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακομηθῆ-

34. μετὰ τρεῖς ἡμέρας I. p. Sch. — 40. ἐνωπύμων μου
 — 42. Καὶ προσκαλ. αὐτοῖς ὁ Ἰησ. I. p. Sch. — 43. δὲ ἔστιν
 I. p. Sch. — ib. διάκονος ὑμῶν — 44. ὅς ἐὰν G (impr. Sch.)
 K. —

ναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ. καὶ ἐκπορευομένου αὐ- 46
τοῦ ἀπὸ Ἱεριχῶ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλον
ικανοῦ, ὁ υἱὸς Τιμαίου, Βαρτίμαϊος ὁ τυφλός, ἐκά-
θητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. Καὶ ἀκούσας, ὅτι 47
Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέ-
γειν· ὁ υἱὸς Δαυὶδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετί- 48
μων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον
ἔκραξεν· υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ σίας ὁ Ἰη- 49
σοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι. καὶ φωνοῦσι τὸν τυ-
φλόν, λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε. Ὁ 50
δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς
τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 51
τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ῥαβ-
βουνί, ἵνα ἀναβλέψω. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· 52
ὑπάγε, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλε-
ψε, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς Βηθφα- 1 XI.
γῆ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀπο-
στέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Καὶ λέγει αὐτοῖς· 2
ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐ-
θέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδε-
μένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες 3
αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ εἴαν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε 3
τοῦτο; εἶπατε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει· καὶ
εὐθέως αὐτὸν ἀποστέλλει ὡδε. Ἀπῆλθον δὲ καὶ 4
εὔρον πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ

46. υἱὸς sin. art. G^oS. c. rec. — 47. ὁ Ναζαρηνός L. p.
Sch. — 49. ἔγειρε G^oK. — 51. ῥαββονί — 52. ἠκολ. αὐτῷ ἐν
G (diss. Sch.) Kl. — XI. 3. ἀποστελεῖ — 4. τὸν πῶλον —

- 5 ἀμφόδου, καὶ λύνουσιν αὐτόν. Καὶ τινες τῶν ἐκεῖ
 ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶ-
 6 λον; Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰη-
 7 σοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον
 πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐ-
 8 τῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ. Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια
 αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας
 ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἔστρώννον εἰς τὴν ὁδόν.
 9 Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκαλουθοῦντες ἔκραζον λέγον-
 τες· ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
 10 κυρίου. Εὐλογημένη ἢ ἐρχομένη βασιλεία [ἐν ὀνόματι
 κυρίου] τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ· ὡσαννά ἐν τοῖς
 11 ὑψίστοις. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς
 καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀφίας
 ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθθαίαν μετὰ
 τῶν δώδεκα.
- 12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθα-
 13 νίας ἐπέινασε. Καὶ ἰδὼν σικκὴν μακρόθεν, ἔχουσαν
 φύλλα, ἦλθεν, εἰ ἄρα εὐρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν
 ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν και-
 14 ρὸς σύκων. Καὶ ἀποκριθεὶς [ὁ Ἰησοῦς] εἶπεν αὐ-
 τῇ· μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φά-
 γοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
- 15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰσελθὼν [ὁ
 Ἰησοῦς] εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐβάλλειν τοὺς πωλοῦν-
 τας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας
 τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλοῦντων
 16 τὰς περιστερὰς κατέστρεψε· Καὶ οὐκ ἤφιεν, ἵνα τις

6. καθὼς εἶπεν KL. — 7. ἐπιβάλλουσιν GL. — 10. ἐν
 ὄν K. om. GSL. dub. K. — 13. ἀπὸ μακρόθεν G*SL. — 14.
 ὁ Ἰησ. om. GSL.d.K.—ib. οὐδεὶς — 15. ὁ Ἰησ. om. GL. dub.
 K. —

διενέγκη σκευῶς διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε λέγων 17
 αὐτοῖς· οὐ γέγραπται· ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευ-
 χῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσα-
 τε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμ- 18
 ματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπο-
 λέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος
 ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ 19
 ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.

Καὶ πρῶτὸν παραπορευόμενοι εἶδον τὴν συκῆν ἐξη- 20
 ραμμένην ἐκ ῥιζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέ- 21
 γει αὐτῷ· ῥαββί, ἴδε, ἡ συκῆ, ἣν κατηράσω, ἐξήραν-
 ται. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ἔχετε 22
 πίστιν θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ 23
 τῷ ὄρει τούτῳ· ἄρθῃτι καὶ βλήθῃτι εἰς τὴν θάλασ-
 σαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πι-
 στεύσῃ, ὅτι ἃ λέγει γίνεται, ἔσται αὐτῷ ὡς ἂν εἴπῃ.
 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι 24
 αἰτεῖσθε, πιστεύετε, ὅτι λαμβάνετε· καὶ ἔσται ὑμῖν.
 Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε, εἴ τι ἔχετε 25
 κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρα-
 νοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς 26
 οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
 ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ 27
 ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ
 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, Καὶ 28
 λέγουσιν αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ
 τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῆς;
 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερωτήσω 29

17. Jes. 56, 7. Jer. 7, 11. — 18. ἀπολείψουσιν L. p. Sch. —

22. Καὶ ἀποκρ. Ἰησοῦς —

ὑμᾶς καὶ γὰρ ἓνα λόγον· καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ
 30 ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τὸ βύπτισμα
 Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθη-
 31 τέ μοι. Καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ἐὰν
 εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσα-
 32 τε αὐτῷ; Ἄλλ' ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων· ἐφο-
 βούντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην,
 33 ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι
 τῷ Ἰησοῦ· οὐκ οἶδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς
 λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
 ταῦτα ποιῶ.

XII. 1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· ἀμ-
 πελώνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φρα-
 γμόν, καὶ ὥρυξεν ὑπολήμιον, καὶ ὠκοδόμησε πύργον· καὶ
 2 ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. Καὶ ἀπέ-
 στειλε πρὸς τοὺς γεωργούς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα πα-
 ρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελω-
 3 ρος. Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν
 4 κενόν. Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον
 δοῦλον· κακέϊνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν καὶ
 5 ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. Καὶ [πάλιν] ἄλλον ἀπέ-
 στειλε· κακέϊνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους,
 6 τοὺς μὲν δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες. Ἔτι οὖν
 ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν
 πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων· ὅτι ἐντραπήσονται τὸν
 7 υἱὸν μου. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτούς·
 ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν
 8 αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. Καὶ λαβόν-
 τες αὐτὸν ἀπέκτειναν καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελω-

31. διελογίζοντο L. p. Sch. — 32. Ἄλλ' εἴπωμεν·
 KSL. — XII. 5. πάλιν om. GL. dub. K. —

νος. Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύ- 9
 σεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμ-
 πελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; 10
 λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγε-
 νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· Παρὰ κυρίου ἐγένετο αὐ- 11
 τη, καὶ ἔστι θαυμαστή ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Καὶ 12
 ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον·
 ἔγνωσαν γάρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε.
 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρι- 13
 σαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λό-
 γῳ. Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οἶ- 14
 δαμεν, ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός·
 οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπὶ
 ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. Ἔξεστι κῆν-
 στον Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὐ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ 15
 δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· τί με
 πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. Οἱ δὲ 16
 ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ
 ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Καίσαρος. Καὶ ἀπο- 17
 κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀπόδοτε τὰ Καίσα-
 ρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐθαύ-
 μασαν ἐπ' αὐτῷ.

Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες 18
 λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν
 λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν 19
 τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ
 τέκνα μὴ ἄφῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖ-
 κα αὐτοῦ καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

XII. 10. sq: Ps. 118, 22. — 17. Ὁ δὲ Ἰ. εἶπεν αὐτοῖς· L.
 — 19. Deut. 25, 5. —

- 20 Ἐπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα,
 21 καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα· Καὶ ὁ δεύτερος
 ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε
 22 σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· Καὶ ἔλαβον αὐτὴν
 οἱ ἑπτὰ, καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα· ἐσχάτη πάντων
 23 ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή· Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει ὅταν
 ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον
 24 αὐτὴν γυναῖκα· Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
 τοῖς· οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γρα-
 25 φάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; Ὅταν γὰρ ἐκ νε-
 κρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται,
 26 ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς· Περὶ δὲ
 τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ
 Μουσέως, ἐπὶ τοῦ βράτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέ-
 γων· ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ
 27 θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ [θεὸς]
 ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.
- 28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας
 αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρί-
 θη, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἔστι πρώτη πάντων ἐν-
 29 τολή; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· ὅτι πρώτη πάν-
 των ἐντολή· ἄκουε Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύ-
 30 ριος εἷς ἔστι· Καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου
 ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
 καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος
 31 σου· αὕτη πρώτη ἐντολή· Καὶ δευτέρα ὁμοία αὐ-
 τη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· μείζων

20. Ἐπτὰ οὖν — 22. ἐσχάτον πάντων καὶ ἡ γυνή ἀπέθανεν L. — 25. ἄγγ. οἱ ἐν — 26. Ex. 3, 6. — ib. ἐπὶ τῆς βράτου — 27. θεὸς om. GSL. dub. K. — 28. πασῶν — 29. πασῶν τῶν ἐντολῶν — ib. πάντων τῶν ἐντολῶν S. — ib. et sq: Deut. 6, 4. 5. — 31. ὁμοία αὐτῇ KL. — ib: Lev. 19, 18. —

τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ 32
 γραμματεὺς· καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας,
 ὅτι εἷς ἐστι καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. Καὶ 33
 τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης
 τῆς συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς
 ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλεῖον
 ἐστι πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. Καὶ 34
 ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτόν, ὅτι ρουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν
 αὐτῷ· οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.
 καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ 35
 ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς
 ἐστι Δαυὶδ; Αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύμα- 36
 τι τῷ ἁγίῳ· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ
 δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
 τῶν ποδῶν σου. Αὐτὸς οὖν Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύ- 37
 ριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; καὶ ὁ πολὺς
 ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν 38
 τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν
 θελώντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν
 ταῖς ἀγοραῖς. Καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγω- 39
 γαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. Οἱ κα- 40
 τεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν πηρῶν καὶ προσφάσει μακρὰ
 προσευχόμενοι· οὗτοι λήφονται περισσότερον κρίμα.

Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυ- 41
 λακίου ἐθεώρει, πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γα-
 ζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλὰ. Καὶ 42
 ἐλθούσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὃ ἐστι
 κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς 43

32. εἷς ἐστι Θεὸς — 33. καὶ τῶν θυσιῶν. — 36. ἐν πν. ἁγίῳ·
 λέγει GKS. — ib: Ps. 110, 1. —

αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χίρα αὐ-
 τη ἢ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς
 44 τὸ γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύον-
 τος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς
 πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

XIII. 1 Καὶ ἐμπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει
 αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε, ποτα-
 2 ποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ ὁ Ἰησοῦς
 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας
 οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφελθῆ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ
 3 καταλυθῆ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν
 ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ'
 ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀν-
 4 δρέας· Εἰπέ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ ση-
 5 μεῖον, ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ
 Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν· βλέπετε, μὴ
 6 τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ
 ὀνόματί μου λέγοντες· ὅτι ἐγὼ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλα-
 7 νήσουσιν. Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς
 πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω
 8 τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ
 βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τό-
 9 πους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. Ἀρχαὶ ὠδί-
 νων ταῦτα. βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι
 γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσε-
 σθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε
 10 ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ εἰς πάντα
 11 τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. Ὅταν
 δὲ ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε, τί

43. εἶπεν αὐτοῖς GKL. — ib. ἔβαλε τῶν βαλλόντων L. —
 XIII. 9. Ἀρχὴ SL. — 11. ἀγάγωσιν —

λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῶν ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἔστε ὑμεῖς οἱ
λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Παραδώσει 12
δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον·
καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώ-
σουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων 13
διὰ τὸ ὄνομά μου· ὃ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώ- 14
σεως, [τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου,] ἔστως
ὅπου οὐ δεῖ, (ὁ ἀγαγινώσκων νοεῖτω·) τότε οἱ ἐν τῇ
Ἰουδαίᾳ φευνγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώ- 15
ματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω
ἄραι τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· Καὶ ὃ εἰς τὸν ἀγρὸν 16
ὦν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον
αὐτοῦ· Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς 17
θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχε- 18
σθε δέ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. Ἔσον- 19
ται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψεις, οἷα οὐ γέγονε τοι-
αύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ
νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. Καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβω- 20
σε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ
τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέ-
ρας. Καὶ τότε ἐὰν τις ὑμῶν εἴπῃ· ἰδοὺ, ὡςδε ὁ Χρι- 21
στός· ἢ· ἰδοὺ, ἐκεῖ· μὴ πιστεύετε. Ἐγερθήσονται 22
γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι
σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν,
καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ, προ- 23
εῖρημα ὑμῶν πάντα. Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, 24
μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὃ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ
ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, Καὶ οἱ ἀστέρες 25

14. Dan. 9, 22. — ib. τὸ ῥ. ὑ. Α. τ. πρ. om. G. dub. KL. —

21. πιστεύετε —

τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ
 26 ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται
 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ
 27 δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης, Καὶ τότε ἀποστελεῖ
 τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς
 αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως
 28 ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν πα-
 ραβολὴν· ὅταν αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος ἀπαλὸς γένηται
 καὶ ἐκφύη τὰ φύλλα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος
 29 ἐστίν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα,
 30 γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ
 31 πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ πα-
 32 ρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ
 δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ
 οἱ ἀγγελοὶ οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.
 33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε
 34 γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος
 ἀφίει τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δὸς τοῖς δούλοις αὐτοῦ
 τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐκάστην τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυ-
 35 ρωρῷ ἐνετείλατο, ἵνα γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ
 οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὅψῃ ἢ
 36 μεσονυκτίου ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωί· Μὴ ἐλθῶν
 37 ἐξαίφνης εὖρη ὑμᾶς καθεύδοντας. Ἄ δὲ ὑμῖν λέγω,
 πᾶσι λέγω· γρηγορεῖτε.

XIV. 1 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέ-
 ρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς,
 2 πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. Ἐλε-

25. ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες L. — 31. παρελεύ-
 σεται GKS. — 32. καὶ τῆς ὥρας —

γον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σί- 3
μωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθε γυνὴ
ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου, νάρδου πιστικῆς πολυτε-
λοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον κατέχευεν αὐ-
τοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦν- 4
τες πρὸς ἑαυτοὺς καὶ λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη
τοῦ μύρου γέγονεν; Ἦδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον 5
πρωθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων καὶ δοθῆναι
τοῖς πτωχοῖς. καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 6
εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; κα-
λὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί. Πάντοτε γὰρ τοὺς 7
πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καί, ὅταν θέλητε, δύνα-
σθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ὁ 8
ἔσχεν αὕτη, ἐποίησε· προέλαβε μυρίαί μου τὸ σῶμα
εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν 9
κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον,
καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον
αὐτῆς.

Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἰς τῶν δώδεκα, 10
ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῶ αὐτὸν αὐ-
τοῖς. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο 11
αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτηι, πῶς ἐνκαίρως αὐ-
τὸν παραδῶ.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πά- 12
σχα ἔθνον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ
θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν, ἵνα φάγης τὸ πά-
σχα; Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ 13

XIV. 3. συντρ. τὸν ἀλάβ. L. — 5. τὸ μύρον om. rec. —
6. εἰς ἐμέ — 8. εἶχεν — 9. ὅπου ἂν K. —

- λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ
 ὑμῶν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολου-
- 14 θήσατε αὐτῷ, Καὶ ὅπου ἂν εἰσέλθῃ, εἶπατε τῷ
 οἰκοδεσπότη, ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· ποῦ ἔστι τὸ
 κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου
- 15 φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῶν δείξει ἀνάγκαιον μέγα ἐστρω-
- 16 μένον, ἔτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῶν. Καὶ ἐξῆλθον
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗ-
- ρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἠτοιμάσαν τὸ πάσχα.
- 17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ
- 18 ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων εἶπεν ὁ Ἰησοῦς·
 ἀμὴν λέγω ὑμῶν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ
- 19 ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέ-
- γειν αὐτῷ εἰς καθ' εἷς· μήτι ἐγώ; καὶ ἄλλος· μήτι
- 20 ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· εἷς ἐκ τῶν δώ-
- 21 δεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. Ὁ
 μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται
 περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται· καλὸν ἦν αὐτῷ,
 εἰ οὐκ ἐγενήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
- 22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον
 εὐλογήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε· λάβετε
- 23 [φάγετε]· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ
 ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ
- 24 αὐτοῦ πάντες. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ αἵ-
- 25 νόμενον. Ἀμὴν λέγω ὑμῶν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίνω ἐκ
 τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκεί-
- νης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
 θεοῦ.

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 26
 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὅτι πάντες σκανδαλισθή- 27
 σεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται· πα-
 τάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβα-
 τα. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προύξω ὑμᾶς εἰς 28
 τὴν Γαλιλαίαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· καὶ εἰ 29
 πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. Καὶ λέ- 30
 γει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον
 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς
 ἀπαρνήσῃ με. Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· ἐάν 31
 με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι.
 ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον, οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημα- 32
 νῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε ὧδε,
 ἕως προσεύξωμαι. Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον 33
 καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ· καὶ ἤρξατο
 ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Καὶ λέγει αὐτοῖς· 34
 περιλύπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε
 ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. Καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν 35
 ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ προσηύχето, ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι,
 παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. Καὶ ἔλεγεν· ἀββᾶ, ὁ 36
 πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον
 ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ' οὐ, τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.
 Καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ 37
 λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας
 μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχε- 38
 σθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα
 πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Καὶ πάλιν ἀπελ- 39
 θὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν. Καὶ ὑπο- 40

27. Zach. 13, 7. — 30. ὅτι σήμερον — 33. κ. τὸν Ἰάκ. —

- στρέψας εὔρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν, τί
- 41 αὐτῷ ἀποκριθῶσι. Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε; ἀπέχει ἤλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδεται ὁ υἱὸς τοῦ
- 42 ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν Ἐγείρεσθε· ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἤγγικε.
- 43 Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.
- 44 Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσημιόν αὐτοῖς λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν
- 45 καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. Καὶ ἔλθῶν εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ῥαββί, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν
- 46 αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Εἷς δὲ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισε τὸν δοῦ-
- 48 λον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με·
- 49 Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκράτησατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ
- 50 γραφαί. Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανί-
- 52 σκοι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.
- 53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα·

40. καταβαρυνόμενοι KL. — 41. λοιπὸν L. — 43. εἷς τῶν δ. L. — 51. ἠκολούθησεν S. συνηκολούθει L. p. Sch. —

καὶ συνέρογονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ 54
 μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν ἀγλήν
 τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπη-
 ρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ δὲ ἀρ- 55
 χιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰη-
 σοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐκ εὐ-
 ρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, 56
 καὶ Ἰσάι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. Καὶ τινες ἀνα- 57
 στάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες· Ὅτι 58
 ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· ὅτι ἐγὼ καταλύσω
 τὸν ναὸν τούτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμε-
 ρῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Καὶ οὐδὲ 59
 οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστίας ὁ 60
 ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν λέγων·
 οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
 Ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρ- 61
 χιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χρι-
 στός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγὼ 62
 εἰμι· καὶ ὅψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
 καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν
 νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαβρόχης 63
 τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρειάν ἔχομεν μαρ-
 τύρων; Ἡκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῶν φαίνε- 64
 ται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτόν εἶναι ἔνοχον
 θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ 65
 περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ κολαφίζειν αὐ-
 τὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· προσφύτευσον. καὶ οἱ ὑπηρέ-
 ται ῥαπίσμασιν αὐτόν ἔβαλλον.

60. εἰς τὸ μέσον — 62. καθήμ. ἐκ δεξιῶν — 65. ῥαπ.
 αὐτόν ἔλαβον L. —

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐτῇ κάτω ἔρχε-
 67 ται μία τῶν παιδικῶν τοῦ ἀρχιερέως, Καὶ ἰδοῦσα
 τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει·
 68 καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. Ὁ δὲ
 ἠρώησατο λέγων· οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι, τί σὺ λέ-
 γεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ
 69 ἐφώνησε. Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν ἠρ-
 ξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν· ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν
 70 ἐστιν. Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν
 οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν
 εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει.
 71 Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· ὅτι οὐκ οἶ-
 72 δα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν λέγετε. Καὶ ἐκ δευτέ-
 ρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ
 ῥῆμα, ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φω-
 νῆσαι δις ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

XV. 1 Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρῶτὸ συμβούλιον ποιήσαντες
 οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων,
 καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγ-
 2 καν καὶ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν
 αὐτὸν ὁ Πιλάτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
 3 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· σὺ λέγεις. Καὶ κα-
 4 τηρόρουσιν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. Ὁ δὲ Πιλάτος
 πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν;
 5 ἴδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ-
 ἔτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.
 6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυνεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὃν περ
 7 ἠτοῦντο. Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν

71. ὀμνύναι GKL. — 72. Καὶ εὐθέως ἐκ δευτ. G*KSL
 (L: εὐθύς) — ib. τοῦ ῥήματος οὗ G. cum rec. —

συστασιαστῶν δεδεμένους, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόρον
 πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰ- 8
 τεῖσθαι, καθὼς αἰ ἐποίει αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος 9
 ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βα-
 σιλέα τῶν Ἰουδαίων; Ἐγίνωσκε γάρ, ὅτι διὰ φθόρον 10
 παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς 11
 ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπο-
 λύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶ- 12
 πεν αὐτοῖς· τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα
 τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον 13
 αὐτόν· Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γὰρ κακὸν 14
 ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν· σταύρωσον αὐ-
 τόν. Ὁ δὲ Πιλάτος, βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκα- 15
 ρὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν καὶ πα-
 ρέδωκε τὸν Ἰησοῦν γραγγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ 16
 δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶ
 πραιτώριον, καὶ συγκυλιῶσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ 17
 ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέουσιν αὐτῷ
 πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ ἤρξαντο ἀσπά- 18
 ζεσθαι αὐτόν· χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ 19
 ἔτυπον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐπέτυον
 αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύ- 20
 ραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια.

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.
 Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρη- 21
 ναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου
 καὶ Ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέ- 22

XV. 7. στασιαστῶν L. p. Sch. — 14. περισσοτέρως — 18.
 ὁ βασιλεὺς τ. Ἰ. GKS. — 20. τὰ ἱμάτ. αὐτοῦ. L. — 1b. ἵνα
 σταυρώσωσιν L. —

ρουσι αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὃ ἐστὶ μεθερμη-
 23 νεύομενον· κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουσαν αὐτῷ πιεῖν
 24 ἐσμυρτισμένον οἶνον· ὃ δὲ οὐκ ἔλαβε. Καὶ σταυρώ-
 σαντες αὐτὸν διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλ-
 25 λοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τί ἄρη. Ἦν δὲ ὥρα
 26 τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ
 τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· ὁ βασιλεὺς τῶν
 27 Ἰουδαίων. Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο ληστὰς,
 28 ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ ἐναντίων αὐτοῦ. Καὶ
 ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἣ λέγουσα· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλο-
 29 γίσθη. Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐ-
 τὸν κινῶντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐά·
 ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδο-
 30 μῶν, Σῶσον σεαυτὸν καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
 31 Ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους
 μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν
 32 οὐ δύναται σῶσαι. Ὁ Χριστός, ὁ βασιλεὺς τοῦ
 Ἰσραὴλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδω-
 μεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ
 33 ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης σκότος
 34 ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. Καὶ
 τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέ-
 γων· ἐλωὶ, ἐλωὶ, λαμμᾶ σαβαχθαní; ὃ ἐστὶ μεθερμη-
 35 νεύομενον· ὁ θεὸς μου, ὁ θεὸς μου, εἰς τί με ἐγκα-
 36 γον· ἰδοὺ, Ἥλιαν φωνεῖ. Δραμῶν δὲ εἰς καὶ γεμίσας
 σπόγγον ὄξους, περιθειὲς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτὸν
 λέγων· ἄφerte, ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἥλιος καθελεῖν αὐτόν.
 37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε.

24 διμερίζον — 28. Jcs. 53, 12. — 31. Ὁμοίως δὲ καὶ —
 34. Ps. 22, 2. —

Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ 38
 ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρε- 39
 στικῶς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράζας ἐξέπνευ-
 σεν, εἶπεν· ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν θεοῦ.
 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν 40
 αἷς ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ
 Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ μητέρα, καὶ Σαλώμη·
 αἱ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ 41
 διηκόνουν αὐτῷ· καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι
 αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ 42
 ἐστι προσάββατον, Ἦλθεν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἄριμα- 43
 θαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προς-
 δεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθε
 πρὸς Πιλάτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ 44
 δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προς-
 καλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτόν, εἰ
 πάλαι ἀπέθανε. Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος 45
 ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας 46
 σινδόνα καὶ καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σινδόνι, καὶ
 κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον
 ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ
 μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνή καὶ Μαρία 47
 Ἰωσῆ ἐθεώρουν, ποῦ τίθεται.

Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ 1 XVI.
 Μαγδαληνή καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη
 ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.
 Καὶ λίαν πρῶτὴ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ 2
 μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον 3
 πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς
 θύρας τοῦ μνημείου; Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν, 4
 ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.

- 5 Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρητὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος, 7 ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἄλλ' ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν 8 ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.
- 9 Ἀναστὰς δὲ πρῶτῃ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ 10 δαιμόνια. Ἐκεῖνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενόμενοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. Κακεῖνοι ἀκούσαντες, ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. 12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. Κακεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκεῖνοις ἐπίστευσαν. 14 Ὑστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα ἐφανερώθη· καὶ ἀνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς 17 σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάβῃ· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν.

Ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνε- 19
 λήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ
 θεοῦ. Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, 20
 τοῦ κυρίου συνεργούντος καὶ τὸν λόγον βεβαιούντος
 διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Κ Α Τ Α Λ Ο Υ Κ Α Ν.

Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι 1
 διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγ-
 μάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτ- 2
 όπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου· Ἐδοξε 3
 καὶ μοί, παρηκολουθηκότε ἀνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, κα-
 θεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, Ἴνα ἐπιγνῶς 4
 περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως 5
 τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημε-
 ρίας Ἀβιά, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀα-
 ρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. Ἦσαν δὲ δί- 6
 καιοὶ ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν
 πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου
 ἀμεμπτοί. Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ 7
 Ἐλισάβετ ἦν στείρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν
 ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερα- 8
 τεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι
 τοῦ θεοῦ, Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ 9
 θυμιασμοῦ εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου· Καὶ 10

πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἕξω τῆ ὥρα
 11 τοῦ θυμιάματος. Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἐστὼς
 12 ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. Καὶ ἔτα-
 ράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.
 13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι
 εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ
 γεννήσει υἴόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰω-
 14 ἀννην. Καὶ ἔσται χαρὰ σοὶ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ
 15 πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. Ἔσται γὰρ
 μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ
 μὴ πίη· καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοι-
 16 λίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
 17 ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς
 προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει
 Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ
 ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν
 18 κατεσκευασμένον. Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν
 ἄγγελον· κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι
 πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέ-
 19 ραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ·
 ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὸς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
 καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε καὶ εὐαγγελίσασθαι
 20 σοὶ ταῦτα. Καὶ ἰδού, ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμε-
 νος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ'
 ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθή-
 21 σονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσ-
 δοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν
 22 αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆ-
 σαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν, ὅτι ὄπτασίαν ἑώρακεν ἐν

I. 10. πλ. τοῦ λαοῦ ἦν — 14. γεννήσει — 15. ἐνώπιον
 κυρίου GK. — 17. cf. Mal. 3, 23 sq. —

τῷ ναῶ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε
 κωφός. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς 23
 λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ 24
 γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέ-
 γουσα· Ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις, 25
 αἷς ἐπέιδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γα- 26
 βριὴλ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ ὄνο-
 μα Ναζαρέτ, Πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, 27
 ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαβὶδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς
 παρθένου Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς 28
 αὐτὴν εἶπε· χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ·
 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Ἡ δὲ ἰδοῦσα διαταράχθη 29
 ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο, ποταπὸς εἶη ὁ
 ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ 30
 φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ.
 Καὶ ἰδού, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ κα- 31
 λέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας 32
 καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ κύριος
 ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· Καὶ 33
 βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ
 τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ Μα- 34
 ρίαμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα
 οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· 35
 πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψί-
 στου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον
 κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. Καὶ ἰδού, Ἐλισάβετ, ἡ συγ- 36
 γειῆς σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρῃ αὐτῆς·

29. Ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διαταράχθη καὶ G. — 33. cf. Mich.
 4, 7. — 36. ἐν γήρῃ αὐτῆς —

- καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένη στείρα.
- 37 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε
 38 δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ, ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ
 τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
- 39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις
 ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν
 40 Ἰούδα. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ
 41 ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ
 Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ
 βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος
 42 ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, Καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλη
 καὶ εἶπεν· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος
 43 ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο,
 44 ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς με; Ἴδὸν
 γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ
 ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ
 45 κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται
 46 τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου. Καὶ
 εἶπε Μαριάμ· μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον,
 47 Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σω-
 48 τῆρί μου, Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινῶσιν τῆς
 δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με
 49 πᾶσαι αἱ γενεαί· Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνα-
 50 τός, καὶ ἄγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Καὶ τὸ ἔλεος αὐ-
 51 τοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίη-
 σε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφά-
 52 νους διανοία καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάστας
 53 ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινούς. Πεινῶντας
 ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κε-

44. ἐσκίρτησε τὸ βρ. ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κ. u. GKS. —

ρούς. "Αντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆ· 54
 και ἐλέους (Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας 55
 ἡμῶν) τῷ Ἀβραάμ και τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν
 αἰῶνα. Ἐμεινε δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας 56
 τρεῖς, και ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν 57
 αὐτήν, και ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περί· 58
 οικοι και οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τὸ
 ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, και συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ 59
 ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παι-
 δίον· και ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ Ζαχαρίαν. Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ 60
 εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ εἶπον 61
 πρὸς αὐτήν· ὅτι οὐδεὶς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου,
 ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. Ἐνένενον δὲ τῷ πα- 62
 τρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. Καὶ 63
 αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ
 ὄνομα αὐτοῦ. και ἐθαύμασαν πάντες. Ἀνεώχθη 64
 δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα και ἡ γλῶσσα αὐτοῦ,
 και ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάν- 65
 τας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· και ἐν ὅλῃ
 τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα
 ταῦτα. Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ 66
 καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο
 ἐσται; και χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχα- 67
 ρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, και
 προεφῆτευσεν λέγων· Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ 68
 Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο και ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ
 λαῷ αὐτοῦ Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῶν ἐν τῷ 69

54. cf. Jes. 41, 8 sq. — 55. Gen. 22, 16. — ib. ἕως αἰῶνος
 G (diss. Sch.) KS. — 59. ἐν τῇ ἡμ. τῇ ὀγδόῃ I. p. Sch. —

70 οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, Καθὼς ἐλάλησε διὰ
 στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐ-
 71 τοῦ, Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάν-
 72 των τῶν μισούντων ἡμᾶς, Ποῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν
 πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,
 73 Ὅρκον ὃν ᾤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν·
 74 τοῦ δοῦναι ἡμῖν Ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν
 75 ἡμῶν ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ Ἐν ὁσιότητι καὶ
 δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας [τῆς
 76 ζωῆς] ἡμῶν. Καὶ σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου
 κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου,
 77 ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, Τοῦ δοῦναι γνώσῃ σωτη-
 78 ρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν Διὰ
 σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς
 79 ἀνατολῇ ἐξ ὕψους, Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ
 σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πό-
 80 δας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε
 καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις
 ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

II. 1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε
 δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι
 2 πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη
 3 ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηναίου. Καὶ
 ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
 4 ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλι-
 लाίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πό-
 λιν Δαυίδ, ἣτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐ-
 5 τὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυίδ, Ἀπογράψασθαι
 σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὓση
 6 ἐγκύω. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλή-

73. Gen. 22, 16. — 75. τῆς ζ. om. GSI. dub. K. — 76. Καὶ
 σὺ δέ, pr. Sch. —

σθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. Καὶ ἔτεκε τὸν 7
 υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐ-
 τὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν
 αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες 8
 ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσ-
 σοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμήνην αὐτῶν.
 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα 9
 κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον
 μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε· 10
 ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις
 ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σω- 11
 τήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ. Καὶ 12
 τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανω-
 μένον κείμενον ἐν φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν 13
 τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόυ, αἰνούντων τὸν
 θεὸν καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ 14
 γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο, ὡς 15
 ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ
 οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· διέλ-
 θωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥήμα τοῦτο τὸ
 γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. Καὶ ἦλθον 16
 σπεύσαντες καὶ ἀνεῦρον τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰω-
 σὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες 17
 δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐ-
 τοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Καὶ πάντες οἱ ἀκού- 18
 σαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν
 ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ Μαριάμ πάντα συν- 19
 ετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ
 αὐτῆς. Καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ 20

11. 12. ἐν τῇ φάτνῃ — 14. κ. ε̅ γ. εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις
 εὐδοκίας L. — 20. ἐπέστρεψαν —

αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλάληθη πρὸς αὐτούς.

- 21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὁπῶ τῷ περι-
 τεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ
 κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐ-
 τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.
- 22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ
 αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς
 23 Ἱεροσόλυμα, παραστήσαι τῷ κυρίῳ, (Καθὼς γέ-
 γραπται ἐν νόμῳ κυρίου· ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοοῖγον
 24 μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται) Καὶ τοῦ δοῦναι
 θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίου, ζεῦγος
 25 τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν. Καὶ ἰδοῦ, ἦν
 ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεὼν· καὶ ὁ
 ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος
 παρὰ κλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ’
 26 αὐτόν· Καὶ ἦν αὐτῷ κερηματισμένον ὑπὸ τοῦ
 πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἴδῃ
 27 τὸν Χριστὸν κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς
 τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παι-
 28 διὸν Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτούς κατὰ τὸ εἰθισμένον
 τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, Καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς
 τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν καὶ εἶπε·
 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥη-
 30 μά σου ἐν εἰρήνῃ· Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ
 31 σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων
 32 τῶν λαῶν, Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν
 33 λαοῦ σου Ἰσραὴλ. Καὶ ἦν Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐ-

21. περιτ. τὸ παιδίον — ib. et sq. cf. Lev. 12, 3 sq. —
 23. Ex. 13, 2. cf. Num. 8, 16. — 24. Lev. 12, 6. — ib. νεοσσούς
 K. — 25. πνεῦμα ἦν ἅγ. G (dub. Sch.) KSL. — 33. Καὶ ἦν ὁ
 πατήρ αὐτοῦ κ. ἡ μήτηρ G. —

τοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ.
 Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαρ- 34
 τὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ, οὗτος κεῖται εἰς πτωσιν
 καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον
 ἀντιλεγόμενον· Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται 35
 ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν
 διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, 36
 ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς,
 ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας
 αὐτῆς, Καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσά- 37
 ρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστεύσασα καὶ
 δεήσασα λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. Καὶ αὕτη 38
 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα ἀνθρωπολογεῖτο τῷ κυρίῳ
 καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προςδεχομένοις λύ-
 τρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα 39
 τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γα-
 λιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ. Τὸ δὲ παι- 40
 δίον ἠΰξανε καὶ ἐκραταιοῦντο πνεύματι, πληρούμενον
 σοφίας· καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς 41
 Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο 42
 ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κα-
 τὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς· Καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέ- 43
 ρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ
 παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μή-
 τηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶ- 44
 ναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς
 συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς. Καὶ μὴ εὐρόντες 45

34. Cf. Jes. 8, 14 sq. — 38. λύτρωσιν Ἱερουσαλήμ L. p. Sch. — 43. κ. οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ L. — 44. κ. τοῖς γνωστοῖς GL. —

αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ζητοῦντες αὐτόν.
 46 Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς, εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ
 ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ
 47 ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταν-
 το δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ
 48 ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλά-
 γησαν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἢ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· τέκνον,
 τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ
 49 ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· τί
 ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς
 50 μου δεῖ εἶναί με; Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα, ὃ
 51 ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν
 εἰς Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ
 μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ
 52 καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ
 ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

III. 1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβε-
 ρίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς
 Ἰουδαίας καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου,
 Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς
 Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας καὶ Λυσανίου
 2 τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, Ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα
 καὶ Καϊάφα ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζα-
 3 χαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν
 περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου κηρῦσσω βάπτισμα μετα-
 4 νοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, Ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ
 λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ βοῶν-
 5 τος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐ-
 θείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Πᾶσα φάραγξ

45. αὐτὸν prius om. G. dub. KL. — ib. ἀναζητ. L. —

48. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἢ μήτηρ αὐτοῦ L. p. Sch. — III.

2. Ἐπ' ἀρχιερέων — ib. τὸν τοῦ Ζ. υἱὸν — 4 - 6. Jes. 40, 3 — 5.

πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθή-
 σεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεΐαν καὶ αἱ τρα-
 χεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· Καὶ ὕψεται πᾶσα σὰρξ τὸ 6
 σωτήριον τοῦ θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐμπορευομέ- 7
 ροις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· γεννήματα ἐχι-
 δῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης
 ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, 8
 καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν
 Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν
 λίθων τούτων ἐγείραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἦδη δὲ 9
 καὶ ἡ ἀξίω πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν
 οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ
 εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι 10
 λέγοντες· τί οὖν ποιήσομεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει 11
 αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι,
 καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. Ἦλθον δὲ 12
 καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· δι-
 δάσκαλε, τί ποιήσομεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· 13
 μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.
 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· καὶ 14
 ἡμεῖς τί ποιήσομεν; καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· μηδένα
 διασεύσητε μηδὲ συνοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς
 ὀψωνίοις ὑμῶν. Προςδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ 15
 διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ
 τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, Ἀπε- 16
 κρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασιν λέγων· ἐγὼ μὲν ὕδατι
 βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ
 εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐ-
 τοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυ-
 ρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθα- 17

- ριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν
 ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ
 18 ἀσβέστω. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν
 19 εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραρρχῆς,
 ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς
 [Φιλίππου] τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν
 20 ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, Προςέθηκε καὶ τοῦ-
 το ἐπὶ πᾶσι καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ
 φυλακῇ.
 21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν
 καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεψ-
 22 χθῆναι τὸν οὐρανόν, Καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον σωματικῶ εἶδει, ὡσεὶ περιστεράν, ἐπ' αὐτὸν καὶ
 φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν· σὺ εἶ ὁ υἱὸς
 μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ ἠδόκησα.
 23 Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα
 ἀρχόμενος, ὧν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλί,
 24 Τοῦ Ματθαίου, τοῦ Λευί, τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά, τοῦ
 25 Ἰωσήφ, Τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ,
 26 τοῦ Ἐσλί, τοῦ Ναγκαί, Τοῦ Μααθ, τοῦ Ματτα-
 27 θίου, τοῦ Σεμεί, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰούδα, Τοῦ
 Ἰωανῆ, τοῦ Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ,
 28 τοῦ Νηρί, Τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ,
 29 τοῦ Ἐλμωδάμ, τοῦ Ἡρ, Τοῦ Ἰωσή, τοῦ Ἐλιέξερ,
 30 τοῦ Ἰωρείμ, τοῦ Ματθαίου, τοῦ Λευί, Τοῦ Συ-
 μεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν, τοῦ Ἐλια-
 31 κείμ, Τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνάν, τοῦ Ματταθαίου, τοῦ
 32 Ναθάν, τοῦ Δαβίδ, Τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὠβήδ, τοῦ
 33 Βοόζ, τοῦ Σαλμών, τοῦ Ναασσών, Τοῦ Ἀμνα-
 δάβ, τοῦ Ἀράμ, τοῦ Ἐσρώμ, τοῦ Φαρές, τοῦ Ἰούδα,

19. Φιλ. om. GSL. dub. K. — 32. τοῦ Ἰωβήδ, τοῦ Βοός I. —

Τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα, 34
 τοῦ Ναχώρ, Τοῦ Σερούχ, τοῦ Ραγαῦ, τοῦ Φα- 35
 λέα, τοῦ Ἐβέε, τοῦ Σαλά, Τοῦ Καϊνάν, τοῦ Ἄρ- 36
 φαξιάδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, Τοῦ Μα- 37
 θουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρεδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ
 Καϊνάν, Τοῦ Ἐνώς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ 38
 Θεοῦ.

Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν 1 IV.
 ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν
 ἔρημον Ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ 2
 διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις
 ἐκείναις, καὶ συντελεσθεῖσῶν αὐτῶν ὕστερον ἐπέινα-
 σε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ 3
 Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ, ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ 4
 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν λέγων· γέγραπται,
 ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ'
 ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ. Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ 5
 διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς
 βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. Καὶ εἶ- 6
 πεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην
 ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται,
 καὶ ᾧ ἐὰν θέλω, δίδωμι αὐτήν. Σὺ οὖν ἐὰν προσ- 7
 κυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πᾶσα. Καὶ ἀπο- 8
 κριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· [ὑπαγε ὀπίσω μου,
 σατανᾶ·] γέγραπται· προσκυνήσεις κύριον τὸν Θεόν
 σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν 9
 εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερόγιον
 τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε

35. Σαρούχ — IV. 1. πλήρης πνεύματος ἁγ. I. p. Sch.
 — 2. ὕστερον om. L. dub. K. — 4. Deut. 8, 3. — 7. πάντα —
 8. ὑπαγε δ. μ. σ. om. G. dub. KL. — ib. γέγραπται γάρ — ib.
 cf. Deut. 6, 13. — 9. εἰ ὁ υἱὸς —

- 10 σεαντὸν ἐντεῦθεν κάτω· Γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς
 ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι
 11 σε, Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς
 12 πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι εἴρηται· οὐκ ἐκπειράσεις κύριον
 13 τὸν θεόν σου. Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ
 διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
 14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ
 πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ'
 15 ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς ἐδί-
 δασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν δοξαζόμενος ὑπὸ
 16 πάντων. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τε-
 θραμμένος· καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη
 17 ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαίου τοῦ
 προφήτου· καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρε τὸν τό-
 18 πον οὗ ἦν γεγραμμένον· Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ
 εἶνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλ-
 κέ με [ιάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν,]
 19 κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφρων καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
 ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρῦξαι ἐνιαυ-
 20 τὸν κυρίου δεκτόν. Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς
 τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισε, καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ
 21 ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἦρξατο δὲ λέ-
 γειν πρὸς αὐτούς· ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ
 22 αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν
 αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος
 τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλε-
 23 γον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπε πρὸς

10. Ps. 91, 11. — 11. καὶ ἐπὶ χειρῶν K. — 12. Deut. 6, 16.
 — 17. Jes. 61, 1. cf. 58, 6. — 18. εἶνεκεν — ib. εὐαγγελίσασθαι
 — ib. ἰάσ. τ. σ. τ. κ. om. G. dub. KL. —

αὐτούς· πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην·
 ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτὸν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα
 ἐν τῇ Καπερναούμ, ποιήσον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι
 σου. Εἶπε δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης 24
 δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ' ἀληθείας 25
 δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις
 Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη
 τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶ-
 σαν τὴν γῆν· Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη 26
 Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος πρὸς γυναι-
 κα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου 27
 τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκα-
 θαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὴν ὁ Σύρος. Καὶ ἐπλήσθη 28
 σαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα.
 Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, 29
 καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς ὄφρουσ τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ
 πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν·
 Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο. 30

Καὶ κατήλθεν εἰς Καπερναούμ, πόλιν τῆς Γα- 31
 λιλαιίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι.
 Καὶ ἐξεπλήρσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἔξου- 32
 σία ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄν- 33
 θρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέ-
 κραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων· ἕα, τί ἡμῖν καὶ σοί, 34
 Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς· οἶδά σε τίς
 εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰη- 35
 σοὺς λέγων· φημώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥι-
 ψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ'
 αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν αὐτόν. Καὶ ἐγένετο θάμβος 36

23. εἰς Καπερν. GKL. — 26. Σιδωνίας L. — 29. ἕως ὄφρουσ
 GKS. — ib. ὅστε κατακρημνίσαι GKL. — 35. ἔξελθε ἀπ' αὐ-
 τοῦ L. p. Sch. — ib. εἰς μέσον GK. —

ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες·
 τις ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσ-
 37 σει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται; Καὶ
 ἐξεπορεύετο ἤχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς
 περιχώρου.

38 Ἀναστάς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
 οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχο-
 μένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐ-
 39 τῆς. Καὶ ἐπιστάς ἐπάνω αὐτῆς ἐπέτιμήσε τῷ πυ-
 ρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα
 40 διηκόνει αὐτοῖς. Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου πάντες,
 ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐ-
 τούς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας
 41 ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαι-
 μόνια ἀπὸ πολλῶν κράζοντα καὶ λέγοντα· ὅτι σὺ εἶ
 [ὁ Χριστὸς] ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα
 αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.
 42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξεληθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον
 τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτην αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως
 αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ’
 43 αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· ὅτι καὶ ταῖς ἐτέ-
 ραις πόλεσι εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν
 44 τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Καὶ ἦν κη-
 ρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.

V. 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικειῆσθαι αὐτῷ τοῦ
 ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς πα-
 2 ρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· Καὶ εἶδε δύο πλοῖα
 ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀποβάντες ἀπ’
 3 αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν
 πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς

38. ἢ πενθερὰ δὲ — 41. ὁ Χρ. om. GL. dub. K. — 42.
 ἐζήτην —

γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ
 τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, 4
 εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ
 χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκρι- 5
 θείς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς
 νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥή-
 ματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαν- 6
 τες συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολὺ· διερῶρήγγυτο δὲ
 τὸ δίκτυον αὐτῶν, Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις 7
 τοῖς ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι
 αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα,
 ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἴδὼν δὲ Σίμων Πέτρος 8
 προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε ἀπ'
 ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. Θάμβος γὰρ 9
 περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ
 ἄγρῃ τῶν ἰχθύων, ἧ συνέλαβον, Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκω- 10
 βον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ
 τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· μὴ
 φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωοῦν. Καὶ 11
 καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα
 ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πό- 12
 λεων, καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν
 Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων·
 κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτεί- 13
 νας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ εἰπών· θέλω, καθαρί-
 σθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.
 Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ 14
 ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε

περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

- 15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ
 συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι
 16 ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς δὲ
 ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.
 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδά-
 σκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομο-
 διδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κόμης τῆς
 Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύνα-
 18 μιν κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδού, ἄν-
 δρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παρα-
 λελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰςενεργεῖν καὶ θεῖναι ἐν-
 19 ὄπιον αὐτοῦ. Καὶ μὴ εὐρόντες ποίας εἰςενέργωσιν
 αὐτόν, διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ
 τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτόν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ
 20 μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν
 αὐτῶν εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρ-
 21 τίαί σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμμα-
 τεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ
 22 μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς δια-
 λογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· τί
 23 διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν ἐνκο-
 πώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ
 24 εἰπεῖν· ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἴνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι
 ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέ-
 ναι ἁμαρτίας· (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ) σοὶ λέγω·
 ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιον σου πορεύου εἰς τὸν

19. διὰ ποίας — 20. εἶπεν· ἄνθρωπε GL. — 23. ἔγειρε
 GKS. — 24. παραλυτικῷ L. — ib. ἔγειρε GKS. —

οἶκόν σου. Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐ- 25
τῶν, ἄρας ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν 26
ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν· καὶ ἐπλήσθησαν
φόβου, λέγοντες· ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε καὶ ἐθεάσατο τελώνην 27
ὀνόματι Λευὴν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν
αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, 28
ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐποίησε δοχὴν 29
μεγάλην Λευῆς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος
τελωνῶν πολὺς καὶ ἄλλων, οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κα-
τακείμενοι. Καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ 30
οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες·
διὰ τί μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ
πίνετε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· 31
οὐ χρειὰν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κα-
κῶς ἔχοντες· Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ 32
ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· διὰ τί οἱ μαθηταὶ 33
Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται,
ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι
καὶ πίνουσιν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· μὴ δύνασθε 34
τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν
ἐστί, ποιῆσαι νηστεύειν; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ 35
ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσου-
σιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἐλεγε δὲ καὶ παρα- 36
βολὴν πρὸς αὐτούς· ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου και-
ροῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ
τὸ καιρὸν σχίσει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλη-

25. ἐφ' ὃ K. — 29. ὁ Λευῆς — 30. μ. τῶν τελ. GKSL. —
36. σχίσει et συμφωνήσει; L. p. Sch. — ibid. ἐπίβλημα post
συμφωνεῖ om. K. —

37 μα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον
 νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μίγῃ, ῥήξει ὁ νέος
 οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ
 38 ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς
 39 καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται. Καὶ
 οὐδεὶς πινὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ
 παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

VI. 1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπο-
 ρεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἔπιλλον οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχνας καὶ ἥσθιον ψόχοντες
 2 ταῖς χερσί. Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς·
 3 τί ποιεῖτε, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι; Καὶ
 ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ τοῦτο
 ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε Δαυὶδ, ὅποτε ἐπέναςεν αὐτὸς
 4 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
 τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε καὶ
 ἔφαγε καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστι
 5 φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; Καὶ ἔλεγεν αὐ-
 τοῖς· ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ
 σαββάτου.

6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐ-
 τὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἐκεῖ ἄν-
 7 θρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἢ δεξιὰ ἦν ξηρά. Παρε-
 τήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ
 ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν
 8 αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ
 εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγει-
 9 ραι καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶ-

VI. 3. cf. 1. Sam. 21, 6. — 7. παρετηροῦντο L. — ib. αὐ-
 τον om. GKSL. — 8. ἔγειρε KG⁰. —

πεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ἐπερωτήσω ὑμᾶς· τί
 ἔξεστι τοῖς σάββασιν; ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι;
 ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; Καὶ περιβλεψάμενος 10
 πάντας αὐτούς εἶπεν αὐτῶ· ἔκτεινον τὴν χειρὰ σου.
 ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ
 [ὕγιης] ὡς ἡ ἄλλη. Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, 11
 καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ
 Ἰησοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς 12
 τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ
 προσευχῇ τοῦ θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προς- 13
 εφώρησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπὸ
 αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, Σί- 14
 μωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ
 Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον 15
 τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλω-
 τὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς 16
 καὶ ἐγένετο προδότης, Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν 17
 ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινῷ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ
 καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας
 καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶ-
 νος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν
 νόσων αὐτῶν, Καὶ οἱ ὄχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων 18
 ἀκαθάρτων· καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος 1.)
 ἐζήτει ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρ-
 χετο, καὶ ἴατο πάντας.

9. ἐπερωτ. ὑμᾶς τι· ἔξεστι τοῖς σ. ἀγαθ.— ib. ἐπερ. ὑμᾶς,
 εἰ ἔξεστι L. p. Sch. — ib. σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι G (diss. Sch.)
 KS. — 10. εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· — ib. οὕτω om. G (diss. Sch.)
 dub. K. — ib. ἀπεκατ. G^oL. — ib. ὕγιης om. GSL. dub. K.
 — 18. ἀπὸ G (diss. Sch.) KSL. —

- 20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγε· μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι
 21 ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Μακάριοι οἱ
 πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαί-
 22 οντες νῦν, ὅτι γελάσετε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μι-
 σήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν
 ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσι καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς
 23 πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Χάρητε ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σικρήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ μισθὸς
 ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποιοῦν
 24 τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν
 τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.
 25 Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ
 ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.
 26 Οὐαὶ, ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι·
 κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ
 27 πατέρες αὐτῶν. Ἄλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν·
 ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μι-
 28 σοῦσιν ὑμᾶς, Εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,
 29 προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς. Τῷ
 τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην,
 καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα
 30 μὴ κωλύσης. Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ
 31 ἀπὸ τοῦ αἵροντός τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς
 θέλετε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποι-
 32 εῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶν-
 τας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἅμαρ-

23. Χαίrete — ib. κ. ταῦτα G (diss. Sch.) S. cum rec. —

26. Οὐαὶ ὑμῖν — ib. πάντες om. GKS. — ib. κ. ταῦτα
 — (cf. v. 23.) — 28. καταρ. ὑμᾶς GSL. — ib. καὶ
 προσεύχ.—

τωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Καὶ ἐὰν 33
ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν
χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι.
Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία 34
ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς
δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε 35
τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανεῖζετε
μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς,
καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστίν
ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. Γίνεσθε οὖν 36
οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί.
Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ καταδικάζετε, 37
καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. Ἀπολύετε, καὶ ἀπολυ- 38
θήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν,
πεπισμμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον
δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ,
ὃ ᾧ μετροῦτε, ἀντιμετριθήσεται ὑμῖν. Εἶπε δὲ παρα- 39
βολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν;
οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται; Οὐκ ἔστι 40
μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρητισμένος
δὲ πῶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέ- 41
πεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;
Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες, 42
ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκρι-
τά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,
καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον 43

34. καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ L. — 35. τοῦ ὑψίστου — 39. Εἶ-
πε δὲ καὶ παραβ. L. —

καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν
 44 ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ
 ἰδίου καρποῦ γινώσκειται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλ-
 45 λέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν. Ὁ
 ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς
 καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς
 ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας
 αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύμα-
 46 τος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ με
 47 κλιεῖτε, κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἅ λέγω; Πᾶς
 ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ
 ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν, τί ἐστὶν ὁμοῖος.
 48 Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκα-
 ψε καὶ ἐβάθυνε καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν·
 πλημμύρας δὲ γενομένης προσέροήξεν ὁ ποταμὸς τῇ
 οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθε-
 49 μελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ
 ποιήσας ὁμοῖός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν
 ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέροήξεν ὁ ποτα-
 μός, καὶ εὐθέως ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰ-
 κίας ἐκείνης μέγα.

VII. 1 Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς
 τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοῦμ.
 2 Ἐκατοντάρχον δὲ τισος δούλος κακῶς ἔχων ἡμελλε
 3 τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. Ἀκούσας δὲ περὶ
 τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν
 Ἰουδαίων ἐρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
 4 δούλον αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰη-
 σοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες· ὅτι
 5 ἄξιός ἐστιν, ᾧ παρέξει τοῦτο· Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος

ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὤκοδόμησεν ἡμῖν.
 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ 6
 μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐ-
 τὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους λέγων αὐτῷ· κύριε, μὴ
 σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἰκανός, ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου
 εἰσέλθῃς. Διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· 7
 ἀλλὰ εἶπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ 8
 γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος,
 ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πο-
 ρεῦθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχε-
 ται· καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ 9
 στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε· λέγω
 ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. Καὶ 10
 ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον εὔρον
 τὸν ἀσθενοῦντα δούλον ὑγιαίνοντα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν κα- 11
 λουμένην Ναὴν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ ἰκανοὶ καὶ ὄχλος πολὺς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύ- 12
 λῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδού, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς
 μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα, καὶ ὄχλος
 τῆς πόλεως ἰκανὸς [ἦν] σὺν αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν 13
 ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ
 κλαῖε. Καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ 14
 βασταζόντες ἔστησαν, καὶ εἶπε· νεκρὸς κε, σοὶ λέγω,
 ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λα- 15
 λεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἐλαβε δὲ 16
 φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες· ὅτι
 προσφίτης μέγας ἐγγέγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέ-

12. καὶ αὕτη ἦν χ. L. — ib. καὶ αὐτὴ χήρα· K. — in.
 ἦν om. L. dub. K. — 16. πάντας GKS, —

- 17 ψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λό-
 γος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ ἐν πάσῃ
 τῇ περιχώρῳ.
- 18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ
 19 πάντων τούτων. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινας
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπειπε πρὸς τὸν
 Ἰησοῦν λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσ-
 20 δοκῶμεν; Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶ-
 πον· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς
 σε λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;
 21 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων
 καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς
 22 πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε
 Ἰωάννη, ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέ-
 πουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κω-
 φοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζον-
 23 ται· Καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν
 24 ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξα-
 το λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· τί ἐξεληλύ-
 θατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέ-
 25 μου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄν-
 θρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ
 ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς
 26 βασιλείοις εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προ-
 φήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.
 27 Οὗτός ἐστι, περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλ-
 λω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
 28 σκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. Λέγω γάρ

21. ἐχαρ. βλέπειν L. — 24. ἐξήλθατε KL (sic et. v. 25 et
 26.) — 27. Mal. 3, 1. —

ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάν-
 νου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
 τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. (Καὶ πᾶς 29
 ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεὸν
 βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· Οἱ δὲ Φαρι- 30
 σαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν
 εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπὸ αὐτοῦ.) Τίνι 31
 οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης;
 καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν 32
 ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις καὶ
 λέγουσιν· ἠυλόησαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρη-
 νήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλήλυθε γὰρ 33
 Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον
 πίνων, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. Ἐλήλυθεν ὁ 34
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε·
 ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν
 καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαίωθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν 35
 τέκνων αὐτῆς πάντων.

Ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγη 36
 μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρι-
 σαίου ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἣτις 37
 ἦν ἁμαρτωλὸς, ἐπιγνοῦσα, ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ
 τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου· Καὶ 38
 στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, ἤρ-
 ξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι· καὶ ταῖς
 θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμυσε, καὶ κατεφίλει
 τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειψε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ 39
 Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων·

28. προφήτης om. L. — 31. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· τίμιν οὖν
 — 34. τελωνῶν φίλος — 38. ὀπίσω παρὰ τ. πόδ. αὐτοῦ

οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἄν, τίς καὶ ποταπὴ
 ἢ γυνή, ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστί.
 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· Σίμων,
 41 ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ φησι· διδάσκαλε, εἰπέ. Δύο
 χροωφειλέται ἦσαν δανειστῆ τινι· ὁ εἰς ὄφειλε δηνά-
 42 ρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πενήκοντα. Μὴ ἔχόν-
 των δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς
 43 οὖν αὐτῶν, εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; Ἀποκρι-
 θεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω, ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον
 44 ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. Καὶ
 στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις
 ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν,
 ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς
 δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶ [τῆς
 45 κεφαλῆς] αὐτῆς ἐξέμαξε. Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας·
 αὕτη δέ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά
 46 μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλει-
 47 ψας· αὕτη δὲ μύρω ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. Οὐ
 χάριον, λέγω σοι, ἀφέονται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἰ
 πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολὺ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφέεται,
 48 ὀλίγον ἀγαπᾷ. Εἶπε δὲ αὐτῇ· ἀφέονται σου αἰ
 49 ἁμαρτίαι. Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν
 ἑαυτοῖς· τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφήσιν;
 50 Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε·
 πορεύου εἰς εἰρήνην.

VIII. 1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε
 κατὰ πόλιν καὶ κόμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος
 τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ
 2 Καὶ γυναῖκές τινες, αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ
 πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία, ἡ κα-

44. τῆς κεφ. om. GSL. dub. K. — 46. τοὺς π. μου G^oL. —

λουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτὰ ἐξεληλύ-
θει, Καὶ Ἰωάννα, γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, 3
καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν
αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν 4
ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς·
Ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. 5
καὶ ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτόν ὁ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν,
καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέ-
φαγεν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ 6
φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰμάδα. Καὶ ἕτερον 7
ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφνεῖσαι αἱ
ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς 8
τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκα-
τονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα
ἀκούειν, ἀκουέτω.

Ἐπηρώτων δὲ αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, 9
τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδο- 10
ται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς
δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι
καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παρα- 11
βολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οἱ δὲ 12
παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες· εἶτα ἔρχεται ὁ
διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν,
ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέ- 13
τρας, οἳ, ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν
λόγον· καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν
πιστεύουσι καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ 14
δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες,
καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου

- 15 πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ
 δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν, οἷτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ
 καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι καὶ καρ-
 16 ποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας
 καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ'
 ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι
 17 τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐστι κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενή-
 σεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς
 18 φανερόν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν, πῶς ἀκούετε· ὅς γάρ
 ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὅς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ
 δοκῆ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
- 19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ
 ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντηχεῖν αὐτῷ διὰ
 20 τὸν ὄχλον. Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων· ἡ μή-
 τηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήμασιν ἔξω ἰδεῖν σε
 21 θέλοντες. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· μή-
 τηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ
 θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιῶντες αὐτόν.
- 22 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη
 εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
 23 τοὺς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀν-
 ἤχθησαν. Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε. καὶ κατέ-
 βη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο
 24 καὶ ἐκινδύνεον. Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν
 λέγοντες· ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὃ δὲ
 ἐγερωθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ
 25 ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. Εἶπε
 δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἔστιν ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ
 ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός

ἔστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι,
καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, 26
ἣτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. Ἐξελθόντι δὲ 27
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς
πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἰκανῶν, καὶ ἰμά-
τιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν
τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀνακράξας 28
προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπε· τί ἐμοὶ καὶ
σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου,
μὴ με βασανίσῃς. Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ 29
ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς
γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἀλύσει
καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ
ἠλευνέτο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπη- 30
ρώτησε δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοὶ ἐστὶν ὄνομα;
ὁ δὲ εἶπε· λεγεὼν· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς
αὐτόν. Καὶ παρεκάλει αὐτόν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐ- 31
τοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη 32
χοίρων ἰκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκά-
λουν αὐτόν, ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελ-
θεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαι- 33
μόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους,
καὶ ὄρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν λί-
μνην καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γε- 34
γονὸς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς
τοὺς ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλ- 35
θον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἀν-

26. Γερασηνῶν I. — ib. ἀντιπέρα I. — 31. παρεκάλουν
L. — 33. εἰσῆλθεν GK. cum rec. — 34. τὸ γεγεννημένον K.
cum rec. — ib. καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν —

ὄρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον
 καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
 36 ἐφοβήθησαν. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες,
 37 πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
 ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν
 ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο·
 38 αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. Ἐδέετο
 δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶ-
 ναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων·
 39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ, ὅσα ἐποίη-
 σέ σοι ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν κη-
 ρύσσων, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
 40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπε-
 δέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶν-
 41 τες αὐτόν. Καὶ ἰδού, ἦλθεν ἀνὴρ, ᾧ ὄνομα Ἰάει-
 ρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· καὶ
 πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν
 42 εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς
 ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν
 δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.
 43 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα,
 ἣτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυ-
 44 σεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, Προσελθοῦσα ὄπι-
 σθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ
 45 παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. Καὶ
 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀγρουμένων
 δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· ἐπι-
 στατά, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ
 46 λέγεις· τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν·

37. Γερασηνοῦν L. — 43. εἰς ἰατροὺς — 45. κ. οἱ σὺν αὐτῷ GKL. —

ἤψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληθούσαν ἀπ' ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνή, ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέ- 47
μουσα ἦλθε καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· 48
θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἐπι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις πα- 49
ρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων αὐτῷ· ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκυλον. Ὁ δὲ Ἰη- 50
σοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· μὴ φοβοῦ· μό-
νον πιστεύετε, καὶ σωθήσεται. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἶ- 51
κίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. Ἐκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο 52
αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε· μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ εἰδότες, ὅτι ἀπέ- 53
θανεν. Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ κρατή- 54
σας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησε λέγων· ἡ παῖς, ἐγείρου. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παρα- 55
χρῆμα. καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέ- 56
στησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μη-
δενὲν εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα [μαθητὰς 1 IX.
αὐτοῦ] ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα
τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν. Καὶ ἀπέστει- 2
λεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ
ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· 3

51. Εἰσελθὼν — ib. Ἰάκωβον κ. Ἰωάννην — 52. οὐ γὰρ ἀπέθανεν L. — 54. Αὐτὸς δὲ κρατήσας (reliquis omissis) L. p. Sch. — ib. ἐγειραι L. — IX. 1. μαθητὰς αὐτοῦ om. G. dub. K. —

- μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν
 4 μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας
 5 καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξονται
 ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκεῖνης καὶ τὸν
 6 μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο
 κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες
 πανταχοῦ.
- 7 Ἦκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα
 ὑπ' αὐτοῦ πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό
 8 τινων, ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, Ἰπὸ τινων
 δέ, ὅτι Ἡλίας ἐφάνη, ἄλλων δέ, ὅτι προφήτης εἰς τῶν
 9 ἀρχαίων ἀνέστη. Καὶ εἶπεν Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ
 ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω
 τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.
- 10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο
 αὐτῷ, ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώ-
 11 ρησε κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης
 Βηθσαϊδά. Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ·
 καὶ δεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασι-
 12 λείας τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας
 12 ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες
 δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα
 ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλω κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς
 13 μω τόπω ἐσμέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς
 ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπον· οὐκ εἰσὶν ἡμῶν πλεῖον ἢ

3. ῥάβδους — 5. δέχονται KL. — 9. ὁ Ἡρώδης — 11.
 ἀποδεξάμενος L. p. Sch. — 12. ἵνα πορευθέντες GL. —

πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μὴτι πορευθέντες ἡμεῖς
ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.
Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπε δὲ πρὸς 14
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας
ἀνὰ πενήηκοντα. Καὶ ἐποίησαν οὕτω καὶ ἀνέκλιναν 15
ἅπαντας. Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς 16
δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν
αὐτούς· καὶ κατέκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθη- 17
σαν πάντες· καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλα-
σμάτων, κόφινοι δώδεκα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσερχόμενον 18
καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώ-
τησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι;
Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· 19
ἄλλοι δὲ, Ἡλίαν· ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρ-
χαίων ἀνέστη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με 20
λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε· τὸν Χρι-
στὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλε 21
μηδενὶ λέγειν τοῦτο, εἰπὼν· ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 22
θρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ
ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Ἐλεγε 23
δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐ-
τοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν 24
θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔρεκεν ἑμοῦ, οὗτος σώ-

13. δύο ἰχθ. — 21. εἰπεῖν τοῦτο S. c. rec. — 22. ἀραστῆ-
ναί L. p. Sch. — 23. ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω GKl. — ib. καθ'
ἡμέραν om. SL. —

- 25 σει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας
τὸν κόσμον ὅλον, ἐαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς;
26 Ὅς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους,
τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν
ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν
27 ἀγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶ τινες
τῶν ὧδε ἐστῶτων, οἳ οὐ μὴ γένωσονται θανάτου, ἕως
ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
- 28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὥσει ἡμέ-
ραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ
29 Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσ-
ώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
30 ἕξαστραπτῶν. Καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο συνελάλουν
31 αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας, οἳ ὀφθέν-
τες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἕξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πλη-
32 ροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐ-
τῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνω. διαγρηγορήσαντες δὲ εἶ-
δον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνε-
33 στώτας αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι
αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν·
ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσω-
μεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ
34 μίαν Ἡλίᾳ, μὴ εἰδῶς ὃ λέγει. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέ-
γοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσνίασεν αὐτούς· ἐφο-
βήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός
36 ἐστὶν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ
ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος.

27. ἐστηκότων — ih. γένωσονται — 28. τὸν Πέτρον — 33.
Μωυσεῖ μίαν — 36. εὐρέθη Ἰησοῦς μόνος L. —

καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἐωράκασιν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐ- 37
 τῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήρτησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς.
 Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε λέγων· δι- 38
 δάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου,
 ὅτι μονογενὴς ἐστὶ μοι· Καὶ ἰδού, πνεῦμα λαμβάνει 39
 αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν με-
 τὰ ἀγροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον
 αὐτόν. Καὶ ἔδεήθη τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβά- 40
 λωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 41
 Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη,
 ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν;
 προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. Ἔτι δὲ προσερχομένου 42
 αὐτοῦ ἐρόήξεν αὐτόν τὸ διαμόνιον καὶ συνεσπάρραξεν.
 ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ,
 καὶ ἴασατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτόν τῷ πατρὶ
 αὐτοῦ. Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότη- 43
 τι τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς
 ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ·
 Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὅσα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· 44
 ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς
 χεῖρας ἀνθρώπων. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τούτου, 45
 καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴ-
 σθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτόν περὶ
 τοῦ ῥήματος τούτου.

Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη 46
 μείζων αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν 47

38. ἐβόησε L. p. Sch. — ib. ἐπίβλεψαι GKS. — ib. μοί
 ἐστι L. — 40. ἐκβάλλωσιν — 41. τὸν υἱόν σου ὧδε KS. — 43.
 ἐποίηε GL. —

- τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίον, ἔστησεν
 48 αὐτὸ παρ' ἑαυτῶ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἐὰν δέξηται
 τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
 καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά
 με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσι υἱῶν ὑπάρχων, οὗτος
 49 ἔσται μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν· ἐπι-
 στατά, εἰδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
 τὰ δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολου-
 50 θεῖ μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς·
 μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν
 ἔστω.
 51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας
 τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐ-
 52 τοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ
 ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πο-
 ρευθέντες εἰσηῆθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε
 53 ἐτοιμάσαι αὐτῶ. Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ
 πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.
 54 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης
 εἶπον· κύριε, θέλεις εἰπώμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ
 τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἠλίας
 55 ἐποίησε; Στραφεῖς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν·
 56 οὐκ οἴδατε, οἷον πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; Ὁ γὰρ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέ-
 σαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν
 κώμην.
 57 Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπε
 τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ,

49. ἐκβ. δαιμόνια SL. — 50. υἱῶν, ὑπὲρ υἱῶν GKSL.
 — 55. et 56: Verba καὶ εἶπεν — σῶσαι om. L., sed GS.
 om. tantum: ὁ γὰρ — σῶσαι. —

κύριε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φω- 58
 λεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώ-
 σαι· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κε-
 φαλήν κλίνῃ. Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολούθει μοι. 59
 ὁ δὲ εἶπε· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον
 θάψαι τὸν πατέρα μου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 60
 ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, σὺ
 δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἶ- 61
 πε δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ
 ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.
 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν 62
 χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω
 εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους 1 X.
 ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνά δύο πρὸ
 προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ
 ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς· 2
 ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε
 οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας
 εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· ἰδοὺ, ἐγὼ ἀπο- 3
 στέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βαστά- 4
 ζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μη-
 δένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ' ἂν οἰ- 5
 κίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τού-
 τῳ. Καὶ εἰάν ἢ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται 6
 ἐπ' αὐτὸν ἢ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνα-
 κάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε ἐσθίοντες καὶ 7
 πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ

60. ὁ Ἰησ. uncis incl. KL. — 62. ὁ Ἰησ. πρὸς αὐτὸν L. —
 X. 1. ἑβδομήκοντα [δύο] L. h. l. et v. 17. — 2. ἐκβάλλῃ L.
 cum rec. — 6. Καὶ εἰάν μὲν ἢ ἐκεῖ ὁ υἱὸς —

μισθοῦ αὐτοῦ ἔστι· μὴ μεταβαίnete ἐξ οἰκίας εἰς οἰ-
 8 κίαν. Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέ-
 9 χωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, Καὶ
 θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐ-
 10 τοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Εἰς
 ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς,
 11 ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε· Καὶ
 τὸν κοριορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως
 ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γνώσκετε,
 12 ὅτι ἤγγικεν [ἐφ' ὑμᾶς] ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Λέγω
 [δὲ] ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότε-
 13 ρον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαὶ σοι, Χοραζίν·
 οὐαὶ σοι, Βηθσαιῖδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγέ-
 14 νοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
 Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ
 15 ὑμῖν. Καὶ σύ, Καπερναοῦμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ
 16 ὑψωθείσα, ἕως ἄβδου καταβιβασθήσῃ. Ὁ ἀκούων
 ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ·
 ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.
 17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέ-
 γοντες· κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν
 18 τῷ ὀνόματί σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν
 σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.
 19 Ἰδοῦ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω
 ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ
 20 ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. Πλὴν ἐν
 τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσε-

8. Καὶ εἰς ἣν ἂν L. — 11. ἐκ τ. πολ. ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας
 L. — ib. ἐφ' ὑμ. om. GL. dub. K. — 12. δὲ om. GKS. dub.
 L. — 17. cf. v. 1. — 19. ἀδικήσῃ GKS. —

ται· χαίρετε δὲ [μᾶλλον], ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν
 ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἤγαλ- 21
 λιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἐξομολο-
 γοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς,
 ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ
 ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως
 ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Καὶ στραφεὶς πρὸς 22
 τοὺς μαθητὰς εἶπε· πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ
 πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει, τίς ἐστὶν ὁ υἱός, εἰ
 μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ
 ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱός ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς 23
 πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε· μακάριοι οἱ
 ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες, ἃ βλέπετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, 24
 ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν, ἃ
 ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι, ἃ ἀκούε-
 τε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

Καὶ ἰδοῦ, νομικός τις ἀνέστη ἐμπειράζων αὐτὸν 25
 καὶ λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κλη-
 ρονομήσω; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέ- 26
 γραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· 27
 ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου
 καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου
 καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς
 σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο 28
 ποιεῖ, καὶ ζήσῃ. Ὁ δὲ θέλων δικαιῶν ἑαυτὸν εἶπε 29
 πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον; Ὑπολα- 30
 βῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀνθρώπος τις κατέβαινε

20. μᾶλλον om. GKS. — 21. τῷ πν. τῷ ἀγίῳ καὶ εἶπεν
 L. — 22. Καὶ στραφεὶς . . . εἶπε om. G (dub. Sch.) K. — ib.
 παρεδόθη μοι — 27 sq: Deut. 6, 5, Lev. 19, 18. cf. 18, 5. —
 29. δικαιῶσαι L. —

- ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσον·
 οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλ-
 31 θον, ἀφέντες ἡμίθανῃ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυ-
 ρίαν δὲ ἱερεῦς τις κατέβαιεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
 32 ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. Ὅμοίως δὲ καὶ Λευΐτης,
 γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπα-
 33 ρῆλθε. Σαμαρεΐτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν,
 34 καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη. Καὶ προσελθὼν κα-
 τέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ ὀ-
 νον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν
 35 αὐτόν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ
 ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε
 τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ
 ὅ, τι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι
 36 με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
 σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἔμπεσόνο; εἰς τοὺς λη-
 37 στάς; Ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ.
 εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σύ, ποιεὶ
 ὁμοίως.
 38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ αὐτὸς
 εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινα· γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα
 39 ὑπέδεξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῆδε ἦν
 ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα πα-
 40 ρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ
 δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπι-
 σταῖσα δὲ εἶπε· κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ ἀδελφὴ
 μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπέ οὖν αὐτῇ, ἵνα
 41 μοι συναντιλάβηται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ
 Ἰησοῦς· Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάλλῃ

36. πλησίον δοκεῖ σοι GKS. — 37. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰ. GL.
 — 41. μερ. κ. θορυβάλλῃ L. —

περὶ πολλά· Ἐνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν 42
ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ 1 **XI.**
προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχε-
σθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· 2
πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνο-
μά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλη-
μά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· Τὸν ἄρτον 3
ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· Καὶ 4
ἄφεσις ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίε-
μεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
πειρασμόν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Καὶ 5
εἶπε πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ
πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἶπῃ αὐτῷ·
φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, Ἐπειδὴ φίλος μου 6
παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθή-
σω αὐτῷ· Κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ· μή 7
μοι κόπους ἀρέχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ
παιδιά μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύνα-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώ- 8
σει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διὰ γέ
τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρή-
ζει. Καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω· αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· 9

XI. 2. ἡμῶν ὁ ἐν τ. οὐρ. om. G. dub. K. — ib. σου ἡ βασ.
G. — ib. γενηθ. — γῆς om. G. dub. K., sed L. suspecta ha-
bet tantum: ὡς . . . ἐπὶ γῆς (sic scr. omisso τῆς). — 4. ἀφίε-
μεν L. — ib. ἀλλὰ ῥῦσαι . . . πονηροῦ om. GS. dub. K. — 5.
καὶ ἐρεῖ αὐτῷ L. —

- ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν
 10 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει,
 11 καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. Τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν
 πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐ-
 τῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐ-
 12 τῷ; Ἡ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ
 13 σκορπίον; Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε
 δόματα ἀγαθὰ δίδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μάλ-
 λον ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς
 αἰτοῦσιν αὐτόν.
 14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν.
 ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κω-
 15 φός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
 εἶπον· ἐν Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλ-
 16 λει τὰ δαιμόνια· Ἄτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον παρ'
 17 αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν
 τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαν-
 τὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον
 18 πίπτει. Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διμερίσθη,
 πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν
 19 Βεελζεβούλ ἐκβάλλει με τὰ δαιμόνια. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν
 Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν
 τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσον-
 20 ται. Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμό-
 νια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
 21 Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαν-
 τοῦ ἀλλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.
 22 Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐ-

10. ἀνοιχθήσεται L. — 11. Τίνα δὲ ὑμῶν — ib. εἰ καὶ ἰχθύν — 13. ἀγαθὰ δόματα — 15. τῷ ἄρχοντι G^{*}L. — 16. ἐξ οὐρ. ἐζήτ. παρ' αὐτοῦ L. —

τόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει, ἐφ' ἣ ἐπεποιθεῖ, καὶ
τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ 23
κατ' ἐμοῦ ἔστι, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπί-
ζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ 24
ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνά-
πανσιν, καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν
οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σε- 25
σαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. Τότε πορεύεται καὶ 26
παραλαμβάνει ἐπτά ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἐαν-
τοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ
ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις 27
γενὴ φωνῆν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ
κοιλία ἡ βραστάσασά σε, καὶ μαστοί, οὓς ἐθήλασας.
Αὐτὸς δὲ εἶπε· μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν 28
λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. Τῶν δὲ 29
ὄχλων ἐπαθροισμένων ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη
πονηρὰ ἔστι· σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθή-
σεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωανᾶ τοῦ προφήτου.
Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωανᾶς σημεῖον τοῖς Νινευίταις, 30
οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύ-
τη. Βασίλισσα νότου ἐγεροθήσεται ἐν τῇ κρίσει με- 31
τὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ
αὐτούς, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι
τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδοῦ, πλεῖον Σολομῶνος
ᾧδε. Ἄνδρες Νινευῖ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει με- 32
τὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν, ὅτι
μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωανᾶ· καὶ ἰδοῦ, πλεῖον

28. αὐτόν om. GKL. — 29. τοῦ προφ. om. GL. dub. K.
— ib. et sq: cf. Jon. 2, 1. — 31. cf. 1. Reg. 10, 1. — 32. cf.
Jon. 3, 4 sq. — ib. Νινευῖται Sl. —

- 33 Ἰωανᾶ ᾧδε. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας εἰς κρυπτὴν τί-
θησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα
34 οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος
τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλ-
μός σου ἀπλοῦς ᾦ, καὶ ὄλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν
35 ἴον. Σκόπει οὖν, μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν.
36 Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὄλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος
σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὄλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῆ
ἀστραπῆ φωτίζῃ σε.
- 37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἡρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις,
ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.
38 Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον
39 ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς
αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν
40 γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιή-
41 σας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ
ἐνόητα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, πάντα καθαρὰ
42 ὑμῶν ἔστω. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι
ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν
λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην
τοῦ θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, καὶ κεῖνα μὴ ἀφιέναι.
43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτο-
καθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμούς
44 ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῶν, γραμματεῖς καὶ Φα-
ρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἀθη-
λια, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ

34. ἐστιν ὁ ὀφθ. σου G*SL. — 36. μέρος τι L. — 42.
ταῦτα δὲ G*K. dub. L. 44. γραμμ. κ. Φαρ. ὑποκρ. om. GK
dub. L. —

οἶδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· 45
 διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ 46
 εἶπε· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς
 ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐν τῶν
 δακτύλων ὑμῶν οὐ προσπαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ 47
 ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ
 δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα μαρτυ- 48
 ρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν,
 ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖ-
 τε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ 49
 θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰς αὐτούς προφήτας καὶ ἀπο-
 στόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν,
 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ 50
 ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς
 ταύτης, Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ αἵματος 51
 Ζαχαρίου, τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου
 καὶ τοῦ οἴκου. ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ
 τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι 52
 ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθετε,
 καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. Λέγοντος δὲ 53
 αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς
 καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐρέχειν καὶ ἀποστοματίζειν
 αὐτὸν περὶ πλειόνων, Ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητούν- 54
 τες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγο-
 ρήσωσιν αὐτοῦ.

Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ 1 XII.
 ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν
 πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· προσέχετε ἑαυ-
 τοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἣτις ἐστὶν ὑπό-

51. cf. Gen. 4, 8. et 2 Chron. 24, 21 sq. — 52. εἰσῆλθατε
 KG⁹L. p. Sch. — 54. Ἐνεδρ. αὐτόν καὶ ζητ.

- 2 κρισις. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.
- 3 Ἄνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐρανὸν ἐλάλησατε ἐν τοῖς τα-
- 4 μείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων πε-
- 5 ρισσότερόν τι ποιῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν, τίνα φοβηθῆτε. φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦ-
- 6 τον φοβήθητε. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ ἀντῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον
- 7 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Ἄλλα καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. Λέγω δὲ ὑμῖν· πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπρο-
- 9 σθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον
- 10 τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.
- 11 Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε, πῶς ἢ τί
- 12 ἀπολογήσησθε ἢ τί εἶπητε· Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ᾠρᾷ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.
- 13 Εἶπε δὲ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· διδάσκαλε, εἶπε τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρο-
- 14 νομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέ-

XII. 4. ἀποκτεινόντων G (impr. Sch.) KS. — ib. ἀποκτεινόντων L. — 5. ἔχοντα ἐξουσίαν L. —

στισε δικαστήν ἢ μεριστήν ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς 15
 αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας·
 ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἔστιν ἐκ
 τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς 16
 αὐτούς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν
 ἡ γῶρα· Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιή- 17
 σω; ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου.
 Καὶ εἶπε· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθή- 18
 κας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάν-
 τα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, Καὶ ἐρῶ 19
 τῇ ψυχῇ μου· ψυχῆ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς
 ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε 20
 δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν
 σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τί ἐσται;
 Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν 21
 πλουτῶν.

Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο 22
 ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε,
 μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσῃσθε. Ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι 23
 τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κατα- 24
 νοήσατε τοὺς κόρνακας, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερί-
 ζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ
 θεὸς τρέφει αὐτούς. πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε
 τῶν πετεινῶν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται 25
 προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; Εἰ 26
 οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν με-
 रिμνᾶτε; Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς ἀνξάνει· οὐ 27
 κοπιᾷ οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν
 πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. Εἰ 28

15. ἀπὸ πάσης πλεονεξίας L. — 18. γεννήματα — 20.
 ἄφρον L. — 22. ὑμῶν om. L. — 26. οὐδὲ ἐλάχ. L. —

δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον
 εἰς κλῖβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιένυσι,
 29 πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. Καὶ ὑμεῖς μὴ ζη-
 τεῖτε, τί φάγητε ἢ τί πῖντε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε.
 30 Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ·
 31 ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν, ὅτι ζητεῖτε τούτων. Πλὴν
 ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα
 32 προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποιμνιον,
 ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασι-
 33 λείαν. Πωλῆσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε
 ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιού-
 μενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου
 34 κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ὅπου γὰρ
 ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
 35 ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ
 36 οἱ λῆγροι καιόμενοι. Καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις
 προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ
 τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως
 37 ἀνοίξωσιν αὐτῶ. Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς
 ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλιεῖ αὐτοὺς καὶ πα-
 38 ρελθῶν διακονήσει αὐτοῖς. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ
 δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ
 39 εὖρη οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. Τοῦτο
 δὲ γνώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης, ποῖα ὄρα ὁ
 κλέπτῃς ἔρχεται, ἐρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε
 40 διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε
 ἔτοιμοι, ὅτι ἢ ὄρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 41 ἔρχεται. Εἶπε δὲ αὐτῶ ὁ Πέτρος· κύριε, πρὸς
 ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πᾶν-

τας; Ἐίπε δὲ ὁ κύριος· τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οὐ- 42
 κονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ
 τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ δίδοναι ἐν καιρῷ τὸ σιτο-
 μέτριον; Μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ 43
 κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιῶντα οὕτως. Ἀληθῶς λέ- 44
 γω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ κατα-
 στήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ 45
 καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ
 ἄρξεται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας,
 ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· Ἦξει ὁ κύ- 46
 ριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ, ἣ οὐ προσδοκᾷ,
 καὶ ἐν ὥρᾳ, ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν,
 καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖ- 47
 νος δὲ ὁ δούλος ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυ-
 τοῦ, καὶ μὴ ἐτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα
 αὐτοῦ, δαρήσεται πολλὰς· Ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας 48
 δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδό-
 θη πολὺ, πολὺ ζήτηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ
 παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.
 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω, εἰ ἦδη 49
 ἀνήφθη; Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς 50
 συνέχομαι, ἕως οὗ τελεσθῆ; Δοκεῖτε, ὅτι εἰρήνην 51
 παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ'
 ἢ διαμερισμόν. Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν 52
 οἴκῳ ἐνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυοῖ καὶ δύο ἐπὶ
 τρισί. Διαμερισθήσεται πατήρ ἐφ' υἱῶν καὶ υἱὸς ἐπὶ 53
 πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί,
 πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν
 πενθερὰν αὐτῆς.

Ἐλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδητε τὴν νεφέ- 54

42. ὁ φρόνιμος L. — 50. ἕως ὅτου L. p. Sch. —

λην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε· ὁμ-
 55 βρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω. Καὶ ὅταν νότον
 πνέοντα, λέγετε· ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται.
 56 Ἐποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ
 οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δο-
 57 κιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δί-
 58 καιον; Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ'
 ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδοῦ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ'
 αὐτοῦ· μήποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ
 κριτὴς σε παραδῶ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε
 59 βάλῃ εἰς φυλακὴν. Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
 θεν, ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.

XIII. 1 Παρῆσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέ-
 λοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλά-
 2 τος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκρι-
 θείς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι
 οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγέ-
 3 ροντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχί, λέγω ὑμῖν·
 ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολειθε-
 4 ῖ· Ἡ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος
 ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε, ὅτι
 οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους
 5 τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; Οὐχί, λέγω
 ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολει-
 6 σθε. Ἐλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· συγκῆν εἶχε
 τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθε
 7 ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὔρεν. Εἶπε δὲ πρὸς
 τὸν ἀμπελουργόν· ἰδοὺ, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρ-
 πὸν ἐν τῇ συγκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὕρισκω· ἔκκοπον ἀν-

58. βάλῃ — ib. βαλεῖ L. — XIII. 4. ὅτι αὐτοὶ I. — 6.
 καρπὸν ζητῶν —

τήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκρι- 8
θεις λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ
ἔτος, ἕως ὅτου σκάσω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κοπρίαν·
Κὰν μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον 9
ἐκκόψεις αὐτήν.

Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς 10
σάββασι. Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθε- 11
νείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ
μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. Ἰδὼν δὲ 12
αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι,
ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐ- 13
τῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδό-
ξαζε τὸν θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, 14
ἀγανακτῶν, ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς,
ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· ἕξ ἡμέραι εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζε-
σθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ
μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ 15
ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριτά, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαβ-
βάτῳ οὐ λύνει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς
φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ θυγα- 16
τέρα Ἀβραάμ οὔσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς, ἰδοῦ, δέκα
καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τού-
του τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέγοντος 17
αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ
πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γι-
νομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

Ἔλεγε δέ· τίτι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, 18
καὶ τίτι ὁμοιώσω αὐτήν; Ὅμοία ἐστὶ κόκκῳ σιβά- 19
πρωις, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ·

8. κόπρια GKSL. — 12. ἀπολέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθ. L. —
15. ὑποκριταί, SL. —

καὶ ἠΰξησε καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πε-
τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐ-
20 τοῦ. Καὶ πάλιν εἶπε· τίμη ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν
21 τοῦ θεοῦ; Ὁμοία ἐστὶ ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέ-
κρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη
ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδά-
23 σκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε
δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶ-
24 πε πρὸς αὐτούς· Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς
στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν
25 εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερεθῇ ὁ
οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξῃσθε
ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· κύριε,
κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶ-
26 दा ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ. Τότε ἄρξεσθε λέγειν· ἐφάγο-
μεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις
27 ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ ἐρεῖ· λέγω ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς,
πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται
28 τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψῃσθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ
29 τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. Καὶ ἦξου-
σιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ ἀπὸ βορρῶα καὶ
νότου, καὶ ἀνακληθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
30 Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι, οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσι
πρῶτοι, οἳ ἔσονται ἔσχατοι.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι
λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι

20. Πάλιν εἶπε KS. — 24. διὰ τ. στ. θύρας GI. — 31. Ἐν
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ pr. Sch. —

Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 32
 πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοῦ, ἐκβάλ-
 λω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον,
 καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ 33
 αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται
 προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλήμ, 34
 Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθο-
 βολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις
 ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν
 ἑαυτῆς νοσσίαν ὑπὸ τὰς πτέρυγας; καὶ οὐκ ἠθέλησα-
 τε. Ἴδοῦ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω 35
 δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ με ἴδητε, ἕως ἂν ἦξῃ ὅτε εἴπητε·
 εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος 1 XIV.
 τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρ-
 τον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. Καὶ 2
 ἰδοῦ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς 3
 καὶ Φαρισαίους λέγων· εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θερα-
 पेύειν; Οἱ δὲ ἠσύχασαν· καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο 4
 αὐτὸν καὶ ἀπέλυσε. Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς 5
 εἶπε· τίνας ὑμῶν ὄνθς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται,
 καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ
 σαββάτου; Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ 6
 πρὸς ταῦτα. Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους πα- 7
 ραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο,
 λέγων πρὸς αὐτούς· Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς 8
 γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε
 ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, Καὶ ἐλθὼν 9

34. τὰ ἑαυτῆς νοσσία L. — 35. ἔρημος om. GSL. dub.
 K. — ib. ἀμὴν δὲ λέγω — XIV. 5. υἱὸς ἢ βοῦς SL. —

ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον·
 καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνῃ τὸν ἔσχατον τόπον κα-
 10 τέχειν. Ἀλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσαι εἰς
 τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκλημῶς σε,
 εἴπῃ σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται
 11 σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. Ὅτι πᾶς
 ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαν-
 12 τὸν ὑψωθήσεται. Ἐλεγε δὲ καὶ τῷ κεκλημῶτι αὐ-
 τόν· ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φῶναι τοὺς
 φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγ-
 γενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐ-
 τοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα.
 13 Ἀλλ' ὅταν ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους,
 14 χωλοὺς, τυφλοὺς, Καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχου-
 σιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν
 15 τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ἀκούσας δέ τις τῶν
 συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος, ὃς φά-
 16 γεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν
 αὐτῷ· ἀνθρώπος τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκά-
 17 λεσε πολλοὺς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ
 ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε, ὅτι
 18 ἤδη ἔτοιμά ἐστι πάντα. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς
 παρατεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν
 ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν·
 19 ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε·
 ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι
 20 αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος
 εἶπε· γυναικῆ ἔγμηκα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλ-
 21 θεῖν. Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγ-
 γειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἴκο-

δεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δούλος· κύριε, γέγονεν ὡς 22 ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος 23 πρὸς τὸν δούλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκεί- 24 των τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου.

Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ στρα- 25 φεῖς εἶπε πρὸς αὐτούς· Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με 26 καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται μου μαθητὴς εἶναι. Καὶ ὅστις οὐ βυστάζει τὸν 27 σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύρ- 28 γον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν; Ἴνα μὴ πο- 29 τε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐπιτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξονται ἐμπαίξειν αὐτῷ λέγοντες· ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν 30 καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐπιτελέσαι. Ἡ τίς βασιλεύς, πορευόμενος συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευεται, εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; Εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος, 32 πρესβεῖαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. Οὐ- 33 τως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς

28. εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτ. G (diss. Sch.) S. et [τὰ] εἰς ἀπ. L.

— 31. ὑπαντῆσαι L. —

ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητής.

- 34 Καλὸν τὸ ἄλλας· εἰάν δὲ τὸ ἄλλας μωρανθῆ, ἐν τίνι
35 ἀρτυθήσεται; Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθε-
τόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὡτα
ἀκούειν, ἀκουέτω.

- XV.** 1 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ
2 οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. Καὶ διεγόγγυζον οἱ
Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες· ὅτι οὗτος
3 ἁμαρτωλὸς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. Ἐ-
πε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·
4 Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ
ἀπολέσας ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ καταλείπει τὰ ἑννενηκονταεν-
νέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως
5 εὔρη αὐτό; Καὶ εὔρων ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμους
6 ἑαυτοῦ χαίρων, Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ
τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς· συγχα-
ρητέ μοι, ὅτι εὔρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.
7 Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἐστὶ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ
ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἑννενηκονταεννέα
8 δικαίοις, οἵτινες οὐ χρειάν ἔχουσι μετανοίας. Ἦ τις
γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, εἰάν ἀπολέσῃ δραχμὴν
μίαν, οὐχὶ ἄπτει λύχνον καὶ σαροῦ τὴν οἰκίαν καὶ ζη-
9 τεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὔρη; Καὶ εὔρουσα συγκα-
λεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας λέγουσα· συγχα-
10 ρητέ μοι, ὅτι εὔρον τὴν δραχμὴν, ἣν ἀπόλεσα. Οὕ-
τω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
11 τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Ἐπε δέ·
12 ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεότε-
ρος αὐτῶν τῷ πατρὶ· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον
13 μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. Καὶ

μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεότε-
 ρος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διε-
 σκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. Διαπανή- 14
 σατος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ
 τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.
 Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας 15
 ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ
 βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν 16
 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὧν ἦσθιον οἱ χοῖροι, καὶ
 οὐδεὶς εἶδιδον αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πό- 17
 σοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων,
 ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι. Ἄναστὰς πορεύσομαι 18
 πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἡμαρ-
 τον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· Οὐκέτι εἰμὶ 19
 ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν
 μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα 20
 ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν
 ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμῶν ἐπέ-
 πεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐ-
 τόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱὸς· πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν 21
 οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κλη-
 θῆναι υἱὸς σου. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δού- 22
 λους αὐτοῦ· ἔξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ
 ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα
 αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, Καὶ ἐνέγ- 23
 καντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαργόν-
 τες εὐφρανθῶμεν· Ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν 24
 καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὸς ἦν καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρ-

XV. 14. λιμὸς ἰσχυρὰ L. — 17. ἐγὼ δὲ ὦδε λ. GKS. ἐγὼ δὲ
 λιμῷ ὦδε L. — 19. Καὶ οὐκέτι — 21. οὐκέτι (om. καὶ) L. — 22.
 ταχὺ ἐξενέγκατε L. — 24. ἦν ἀπολωλὸς (om. καὶ praec.) L. —

25 ξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρε-
 σβύτερος ἐν ἀρχῶ. καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ,
 26 ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν. Καὶ προσκαλεσάμε-
 27 νος ἕνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο, τί εἶη ταῦτα. Ὁ
 δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ ἔθυσεν
 ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγαίνοντα
 28 αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὁργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελ-
 θεῖν. ὁ οὖν πατήρ αὐτοῦ ἐξεληθὼν παρεκάλει αὐτόν.
 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοῦ, τοσαῦτα ἔτη
 δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον,
 καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριπον, ἵνα μετὰ τῶν φί-
 30 λων μου εὐφρανθῶ. Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος, ὁ
 καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυ-
 31 σας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν
 αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
 32 τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι
 ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε,
 καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη.

XVI. 1 Ἐλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἄν-
 θρωπὸς τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗ-
 τος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
 2 αὐτοῦ. Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο
 ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας
 3 σου· οὐ γὰρ δυναίησῃ ἐτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαν-
 τῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαι-
 ρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω,
 4 ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν
 μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δεῦξωνταί με εἰς τοὺς οἰ-
 5 κους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν

χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγε τῷ πρώτῳ·
 πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν 6
 βάτους ἐλαίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ· δεῦξαι σου τὸ γράμ-
 μα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. Ἐπει- 7
 τα ἐτέρῳ εἶπε· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν·
 ἑκατὸν κόρους σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ· δεῦξαι σου τὸ
 γράμμα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπήρσεν ὁ 8
 κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίη-
 σεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι
 ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυ-
 τῶν εἰσι. Καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω· ποιήσατε ἑαυτοῖς φί- 9
 λους ἐν τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐλλίπητε,
 δεῦξωται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. Ὁ πιστός 10
 ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι, καὶ ὁ ἐν ἐλα-
 χίστῳ ἀδικὸς καὶ ἐν πολλῷ ἀδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν 11
 τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν
 τίς ὑμῖν πιστεύσει; Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ 12
 οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς 13
 οἰκέτης δύναται δυσεὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν
 ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξε-
 ται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ
 δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι, φι- 14
 λάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμνητήριζον αὐτόν. Καὶ 15
 εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώ-
 πιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας
 ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώ-
 πιον τοῦ θεοῦ. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰω- 16
 ἄννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται,
 καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶ 17

XVI. 9. ὅταν ἐλλίπη SL. — 15. ἐνώπ. τ. θεοῦ ἐστίν.

- τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου
 18 μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα
 αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἐτέραν μοιχεύει, καὶ πᾶς ὁ ἀπολε-
 19 λυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. Ἄνθρωπος δέ
 τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσ-
 20 σον εὐφραυνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς
 δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν
 21 πυλῶνα αὐτοῦ ἠλκωμένος. Καὶ ἐπιθυμῶν χορτα-
 σθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τρα-
 πέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι
 22 ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν
 τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων
 εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλού-
 23 σιος, καὶ ἐτάφη. Καὶ ἐν τῷ ἄδη ἐπάρας τοὺς
 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρᾳ τὸν
 Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλ-
 24 ποῖς αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· πάτερ
 Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βά-
 ψη τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ κατα-
 ψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ
 25 ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι, ὅτι
 ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λά-
 ζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὃδε παρακαλεῖται,
 26 σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν
 καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες
 διαβῆναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖ-
 27 θεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ· ἐρωτῶ σὺν σε,
 πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς

20. εἰλκωμένος L. — 21. ἐπέλειχον L. p. Sch. — 22. τοῦ
 Ἀβρ. — 23. ὄρᾳ Ἀβρ. L. — 25. σὺ post ἀπέλαβες om. GKS.
 — ib. νῦν δὲ ὃδε SL. — 26. ἐντεῦθεν —

μον· Ἐγὼ γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύ- 28
ρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τό-
πον τοῦτον τῆς βασάνου. Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ· 29
ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν
αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' εἴαν 30
τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ ἢ πρὸς αὐτούς, μετανοήσου-
σιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφη- 31
τῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ εἴαν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ,
πεισθήσονται.

Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἀνένδεκτόν ἐστι **XVII.**
τοῦ μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δέ, δι' οὗ ἔρχεται.
Λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ μύλος ὀνικὸς περιίεται περὶ τὸν 2
τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ
ἵνα σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων. Προσέχε- 3
τε ἑαυτοῖς. εἴαν δὲ ἀμάρτη εἰς σέ ὁ ἀδελφός σου,
ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ εἴαν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.
Καὶ εἴαν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμάρτη εἰς σέ καὶ ἐπτά- 4
κις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ πρὸς σε λέγων· μετανοῶ·
ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· 5
πρόςθεες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· εἰ εἴχετε 6
πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ
ταύτῃ· ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ,
καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον 7
ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ
ἀγροῦ ἐρεῖ· εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσαι; Ἀλλ' οὐ- 8
χὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἐτοίμασον, τί δειπήσω, καὶ περιζωσά-
μενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ

29. Λέγει δὲ L. — XVII. 1. τ. μαθητάς αὐτοῦ L. — ib.
ἀνένδ. ἐστ. μὴ ἔλθειν — 2. λίθος μυλικός L. — 3. εἰς σέ om.
L. dub. K. — 4. ἀμαρτήση L. — ib. ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σέ — ib.
ἐπιστρέψῃ, λέγων GKS. — 7. ἀνάπεσε L. —

- 9 ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; Μὴ χάρις ἔχει τῷ
 δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα; οὐ δοκῶ.
 10 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέν-
 τα ὑμῶν, λέγετε· ὅτι δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι, ὃ
 ὀφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.
 11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερου-
 σαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ
 12 Γαλιλαίας. Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην
 ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν
 13 πόρρωθεν. Καὶ αὐτοὶ ἤραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ
 14 ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς·
 πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένε-
 15 νετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἰς δὲ
 16 γάλῃς δοξάζων τὸν θεόν· Καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσω-
 πον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ
 17 αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶ-
 18 πεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;
 19 εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς
 πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.
 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχε-
 ται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν·
 οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως,
 21 Οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ, ὦδε, ἢ, ἰδοὺ, ἐκεῖ· ἰδοὺ γάρ, ἡ
 22 βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Εἶπε δὲ πρὸς
 τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε
 μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ
 23 οὐκ ὄψεσθε. Καὶ ἐροῦσιν ὑμῶν· ἰδοὺ, ὦδε, ἢ, ἰδοὺ,
 24 ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθῃτε, μηδὲ διώξητε. Ὡσπερ γὰρ ἡ

ἀστραπή ἢ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν
 ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται [καὶ] ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ δεῖ αὐ- 25
 τὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς
 γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις 26
 Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ
 ἀνθρώπου. Ἦσθιον, ἐπινον, ἐγάμου, ἐξεγαμίζοντο, 27
 ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἤλ-
 θεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπόλεσεν ἅπαντας. Ὅμοίως 28
 καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· Ἦσθιον, ἐπι-
 νον, ἠγόραζον, ἐπόλουν, ἐφύτενον, ᾠκοδόμουν· Ἦι 29
 δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἐβρεξε πῦρ καὶ
 θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπόλεσεν ἅπαντας· Κατὰ 30
 ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκα-
 λύπτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώ- 31
 ματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω
 ἄραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρέ-
 ψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς 32
 Λῶτ. Ὅς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, 33
 ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογο-
 νήσει αὐτήν. Λέγω ὑμῖν· ταύτη τῇ νυκτὶ ἔσονται 34
 δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτε-
 ρος ἀφεθήσεται. Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ 35
 αὐτό· ἢ μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσε-
 ται. [Δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· εἷς παραληφθήσε- 36
 ται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.] Καὶ ἀποκριθέντες 37
 λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου
 τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί.

24. καὶ om. GKS. dub. L. — 26. τοῦ Νῶε — 27. Gen. 7, 7.
 — ib. ἐγαμίζοντο L. — 29. Gen. 19, 15. — 30. Κατὰ ταῦτα G*
 (diss. Sch.) cum rec. — 32. Gen. 19, 26. — 34. ὁ εἷς — 35.
 μία K. — 36. Hunc v. om. GL. dub. K. —

XVIII. 1 Ἐλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν
2 πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν λέγων· κρι-
 τῆς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ
3 ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπόμενος. Χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πό-
 λει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· ἐκδίκη-
4 σόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. Καὶ οὐκ ἠθέλησεν
 ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ
 τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπο-
5 μαι, Διὰ γε τὸ παρέχει μοι κόπον τὴν χήραν ταύ-
 την ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπω-
6 πιάζῃ με. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε, τί ὁ κρι-
7 τῆς τῆς ἀδικίας λέγει. Ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσει
 τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, τῶν βοώντων πρὸς
 αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐ-
8 τοῖς; Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν
 ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐ-
 ρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
9 Εἶπε δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαν-
 τοῖς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοι-
10 πούς τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωποι δύο ἀνέ-
 βησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι· ὁ εἰς Φαρισαῖος
11 καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς
 ἑαυτὸν ταῦτα προσήρχετο· ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι,
 ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπα-
12 γες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νη-
 στεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα
13 κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἠθε-
 λεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι,
 ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός,

XVIII. 3. Χήρα δὲ τις — 7. ποιήσῃ L. — ib. καὶ μακρο-
 θυμῆ L. — 13. ἔτυπτε τὸ στ. L. p. Sch. —

ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν, κατέβη 14
οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκει-
νον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ
ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν 15
ἄπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.
Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν· ἄφετε τὰ 16
παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν
γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Ἄμην 17
λέγω ὑμῖν, ὅς ἐάν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσελθῆ εἰς αὐτήν.

Καὶ ἐπρωτόησέ τις αὐτὸν ἄρχον λέγων· διδά- 18
σκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;
Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐ- 19
δεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. Τὰς ἐντολάς οἴ- 20
δας· μὴ μοιχεύῃς· μὴ φονεύῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ
ψευδομαρτυρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν
μητέρα σου. Ὁ δὲ εἶπε· ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην 21
ἐκ νεότητός μου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶ- 22
πεν αὐτῷ· ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα, ὅσα ἔχεις, πώ-
λησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν
οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ ἀκούσας 23
ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.
Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον εἶπε· 24
πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Ἐνκοπώτερον γὰρ ἐστὶ, 25
κάμηλον διὰ τρυμαλιῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλού-
σιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. Εἶπον 26

14. ἢ ἐκεῖνος — ib. ἢ γὰρ ἐκεῖνος GKS. — 20. Ex. 20, 12
sq. — ib. σου posterius om. L. — 22. καὶ δὸς L. — 25. διὰ
τρήματος βελόνης διελθεῖν L. —

- 27 δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ὁ δὲ εἶπε· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ ἐστὶ παρὰ τῷ θεῷ.
- 28 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· ἰδοῦ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα
29 καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐστίν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γονεῖς ἢ ἀδελφοὺς ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆς βασι-
30 λείας τοῦ θεοῦ, Ὅς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
- 31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπε πρὸς αὐτούς· ἰδοῦ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ
32 τοῦ ἀνθρώπου. Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθή-
33 σεται, Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ
34 τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.
- 35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχῶ, τυ-
36 φλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. Ἀκούσας δὲ ὄχλον διαπορευομένου ἐπυνθάνετο, τί εἶη
37 τοῦτο. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζω-
38 ραῖος παρέρχεται. Καὶ ἐβόησε λέγων· Ἰησοῦ, υἱὲ
39 Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ, ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκρα-
40 ζεν· υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Σταθεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ
41 αὐτοῦ ἐπρωτόησεν αὐτὸν λέγων· τί σοι θέλεις ποιή-
42 σαι; ὁ δὲ εἶπε· κύριε, ἵνα ἀνάβληψω. Καὶ ὁ Ἰη-

σοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ παραχοῖμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ 43
δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶ-
νον τῷ θεῷ.

Καὶ εἰσελθὼν δῆρχετο τὴν Ἱεριχώ. 1 XIX.
Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος· καὶ 2
αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. Καὶ 3
ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστὶ, καὶ οὐκ ἠδύνατο
ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προ- 4
δραμῶν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ σκολομορέαν, ἵνα ἴδῃ
αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἡμελλε διέρχεσθαι. Καὶ ὡς ἦλ- 5
θεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν
καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι·
σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. Καὶ 6
σπεύσας κατέβη καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων. Καὶ 7
ιδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον λέγοντες· ὅτι παρὰ
ἀμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ 8
Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν κύριον· ἰδοὺ, τὰ ἡμίση τῶν
ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ-
τινός τι ἐσκολοφόνησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶ- 9
πε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ
οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ
ἐστίν· Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ 10
σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

Ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπε πα- 11
ραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτόν εἶναι Ἱερουσαλὴμ καὶ δο-
κεῖν αὐτούς, ὅτι παραχοῖμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. Εἶπεν οὖν· ἄνθρωπός τις εὐ- 12
γενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἐαυτῷ βα-
σιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους 13

εαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
 14 τούς· *πραγματεύασθε ἕως ἔρχομαι*. Οἱ δὲ πολῖται
 αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπί-
 σω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι
 15 ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτόν λα-
 βόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς
 δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῶ, τίς
 16 τί διεπραγματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέ-
 γων· *κύριε, ἡ μνᾶ σου προσεργάσατο δέκα μνᾶς*.
 17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· *εὖ, ἀγαθὲ δούλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ*
πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πό-
 18 *λεων*. Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· *κύριε, ἡ μνᾶ*
 19 *σου ἐποίησε πέντε μνᾶς*. Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· καὶ
 20 *σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων*. Καὶ ἕτερος ἦλθε λέ-
 γων· *κύριε, ἰδοὺ, ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην*
 21 *ἐν σουδαρίῳ*. Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος
 αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις, ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις, ὃ
 22 οὐκ ἔσπειρας. Λέγει δὲ αὐτῷ· *ἐκ τοῦ στόματός σου*
κρινῶ σε, πονηρὲ δούλε· ἦδεις, ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος
αὐστηρὸς εἰμι, αἴρων, ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων, ὃ
 23 *οὐκ ἔσπειρα*; Καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν
 μου ἐπὶ τὴν τράπεζάν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν
 24 ἐπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε
 ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς
 25 ἔχοντι. Καὶ εἶπον αὐτῷ· *κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς*. Λέ-
 26 *γω γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ*
τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
 27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαν-
 τάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε καὶ κα-
 τασφάζατε ἔμπροσθέν μου.

13. ἐν ᾧ ἔρχομαι L. — 22. Λέγει αὐτῷ K. —

Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀνα- 28
βαίνων εἰς Ἱερουσόλυμα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς 29
Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμε-
νον ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Εἰ- 30
πὼν· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἣ εἰσπο-
ρευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς
πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.
Καὶ ἐὰν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε 31
αὐτῷ· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. Ἀπελθόν- 32
τες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς.
Αὐόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ 33
πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ εἶπον· ὁ 34
κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς 35
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιθόρῳσαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ
τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. Πορευομένου δὲ 36
αὐτοῦ ὑπεστρώοντων τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.
Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ 37
ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μα-
θητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ
πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, λέγοντες· εὐλογημένος ὁ 38
ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· εἰρήνῃ ἐν οὐ-
ρανῷ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. Καὶ τινες τῶν Φαρι- 39
σαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε,
ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶ- 40
πεν αὐτοῖς· λέγω ὑμῖν, ὅτι, ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ
λίθοι κεκραῖονται. Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν 41
ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ, λέγων· ὅτι εἰ ἔγνωσ καὶ σὺ, 42
καίγε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου·
νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Ὅτι ἤξουσιν 43
ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρα-

34. ὅτι ὁ κύριος L. — 41. ἐπ' αὐτήν KL. p. Sch. —

κά σοι καὶ περικυκλώσουσί σε καὶ συνέξουσί σε πάν-
 44 τοθεν, Καὶ ἔδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί,
 καὶ οὐκ ἀφήσουσι ἐν σοί λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὧν
 οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν
 46 τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, λέγων
 αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς
 ἐστίν, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.
 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ
 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι,
 48 καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Καὶ οὐχ εὔρισκον τὸ τί
 ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ὅπασ ἐξεκρέματο αὐτοῦ
 ἀκούων.

XX. 1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδά-
 σκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελίζο-
 μένον, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
 2 τοῖς πρεσβυτέροις. Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν λέγοντες·
 εἰπὲ ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς ἐστίν
 3 ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; Ἀποκριθεὶς δὲ εἶ-
 πε πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ ἓνα λόγον, καὶ
 4 εἴπατέ μοι. Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν,
 5 ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς
 λέγοντες· ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί
 6 οὐκ ἔπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀν-
 7 θρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμέ-
 8 νος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. Καὶ ἀπε-
 9 κρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦ-
 τα ποιῶ.

9 Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολήν·

λην ταύτην· ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ
 ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἰκα-
 τούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργούς 10
 δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν
 αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν
 κενόν. Καὶ προσέθετο πέμπαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ 11
 κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κε-
 νόν. Καὶ προσέθετο πέμπαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦ- 12
 τον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ 13
 ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμπω τὸν υἱόν μου τὸν
 ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται.
 Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαν- 14
 τοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε,
 ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία.
 Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτει- 15
 ναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
 Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ 16
 δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπον· μὴ
 γένοιτο. Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε· τί οὖν ἐστι τὸ γε- 17
 γραμμένον τούτο· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-
 μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; Πᾶς ὁ πε- 18
 σὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν
 δ' ἂν πέσῃ, λιμῆσει αὐτόν. Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρ- 19
 χιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς
 χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν·
 ἔγνωσαν γάρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύ-
 την εἶπε.

XX. 9. ἄνθρ. τις — 13. ἰδόντες om. L. — 14. δεῦτε om.
 L. p. Sch. — 17. Ps. 118, 22. -- 18. cf. Jes. 8, 14 sq. Zach.
 12, 3. Dan. 2, 44 sq.

- 20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους
 ὑποκρωμένους ἐαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβων-
 ται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ
 21 καὶ τῇ ἑξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐ-
 τὸν λέγοντες· διδάσκαλε, οἶδαμεν, ὅτι ὀρθῶς λέγεις
 καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ'
 22 ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. Ἐξεστὶν
 23 ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; Κατανοήσας δὲ
 αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπε πρὸς αὐτούς· τί με πει-
 24 ράζετε; Δείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα
 καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον· Καίσαρος.
 25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος
 26 Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ οὐκ ἴσχυ-
 σαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ,
 καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.
 27 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀν-
 τιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν
 28 λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, εἴαν τι-
 νος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτε-
 κνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖ-
 29 κα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἐπτὰ
 οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα
 30 ἀπέθανεν ἄτεκνος· Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυ-
 31 ναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος· Καὶ ὁ τρίτος
 ἔλαβεν αὐτήν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ· οὐ κατέλι-
 32 πον τέκνα καὶ ἀπέθανον. Ὑστερον δὲ πάντων ἀπέ-
 33 θανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος αὐ-
 τῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα.
 34 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ

24. Ἐπιδείξατέ μοι — 28. Deut. 25, 5. — 31. καὶ οὐ κα-
 τίλιπον —

αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐγαμίσκονται, Οἱ δὲ 35
καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς
ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐγα- 36
μίσκονται. Οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται. Ἰσάγ-
γελοι γάρ εἰσι καὶ υἱοὶ εἰσι τοῦ θεοῦ τῆς ἀναστάσεως
υἱοὶ ὄντες. Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋσῆς 37
ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάρου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν
Ἄβραάμ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ.
Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ 38
αὐτῷ ζῶσιν. Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμμα- 39
τέων εἶπον· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. Οὐκέτι δὲ 40
ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐ- 41
τούς· πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαυὶδ εἶναι;
Καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· εἶπεν ὁ 42
κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἔως 43
ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
Δαυὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ· καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ 44
ἔστιν; Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπε τοῖς 45
μαθηταῖς αὐτοῦ· Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, 46
τῶν θελούντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλοῦντων
ἄσπασμους ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν
ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις,
Οἱ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει 47
μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήφονται περισσότερον
κρίμα.

Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα **1 XXI.**
αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους. Εἶδε δὲ καὶ 2
τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, Καὶ 3
εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἢ πτωχὴ αὕτη
πλεῖον πάντων ἔβαλεν. Ἀπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ 4

περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ, αὐτὴ δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον, ὃν εἶχεν, ἔβαλε.

- 5 Καὶ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις
6 καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε· Ταῦτα, ἃ
θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι, ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται
7 λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται. Ἐπηρώτη-
σαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα
ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνε-
8 σθαι; Ὁ δὲ εἶπε· βλέπετε, μὴ πλανηθῆτε. πολλοὶ
γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· ὅτι
ἐγὼ εἰμι καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε
9 ὀπίσω αὐτῶν. Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ
ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέ-
10 σθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. Τότε,
ἔλεγεν αὐτοῖς, ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βα-
11 σιλεία ἐπὶ βασιλείαν· Σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ τό-
πους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ
12 σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μέγала ἔσται. Πρὸ δὲ τούτων
πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ
διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς
ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνό-
13 ματός μου. Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.
14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν
15 ἀπολογίαθῆναι· Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σο-
φίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντιπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάν-
16 τες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ
ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων,
17 καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι

XXI. 12. ἀπάντων — 14. ἐν ταῖς καρδίαις ὑμ. L. — 15. ἀντιπεῖν ἢ GK. — ib. ἀντιστ. οὐδὲ ἀντιπεῖν L. —

ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου, Καὶ θρῖς ἐκ τῆς 18
 κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. Ἐν τῇ ὑπομοχῇ 19
 ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ ἴδῃτε 20
 κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε
 γινώτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν 21
 τῇ Ἰουδαίᾳ φεγγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ
 αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰς-
 ερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. Ὅτι ἡμέραι ἐνδικήσεως αὐ- 22
 ταί εἰσι, τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.
 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζού- 23
 σαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη
 μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὄργῃ τῷ λαῷ τούτῳ. Καὶ 24
 πεσοῦνται στόματι μαχαίρας καὶ αἰχμαλωτισθήσου-
 νται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πα-
 τουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν.
 Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, 25
 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης
 θαλάσσης καὶ σάλου, Ἀποψυχόντων ἀνθρώπων 26
 ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰ-
 κουμένη· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθή-
 σονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου 27
 ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολ-
 λῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε 28
 καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίξει ἡ ἀπο-
 λύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς· ἴδετε 29
 τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· Ὅταν προβάλωσιν 30
 ἤδη, βλέποντες ἀπ' ἑαυτῶν γινώσκετε, ὅτι ἤδη ἐγγὺς
 τὸ θέρος ἐστίν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ταῦτα 31
 γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ

19. κτήσασθε L. — 22. πληρωθῆναι — 23. ἐν τῷ λαῷ
 τούτῳ — 24. ἄχρις οὗ L. — 25. ἐν ἀπορίᾳ ἠχούσης θαλ. καὶ σ. L. —

- 32 θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρελθῆ ἡ γενεὰ
 33 αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
 παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελθῶσι.
 34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ
 καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτι-
 καῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῆ ἡ ἡμέρα ἐκείνη.
 35 Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημέ-
 36 ρους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. Ἀγρυπνεῖτε
 ὄν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυ-
 γεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ σταθῆ-
 ναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ
 νύκτας ἐξερχόμενος ἠύλιζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλού-
 38 μενον ἔλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθηριζε πρὸς αὐ-
 τὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

- XXII.** 1 Ἦγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη
 2 πάσχα. Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα-
 τεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν
 3 λαόν. Εἰσῆλθε δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικα-
 λούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώ-
 4 δεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι
 καὶ τοῖς στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς.
 5 Καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι.
 6 Καὶ ἐξωμολόγησε καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦ-
 ναι αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.
 7 Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ἣ ἔδει θύε-
 8 σθαι τὸ πάσχα· Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάν-
 νην εἰπών· πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα,

34. βαρυνθῶσιν — ib. et sq: ἐπιστῆ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ L. — XXII. 3. ὁ σατανᾶς — (Sch. prob. rec. et cf. v. 31. Act. 5, 3.) —

ἵνα φάγωμεν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῶ· ποῦ θέλεις ἔτοι- 9
 μάσωμεν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοῦ, εἰσελθόντων 10
 ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κε-
 ράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῶ εἰς
 τὴν οἰκίαν, οὗ εἰσπορεύεται. Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδε- 11
 σπότη τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· ποῦ ἔστι
 τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν
 μου φάγω; Κακεῖνος ὑμῖν δεῖξει ἀνάγαιον μέγα 12
 ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. Ἀπελθόντες δὲ εὗρον 13
 καθὼς εἶρηκεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.
 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε καὶ οἱ δώδεκα ἀπό- 14
 στολοι σὺν αὐτῶ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· ἐπιθυ- 15
 μία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν
 πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ 16
 μὴ φάγω ἔξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασι-
 λείᾳ τοῦ θεοῦ. Καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστή- 17
 σας εἶπε· λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς.
 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπὸ τοῦ γεννήματος 18
 τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ.
 Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν 19
 αὐτοῖς λέγων· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ
 ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἑμὴν ἀνάμνη-
 σιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι 20
 λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ
 αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. Πλὴν ἰδοῦ, 21
 ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τρα-
 πέζης. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται 22
 κατὰ τὸ ὄρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,
 δι' οὗ παραδίδεται. Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν 23

12. ἀνώγειον — 16. οὐκέτι susp. hab. L., damm. Sch. —
 17. τὸ ποτήριον L. —

πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἕξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλ-
λων πράσσειν.

- 24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐ-
25 τῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βα-
σιλεῖς τῶν ἔθνων κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἔξουσιά-
26 ζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ
οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεότε-
27 ρος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μεί-
ζων; ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακεί-
μενος; ἐγὼ δὲ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.
28 Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς
29 πειρασμοῖς μου. Καγὰρ διατίθεται ὑμῖν, καθὼς
30 διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἐσθίητε
καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου
καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες τὰς δώδεκα
31 φυλάς τοῦ Ἰσραήλ. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· Σίμων, Σί-
μων, ἰδοὺ, ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σιναῖσαι
32 ὡς τὸν σῖτον. Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ
ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στη-
33 ριξον τοὺς ἀδελφούς σου. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε,
μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνα-
34 τον πορεύεσθαι. Ὁ δὲ εἶπε· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ
μὴ φωνήσῃ σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρεῖς ἀπαρνή-
35 σῃ μὴ εἰδέναί με. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα
ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων,
36 μὴ τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον· οὐδενός. Εἶπεν
οὖν αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον ἀράτω,
ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ
37 ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. Λέγω

XXII. 30. μου· καὶ καθίσεσθε KG⁹L. — 32. ἐκλίπη L.
— ih. στήριξον L. — 34. ἕως τρεῖς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναί L. —

γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆ-
 ναι ἐν ἐμοί, τό· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ
 γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον· κύριε, 38
 ἰδοῦ, μόχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰκα-
 ρόν ἐστι.

Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ 39
 ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μα-
 θηταὶ αὐτοῦ. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν 40
 αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.
 Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βο- 41
 λήν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύχετο λέγων· πά- 42
 τερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ'
 ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέ-
 σθω. Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνι- 43
 σχύων αὐτόν. Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστε- 44
 ρον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ
 θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ 45
 ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μα-
 θητὰς [αὐτοῦ], εὔρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς
 λύπης· Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάν- 46
 τες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λε- 47
 γόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτούς,
 καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 48
 εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
 που παραδίδως; Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτόν τὸ ἐσό- 49
 μενον εἶπον αὐτῷ· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ;
 Καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρ- 50

37. Jes. 53, 12. — 42. εἰ βούλει, παρενεγκεL. — Comma-
 ta 43. et 44. in codd. et verss. nonnullis ommissa uncis notavit
 L. — 45. αὐτοῦ om. GSL. dub. K. — 47. προήρχ. αὐτῶν —

- 51 χιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἔατε ἕως τούτου· καὶ
52 ἀπάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ ἴασατο αὐτόν. Εἶπε δὲ
ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρ-
χιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους·
ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξυ-
53 λων· Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ
ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη
54 ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους. Συν-
λαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει
55 μακρόθεν. Ἀψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς
καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέ-
56 σῳ αὐτῶν. Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμε-
νον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπε· καὶ οὐ-
57 τος σὺν αὐτῷ ἦν. Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων· γύ-
58 ναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν
αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν·
59 ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μᾶς
ἄλλος τις δυσχυρίζετο λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος
60 μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπε δὲ ὁ
Πέτρος· ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παρα-
61 χρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. Καὶ
στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνή-
σθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ·
62 ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι ἀπαρνήσῃ με τρίς. Καὶ
ἐξεληθὼν ἕξω [ὁ Πέτρος] ἔκλαυσε πικρῶς.
- 63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαι-
64 ζον αὐτῷ δέροντες, Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἔτυ-

57. ἠρνήσατο λέγων I. — 60. ὁ ἀλέκτωρ — 62. ὁ Πέτρος
om. G. dub. K —

πτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὁ παίσας σε; Καὶ 65 ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον 66 τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν, Λέγοντες· εἰ σὺ εἶ 67 ὁ Χριστός, εἰπέ ἡμῖν. εἶπε δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· Ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀπο- 68 κριθῆτέ μοι ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς 69 τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. Εἶπον δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ 70 θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ὑμεῖς λέγετε· ὅτι ἐγὼ εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας; 71 αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν 1 **XXIII.** ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. Ἦρξαντο δὲ κατη- 2 γορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὗρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. Ὁ δὲ Πιλά- 3 τος ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς 4 ὄχλους· οὐδὲν εὗρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. Οἱ δὲ ἐπίσχυρον λέγοντες· ὅτι ἀνασεύει τὸν λαὸν διδά- 5 σκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλι- 6 λαιαν ἐπηρώτησεν, εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι· Καὶ ἐπιγινούς, ὅτι ἐκ τῆς ἔξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, 7 ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν

66. συνέδριον αὐτῶν KS. — 69. νῦν δὲ L. — XXIII. 1. ἤγαγεν — 2. τὸ ἔθνος ἡμῶν L.

- 8 Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξικανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἠλπίζε τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπὸ αὐτοῦ γινόμενον.
- 9 Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόμως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἑμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὁ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν· Εἶπε πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὃν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοῦ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. Ἀνάγκη δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἓνα. Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· αἴρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν. Ὅστις ἦν διὰ στάσιω τιμὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακὴν. Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. Οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν

Vers. 17. in codd. et verss. nonnullis omissum uncis incl. L.

αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλας αἰτού- 23
μενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ
αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε 24
γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. Ἀπέλυσε δὲ [αὐτοῖς] 25
τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλα-
κὴν, ὃν ἠτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήμα-
τι αὐτῶν.

Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός 26
τινος Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐ-
τῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἦκο- 27
λούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναι-
κῶν, αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνον αὐτόν. Στρα- 28
φεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς εἶπε· θυγατέρες Ἰερου-
σαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε
καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι, 29
ἐν αἷς ἐροῦσι· μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ κοιλίαι, αἱ
οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοί, οἱ οὐκ ἐθήλασαν. Τότε 30
ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ
τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς. Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ 31
ξύλω ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἦγον- 32
το δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναι-
ρεθῆναι.

Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον 33
Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούρ-
γους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. Ὁ δὲ 34
Ἰησοῦς ἔλεγε· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδαςι,
τί ποιοῦσι. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβα-

25. αὐτοῖς om. GKS. dub. nobiscum L. — 26. Σίμωνά
τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον L. — ib. τοῦ ἐρχομ. — 27. αἱ
ἐκόπτ. L. — 29. cf. Jes. 54, 1. — 30. cf. Hos. 10, 8. —

35 λον κληρον. Καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξεμ-
 κτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς λέγοντες·
 ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ
 36 Χριστός, ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός. Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῶ
 καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέ-
 37 ροντες αὐτῶ Καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
 38 τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. Ἦν δὲ καὶ ἐπιγρα-
 φὴ γεγραμμένη ἐπ' αὐτῶ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ
 Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς
 39 τῶν Ἰουδαίων. Εἰς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούρ-
 γων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός,
 40 σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος
 ἐπετίμα αὐτῶ λέγων· οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν
 41 τῶ αὐτῶ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια
 γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν
 42 ἄτοπον ἐπράξε. Καὶ ἔλγε τῶ Ἰησοῦ· μνήσθητι
 43 μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Καὶ
 εἶπεν αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ'
 44 ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῶ παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη,
 καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐννά-
 45 της. Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ κατα-
 46 πέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ με-
 γάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· πάτερ, εἰς χειρὰς σου παρα-
 θήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευ-
 47 σεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἐκατόνταρχος τὸ γινόμενον ἐδόξασε
 τὸν θεὸν λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος
 48 ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενομένοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν
 θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γινόμενα, τύπτοντες
 49 ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. Εἰστήκεισαν δὲ πάν-

τες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν καὶ γυναῖκες, αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὄρωσαι ταῦτα.

Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτὴς 50
 ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος (Οὗτος οὐκ ἦν 51
 συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν),
 ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ
 προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Οὗ- 52
 τος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ
 Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, 53
 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐ-
 δέπω οὐδεὶς κείμενος. Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευή, 54
 καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. Κατακολουθήσασαι δὲ 55
 καὶ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ
 τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέ-
 θη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν 56
 ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἠσύχασαν
 κατὰ τὴν ἐντολήν. Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββά- 1 XXIV.
 των ὄρθρου βαθείος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα, φέρουσαι
 ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα, καὶ τινες σὺν αὐταῖς. Εὐ- 2
 ρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου·
 Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐκ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰη- 3
 σοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτάς περὶ 4
 τούτου, καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν
 ἔσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. Ἐμφόβων δὲ γενομένων 5
 αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον
 πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
 Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη. μνήσθητε, ὡς ἐλάλησεν 6

51. ὃς προσεδέχετο τὴν βασ. τ. θ. L. — 55. δὲ αἱ γυναῖ-
 κες L. XXIV. 3. Εἰσελθοῦσαι δὲ L. p. Sch. — 4. δύο ἄν-
 δρες —

- 7 ὑμῶν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ λέγων· ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων
ἀμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
8 ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ,
9 καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν
ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς.
10 Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μα-
ρία Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἱ ἔλεγον
11 πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνησαν ἐνώ-
πιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπί-
12 στον αὐταῖς. Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ
τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κεί-
μενα μόνα, καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ
γεγονός.
13 Καὶ ἰδοῦ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν
αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξή-
14 κοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἣ ὄνομα Ἐμμαούς. Καὶ
αὐτοὶ ὁμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμ-
15 βεβηκότων τούτων. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐ-
τούς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνε-
16 πορεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦν-
17 το τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς·
τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους
18 περιπατοῦντες, καὶ ἔστε σκυθρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος
παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα
19 ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζω-
ραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ

10. Ἦν δὲ G*KS. — ib. ἡ Ἰακώβου L. — ib. αἱ poste-
rius om. L. — 18. παροικεῖς Ἱερουσ. GKS. —

καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ·
 Ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρ- 20
 χοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐ-
 τόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων 21
 λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ· ἀλλάγε σὺν πᾶσι τούτοις
 τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα
 ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστη- 22
 σαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθρῳ ἐπὶ τὸ μνημεῖον, Καὶ 23
 μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ
 ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑώρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.
 Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, 24
 καὶ εὔρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν
 δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτούς· ὧ 25
 ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦειν ἐπὶ πᾶ-
 σιν, οἷς ἐλάλησαν οἱ προφηταί. Οὐχὶ ταῦτα ἔδει 26
 παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐ-
 τοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάν- 27
 των τῶν προφητῶν διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις
 ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώ- 28
 μιν, οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο ποδῶτέ-
 ρω πορεύεσθαι. Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· 29
 μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ καὶ κέλικεν
 ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ 30
 ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λα-
 βῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησε καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς.
 Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν 31
 αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ 32
 εἶπον πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη
 ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς διήροι-
 γεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ 33
 ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὔρον συνη-
 θροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς Λέγον- 34

- τας· ὅτι ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι.
 35 Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη
 αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.
 36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς [ὁ Ἰησοῦς]
 ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν.
 37 Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμβροβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα
 38 θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστέ;
 καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις
 39 ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου,
 ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι
 πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεω-
 40 ρεῖτε ἔχοντα. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς
 41 τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἐτι δὲ ἀπιστούντων
 αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐ-
 42 τοῖς· ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; Οἱ δὲ ἐπέδωκαν
 αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου.
 43 Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς·
 44 οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν
 ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν
 τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφῆταις καὶ ψαλμοῖς περὶ
 45 ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι
 46 τὰς γραφάς· Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι οὕτω γέγρα-
 πται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆ-
 47 ναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, Καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ
 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
 εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.
 48 Ὑμεῖς δὲ ἐστε μάρτυρες τούτων. Καὶ ἰδού, ἐγὼ
 49 ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ'

36. ὁ Ἰησοῦς om. GL. dub. K. — ib. εἰρήνη ὑμῖν· ἐγὼ εἰ-
 μι, μὴ φοβεῖσθε L. —

ἡμῶς· ἡμεῖς δὲ καθίσαιτε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν, καὶ 50
ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐγένετο 51
ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ' αὐτῶν
καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνή- 52
σαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χα-
ρᾶς μεγάλης· Καὶ ἦσαν διαπαντός ἐν τῷ ἱερῷ αἰ- 53
ροῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν. [ἀμήν.]

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν 1
θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς 2
τὸν θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐ- 3
τοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, 4
καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· Καὶ τὸ φῶς 5
ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλα-
βεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, 6
ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, 7
ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύ-
σωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα 8
μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀλη- 9
θινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν
κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ 10

49. Ἱερουσαλὴμ om. GL., dub. K. —

- 11 ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια
 12 ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ
 ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γε-
 13 νέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Οἱ
 οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ
 14 θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ
 ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ
 ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς
 15 παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάν-
 νης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων· οὗ-
 16 τος ἦν, ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν
 μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πλη-
 17 ρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάρις
 ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη,
 ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.
 18 Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱός, ὁ
 ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε
 ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ
 20 Λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ; Καὶ
 ὡμολόγησε καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν· ὅτι
 21 οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί
 οὖν; Ἡλίας εἶ σύ; καὶ λέγει· οὐκ εἰμὶ. ὁ προφήτης
 22 εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὐ. Εἶπον οὖν αὐτῶ· τίς εἶ;
 ἵνα ἀποκρισῶν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις
 23 περὶ σεαυτοῦ; Ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρή-
 μῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας
 24 ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν
 25 Φαρισαίων, Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπον αὐτῶ·
 τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὔτε Ἡλίας

1. 16. Ὅτι ἐκ τοῦ πλ. GL. — 20. ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ L. —
 23. Jes. 40, 3. —

οὔτε ὁ προφήτης; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέ- 26
 γων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι, μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν,
 ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρ- 27
 χόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
 ἄξιος, ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάτιον τοῦ ὑποδήματος.
 Ταῦτα ἐν Βηθαρία ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, 28
 ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. Τῇ ἐπαύριον βλέπει 29
 [ὁ Ἰωάννης] τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ
 λέγει· ἴδε, ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν
 τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι, περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω 30
 μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι
 πρῶτός μου ἦν. Καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα 31
 φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ
 ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων· 32
 ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν
 ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Καγὼ οὐκ ᾔδειν 33
 αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός
 μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ
 μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι
 ἀγίῳ. Καγὼ εἶδρακα, καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός 34
 ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ 35
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ 36
 περιπατοῦντι λέγει· ἴδε, ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ 37
 ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἤκο-
 λούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ 38
 θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· Τί 39
 ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ῥαββί (ὃ λέγεται ἐρμηνεό-

27. Αὐτός ἐστιν et ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν om. G.
 dub. L. — 28. ἐν Βηθαβαρᾶ — 29. ὁ Ἰωάνν. om. GSL. dub.
 K. — 31. ἐν ὕδατι L. — 32. ὡσεὶ περιστ. —

- 40 μενον, διδάσκαλε), ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε
καὶ ἴδετε. ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῶ
ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὧρα ἦν ὡς δεκάτη.
- 41 Ἦν Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἰς ἐκ
τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολου-
42 θησάντων αὐτῶ. Εὐρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελ-
φὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῶ· εὐρήκαμεν
τὸν Μεσσίαν (ὃ ἔστι μεθερμηνευόμενον Χριστός).
- 43 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ
αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· σὺ εἶ Σίμων, ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ, σὺ
44 κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος). Τῇ ἐπαύ-
ριον ἠθέλησεν ἐξελεθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὐρί-
σκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολούθει
45 μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς
46 πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. Εὐρίσκει Φίλιππος
τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῶ· ὃν ἔγραψε Μωϋσῆς
ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ πρόφῃται, εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν
47 υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐ-
τῶ Ναθαναὴλ· ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶ-
48 ναι; λέγει αὐτῶ Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ
Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ
λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε, ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ δό-
49 λος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῶ Ναθαναὴλ· πόθεν με
γνώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῶ· πρὸ
τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὅντα ὑπὸ τὴν σκῆην, εἶ-
50 δόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῶ· ῥαβ-
βί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ
51 Ἰσραὴλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῶ· οὗτι

40. ὧρα δὲ ἦν — 42. ὁ Χρ. — 43. δὲ om. GKS. — 44. ἠθέ-
λησεν ὁ Ἰησοῦς — (scil. in t. rec. haec vv. non leguntur
post αὐτῶ), sed GK. om. utroque loco. — 49. ὁ Ἰησοῦς —

εἰπόν σοι· εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μεῖζω τούτων ὄψει. Καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν 52 λέγω ὑμῖν, ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωρότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίοντας καὶ καταβαίοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ 1 Π. τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς 2 τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ 3 τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσι. Λέγει αὐ- 4 τῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὅ, 5 τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαί λί- 6 θιναι ἕξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς 7 ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος, καὶ ἐγέμισαν αὐτάς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν 8 καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ 9 ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλινὸς τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον (καὶ οὐκ ἤδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν, οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ), φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρι- κλινὸς Καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον 10 τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν 11 Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφάνέρωσε τὴν δόξαν αὐ- τοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπριναοῦμ αὐτὸς καὶ 12 ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. Καὶ 13

ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱε-
 14 ροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς
 - πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς καὶ
 15 τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φρα-
 γέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ
 τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέ-
 16 χεε τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε, Καὶ
 τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα
 ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἴ-
 17 κον ἐμπορίον. Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
 ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατα-
 18 φάγεται με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶ-
 πον αὐτῷ· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα
 19 ποιεῖς; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύ-
 σατε τὸν ναὸν τούτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ
 20 αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ
 ἐξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν
 21 ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ
 22 ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νε-
 κρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἔλε-
 γε, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν
 ὁ Ἰησοῦς.
 23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν
 τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 24 θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ
 ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἐαυτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν
 25 γινώσκειν πάντας, Καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν, ἵνα τις
 μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε,
III. 1 τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ

II. 17. Ps. 69, 10. — ib. κατέφαγέ με — 19. ὁ om. L. —
 22. ἔλεγεν αὐτοῖς — 23. ἐν Ἱεροσ.

τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῶ, ἄρχων τῶν
 Ἰουδαίων. Οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶ- 2
 πεν αὐτῶ· ῥαββί, οἶδαμεν, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας
 διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται
 ποιεῖν, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ.
 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῶ· ἀμὴν ἀμὴν λέ- 3
 γω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν
 τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νι- 4
 κόδημος· πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον
 ὦν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ
 δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰη- 5
 σοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ
 ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
 βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρ- 6
 κὸς σὰρξ ἐστὶ, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος
 πνεῦμά ἐστι. Μὴ θαυμάσης, ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ 7
 ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει 8
 πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας,
 πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γε-
 γεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. Ἀπεκρίθη Νικόδη- 9
 μος καὶ εἶπεν αὐτῶ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;
 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῶ· σὺ εἶ ὁ διδά- 10
 σκαλος τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γνώσκεις; Ἀμὴν 11
 ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἐώρα-
 καμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ
 λαμβάνετε. Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πι- 12
 στεύετε· πῶς, ἐὰν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύ-
 σετε; Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ 13
 ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβίβας, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ

III. 2. πρὸς τὸν Ἰησοῦν — 3. ὁ om. L. — 5. it. G^oKL. —
 10. ὁ pr. om. GKSL. —

- 14 ὃν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὑψωσε τὸν
 ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
 15 ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπό-
 16 ληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν
 ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογε-
 νῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλη-
 17 ται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ
 θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν
 18 κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πι-
 στεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη
 κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονο-
 19 γενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι
 τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ
 ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πο-
 20 νηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων
 μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ
 21 ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν
 ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα,
 ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.
- 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ'
 23 αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτί-
 ζων ἐν Αἰνῶν, ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ
 24 ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. Οὕτω
 25 γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. Ἐγένε-
 το οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ
 26 Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν
 Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ
 πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε, οὗτος

14. cf. Num. 21, 8 sq. — 19. αὐτῶν πονηρὰ KL. — 25.
 μετὰ Ἰουδαίου G (dub. Sch.) KSL. —

βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ἄπε- 27
 κρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄνθρωπος
 λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε, ὅτι εἶπον· 28
 οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ
 ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος 29
 ἐστίν, ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων
 αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη
 οὖν ἡ χαρὰ ἢ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ ἀνξά- 30
 ρειν, ἐμὲ δὲ ἔλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος 31
 ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς
 ἐστι καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμε-
 νος ἐπάνω πάντων ἐστί, Καὶ ὁ εἶώρακε καὶ ἤκουε, 32
 τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμ-
 βάνει. Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν, 33
 ὅτι ὁ θεὸς ἀληθῆς ἐστιν. Ὅν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ 34
 θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου
 δίδωσιν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν 35
 υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ πι- 36
 στεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ὁ δὲ ἀπειθῶν
 τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται· ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μέ-
 νει ἐπ' αὐτόν.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρι- 1 IV.
 σαῖτοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτί-
 ζει, ἢ Ἰωάννης, (καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτι- 2
 ζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,) Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν 3
 καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐ- 4
 τὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἐρχεται οὖν 5
 εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον
 τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

- 6 Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπι-
 κῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ·
 7 ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας
 ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πιεῖν.
 8 (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πό-
 9 λιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυ-
 νὴ ἡ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ
 πιεῖν αἰτεῖς οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; (οὐ γὰρ
 10 συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις.) Ἀπεκρίθη Ἰη-
 σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ἤδεις τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ
 καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ἤτη-
 11 σας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐ-
 τῷ ἡ γυνή· κύριε, οὔτε ἀντλήμα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ
 12 ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; Μὴ
 σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν
 ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε καὶ οἱ υἱοὶ
 13 αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
 καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου
 14 διψήσει πάλιν, Ὅς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὐ
 ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ
 τὸ ὕδωρ, ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδα-
 15 τος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. Λέγει πρὸς αὐτόν
 ἡ γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
 16 μηδὲ ἔρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
 ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
 17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπας· ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω.
 18 Πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι
 19 σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. Λέγει αὐτῷ ἡ
 20 γυνή· κύριε, θεωρῶ, ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέ-

ρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· γύναι, πίστευ- 21 σόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ. Ὑμεῖς 22 προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. Ἄλλ' 23 ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσ- 24 κυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα, ὅτι Μεσσίας ἔρ- 25 χεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ 26 εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθη- 27 ταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον, ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή καὶ ἀπῆλθεν 28 εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· Λεῦτε, ἴδε- 29 τε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; Ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως 30 καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώτων 31 αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ῥαββί, φάγε. Ὁ δὲ 32 εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρωσὶν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· 33 μήτις ἦνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· 34 ἐμὸν βρωμᾶ ἐστίν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαν-

20. ἐν τούτῳ τῷ ὄρει — ib. προσκυνεῖν δεῖ. G*L. — 27. ἐθαύμασαν — 30. Ἐξῆλθον οὖν K (sed dub.) c. rec. — ib. [Καὶ] ἐξῆλθον L. — 31. δὲ om. G*. dub. KL. — 34. ἵνα ποιήσω L. —

- 35 τός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τετράμηγρός ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοῦ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς
- 36 θερισμὸν ἤδη. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων
- 37 ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλ-
- 38 λος ὁ θερίζων. Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν, ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάνατε· ἄλλοι κεκοπιάνασι καὶ ὑμεῖς
- 39 εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης·
- 40 ὅτι εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ'
- 41 αὐτοῖς, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῶν
- 42 πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.
- 43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ
- 44 ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμῆν
- 45 οὐκ ἔχει. Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἐωρακότες, ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλ-
- 46 θον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν οὖν [ὁ Ἰησοῦς] πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ

35. τετράμηρον — 36. Καὶ primum om. GK. dub. L. —
 44. ὁ om. GKSL. — 46. ὁ Ἰησ. om. GL. dub. K., sed S. hab. πάλιν ὁ Ἰησ. —

οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει, ἐν
 Καπερναούμ. Οὗτος ἀκούσας, ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ 47
 τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐ-
 τὸν καὶ ἠρώτα αὐτόν, ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ
 τὸν υἱόν· ἡμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ 48
 Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε,
 οὐ μὴ πιστεύσῃτε. Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός· 49
 κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.
 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου· ὁ υἱὸς σου ζῆ. καὶ 50
 ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰη-
 σοῦς, καὶ ἐπορεύετο. Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος 51
 οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήνησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν
 λέγοντες· ὅτι ὁ παῖς σου ζῆ. Ἐπύθετο οὖν παρ' 52
 αὐτῶν τὴν ὄραν, ἐν ἣ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶπον
 αὐτῷ· ὅτι χθὲς ὄραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτόν ὁ πυ-
 ρετός. Ἔγνων οὖν ὁ πατήρ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὄρᾳ, 53
 ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ὁ υἱὸς σου ζῆ. καὶ
 ἐπίστευσεν αὐτός καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο 54
 πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ
 τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ 1 V.
 ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς 2
 Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἣ ἐπι-
 λεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα.
 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούν- 3
 των, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδα-
 τος κίνησιν. Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν 4
 ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν
 πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιᾶς

50. ᾧ [ὁ L.] εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησ. G^SL. — V. 3. sq: Verba
 ἐκδεχομένων — — νοσήματι tanq. susp. not. GK. —

5 ἐγένετο, ᾧ δήποτε κατείχето νοσήματι. Ἦν δέ τις
 ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτώ ἔτη ἔχων ἐν τῇ
 6 ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον καὶ
 γρούς, ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις
 7 ὑγιῆς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· κύριε,
 ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν παραχθῇ τὸ ὕδωρ,
 βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ,
 8 ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
 9 ἔγειραι, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Καὶ
 εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράβ-
 βατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν
 10 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθε-
 ραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξεστὶ σοι ἄραι
 11 τὸν κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με
 ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ
 12 περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄν-
 θρωπος ὁ εἰπὼν σοι· ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ
 13 περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει, τίς ἐστιν· ὁ γὰρ
 14 Ἰησοῦς ἐξέρευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ
 ταῦτα εὗρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν
 αὐτῷ· ἴδε, ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ
 15 χειρὸν σοί τι γένηται. Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ
 ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας
 16 αὐτόν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ
 Ἰουδαῖοι καὶ ἐζήτουν αὐτόν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα
 17 ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐ-
 τοῖς· ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργά-
 18 ζομαι. Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτόν οἱ
 Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον,

5. τριάκοντα ὀκτώ — 7. βάλλῃ — 8. ἔγειρε GKS. — 14. τί
 σοι G* c. rec. — 16. Verba καὶ ἐζήτη. ἀ. ἀποκτ. om. GK. dub. L. —

ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν
 ποιῶν τῷ θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 19
 πεν αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ
 υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν
 πατέρα ποιῶντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ
 ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱὸν 20
 καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μεῖζο-
 να τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε.
 Ὡςπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωο- 21
 ποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὗς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ 22
 γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν
 δέδωκε τῷ υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς 23
 τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ
 τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέ- 24
 γω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων
 τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ
 ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν
 ζωὴν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ 25
 νῦν ἔστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ
 υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ὡςπερ 26
 γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ
 τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν 27
 αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστὶ. Μὴ 28
 θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν
 τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, Καὶ 29
 ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστα-
 σιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν
 κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἄπ' ἑμαυτοῦ οὐ- 30
 δέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἣ ἐμὴ δι-
 καία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ
 τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με [πατρός]. Ἐὰν ἐγὼ 31

30. πατρός om. GSL. dub. K. —

μαρτυρῶ περὶ ἔμαντοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν
 32 ἀληθής. Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ
 οἶδα, ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ἣν μαρτυρεῖ περὶ
 33 ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ με-
 34 μαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώ-
 που τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα
 35 ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος
 καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς
 36 ὦραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυ-
 ρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα, ἃ ἔδωκέ
 μοι ὁ πατήρ, ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα, ἃ
 ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέ-
 37 σταλκε. Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ αὐτὸς μεμαρτύ-
 ρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώπο-
 38 τε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε, Καὶ τὸν λόγον αὐ-
 τοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν
 39 ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐρευνᾶτε τὰς
 γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον
 40 ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσι αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ.
 41 Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δό-
 42 ξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, Ἀλλ' ἐγνωκα
 ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.
 43 Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ
 οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ
 44 ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψετε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πι-
 στεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν
 45 δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ
 δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα·
 ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλ-
 46 πύκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσῆϊ, ἐπιστεύετε ἂν

35. ἀγαλλιασθῆναι — 37. πώποτε ἀκηκ. l. —

ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς 47
ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥή-
μασι πιστεύσετε;

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς 1 VI.
θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος· Καὶ ἤκο- 2
λούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων [αὐτοῦ] τὰ
σημεῖα, ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀπῆλθε δὲ 3
εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ 4
τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλ- 5
μοὺς καὶ θεασάμενος, ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς
αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον· πόθεν ἀγοράσομεν
ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειρά- 6
ζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει, τί ἔμελλε ποιεῖν. Ἀπε- 7
κρίθη αὐτῷ Φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι
οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχὺ τι
λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, 8
Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· Ἔστι παι- 9
δάριον ἐν ᾧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο
ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσοῦτους; Εἶπε 10
δὲ ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν.
Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσον οὖν οἱ
ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. Ἐλαβε δὲ 11
τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς
μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως
καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. Ὡς δὲ ἐνεπλή- 12
σθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ
περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. Συν- 13
ήγαγον οὖν καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμα-

VI. 2. αὐτοῦ om. GSL. dub. K. — 5. τοὺς ὀφθ. ὁ Ἰησ. L.
— ib. ἀγοράσομεν SL. — 9. ὃς ἔχει L. —

- των ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσει-
- 14 σε τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι, ἰδόντες δὲ
ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· ὅτι οὗτός ἐστιν
ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.
- 15 Ἰησοῦς οὖν γινούς, ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπά-
ζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε
πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
- 16 Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐ-
17 τοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν· Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον
ἦρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναοῦμ. καὶ
σκοτία ἤδη ἐγγόνει, καὶ οὐκ ἔληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ
- 18 Ἰησοῦς, Ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος
19 διηγείρετο. Ἑλληλαῖοι οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε
ἢ τριάκοντα θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ
τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ
- 20 ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, μὴ φο-
21 βεῖσθε. Ἦθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον,
καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν
ὑπῆγον.
- 22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θα-
λάσσης ἰδὼν, ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ
ἐν ἐκεῖνο, εἰς δὲ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι
οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ
πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον·
- 23 (Ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ
τόπου, ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ
- 24 κυρίου·) Ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ
πλοῖα καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοῦμ ζητοῦντες τὸν Ἰη-

17. καὶ οὐπω ἔληλ. L. p. Sch. — 22. εἶδον, ὅτι L. — ib.
verba ἐκεῖνο ... αὐτοῦ om. GL. dub. K. — ib. εἰς τὸ πλοῖον
G (impr. Sch.) KL. — 24. καὶ αὐτοὶ —

σοῦν. Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης 25
 εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη 26
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν·
 ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ
 τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. Ἐργάζεσθε μὴ τὴν 27
 βρωσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρωσιν τὴν μένου-
 σαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν
 δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. Εἰ- 28
 πον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ
 ἔργα τοῦ θεοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐ- 29
 τοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύητε
 εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. Εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν 30
 ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι;
 τί ἐργάξῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν 31
 τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ 32
 Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν
 ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου
 δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθι-
 νόν. Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων 33
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Εἶπον 34
 οὖν πρὸς αὐτόν· κύριε, πάντοτε δός ἡμῖν τὸν ἄρτον
 τοῦτον. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος 35
 τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ
 ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. Ἀλλ' 36
 εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἐωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε.
 Πᾶν, ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἤξει, καὶ τὸν 37
 ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. Ὅτι κατα- 38
 βέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ
 ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο 39

31. Ps. 78, 24. cf. Ex. 16, 15.

δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με [πατρός], ἵνα
 πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀνα-
 40 στήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο γάρ ἐστι
 τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν
 τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον,
 41 καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυ-
 γυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· ἐγὼ εἶ-
 42 μι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἔλε-
 γον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς
 οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει
 43 οὗτος· ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη
 οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε μετ'
 44 ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς με, ἐὰν μὴ
 ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀνα-
 45 στήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι γεγραμμέ-
 νον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ
 θεοῦ· πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ
 46 μαθὼν ἔρχεται πρὸς με· Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις
 εἴωρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος εἴωρακε
 47 τὸν πατέρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς
 48 ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.
 49 Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ
 50 ἀπέθανον· Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ.
 51 Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς·
 ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν

39. πατρός om. GKL. — 40. Τοῦτο δέ — ib. τοῦ πατρὸς
 μου KL. — ib. ἐν τῇ ἐσχ. ἡμ. L. p. Sch. — 43. οὖν om. GS.
 dub. L. — 44. τῇ ἐσχ. ἡμέρᾳ — 45. Jes. 54, 13. cf. Jer. 31, 33
 sq. — ib. τοῦ θεοῦ — ib. οὖν om. GSL. — ib. ὁ ἀκούων S.
 — 46. εἴωρακέ τις L. — 49. cf. Ex. 16, 15. —

αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δέ, ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου
 ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.
 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· 52
 πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν;
 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 53
 εἰὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου
 καὶ πῖντε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.
 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα 54
 ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχά-
 τη ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶ βρωσις, 55
 καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶ πόσις. Ὁ τρώγων 56
 μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μέ-
 νει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πα- 57
 τὴρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κά-
 κεινος ζήσεται δι' ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ 58
 τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες
 ὑμῶν τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν
 ἄρτον ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν συν- 59
 αγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 60
 εἶπον· σκληρὸς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται ἀν-
 τοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογ- 61
 γύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς·
 τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν 62
 τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;
 Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ 63
 οὐδέν· τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι
 καὶ ζωὴ ἐστίν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οἳ οὐ πι- 64

51. ἣν ἐγὼ δώσω om. L. — 54. ἐν τῇ ἐσχ. ἡμ. S. p. Sch. dub.
 L. — 55. ἀληθῆς ἐστιν (bis) L. — 58. τὸ μάννα om. G. dub.
 K. — 63. λελάληκα K. p. Sch. SL. —

στεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ
 μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδώσων αὐτόν.
 65 Καὶ ἔλεγε· διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται
 ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ
 66 πατρὸς μου. Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μα-
 θητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκἔτι μετ' αὐτοῦ πε-
 67 ριεπάτουν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ
 68 καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ
 Σίμων Πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα;
 69 ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. Καὶ ἡμεῖς πεπιστευκά-
 μεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ
 70 θεοῦ [τοῦ ζῶντος]. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν
 71 εἷς διάβολός ἐστιν. Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος
 Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι
 εἰς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα.

VII. 1 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ
 Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθέλην ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν,
 2 ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ
 3 ἐγγὺς ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον
 οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετάβηθι ἐντευ-
 4 σον θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου, ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γὰρ
 ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρόρησίᾳ εἶ-
 5 ναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

65. μου om. L. — 66. πολλοὶ τ. μαθ. αὐτοῦ ἀπῆλθον
 L. — 68. οὖν om. G. (diss. Sch.) SL. dub. K. — 69. ὅτι σὺ εἶ
 ὁ ἄγιος τοῦ θεοῦ, G (diss. Sch.) L. — ib. τοῦ ζῶντος om.
 GSL dub. K. — VII. 1. Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησ.
 SL. p. Sch. —

λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω 6
 πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἔτοι-
 μος. Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μι- 7
 σεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
 ποιεῖ· ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύ- 8
 την· ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι
 ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πεπλήρωται. Ταῦτα δὲ εἰ- 9
 πὼν αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέβη- 10
 σαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν
 ἑορτὴν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν 11
 Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ
 ἐστὶν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ 12
 ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον· ὅτι ἀγαθὸς ἐστὶν·
 ἄλλοι δὲ ἔλεγον· οὐ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς 13
 μὲντοι παρόρησις ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον
 τῶν Ἰουδαίων. Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη 14
 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμα- 15
 ζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδε
 μὴ μεμαθηγῶς; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 16
 καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἐστὶν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμ-
 ψαντός με· Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, 17
 γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ
 ἐστὶν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἑμαντοῦ λαλῶ. Ὁ ἀπ' ἑαντοῦ λα- 18
 λῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν
 τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθὴς ἐστὶ, καὶ ἀδι-
 κία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν. Οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν 19
 τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με
 ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπε· 20

8. ταύτην prius om. L. p. Sch. — ib. ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω
 G (diss. Sch.) KS. — 9. et 12. δὲ om. GKS. — 15. Ἐθαύμα-
 ζον οὖν L. p. Sch. — 16. Ἀπεκρ. αὐτοῖς G^o. cum rec. —

- 21 δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ
- 22 πάντες θαυμάζετε Διὰ τοῦτο. Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων), καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε
- 23 ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;
- 24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρί-
- 25 νετε. Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· οὐχ
- 26 οὗτός ἐστιν, ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; Καὶ ἴδε, παρ- ῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν [ἀληθῶς] ὁ
- 27 Χριστός; Ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.
- 28 Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέ- γων· καμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμμουτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινὸς ὁ πέμψας
- 29 με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κακεῖνός με ἀπέστειλεν. Ἐζήτουν οὖν
- 30 αὐτόν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὴν
- 31 χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐηλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν καὶ ἔλεγον· ὅτι ὁ Χριστὸς, ὅταν ἔλθῃ, μῆτι πλείονα σημεῖα τούτων
- 32 ποιήσει, ὧν οὗτος ἐποίησεν; Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέ- στείλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα
- 33 πιάσωσιν αὐτόν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρόν

22. Διὰ τοῦτο sequentibus jung. G^sS. — ib. cf. Lev. 12, 3. — 26. ἀληθῶς posterius om. GKSL. — 29. Ἐγὼ δὲ — 31. ὁ Χρ. ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει L. — 33. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς —

χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμ-
ψαντά με. Ζητήσετε με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ 34
ὅπου εἰμι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Εἶπον 35
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει
πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς
τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ
διδάσκειν τοὺς Ἑλληνας; Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος, 36
ὃν εἶπε· ζητήσετε με, καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰ-
μι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Ἐν δὲ τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς 37
εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων· ἂν τις διψᾷ,
ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, 38
καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐ-
τοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ 39
τοῦ πνεύματος, ὃ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες
εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς
οὐδέπω ἔδοξάσθη. Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκού- 40
σαντες τὸν λόγον ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προ-
φήτης. Ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. Ἄλ- 41
λοι δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς
ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρμα- 42
τος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν
Δαυὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ 43
ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιά- 44
σαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χει-
ρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 45
καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διὰ τί
οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· 46

38. cf. Jes. 55, 1. 58, 11. cf. 44, 3. — 39. οὐπω γὰρ ἦν
πνεῦμα δεδομένον, ὅτι Ἰησοῦς οὐπω ἔδοξάσθη L. — 40. τῶν
λόγων τούτων L. — 42. cf. Ps. 89, 4. Ps. 132, 11. Mich. 5, 1.

οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ
 47 ἄνθρωπος. Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι·
 48 μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόν-
 των ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων;
 49 Ἄλλ' ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπι-
 50 κατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ
 51 ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν· Μὴ ὁ
 νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ
 52 παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γινῶ, τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθη-
 σαν καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας
 εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλι-
 λαίας οὐκ ἐγγίγεται.

53 Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
VIII. 1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
 2 Ὁρθρον δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ
 λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐ-
 3 τοὺς. Ἄγρουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
 πρὸς αὐτόν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατελιημμένην, καὶ
 4 στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκα-
 λε, αὕτη ἢ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευο-
 5 μένη. Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωϋσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς
 6 τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; Τοῦτο
 δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχῃσι κατηγορεῖν
 αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ἔγρα-
 7 φεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν,
 ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν

49. ἐπάρατοί εἰσιν L. — 50. ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν πρότε-
 ρον, L. — 51. ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ L. — 52.
 οὐκ ἐγείρεται L. p. Sch. — VIII. 3. πρὸς αὐτόν om. S. dub. K.
 — ib. ἐπὶ μοιχείᾳ S. — 5. Lev. 20; 10. cf. Deut. 22, 21. — ib.
 λιθάζειν S. — ib. λέγεις περὶ αὐτῆς; S. — 6. κατηγορίαν
 κατ' αὐτοῦ S. —

πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. Καὶ πάλιν 8
 κάτω κύψας ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν. Οἱ δὲ ἀκούσαν- 9
 τες καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο
 εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως
 τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς καὶ
 ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἐστῶσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς 10
 καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς εἶπεν αὐ-
 τῇ· ἡ γυνή, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐ-
 δεῖς σε κατέκρινεν; Ἡ δὲ εἶπεν· οὐδεῖς, κύριε. εἶπε 11
 δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω. πορεύου
 καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.

Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε λέγων· ἐγὼ 12
 εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ
 περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.
 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρ- 13
 τυοεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής· Ἀπε- 14
 κρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ
 περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶ-
 दा, πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἶ-
 दाτε, πόθεν ἔρχομαι καὶ ποῦ ὑπάγω. Ὑμεῖς κατὰ 15
 τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ εἰάν 16
 κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν, ὅτι μόνος
 οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. Καὶ 17
 ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται· ὅτι δύο ἀν-
 θρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. Ἐγὼ εἰμι ὁ 18
 μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ
 πέμψας με πατήρ. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἔστιν ὁ 19
 πατήρ σου; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε

9. ἐν μέσῳ οὖσα S. — 10. γύναι, ποῦ S. — 12. περιπα-
 τήσῃ L. — 14. ἔρχομαι ἢ π. ὑπ. GKS. — 16. ἀληθινή I. —
 17. Deut. 17, 6. cf. 19, 15. — 19 ἀπεικρ. Ἰησοῦς GKSL. —

οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾗδετε, καὶ τὸν πατέρα
 20 μου ᾗδετε ἅν. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν [ὁ Ἰη-
 σοῦς] ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ
 οὐδείς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐ-
 21 τοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ ὑπά-
 γω, καὶ ζητήσετε με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτία ὑμῶν ἀπο-
 θανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλ-
 22 θεῖν. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἐαν-
 τόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
 23 ἐλθεῖν; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ,
 ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου
 24 ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἶ-
 πον οὖν ὑμῖν, ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις
 ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε, ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθα-
 25 νεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ·
 σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὅ,
 26 τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν
 καὶ κρῖνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι, καὶ γὰρ,
 ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον.
 27 Οὐκ ἔγνωσαν, ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. Εἶπεν
 28 οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ
 ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ εἰμι καὶ ἀπ'
 ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πα-
 29 τήρ μου, ταῦτα λαλῶ, Καὶ ὁ πέμψας με μετ'
 ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ
 ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.
 30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
 31 αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευ-
 κότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ
 32 λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ, Καὶ γνώ-

20. ὁ Ἰησ. om. GSL. dub. K. — 21. ὁ Ἰησ. om. L. — 26.
 ταῦτα λαλῶ L. p. Sch. — 29. ὁ πατήρ om. L. —

σεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει
 ὑμᾶς. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· σπέρμα Ἀβραάμ 33
 ἔσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέ-
 γεις· ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 34
 Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
 ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ δοῦλος 35
 οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς
 τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄν- 36
 τως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα, ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ 37
 ἔστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ
 ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἐγὼ δὲ ἐώρακα παρὰ τῷ 38
 πατρὶ μου λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὁ ἐώρακατε παρὰ
 τῷ πατρὶ ὑμῶν ποιεῖτε. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον 39
 αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι· λέγει αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ
 Ἀβραάμ ἐποιεῖτε ἄν. Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖ- 40
 ναι, ἄνθρωπον, ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν
 ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίη-
 σεν. Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν· εἶπον 41
 οὖν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγενήμεθα· ἕνα
 πατέρα ἔχομεν, τὸν θεόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 42
 σοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἄν ἐμέ·
 ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἦμω· οὐδὲ γὰρ
 ἀπὸ ἑμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.
 Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύ- 43
 νασθε ἀκοῦεν τὸν λόγον τὸν ἐμόν· Ὑμεῖς ἐκ τοῦ 44
 πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ
 πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν· ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος

38. ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ποιεῖτε L. — 39. εἰ...
 ἔστε G (diss. Sch.) L. — ib. ἄν om. GKS. — 42. οὖν om. G
 (impr. Sch.) SL. — 44. ἐκ πατρὸς —

ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀλήθειᾳ οὐκ ἔστημεν, ὅτι
 οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος,
 ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατήρ
 45 αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε
 46 μοι. Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; εἰ δὲ
 47 ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; Ὁ
 ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ
 τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.
 48 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· οὐ
 καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαι-
 49 μόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ
 ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζε-
 50 τέ με. Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζη-
 51 τῶν καὶ κρίνων. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν
 λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς
 52 τὸν αἰῶνα. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώ-
 καμεν, ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανε καὶ
 οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ἐὰν τις τὸν λόγον μου
 53 τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα· Μὴ
 σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέ-
 θανε; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν
 54 ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαν-
 τόν, ἢ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ
 δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστι,
 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ
 ἐὰν εἶπω, ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν,
 ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τη-
 56 ρῶ. Ἀβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ
 57 τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη. Εἶπον

46. δὲ om. GSL. — 48. οὖν om G (impr. Sch.) SL. — 51.
 τὸν ἐμὸν λόγον L. — 52. γεύσεται — 53. σεαυτὸν οὐ —

οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πενήτηκοτα ἔτη οὐπω
 ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 58
 σοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι
 ἐγὼ εἰμι. Ἦσαν οὖν λίθους, ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· 59
 Ἰησοῦς δὲ ἐκρούβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διελθὼν
 διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρήγεν οὕτως.

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ 1 IX.
 γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 2
 λέγοντες· ῥαββί, τίς ἡμάρτεν; οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐ-
 τοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε 3
 οὗτος ἡμάρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανε-
 ρωθῆ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμε δεῖ ἐργάζε- 4
 σθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν·
 ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. Ὅταν 5
 ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπὼν 6
 ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος,
 καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ
 τυφλοῦ, Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κο- 7
 λυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμέ-
 νος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθεν βλέπων.
 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότε- 8
 ρον, ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
 καθήμενος καὶ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον· ὅτι οὐ- 9
 τὸς ἐστιν. ἄλλοι δέ· ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος
 ἔλεγεν· ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς ἀπεώ- 10
 χθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ 11
 εἶπεν· ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε
 καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι·
 ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ καὶ νίψαι.

59. Verba διελθὼν... οὕτως om. G. dub. KL. — IX. 3.
 ὁ Ἰησ. — 8. ὅτι τυφλὸς ἦν — 10. σοι — 11. ὕπαγε εἰς τὸν Σι-
 λωάμ GL. —

- 12 ἀπελθὼν δὲ καὶ νηψάμενος ἀνέβλεψα. Εἶπον οὖν
 αὐτῷ· ποῦ ἔστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα.
- 13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε
 14 τυφλόν. Ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν
 15 ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέφξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Πά-
 λιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέ-
 βλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέ μου ἐπὶ
 16 τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. Ἐλεγον
 οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ
 ἔστι παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλ-
 λοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοι-
 17 αῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέ-
 γουσι τῷ τυφλῷ πάλιν· σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι
 ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν· ὅτι προφή-
 18 τής ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ
 αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώ-
 19 ησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέφαντος. Καὶ
 ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν,
 ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγενήθη; πῶς οὖν ἄρτι
 20 βλέπει; Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ
 εἶπον· οἶδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι
 21 τυφλὸς ἐγενήθη. Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἶδαμεν,
 ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς; ἡμεῖς οὐκ οἶ-
 δαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς
 22 περὶ αὐτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ,
 ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους. ἤδη γὰρ συνετέθειντο
 οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, εἰάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν,
 23 ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ
 24 εἶπον· ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἐφώνη-

15. ἐπὶ τ. ὀφθ. μου — 16. παρὰ θεοῦ I. — 17. Λέγου-
 σιν οὖν I. — 21. αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, I. —

σαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ 26 αὐτῷ πάλιν· τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ 27 οὐκ ἤκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; Ἐλοιδόρησαν αὐ- 28 τὸν καὶ εἶπον· σὺ εἶ μαθητῆς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμέν μαθηταί· Ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι 29 Μωϋσῆ λελάληκεν ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐ- 30 τοῖς· ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέφξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. Οἶδαμεν δέ, ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεός οὐκ ἀκούει, ἀλλ' 31 ἐάν τις θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἤκούσθη, ὅτι ἤνοι- 32 ξέ τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν 33 οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. Ἀπε- 34 κρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννή- θης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐ- τὸν ἔξω. Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν 35 ἔξω, καὶ εὐρών αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· τίς 36 ἐστι, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ 37 ὁ Ἰησοῦς· καὶ εἶρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε, καὶ 38 προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρι- 39

26. Εἶπον οὖν αὐτῷ· τί L. — 28. Ἐλοιδ. οὖν αὐτόν — 31. cf. Prov. 28, 9. — 36. καὶ τίς ἐστι GKS. —

- μα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.
- 40 Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν;
- 41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχτε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε· ὅτι βλέπομεν· ἢ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.
- X. 1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ ληστής·
- 2 Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶ τῶν προβάτων. Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα
- 4 καλεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασι τῶν ἄλλοτρίων τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν, τίνα ἦν, ἃ
- 7 ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. Πάντες, ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.
- 9 Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ εἴαν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει. Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται, εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον, ἵνα ζωὴν ἔχωσι
- 11 καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν

προβάτων· Ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὐδὲ 12
οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχό-
μενον, καὶ ἀφήσει τὰ πρόβατα καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύ-
κος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. Ὁ 13
δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς ἔστι καὶ οὐ μέλει
αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ κα- 14
λός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν
ἐμῶν, Καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ γὰρ γινώσκω 15
τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν
προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ 16
τῆς αὐλῆς ταύτης· κακεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς
φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποιμνὴ, εἰς
ποιμὴν. Διὰ τοῦτο ὁ πατὴρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τί- 17
θημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Οὐ- 18
δεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν
ἀπ' ἐμαντοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξου-
σίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν
ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου. Σχίσμα οὖν πάλιν 19
ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.
Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαί- 20
νεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον· ταῦτα τὰ 21
ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύνα-
ται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, 22
καὶ χειμῶν ἦν, Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ 23
ιεροῦ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐ- 24
τὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε τὴν ψυ-
χὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπέ ἡμῖν
παρόρησια. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, 25

14. κ. γινώσκω τ. ἐμὰ καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμὰ, L. p. Sch.

— 23. τοῦ Σολομῶντος —

καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἄλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γὰρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων 26 τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτά, καὶ 27 ἀκολουθοῦσί μοι, Καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς· καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. Ὁ πατήρ μου, ὃς 28 δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς μου. Ἐγὼ καὶ 30 ὁ πατήρ ἐν ἑσμεν. Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ 32 πατρὸς μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. 34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν· ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἐστε; Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ 36 οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· Ὁν ὁ πατήρ ἠγάπησε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε· ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ 38 τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύετε μοι. Εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γινώτε καὶ πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ καὶ γὰρ 39 ἐν αὐτῷ. Ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

26. Verba καθὼς εἶπον ὑμῖν (quae uncis circumser. L.) sequentibus jung. G^oK. — 33. λέγοντες om. L. — 34. Ps. 92,6. cf. Ex. 22, 7 sq. — ib. ὅτι ἐγὼ εἶπον L. — 38. κ. ἐν τῷ πατρὶ. L. —

Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν 40
τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ
ἔμεινεν ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ 41
ἔλεγον· ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν,
πάντα δέ, ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ
ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν. 42

Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, 1 **XI.**
ἐκ τῆς κόμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐ-
τῆς. Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω 2
καὶ ἐμάζασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς,
ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. Ἀπέστειλαν οὖν 3
αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, ἴδε, ὃν φι-
λεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ 4
ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δό-
ξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐ-
τῆς. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν 5
ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν, 6
ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέ-
ρας. Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· ἄγω- 7
μεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. Λέγουσιν αὐτῶ οἱ 8
μαθηταί· ῥαββί, νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι,
καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐχὶ 9
δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς ἡμέρας; εἴαν τις περιπατῇ ἐν
τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου
τούτου βλέπει. Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, 10
προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῶ. Ταῦτα 11
εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος
ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐ-
τόν. Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· κύριε, εἰ κεκοί- 12
μηται, σωθήσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ 13

42. εἰς αὐτ. ἐκεῖ. L. — XI. 9. ὁ Ἰησ. — ib. ὄραι εἰσιν L. —

14 θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοι-
 15 ἴτης αὐτοῦ ἔλεγεν. Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ
 15 Ἰησοῦς παρόρησι· Ἀλέξανδρος ἀπέθανε, Καὶ χαίρω
 δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ· ἀλλ'
 16 ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος
 Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα
 17 ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗ-
 18 ρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μη-
 18 μείῳ. Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων
 19 ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν
 Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ
 20 Μαρίας, ἵνα παραμυθῆσονται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελ-
 20 φοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν, ὅτι Ἰησοῦς
 ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκα-
 21 θέζετο. Εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν·
 κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει·
 22 Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα, ὅτι, ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν,
 23 δώσει σοι ὁ θεός. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστή-
 24 σεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει αὐτῷ Μάρθα· οἶδα,
 ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέ-
 25 ρᾳ. Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις
 καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἀποθάνῃ, ζήσε-
 26 ται, Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ
 27 ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; Λέγει αὐ-
 τῷ· ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χρι-
 στός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
 28 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε καὶ ἐφώνησε Μαρίαν
 τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος

19. πρὸς τὴν Μάρθ. κ. Μαρ. L. — 20. ὁ Ἰησ. — 21. ἡ
 om. KG^o L. — ib. οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδ. μου L. — 24. ἡ Μάρ-
 θα L. —

πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται 29
 ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. Οὐπω δὲ ἐληλύθει 30
 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου
 ὑπῆρτησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες 31
 μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν,
 ἰδόντες τὴν Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν,
 ἠκολούθησαν αὐτῇ λέγοντες· ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον,
 ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν 32
 ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐ-
 τοῦ λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ
 μου ὁ ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίου- 33
 σαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
 ἐνεβριμῆσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν Καὶ 34
 εἶπε· ποῦ τεθεΐκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, 35
 ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν 36
 οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε, πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ 37
 αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς
 ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι, ἵνα καὶ οὗτος μὴ
 ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ 38
 ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος
 ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λί- 39
 θον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος Μάρθα·
 κύριε, ἥδη ὄξει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέγει αὐτῇ 40
 ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπὸν σοι, ὅτι, ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει
 τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; Ἦραν οὖν τὸν λίθον [οὗ ἦν ὁ 41
 τεθνηκώς κείμενος]. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς ἄνω καὶ εἶπε· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκου-
 σάς μου. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· 42

32. ὁ prius om. L. — ib. αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας GKS. —
 39. τοῦ τετελευτηκότος L. — 40. ὄψη L. — 41. οὗ . . κεί-
 μενος om. GSL. dub. K. —

- ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεσιῶτα εἶπον, ἵνα πι-
 43 στεύσωσιν, ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. Καὶ ταῦτα εἰπὼν
 44 φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· Καὶ
 ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς
 χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέ-
 δετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφε-
 45 τε ὑπάγειν. Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόν-
 τες πρὸς τὴν Μαρίαν καὶ θεασάμενοι, ἃ ἐποίησεν [ὁ
 46 Ἰησοῦς], ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
 ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἃ
 ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς.
 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
 συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄν-
 48 θρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν
 οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσον-
 ται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ
 49 τὸ ἔθνος. Εἰς δὲ τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιε-
 ρεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς
 50 οὐκ οἴδατε οὐδέν, Οὐδὲ διαλογίζεσθε, ὅτι συμφέρει
 ἡμῖν, ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
 51 καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. Τοῦτο δὲ ἀφ'
 ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυ-
 τοῦ ἐκείνου προεφῆτευσεν, ὅτι ἐμελλεν ὁ Ἰησοῦς
 52 ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
 ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ
 53 διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς
 ἡμέρας συνεβουλεύσαντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.
 54 Ἰησοῦς οὖν οὐκἔτι παρήρησιε περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰου-
 δαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς

45. ὁ Ἰησ. om. G^SL. dub. K. — 50. λογιζεσθε L. — 51.
 ὁ om. G⁰L. —

τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραΐμ λεγομένην πόλιν· καὶ κεῖ διέ-
 τριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ 55
 πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱερο-
 σόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσω-
 σιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον 56
 μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν,
 ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν δὲ καὶ 57
 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα, εἰάν τις
 γινῶ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα 1 XII.
 ἦλθεν εἰς Βηθανίαν; ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς,
 ὃν ἠγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, 2
 καὶ ἡ Μάρθα δηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἦν τῶν
 ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λί- 3
 τραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἠλείψε τοὺς
 πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς
 πόδας αὐτοῦ, ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ
 μύρου. Λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰού- 4
 δας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδι-
 δόναι· Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακο- 5
 σίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο 6
 οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἐμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι
 κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε καὶ τὰ βαλλό-
 μενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν· 7
 εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό·
 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ 8
 δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

Ἔγρω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅτι 9

54. Ἐφραΐμ KL. — 57. καὶ prius om. L. — XII. 1. ἐκ νε-
 κρῶν ὁ Ἰησοῦς L. — 2. συνανακειμένων αὐτῷ — 7. ἵνα εἰς
 τὴν ἡμ. τοῦ ἐνταφ. μου τηρήσῃ αὐτό· L. —

- ἐκεῖ ἔστι, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσω, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.
- 10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
 11 ἀποκτείνωσω, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν
 12 Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Τῇ ἐπαύ-
 13 ριον ὄχλος πολὺς, ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαν-
 14 τες, ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, Ἔλαβον
 τὰ βραῖα τῶν φουνίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐ-
 τῷ, καὶ ἔκραζον· ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
 14 ἐν ὀνόματι κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Εὐρῶν
 δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἔστι
 15 γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ, ὁ
 βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.
 16 Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶ-
 τον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν,
 ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίη-
 17 σαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐ-
 τοῦ, ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ
 18 ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν
 αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιημένα
 19 τὸ σημεῖον. Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς·
 θεωρεῖτε, ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε, ὁ κόσμος ὀπί-
 σω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
- 20 Ἦσαν δὲ τινες Ἑλλήνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων,
 21 ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι οὖν προσῆλ-
 θον Φιλίππῳ, τῷ ἀπὸ Βηθσαιδᾶ τῆς Γαλιλαίας,
 καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰη-
 22 σοῦν ἰδεῖν. Ἐρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ·
 καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ.

12. ὁ posterius om. G^oL. — 13. ὁ poster. om. K. — ib. cf. Ps. 118, 26. — 15. Zach. 9, 9. — 18. ἤκουσε — 22. Ἐρχ. Φιλ. κ. λ. τῷ Ἀνδρέᾳ, ἔρχεται Ἀ. καὶ Φιλ. καὶ λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. L. —

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ 23
 ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἄμην 24
 ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν
 εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀπο-
 θάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν 25
 αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.
 Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου 26
 εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐὰν
 τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ 27
 ψυχὴ μου τετάρακται· καὶ τί εἶπω; πᾶτερ, σῶσόν με
 ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν
 ὥραν ταύτην. Πᾶτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἤλ- 28
 θεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν
 δοξάσω. Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλε- 29
 γε βροντὴν γερονέναι. ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ
 λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐδὲ 30
 ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Νῦν κρί- 31
 σις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου
 τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω· Καγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ 32
 τῆς γῆς, πάντας ἐλεύσω πρὸς ἑμαυτόν. Τοῦτο δὲ 33
 ἔλεγε σημαίνων, ποίῳ θανάτῳ ἠμελλεν ἀποθνήσκειν.
 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ 34
 νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς
 σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;
 τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; Εἶπεν οὖν 35
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ'
 ὑμῶν ἐστί. περιπατεῖτε, ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ

26. καὶ postremum om. GKSL. — 29. ὁ ἐστηκώς L. —
 30. ἡ φ. αὕτη L. — 34. cf. 2 Sam. 7, 13. Ps. 89, 30. 37. 110, 4.
 — ib. λέγεις· δεῖ K. — 35. ἐν ὑμῖν ἐστί GKSL. — ib. ὡς τὸ
 φ. L. —

σκοτία ὑμᾶς καταλάβη· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκο-
 36 τιά οὐκ οἶδε, ποῦ ὑπάγει. Ἔως τὸ φῶς ἔχετε, πι-
 στεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα
 ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.
 37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπρο-
 38 σθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, Ἴνα ὁ λόγος
 Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε· κύριε, τίς
 ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίον κυρίου τίμι
 39 ἀπεκαλύφθη; Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεῦειν,
 40 ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς
 ὀφθαλμοὺς καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα
 μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ καὶ
 41 ἐπιστραφῶσι καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. Ταῦτα εἶπεν
 Ἡσαΐας, ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ
 42 αὐτοῦ. Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ
 ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ
 43 ὠμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. Ἠγά-
 44 πησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, ἢπερ
 τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν·
 ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς τὸν
 45 πέμψαντά με· Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμ-
 46 ψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα
 47 πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. Καὶ
 ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ,
 ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον, ἵνα κρίνω τὸν
 48 κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ
 καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα
 αὐτόν· ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν
 49 τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· Ὅτι ἐγὼ εἶξ ἔμμαντοῦ οὐκ ἐλάλη-

36. Ὡς L. — ib. ὁ om. L. — 38. Jes. 53, 1. — 40. Jes. 6,
 10. — ib. ἰάσωμαι L. — 47. καὶ μὴ φυλάξῃ L. —

σα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ αὐτός μοι ἐντολήν ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. Καὶ οἶδα, ὅτι ἡ ἐντολή 50 αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ ἐγώ, καθὼς εἰρημέ μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ.

Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰη- 1 XIII. σοῦς, ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Καὶ 2 δείπνου γενομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῶ, Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα δέδωκεν αὐ- 3 τῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεί- 4 πνου καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. Ἐἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ 5 ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμύσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἐρχεται οὖν πρὸς 6 Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ 7 εἶπεν αὐτῷ· ὁ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς 8 τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας 9 μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐ χρειᾶν ἔχει ἢ 10 τοὺς πόδας νίπασθαι, ἀλλ' ἐστὶ καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. Ἦιδει γὰρ 11 τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν· οὐχὶ πάν-

XIII. 1. ὅτι ἦλθεν L. — 8. ὁ om. L. — 10. εἰ μὴ τοὺς πόδας L. (sed uncis incl.).

- 12 *τες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐ-*
τῶν καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν εἴ-
13 *πεν αὐτοῖς· γινώσκετε, τί πεποίημα ὑμῖν; Ὑμεῖς*
φρονεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς
14 *λέγετε· εἰμὶ γάρ. Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πό-*
δας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε
15 *ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα*
ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.
16 *Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δούλος μείζων τοῦ*
κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος
17 *αὐτόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε, ἐὰν ποιῆτε*
18 *αὐτά. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὐς*
ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων
μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐ-
19 *τοῦ. Ἀπάρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα,*
20 *ὅταν γένηται, πιστεύσητε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν*
λέγω ὑμῖν· ὁ λαμβάνων, ἐὰν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμ-
βάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαν-
τά με.
- 21 *Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι*
καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
22 *ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἐβλεπον οὖν εἰς*
ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει.
23 *Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ*
24 *κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει οὖν*
τούτῳ Σίμων Πέτρος πνθέσθαι, τίς ἂν εἴη, περὶ οὗ
25 *λέγει. Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰη-*
26 *σοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται ὁ*

12. αὐτῶν ἔλαβε..., καὶ ἀναπεσὼν L. — 18. Ps. 41, 10.
 — 20. ἂν τινα L. — 23. εἷς τῶν — 24. Σ. Πέτρος καὶ λέγει
 αὐτῷ· εἶπέ, τίς ἐστιν L. — 25. Ἀναπεσὼν δὲ L. — ib. Ἐπι-
 πεσὼν οὖν K. —

Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν, ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπί-
 δώσω. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον δίδωσιν Ἰούδα Σί-
 μωνος Ἰσκαριώτη. Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰς- 27
 ἦλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
 ὁ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν 28
 ἀνακειμένων, πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. Τινὲς γὰρ ἐδό- 29
 κουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀγόρασον, ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν
 ἐορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. Λαβῶν οὖν τὸ 30
 ψωμίον ἐκεῖνος εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ. Ὅτε 31
 οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. Εἰ 32
 ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν
 ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι 33
 μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετε με, καὶ καθὼς εἶ-
 πον τοῖς Ἰουδαίοις· ὅτι, ὅπου ὑπάγω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ
 δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. Ἐντολὴν και- 34
 νὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγά-
 πησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν 35
 τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν
 ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέ- 36
 τρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰη-
 σοῦς· ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι,
 ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. Λέγει αὐτῷ Πέτρος· 37
 κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν
 ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰη- 38
 σοῦς· τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀλλὴν ἀμὴν

31. οὖν om. G (dub. Sch.) KS. — Verba ὅτε ἐξῆλθε com-
 mati anteced. jung. K. — 33. ἐγὼ ὑπάγω G^oL. — 36. ἀπεκρ.
 Ἰησοῦς L. — 37. ὁ Πέτρος — 38. Ἀποκρίνεται Ἰησ. L. —

λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ, ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

- XIV. 1** Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς
2 τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ
 πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν
3 ὑμῖν. πορευόμεαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· Καὶ ἔὰν
 πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι
 καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα, ὅπου
4 εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οὐ
5 δατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. Λέγει αὐτῶ Θωμᾶς·
 κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς δυνάμεθα
6 τὴν ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι
 ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται
7 πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. Εἰ ἐγνώκειτέ με,
 καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἂν· καὶ ἀπάρτι γι-
8 νόσκετε αὐτὸν καὶ ἐωράκατε αὐτόν. Λέγει αὐτῶ
 Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ
9 ἡμῖν. Λέγει αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς· τοσοῦτον χρόνον μεθ'
 ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἐγνοκάς με, Φίλιππε; ὁ ἐωρακὼς
 ἐμὲ εἶδεν τὸν πατέρα, καὶ πῶς σὺ λέγεις· δεῖξον
10 ἡμῖν τὸν πατέρα; Οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πα-
 τρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ
 λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατήρ, ὁ ἐν
11 ἐμοί μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. Πιστεύετε μοι,
 ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μὴ,
12 διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε μοι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κά-
 κεινος ποιήσῃ, καὶ μείζονα τούτων ποιήσῃ, ὅτι ἐγὼ
13 πρὸς τὸν πατέρα μου πορευόμεαι. Καὶ ὅ, τι ἂν αἰτήσῃτε

XIV. 2. ὅτι πορ. L. — 3. Καὶ ἔὰν πορ., ἐτοιμάσω ὑμῖν
 τόπον· L. — 11. ἐν ἐμοί ἐστιν· — 12. μου om. L. —

ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ
 πατήρ ἐν τῷ υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί 14
 μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς 15
 τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, 16
 καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ'
 ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ 17
 κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ
 γινώσκει αὐτό. ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ'
 ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς 18
 ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι μικρόν, καὶ ὁ 19
 κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι
 ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 20
 γινώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς
 ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ 21
 τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγα-
 πῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ
 ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαντόν. Λέγει 22
 αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε, τί γέγονεν,
 ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ
 κόσμῳ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τις 23
 ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου
 ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ
 μονῆν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με 24
 τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος, ὃν ἀκούετε,
 οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς. 25
 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· Ὁ δὲ πα- 26
 ράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν
 τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ
 ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ εἶπον ὑμῖν. Εἰρήνην 27
 ἀφίμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς

22. κύριε, καὶ τί γέγονεν GKS. — 23. ὁ Ἰησοῦς —

ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω
 28 ὑμῶν ἢ καρδιά μηδὲ δειλιάτω. Ἐκούσατε, ὅτι ἐγὼ
 εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγα-
 πᾶτέ με, ἐχάρητε ἄν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέ-
 29 ρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστί. Καὶ νῦν εἶ-
 ρημα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύ-
 30 σητε. Οὐδέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται
 γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν·
 31 Ἄλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ
 καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ· ἐγείρε-
 σθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

XV. 1 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ
 2 μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον
 καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, κα-
 3 θαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἦδη ὑμεῖς
 4 καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μεί-
 νατε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύ-
 ναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ μείνῃ ἐν τῇ
 ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, εἰ μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.
 5 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν
 ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι
 6 χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐὰν μὴ τις
 μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω, ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράν-
 7 θη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ
 8 καίεται. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου
 ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται
 9 ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἔδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρ-
 πὸν πολὺν φέρητε, καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. Κα-

28. ὅτι εἶπον· πορεύομαι — 30. κόσμου τούτου — XV.
 6. εἰς τὸ πῦρ G*KS. — 7. ὃ ἂν θέλ. αἰτήσασθε L. — 8.
 φέρητε καὶ γένησθε L. —

θὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμᾶς, μεί-
 νατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου 10
 τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς
 ἐντολάς τοῦ πατρὸς μου τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ
 ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ 11
 ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.
 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, 12
 καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Μείζονα ταύτης ἀγάπῃ 13
 οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν
 σίλων αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε, 14
 ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δού- 15
 λους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε, τί ποιῶ αὐτοῦ ὁ κύριος·
 ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα, ἃ ἤκουσα παρὰ
 τοῦ πατρὸς μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ ὑμεῖς με ἐξε- 16
 λέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθην ὑμᾶς,
 ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς
 ὑμῶν μείνῃ, ἵνα ὅ, τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ
 ὀνόματί μου, δῶ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα 17
 ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώ- 18
 σκετε, ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Εἰ ἐκ τοῦ 19
 κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ
 τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ
 τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μη- 20
 μορεύετε τοῦ λόγου, οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστι δοῦ-
 λος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ
 ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν
 ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσου- 21
 σιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμ-
 ψαντά με. Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, 22
 ἀμαρτιάν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι πε-

11. ἐν ὑμῖν ἢ L. — 21. ποιήσ. εἰς ὑμᾶς L. —

23 ρὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. Ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πα-
 24 τέρα μου μισεῖ. Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς,
 ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν
 δὲ καὶ ἐωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πα-
 25 τέρα μου. Ἄλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμ-
 μένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν· ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.
 26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν
 παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ
 τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ
 27 ἐμοῦ· Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ'
 ἐμοῦ ἐστε.

XVI. 1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.
 2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα,
 ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέ-
 3 ρειν τῷ θεῷ. Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνω-
 4 σαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. Ἄλλὰ ταῦτα λελάληκα
 ὑμῖν, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι
 ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον,
 5 ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμ-
 ψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπά-
 6 γεις; Ἄλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλή-
 7 ρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. Ἄλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν
 λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν
 γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς
 ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.
 8 Καὶ ἔλθων ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας
 9 καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἀμαρ-
 10 τίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· Περὶ δικαιο-
 σύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω καὶ οὐκέτι

24. ἄλλος ἐποίησεν L. — 25. Ps. 69, 5. — XVI. 3. ποιήσ.
 ὑμῖν — 7. ἐὰν γὰρ ἐγὼ G*SL. —

θεωρεῖτέ με· Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ 11
 κόσμου τούτου κέκριται. Ἐπι πολλὰ ἔγω λέγειν ὑμῖν, 12
 ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· Ὅταν δὲ ἔλθῃ 13
 ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς
 πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ,
 ἀλλ', ὅσα ἂν ἀκούσῃ, λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγ-
 γελεῖ ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ 14
 λήφεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Πάντα, ὅσα ἔχει ὁ 15
 πατήρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ
 λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρόν, καὶ οὐ θεω- 16
 ρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρόν, καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπά-
 γω πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν 17
 αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστὶ τοῦτο, ὃ λέγει ἡμῖν·
 μικρόν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρόν, καὶ
 ὄψεσθέ με· καί· ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;
 Ἐλέγον οὖν· τοῦτο τί ἐστίν, ὃ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ 18
 οἶδαμεν, τί λαλεῖ. Ἐγὼ οὖν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἤθελον 19
 αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε
 μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον· μικρόν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με·
 καὶ πάλιν μικρόν, καὶ ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω 20
 ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος
 χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν
 εἰς χαρὰν γενήσεται. Ἡ γυνὴ ὅταν τίκῃ, λύπην 21
 ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὄρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ
 παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χα-
 ράν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ 22
 ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι
 ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν

15. λήφεται — 16. ὅτι ἐγὼ — 17. ὅτι ὑπάγω L. —
 19. οὖν om. G. (impr. Sch.) — 22. νῦν μὲν λύπην ἔξε-
 τε L. —

- 23 ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν· Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ-
ρα ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι, ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου,
24 δώσει ὑμῖν· Ἔως ἄρτι οὐκ ἤτήσατε οὐδέν ἐν τῷ
ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν
25 ᾗ πεπληρωμένη· Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα
ὑμῖν· [ἀλλ'] ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις
26 λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρήρῃσια περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγ-
27 γελῶ ὑμῖν· Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου
αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν
28 πατέρα περὶ ὑμῶν· Αὐτὸς γὰρ ὁ πατήρ φιλεῖ ὑμᾶς,
ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ
29 παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον· Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πα-
τρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν
30 κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· Λέγουσιν
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε, νῦν παρήρῃσια λαλεῖς
31 καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις· Νῦν οἶδαμεν, ὅτι
οἶδας πάντα καὶ οὐ χρειάν ἔχεις, ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ·
32 ἐν τούτῳ πιστεύομεν, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες· Ἀπε-
33 κρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε· Ἴδού, ἔρ-
χεται ὥρα καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕνα-
στος εἰς τὰ ἴδια καὶ ἐμὲ μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμι
33 μόνος, ὅτι ὁ πατήρ μετ' ἐμοῦ ἔστι· Ταῦτα λελάλη-
κα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλι-
ψιν ἔξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον·
- XVII.** 1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε· πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ

25. ἀλλ' om. GKS. dub. nobisc. L. — ib. ἀπαγγελῶ L.
32. τὴν om. L. — 33. θλίψιν ἔχετε GKS. — XVII. 1. καὶ ἐπά-
ρας . . . . . εἶπε· L. —

υἱός σου δοξάσῃ σε· Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἕξου- 2
 σίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν, ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ
 αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Ἄυτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, 3
 ἵνα γνωσκασί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν
 ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ 4
 τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι ἵνα
 ποιήσω· Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ 5
 σεαυτῷ τῇ δόξῃ, ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι
 παρὰ σοί· Ἐφανερώσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώ- 6
 ποις, οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν, καὶ
 ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.
 Νῦν ἔγνωκαν, ὅτι πάντα, ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ 7
 σοῦ ἐστιν· Ὅτι τὰ ῥήματα, ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα 8
 αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι
 παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν, ὅτι σύ με ἀπέ-
 στειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κό- 9
 σμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ
 εἰσὶ· Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστὶ καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, 10
 καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς· Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ 11
 κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρὸς σε
 ἔρχομαι· πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
 σου, ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὥσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς· Ὅτε 12
 ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς
 ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ
 οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπόλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,
 ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Νῦν δὲ πρὸς σε ἔρχομαι, 13
 καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν
 τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς· Ἐγὼ δέδωκα 14
 αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐ-
 τοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ

11. οὓς δέδωκάς μοι — 12. cf. Ps. 41, 10, 109, 8, 17.

15 εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. Οὐκ ἐρωτῶ, ἵνα ἄρῃς αὐτούς
 ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτούς ἐκ τοῦ πο-
 16 νηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ
 17 κόσμου οὐκ εἰμὶ. Ἀγίασον αὐτούς ἐν τῇ ἀληθείᾳ
 18 σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ
 ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτούς
 19 εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαν-
 20 τόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὣσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ
 περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πι-
 21 στευνόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ἵνα πάν-
 τες ἐν ὧσι, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν σοί,
 ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύ-
 22 σῃ, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν
 δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὣσιν ἐν, καθὼς
 23 ἡμεῖς ἐν ἔσμεν, Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα
 ὡσι τετελειωμένοι εἰς ἐν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος,
 ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς
 24 ἐμὲ ἠγάπησας. Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω, ἵνα
 ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κακεῖνοι ὡσι μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι
 τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με
 25 πρὸ καταβολῆς κόσμου. Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κό-
 σμος σε οὐκ ἔγνω· ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνω-
 26 σαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς
 τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπη-
 σάς με, ἐν αὐτοῖς ἢ καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.

XVIII. 1 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μα-
 θηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ Κεδρών, ὅπου
 ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐ-

16. καθ. ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τ. κ. L. — 17. σου om. L. —
 19. ἵνα ὡσιν καὶ αὐτοὶ ἡγ. L. — 20. πιστευσόντων — XVIII.
 1. τῶν Κέδρων —

τοῦ. Ἦιδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν, 2
τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν 3
σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπη-
ρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ
ὄπλων. Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' 4
αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; Ἀπε- 5
κρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ
παραδιδούς αὐτόν, μετ' αὐτῶν. Ὡς οὖν εἶπεν αὐ- 6
τοῖς· ὅτι ἐγὼ εἰμι· ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπε-
σον χαμαί. Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε· τίνα ζη- 7
τεῖτε; οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Ἀπε- 8
κρίθη ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ
ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. (Ἴνα πληρωθῇ ὁ 9
λόγος, ὃν εἶπεν· ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπόλεσα
ἐξ αὐτῶν οὐδένα.) Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαι- 10
ραν εἴλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως
δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ
ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ 11
Πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ πο-
τήριον, ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται 12
τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐ-
τόν. Καὶ ἀπήγαγον αὐτόν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· 13
ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας 14
τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέ-
σθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σί- 15

7. ἐπηρ. αὐτούς L. — 8. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς G^oL. — 11.
τὴν μάχαιράν σου — 14. ἀποθανεῖν ὑπὲρ τ. λ. L. —

μων Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής
 ἐκεῖνος ἦν γνωστός τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισῆλθε τῷ
 16 Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος
 εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἔξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής
 ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστός τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυ-
 17 ρωρῷ, καὶ εἰσῆγαγε τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παι-
 δίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μα-
 θητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· οὐκ
 18 εἰμί. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀν-
 θρακίαν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνον-
 το· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαι-
 19 νόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.
 20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρήρησά ἐλάλησα
 τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ
 ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ
 21 ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· τί με ἐπερωτᾶς;
 ἐπερωτήσον τοὺς ἀκηκόοντας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς·
 22 ἴδε, οὗτοι οἶδασιν, ἃ εἶπον ἐγώ. Ταῦτα δὲ
 αὐτοῦ εἰπόντος εἰς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκώς ἔδωκε
 ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιε-
 23 ρεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα,
 μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς, τί με δέ-
 24 ρεις; Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον
 25 πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέ-
 τρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ·
 μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖ-
 26 νος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων
 τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὧν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ

15. καὶ ἄλλος KL. — 20. ἐν τῇ συναγ. — ib. ὅπου πάν-
 τοθεν — ib. πάντοτε S. p. Sch. — 24. οὖν om. GKS. —

ὡτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;
 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ 27
 ἐφώνησεν.

Ἄγρουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς 28
 τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐα. καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον
 εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγω-
 σι τὸ πάσχα. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς 29
 καὶ εἶπε· τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώ-
 που τούτου; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰ μὴ 30
 ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.
 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς 31
 καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον οὖν
 αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδέ-
 να. (Ἴνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ, ὃν εἶπε ση- 32
 μαίνων, ποῖῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.) Εἰς- 33
 ἦλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος καὶ
 ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασι-
 λεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 34
 ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ
 ἐμοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· μήτι ἐγώ Ἰουδαῖός 35
 εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν
 σε ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· ἡ βα- 36
 σιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἰ ἐκ
 τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται
 ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰου-
 δαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.
 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; 37
 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεὺς εἰμι
 ἐγώ. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα

27. ἠρνήσ. Πέτρος I. — 28. πρωῒ. G^oL. — 33. πάλιν
 εἰς τὸ πρ. I. — 34. Ἀπεκρ. Ἰησ. I. — 36. ὁ om. KG^oL. —

εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. πᾶς ὁ
 38 ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. Λέγει
 αὐτῷ ὁ Πιλάτος· τί ἐστὶν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰ-
 πὼν πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει
 39 αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. Ἔστι
 δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πά-
 σχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν
 40 Ἰουδαίων; Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες λέγοντες·
 μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς
 ληστής.

XIX. 1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ
 2 ἔμαστιγώσεν. Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφα-
 νον ἐξ ἀκάνθων ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ καὶ ἰμά-
 3 τιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, Καὶ ἔλεγον·
 χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ εἰδὼν αὐτῷ
 4 ῥαπίσματα. Ἐξῆλθε οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος
 καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γινῶ-
 5 τε, ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. (Ἐξῆλθεν
 οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ
 τὸ πορφυροῦν ἰμάτιον.) καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε, ὁ ἄν-
 6 θρωπος. Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες· σταύρωσον, σταύρω-
 σον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτὸν
 ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐ-
 7 τῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς
 νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀπο-
 8 θανεῖν, ὅτι ἐαυτὸν υἱὸν θεοῦ ἐποίησεν. Ὅτε οὖν
 ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβή-

39. ἀπολύσω ὑμῖν (bis) L. — XIX. 4. Ἐξῆλθε πάλιν GK. — ib. Καὶ ἐξῆλθε πάλιν L. — 6. σταύρωσον, σταύρωσον. — 7. τοῦ θεοῦ — ib. υἱὸν θεοῦ ἐαυτὸν KL. —

θη. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέ- 9
γει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν
οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· ἐμοὶ 10
οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας, ὅτι ἔξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε
καὶ ἔξουσίαν ἔχω ἀπολύσαί σε; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰη- 11
σοῦς· οὐκ εἶχες ἔξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ
ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ-
σοι μεῖζονα ἁμαρτίαν ἔχει. Ἐκ τούτου ἐζητεῖ ὁ Πι- 12
λάτος ἀπολύσαι αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέ-
γοντες· ἂν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καί-
σαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἐαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ
Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λό- 13
γον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ
βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ
δὲ Γαββαθᾶ. (Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα 14
δὲ ὡσεὶ ἕκτη.) καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε, ὁ βασι-
λεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἄρον, ἄρον, σταύ- 15
ρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα
ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ
ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδω- 16
κεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν
Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον.

Καὶ βασιτάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς 17
τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ
Γολγοθᾶ, Ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν καὶ μετ' αὐτοῦ 18
ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰη-
σοῦν. Ἐγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν 19
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Να-
ζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Τοῦτον οὖν τὸν 20

10. οἶν om. G* dub. K. — 11. ὁ pr. om. G^oKL. — 12. αὐ-
τὸν π. — 13. τῶν λόγων τούτων L. — 14. ὥρα ἦν ὡς ἕκτη.
I. pr. Sch. — 16. ἀπήγαγον — ib. καὶ ἤγαγον om. I. —

- τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ
- 21 ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί. Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράψῃς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος
- 22 εἶπε· βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ
- 23 Πιλάτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄρόφατος, ἐκ τῶν
- 24 ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὄλου. Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. (ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἢ λέγουσα· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.) οἱ μὲν οὖν στρατιῶται
- 25 ταῦτα ἐποίησαν. Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδα-
- 26 ληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα, ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· γύναι, ἰδοῦ, ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἰδοῦ, ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐ-
- 27 τὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ
- 29 γραφὴ, λέγει· διψῶ. Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσσώπῳ
- 30 περιθέντες προσήγγικαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Ὅτε

20. τῆς πόλεως ὁ τόπος — 24. Ps. 22, 19. — 26. ἴδε, ὁ υἱός σου G^oKL. — 27. ἴδε L. p. Sch. — ib. ὁ μαθητὴς αὐτῆν GKS. — 28. cf. Ps. 69, 22.

οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ 31 τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ 32 μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόν- 33 τες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, Ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐ- 34 τοῦ τὴν πλευρὰν ἐνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὸς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινῆ 35 αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία· καὶ κείνος οἶδεν, ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα, 36 ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὅσοι οὖν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· ὄψονται, εἰς 37 ὃν ἐξεκέντησαν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσήφ 38 ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἤρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλθε δὲ καὶ Νι- 39 κόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. Ἐλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν 40 αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, 41

31. Rec: ἐκείνη prob. Sch. — 35. ἵνα ὑμεῖς — 36. Ex. 12, 46. Ps. 34, 20. — 37. Zach. 12, 10. — 38. Ἰωσήφ ἀπὸ Ἀρ. L. — 39. ὡσεὶ — 40. ἐν ὀθονίοις G*KS. —

ὅπου ἐσταυρώθη, κήπος καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον
 42 καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ
 τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνη-
 μεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

XX. 1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαλη-
 νὴ ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον,
 2 καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημεῖου. Τρέ-
 χει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς
 τὸν ἄλλον μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει
 αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημεῖου, καὶ οὐκ
 3 οἶδαμεν, πῶς ἔθηκαν αὐτόν. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέ-
 τρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνη-
 4 μεῖον. Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθη-
 τῆς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθε πρῶτος
 5 εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύνσας βλέπει κείμενα
 6 τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. Ἐρχεται οὖν Σίμων
 Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνη-
 7 μεῖον καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα. Καὶ τὸ σου-
 δάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν
 ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα
 8 τόπον. Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, ὁ
 ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευ-
 9 σεν· Οὐδέπω γὰρ ἤδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐ-
 10 τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς
 11 ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τὸ
 μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκλυψεν
 12 εἰς τὸ μνημεῖον, Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευ-
 κοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς
 13 τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ
 λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐ-

τοῖς· ὅτι ἤραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα, ποῦ
 ἔθνηκαν αὐτόν. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς 14
 τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ
 ᾔδει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· γύ- 15
 ναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα, ὅτι ὁ
 κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας
 αὐτόν, εἰπέ μοι, ποῦ ἔθνηκας αὐτόν· κἀγὼ αὐτόν
 ἄρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μαρία. στριφεῖσα 16
 ἐκείνη λέγει αὐτῷ· ῥαββουνί (ὃ λέγεται, διδάσκαλε).
 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· μή μου ἄπτον· οὐπω γὰρ 17
 ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς
 τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς
 τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ
 θεὸν ὑμῶν. Ἐρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλ- 18
 λουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι εἶώρακε τὸν κύριον καὶ
 ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τῇ μιᾷ τῶν 19
 σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν
 οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,
 ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐ-
 τοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς 20
 τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ
 μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ 21
 Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ
 πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνε- 22
 φύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. Ἄν
 23
 τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τι-
 νων κρατῆτε, κεκρατῆνται.

14. Ταῦτα εἰποῦσα GKSL. — ib. ὅτι Ἰησοῦς ἐστι GKL.
 — 15. αὐτόν ἔθνηκας — 16. λέγει αὐτῷ Ἐβραϊστί· G*S.
 dub. L. — 23. ἀφῆνται L. —

- 24 Θωμᾶς δέ, εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δί-
 25 δυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλε-
 γον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἐώρακαμεν τὸν κύ-
 ριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν
 αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν
 μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὴν χειρᾶ μου
 26 εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ'
 ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ
 Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν
 κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρή-
 27 νη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· φέρε τὸν δάκτυλόν
 σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χειρὰς μου, καὶ φέρε τὴν χειρᾶ
 σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου· καὶ μὴ γίνου
 28 ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶ-
 29 πεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. Λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας· μα-
 κάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.
- 30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰη-
 σοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γε-
 31 γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· Ταῦτα δὲ γέγραπται,
 ἵνα πιστεύσητε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς
 τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνό-
 ματι αὐτοῦ.

XXI. 1 Μετὰ ταῦτα ἐφανερώσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς
 τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος.
 2 ἐφανερώσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος
 καὶ Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναήλ,
 ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου

25. εἰς τὸν τόπον L. — 28. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς —
 (Καὶ S. servat cum rec.) — 29. Θωμᾶ, πεπίστευκας — 31.
 ὅτι Ἰησοῦς GKSL. —

καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐ- 3
 τοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἀλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ·
 ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν
 εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν
 οὐδέν. Πρωίας δὲ ἤδη γενομένης ἔσθη ὁ Ἰησοῦς εἰς 4
 τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταί, ὅτι Ἰη-
 σοῦς ἐστι. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· παιδία, μὴ 5
 τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὐ. Ὁ δὲ 6
 εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου
 τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐ-
 τὸ ἐλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.
 Λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, 7
 τῷ Πέτρῳ· ὁ κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκού-
 σας, ὅτι ὁ κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο (ἦν
 γὰρ γυμνός), καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν.
 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον (οὐ γὰρ 8
 ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηγῶν δια-
 κοσίω) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν 9
 ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσι ἀνθρακιὰν κειμένην
 καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ 10
 Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων, ὧν ἐπίασατε
 νῦν. Ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσε τὸ δίκτυον 11
 ἐπὶ τῆς γῆς μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντή-
 κοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ
 δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε, ἀριστήσατε. 12
 οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ
 τίς εἶ; εἰδότες, ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. Ἐρχεται οὖν ὁ 13
 Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς
 καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο ἤδη τρίτον ἔφατε- 14

XXI. 3. ἀνέβησαν — ib. εὐθύς om. L. p. Sch. — 4. ἔσθη
 Ἰησοῦς ἐπὶ L. — 11. εἰς τὴν γῆν L. — 13. οὖν om. GKL. —

ρώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερωθεὶς ἐκ νεκρῶν.

- 15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. λέγει
- 16 αὐτῷ· βόσκει τὰ ἀρνία μου. Λέγει αὐτῷ πάλιν δευτερον· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποιμαίνε
- 17 τὰ πρόβατά μου. Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ
- 18 ὁ Ἰησοῦς· βόσκει τὰ πρόβατά μου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐξώνουνες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις, ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει, ὅπου οὐ
- 19 θέλεις. Τοῦτο δὲ εἶπε σημαίνων, ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητήν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ εἶπε· κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε; Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος δὲ τί;
- 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σὺ ἀκολούθει μοι. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ'· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;
- 24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν, ὅτι ἀληθὴς
- 25 ἐστὶν ἢ μαρτυρία αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλά,

ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα εἰὰν γράφηται καθ' ἕνα, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. [Ἀμήν.]

ΠΡΑΞΕΙΣ

ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάν- 1
των, ὧ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ
διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀπο- 2
στόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνε-
λήφθη. Οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ 3
παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσ-
σαράκοντα ὀπιτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ
τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ συναλιζόμενος πα- 4
ρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι,
ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκού-
σατέ μου. Ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς 5
δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς
ταύτας ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων 6
αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκα-
θιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Εἶπε δὲ πρὸς 7
αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστι γινῶναι χρόνους ἢ καιρούς,
οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. Ἀλλὰ λή- 8
ψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ'
ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ

- καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως
 9 ἐσχάτου τῆς γῆς. Καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐ-
 τῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν
 10 ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν
 οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο
 11 παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, Οἱ καὶ εἶ-
 πον· ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς
 τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ'
 ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον
 ἔθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.
- 12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους
 τοῦ καλουμένου ἔλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ,
 13 σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν
 εἰς τὸ ὑπερῶνον, οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος
 καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος
 καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος
 Ἀλφαῖον καὶ Σίμων ὁ ζηλωτῆς καὶ Ἰούδας Ἰακώ-
 14 βον. Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυ-
 μαδὸν τῇ προσερχῇ [καὶ τῇ δεήσει] σὺν γυναιξὶ καὶ
 Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς
 15 αὐτοῦ. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέ-
 τρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνο-
 16 μάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσι). Ἄνδρες
 ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν
 προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ
 περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν
 17 Ἰησοῦν, Ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχε

10. ἐν ἐσθήσει λευκαῖς L. — 13. εἰς τὸ ὑπ. ἀνέβ. L. —
 ib. Ἰωάνν. κ. Ἰάκ. L. — 14. καὶ τῇ δεήσει om. GL. dub. K. —
 — ib. σὺν poster. om. L. — 15. ἐν μέσῳ τ. ἀδελφῶν L. — 16.
 ταύτην om. L. — ib. cf. Ps. 41, 10. — 17. σὺν ἡμῶν —

τὸν κληρὸν τῆς διακονίας ταύτης. Οὗτος μὲν οὖν 18
ἐπέθετο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ πρηνὴς
γενόμενος ἐλάκησε μέσος καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ, Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς 19
κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον
ἐνεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμά, τοῦτ' ἔστι
χωρίον αἵματος. Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· 20
γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ
κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι
ἔτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν 21
παντὶ χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ
κύριος Ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος 22
Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν,
μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν
ἕνα τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλού- 23
μενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματ-
θίαν. Καὶ προσευξάμενοι εἶπον· σύ, κύριε, καρ- 24
διογενῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων
τῶν δύο ἕνα λαβεῖν τὸν κληρὸν τῆς διακονίας ταύ- 25
της καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι
εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐ- 26
τῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συγκα-
τεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς 1 Π.
πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό.
Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερο- 2
μένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον, οὗ

18. ἐκ τοῦ μισθοῦ — 19. Ἀκελδαμάχ L. — 20. Ps. 69, 26.
109, 8. — ib. λαβέτω L. — 21. χρόνῳ φ L. — 23. Βαρσαββᾶν
L. — 24. ἐκ τούτ. τ. δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω. — 25. λαβ. τ. τόπον
L. — ib. ἀφ' ἧς L. — 26. κλήρ. αὐτοῖς L. —

- 3 ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ὄφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκα-
 4 στον αὐτῶν, Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος
 αἰρίου· καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις, καθὼς
 5 τὸ πνεῦμα εἰδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἦσαν δὲ
 ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλα-
 6 βεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γε-
 νομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ
 συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
 7 λαλούντων αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύ-
 μαζον λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· οὐκ ἰδοὺ πάντες οὐ-
 8 τοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἡμεῖς
 ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἔγεν-
 9 νήθημεν, Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται καὶ οἱ
 κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ
 Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε
 10 καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λι-
 βύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥω-
 11 μαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ
 Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέροις
 12 γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; Ἐξίσταντο δὲ
 πάντες καὶ θαυμάζοντες, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες·
 13 τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; Ἄλλοι δὲ διακλενάζοντες
 ἔλεγον· ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσὶ.
 14 Σταθεῖς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα ἐπῆρε τὴν
 φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς· ἄνδρες Ἰου-
 δαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦ-
 15 του ὑμῶν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά
 μου. Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι με-

11. 4. ἀποφθ. αὐτοῖς. L. — 7. πάντες prius om. KSL. —
 ib. πρὸς ἀλλήλους om. L. — 12. τί θέλει L. — 13. κλενάζου-
 τες —

θύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· Ἀλλὰ 16
 τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·
 Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, 17
 ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ
 προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
 καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρε-
 σβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται· Καίγε 18
 ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν
 ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου,
 καὶ προφητεύσουσι· Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐ- 19
 ρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ
 πῦρ καὶ ἀτμίδια καπνοῦ· Ὁ ἥλιος μεταστραφήσε- 20
 ται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἢ ἐλθεῖν
 τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ· Καὶ 21
 ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου, σω-
 θήσεται· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λό- 22
 γους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ
 τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέ-
 ρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν
 μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε, Τοῦτον τῇ 23
 ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον λα-
 βόντες, διὰ χειρῶν ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε.
 Ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανά- 24
 του, καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
 αὐτοῦ· Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· προωρώμην τὸν 25
 κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου
 ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· Διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ 26

16 sq: Joel. 3, 1 sq. — 17. ἐνύπνια ἐνυπν. — 20. πρὶν
 ἐλθεῖν L. — 22. καθὼς αὐτοὶ L. — 23. ἔκδοτον διὰ χειρὸς
 L. — ib. ἀνείλετε G*c. rec. — 25. sqq: Ps. 16, 8 sqq. — 26.
 ηὐφράνθη L. —

- καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ
 27 καὶ ἡ σὰρξ μου κατασηκνώσει ἐπ' ἐλπίδι, "Οτι οὐκ
 ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδου, οὐδὲ δώσεις
 28 τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ἐγνώρισάς μοι
 ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προς-
 29 ὄπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔξὸν εἰπεῖν μετὰ παρ-
 ῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι
 καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μῆμα αὐτοῦ ἔστιν
 30 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν
 ὑπάρχων καὶ εἰδώς, ὅτι ὅρκω ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς
 ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀνα-
 στήσῃ τὸν Χριστόν, καθίσει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ,
 31 Προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ,
 ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ἄδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ
 32 αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστη-
 33 σεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἔσμεν μάρτυρες. Τῇ
 δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ
 ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε
 34 τοῦτο, ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. Οὐ γὰρ
 Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν
 35 ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἔως
 ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
 36 Ἀσφαλῶς οὖν γνωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ
 κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν
 Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἔστανυρώσατε.
 37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἰπόν τε

27. εἰς ἄδην L. — 29. cf. 1 Reg. 2, 10. — 30. cf. 2 Sam. 7, 12. Ps. 89, 4 sq. — ib. τὸ κ. σάρκα ἀν. τ. Χρ. om. GKL. — ib. ἐπὶ τὸν θρόνον L. — 31. οὔτε ἐγκατελείφθη — οὔτε L. — ib. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ om. GL. dub. K. — 33. νῦν om. G^oL. — 34 sq: Ps. 110, 1. — 36. ὅτι κύριον κ. Χρ. αὐτὸν — 37. τῇ καρδίαν L. —

πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί
 ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς 38
 αὐτούς· μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν
 ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
 καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ὅτι 39
 γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶ-
 σι τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσῃται κύριος
 ὁ θεὸς ἡμῶν. Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύ- 40
 ρετο καὶ παρεκάλει λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς
 τῆς σκολιᾶς ταύτης. Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξά- 41
 μενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθη-
 σαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλια.

Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀπο- 42
 στόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου
 καὶ ταῖς προσευχαῖς. Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, 43
 πολλὰ τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων
 ἐγένετο. Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ ἀν- 44
 τὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά· Καὶ τὰ κτήματα καὶ 45
 τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι,
 καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε, Καθ' ἡμέραν τε προσ- 46
 καρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε
 κατ' οἶκον ἄρτον μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
 καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ 47
 ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσ-
 ετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαι- 4 III.
 ρον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, τὴν ἐν-
 νάτην. Καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ 2

40. διεμαρτύρατο Kl. — ib. παρεκ. αὐτοὺς λέγ. L. —

41. ἀσμένως om. L. — 47. καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό. L. (ita
 ut c. III. incipiat: Πέτρος δέ). —

ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν εἰτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς
 τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὠραιάν, τοῦ αἰ-
 τεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱε-
 3 ρόν. Ὅς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰς-
 4 ίναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Ἀτε-
 νίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπε· βλέ-
 5 ψον εἰς ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι
 6 παρ' αὐτῶν λαβεῖν. Εἶπε δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ
 χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδω-
 μι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου
 7 ἔγειραι καὶ περιπάτει. Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δε-
 ξιάς χειρὸς ἤγειρε, παραχοῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐ-
 8 τοῦ αἰ βάσεις καὶ τὰ σφυρά· Καὶ ἐξαλλόμενος
 ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ
 ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν.
 9 Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰ-
 10 τοῦντα τὸν θεόν· Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτόν, ὅτι οὗτος
 ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὠραιᾷ
 πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστά-
 σεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.
 11 Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην,
 συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ
 12 καλουμένῃ Σολομῶνος ἔκθαμβοι. Ἰδὼν δὲ Πέτρος
 ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί
 θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ; ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδία
 δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιημένοι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;
 13 Ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν
 πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν
 ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ

7. ἤγειρεν αὐτόν· L. — 11. Κρατ. δὲ τοῦ λαθέντος χω-
 λοῦ — 13. ὑμεῖς παρεδώκατε —

πρόσωπον *Πιλάτου*, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν.
 Ἔμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἤτι- 14
 σασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, Τὸν δὲ ἀρχι- 15
 γὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νε-
 κρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει 16
 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε,
 ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἢ δι' αὐτοῦ
 ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων
 ὑμῶν. Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα, ὅτι κατὰ ἄγνοιαν 17
 ἐπράξατε, ὡς περ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ θεὸς 18
 ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφη-
 τῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστόν, ἐπλήρωσεν οὕτω.
 Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆ- 19
 ναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθῃσι καιροὶ
 ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, Καὶ ἀπο- 20
 στείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστόν,
 Ὅν δεῖ οὐρανὸν μὲν δεῖξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκα- 21
 ταστάσεως πάντων, ὃν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόμα-
 τος τῶν ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος. Μωϋ- 22
 σῆς μὲν πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν· ὅτι προφήτην
 ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν
 ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα, ὅσα
 ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ, ἣτις 23
 ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθή-
 σεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ πάντες δὲ οἱ προφηταὶ 24
 ἀπὸ *Σαμουὴλ* καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ
 κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. Ἔμεῖς ἐστε οἱ 25

18. προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστόν αὐτοῦ L. — 20. προ-
 κειρηγμένον — 21. διὰ στ. πάντων ἁγίων αὐτοῦ — ib. τῶν
 ἁγ. ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφ. L. — ib. ἀπ' αἰῶνος unc. incl.
 K. — 22. μὲν γὰρ — ib. πρὸς τ. πατέρας om. L. — ib. cf.
 Deut. 18, 15. — 24. προκατήγγειλαν — 25. οἱ om. rec. —

υιοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ
 θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ·
 καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ
 26 πατριαὶ τῆς γῆς. Ὑμῶν πρῶτον ὁ θεὸς ἀναστήσας
 τὸν παῖδα αὐτοῦ [Ἰησοῦν] ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλο-
 γοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν
 πονηριῶν ὑμῶν.

IV. 1 *Δαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν*
 αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ
 2 *Σαδδουκαῖοι, Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς*
 τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστα-
 3 *σιν τὴν ἐν νεκρῶν. Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χει-*
 ρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ
 4 *ἑσπέρα ἤδη. Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον*
 ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ
 5 *χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆ-*
 ναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ
 6 *γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ, Καὶ Ἄναν τὸν ἀρ-*
 χιερέα, καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον,
 7 *καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. Καὶ στήσαν-*
 τες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνά-
 8 *μει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; Τό-*
 τε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐ-
 9 *τοὺς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ*
 Ἰσραὴλ, *Εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐερ-*
 γεσία ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται,
 10 *Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ,*
 ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου,
 ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,

25. Gen. 12, 3. — ib. καὶ τῷ σπ. — 26. Ἰησοῦν om. GSL.
 dub. K. — IV. 5. ἐν Ἱερουσ. L. — 7. ἐν μέσῳ GKS. —

ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγής.
 Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἔξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν 11
 οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. Καὶ 12
 οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνο-
 μά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀν-
 θρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. Θεωροῦντες δὲ 13
 τὴν τοῦ Πέτρον παρόρησιαν καὶ Ἰωάννου, καὶ κατα-
 λαβόμενοι, ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶ-
 ται, ἐθαύμαζον (ἐπεγίνωσκόν τε αὐτούς, ὅτι σὺν τῷ
 Ἰησοῦ ἦσαν), Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐ- 14
 τοῖς ἐστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντει-
 πεῖν. Κελεύσαντες δὲ αὐτούς ἔξω τοῦ συνεδρίου 15
 ἀπελθεῖν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τί 16
 ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνω-
 στὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν
 Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι.
 Ἄλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῆ εἰς τὸν λαόν, 17
 ἀπειλῆ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. Καὶ καλέσαντες 18
 αὐτούς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγε-
 σθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ 19
 δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτούς
 εἶπον· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκού-
 ειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. Οὐ δυνάμεθα γὰρ 20
 ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. Οἱ δὲ 21
 προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκον-
 τες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι
 πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. Ἐτῶν 22

11. cf. Ps. 118, 22. — ib. τῶν οἰκοδόμων L. — 12. οὐδέ
 γὰρ ὄν. L. — 14. Τόν τε ἄνθρ. L. — 16. ἀρνεῖσθαι L. — 17.
 ἀπειλῆ, om. L. — 19. εἶπον πρὸς αὐτούς· L. —

γὰρ ἦν πλείονων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος, ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

- 23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
- 24 πρεσβύτεροι εἶπον. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπον· δέσποτα, σὺ ὁ θεός, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν
- 25 θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, Ὁ διὰ στόματος Δαυὶδ παιδός σου εἰπών· ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη
- 26 καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
- 27 κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ,
- 28 Ποῦῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρτισε
- 29 γενέσθαι. Καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρόρησίας πά-
- 30 σης λαλεῖν τὸν λόγον σου, Ἐν τῷ τὴν χειρὰ σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιμ καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι
- 31 διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι· καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρόρησίας.
- 32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶ ἐλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.
- 33 Καὶ μεγάλη δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀποστολοὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε

25. Δ. τοῦ παιδ. σ. — ib. ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στ. Δ. π. σ. L. — ib. Ps. 2, 1. — 27. ἐν τῇ πόλει ταύτῃ om. rec. —

μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις 34
 ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰ-
 κῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πι-
 πρασκομένων. Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν 35
 ἀποστόλων· διεδίδοτο δὲ ἐκάστῳ, καθότι ἂν τις
 χρειάν εἶχεν. Ἰωσῆς δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας 36
 ὑπὸ τῶν ἀποστόλων (ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον υἱὸς
 παρακλήσεως), Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, Ὑπάρχων- 37
 τος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα καὶ ἔθη-
 κε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. Ἀνὴρ δέ 1 V.
 τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ
 ἐπόλησε κτήμα, Καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, 2
 συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ ἐνέγκας μέ-
 ρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.
 Εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ σατα- 3
 νᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ
 ἄγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;
 Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἔξουσίᾳ 4
 ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα
 τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ.
 Ἀκούων δὲ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέ- 5
 ψυξε. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς
 ἀκούοντας ταῦτα. Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συν- 6
 ἔστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο 7
 δὲ ὡς ὠρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ
 εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσηλθεν. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ 8
 Πέτρος· εἶπέ μοι, εἰ τοσούτον τὸ χωρίον ἀπέδοσθε;
 ἡ δὲ εἶπε· ναί, τοσούτου. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς 9

36. Ἰωσήφ δὲ L. — ib. ἀπὸ τ. ἀποστ. L. — V. 5. ὁ Ἀνα-
 νίας GSL. — ib. ταῦτα om. L. — 8. Ἀπεκρ. δὲ πρὸς αὐτὴν
 Πέτρος L. —

- αὐτήν· τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου
 10 ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσί σε. Ἔπεσε δὲ παρα-
 χρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν. εἰσελ-
 θόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξε-
 11 νέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγένε-
 το φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ
 12 πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. Διὰ δὲ τῶν χειρῶν
 τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ
 πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ
 13 Σολομῶνος· Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶ-
 14 σθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός (Μᾶλλον
 δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθην
 15 ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν), Ὡστε κατὰ τὰς πλατείας
 ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ
 κραβάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιά ἐπι-
 16 σκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος
 τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς
 καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες
 ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.
 17 Ἀναστάς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐ-
 τῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν
 18 ζήλου, Καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς
 ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.
 19 Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας
 20 τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπε· Πορεύεσθε
 καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ
 21 ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον
 ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκον. παραγε-
 νόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν

15. Ὡστε καὶ εἰς τὰς πλατ. L. — ib. ἐπὶ κλινῶν L. —

τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν
 Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοκτήριον, ἀχθῆναι
 αὐτούς. Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὖρον 22
 αὐτούς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν
 λέγοντες· ὅτι τὸ μὲν δεσμοκτήριον εὖρομεν κεκλεισμέ- 23
 ρον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας
 πρὸ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὖρομεν.
 Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ, τε ἱερεὺς καὶ 24
 ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν
 περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. Παραγενόμενος 25
 δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς [λέγων]. ὅτι ἰδοῦ, οἱ ἄν-
 δρες, οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ,
 ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν 26
 ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτούς οὐ
 μετὰ βίας· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα μὴ λιθα-
 σθῶσιν. Ἀγαθόντες δὲ αὐτούς ἔστησαν ἐν τῷ συνε- 27
 δρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς ὁ ἀρχιερεὺς λέγων· 28
 οὐ παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ
 τῷ ὀνόματι τούτου; καὶ ἰδοῦ, πεπληρώκατε τὴν Ἰε-
 ρουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν
 ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἀποκρι- 29
 θεὶς δὲ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον· πειθαρχεῖν
 δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. Ὁ θεὸς τῶν 30
 πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε
 κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· Τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγόν 31
 καὶ σωτήρα ὑψώσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν
 τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν 32
 αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα

23. μὲν om. L. — ib. ἔξω ἐστῶτας πρὸ — 24. ἱερεὺς καὶ
 ὁ om. L. — 25. λέγων om. GSL. dub. K. — 26. ἵνα om. L.
 — 28. οὐ om. L. — 32. Καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ μάρτυρές ἐσμεν
 L. — ib. δὲ om. L. —

δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐ-
 33 τῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο
 34 ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστάς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ
 Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος, τί-
 μιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τι τοὺς
 35 ἀποστόλους ποιῆσαι. Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες
 Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις
 36 τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. Πρὸ γὰρ τούτων τῶν
 ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς λέγων εἶναι τινα ἑαυτόν, ᾧ
 προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς
 ἀνηρέθη, καὶ πάντες, ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθη-
 37 σαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη
 Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς,
 καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος
 ἀπώλετο, καὶ πάντες, ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διασκορ-
 38 πίσθησαν. Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ
 τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἐάσατε αὐτούς· — ὅτι,
 εἰ ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλή αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο,
 39 καταλυθήσεται, εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνασθε κα-
 ταλῦσαι αὐτό, — μήποτε καὶ θεομάχοι εὐρεθῆτε.
 40 Ἐπίσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς
 ἀποστόλους δειψάντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ
 41 ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ μὲν
 οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνε-
 δρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος κατηξιώθησαν ἀτιμα-
 42 σθῆναι. Πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἴ-
 κων οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι
 Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

34. βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους L. — 36. ᾧ προσεκλήθη KL.
 — ib. ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακ. L. — 39. οὐ δυνήσεσθε L.
 — ib. καταλῦσαι αὐτούς G⁰L. — 41. ὑπ. τ. ὀνόμ. αὐτοῦ —

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων 1 VI.
 τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν
 πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ δια-
 κονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. Προσκαλε- 2
 σάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶ-
 πον· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν, ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λό-
 γον τοῦ θεοῦ διακοπεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε 3
 οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπί-
 πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσο-
 μεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ 4
 καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκατερέησομεν. Καὶ 5
 ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ
 ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ
 πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ
 Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον
 προσήλυτον Ἀντιοχέα, Οὓς ἕστησαν ἐνώπιον τῶν 6
 ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς
 χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠῤῥαυε, καὶ ἐπλη- 7
 θύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφό-
 δρα· πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.
 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως 8
 ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Ἀνέ- 9
 στησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης
 Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν
 ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ,
 Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύμα- 10
 τι, ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας· ὅτι 11
 ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάβεσημα εἰς
 Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν. Συνεικίνησάν τε τὸν λαὸν 12

VI. 3. ἁγίου om. G^oL. — ib. καταστήσωμεν — 8. πλήρης
 πίστεως κ. δυν. — 9. καὶ Ἀσίας om. L. —

καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συν-
 13 ἔδριον. Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ πάύεται ῥήματα λαλῶν κατὰ
 14 τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου. Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος· ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗ-
 τος καταλύσει τὸν τόπον τούτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη,
 15 ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. Καὶ ἀτεινίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον
VII. 1 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου. Εἶ-
 2 πε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; Ὁ δὲ ἔφη· ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ
 θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι
 ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν
 3 Χαρρῶάν, Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς
 σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν,
 4 ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἔξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαιῶν κα-
 τώκησεν ἐν Χαρρῶάν. κάκειθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν
 τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετόκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύ-
 5 την, εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε· Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ
 κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγεί-
 λατο αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρ-
 ματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.
 6 Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐ-
 τοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ
 7 καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια. Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἔ-
 ἴαν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός, καὶ μετὰ
 ταῦτα ἔξελεύσονται καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ

13. ῥήματα βλάβημα λαλ. — ib. τοῦ ἁγίου τούτου —
 15. ἅπαντες GS. c. rec. — VII. 2. cf. Gen. 12, 1. — 3. εἰς
 γῆν G^oKS. c. rec. — 6 sq: Gen. 15, 13 sq. —

τούτω. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ 8
 οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ
 ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ ὁ Ἰσαάκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰα-
 κώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι 9
 ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον, καὶ
 ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πα- 10
 σῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ
 σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κα-
 τέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν
 οἶκον αὐτοῦ. Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἴ- 11
 γύπτου καὶ Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὐ-
 ρισκόν χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. Ἀκούσας δὲ 12
 Ἰακώβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ ἐξαπέστειλε τοὺς πα-
 τέρας ἡμῶν πρῶτον. Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνω- 13
 ρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγέν-
 ητο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ. Ἀποστείλας 14
 δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ
 καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐν ψυχαῖς ἑβδομή-
 κοντα πέντε. Κατέβη δὲ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ 15
 ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, Καὶ μετε- 16
 τέθησαν εἰς Συχέμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι, ᾧ
 ὠνήσατο Ἀβραάμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν
 Ἐμμὼρ τοῦ Συχέμ. Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος 17
 τῆς ἐπαγγελίας, ἧς ὤμοσεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ,
 ἠΐξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, Ἀχρὶς 18
 οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.

8. Gen. 17, 10 sq. — 9. cf. Gen. 37, 28—39, 1. — 10.
 ἐξείλετο G^sS. c. rec. — 12. οὐτία L. — ib. εἰς Αἴγυπτον L.
 — 14. Ἰακώβ τ. πατ. αὐτοῦ L. — ib. αὐτοῦ posterius om.
 GSL. dub. K. — 15. Καὶ κατέβη Ἰακ. L. — 16. ὁ ὠνήσ. —
 ib. Ἐμμὼρ GKS. c. rec. — ib. τοῦ ἐν Σ. L. — 17. cf. Ex. 1, 7.
 — ib. ἧς ὠμολόγησεν L. — 18. ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον L. —

- 19 Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσε τοὺς
πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν
20 εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη
Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ. ὃς ἀνετράφη μῆνας
21 τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς [αὐτοῦ]. Ἐκτεθέντα
δὲ αὐτὸν ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ
22 ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἴον. Καὶ ἐπαιδεύθη
Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν
23 λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ
τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐ-
τοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοὺς υἱοὺς
24 Ἰσραὴλ. Καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον ἡμίνατο, καὶ
ἐποίησεν ἐκδίησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν
25 Αἰγύπτιον. Ἐνόμιζε δὲ συνέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐ-
τοῦ, ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σω-
26 τηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
ᾤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς
εἰς εἰρήνην εἰπών· ἄνδρες, ἀδελφοὶ ἐστε ὑμεῖς· ἵνα
27 τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον
ἀπόσατο αὐτὸν εἰπών· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
28 καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις,
29 ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Ἐφυγε δὲ
Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν
30 γῆ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρω-
θέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα ᾤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βᾶ-

20. cf. Ex. 2, 2. — ib. αὐτοῦ om. GSL. dub. K. — 21.
Ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ L. — ib. ἀνείλετο G+S. c. rec. — 22.
καὶ ἐν ἔργοις GKS. c. rec. — ib. αὐτοῦ poster. om. rec. —
24. cf. Ex. 2, 11. — 26. Τῇ τε KL. — ib. συνήλλασεν L. —
ib. ὑμεῖς om. L. — 30. cf. Ex. 3, 2 sqq. —

του. Ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμασε τὸ ὄραμα· 31
 προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ
 κυρίου πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, 32
 ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰα-
 κώβ. Ἐντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κα-
 τανοῆσαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· λῦσον τὸ ὑπό- 33
 δημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ ἔστηκας,
 γῆ ἁγία ἐστίν. Ἰδὼν εἰδὼν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ 34
 μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν
 ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦ-
 ρο, ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν Μωϋ- 35
 σῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἄρ-
 χοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ λυ-
 τρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος
 αὐτῷ ἐν τῇ βιάτῳ. Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας 36
 τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἔρυνθρᾷ
 θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. Οὗ- 37
 τός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· προ-
 φήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν
 ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε. Οὗτός ἐστιν ὁ 38
 γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγ-
 γέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν
 πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν,
 Ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, 39
 ἀλλ' ἀπόσαντο καὶ ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
 εἰς Αἴγυπτον, Εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν· ποίησον ἡμῖν 40
 θεούς, οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὐ-

31. ἐθαύμαζε GKS. — ib. πρὸς αὐτόν om. L. dub. K. —
 33. ἐφ' ᾧ L. — 35. ἀπέσταλκε σὺν χ. L. — 36. Αἰγύπτου — ib.
 ἐν τῇ Αἰγύπτῳ L. — 37. Deut. 18, 15. — ib. ὁ θεὸς ὑμῶν K.
 (sed dub.) c. rec. — ib. αὐτοῦ ἀκούσ. om. L. — 38. cf. Ex.
 19, 3. — 39 sq: Ex. 32, 1 sqq. —

41 τος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν
 τί γέγονεν αὐτῷ. Καὶ ἔμοσχοποίησάν ἐν ταῖς ἡμέ-
 42 ραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ
 εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἔστρε-
 ψε δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ
 στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν
 προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηρέματέ μοι
 43 ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; Καὶ
 ἀνελάβετε τὴν σκητὴν τοῦ Μολοχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ
 θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφάν, τοὺς τύπους, οὓς ἐποιήσατε
 προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βα-
 44 βυλῶνος. Ἡ σκητὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν ἐν τοῖς πα-
 τράσι ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν
 τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἐώρα-
 45 κει· Ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν
 μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἔξωσεν
 ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν
 46 ἡμερῶν Δαυίδ. Ὅς εὔρε χάρις ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
 47 καὶ ἤτήσατο εὔρεϊν σκῆνωμα τῷ θεῷ Ἰακώβ. Σο-
 48 λουμὸν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. Ἄλλ' οὐχ ὁ ὕψι-
 στος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης
 49 λέγει· Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον
 τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι, λέγει
 50 κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Οὐχὶ
 51 ἡ χεὶρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα; Σκληροτράχηλοι
 καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ
 τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες

42 sq: Amos. 5, 25 sq. — 43. τοῦ θεοῦ Ῥεμφάν L. — 44.
 ἦν τοῖς πατράσι KL. — ib. cf. Ex. 25, 40. — 45. cf. Jos. 3,
 14. — 46. cf. 2 Sam. 7, 2. — 47. cf. 1 Reg. 6, 1 sqq. — 48.
 ἐν χειροπ. ναοῖς — ib. Jes. 66, 1. — 51. ἀπερίτμητον καρ-
 δίας L. —

ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν 52
οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγ-
ρεΐλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν
ὑμεῖς προδότες καὶ φονεῖς γεγένησθε, Οἵτινες ἐλά- 53
βετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυ-
λάξατε.

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις 54
αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρ- 55
χων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν
οὐρανὸν εἶδε δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δε-
ξιῶν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπεν· Ἴδού, θεωρῶ τοὺς οὐρα- 56
νοὺς ἀνεωγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δε-
ξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. Κράζαντες δὲ φωνῇ μεγά- 57
λῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ὄρμησαν ὁμοθυμα-
δὸν ἐπ' αὐτόν, Καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως 58
ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια
αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύ-
λου, Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμε- 59
ρον καὶ λέγοντα· κύριε Ἰησοῦ, δεῦξαι τὸ πνεῦμά μου.
Θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ 60
στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἶ-
πὼν ἐκοιμήθη.

Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει 1 VIII.
αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας
ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε
διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σα-
μαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων. Συνεκόμισαν δὲ τὸν 2
Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπετὸν
μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλη- 3

52. ἐγένεσθε L. — 56. διηνοιγμένους L. — VIII. 1. πάν-
τες δὲ L. —

σίαν, κατὰ τούς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἀνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

- 4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμε-
 5 νοι τὸν λόγον· Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς
 6 Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. Προσε-
 εἶχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου
 ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτούς καὶ βλέπειν τὰ
 7 σημεῖα, ἃ ἐποίει. Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύμα-
 τα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο, πολλοὶ
 8 δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. Καὶ
 9 ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἄνῃρ δέ
 τις ὀνόματι Σίμων προῦπήρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων
 καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναι τι-
 10 να ἑαυτὸν μέγαν· Ὡς προσεῖχον πάντες ἀπὸ μι-
 κροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις
 11 τοῦ θεοῦ ἢ καλουμένη μεγάλη. Προσεῖχον δὲ αὐτῷ
 διὰ τὸ ἰκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐ-
 12 τούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζο-
 μένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόμα-
 τος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυ-
 13 ναῖκες. Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ
 βαπτισθεὶς ἦν προσκλιτερός τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν
 τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο.
 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι, ὅτι
 δέδεκται ἢ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστει-
 15 λαν πρὸς αὐτούς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, οἵτινες
 καταβάντες προσήρξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι
 16 πνεῦμα ἅγιον. Οὕτω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπι-

6. Προσεῖχον δὲ L. — 7. Πολλοὶ . . . ἐξήρχοντο L. — ib. μεγάλη φωνῇ — 10. καλουμένη om. K. c. rec. — 12. τὰ om. L. — ib. ὀνόμ. τοῦ Ἰ. Χρ. — 13. δυνάμεις καὶ σημεῖα μεγάλα γινομένα GKS. — 16. Οὐδέπω L. —

πεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ
 ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας 17
 ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. Ἴδὼν δὲ ὁ 18
 Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀπο-
 στολόων δίδεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐ-
 τοῖς χρήματα λέγων· δότε καμοὶ τὴν ἐξουσίαν 19
 ταύτην, ἵνα ὡς ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦ-
 μα ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύ- 20
 ρίόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπόλειαν, ὅτι τὴν δωρεάν
 τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ 21
 ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κληρὸς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ
 καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Με- 22
 τανόησον σὺν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης καὶ δεήθη-
 τι τοῦ θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταιί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς
 καρδίας σου. Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον 23
 ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε· 24
 δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μη-
 δὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ μὲν οὖν δια- 25
 μαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου
 ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πολλὰς τε κώμας τῶν
 Σαμαρειτῶν εὐηγγέλισαντο.

Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον λέ- 26
 γων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν
 ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν.
 αὕτη ἐστὶν ἔρημος. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ 27
 ἰδού, ἀνὴρ Αἰθίοψ, εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης
 τῆς βασιλείσης Αἰθιοπίων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γά-
 ζης αὐτῆς· ὃς ἐληλύθει προςκυνήσων εἰς Ἱερουσα-

17. ἐπετίθεισαν L. — 18. Θεασάμενος δὲ K. c. rec. — 21.
 ἔναντι τοῦ θεοῦ G^oL. — 22. δεήθ. τοῦ κυρίου L. — 25. Ἱε-
 ροσόλυμα L. — ib. εὐηγγελίζοντο L. — 27. τῆς prius et ὃς
 poster. om. L. —

- 28 λήμ, Ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.
- 29 Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. Προσδραμῶν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν· ἄραγε γνώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;
- 31 Ὁ δὲ εἶπε· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὀδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς, ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφρωνος,
- 33 οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπε· δέσμαιί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τούτο;
- 35 περὶ ἐαντοῦ, ἢ περὶ ἐτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ· καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ, ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;
- 37 [Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.]
- 38 Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ, τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. Φίλιππος δὲ εὗρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ

διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόβου **1 IX**
 εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιε-
 ρεῖ Ἡτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν **2**
 πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως εἰάν τις εὖρη τῆς ὁδοῦ
 ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς
 Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν **3**
 ἐγγίξεν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν
 αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν **4**
 γῆν ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαούλ, Σαούλ,
 τί με διώκεις; Εἶπε δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος **5**
 εἶπεν· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. [σκληρόν σοι
 πρὸς κέντρα λακτίζεις. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶ- **6**
 πε· κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς
 αὐτόν·] ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λα-
 ληθήσεται σοι, τί σε δεῖ ποιεῖν. Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ **7**
 συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἔννεοί, ἀκούοντες μὲν
 τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. Ἠγέρθη δὲ ὁ **8**
 Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεωγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν
 αὐτοῦ οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰς-
 ἤγαγον εἰς Δαμασκόν. Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ **9**
 βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. Ἦν δὲ τις μα- **10**
 θητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς
 αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὄραματι· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν·
 ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. Ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς **11**
 πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεΐαν, καὶ
 ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσεά·

IX. 3. ἐκ τοῦ οὐρ. L. — 5. κύριος εἶπεν om. L. — ib. et
 v. 6. verba maxime suspecta om. GKSL., nec habent nisi
 Ἀλλὰ ἀνάστ. — 7. ἐννεοί L. — 10. ἐν ὄραματι ὁ κύριος L. —

- 12 ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, Καὶ εἶδεν ἐν ὄραματι ἄνδρα
 ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ
 13 χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ. Ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας·
 κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου,
 ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἀγίοις σου ἐν Ἱερουσαλὴμ.
 14 Καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι
 15 πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. Εἶπε
 δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλο-
 γῆς μοι ἐστὶν οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώ-
 16 πιον ἐθνῶν καὶ βασιλείων, υἱῶν τε Ἰσραὴλ. Ἐγὼ
 γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόμα-
 17 τός μου παθεῖν. Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν
 εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας
 εἶπε· Σαουλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέ με, Ἰησοῦς
 ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς
 18 καὶ πλησθῆς πνεύματος ἀγίου. Καὶ εὐθέως ἀπέ-
 πεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέ-
 19 βλεψέ τε παραχρῆμα, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη. Καὶ
 λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν
 20 Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινας· Καὶ εὐθέως ἐν
 ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτος
 21 ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Ἐξίστατο δὲ πάντες οἱ
 ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας
 ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦ-
 22 το; καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐ-
 τοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς. Σαῦλος δὲ μᾶλλον
 ἐνεδυναμούτο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κα-
 τοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ συμβιβάζων, ὅτι οὗτος ἐστὶν

12. τὰς χεῖρας L. — 13. ὁ Ἀνανίας — ib. ἤκουσα L. — 15.
 ἐθνῶν τε καὶ L. — 18. παραχρῆμα om. G^oKL. — 19. ἐγέν. δὲ
 ὁ Σαῦλος — 20. ἐκήρ. τ. Χριστόν —

ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἰκαναί, συνε- 23
βουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. Ἐγνώσθη 24
δὲ τῷ Σαῦλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ
καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν
ἀνέλωσι. Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτός 25
καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους χαλάσαντες ἐν σφυρίδι.

Παραγεγόμενος δὲ [ὁ Σαῦλος] εἰς Ἱερουσαλὴμ 26
ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφο-
βοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητῆς. Βαρ- 27
νάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀπο-
στόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς, πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε
τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Λα-
μασκῶ ἐπαρόησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.
Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐμπορευόμενος 28
ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ παρόησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς 29
τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν.
Ἐπιγινόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Και- 30
σάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας 31
καὶ Γαλιλαίας καὶ Συμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰκοδο-
μοῦμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ
τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.
Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελ- 32
θεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδ-
δαν. Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα Αἰνείαν ὀνόματι, 33
ἐξ ἑτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κρᾶββάτῳ, ὃς ἦν πα-

24. παρετήρουν τε GKS. c. rec. — 25. Λαβ. δὲ οἱ μαθ.
αὐτοῦ νυκτός διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν L. — 26. ὁ
Σαῦλος om. GSL. dub. K. — 28. εἰς Ἱερουσ. L. — 31. Ἡ μὲν
οὖν ἐκκλησία... εἶχε εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομέ-
νη... ἐπληθύνετο· L. — 33. ὀνόμ. Αἰνείαν L. —

34 ραλελυμένος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα,
 ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάσθητι καὶ στρωῶσον
 35 σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. Καὶ εἶδον αὐτὸν πάν-
 τες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Σάρονα, οἵτινες
 ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά,
 ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης
 37 ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνηῶν ὧν ἐποίει. Ἐγένετο
 δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀπο-
 θανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερώῳ.
 38 Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκού-
 σαντες, ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο
 ἄνδρας πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνηῆσαι διελ-
 39 θεῖν ἕως αὐτῶν. Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν
 αὐτοῖς· ὃν παραγερόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερώϊον,
 καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ
 ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ'
 40 αὐτῶν οὔσα ἡ Δορκάς. Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας
 ὁ Πέτρος θεῖς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέ-
 ψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπε· Ταβιθά, ἀνάσθητι. ἣ δὲ
 ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν
 41 Πέτρον ἀνεκάθισε. Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν
 αὐτὴν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας πα-
 42 ρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ'
 ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύ-
 43 ριον. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν
 Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

X. 1 Ἀνὴρ δέ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνή-
 λιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπειρῆς τῆς καλουμένης Ἰτα-

38. παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνησῆς διελθεῖν ἕως ἡμῶν L. —

40. καὶ θεῖς L. — 42. κ. ἐπίστ. πολλοὶ L. — X. 1. ἦν om. G^oL. —

λικῆς, Εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν πιν- 2
 τὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ
 λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός· Εἶδεν ἐν 3
 ὄραματι φανερῶς, ὡσεὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας,
 ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόν-
 τα αὐτῷ· Κορηλίε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμ- 4
 φοβος γενόμενος εἶπε· τί ἐστὶ, κύριε; εἶπε δὲ αὐτῷ·
 αὐα προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν
 εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Καὶ νῦν πέμψον 5
 εἰς Ἰόππην ἄνδρας καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, ὃς ἐπι-
 καλεῖται Πέτρος· Οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Σίμω- 6
 νι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. Ὡς δὲ 7
 ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν
 οἰκετῶν αὐτοῦ καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρ-
 τερούντων αὐτῷ, Καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα 8
 ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύ- 9
 ριον, ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων,
 ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν
 ἕκτην. Ἐγένετο δὲ πρὸς πεινός, καὶ ἤθελε γεύσα- 10
 σθαι. παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων ἐπέπεσεν ἐπ' αὐ-
 τὸν ἔκστασις, Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, 11
 καὶ καταβαῖνον σκευῶς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσ-
 σαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς,
 Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς [καὶ τὰ 12
 θηρία] καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
 Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς, Πέτρε, 13

2. τε om. L. — 3. ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην L. — 5. ἄνδρας
 εἰς Ἰ. L. — 6. θάλασσαν· οὗτος λαλήσει σοι, τί σε δεῖ ποιεῖν
 — 7. ὁ λαλ. τῷ Κορηλίῳ — ib. αὐτοῦ om. L. — 10. πα-
 ρασκ. δὲ αὐτῶν KI. — ib. ἐγένετο ἐπ' αὐτόν L. — 11. καταβ-
 ἐπ' αὐτόν σκ. K. (sed dub.) c. rec. — ib. δεδεμένον καὶ om.
 L. — 12. καὶ τὰ θηρία om. L. (dub. K.) et τῆς γῆς idem pos.
 post ἔρπετά —

- 14 θῦσον καὶ φάγε. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε· μηδαμῶς,
 κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκίαθαρτον.
 15 Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς
 16 ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ
 τρίς· καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.
 17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη
 τὸ ὄραμα, ὃ εἶδε, καὶ ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμέ-
 νοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν
 18 Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα· Καὶ φωνή-
 σαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέ-
 19 τρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμου-
 μένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα·
 20 ἰδοῦ, ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε· Ἀλλὰ ἀναστὰς κατά-
 βηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος·
 21 ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. Καταβὰς δὲ Πέτρος
 πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοῦ, ἐγὼ εἰμι, ὃν ζητεῖτε·
 22 τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε; Οἱ δὲ εἶπον· Κορνήλιος
 ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν,
 μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰου-
 δαίων, ἐχηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἀγίου μεταπέμψα-
 σθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα
 23 παρὰ σοῦ. Εἰσκαλεσόμενος οὖν αὐτούς ἐξένισε, τῇ
 δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καὶ τινας
 24 τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ· Καὶ
 τῇ ἐπαύριον εἰςῆλθον εἰς τὴν Καισάρειαν. ὁ δὲ Κορ-
 νήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσόμενος τοὺς
 25 συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς

16. καὶ εὐθύς ἀνελ. L. — 19. ἐνθυμουμένου — 20. δια-
 κρινόμενος· διότι G*KS. c. rec. — 21. ἄνδρας, τοὺς ἀπεσταλ-
 μένους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτόν — 23. τῇ δὲ ἐπαύρ.
 ὁ Πέτρος ἐξῆλθε . . . ἀπὸ τῆς Ἰόππης — 24. Τῇ δὲ
 ἐπαύρ. εἰςῆλθεν L. —

δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συνατήσας αὐ-
 τῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν.
 Ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· κἀγὼ 26
 αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσήλ- 27
 θε, καὶ εὗρίσκει συνεληλυθότας πολλούς. Ἔφη τε 28
 πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν
 ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύ-
 λῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρ-
 τον λέγειν ἄνθρωπον. Διὸ καὶ ἀναντιρρόητως ἦλθον 29
 μεταπεμφθεῖς· πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμ-
 ψασθέ με; Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης 30
 ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων καὶ τὴν
 ἐνάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ
 ἰδοὺ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, Καί 31
 φησι· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή καὶ αἱ
 ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
 Πέμπσον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα, 32
 ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σί-
 μωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος
 λαλήσει σοι. Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σε, σύ τε 33
 καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς
 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προς-
 τεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀλη- 34
 θείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης
 ὁ θεός, Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν 35
 καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἔστι. Τὸν 36

25. τοῦ om. K. c. rec. — 26. αὐτὸν ἔγειρε GKS. c. rec. —
 30. ἤμην τὴν ἐνάτην (sic solet scrib.) προσευχ. L. — 32. ὃς
 παραγενόμενος λαλήσει σοι om. L. — 33. (sub fin.) ἀπὸ τοῦ
 κυρίου. L. — 34. cf. Deut. 10, 17. Job. 34, 19. —

λόγον, ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμε-
 νος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστι πάντων
 37 κύριος. Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης
 τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ
 38 τὸ βάπτισμα, ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ
 Ναζαρέτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἀγίῳ
 καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάν-
 τας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου,
 39 ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς μάρτυρες
 πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ
 ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύ-
 40 λου. Τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ
 41 ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ τῷ λαῷ,
 ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ ἡμῖν, οὔτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ
 42 μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Καὶ παρήγγ-
 γειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι,
 ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτῆς
 43 ζώντων καὶ νεκρῶν. Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται
 μαρτυροῦσιν, ἄφесιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόμα-
 44 τος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἐπι-
 λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ
 πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λό-
 45 γον. Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, ὅσοι
 συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ
 46 τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχεται· Ἦκουον γὰρ αὐτῶν
 λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν.
 47 Τότε ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος· μήτι τὸ ὕδωρ κολῦσαι

36. Τὸν λόγον ἀπέστειλε L. — 37. ἀρξάμενος [γὰρ] L. —
 39. ἡμεῖς ἔομεν K. (sed dub.) c. rec. — ib. ὃν ἀνεῖλον — 42.
 ὅτι οὗτος L. —

δύναται τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς καὶ ἡμεῖς; Προς- 48
 ἔταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ 1 XI.
 ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς 2
 Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, λέγοντες· ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας- εἰς- 3
 ἤλθες καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέ- 4
 τρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· Ἐγὼ ἤμην 5
 ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤλθεν ἄχρις ἐμοῦ· Εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ 6
 εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρ-
 πετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Ἦκουσα δὲ φω- 7
 νῆς λεγούσης μοι· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε· ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον 8
 οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. Ἀπεκρίθη δέ 9
 μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκα-
 θάρτισε, σὺ μὴ κοῖνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· 10
 καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ 11
 ἰδοὺ, ἔξαντῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἐν ἣ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. Εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν δια- 12
 κρινόμενον. ἤλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἕξ ἀδελφοὶ οὗ-
 τοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. Ἀπήγγ- 13
 ρειλέ τε ἡμῖν, πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ

48. ἐν τ. ὀν. Ἰησοῦ Χριστοῦ L. — XI. 2. Ὅτε δὲ L. — 7. δὲ καὶ φ. L. — 8. ὅτι πᾶν κοινόν — 10. κ. ἀνεσπ. πάλιν L. — 12. τὸ πν. μοι L. — 13. Ἀπήγγειλε δὲ L. —

σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῶ· ἀπόστειλον εἰς Ἰόπ-
 πην [ἄνδρας], καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικα-
 14 λούμενον Πέτρον, Ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν
 15 οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. Ἐν δὲ τῷ ἄρ-
 ξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ'
 16 αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. Ἐμνήσθην δὲ
 τοῦ ῥήματος κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβά-
 πτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι
 17 ἁγίῳ. Εἰ οὖν τὴν ἴσῃν δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς
 ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασι ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χρι-
 στόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν θεόν;
 18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν καὶ ἐδόξαζον τὸν
 θεὸν λέγοντες· ἄραγε καὶ τοῖς ἔθνεσι ὁ θεὸς τὴν
 μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν.
 19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς
 γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ
 Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον
 20 εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν
 ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες
 εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας εὐαγγε-
 21 λίζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου
 μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρε-
 22 ψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ
 ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν,
 καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας.
 23 Ὃς παραγερόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐχά-
 ρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας
 24 προσμένειν τῷ κυρίῳ· Ὅτι ἦν ἀνήρ ἀγαθὸς καὶ

13. ἄνδρας om. GSL. dub. K. — 16. τοῦ ῥήμ. τοῦ κυρίου GKSL. — 17. δὲ om. L. — 19. ἐπὶ Στεφάνου L. — 20. ἐλθόντες εἰς GKSL. — ib. Ἑλληνιστὰς — ib. καὶ πρ. τ. Ἑλλήνας L. —

πλήρης πνεύματος αγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη
 ὄχλος ἰκανὸς τῷ κυρίῳ. Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ 25
 Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὗρών αὐτὸν
 ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς 26
 ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι
 ὄχλον ἰκανόν, χρηματίζειν τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ
 τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἰε- 27
 ρουσόλυμων προφητῆται εἰς Ἀντιόχειαν. Ἀναστάς δὲ 28
 εἰς ἕξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύ-
 ματος, λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰ-
 κουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίῳ [Καί-
 σαρος]. Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ἠνυπορεῖτό τις, 29
 ὄρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς
 κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς. Ὁ καὶ ἐποίη- 30
 σαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χει-
 ρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

Καὶ ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης 1 XII.
 ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκ-
 κλησίας. Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάν- 2
 νου, μαχαίρα. Καὶ ἰδὼν, ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς 3
 Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἦσαν δὲ
 αἱ ἡμέραι τῶν ἀζύμων), Ὅν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς 4
 φυλακὴν, παραδὸς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν
 φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγα-
 γεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐθηρεῖτο ἐν 5
 τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γνωμένη ὑπὸ
 τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ 6

25. ὁ Βαρν. om. L. — αὐτὸν utrumque om. L. — 28. λιμ.
 μεγάλην — ἥτις ἐγένετο L. — ib. Καίσαρος om. GSL. dub.
 K. — XII. 3. Ἰδὼν δὲ L. — ib. αἱ om. rec. — 5. περὶ αὐ-
 τοῦ L. —

ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκεῖνη
 ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δε-
 δεμένος ἀλύσει δις, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας
 7 ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου
 ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας
 δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων·
 8 ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ
 τῶν χειρῶν. Εἶπε τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· περι-
 ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησε δὲ
 οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ
 9 ἀκολούθει μοι. Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ
 οὐκ ἤδει, ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέ-
 10 λου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώ-
 την φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν
 σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ
 ἠνοίχθη αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην
 11 μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
 ὁ Πέτρος, γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε· νῦν οἶδα ἀλη-
 θῶς, ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ
 ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προς-
 12 δοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. Συνιδὼν τε ἦλθεν
 ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου, τοῦ ἐπι-
 καλουμένου Μάρκου, οὓ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι
 13 καὶ προσευχόμενοι. Κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύ-
 ραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὄνό-
 14 ματι Ρόδη· Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου
 ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἠνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα
 δὲ ἀπήγγειλεν, ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶ-
 15 νος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον· μαίνη· ἡ δὲ δύσχυ-
 ρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελος αὐτοῦ

8. ζῶσαι L. — 11. ἐξείλετο — 13. Κρούσ. δὲ τοῦ Πέτρου —

ἔστιν. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμεινε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ 16
 εἶδον αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. Κατασεύσας δὲ αὐτοῖς 17
 τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς, πῶς ὁ κύριος αὐτὸν
 ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δέ· ἀπαγγείλατε Ἰα-
 κώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπο-
 ρεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν 18
 τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ
 Πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ 19
 μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπα-
 χθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν
 Καισάρειαν διέτριβεν. Ἦν δὲ [ὁ Ἡρώδης] θυμομα- 20
 χῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν
 πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοι-
 τῶνος τοῦ βασιλέως, ἤτουῦντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφε-
 σθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. Τακτῇ 21
 δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν
 καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐ-
 τοὺς. Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ 22
 ἀνθρώπου. Παραχοῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγε- 23
 λος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ·
 καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ λό- 24
 γος τοῦ Θεοῦ ἠῤῥξανε καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας 25
 δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλήμ, πληρώ-
 σαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην
 τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

Ἦσαν δὲ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖ· 1 XIII.
 σαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὃ, τε Βαρνά-
 βας καὶ Συμεών, ὃ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος
 ὁ Κυρηναῖος, Μαναῆν τε, Ἡρώδου τοῦ τετραρχοῦ

20. ὁ Ἡρώδης om. GSL. dub. K. — 23. τὴν om. GKSL.
 — 25. καὶ posterius om. L. — XIII. 1. τινες om. L. —

- 2 σύντροφος, καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς
3 τὸ ἔργον, ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐ-
4 τοῖς ἀπέλυσαν. Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου κατήλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν,
5 ἐκεῖθὲν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ γεόμενοι ἐν Σαλαμίῃ κατήγγειλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ
6 Ἰωάννην ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὔρον ἄνδρα τινα μάγον, ψευδοπροφή-
7 τὴν Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρισοῦς, ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθύπατῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν
8 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμιας ὁ μάγος (οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ), ζητῶν διαστρέφαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς
9 πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτόν, εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ πάνση δια-
11 στρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; Καὶ νῦν ἰδοῦ, χεῖρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειρα-
12 γωγούς. Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

2. τὸν τε Βαρν. — ib. καὶ Σαῦλον L. — 4. τὴν (bis) om. L. — 6. ὅλην om. rec. — ib. ἄνδρα om. GKS. c. rec. — 9. καὶ posterius om. L. — 11. τοῦ κυρίου —

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον 13
 ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ
 ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.
 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς 14
 Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν
 συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. Με- 15
 τὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν
 ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες·
 ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως
 πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. Ἀναστάς δὲ Παῦλος καὶ 16
 κατασεισάς τῃ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες Ἰσραηλίται καὶ
 οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τοῦ 17
 λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν,
 καὶ τὸν λαὸν ὑψώσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ Αἴγυπτῳ,
 καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐ-
 τῆς, Καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροφοφό- 18
 ρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, Καὶ καθελὼν ἔθνη 19
 ἑπτὰ ἐν γῆ Χαναάν κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς τὴν
 γῆν αὐτῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις 20
 καὶ πενήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προ-
 φῆτου. Καὶ κεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν 21
 αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς
 Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐ- 22
 τὸν ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε
 μαρτυρήσας· εὗρον Δαυὶδ, τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα
 κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελή-

13. τὸν Παῦλον GKS. c. rec. — 15. εἴ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν
 λόγος L. — 17. Ἰσραὴλ om. GKS. — ib. cf. Jes. 1, 2. Ex. 12,
 37 sq. — 18. cf. Num. 14, 34. Deut. 1, 31. — ib. ἐτροφοφόρη-
 σεν GKSL. — 19. κατεκληροδότησεν — ib. et sq: αὐτῶν ὡς
 ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα, καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν
 L. — 21. cf. 1 Sam. 8, 5 sqq. — 22. cf. 1 Sam. 16, 12 sq.

- 23 **ματά μου.** *Τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγε τῷ Ἰσραὴλ σωτήρα Ἰησοῦν,*
 24 *Προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ.*
 25 *Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε· τίνα με ὑποροεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν*
 26 *λύσαι. Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς*
 27 *σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη. Οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγροήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν, τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν·*
 28 *Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες ἤτήσαντο*
 29 *Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. Ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ*
 30 *ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. Ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, Ὅς ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.*
 32 *Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, Ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῶν, ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ·*
 34 *υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εῖρηκεν· ὅτι δώσω*

23. ἤγειρε τῷ Ἰ. — 26. ἔξαπεστάλη Ἰ. — 29. ἅπαντα — 31. νῦν om. G^o. c. rec. — 33. τοῖς τέκνοις ἡμῶν L. — ib. ἐν τῷ ψ. τῷ δευτέρῳ γέγρ. S. c. rec. — ἐν τῷ πρώτῳ ψ. γέγρ. GK. — ἐν τῷ ψ. γέγρ. τῷ πρώτῳ L. — ib. cf. Ps. 2, 7. — 34. Jes. 55, 3. —

υμῶν τὰ ὅσα Δαυὶδ τὰ πιστά. Διὸ καὶ ἐν ἐτέρῳ 35
 λέγει· οὐ δώσεις τὸν ὕσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δα- 36
 νὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ βου-
 λῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐ-
 τοῦ καὶ εἶδε διαφθοράν· Ὁν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, 37
 οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῶν, ἄν- 38
 δρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῶν ἄφεσις ἀμαρτιῶν
 καταγγέλλεται· Καὶ ἀπὸ πάντων, ὧν οὐκ ἠδυνή- 39
 θητε ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ
 πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. Βλέπετε οὖν, μὴ ἐπέλ- 40
 θῆ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· Ἴδετε, 41
 οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε·
 ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον,
 ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, εἰάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῶν.

Ἐξιώντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ 42
 σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. Αν- 43
 θείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν
 Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ
 καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον
 αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ ἔχο- 44
 μένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦ-
 σαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι 45
 τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς
 ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλα-
 σφημοῦντες. Παρόρησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ ὁ 46
 Βαρνάβας εἶπον· ὑμῶν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαλη-

35. Ps. 16, 10. — 40 sq: Hab. 1, 5. cf. Jes. 28, 14. — 41.
 ἔργον, ᾧ G. c. rec. — 42. Ἐξιώντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν
 Ἰουδαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς — 43. αὐτοῖς om. S. dub.
 K. — ib. ἐπιμένειν — 44. Τῷ τε ἔχομ. GKS. — ib. ἐρχο-
 μένῳ σαββ. — 45. λαλουμένοις βλασφημοῦντες. L. — 46.
 Παρόρησ. τε L. —

θῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε
 αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξιούς κρίνετε ἐαυτοὺς τῆς αἰωνίου
 47 ζωῆς, ἰδοὺ, στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. Οὕτω γὰρ ἐν-
 τέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν,
 τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
 48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λό-
 γον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι
 49 εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου
 50 δι' ὅλης τῆς χώρας. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν
 τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς
 πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν
 Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς
 51 ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν
 κοινορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς
 52 Ἰκόνιον. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ
 πνεύματος ἁγίου.

XIV. 1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν
 αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι
 οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων
 2 πολὺ πλῆθος. Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγει-
 ραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν
 3 ἀδελφῶν. Ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παθ-
 ῆσιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ, τῷ μαρτυροῦντι τῷ
 λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέ-
 4 ρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἐσχί-
 σθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν
 5 τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. Ὡς δὲ ἐγέν-
 6 ητο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρ-
 χουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, Συν-

47. Jes. 49, 6. — 50. καὶ τὰς εὐσχ. — ib. καὶ Βαρνάβαν
 L. — 51. αὐτῶν om. L. — XIV. 2. ἀπειθήσαντες L. — 3. καὶ
 διδόντι —

δόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περιχώρον· Κάκει ἦσαν 7
εὐαγγελιζόμενοι.

Καὶ τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν 8
ἐκάθητο, χλωδὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέ-
ποτε περιεπεπατήκει. Οὗτος ἤκουε τοῦ Παύλου λα- 9
λοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν, ὅτι πίστιν ἔχει
τοῦ σωθῆναι, Εἶπε μεγάλη τῇ φωνῇ· ἀνάστηθι ἐπὶ 10
τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἤλατο, καὶ περιεπάτει.
Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες, ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλος, ἐπῆραν 11
τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ
ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. Ἐκά- 12
λουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρ-
μῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. Ὁ δὲ 13
ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους
καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς
ὄχλοις ἤθελε θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι 14
Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαδόηξαν τὰ ἱμάτια αὐ-
τῶν, ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον κρᾶζοντες· Καὶ λέ- 15
γοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιο-
παθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς
ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν
τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, Ὅς ἐν 16
ταῖς παροφημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πο-
ρεῦσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυ- 17

8. χλωδὸς... αὐτοῦ ὑπάρχων— ib. περιεπεπατήκει GKS.
— περιεπάτησεν L.— 9. ἤκουσε L.— 10. φωνῇ· σοὶ λέγω ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰ. Χριστοῦ, ἀνάστηθι L.— ib. ἤλλετο —
12. μὲν om. L.— 13. Ὁ τε L.— ib. πόλεως αὐτῶν — 14.
εἰσεπήδησαν — 15. ἐπὶ θεὸν ζῶντα L.—

- ρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑε-
 τοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τρο-
 18 φῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. Καὶ ταῦτα
 λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν
 αὐτοῖς.
- 19 Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰου-
 δαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν
 Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν
 20 τεθνᾶναι. Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν,
 ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον
 21 ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. Εὐαγγελισά-
 μενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς
 ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιό-
 22 χειαν, Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν,
 παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολ-
 λῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βουσιλείαν
 23 τοῦ θεοῦ. Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους
 κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέ-
 24 θεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. Καὶ
 25 διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς Παμφυλίαν, Καὶ
 λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀτ-
 26 τάλειαν. Κακεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν,
 ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ
 27 ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι δὲ καὶ συνα-
 γαγόντες τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ
 θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤρριξε τοῖς ἔθνεσι θύραν
 28 πίστεως. Διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς
 μαθηταῖς.

17. ἀγαθοουργῶν L. — ib. ἡμῖν — ib. ἡμῶν — 19. τε-
 θνηκέναι L. — 21. καὶ εἰς Ἰκ. καὶ εἰς Ἀντ. L. — 23. κατ'
 ἐκκλ. πρεσβ. L. — 28. δὲ ἐκεῖ χρόνον K. (sed. dub.) c. rec. —

Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας 1 XV.
 ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς· ὅτι ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ
 ἔθει Μωϋσείως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης 2
 οὖν στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ
 τῷ Βαρνάβῃ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦ-
 λον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς
 τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλήμ
 περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν προπεμ- 3
 φθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν Φοινίκην
 καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν
 ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελ-
 φοῖς. Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπεδέχθη- 4
 σαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν
 πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ'
 αὐτῶν. Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως 5
 τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες· ὅτι δεῖ πε-
 ριτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
 Μωϋσείως.

Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι 6
 ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς δὲ συζητήσεως 7
 γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες
 ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων
 ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου
 ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πι-
 στεῦσαι. Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν 8
 αὐτοῖς, δὸς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ
 ἡμῖν· Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, 9
 τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Νῦν οὖν 10
 τί πειράζετε τὸν Θεὸν ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τρά-
 χηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε

XV. 1. περιτμηθήτε L. — 2. συζητήσεως — 7. ἐν ὑμῖν L. —

- 11 ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος
 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρό-
 12 πον κάκεινοι. Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ
 ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων, ὅσα ἐποίη-
 σεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐ-
 13 τῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκω-
 14 βος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν
 ἐξηγήσατο, καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λα-
 15 βεῖν ἕξ ἔθνῶν λαὸν [ἐπὶ] τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ
 τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς
 16 γέγραπται· Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδο-
 μήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κα-
 τεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐ-
 17 τήν, Ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀν-
 θρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπι-
 κέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ὁ
 18 ποιῶν ταῦτα. Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ θεῷ
 19 πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενο-
 χλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν,
 20 Ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν
 ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ
 21 πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν
 ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει,
 ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινω-
 σκόμενος.
- 22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέ-
 ροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἕξ

11. χάρι. κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ — 14. ἐπὶ om. L. dub. K.
 — 16 sq: Am. 9, 11. 12. — 17. ὁ π. ταῦτα πάντα. — ib. ὁ
 ποιῶν ταῦτα Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος GS (omissis reliquis v. 18.);
 sed L: ταῦτα. Γνωστὸν ἀπ' αἰῶνος τῷ κυρίῳ τὸ ἔργον
 αὐτοῦ. —

αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ
 Βαρνάβῃ, Ἰούδαν, τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαββᾶν, καὶ
 Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, Γράψαν- 23
 τες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε· οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρε-
 σβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ
 Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἕξ ἐθνῶν χαίρειν.
 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν, ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξεληθόντες ἐτά- 24
 ραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν,
 λέγοντες περιτέμεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ
 διεστείλαμεθα, Ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμα- 25
 δόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν
 τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβῃ καὶ Παύλῳ, Ἀν- 26
 θρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ
 ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄπε- 27
 στάλαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λό-
 γον ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. Ἔδοξε γὰρ τῷ ἀγίῳ 28
 πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρ-
 ρος πλὴν τῶν ἐπιτάξεων τούτων, Ἀπέχεσθαι εἰδω- 29
 λοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας,
 ἕξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρω-
 σθε. Ὅτι μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς 30
 Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν
 τὴν ἐπιστολὴν. Ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ πα- 31
 ρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφη- 32
 ται ὄντες, διὰ λόγον πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ-
 φούς καὶ ἐπεστήριξαν. Ποίησαντες δὲ χρόνον ἀπε- 33
 λύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς
 ἀποστόλους. Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλῃ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ. 34

22. τ. καλοῦμ. Βαρσαββᾶν L. — 23. καὶ οἱ πρεσβύτεροι
 ἀδελφοὶ L. — 24. λέγοντες ... νόμον om. L. — 25. ἐκλεξαμέ-
 νοις L. — 30. κατῆλθον L. — 32. Ἰούδας δὲ — 33. πρὸς τοὺς
 ἀποστείλαντας αὐτούς. GSL. — 34. Hoc comma om. L. —

35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

36 Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν

37 λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσι. Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν καὶ Ἰωάννην τὸν καλούμενον

38 Μάρκον· Παῦλος δὲ ἤξιον τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς

39 τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. Ἐγένετο οὖν παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον

40 ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ τῶν

41 ἀδελφῶν. Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

XVI. 1 Κατήνησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν· καὶ ἰδοὺ, μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς

2 γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἑλλήνος, ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστοις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν.

3 Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελεθεῖν· καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἦδεισαν γὰρ

4 ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν. Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκοιμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.

36. τοὺς ἀδελφ. ἡμῶν — 37. ἐβούλετο L. — ib. συμπ. τὸν Ἰωάννην — XVI. 1. γυναικὸς τινος — 3. πάντες, ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. L. — 4. καὶ πρεσβυτ. L. —

Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ 5
ἐπερίσσεον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. Διελθόντες 6
δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέν-
τες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν
τῇ Ἀσίᾳ, Ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον 7
εἰς τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς
τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ. Παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν 8
κατέβησαν εἰς Τρωάδα. Καὶ ὄραμα διὰ τῆς νυκτὸς 9
ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνὴρ τις ἦν Μακεδῶν ἐστῶς, πα-
ρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβάς εἰς Μακεδονίαν
βοήθησον ἡμῖν. Ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἔξη- 10
τήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες,
ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι
αὐτούς.

Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος εὐθυδρομή- 11
σαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν·
Ἐκεῖθὲν τε εἰς Φιλίππους, ἧτις ἐστὶ πρώτη τῆς με- 12
ρίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἤμεν δὲ ἐν
ταύτῃ τῇ πόλει διατριβόντες ἡμέρας τινάς. Τῇ τε 13
ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως πα-
ρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομιζέτο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθί-
σαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναίξι. Καί 14
τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυα-
τείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν· ἧς ὁ κύριος διή-
ροῖξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλονμένοις ὑπὸ τοῦ
Παύλου. Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, πα- 15
ρεκάλεσε λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ
εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μείνατε. καὶ πα-
ρεβιάσατο ἡμᾶς. — Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς 16

6. Ἀνῆλθον δὲ L. — ib. καὶ Γαλ. L. — 7. Ἐλθόντες δὲ L. —
ib. κατὰ τὴν Βιθ. — ib. Ἰησοῦ om. rec. — 10. ὁ θεός L. — 12. Κά-
κεῖθεν εἰς L. — ib. τῆς poster. om. L. — 13. ἔξω τῆς πόλεως L. —

προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς
 17 κυρίοις αὐτῆς μαντενομένη. Ἀὕτη κατακολουθήσα
 σα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραξε λέγουσα· οὔτοι οἱ
 ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες
 18 καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. Τοῦτο δὲ
 ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος
 καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπε· παραγγέλλω σοι
 ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς.
 19 καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐ-
 τῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλα-
 βόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν
 20 ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, Καὶ προσαγαγόντες αὐ-
 τοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον· οὔτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκτα-
 ράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες,
 21 Καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παρα-
 22 δέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὔσι. Καὶ συνεπέ-
 στη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιόρη-
 23 ξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίσειν. Πολ-
 λὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πλῆγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν,
 παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐ-
 24 τοὺς· Ὅς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς ἔβαλεν
 αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας
 25 αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσο-
 νύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὑμνον τὸν
 26 θεόν· ἐπημροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι. Ἄφνω δὲ
 σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια
 τοῦ δεσμοτηρίου· ἀνεόχθησάν τε παραχοῆμα αἱ
 27 θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. Ἐξυ-

16. εἰς τὴν προσευχ. G*S.L. — ib. πνεῦμα πύθωνα L. —
 17. καταγγ. ἡμῖν GKS. — 24. λαβὼν L. — 26. ἠνεόχθ. δὲ L. —

προς δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεωγμέ-
 νας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχα-
 ραν ἔμελλεν ἐαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγῆναι
 τοὺς δεσμίους. Ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλη ὁ 28
 Παῦλος λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαν-
 τες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδη 29
 σε, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ
 τῷ Σίλα, Καὶ προαγαθῶν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, 30
 τί με δεῖ ποιεῖν, ἵνα σωθῶ; Οἱ δὲ εἶπον· πιστευ- 31
 σον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ
 καὶ ὁ οἶκός σου. Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον 32
 τοῦ κυρίου, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ 33
 παραλαβῶν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλου-
 σεν ἀπὸ τῶν πληγῶν· καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ
 αὐτοῦ πάντες παραχοῆμα. Ἀναγαθῶν τε αὐτοὺς εἰς 34
 τὸν οἶκον αὐτοῦ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσα-
 το πανοικί πεπιστευκῶς τῷ θεῷ. Ἡμέρας δὲ γενο- 35
 μένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους, λέ-
 γοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. Ἀπήγ- 36
 ρειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν
 Παῦλον· ὅτι ἀπεστάλαξαι οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπο-
 λυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήρῃ.
 Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δεῖράντες ἡμᾶς δη- 37
 μοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρ-
 χοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκ-
 βάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἔξα-
 γαγέτωσαν. Ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥα- 38
 βδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαν-
 τες, ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι. Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν 39
 αὐτούς, καὶ ἔξαγαγόντες ἠρώτων ἐξελεθεῖν τῆς πό-

31. Χριστόν om. L. — 32. σὺν πᾶσι L. — 38. Ἀνήγγει-
 λαν L. —

40 λεως. Ἐξεληθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Ἀνδρίαν, καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον.

XVII. 1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ συναγωγὴ
 2 τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο
 3 αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, Διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν
 4 ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπέισθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλα, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν
 5 τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς καὶ ὄχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον. Μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσπερον τὸν Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες· ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεσι, Οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράττουσι, βασιλεία λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν.
 8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα· Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροϊαν· οἷτινες παραγε-

40. εἰσῆλθον εἰς—XVII. 1. ἦν συναγωγὴ L. — 4. πλῆθος πολὺ L. — 5. Ζηλώσ. δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι — ib. Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τῶν ἀγορ. GK; sed Προσλαβ. δὲ οἱ Ἰουδ. οἱ ἀπειθοῦντες τῶν ἀγορ. S. — ib. καὶ ἐπιστάντες τῇ L. —

νόμιοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημότων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκει σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξάπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὁ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἔκει. Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηρῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτόν, ἐξήεσαν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένον αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. Τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καὶ τινες ἔλεγον· τί ἂν θελοὶ ὁ σπερμουλόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ· ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο. Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον λέγοντες· δυναμέθα γῶναι, τίς ἢ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ

11. τὸ om. L. — 13. σαλεύοντες καὶ ταρασσόντες τ. ὄχλ. L. — 14. ἕως ἐπὶ L. — 16. θεωροῦντος L. — 18. Τινὲς δὲ καὶ τῶν G*SL. — ib. εὐηγγ. αὐτοῖς L. —

- 20 σοῦ λαλουμένη διδαχή; Ξερίζοντα γάρ τινα εισφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι, τί
 21 ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαιρουν, ἢ λέ-
 22 γειν τι καὶ ἀκοῦειν καινότερον. Σταθεῖς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη· ἄνδρες Ἀθη-
 23 ναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστεροῦς ὑμᾶς θεω-
 23 ρῶ. Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμόν, ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· ἀγνώ-
 24 στω θεῷ. ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ
 24 καταγγέλλω ὑμῖν. Ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος
 25 ὑπάρχων οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσδεόμενός τι-
 26 νος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ προῆν καὶ τὰ πάν-
 26 τα· Ἐποίησέ τε ἐξ ἐνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώ-
 27 πων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὀρίσας
 27 προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κα-
 27 τοικίας αὐτῶν, Ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄραγε ψηλαφή-
 28 σειαν αὐτὸν καὶ εὔροιεν, καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς
 28 ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ
 29 κινούμεθα καὶ ἐσμέν· ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς
 29 ποιητῶν εἰρήκασιν· τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. Γένος
 30 οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, χρυ-
 30 σῶ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμή-
 30 σεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδῶν ὁ θεὸς τὰ νῦν πα-

20. τίνα θέλει L. — 21. ἠὲ καιρουν ἢ λέγειν τι ἢ ἀκοῦειν τι καιν. L. — 23. ὁ οὖν -- τοῦτο L. — 25. ἀνθρώπων L. — 26. αἵματος om. L. — ib. ἐπὶ παντὸς προσώπου L. — ib. προστεταγμένους — 27. Ζητ. τὸν κύριον — ib. ἢ εὔροιεν L. — ib. καὶ γε L. —

ραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν·
 Διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ἣ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκου- 31
 μένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὄρισε, πίστιν παρα-
 σχῶν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν . . . Ἀκού- 32
 σαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ
 εἶπον· ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου. Καὶ 33
 οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. Τινὲς δὲ 34
 ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διο-
 νύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Λάμαρις
 καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ 1 **XVIII.**
 τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. Καὶ εὐρών τινα 2
 Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προς-
 φάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν
 γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρί-
 ζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ρώμης, προς-
 ἦλθεν αὐτοῖς· Καὶ διὰ τὸ ὁμοτέχρον εἶναι ἔμενε 3
 παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν
 τέχνην. Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν 4
 σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. Ὡς 5
 δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ, τε Σίλας καὶ ὁ
 Τιμόθεος, συνέιχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυ-
 ρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. Ἀντι- 6
 τασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξά-
 μενος τὰ ἱμάτια εἶπε πρὸς αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν
 ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ, ἀπὸ τοῦ νῦν
 εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλ- 7

30. τ. ἀνθρώποις πάντας π. μ. L. — 31. Καθότι L. —
 32. περὶ τούτου καὶ πάλιν. L. — XVIII. 2. ἀπὸ τῆς Ρώμης
 L. — 3. σκηνοπ. τῆ τέχνη L. — 5. συνέιχ. τῷ πνεύματι — ib.
 εἶναι τὸν Χρ. Ἰησοῦν. L. — 7. εἰςῆλθεν εἰς L. —

- 8 θεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένον τὸν
 9 θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρί-
 10 σπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ σὺν
 11 ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκού-
 12 οντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπε δὲ ὁ κύριος
 13 δι' ὀράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ
 14 λάλει καὶ μὴ σιωπήσης· Διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ,
 15 καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαι σε· διότι λαὸς
 16 ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθισέ τε
 17 ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον
 18 τοῦ θεοῦ.
 19 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας κα-
 20 τεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ
 21 ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες· ὅτι παρὰ
 22 τὸν νόμον οὗτος ἀναπαίθει τοὺς ἀνθρώπους σέβε-
 23 σθαι τὸν θεόν. Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν
 24 τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ
 25 μὲν οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρὸν, ὃ
 26 Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἤρρεσχόμεν ὑμῶν· εἰ δὲ ζή-
 27 τημά ἐστι περὶ λόγον καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ
 28 καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτῆς γὰρ ἐγὼ τούτων
 29 οὐ βούλομαι εἶναι. Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ
 30 βήματος. Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες Σω-
 31 σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπον ἔμπροσθεν τοῦ
 32 βήματος, καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελεν.
 33 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς
 34 ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ
 35 σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κε-
 36 φαλὴν ἐν Κερχραεῖς· εἶχε γὰρ εὐχρῆν. Κατήνησε δὲ

12. ἀνθυπάτου ὄντος L. — 14. οὖν om. L. — 15. ζήτη-
 16. ματα L. — ib. γὰρ om. L. — 17. οἱ Ἕλλ. om. L. — 19. Κα-
 20. τήνησαν L. —

εἰς Ἐφέσον, κάκεινους κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις. Ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονά χρόνον μεῖναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν· Ἄλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς εἰπὼν· δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα, πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος. καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου. Καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθε, διερχόμενος καθ' ἑξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἐφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου· καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. Οὗτός τε ἤρξατο παρόρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα προσελάβοντο αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ θεοῦ ὁδόν. Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος. Εὐτόνως γάρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν 1 XIX. Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἑλ-

21. Ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη L. — 25. τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ L. — 26. Πρίσκ. κ. Ἀκ. L. — ib. τ. ὁδ. τ. θεοῦ. L. —

- 2 θεῖν εἰς Ἔφεσον. καὶ εὐρών τινες μαθητὰς Εἶπε
 πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες;
 οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιον
 3 ἔστιν ἠκούσαμεν. Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· εἰς τί οὖν
 ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπον· εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.
 4 Εἶπε δὲ Παῦλος· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα
 μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐ-
 τὸν ἵνα πιστεῦσωσι, τοῦτ' ἔστιν, εἰς τὸν Χριστὸν Ἰη-
 5 σοῦν. Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα
 6 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐπιθέτων αὐτοῖς τοῦ Παύ-
 λου τὰς χεῖρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς,
 7 ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτεον. Ἦσαν δὲ οἱ
 8 πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν
 συναγωγὴν ἐπαρῶησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμε-
 9 νος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Ὡς
 δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπεύθουν, κακολογοῦντες
 τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν
 ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος
 10 ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ
 ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν
 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ
 11 Ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποίει ὁ
 12 θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, Ὡστε καὶ ἐπὶ τοὺς
 ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ
 σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐ-
 τῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπο-
 13 ρεύεσθαι. Ἐπεχείρησαν δὲ τινες ἀπὸ τῶν περιερχο-

XIX. 2. εἶπον om. L. — 3. πρὸς αὐτούς om. L. — 4. μὲν
 et Χριστὸν om. G^oL. — 7. δώδεκα L. — 8. τὰ om. L. — 10.
 τοῦ κυρ. Ἰησοῦ — 12. ἀποφέρεσθαι L. — ib. τὰ πονηρὰ
 ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. — 13. τινες καὶ τῶν KL. —

μένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχον-
 τας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
 Ἰησοῦ, λέγοντες· ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὁ Παῦ-
 λος κηρύσσει. Ἦσαν δὲ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου 14
 ἀρχιερέως ἐπὶ τὰ οὗτο ποιοῦντες. Ἀποκριθὲν δὲ 15
 τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ
 τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ; Καὶ 16
 ἐφαιλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος, ἐν ᾧ ἦν τὸ
 πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν ἴσχυσε
 κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκ-
 φυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνω- 17
 στὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι τοῖς κατοικοῦσι
 τὴν Ἐφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς,
 καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, Πολ- 18
 λοὶ τε τῶν πεπιστευκτότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι
 καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. Ἰκανοὶ δὲ 19
 τῶν τὰ περιέργα πραξάντων συνεέγκριτες τὰς βί-
 βλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν
 τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.
 Οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ἠΰξανε καὶ 20
 ἴσχυεν.

Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῇ 21
 πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πο-
 ρεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰπὼν· ὅτι μετὰ τὸ γενέ-
 σθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. Ἀποστείλας 22
 δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ,
 Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν
 Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάρρα- 23

13. ὀρκίζομεν — 14. Ἦσαν δὲ τινος Σκευᾶ Ἰουδ. ἀρχ.
 ἐπὶ τὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες L. — 15. εἶπεν αὐτοῖς L. — 16.
 κατακυριεύσας ἀμφοτέρων (om. καὶ) ἴσχ. L. —

- 24 χος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις
 ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέ-
 25 μιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην.
 Οὗς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργά-
 26 τας, εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε, ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐρ-
 γασίας ἢ εὐπορία ἡμῶν ἐστι· Καὶ θεωρεῖτε καὶ
 ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης
 27 τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἰκα-
 νὸν ὄχλον, λέγων, ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γι-
 28 νόμενοι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέ-
 ρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης
 θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν
 29 τε καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη
 ἢ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ
 καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγά-
 30 λη ἢ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη
 συγχύσεως· ὤρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον,
 συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας,
 31 συνεκδήμους Παύλου. Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου
 εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί.
 32 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῶ φίλοι, πέμ-
 ψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν
 33 εἰς τὸ θέατρον. Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον·
 ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ
 34 ᾔδεισαν, τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν. Ἐκ δὲ τοῦ
 ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλλόντων αὐ-
 τὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν
 34 χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. Ἐπιγρόντες

27. λογισθήσεται, μέλλει τε καὶ καθ. τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς L. — 29. ὅλη om. L. — ib. τῆς συγχύσεως GKS. — ib τοῦ Παύλου — 33. συνεβίβασαν L. — 34. Ἐπιγρόντων —

δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον 35
 φησὶν· ἄνδρες Ἐφεσίοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς οὐ γνώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὔσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; Ἀναντιρρή- 36
 των οὖν ὄντων τούτων, δεῖον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετὲς πράττειν. Ἠγά- 37
 γετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ὑμῶν. Εἰ μὲν οὖν Δημή- 38
 τριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῆται ἔχουσι πρὸς τινα λόγον, ἀγόραιοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλεί-
 τωσαν ἀλλήλοις. Εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων ἐπιζητεῖτε, 39
 ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. Καὶ γὰρ κιν- 40
 δυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδεὶος αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰ-
 πὼν ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον προς- 1 **XX.**
 καλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ἀσπασά-
 μενος ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν. Διελ- 2
 θὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῶν, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· Ποίησας τε μῆνας 3
 τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. Συνείπετο δὲ αὐ- 4
 τῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος,

35. ἀνθρώπων L. — ib. τ. μεγ. θεᾶς Ἀρτέμιδος — 37. τὴν θεὸν — ib. ἡμῶν L. — 38. πρὸς τινα λόγον ἔχουσι — ib. ἀγοραῖοι — 40. περὶ οὗ οὐ G* — XX. 1. μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθε πορεύεσθαι L. — 4. Πύρρου om. rec. —

Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος καὶ
 Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχιὸς
 5 καὶ Τρόφιμος. Οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν
 6 Τρωάδι. Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας
 τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐ-
 7 τοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρι-
 8 ψαμεν ἡμέρας ἑπτὰ. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων,
 συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο
 αὐτοῖς, μέλλον ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον· παρέτεινέ τε τὸν
 9 λόγον μέχρι μεσονυκτίου. Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἰκα-
 10 ναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ, οὗ ἦμεν συνηγμένοι. Καθήμενος
 δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτύχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, κα-
 ταφερόμενος ὑπὸ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου
 ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἔπεσεν ἀπὸ
 10 τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. Καταβὰς δὲ
 ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε·
 μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν.
 11 Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ'
 ἰκανόν τε ὀμιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.
 12 Ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ
 13 μετρίως. Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον
 ἀνήχθημεν εἰς τὴν Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀνα-
 λαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος,
 14 μέλλον αὐτὸς πεζεύειν. Ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς
 τὴν Ἀσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλή-
 15 νην· Κακεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντή-
 σαμεν ἀντικρὺ Χίου. τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς
 Σάμον, καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ τῇ ἐχομένῃ ἦλ-

7. συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι— 8. οὗ ἦσαν—
 9. Καθεζόμενος δὲ L. — 11. τὸν ἄρτον L. — 15. ἀντικρὺς L.
 — ib. εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ (om. interj.) L. —

θομεν εἰς Μίλητον. Ἐκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παρα- 16
 πλεῦσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονο-
 τριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γάρ, εἰ δυνατὸν ἦν
 αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱε-
 ροσόλυμα.

Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετε- 17
 καλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δὲ 18
 παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐπίστα-
 σθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν
 Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,
 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης 19
 καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν
 ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· Ὡς οὐδὲν ὑπεστει- 20
 λάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν
 καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, Δια- 21
 μαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι τὴν εἰς τὸν
 θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ δεδεμένος τῷ 22
 πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ
 συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, Πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα 23
 τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι λέγον, ὅτι
 δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν. Ἄλλ' οὐδενὸς λό- 24
 γον ποιῶμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου τιμίαν ἐμαν-
 τῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς καὶ
 τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,
 διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.
 Καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρὸς- 25

16. Κεκρίκει γὰρ G⁰L. — ib. εἰ δυνατὸν εἶη αὐτῷ L. — 19.
 καὶ πολλῶν δακρύων — 22. δεδεμένος ἐγὼ L. — 23. μοι om.
 rec. — ib. δεσμά καὶ θλίψεις με L. — 24. λόγον ἔχω, οὐδὲ
 ποιῶμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ L. — ib. μετὰ χαρᾶς
 om. L. —

26 ωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος
 27 πάντων. Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ. Προσέχετε οὖν
 28 ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ
 29 ἰδίου. Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰς ἐλεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς
 31 μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες, ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην
 32 μετὰ δακρύων ρουθεῶν ἕνα ἕκαστον. Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.
 33 Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. Αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὔσι
 35 μετ' ἐμοῦ ὑπῆρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε· μακάριόν ἐστι μᾶλλον
 36 δίδόναι, ἢ λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὸς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσι αὐτοῖς προσεκύξατο. Ἰκαρὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες

26. καθαρὸς εἰμι L. — 28. τ. ἐκκλ. τοῦ κυρίου GL. — ib. διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος — 29. ἐγὼ οἶδα ὅτι L. — 32. ἀδελφοί om. L. — ib. οἰκοδομῆσαι L. — ὑμῖν om. L. — 34. Αὐτοὶ δὲ — ib. αἱ χεῖρες αὐταί (35) πάντα· ὑπέδειξα L. — 35. δίδοναι μᾶλλον —

ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλων αὐτόν,
 Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκ- 38
 εἶ μελλοῦσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέ-
 πεμπον δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπα- 1 **XXI.**
 σθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν
 Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ἐκείθεν εἰς Πάταρα.
 Καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάν- 2
 τες ἀνήχθημεν. Ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ 3
 καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν,
 καὶ κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον
 ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. Καὶ ἀνευρόντες τοὺς 4
 μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἐπτά· οἵτινες τῷ
 Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς
 Ἱερουσόλυμα. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς 5
 ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς
 πάντων σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως,
 καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμε-
 θα. Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐπέβημεν εἰς τὸ 6
 πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστροψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς 7
 δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρον κατηγήσαμεν
 εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς
 ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. Τῇ δὲ ἐπαύ- 8
 ριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελ-
 θόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄν-
 τος ἐκ τῶν ἐπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῶ. Τούτῳ δὲ 9
 ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεῦσαι.
 Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατήλθέ τις 10

XXI. 1. Κῶν — 3. καὶ κατήλθομεν εἰς T. L. — 4. Ἄνευ-
 ρόντες δὲ L. — ib. Ἱερουσαλήμ. K. c. rec. — 5 sq: προσευ-
 ξάμενοι ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐπέβημεν L. — 8.
 ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἤλθομεν — ib. τοῦ ὄντος —

- 11 ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἀγαβος· Καὶ ἔλθων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας εἶπε· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα, οὗ ἔστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δῆσουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι
- 12 καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι,
- 13 τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθροπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοιμῶς
- 14 ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἠσυχάσαμεν, εἰπόντες· τὸ θέλημα
- 15 τοῦ κυρίου γενέσθω. Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας
- 16 ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξεισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.
- 17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως
- 18 ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἕναστος ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς
- 20 ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν θεόν, εἰπὸν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων,
- 21 καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι. Κατη-

11. δῆσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας L. — 13. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος καὶ εἶπε· L. — 14. τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω L. — 15. ἀποσκευασ. GS. c. rec. — ih. Ἱεροσόλυμα L. — 17. ἀπεδέξαντο L. — 20. τὸν κύριον G*S. c. rec. — ih. εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις L. —

χίθισαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ
 Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέ-
 γων, μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθε-
 σι περιπατεῖν. Τί οὖν ἐστὶ; πάντως δεῖ πλήθος 22
 συνελθεῖν· ἀκούσονται γάρ, ὅτι ἐλήλυθας. Τοῦτο 23
 οὖν ποίησον, ὃ σοι λέγομεν. εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσα-
 ρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· Τούτους παραλα- 24
 βῶν ἀγίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς,
 ἵνα ξυρῆσονται τὴν κεφαλὴν· καὶ γνώσονται πάντες,
 ὅτι ὧν κατήχηται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοι-
 χεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. Περὶ δὲ τῶν 25
 πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες
 μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι
 αὐτοὺς τό, τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν
 καὶ πορνείαν. Τότε ὁ Παῦλος παραλαβῶν τοὺς 26
 ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγισθεὶς εἰσῆει
 εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν
 τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηρέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου
 αὐτῶν ἢ προσφορά.

Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ 27
 ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ
 ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐ-
 τὸν τὰς χεῖρας, Κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, 28
 βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ
 καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας παντα-
 χοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσῆγαγεν εἰς τὸ
 ἱερόν καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τούτον. Ἦσαν 29
 γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πό-

21. πάντας om. L. — 24. καὶ γνώσει — 25. μηδὲν τοιοῦ-
 τον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ om. L. — 27. τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν
 G*KS. c. rec. — 28. πανταχῆ L. —

- λει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσῆγαγεν
 30 ὁ Παῦλος. Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο
 συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου
 εἶλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν
 31 αἱ θύραι. Ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη
 φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπειρῆς, ὅτι ὅλη συγκέχυται
 32 Ἱερουσαλήμ· Ὅς ἑξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας
 καὶ ἑκατοντάρχους κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ
 ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαν-
 33 το τύπτοντες τὸν Παῦλον. Τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρ-
 χος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσει
 34 δυσί, καὶ ἐπυθάνετο, τίς ἂν εἴη καὶ τί ἐστι πε-
 ποιηκώς. Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβῶον ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ
 35 ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε
 δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι
 αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου·
 36 Ἡκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κραῖζον· αἶρε
 37 αὐτόν. Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν
 ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστὶ μοι εἰπεῖν τι
 38 πρὸς σε; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; Οὐκ ἄρα
 σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος, ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνα-
 στατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρα-
 39 κισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαριῶν; Εἶπε δὲ ὁ Παῦ-
 λος· ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεύς, τῆς
 Κιλικίας οὐκ ἀσήμον πόλεως πολίτης· δέομαι δὲ
 40 σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. Ἐπι-
 τρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀνα-
 βαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ συγῆς
 γενομένης προσεφώνησε τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων·

34. ἄλλο τι ἐπεφώνουν L. — 36. κραῖζοντες L. —

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς 1 **XXII**
 πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας. Ἀκούσαντες δέ, ὅτι τῆ 2
 Ἐβραϊδί διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέ-
 σχον ἡσυχίαν. καὶ φησιν· Ἐγὼ μὲν εἰμι ἀνὴρ Ἰου- 3
 δαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῶ τῆς Κιλικίας, ἀνατε-
 θραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας
 Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ ἀκριβείαν τοῦ πα-
 τρός μου νόμον, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, καθὼς
 πάντες ὑμεῖς ἐστέ σήμερον· Ὅς ταύτην τὴν ὁδὸν 4
 ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς
 φυλακὰς ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, Ὅς καὶ ὁ ἀρ- 5
 χειρὲς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ'
 ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς
 Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας
 δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. Ἐγέ- 6
 νετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῶ,
 περὶ μεσημβριάν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστρά-
 ψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ· Ἐπεσόν τε εἰς τὸ ἔδα- 7
 φος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαούλ, Σαούλ,
 τί με διώκεις; Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; 8
 εἶπέ τε πρὸς με· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν
 σὺ διώκεις. Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεά- 9
 σαντο καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκου-
 σαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύ- 10
 ριε; ὁ δὲ κύριος εἶπε πρὸς με· ἀναστὰς πορεύου εἰς
 Δαμασκόν, κακεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων, ὧν
 τέτακταί σοι ποιῆσαι. Ὅς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς 11
 δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν
 συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀναρίας δέ τις, 12

XXII. 1. νῦν — 3. μὲν om. L. — 7. Ἐπεσά τε KL. — 9. καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο om. L. —

ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ
 13 πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, Ἐλθὼν πρὸς
 με καὶ ἐπιστάς εἶπέ μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον.
 14 καὶ γὰρ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ εἶ-
 πεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε
 15 γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ
 16 ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Ὅτι ἔση
 μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἐώρακας
 17 καὶ ἤκουσας. Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτι-
 σαι καὶ ἀπόλῳσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμε-
 18 νος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέφαντι
 εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσερχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ,
 18 γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει. Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά
 μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ,
 19 διότι οὐ παραδέξονται σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.
 19 Καὶ γὰρ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι ἐγὼ ἤμην
 φυλακίζων καὶ δέρον κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πι-
 20 στεύοντάς ἐπὶ σέ. Καὶ ὅτε ἔξεχεῖτο τὸ αἷμα Στε-
 φάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς
 καὶ συνευδοκῶν [τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,] καὶ φυλάσσω
 21 τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. Καὶ εἶπε πρὸς
 με· πορεύου· ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.
 22 Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ
 ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς
 23 τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτόν ζῆν. Κραυγα-
 ζόντων δὲ αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κο-
 24 νορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, Ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρ-
 χος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν μά-
 στιξεν ἀνετάξεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγῶ, δι' ἣν αἰτίαν

16. τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου — 20. τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ om.
 GSI. dub. K. — 22. καθῆκον — 24. αὐτὸν ὁ χιλ. ἀγεσθαι —
 ib. αὐτὸν ὁ χιλ. εἰσάγεσθαι G*S. —

οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. Ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν 25
 τοῖς ἱμαῖσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ
 Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον
 ἕξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος, 26
 προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλε λέγων· τί μέλλεις
 ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. Προς- 27
 ελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥω-
 μαῖός εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλιάρχος· 28
 ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησά-
 μην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. Εὐ- 29
 θέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν
 ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοῦς, ὅτι
 Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, 30
 τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐ-
 τὸν καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν
 τὸ συνέδριον· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν
 εἰς αὐτούς.

Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν· 1 **XXIII.**
 ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευ-
 μαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. — Ὁ δὲ ἀρχιε- 2
 ρεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν
 αὐτοῦ τὸ στόμα. Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶ- 3
 πε· τύπτει σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκοιναμένε· καὶ
 σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν
 κελεύεις με τύπτεσθαι; Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον· 4
 τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; Ἐφη τε ὁ Παῦ- 5

25. προέτειναν — 26. προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλ.
 G^oKS. c. rec. — ib. ὅρα, τί μέλλεις — 27. εἰ σὺ Ῥωμ. — 30.
 κατηγορ. ὑπὸ τ. Ἰουδ. L. — ib. ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσ-
 μῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερ. καὶ ὅλον τὸ συνέδρ.
 αὐτῶν. — XXIII. 1. τῷ συνεδρ. ὁ Παῦλος L. —

- λος· οὐκ ἤδ^{ειν}, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερέυς· γέγραπται γάρ· ἀρχόντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς ^{twice}
- 6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος, ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶ Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἐκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασις, μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος...
- 10 Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως ἐλάβηθεις ὁ χιλιάρχος, μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στρατεύμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
- 11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστάς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε· θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.
- 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς λέγοντες μήτε φαγεῖν
- 13 μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. Ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν
- 14 πεποιηκότες, Οἷτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον· ἀναθέματι ἀνεθεματί-

5. Exod. 22, 28. — 6. υἱὸς Φαρισαίων L. — 8. μηδὲ ἄγγ. GKS. c. rec. — 9. καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν Φαρισ. L. — ib. ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. — 10. φοβηθεῖς ὁ χιλ. L. — 11. θάρσει, Παῦλε. — 12. ποιήσ. τινες τῶν Ἰουδ. συστροφὴν — 13. ποιησάμενοι L. —

σαμεν ἑαυτοὺς μηδεὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνω-
μεν τὸν Παῦλον. *Nῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ* 15
χιλίαρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν
πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγωνώσκειν ἀκριβέστερον
τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν ἔτοι-
μοὶ ἔσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. *Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς* 16
τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ.
Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρ- 17
χων ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χι-
λίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν 18
παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καὶ φη-
σιν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε
τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλῆ-
σαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χι- 19
λίαρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί
ἔστιν, ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; Εἶπε δέ· ὅτι οἱ 20
Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὔριον
εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλον-
τές τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. Σὺ 21
οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἕξ
αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθε-
μάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέ-
λωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἔτοιμοὶ εἰσι, προσδεχόμενοι τὴν
ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε 22
τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦ-
τα ἐνεφάνισας πρὸς με. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο 23
τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν· ἐτοιμάσατε στρατιώ-
τας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας,

15. ὅπως αὔριον G*S. c. rec. dub. K. — ib. αὐτὸν κατα-
 γάγῃ GKS. c. rec. — ib. εἰς ὑμᾶς L. — 16 τὸ ἐνεδρον S. —
 20. ὡς μέλλων L. — 21. εἰσὶν ἔτοιμοι L. —

καὶ ἰππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους,
 24 ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, Κτήρη τε παραστή-
 25 σαι, ἵνα ἐπιβιάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς
 26 Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, Γράφας ἐπιστολὴν περιέχου-
 27 σαν τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Ἀυσίας τῷ κρα-
 28 τίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον
 συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναι-
 29 ρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστάς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξε-
 30 λόμην αὐτόν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. Βουλόμε-
 31 νος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κα-
 32 τήγαγον αὐτόν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· Ὃν εὖρον
 ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μη-
 33 δὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. Μη-
 νυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσε-
 σθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἑξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σε,
 παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν τὰ πρὸς αὐ-
 31 τὸν ἐπὶ σοῦ. ἔρῶσο. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ
 τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀνάλαβόντες τὸν Παῦλον
 32 ἤγαγον διὰ τῆς νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατριίδα, Τῇ δὲ
 ἐπαύριον, εἴσαντες τοὺς ἰππεῖς πορεύεσθαι σὺν αὐ-
 33 τῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. Οἷτινες εἰσελ-
 θόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστο-
 λὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.
 34 Ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας, ἐκ ποίας ἐπαρχίας
 35 ἐστί, καὶ πυθόμενος, ὅτι ἀπὸ Κιλικίας· Διακούσο-
 μαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατηγοροὶ σου παραγένων-
 ται. ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώ-
 δου φυλάσσεσθαι.

23. δεξιοβόλους L. — 30. εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐ-
 τῶν, ἔπεμψα L. — 32. τ. ἰππ. ἀπέρχεσθαι L. — 34. Ἀνα-
 γνοὺς δὲ ὁ ἡγεμῶν — 35. παραγένονται, κελύσας ἐν τῷ πραι-
 τωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν. L. —

Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς 1 **XXIV.**
 Ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥήτορος Τερ-
 τύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ
 Παύλου. Κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ 2
 Τέρτυλλος λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ 3
 σοῦ, καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ
 διὰ τῆς σῆς προνοίας πάντη τε καὶ πανταχοῦ, ἀπο-
 δεχόμεθα, κράτιστε Φήλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας.
 Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦ- 4
 σαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. Εὐρόντες 5
 γὰρ τὸν ἄνδρα τούτον λοιμὸν καὶ κινῶντα στάσιν
 πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρω-
 τοσιάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, Ὅς καὶ 6
 τὸ ἱερὸν ἐπέειρασε βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν
 καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθέλησαμεν κρίνειν.
 Παρελθὼν δὲ Ἀυσίας ὁ χιλιάρχος μετὰ πολλῆς βίας 7
 ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, Κελεύσας τοὺς κατη- 8
 γόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· παρ' οὗ δυνήσῃ αὐ-
 τὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγῶναι, ὧν
 ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ 9
 Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη 10
 δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν·
 ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπι-
 στάμενος εὐθυμότερον τὰ περὶ ἔμμαντοῦ ἀπολογουμαι,
 Ἀναμένου σου γινῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰδί μοι ἡμέ- 11
 ραι δεκαδύο, ἀφ' ἧς ἀνέβην προςκυνήσων ἐν Ἱερου-
 σαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα 12
 διαλεγόμενον ἢ ἐπισύστασιν ποιῶντα ὄχλου, οὔτε ἐν

XXIV. 1. μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν L. — 3. διορθωμάτων
 L. — 5. στάσεις L. — 6—8. καὶ κατὰ - - - ἐπὶ σέ· om. L. —
 9. συνέθεντο — 10. εὐθύμως L. — 11. ἢ δεκαδύο — ib. δώ-
 δεκα L. — ib. εἰς Ἱερουσ. L. — 12. ἐπίστασιν L. —

- 13 ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, Οὔτε πα-
ραστῆσαι δύνανται, περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσί μου.
- 14 Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδόν, ἦν λέγου-
σιν αἴρεσιν, οὕτω λατρεύω τῷ πατρὶ ὡς θεῷ, πι-
στεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ἐν τοῖς προσφῆ-
15 ταις γεγραμμένοις, Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἦν
καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσε-
16 σθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων. Ἐν τούτῳ καὶ
αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνειδήσιν ἔχειν πρὸς τὸν
17 θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. Δι' ἐτῶν δὲ
πλειόνων παρεγερόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ
18 ἔθνος μου καὶ προσφοράς. Ἐν οἷς εὖρον με ἡγνι-
σμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύ-
19 βου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, Οὓς ἔδει
ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρὸς
20 με. Ἡ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, τί εὖρον ἐν ἐμοὶ
21 ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, Ἡ περὶ
μῆς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἐστὼς ἐν αὐτοῖς· ὅτι
περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ'
22 ὑμῶν. Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φήλιξ, ἀκριβέστερον
εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπὼν· ὅταν Ἀσσίας ὁ χι-
23 λίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς. Δια-
ταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι αὐτόν, ἔχειν
τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρε-
τεῖν ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.
- 24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγερόμενος ὁ Φήλιξ

13. δύνανται σοι L. — 14. καὶ τοῖς ἐν τοῖς προσφ. GKS. —
ib. καὶ τοῖς προσφ. L. — 15. νεκρῶν om. L. — 16. Ἐν τούτῳ
δὲ GS. c. rec. — 18. Ἐν αἷς SL. — ib. τινὲς ἀπὸ — 20. εἴ τι
— 21. ἐν αὐτοῖς ἐστὼς, L. — ib. ἐφ' ὑμῶν L. — 22. Ἀνούσας
δὲ ταῦτα ὁ Φήλιξ ἀνεβάλετο αὐτοὺς — 23. τε prius om. L. —
ib. τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον — ib. ἢ προσέρχεσθαι om. L. —

σὺν Δρουσίλλῃ τῇ γυναικί, οὕσῃ Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κριματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γειόμενος ὁ Φήλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαι σε. Ἔμα καὶ ἐλπίζων, ὅτι χρίματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου [ὅπως λύση αὐτόν], διὸ καὶ πικρότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβε διάδοχον ὁ Φήλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φήλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ μετὰ τρεῖς 1 **XXV**.
 ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. Ἐνεγράψαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, Αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτόν κατὰ τὴν ὁδόν. Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ, ἐαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐμπορεύεσθαι. Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησί, συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτῶ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευ-

24. τῇ γυναικί αὐτοῦ — ib. τῇ ἰδίᾳ γυναικί L. — ib. Χρ. Ἰησοῦν SL. — 25. ἔσεσθαι om. GSL. — 26. Ἔμα δὲ καὶ — ib. ὅπως λύση αὐτόν om. G*SL. dub. K. — 27. χάριτα L. — XXV. 2. Ἐνεγράψαν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς L. — 4. εἰς Καισάρειαν L. — 5. Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ L. — ib. ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον, L. — 6. ἡμέρας πλείους ἢ δέκα —

- 7 σε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα φέροντες κατὰ
- 8 Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, Ἀπολογουμένου αὐτοῦ· ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε
- 9 εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἤμαρτον. Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα
- 10 ἀναβᾶς ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἀπ' ἐμοῦ; Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος· ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστῶς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα,
- 11 ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγνώσκεις. Εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδεὶς με δύναται ἀντοῖς χαρίσασθαι. Καί-
- 12 σαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
- 13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον. Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων· ἀνὴρ τίς ἐστι καταλελειμμένος ὑπὸ
- 15 Φήλικος δέσμιος, Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην.
- 16 Πρὸς οὓς ἀπεκρίθη, ὅτι οὐκ ἐστὶν ἕθος Ῥωμαίοις

7. περιέστησαν αὐτὸν L. — ib. αἰτιώματα K. c. rec. — 7. et 8. καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχ. ἀποδείξαι τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου L. — 9. θέλων τοῖς Ἰουδ. L. — ib. κριθῆναι L. — 11. Εἰ μὲν οὖν L. — 15. κατ' αὐτοῦ καταδίκην L. —

χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ
κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγο-
ρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος.
Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν 17
ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέ-
λευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. Περὶ οὗ σταθέντες οἱ 18
κατηγοροὶ οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον, ὧν ὑπενόουν
ἐγώ. Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμο- 19
νίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνη-
κότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. Ἀπορούμενος δὲ 20
ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν ἔλεγον, εἰ βούλοιο
πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ κάκει κρίνεσθαι περὶ
τούτων. Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆ- 21
ναι αὐτόν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα
τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ πέμψω αὐτόν πρὸς Καίσα-
ρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη· ἐβουλό- 22
μην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. ὁ δὲ αὐρίον,
φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ 23
τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόν-
των εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν τε τοῖς χιλιάρχοις καὶ
ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὔσι τῆς πόλεως, καὶ κε-
λεύσαντος τοῦ Φῆστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. Καί φη- 24
σιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμ-
παρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ πᾶν
τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσο-
λύμοις καὶ ἐνθάδε ἐπιβοῶντες, μὴ δεῖν ζῆν αὐτόν μη-
κέτι. Ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος, μηδὲν ἄξιον θανάτου 25

16. εἰς ἀπώλειαν om. G^oL. — 18. ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν
πονηράν, L. — 20. εἰς τὴν περὶ τούτων ζ. L. — 21. ἀναπέμ-
ψω L. — 24. ἅπαν τὸ πλ. L. — ib. αὐτόν ζῆν L. — 25. κα-
τελαβόμεν L. —

αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσα-
 26 μένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν. Περὶ
 οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προή-
 γαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ
 Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι
 27 γράψαι. Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον
 μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημάναι.

XXVI. 1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέ-
 πεταί σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἀπελο-
 2 γεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα· Περὶ πάντων ὧν ἐγκα-
 λοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγήμα
 ἔμαντόν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖ-
 3 σθαι, Μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κα-
 τὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαι
 4 σου μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίω-
 σίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν
 τῷ ἔθνει μου ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰου-
 5 δαῖοι, Προγινώσκοντές με ἀνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρ-
 τυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέ-
 6 ρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. Καὶ νῦν ἐπ' ἐλ-
 πίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομέ-
 7 νης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος· Εἰς ἣν τὸ
 δωδεκάφυλον ἡμῶν, ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λα-
 8 τρεῦνον, ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκα-
 λοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων. Τί ἄπι-
 στον κρίνεται παρ' ὑμῶν, εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

25. αὐτὸν θανάτου L. — ib. καὶ ἐτ' αὐτόν posterius om.
 L. — 26. extr. τί γράψω· L. — XXVI. 1. περὶ σεαυτοῦ L. —
 ib. ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο L. — 2. μέλλων ἀπολογεῖ-
 σθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον — 3. σου om. L. — 6. τῆς εἰς L. — ib.
 ἡμῶν G^o. om. c. rec. — 7. ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων — ib. ἐγκαλοῦ-
 μαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. L. — 8. Τί; GS. c. rec. —

Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαντῶ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ 9
 τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι. Ὁ καὶ 10
 ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ πολλοὺς τῶν ἀγίων
 ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων
 ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήγεγα
 ψῆφον. Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις 11
 τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε
 ἐμμανόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἕξω πό-
 λεις. Ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν 12
 μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιε-
 ρέων, Ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασι- 13
 λεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου πε-
 ριλάμπαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους.
 Πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα 14
 φωνὴν λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν τῇ Ἐβραΐδι
 διαλέκτῳ· Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν
 σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ δὲ εἶπον· τίς εἶ, 15
 κύριε; ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις.
 Ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς 16
 τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑψηρέτην
 καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθῆσομαί σοι, Ἐξαι- 17
 ρούμερός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ
 σε ἀποστέλλω Ἀνοίξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπι- 18
 στρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ
 σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν
 ἁμαρτιῶν καὶ κληροῦν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ
 εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην 19

10. ἐγὼ φυλακαῖς K. c. rec. — 12. καὶ prius om. L. — ib.
 τῆς παρὰ om. L. — 14. Πάντων δὲ GKS. c. rec. — ib. φωνὴν
 λέγουσαν πρὸς με τῇ L. — 15. ὁ δὲ κύριος L. — 17. εἰς οὓς
 νῦν σε G*S. c. rec. — ib. ἐγὼ ἀποστέλλω σε L. —

- 20 ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, Ἄλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγειλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς με-
- 21 τανοίας ἔργα πράσσοντας. Ἔνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρί-
- 22 σασθαι. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα, μαρτυρούμενος μικρῶ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἔκτος λέγων ὧν τε οἱ προφη-
- 23 ται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς. Εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι.
- 24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη· μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε
- 25 γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. Ὁ δὲ οὐ μαίνομαι, φησί, κράτιστε Φῆστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ σω-
- 26 φροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρῴησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνει γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν· οὐ γὰρ ἔστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦ-
- 27 το. Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις;
- 28 οἶδα, ὅτι πιστεύεις. Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι.
- 29 Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν· εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σέ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους, ὅποῖος
- 30 καὶ γὰρ εἰμι, παρεκτός τῶν δεσμῶν τούτων. Ἀνέστη

22. ἀπό τοῦ θ. L. — ib, μαρτυρούμενος GS. c. rec. —
 25. Ὁ δὲ Παῦλος L. — 26. οὐδέν om. L. — 28. ἔφη om. L. —
 29. εἶπεν om. L. — ib. κ. ἐν ὀλ. καὶ ἐν μεγάλῳ L. —

τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμῶν, ἣ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγ-
καθήμενοι αὐτοῖς, Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν 31
πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον
ἢ δεσμῶν πρᾶσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας 32
δὲ τῷ Φῆστον ἔφη· ἀπολελεύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρω-
πος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν 1 **XXVII.**
Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἐτέρους
δεσμώτας ἑκατοντάρχη, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπειρης
Σεβαστῆς. Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῶ, μέλ- 2
λοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθη-
μεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνης Θεσσα-
λονικέως. Τῇ τε ἐτέρα κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· 3
φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος·
ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας
τυχεῖν. Κάκειθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν 4
Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. Τό 5
τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν
διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας.
Κάκει εὐρών ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρίνον 6
πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.
Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γε- 7
νόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ
ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην.
Μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἦλθομεν εἰς τόπον 8
τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἔγγυς ἦν πόλις
Λασαία. Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος 9
ἤδη ἐπισηφαλοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν
ἤδη παρεληλυθέναι, παρήγει ὁ Παῦλος Λέγων αὐ- 10

30. Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασ.— XXVII.
2. μέλλοντι KL. — ib. εἰς τοὺς L. — 8. πόλις Ἀλασσα L. —

- τοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ, ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς
 ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ
 11 καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ
 δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπέ-
 θετο μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις.
 12 Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παρα-
 χειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι κά-
 κεῖθεν, εἴπως δύναντο καταστήσαντες εἰς Φοίνικα
 παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λί-
 13 βα καὶ κατὰ χῶρον. Ἐποπνεύσαντος δὲ νότου δό-
 ξαντες τῆς προθέσεως κευρατηκέναι, ἄραντες ἄσσον
 14 παρελέγοντο τὴν Κρήτην. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε
 κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος εὐροκλύ-
 15 δων. Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυνα-
 μένου ἀντοφθαλεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.
 16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην, μό-
 17 λισ ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σιάφης, Ἦν
 ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον·
 φοβούμενοί τε, μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐπέσωσι, χαλά-
 18 σαντες τὸ σκεῦος οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς δὲ χει-
 19 μαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. Καὶ
 τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρῶρίψα-
 20 μεν. Μῆτε δὲ ἡλίου μῆτε ἄστρον ἐπιφανόντων ἐπὶ
 πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου,
 λοιπὸν περιηρεῖτο πᾶσα ἐλπίς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς.
 21 Πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦ-
 λος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μὲν, ὧ ἄνδρες, πει-
 θαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης,

10. φόρτου — 11. ἑκατόνταρχος — 12. ἐκεῖθεν SL. —
 13. Ἄσσον s. Ἄσσον — 14. εὐρακύλων L. — 16. Καῦδα L. —
 ib. ἰσχ. μόλις L. — 19. ἐρῶριψαν G^oL. — 21. Πολλῆς τε L. —

κερδησαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ 22
 τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυ-
 χῆς οὐδεμίᾳ ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. Πα- 23
 ρέστη γάρ μοι ταύτη τῇ νυκτὶ ἄγγελος τοῦ θεοῦ, οὗ
 εἰμί, ᾧ καὶ λατρεύω, λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· 24
 Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοῦ, κεχάρισται σοι
 ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλείοντας μετὰ σοῦ. Διὸ εὐ- 25
 θυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ, ὅτι οὕτως
 ἔσται, καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. Εἰς νῆσον δέ 26
 τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεςκαι- 27
 δεκάτῃ ἡξ ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία,
 κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν
 τινὰ αὐτοῖς χώραν, Καὶ βολίσαντες εὐρον ὄργυιᾶς 28
 εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες
 εὐρον ὄργυιᾶς δεκαπέντε· Φοβούμενοί τε, μήπως εἰς 29
 τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγ-
 κύρας τέσσαρας ἤρχοντο ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ 30
 ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλα-
 σάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προσφάσει ὡς
 ἐκ πρῶρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν, Εἶπεν ὁ 31
 Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἔάν
 μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύ-
 ρασθε. Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία 32
 τῆς σκάφης, καὶ εἶσαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ 33
 ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαν-
 τας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων· τεσσαρεςκαιδεκάτην
 σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μη-
 δὲν προσλαβόμενοι. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλα- 34
 βεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας

23. τῇ νυκτὶ ταύτῃ G*K. c. rec. — 29. ἐκπέσωσιν — 34.
 προσλαβεῖν — ib. ἐκ τῆς κεφαλῆς πιεοῖται K. c. rec. —

ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θριξ̄ ἐκ τῆς κεφαλῆς
 35 ἀπολεῖται. Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐ-
 χαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρ-
 36 ξατο ἐσθίειν. Εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες καὶ ἀν-
 37 τοὶ προσελάβοντο τροφῆς. Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ
 38 πᾶσαι ψυχαὶ διακόσμαι ἐβδομήκοντα ἕξ. Κορσεθέν-
 τες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν
 39 σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν
 γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δὲ τινα κατενόουν
 ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλείσαντο, εἰ δύναντο,
 40 ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες
 εἶον εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας
 τῶν πηδαλιῶν· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνε-
 41 ούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες δὲ
 εἰς τόπον διθάλασσον ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν
 πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα
 42 ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. Τῶν δὲ στρα-
 τιωτῶν βουλή ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτεί-
 43 νωσι, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ. Ὁ δὲ ἑκατον-
 τάρχης, βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν
 αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους
 κολυμβᾶν ἀπορρήψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι,
 44 Καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν οὓς δὲ ἐπὶ τι-
 νων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντα
 διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII. 1 Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωσαν, ὅτι Μελί-
 2 τη ἡ νῆσος καλεῖται. Οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον οὐ
 τὴν τεχνῶσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες γὰρ

37. αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλ. L. — 39. ἐβουλεύοντο L. —
 41. ἐπέκειλαν L. — 42. διαφύγοι — 43. ἑκατόνταρχος GKS.
 c. rec. — XXVIII. 1. ἐπέγνωμεν L. — 2. ἄφαντες L. —

πυράν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ἕτερον τὸν
 ἐφρεσιῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. Συστρέφαντος δὲ τοῦ 3
 Παύλου φρυγάνων πλήθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν
 πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψε
 τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμά- 4
 μενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς
 ἀλλήλους· πάντως φορέύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος,
 ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴα-
 σεν. Ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ 5
 ἔπαθεν οὐδὲν κακόν· Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλ- 6
 λειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ
 πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκόντων καὶ θεωρούντων μηδὲν
 ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον,
 θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖ- 7
 ρον ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Πο-
 πλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρό-
 νως ἐξέειπεν. Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου 8
 πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι·
 πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσενξάμενος, ἐπι-
 θείς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. Τούτου οὖν 9
 γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ
 νήσῳ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· Οἱ καὶ πολ- 10
 λαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο
 τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν.

Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ πα- 11
 ρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίῳ, παρασήμῳ
 Διοσκούροισι. Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας 12
 ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, Ὅθεν περιελθόντες κα- 13

3. τι πλήθος L. — ib. ἐκ τῆς θέρμης GKS. c. rec. — ib.
 διεξελθοῦσα S. — 4. πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον L. — 5. ἀποτι-
 ναξάμενος S. — 8. δυσεντερίῳ L. — 10. πρὸς τὰς χρεῖας L. —

- τηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἦλθομεν εἰς Ποτιόλους,
- 14 Οὗ εὐρόντες ἀδελφούς παρεκλήθημεν ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἦλ-
- 15 θομεν. Κάκειθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.
- 16 Ὅτε δὲ ἦλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη· τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσ-
- 17 σοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρῶτους. συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων
- 18 παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, Οὔτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδε-
- 19 μίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠραγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορη-
- 20 σαι. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἔνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ
- 21 Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περὶκεῖμαι. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἔδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν.
- 22 Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι, ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν, ὅτι

14. παρ' αὐτοῖς L. — 16. εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν (om. interjectis) L. — 17. συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον τοὺς — ih. ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, L. —

πανταχοῦ ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν 23
 ἦγον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθε-
 το διαμαρτυρούμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων
 τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου
 Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωτῆς ἕως ἑσπέρας.
 Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. 24
 Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰ- 25
 πόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἔν· ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου πρὸς
 τοὺς πατέρας ἡμῶν λέγον· πορεύθητι πρὸς τὸν 26
 λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· ἀκοῆ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ
 συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε.
 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ 27
 τοῖς ὡσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ
 τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσι καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπι-
 στρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω 28
 ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ
 θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰ- 29
 πόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυ-
 τοῖς συζήτησιν.

Ἐμεινε δὲ [ὁ Παῦλος] διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μι- 30
 σθώματι· καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομέ-
 νους πρὸς αὐτὸν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ 31
 καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ με-
 τὰ πάσης παρῴσσιας ἀκωλύτως.

23. ἦλθον πρὸς αὐτὸν L. — ib. τὰ om. L. — 25. πατέρας
 ἡμῶν L. — 26. Jes. 6, 9. 10. — ib. εἰπέ· — 28. τοῦτο τὸ σω-
 τήριον L. — 29. Hoc comma om. L. — 30. ὁ Παῦλος om.
 GSL. dub. K. —

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

- 1 Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπό-
2 στολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, Ὁ προε-
πηγγεῖλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
3 ἀγίας, Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ
4 σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, Τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ
θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιοσύνης ἐξ ἀνα-
στάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν,
5 Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν
πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος κυ-
6 τοῦ, Ἐν οἷς ἔστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
7 Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς
ἀγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- 8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν κα-
9 ταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς γάρ μου
ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνησθῆναι
10 ὑμῶν ποιοῦμαι, Πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου
δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐδομηθῆσομαι ἐν τῷ θε-
11 λήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ γὰρ
ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν
12 εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, Τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρα-

κληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν
 τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, 13
 ὅτι πολλάκις προεθέμην ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκω-
 λῦθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν
 ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλλησί τε 14
 καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰ-
 μί. Οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν 15
 Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ 16
 εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν
 παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι.
 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πί- 17
 στεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος ἐκ
 πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ 18
 ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων, τῶν τὴν
 ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, Διότι τὸ γνωστὸν 19
 τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ θεὸς γὰρ αὐ-
 τοῖς ἐφανερώσε. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτί- 20
 σεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοραῖται, ἣ
 τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐ-
 τοὺς ἀναπολογήτους, Διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ 21
 ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠὲχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθη-
 σαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ
 ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ 22
 ἐμωράνθησαν, Καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρ- 23
 του θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου
 καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. Διὸ καὶ 24
 παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν
 καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ

13. καρπὸν τινα — 16. τὸ εὐαγγ. τοῦ Χριστοῦ K (sed
 dub.) c. rec. — — ib. πρῶτον dub. L. — 17. Habac. 2, 4. —
 19. ὁ γὰρ θεὸς — 21. εὐχαρίστ. — 24. καὶ om. L. —

- 25 σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς. Οἷτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν
- 26 εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἶ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς
- 27 τὴν παρὰ φύσιν· Ὅμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.
- 28 Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν,
- 29 ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, Πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς
- 30 φθόνου, φόβου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας, Ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὕβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
- 31 Ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας· Οἷτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόητες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

- II. 1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνει· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. Οἶδαμεν δέ, ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς
- 3 τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ

24. αὐτῶν ἐν αὐτοῖς L. — 27. Ὅμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρσενες L. — 29. πορνεία om. G^oL. — 31. ἀσπόνδους om. L. —

ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; Ἡ 4
τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς
καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν, ὅτι τὸ
χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ 5
τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θη-
σαυρίζεις σεαυτῶ ὀργὴν ἐν ἡμέρα ὀργῆς καὶ ἀποκα-
λύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, Ὅς ἀποδώσει ἐκά- 6
στω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τοῖς μὲν καθ' ὑπομο- 7
νὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζη-
τοῦσι ζῶν αἰῶνιον. Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπει- 8
θοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀρ-
γὴ καὶ θυμὸς. Θλιψίς καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν 9
ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν,
Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληρος. Δόξα δὲ καὶ τι- 10
μὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰου-
δαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. Οὐ γὰρ ἐστὶ προς- 11
ωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρ- 12
τον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρ-
τον, διὰ νόμου κριθήσονται (Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ 13
τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ
νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νό- 14
μον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ
ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, Οὔτινες ἐνδείκνυνται τὸ 15
ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ
ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολο-
γούμενων) Ἐν ἡμέρα ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτά 16
τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ

II. 5. ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας K. — 8. θυμὸς καὶ ὀργή. G*S. c. rec. — 13. τοῦ (bis) om. L. — 14. ποιῶσιν L. — 16. ἢ κρινεῖ L.

17 Χριστοῦ. Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπα-
 18 ναπαύῃ τῷ νόμῳ καὶ κανχᾶσαι ἐν θεῷ Καὶ γινώ-
 σκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατη-
 19 χούμενος ἐκ τοῦ νόμου, Πέποιθάς τε σεαυτὸν ὀδη-
 20 γὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, Παιδευτὴν
 ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν
 21 τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· Ὁ οὖν
 διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων
 22 μὴ κλέπτειν κλέπτεις; Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοι-
 23 χεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα ἱεροσυλεῖς; Ὁς
 ἐν νόμῳ κανχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν
 24 θεὸν ἀτιμάζεις; Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς
 25 βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται. Πε-
 ριτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ
 παραβάτης νόμου ᾦς, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέ-
 26 γονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ
 νόμου φυλάσσει, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτο-
 27 μὴν λογισθῆσεται, Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκρο-
 βυστία τὸν νόμον τελούσα σὲ τὸν διὰ γραμματος καὶ
 28 περιτομῆς παραβάτην νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φα-
 νερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκί,
 29 περιτομή, Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ πε-
 ριτομὴ καρδίας, ἐν πνεύματι, οὐ γραμμάτι· οὐ ὁ
 ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

III. 1 Τί οὖν τὸ περισπὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέ-
 2 λεια τῆς περιτομῆς; Πολὺν κατὰ πάντα τρόπον.
 πρῶτον μὲν γὰρ, ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ
 3 θεοῦ. Τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία
 αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; Μὴ γένοι-

17. Ἰδέ, σὺ — ib. τῷ om. I. — 24. Jes. 52, 5. Ezech. 36,
 20. 23. — III. 2. γάρ om. I. —

το· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος
 ψεύστης, καθὼς γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν
 τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ 5
 δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦ-
 μεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; (κατὰ
 ἄνθρωπον λέγω). Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ 6
 θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν 7
 τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ,
 τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς κρινομαι; Καὶ μὴ, κα- 8
 θὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασί τινες ἡμᾶς
 λέγειν· ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά;
 ὧν τὸ κρίμα ἐνδικόν ἐστι. Τί οὖν; προεχόμεθα; 9
 οὐ πάντως· προητιασάμεθα γάρ, Ἰουδαίους τε καὶ
 Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέ- 10
 γραπται· ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς· Οὐκ ἔστιν 11
 ὁ συνιών, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· Πάντες 12
 ἐξέκλιαν, ἅμα ἤχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστό-
 τητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνόσ. Τάφος ἀνεργημένος ὁ λά- 13
 ρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς
 ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν· Ὡν τὸ στόμα ἀράς 14
 καὶ πικρίας γέμει· Ὁξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι 15
 αἷμα· Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς 16
 αὐτῶν· Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· Οὐκ ἔστι 17
 φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· Οἶδα- 18
 μεν δέ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λα-
 λεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς
 ὁ κόσμος τῷ θεῷ. Διότι ἐξ ἔργων νόμον οὐ δικαιο- 20
 θήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμον
 ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

4. Ps. 51, 6. cf. 116, 11. — 8. cf. Jer. 17, 6. — 10—12: Ps.
 14, 1—3. — 11. οὐκ ἔστιν συνιών· L. — 13. Ps. 5, 10. cf. 140,
 4. — 14. Ps. 10, 7. — 15—17: Jes. 59, 7, 8. — 18. Ps. 36, 2. —

- 21 *Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέ-*
ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προ-
 22 *φητῶν, Δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ*
Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύον-
 23 *τας. Οὐ γὰρ ἔστι διαστολή. πάντες γὰρ ἡμαρτον*
 24 *καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, Δικαιούμενοι*
δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς
 25 *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἰλαστήριον*
διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονό-
 26 *των ἁμαρτημάτων Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς*
ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς
τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιῶντα τὸν ἐκ πίστεως
 27 *Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου*
νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως·
 28 *Λογιζόμεθα γάρ, δικαιῶσθαι πίστει ἄνθρωπον χω-*
 29 *ρὶς ἔργων νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχί*
 30 *καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. Ἐπεὶπερ εἷς ὁ θεός, ὃς*
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ
 31 *τῆς πίστεως. Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πί-*
στεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰστάνομεν.
- IV. 1** *Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐ-*
 2 *ρηκέναι κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ Ἀβραάμ ἐξ ἔργων*
ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν.
 3 *Τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; ἐπίστευσε δὲ Ἀβραάμ τῷ*
 4 *θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ*
ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ

22. καὶ ἐπὶ πάντας om. L. — 25. διὰ πίστεως L. — 26. πρ. τὴν ἐνδειξιν L. — 28. Λογιζόμεθα οὖν, πίστει δικ. ἄνθρ. — 29. οὐχί δὲ καὶ — 31. ἰστῶμεν GKS. c. rec. — IV. 1. εὐρηκέναι Ἀβρ. τὸν προπάτορα ἡμῶν κ. σ.; L. — 3. Gen. 15, 6. —

κατὰ ὀφείλημα· Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ 5
ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐ-
τοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν 6
μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δι-
καισύνην χωρὶς ἔργων· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν 7
αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· Μα- 8
κάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσῃται κύριος ἁμαρτίαν.
Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἢ καὶ 9
ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ, ὅτι ἐλογίσθη τῷ
Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογί- 10
σθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν πε-
ριτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. Καὶ σημεῖον ἔλαβε πε- 11
ριτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς
ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων
τῶν πιστεύνοντων δι' ἀκροβυστίας, (εἰς τὸ λογισθῆναι
καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην,) Καὶ πατέρα περιτο- 12
μῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς
στοιχοῦσι τοῖς ἡγεσι τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ
πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγ- 13
γελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρο-
νόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πί-
στεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται 14
ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· Ὁ γὰρ νό- 15
μος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ
παράβασις. Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χά- 16
ριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ

4. κατὰ τὸ ὀφείλημα — 6—8: Ps. 32, 1 sq. — 11. cf.
Gen. 17, 10. — 12. τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστ. K. c. rec. —
ib. τῆς πίστ. τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡμ. Ἀβρ. S.—
13. τοῦ κόσμου K. (sed dub.) c. rec. — 15. οὐ δὲ L. —

ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν
 17 (Καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέ-
 θεικά σε), κατέναντι οὗ ἐπίστευσε θεοῦ, τοῦ ζωο-
 ποιῶντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα
 18 ὡς ὄντα. Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν,
 εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ
 19 τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· Καὶ μὴ
 ἀσθενήσας τῇ πίστει οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
 ἤδη νεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ
 20 τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, Εἰς δὲ τὴν ἐπαγ-
 γελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυ-
 21 ναμώθη τῇ πίστει, δὸς δόξαν τῷ θεῷ· Καὶ πληρο-
 22 φορηθεῖς, ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆ-
 23 σαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ
 24 ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, Ἀλ-
 λά καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύ-
 ουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ
 25 νεκρῶν, Ὅς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν
 καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

V. 1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν
 πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 2 Δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς
 τὴν χάριν ταύτην, ἐν ἣ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα
 3 ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ
 καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσι, εἰδότες, ὅτι ἡ θλι-
 4 ψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκι-
 5 μὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, Ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύ-
 νει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρ-
 δίαῖς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

17. Gen. 17, 5. — 18. Gen. 15, 5. — 19. οὐ om. L. — V.
 1. ἔχωμεν SL. — 2. τῇ πίστει om. L. —

Ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν κατὰ καιρὸν 6
 ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις 7
 ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ
 τολμᾷ ἀποθανεῖν. Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγά- 8
 πην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν
 Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῷ οὖν μᾶλλον 9
 δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα
 δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κα- 10
 τηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐ-
 τοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν
 τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ κενχόμενοι 11
 ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι'
 οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο ὡςπὲρ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία 12
 εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θά-
 νατος· καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος
 διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. Ἄχρι γὰρ νόμου 13
 ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ. ἀμαρτία δὲ οὐκ ἔλλογεῖται μὴ
 ὄντος νόμου. Ἄλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ 14
 Ἀδάμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαν-
 τας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς
 ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παρά- 15
 πτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς
 παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον
 ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς
 ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσ-
 σευσε. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος τὸ δώ- 16
 ρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ
 δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.
 Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασί- 17

6. Ἔτι γὰρ . . . ἀσθενῶν ἔτι GL. — 17. Εἰ γὰρ [ἐν τῷ]
 ἐνὶ παραπτ. L. —

λευσε διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεΐαν
 τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβά-
 νοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ Χρι-
 18 στοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνός παραπτώματος εἰς πάν-
 τας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτω καὶ δι' ἐνός δι-
 καιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς.
 19 Ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνός ἀνθρώπου
 ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ
 τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ
 20 πολλοί. Νόμος δὲ παρεῖληθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ
 παράπτωμα· οὐ δὲ ἐπλέονασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπε-
 21 ρίσσευσεν ἡ χάρις, ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρ-
 τία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ
 δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν.

VI. 1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα
 2 ἡ χάρις πλεονάσῃ; Μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνο-
 3 μεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνο-
 εῖτε, ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς
 4 τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν
 οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα
 ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
 πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατή-
 5 σωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι
 τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσό-
 6 μεθα, Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄν-
 θρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς
 ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ.
 7 Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.
 8 Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν, ὅτι καὶ

VI. 1. ἐπιμένωμεν G^oL. —

συζηήσομεν αὐτῷ, Εἰδότες, ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ 9
 νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυ-
 ριεύει. Ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφ' ἅπαξ· 10
 ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς 11
 νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ. Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνη- 12
 τῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις
 αὐτοῦ, *Μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδι- 13
 κίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ
 θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα
 δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυ- 14
 ριεύσει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χά-
 ριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν 15
 ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. Οὐκ οἶδα- 16
 τε, ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,
 δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον,
 ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι 17
 ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας
 εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς· Ἐλευθερωθέντες 18
 δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἄν- 19
 θρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν.
 ὡς περ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
 ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν
 παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
 ἁγιασμόν. Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύ- 20
 θεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε 21
 τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλος ἐκεῖ-

11. νεκροὺς μὲν εἶναι — ib. ἐν Χρ. Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν
 — 12. ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς — ib. αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
 αὐτοῦ om. G. — ib. ὑπακούειν αὐτῇ S. (rel. om.) — 15.
 ἁμαρτήσομεν L. — 21. τὸ μὲν γὰρ L. —

22 των θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς
 ἀμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν
 23 ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ
 γὰρ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα
 τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 ἡμῶν.

VII. 1 Ἡ ἀγροεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λα-
 λῶ) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου, ἕφ' ὅσον
 2 χρόνον ζῆ; Ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ
 δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, καθήρηται
 3 ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀν-
 δρός μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ·
 ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νό-
 μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ
 4 ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε
 τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέ-
 σθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρ-
 5 ποφορήσωμεν τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί,
 τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν, τὰ διὰ τοῦ νόμου, ἐνηρ-
 γεῖτο ἐν τοῖς μέλεσι ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ
 6 θανάτῳ. Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου,
 ἀποθανόντες, ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς
 ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γραμματος.
 7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἀμαρτία; μὴ γένοιτο·
 ἀλλὰ τὴν ἀμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν
 τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν·
 8 οὐκ ἐπιθυμήσεις. Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία
 διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυ-
 9 μίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἀμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ
 ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ

ἁμαρτία ἀνέζησεν. Ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὐρέθη 10
 μοι ἡ ἐντολὴ ἢ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον. Ἡ γὰρ 11
 ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτη-
 σέ με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ μὲν νόμος 12
 ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ 13
 οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
 ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι
 κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν
 ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἶδαμεν 14
 γάρ, ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκι-
 κός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ 15
 κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο
 πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέ- 16
 λω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ, ὅτι καλός. Νυ- 17
 νὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα
 ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ, ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, 18
 τοῦτ' ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν
 παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ
 εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ' ὁ 19
 οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω 20
 ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ'
 ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα τὸν νό- 21
 μον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κα-
 κὸν παράκειται. Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ 22
 κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον 23
 ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ
 νοός μου καὶ αἰγμάλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρ-
 τίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ 24

10. αὐτῆ G K. — 13. ἐμοὶ ἐγένετο L. — 14. σάρκινός εἰ-
 μι GSL. — 18. τὸ δὲ κατεργ. τὸ καλὸν οὐ· Οὐ γὰρ L. — 20.
 ἐγὼ prius om. L. —

ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θα-
 25 νάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν
 νοῦ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἀμαρ-
 τίας.

VIII. 1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰη-
 2 σοῦ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν. Ὁ γὰρ νόμος
 τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέ-
 ρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θα-
 3 νάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει
 διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεός, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
 ὁμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας καὶ περὶ ἀμαρτίας, κα-
 4 τέριξε τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίω-
 μα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
 5 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ
 σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ
 6 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς
 σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ
 7 καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα
 εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται,
 8 οὐδὲ γὰρ δύναται. Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέ-
 9 σαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ'
 ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ
 τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.
 10 Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἀμαρ-
 11 τίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ
 πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν
 ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει

25. Χάρις τῷ θεῷ L. — VIII. 1. μὴ κατὰ σ. περιπατοῦσιν,
 ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. — Haec vv. textus rec. prorsus om. GSL.
 dub. K. — 11. τοῦ ἐγ. τον Ἰ. L. — ib. ὁ ἐγ. Χριστὸν [Ἰη-
 σοῦν] L. —

καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφείλεται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκί, 12
τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, 13
μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις
τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύ- 14
ματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ 15
ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλά-
βετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· ἀββᾶ, ὁ πα-
τήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι 16
ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κλη- 17
ρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ
Χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

Λογίζομαι γάρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ 18
νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆ-
ναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως 19
τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.
Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, 20
ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι, Ὅτι καὶ αὐ- 21
τῇ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς
φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων
τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γάρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει 22
καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ 23
καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες καὶ
ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἰοθεσίαν ἀπεκδε-
χόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ 24
γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν
ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὁ οὐ 25
βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.
Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται 26

11. διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος L. c. rec. —

14. υἱοὶ εἰσιν L. — 23. [ἡμεῖς] καὶ αὐτοὶ L. — 24. καὶ om. L. —

τῆ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὼς
 δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερευαγγά-
 27 ρει ὑπὲρ ἡμῶν στενάγμοις ἀλαλήτοις. Ὁ δὲ ἐρευνητὴς
 τὰς καρδίας οἶδε, τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι
 28 κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δέ, ὅτι
 τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν,
 29 τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσι. Ὅτι οὖς προέ-
 γνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνας τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς
 30 ἀδελφοῖς· Οὖς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε·
 καὶ οὖς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ ἐδι-
 31 καίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς
 32 ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὅσγε
 τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων
 παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα
 33 ἡμῖν χαρίζεται; Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ;
 34 θεὸς ὁ δικαίων; Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ
 ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγεγνημένος, ὃς καὶ ἔστιν ἐν
 35 δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν; Τίς
 ἡμᾶς χωρίζει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλιψίς;
 ἢ στενοχωρία; ἢ διωγμός; ἢ λιμός; ἢ γυμνότης; ἢ
 36 κίνδυνος; ἢ μάχαιρα; Καθὼς γέγραπται· ὅτι ἕνεκεν
 σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς
 37 πρόβατα σφαγῆς. Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσι ὑπερνικῶ-
 38 μεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι γάρ,
 ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί,
 39 οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, Οὔτε

26. ταῖς ἀσθενείαις GKS. c. rec. — ib. ὑπὲρ ἡμῶν om. L.
 — 28. τοῖς ἀγαπ. τ. θεὸν πάντα συνεργεῖ ὁ θεὸς εἰς τὸ ἀγα-
 θόν, L. — 34. καὶ prim. om. L. — 36. Ps. 44, 23. — ib. ἕνεκα
 K. c. rec. — 38. οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα—

ὑψωμα οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ· οὐ ψεύδομαι, 1 IX. συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, Ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος 2 ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. Ἡνύχονην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ 3 ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· Οὔτινές εἰσιν 4 Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθηκαὶ καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, Ὡν οἱ πατέρες καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ 5 σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Οὐχ οἷον δέ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 6 οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· Οὐδ' 7 ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ 8 τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγ- 9 γελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός· Οὐ μόνον δέ, 10 ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. Μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πρα- 11 ξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, Ἐρόρήθη αὐτῇ· ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ 12

IX. 3. ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ L. — 4. ἡ διαθήκη L. — 5. post σάρκα G* et S. comma delev., sed G^o. cum K. et rec. reposuit; L. hab. punctum. — 7. cf. Gen. 21, 11 sq. — 9. Gen. 18, 10. — 11. ἀγαθὸν ἢ φαῦλον L. — ib. τοῦ θεοῦ πρόθεσις — 12. Gen. 25, 23. —

13 ἐλάσσοι, Καθὼς γέγραπται· τὸν Ἰακώβ ἠγά-
 14 πησα, τὸν δὲ Ἡσαΐ ἐμίσησα. Τί οὖν ἐροῦ-
 15 μεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. Τῷ
 γὰρ Μωϋσῆ λέγει· ἐλεῆσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω
 16 ὃν ἂν οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ
 17 τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. Λέγει
 γὰρ ἡ γραφή τῷ Φαραώ· ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγει-
 ρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου καὶ
 18 ὅπως διαγγελῆ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. Ἄρα
 19 οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει. Ἐρεῖς
 οὖν μοι· τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ
 20 τίς ἀνθέστηκε; Μενοῦνγε, ὧ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ,
 ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ
 21 πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; Ἡ οὐκ ἔχει ἐξ-
 ουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φουράμα-
 τος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;
 22 Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνω-
 ρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἠνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυ-
 23 μίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, Καὶ
 ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ
 24 ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, Οὓς καὶ ἐκάλε-
 σεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν,
 25 Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὄση λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου
 26 λαόν μου, καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην· Καὶ
 ἔσται ἐν τῷ τόπῳ, οὗ ἐρρήθη αὐτοῖς· οὐ λαός μου
 27 ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. Ἡσαΐας
 δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν
 υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατὰ-

13. Mal. 1, 2 sq.—15. Ex. 33, 19. — 16. ἐλεῶντος L. — 17.
 Ex. 9, 16.—19. Ἐ. μοι οὖν L.—τί οὖν ἔτι L.—ib. γὰρ om. rec.
 dub. L.—20. Ὡ ἄνθρωπε, μενοῦν γε L.—ib. cf. Jes. 45, 9.—25
 sq: Hos. 2, 1, 25.—27 sq: Jes. 10, 22 sq.—ib. τὸ ὑπόλειμμα L.—

λειμμα σωθήσεται· Λόγον γὰρ συντελεῶν καὶ συν- 28
τέμνων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετεμημένον ποιή-
σει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν 29
Ἡσαΐας· εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν
σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρά
ἂν ὁμοιωθῆμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δι- 30
καισύνην κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ
πίστεως, Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον 31
δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. Διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, 32
ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ
τοῦ προσκόμματος, Καθὼς γέγραπται· ἰδοὺ, τί- 33
θημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκαν-
δάλου, καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχν-
θήσεται.

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας 1 X.
καὶ ἡ δέσις ἢ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν [ἐστιν]
εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ 2
ἔχουσι, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἄγνοοῦντες γὰρ 3
τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην
ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπε-
τάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύ- 4
νην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν 5
δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου· ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ
ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δι- 6
καισύνη οὕτω λέγει· μὴ εἶπης ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς

28. ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετεμημένον om. L. —
29. Jes. 1, 9. — 31. δικαιοσύνης posterius om. L. — 32. νό-
μον et γὰρ om. L. — 33. Jes. 8, 14, 28, 16. — ib. πᾶς om. L.
— X. 1. ἡ tert. om. L. — ib. ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστιν — ib.
ἐστιν om. GSL, dub. K. — 3. δικαιοσύνην post ἰδίαν om.
G^oL. — 5. Lev. 18, 5. — 6—8: Deut. 30, 12—14.

ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν κα-
 7 ταγαγεῖν. Ἡ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;
 8 τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ τί
 λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου
 καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. τοῦτ' ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πί-
 9 στεως, ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι, ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ
 στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ
 καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σω-
 10 θήσῃ. Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στό-
 11 ματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ
 γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχνυθήσε-
 12 ται. Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλη-
 νος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων πλουτῶν εἰς πάν-
 13 τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γάρ, ὃς ἂν
 14 ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. Πῶς
 οὖν ἐπικαλέσονται, εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ
 πιστεύσουσιν, οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσουσι
 15 χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ
 ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται· ὡς ὠραῖοι οἱ πό-
 δες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομέ-
 16 νων τὰ ἀγαθὰ. Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐ-
 αγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσε
 17 τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἢ δὲ ἀκοῇ
 18 διὰ ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω· μὴ οὐκ ἤκουσαν;
 μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐ-
 τῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
 19 αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω· μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος

11. Jes. 28, 16. — 13. cf. Joel. 3, 5. — 14 sq: ἐπικαλέσονται... πιστεύσωσιν... ἀκούσωσιν... κηρύξουσιν L. — 15. Jes. 52, 7. — ib. οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθὰ. L. (rel. om.) — 16. Jes. 53, 1. — 17. διὰ ῥήματος Χριστοῦ. L. — 18. Ps. 19, 5. — 19. μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; —

Μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀπο- 20
τολμᾷ καὶ λέγει· εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμ-
φανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ 21
τὸν Ἰσραὴλ λέγει· ὄλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς
χεῖρας μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

Λέγω οὖν· μὴ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν 1 **XI.**
αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ
σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. Οὐκ ἀπό- 2
σατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἶ-
δατε, ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ
θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ· Κύριε, τοὺς προφήτας σου 3
ἀπέκτειναν καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν·
καὶ ἐπέλεξθην μόρος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχὴν μου.
Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἑμαυ- 4
τῷ ἑπταμισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ
τῆ Βάαλ. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λειψύμα 5
κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι 6
ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις· [εἰ δὲ ἐξ
ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν
ἔργον.] Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέ- 7
τυχεν, ἢ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθη-
σαν, καθὼς γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς 8
πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ
ὦτα τοῦ μὴ ἀκοῦειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ 9
Δαυὶδ λέγει· γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παρίδα
καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα
αὐτοῖς· Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ 10

19. Deut. 32, 21. — 20 sq: Jes. 65, 1. 2. — XI. 1. cf. Ps. 94, 14. — 2. Ἰσραὴλ, λέγων. — 3. 1. Reg. 19, 10. 14. — ib. καὶ prius om. L. — 4. 1. Reg. 19, 18. — 6. εἰ δὲ ἐξ ἔργων... ἔργον. om. G.S.L. — 7. τούτου — 8. Jes. 29, 10. cf. 6, 10. Deut. 29, 3. —

βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμ-
 11 ψον. Λέγω οὖν· μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι;
 μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῶ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτη-
 12 ρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. Εἰ
 δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ τὸ ἥτ-
 13 τημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλή-
 ρωμα αὐτῶν; Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ'
 ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν
 14 μου δοξάζω, εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα
 15 καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐ-
 τῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἢ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ
 16 ἐν νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
 17 καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δὲ τινες τῶν
 κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀργιέλαιος ὢν ἐνεκεν-
 18 τρισθῆς ἐν αὐτοῖς καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς
 18 πίότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, Μὴ κατακαυχῶ τῶν
 κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστά-
 19 ζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλά-
 20 δοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξε-
 κλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλοφρό-
 21 νει, ἀλλὰ φοβοῦ. Εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν
 22 κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ φείσεται. Ἴδὲ
 οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς
 23 πεσόντας ἀποτομίαν, ἐπὶ δὲ σέ χρηστότητα, ἐὰν ἐπι-
 μείνης τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ, Κἀ-
 κείνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθή-
 24 σονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι
 αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπησ

13. Ὑμῖν δὲ L. — ib. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν L. — 19. οἱ κλά-
 δοι G* c. rec. — 20. ἐκλάσθησαν L. — 21. φείσεται — (ib. I.
 om. μήπως) — 22. ἐπὶ μ. τ. πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ οὐ
 χρηστότης θεοῦ, L. — 23. Καὶ ἐκεῖνοι K. c. rec. —

ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέ-
 λαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρι-
 σθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς 25
 ἀγροεῦν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ᾗτε παρ'
 ἑαυτοῖς φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῶ Ἰσ-
 ραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰς-
 ἔλθῃ. Καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς 26
 γέγραπται· ἦξει ἐκ Σιών ὁ ἠνόμενος καὶ ἀποστρέψει
 ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' 27
 ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.
 Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ 28
 τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· Ἀμετα- 29
 μέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ.
 Ὡς περ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῶ θεῷ, νῦν 30
 δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· Οὕτω καὶ οὗτοι 31
 νῦν ἠπειθήσαν, τῶ ὑμετέρῳ ἔλεει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεη-
 θῶσι. Συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς 32
 ἀπειθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. Ὡ βᾶθος πλού- 33
 του καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα
 τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.
 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ 34
 ἐγένετο; ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθή- 35
 σεται αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς 36
 αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰ- 1 XII.
 κτιρῶν τοῦ θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυ-
 σίαν ζῶσαν, ἀγίαν, εὐάρεστον τῶ θεῷ, τὴν λογικὴν
 λατρείαν ὑμῶν· Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι 2

25. ἐν ἑαυτοῖς L. — 26 sq: Jes. 59, 20 sq. cf. 27, 9. Jer.
 31, 33 sq. — 30. καὶ om. G^o KL. — 34. cf. Jes. 40, 13. — 35.
 cf. Job. 41, 2. — XII. 2. συσχηματίζεσθαι . . . μεταμορφου-
 σθαι L. —

τούτω, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ
 ροῦς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ
 3 Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. Λέγω
 γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι
 ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ
 φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστω ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε
 4 μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη
 πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
 5 πρᾶξι, Οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χρι-
 6 στῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη, Ἐχοντες δὲ χαρί-
 σματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα·
 εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως·
 7 Εἴτε διάκονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν
 8 τῇ διδασκαλίᾳ· Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλή-
 σει· ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν
 9 σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι. Ἡ ἀγάπη ἀνυπό-
 κριτος· ἀποστρυφνύσας τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι τῷ
 10 ἀγαθῷ· Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·
 11 τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· Τῇ σπουδῇ μὴ
 ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ κυρίῳ δουλεύοντες·
 12 Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ
 13 προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· Ταῖς χρεῖαις τῶν ἀγίων
 14 κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Εὐλογεῖτε
 τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.
 15 Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων.
 16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ
 φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι· μὴ
 17 γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ
 κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι κατὰ ἐνώπιον πάν-

2. ὑμῶν om. L. — 4. πολλὰ μέλη L. — 5. τὸ δὲ καθ' εἷς
 L. — 11. τῷ καιρῷ δουλεύοντες G. —

των ἀνθρώπων· Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ 18
 πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδι- 19
 κοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ. γέγρα-
 πται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύ-
 ριος· Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· 20
 ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἀνθρακας
 πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· Μὴ νικᾷ 21
 ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑπο- 1 XIII.
 τασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ θεοῦ, αἱ
 δὲ οὐσαι [ἐξουσίαι] ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν· Ὡστε 2
 ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ
 ἀνθεστήκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρῖμα λή-
 ψονται· Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγα- 3
 θῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν· θέλεις δὲ μὴ φοβεῖ-
 σθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαι-
 νον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστι σοὶ εἰς τὸ 4
 ἀγαθόν· ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰ-
 κῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν,
 ἐκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι· Διὸ 5
 ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ
 καὶ διὰ τὴν συνείδησιν· Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους 6
 τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο
 προσκαρτεροῦντες· Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· 7
 τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν
 φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν· Μηδενὶ μη- 8
 δὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν
 τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκε· Τὸ γάρ· οὐ μοιχεύ- 9

19. Deut. 32, 35. — 20. Ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ L. — ib. cf. Prov.
 25, 21 sq. — XIII. 1. εἰ μὴ ὑπὸ θ. L. — ib. ἐξουσίαι om.
 GSL. dub. K. — ib. ὑπὸ τοῦ θεοῦ — 3. τῷ ἀγαθῷ ἔργων, ἀλ-
 λά τῷ κακῷ L. — 7. οὖν om. L. — 8. ἀγαπᾶν ἀλλήλους —

σεις· οὐ φορεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐκ ἐπιθυμήσεις·
καὶ εἴ τις ἐτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφα-
λαιούται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἐαυ-
10 τόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται·
11 πληρωμα οὖν νόμον ἢ ἀγάπη. Καὶ τοῦτο, εἰδότες
τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι·
νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἢ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσα-
12 μεν. Ἡ νῦξ προέκοπεν, ἢ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀπο-
θώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα
13 τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως πε-
ριπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ
14 ἀσελγείαις, μὴ ἐριδι καὶ ζήλῳ. Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ
ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

XIV. 1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνε-
2 σθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὅς μὲν πιστεύει
3 φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. Ὁ
ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, καὶ ὁ μὴ
ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν
4 προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην;
τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· δυ-
5 νατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὅς μὲν κρί-
νει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν·
6 ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῦ πληροφορεῖσθω. Ὁ φρονῶν
τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ, καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέ-
ραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ. καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει·

9. cf. Ex 20, 13 sq. et Lev. 19, 18. — ib. οὐ κλέψεις· οὐ
ψευδομαρτυρήσεις· οὐκ ἐπιθ. K. (sed dub.) c. rec. — ib. ἐν
τῷ λόγῳ τούτῳ L. — ib. ὡς σεαυτόν. L. — 11. ἤδη ἡμᾶς L.
— 12. ἐνδυσώμεθα δὲ L. — XIV. 3. ἐξουθενείτω· ὁ δὲ μὴ
ἐσθ. L. — 4. δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος L. — 6. καὶ ὁ μὴ φρον...
οὐ φρονεῖ om. L. — ib. καὶ ante ὁ ἐσθ. om. rec. —

εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ
 ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν 7
 ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· Ἐάν τε 8
 γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,
 τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε
 ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ 9
 Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νε-
 κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δέ, τί κρίνεις τὸν 10
 ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σύ, τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν
 σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ
 Χριστοῦ. Γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, 11
 ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομο-
 λογήσεται τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ 12
 ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους 13
 κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέ-
 ναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. Οἶδα καὶ 14
 πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' αὐ-
 τοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοι-
 νόν. Εἰ δὲ διὰ βρωμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ 15
 ἐτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρωματί σου
 ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ 16
 βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. Οὐ γὰρ ἐστὶν 17
 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρωσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιο-
 σύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἀγίῳ· Ὁ γὰρ 18
 ἐν τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ
 καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰ- 19

8. ἐάν τε ἀποθνήσκομεν (bis) L. — 9. καὶ ἀπέθανε καὶ
 ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν — ib. καὶ ἀπέθανε καὶ ἔζησεν GKS —,
 sed ἀπέθανε καὶ ἔζησεν, L. — 10. τῷ βήμ. τοῦ θεοῦ L. — 11.
 Jes. 45, 23. — ib. ἐξομολογ. πᾶσα γλῶσσα L. — 12. οὖν om.
 L. — ib. ἀποδώσει L. — 14. δι' ἑαυτοῦ — 15. Εἰ γὰρ L. —
 18. ἐν τούτῳ G^oL. —

ρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλή-
 20 λους. Μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ
 θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώ-
 21 πῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίουσι. Καλὸν τὸ μὴ
 φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ἀδελφός
 22 σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πί-
 στιν ἔχεις· κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μα-
 23 κήριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. Ὁ δὲ
 διακρινόμενος, ἐὰν φάγη, κατακρίνεται, ὅτι οὐκ ἐκ
 πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

XV. 1 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα
 τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.
 2 Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν
 3 πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ
 ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν
 4 ὀνειδίζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ προε-
 γράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα
 διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν
 5 τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ
 τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλ-
 6 λήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν
 ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυ-
 7 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Λιὸν προσλαμβάνεσθε
 ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς
 8 εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, Ἰησοῦν Χριστὸν διάκο-
 νον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς

22. Σὺ πιστιν ἦν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε L. — 23. Fini huius cap. multi codd., verss. et PP. addunt tria ultima com-
 mata c. XVI. 25—27. — XV. 2. Ἐκαστος γὰρ — 3. Ps. 69,
 10. — ib. ἐπέπεσαν L. — 4. εἰς τ. ἡμετ. διδ. ἐγράφη L. — ib.
 καὶ διὰ τῆς παρακλ. G^sSL. — 7. ἡμᾶς — ib. τοῦ θεοῦ L. —
 8. Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκ. γενέσθαι L. —

τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, Τὰ δὲ 9
 ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγρα-
 πται· διὰ τοῦτο ἔξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ
 τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει· εὐφράν- 10
 θητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν· αἰ- 11
 νεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐ-
 τὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· ἔσται 12
 ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
 ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος 13
 πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πι-
 στεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνά-
 μει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ 14
 ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπλη-
 ρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους
 νοθετεῖν. Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, 15
 ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνησκῶν ὑμᾶς, διὰ τὴν χά-
 ριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, Εἰς τὸ εἶναί 16
 με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουρ-
 γοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προς-
 φορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύμα-
 τι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ 17
 πρὸς τὸν θεόν· Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ 18
 κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν,
 λόγῳ καὶ ἔργῳ, Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, 19
 ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου, ὥστε με ἀπὸ Ἰερουσα-
 λὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυριτικοῦ πεπληρωμέναι

9. Ps. 18, 50. — 10. Deut. 32, 43. — 11. Καὶ πάλιν λέγει·
 L. — ib. Ps. 117, 1. — ib. πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον L. —
 12. Jes. 11, 10. — 16. Χρ. Ἰησοῦ L. — 17. τὴν καύχησιν L. —
 ib. πρὸς θεόν· — 18. τι λαλεῖν L. — 19. πνεύματος θεοῦ, —

- 20 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· Οὕτω δὲ φιλοτιμούμε-
 21 νον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός,
 22 ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, Ἀλλὰ
 23 καθὼς γέγραπται· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,
 24 ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι. Διὸ καὶ
 25 ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Νυνὶ
 26 δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιπο-
 27 θίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἑτῶν,
 28 Ὡς εἰάν πορεύομαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλπίζω διαπο-
 29 ρενόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμ-
 30 φθῆναι ἐκεῖ, εἰάν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλη-
 31 σθῶ. Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν
 32 τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα
 33 κοινωνίαν τιὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν
 34 ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. Εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφει-
 35 λείται αὐτῶν εἶσω. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν
 36 ἐκοινῶνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς
 37 λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ
 38 σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τούτον, ἀπελεύσο-
 39 μαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν. Οἶδα δέ, ὅτι ἐρχό-
 40 μενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγε-
 41 λίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς,
 42 ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ
 43 τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι μοι ἐν
 44 ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, Ἵνα
 45 ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ

20. φιλοτιμοῦμαι L. — 21. Jes. 52, 15. — 22. ἐνεκοπτ.
 πολλάκις L. — 24. Ὡς ἂν L. — ib. Ὡς εἰάν πορεύομαι εἰς
 τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐλπίζω γὰρ — ib. ἀφ'
 ὑμῶν L. (qui etiam γὰρ serv. c. rec.) — 27. εἰσὶν αὐτῶν L.
 — 28. εἰς Σπανίαν L. — 29. τοῦ εὐαγγελίου τοῦ om.
 GSI. —

ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος
γένηται τοῖς ἀγίοις. Ἴνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς 32
διὰ θελήματος θεοῦ καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. Ὁ 33
δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην, τὴν ἀδελφὴν 1 **XVI.**
ἡμῶν, οὗσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγ-
χραῖς, Ἴνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως 2
τῶν ἀγίων καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη
πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη
καὶ αὐτοῦ ἔμοῦ. Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ 3
Ἀκύλαν, τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
(Οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον 4
ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ
πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν,) Καὶ τὴν κατ' οἶ- 5
κον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον, τὸν
ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χρι-
στόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν 6
εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν, 7
τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἔμοῦ
γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν, τὸν 8
ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανόν, 9
τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν, τὸν ἀγα-
πητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν, τὸν δόκιμον ἐν 10
Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.
Ἀσπάσασθε Ἡρωδίανα, τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσα- 11
σθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ.

31. καὶ ἡ δωροφορία μου ἢ ἐν Ἱερ. εὐπρ. τ. ἀγ. γ. L. —
32. Ἴνα ἐν χαρᾷ ἔλθῶν πρ. ὑμ. διὰ θελ. κυρίου Ἰησοῦ
συναναπαύσωμαι ὑμῖν L. — XVI. 2. προσδ. αὐτὴν L. —
ib. καὶ γὰρ αὐτῇ G*S. c. rec. — ib. καὶ ἔμοῦ αὐτοῦ L. — 3.
Πρίσιλλαν — 5. ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας — 6. εἰς ὑμᾶς L. —

- 12 Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρουφῶσαν, τὰς κοπιώ-
 13 σασ ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περεΐδα, τὴν ἀγαπητήν,
 14 καὶ ἔμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα,
 15 Ἐρμιᾶν, Πατρόβαν, Ἐρμῆν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελ-
 16 φούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα
 17 καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ Ὀλυμπᾶν καὶ τοὺς σὺν
 18 αὐτοῖς πάντας ἀγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν
 19 φιλήματι ἀγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι
 20 τοῦ Χριστοῦ.
- 21 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς
 22 διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν
 23 ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιῶντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν.
- 24 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύ-
 25 ουσιν, ἀλλὰ τῇ ἐναντῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολο-
 26 γίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκά-
 27 κων. Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο·
 28 χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶ-
 29 ναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ
 30 δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς
 31 πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
 32 σοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.
- 33 Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος, ὁ συνεργός μου,
 34 καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος, οἱ συγγε-
 35 νεῖς μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γρα-
 36 φας τὴν ἐπιστολήν, ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς
 37 Γαῖος, ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. ἀσπά-

14. Ἐρμῆν, Π., Ἐρμιᾶν L. — 16. πᾶσαι om. rec. — 18. τῷ
 κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χρ. — ib. τῷ κυρίῳ Χριστῷ ἡμῶν G*. —
 19. ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω L. — 20. μεθ' ὑμῶν. ἀμήν. — 21.
 Ἀσπάζεται L. — 23. καὶ ὅλης τῆς ἐκκλ. L. —

ζεται ὑμᾶς Ἐραστος, ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν 24 Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηριξάαι κατὰ τὸ εὐαγ- 25 γέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, Φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν 26 κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, Μόνῳ σοφῷ θεῷ, 27 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης, τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

Παῦλος, κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ 1 διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, Τῇ 2 ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις σὺν πᾶσι τοῖς ἐπι- καλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- στοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. Χάρις 3 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

24. Hoc comma om. L. — 25—27. Haec commata cum multis codd. et nonnullis verss., Patribus et edit. posuit G. in fine c. XIV. — 27. εἰς τ. αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμήν. L. —

- 4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ
 τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰη-
 5 σοῦ, Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ
 6 λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ
 7 Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, Ὡστε ὑμᾶς μὴ ὑστε-
 ρεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν
 8 ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὃς
 καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγλήτους ἐν τῇ
 9 ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πιστὸς ὁ
 θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
- 10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε
 πάντες καὶ μὴ ἧ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἧτε δὲ κατηρτι-
 11 σμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. Ἐδη-
 λώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν
 12 Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι. Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι
 ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν εἶμι Παῦλον, ἐγὼ δὲ
 13 Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. Μεμέρι-
 σται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν;
 14 ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; Εὐχαριστῶ
 τῷ θεῷ, ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον
 15 καὶ Γάϊον, Ἴνα μὴ τις εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα
 16 ἐβάπτισα. Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶνον·
 λοιπὸν οὐκ οἶδα, εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.
- 17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ'
 εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ
 18 ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυ-
 ροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζο-
 19 μένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστὶ. Γέγραπται γάρ·

ἀπολωὶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν
 συνετῶν ἀθετήσω. Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; 20
 ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώραnen ὁ
 θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; Ἐπειδὴ γὰρ 21
 ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σο-
 φίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ
 κηρύγματος σώσαι τοὺς πιστεύοντας. Ἐπειδὴ καὶ 22
 Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσι καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦ-
 σιν, Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, 23
 Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσι δὲ μωρίαν, Ἀυτοῖς 24
 δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, Χριστὸν
 θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ 25
 θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί, καὶ τὸ ἀσθε-
 νὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί. Βλέ- 26
 πετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ
 σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐ-
 γενεῖς. Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ 27
 θεός, ἵνα τοὺς σοφούς καταισχύνη, καὶ τὰ ἀσθενῆ
 τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τὰ
 ἰσχυρά, Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθε- 28
 νημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ
 ὄντα καταργήσῃ. Ὅπως μὴ καυχῆσεται πᾶσα σὰρξ 29
 ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ 30
 Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη
 τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις. Ἴνα καθὼς γέ- 31
 γραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

Καγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ 1 Π.
 καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ

19. Jes. 29, 14. — 20. cf. Jes. 44, 25. — 22. σημεῖον — 23.
 Ἕλλησι δὲ μωρίαν — 27. καταισχύνη τοὺς σοφούς L. — 28.
 καὶ postrem. om. SL. dub. K. — 29. ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
 GKSL. — 30. σοφία ἡμῖν KL. — 31. Jer. 9, 23. —

2 μαρτύριον τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν
 ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον ἕσταυρωμέ-
 3 ρον. Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρό-
 4 μῳ πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ὁ λόγος μου
 καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς [ἀνθρωπίνης]
 σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυ-
 5 νάμεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώ-
 6 πων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν
 τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ
 τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμέ-
 7 ρων. Ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ,
 τὴν ἀποκρυφθῆναι, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν
 8 αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων
 τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν. (εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν
 9 τὸν κύριον τῆς δόξης ἕσταύρωσαν.) Ἀλλὰ, καθὼς
 γέγραπται, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε
 καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν
 10 ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν
 ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα
 11 πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. Τίς γὰρ οἶ-
 δειν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα
 τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ θεοῦ
 12 οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. Ἡμεῖς δὲ
 οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα
 τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρι-
 13 σθέντα ἡμῖν. Ἄ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀν-
 θρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος,

Π. 2. τοῦ εἰδέναι τι — ib. ἔκρινά τι εἰδέναι GKSL. — 4.
 ἀνθρωπίνης om. GSL. dub. K. — 7. σοφίαν θεοῦ — 9. Jes.
 64, 4. — ib. ὅσα ἠτοίμ. L. — 10. ὁ θ. ἀπεκάλυψε — ib. αὐ-
 τοῦ om. L. — 11. οὐδεὶς ἔγνωκεν L. — 13. πνεύματος ἁγίου —

πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίοντες. Ψυχικὸς δὲ 14
 ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ·
 μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι
 πνευματικῶς ἀνακρίνεται. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνα- 15
 κρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; 16
 ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι 1 III.
 ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις
 ἐν Χριστῷ. Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρωμα· οὐπω 2
 γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε. Ἐπι 3
 γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις
 καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρω-
 πον περιπατεῖτε; Ὅταν γὰρ λέγη τις· ἐγὼ μὲν εἰμι 4
 Παύλου· ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλῶ· οὐχὶ σαρκικοί
 ἐστε; Τίς οὖν ἐστὶ Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς; 5
 διάκονοι, δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστω ὡς ὁ κύ-
 ριος ἔδωκεν. Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, 6
 ἀλλ' ὁ θεὸς ἠΐξανεν. Ὡστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶ 7
 τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. Ὁ φυ- 8
 τεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον
 μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. Θεοῦ γὰρ 9
 ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε.
 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σο- 10
 φὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικο-
 δομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω, πῶς ἐποικοδομεῖ. Θε- 11
 μέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν

16. cf. Jes. 40, 13. — ib. ἡμεῖς δὲ νοῦν κυρίου L. — III.

1. Καὶ ἐγὼ K. c. rec. — ib. σαρκίνοις GL. — 2. καὶ οὐ βρωμα
 — ib. ἠδύνασθε — ib. οὔτε — 3. καὶ διχοστασίαι om. L. —
 4. οὐκ ἄνθρωποι ἐστε; L. — 5. Τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς, τί δὲ
 ἐστὶ Παῦλος; L. — ib. Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ διάκονοι ... ἔδωκεν;
 K. c. rec. —

12 κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. Εἰ δέ τις ἐπι-
 13 κοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τούτων χρυσόν, ἄργυρον, λί-
 14 θους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, Ἐκάστου τὸ
 15 ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι
 16 ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖον
 17 ἐστὶ, τὸ πῦρ δοκιμάσει. Εἰ τις τὸ ἔργον μενεῖ, ὃ
 18 ἐπιδοθήσεται, μισθὸν λήψεται· Εἰ τις τὸ ἔργον
 19 κατακαθήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται,
 20 οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς θεοῦ
 21 ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἰ τις
 22 τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθειρεῖ, φθερεῖ τούτον ὁ θεός·
 23 ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οὕτως ἐστε ὑμεῖς.
 24 Μηδεὶς ἐάντων ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι
 25 ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένη-
 26 ται σοφός. Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μω-
 27 ρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶ. γέγραπται γάρ· ὁ δρασσόμε-
 28 νος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. Καὶ πά-
 29 λιν· κύριος γνωσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν,
 30 ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώ-
 31 ποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, Εἴτε Παῦλος, εἴτε
 32 Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε
 33 θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν
 34 ἐστίν· Ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

IV. 1 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρε-
 2 τας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. Ὁ δὲ
 3 λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὐ-
 4 ρεθῇ. Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν
 5 ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ

11. Ἰησοῦς ὁ Χριστός — ib. Χριστὸς Ἰησοῦς L. — 13.
 τὸ πῦρ αὐτὸ δοκ. I. — 14. μένει — 15. οὕτω GKS. — 17.
 φθειρεῖ αὐτὸν L. — 19. Job. 5, 13. — 20. Ps. 94, 11. — 22.
 ἐστίν om. L. — IV. 2. Ὡδε λοιπὸν ζητεῖται L. —

ἐμαντὸν ἀνακρίνω· (Οὐδὲν γὰρ ἐμαντῶ σύνοιδα, ἀλλ' 4
οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·) ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύ-
ριός ἐστιν. "Ωστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν 5
ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτά τοῦ σκό-
τους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ
τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαντὸν 6
καὶ Ἀπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς
φρυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. Τίς γὰρ σε διακρί- 7
ρει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί
καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; "Ἦδη κεκορησμένοι ἐστέ; 8
ἤδη ἐπλουτήσατε; χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε; καὶ
ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασι-
λεύσωμεν. Δοκῶ γάρ, ὅτι ὁ θεὸς ἡμᾶς τὸν ἀπο- 9
στόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι
θάνατον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀν-
θρώποις. Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ 10
φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυ-
ροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι 11
ώρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν
καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν· Καὶ κοπιῶμεν 12
ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι ἐνλο-
γοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, Βλασφημούμενοι 13
παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγε-
νήθημεν, πάντων περίφημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέ- 14
πων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπη-
τὰ ρουθετῶ. Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγὸς ἔχητε 15
ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χρι-

6. ὑπὲρ ἃ γέγραπται, (om. φρονεῖν) L. — 9. ὅτι prius
om. L. — 11. γυμνητεύομεν L. —

16 *σταῦ Ἰησοῦ δια τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.*
 17 *Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ*
τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστὶ τέκνον μου
ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει
 18 *πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου*
 19 *πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· Ἐλεύσομαι δὲ τα-*
χέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι
οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν·
 20 *Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνά-*
 21 *μει. Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν*
ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος;

V. 1 *Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη*
πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναικᾶ τινα
 2 *τοῦ πατρὸς ἔχει. Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ;*
καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου
 3 *ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας; Ἐγὼ μὲν γὰρ*
ὡς ἀπὸν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέ-
κρικα ὡς παρὼν τὸν οὐτῶ τοῦτο κατεργασάμενον,
 4 *Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ συν-*
αχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυ-
 5 *νάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Παραδοῦ-*
ναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός,
ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
 6 *Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε, ὅτι μικρὰ*
 7 *ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; Ἐκκαθάρατε τὴν πα-*
λαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυ-
μοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη,

17. μου τέκν. et τὰς ἐν Χρ. Ἰησοῦ L. — V. 1. ἐν τοῖς
 ἔθνεσιν ὀνομάζεται — 2. ἐξαρθῇ — 3. ὡς prius om. L. — 7.
 Ἐκκαθάρατε οὖν — ib. ὑπὲρ ἡμῶν om. L. — ib. ἐθύθη. —

Χριστός. Ὡστε εορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, 8
 μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις
 εὐλικρινείας καὶ ἀληθείας. Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπι- 9
 στολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, Καὶ οὐ πάν- 10
 τως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέ-
 κταις ἢ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα
 ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεθεῖν. Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ 11
 συναναμίγνυσθαι, εἴαν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ
 πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοιδορὸς ἢ
 μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. Τί 12
 γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρί-
 νετε; Τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει. ἐξάρατε τὸν πο- 13
 νηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

Τολμᾷ τις ὑμῶν προᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἔτε- 1 VI.
 ρον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν
 ἀγίων; Ἡ οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἄγιοι τὸν κόσμον κρι- 2
 τοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί εἰστε
 κριτηρίων ἐλαχίστων; Οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀγγέλους κρι- 3
 τοῦμεν; μήτιγε βιωτικά; Βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια 4
 εἶαν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τού-
 τους καθίζετε; Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως 5
 οὐκ ἔτι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρι-
 ραί ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; Ἀλλὰ ἀδελφὸς 6
 μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστον; Ἡδη 7
 μὲν οὖν ὅλως ἠτιτῆμα ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε
 μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί
 οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε 8

10. Καὶ om. L. — ib. καὶ ἄρπ. L. — ib. ὀφείλετε L. —
 11. ἢ πόρνος — 12. καὶ τοὺς ἔξω GKS. c. rec. — 13. κρίνειν
 — ib. καὶ ἐξαρεῖτε K. c. rec. (cf. Deut. 17, 7.) — ib. καὶ
 om. GSL. — ib. ἐξάρατε nobiscum leg. G^oL. — VI. 2. Ἡ om.
 rec. — 5. οὐκ ἔστιν — ib. οὐδεὶς σοφός, L. — 7. ἐν ὑμῖν —

- 9 καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς. Ἡ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; μὴ πλανάσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε
- 10 μαλακοὶ οὔτε ἄρσενικοῦται Οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται οὔτε μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. Καὶ ταῦτα τινὲς ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
- 12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἔξουσιασθήσομαι
- 13 ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῆ κοιλίας, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασι· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ,
- 14 καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· Ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν κύριον ἠγειρε καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
- 15 Οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. Ἡ οὐκ οἴδατε, ὅτι ὁ κολλώμενος τῆ πόρνη ἐν σῶμά ἐστίν; ἔσονται γάρ, φησίν,
- 17 οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ
- 18 ἐν πνεύμᾳ ἐστι. Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμαρτήμα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστίν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
- 19 Ἡ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ
- 20 ἐστὲ ἐαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν [καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ].

8. καὶ τοῦτο L. — 9. Θεοῦ βασιλείαν GSI. — 10. βασ. Θεοῦ κληρονομήσουσιν L. — 14. ὑμᾶς — 16. Gen. 2, 24. — 20. καὶ ἐν τῷ πν... Θεοῦ om. GSI. dub. K. —

Περὶ δὲ ὧν ἐγράφατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ 1 VII.
 γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι· Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος 2
 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχεται, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄν-
 δρα ἔχεται. Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδι- 3
 δότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. Ἡ γυνὴ τοῦ 4
 ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως
 δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ'
 ἡ γυνή. Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ 5
 συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάσῃτε τῇ προσευχῇ,
 καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ
 σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω 6
 κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. Θέλω γὰρ πάν- 7
 τας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἑμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος
 ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ τοῦ θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ
 οὕτως. Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χή- 8
 ραῖς· καλὸν αὐτοῖς, εἴαν μείνωσιν ὡς καὶ γώ. Εἰ δὲ 9
 οὐκ ἐγγρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι
 γαμῆσαι, ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγ- 10
 γέλλω οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρός
 μὴ χωρισθῆναι (Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μερέτω ἄγα- 11
 μος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγῆτω) καὶ ἄνδρα γυναῖκα
 μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ κύ- 12
 ριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ
 συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν, Καὶ 13
 γυνή, ἣτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ
 οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν. Ἠγίασται γὰρ 14

VII. 3. τὴν ὀφειλομένην εὐνοίαν ἀποδιδότω — 5. σχολά-
 ζητε τῇ νηστεία καὶ τῇ προσευχῇ — ib. ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρ-
 χεσθε — 7. Θέλω δὲ L. — ib. χάρισμα ἔχει — ib. ὁ..ὁ.. L. —
 8. καλὸν αὐτοῖς ἐστὶν K. (sed dub.) c. rec. — 10. χωρίζεσθαι
 L. — 13. καὶ οὕτως L. — ib. μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα L. —

ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἠγίασται ἡ γυνή
 ἢ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρὶ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν
 15 ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἁγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος
 χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ
 ἢ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιοῦτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκλημεν
 16 ἡμᾶς ὁ θεός. Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα
 17 σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ
 μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκλη-
 κεν ὁ θεός, οὕτω περιπατεῖτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς
 18 ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. Περιτετμημένους
 τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπασθῶ· ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλή-
 19 θη, μὴ περιτεμνέσθω. Ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστι, καὶ
 ἢ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν
 20 θεοῦ. Ἐκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ
 21 μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθη, μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ
 22 καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. Ὁ
 γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου
 ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλος ἐστίν
 23 Χριστοῦ. Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι
 24 ἀνθρώπων· Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τού-
 25 τῳ μενέτω παρὰ θεῶ. Περὶ δὲ τῶν παρθέ-
 νων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς
 26 ἠληθμένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν,
 27 ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Δέδεσαι γυ-
 ναικί, μὴ ζῆτει λύσει· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός, μὴ ζῆ-
 28 τει γυναῖκα. Ἐὰν δὲ καὶ γήμησ, οὐχ ἡμαρτες, καὶ
 εἰ γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε· θλίψιν δὲ τῇ
 σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φειδομαι.

14. ἢ ἄπ. ἐν τῷ ἀδελφῷ, L. — 17. ἐμέρισεν ὁ θεός, ἕκα-
 στον. . ὁ κύριος — 24. παρὰ τῷ θεῷ — 28. Ἐὰν δ. κ. γαμή-
 σης L. —

Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ 29
λοιπὸν ἐστίν· ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ
ἔχοντες ὦσι, Καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ 30
οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες
ὡς μὴ κατέχοντες, Καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τού- 31
τω ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ
κόσμου τούτου. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ 32
ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυ-
ρίῳ· Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς 33
ἀρέσει τῇ γυναικί. Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρ- 34
θένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἄγία
καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ
τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρὶ. Τοῦτο δὲ 35
πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον
ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρε-
δρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν 36
ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἡ ὑπέρακμος,
καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ
ἀμαρτάνει· γαμεῖτωσαν. Ὅς δὲ ἕστηκεν ἐδραῖος ἐν 37
τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ
τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρ-
δίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
ποιεῖ. Ὡστε καὶ ὁ ἐγκαμίζων καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ 38
μὴ γαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ. Γυνὴ δέδεται [νόμῳ] 39

29. ὅτι ὁ καιρὸς — ib. ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν, τὸ λοι-
πὸν ἵνα SL. — 31. τὸν κόσμον ὡς L. — 32. ἀρέση (it. v. 33. 34.)
L. — 34. Μεμέρισται καὶ ἡ γ. K. — ib. τῇ γυναικί· μεμέρισται.
Καὶ ἡ γυνὴ S. — ib. τῇ γυναικί, καὶ μεμέρισται. Καὶ ἡ γυνὴ ἡ
ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ L. — 35. εὐπάρε-
δρον — 37. ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος L. — 38. ὁ γαμίζων
τὴν παρθένον ἑαυτοῦ καλῶς ποιεῖ L. — ib. καλῶς ποιεῖ, ὁ
δὲ μὴ ἐγκαμίζων K. c. rec. — 39. νόμῳ om. GKSL. —

ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. Μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν, ἐὰν οὕτω μείνη, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ καὶ γὰρ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

VIII. 1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν, ὅτι πάντες γινώσκωμεν· (ἡ γινῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδο-
2 μεῖ· Εἰ δὲ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνω-
3 κε καθὼς δεῖ γινῶναι· Εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν,
4 οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ·) Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν, ὅτι οὐδὲν εἰδῶλον ἐν κό-
5 σμφ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ εἷς. Καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, (ὡςπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί,)
6 Ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι'
7 οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γινῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις
8 αὐτῶν, ἀσθενὴς οὖσα, μολύνεται. Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισ-
9 σεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα. Βλέπετε δέ, μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γέ-
10 νηται τοῖς ἀσθενοῦσιν. Ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σέ, τὸν ἔχοντα γινῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακειμένον, οὐχὶ ἡ συν-
11 τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; Καὶ ἀπολείται ὁ ἀσθε-
νῶν ἀδελφός ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριστός ἀπέ-

VIII. 2. Εἰ τις δοκεῖ ἔγνωκεῖναι τι, οὐπω ἔγνω καθὼς L. — 4. ἕτερος om. L. — 5. ἐπὶ τῆς γῆς — 7. τῇ συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς L. — 9. τοῖς ἀσθενέουσιν. KL. — 11. ὁ ἀσθε-
νῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφός L. —

θανεν. Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς 12
καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς
Χριστὸν ἁμαρτάνετε. Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλί- 13
ζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶ-
να, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; 1 IX.
οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἐώρακα; οὐ τὸ
ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ 2
ἀπόστολος, ἀλλάγε ὑμῖν εἰμι· ἢ γὰρ σφραγὶς τῆς
ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπο- 3
λογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστί. Μὴ οὐκ ἔχο- 4
μεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; Μὴ οὐκ ἔχομεν 5
ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοι-
ποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς;
Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν 6
τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ἰδίῳις ὄψω- 7
νίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ἐκ τοῦ καρ-
ποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ
ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; Μὴ κατὰ 8
ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα
λέγει; Ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ 9
φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ;
Ἡ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι 10
ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριῶν, καὶ ὁ ἀλοῶν
ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευμα- 11
τικὰ ἐσπείραμεν, μέγα, εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικά θε-
ρίσομεν; Εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, 12

IX. 1. Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; . . ἐλεύθερος; — 6. τοῦ om.
Γ. — 7. καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ L. — ib. ἢ om. L. — 8. ἢ καὶ
ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; L. — 9. Deut. 25, 4. — 10. ὅτι ὀφεί-
λει ἐπ' ἐλπίδι L. — ib. καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέ-
χειν ἐπ' ἐλπίδι K. c. rec. — 12. Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσιᾶς ὑμῶν —

- οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινα
- 13 δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμε-
- 14 ρίζονται; Οὕτω καὶ ὁ κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγ-
- 15 γέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ οὐ κέρομαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραφα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον
- 16 ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοι ἔστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγε-
- 17 λίζωμαι. Εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω·
- 18 εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. Τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενός ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι
- 19 τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαντὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς
- 20 πλείονας κερδήσω. Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, (μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον,) ἵνα τοὺς
- 21 ὑπὸ νόμον κερδήσω. Τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ ὢν ἄνομος θεῶ, ἀλλ' ἔνομος Χριστῶ,) ἵνα κερδήσω
- 22 ἀνόμους. Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ
- 23 πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. Τοῦτο δὲ ποιῶ

13. cf. Deut. 18, 1 sqq. — ib. παρεδρεύοντες L. — 15. Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων K. c. rec. — ib. ἢ τὸ καύχημά μου· οὐδεὶς κενώσει. L. — 16. οὐαὶ δὲ — ib. ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι L. — 18. τοῦ Χριστοῦ om. L. — 20. μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον om. rec. — 21. ἄνομος θεοῦ.. Χριστοῦ L. — ib. ἵνα κερδάνω τοὺς L. — 22. τὰ om. L. — 23. Πάντα δὲ ποιῶ L. —

διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνῶς αὐτοῦ γένωμαι.
 Οὐκ οἶδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν 24
 τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε,
 ἵνα καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγ- 25
 κρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν, ἵνα φθαρτὸν στέφανον
 λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέ- 26
 χω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτω πνικτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέ-
 ρων, Ἄλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγω- 27
 γῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 1 X.
 πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ
 πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, Καὶ πάντες εἰς 2
 τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θα-
 λάσῃ, Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν 3
 ἔφαγον, Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν 4
 ἔπιον· (ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης
 πέτρας, ἣ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός·) Ἄλλ' οὐκ ἐν 5
 τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθη-
 σαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγε- 6
 νήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν,
 καθὼς κακεῖνοι ἐπεθύμησαν. Μηδὲ εἰδωλολάτραι 7
 γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν, ὡς γέγραπται· ἐκάθι-
 σεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.
 Μηδὲ πορνεύομεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, 8
 καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Μηδὲ 9
 ἐκπειράζομεν τὸν Χριστόν, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν

X. 1. Οὐ θέλω δὲ — ib. et sq. cf. Exod. 13, 21, 14, 22.
 Num. 9, 18. — 2. ἐβαπτίσθησαν L. — 3 — 6. cf. Ex. 16, 15.
 17, 6. Num. 11, 4, 20, 11, 26, 64. sq. — πν. ἔφαγ. βρ. L. —
 4. πν. ἔπ. πόμα L. — 7. ὡς περ γέγραπται L. — ib. Ex. 32,
 6. — 8 — 10. cf. Num. 25, 1, 9, 21, 4 sq. 14, 2 sqq. 36 sqq. — 8.
 ἔπεσαν L. — 9. τὸν κύριον L. — ib. καθὼς τινες L. —

- 10 ἐπέειραν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφρων ἀπόλοντο. Μηδὲ
 γογγύζετε, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ
 11 ἀπόλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Ταῦτα δὲ πάντα
 τύποι συνέβαινον ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν
 12 ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. Ὡστε
 13 ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω, μὴ πέσῃ. Πειρασμὸς
 ἡμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπων· πιστὸς δὲ ὁ
 θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνα-
 σθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν,
 14 τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν. Διόπερ, ἀγαπητοί μου,
 15 φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. Ὡς φρονίμοις λέ-
 16 γω· κρίνατε ἡμεῖς ὁ φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλο-
 γίας, ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ
 Χριστοῦ ἐστι; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία
 17 τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; Ὅτι εἰς ἄρτος,
 ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἔσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνός
 18 ἄρτου μετέχομεν. Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα·
 οὐχὶ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστη-
 19 ρίου εἰσί; Τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόν τι ἐστιν; ἢ
 20 ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἐστιν; Ἀλλ' ὅτι ἂ θύει τὰ ἔθνη,
 δαιμονίοις θύει καὶ οὐ θεῶ· οὐ θέλω δὲ ἡμᾶς κοινο-
 21 νοῦς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. Οὐ δύνασθε ποτή-
 ριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων, οὐ δύνα-
 σθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμο-
 22 νίων. Ἡ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότερον
 αὐτοῦ ἔσμεν;
 23 Πάντα [μοι] ἔξῃστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·

10. καθὼς τινες L. — 11. Ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβ. L. —
 13. τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς — 19. ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἐστιν ἢ ὅτι
 εἰδωλόν τι ἐστιν; L. — 20. ἂ θύουσι δαιμονίοις καὶ οὐ θεῶ
 θύουσιν (om. τὰ ἔθνη) L. — 23. μοι (bis) om. GSL.
 dub. K. —

πάντα [μοι] ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. Μη- 24
 δεῖς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου [ἕκαστος].
 Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνα- 25
 κρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν. Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ 26
 καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν 27
 ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέ-
 μενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνει-
 δησιν. Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο εἰδωλόθυτόν 28
 ἐστι· μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν
 συνείδησιν. Συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλ- 29
 λά τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρί-
 νεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; Εἰ ἐγὼ χάριτι μετέ- 30
 χω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε 31
 οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δό-
 ξαν θεοῦ ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰου- 32
 δαίοις καὶ Ἑλλῆσι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, Κα- 33
 θῶς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμ-
 αὐτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. 1 XI.

Ἐπαιῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέ- 2
 μνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις
 κατέχετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς 3
 ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ,
 κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ θεός. Πᾶς ἀνὴρ προσευχό- 4
 μενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει
 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ 5
 προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει
 τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἐν γὰρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ

24. ἕκαστος om. GSL. dub. K. — 26. Ps. 24. 1. — 27. δὲ
 om. L. — 28. ἱερόθυτόν ἐστιν L. — ib. καὶ τὴν συνείδησιν·
 τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. — 30. Εἰ δὲ ἐγὼ
 — XI. 3. cf. Gen. 2, 22. — 5. τ. κερ. αὐτῆς· L. —

6 ἔξυρημένη. Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ
 κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυ-
 7 ρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. Ἄνηρ μὲν γὰρ οὐκ
 ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δό-
 8 ξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνή δὲ δόξα ἀνδρός ἐστίν· Οὐ
 γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνή ἐξ ἀνδρός·
 9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ
 10 γυνή διὰ τὸν ἄνδρα. Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνή
 ἔξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους.
 11 Πλὴν οὔτε γυνή χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναι-
 12 κὸς ἐν κυρίῳ· Ὡσπερ γὰρ ἡ γυνή ἐκ τοῦ ἀνδρός,
 οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ
 13 τοῦ θεοῦ. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶ
 14 γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; Ἡ
 οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν
 15 κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστὶ; Γυνή δὲ ἐὰν κομᾶ, δόξα
 αὐτῇ ἐστὶν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐ-
 16 τῇ. Εἰ δὲ τις δοκεῖ φιλόνομος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην
 συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
 17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαιῶ, ὅτι οὐκ εἰς
 18 τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον συνέρχεσθε. Πρω-
 τον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω
 σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω·
 19 Δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι
 20 φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. Συνερχομένων οὖν ὑμῶν
 21 ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἐστὶ κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· Ἐκα-
 στος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν,
 22 καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ

7. ἡ γυνή δὲ L. — 11. οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός οὔτε γυ-
 νή χωρὶς ἀνδρός, — 14. Ἡ om. L. — ib. ἡ φύσις αὐτῆ L. —
 15. αὐτῇ posterius om. S. dub. K. — 17. παραγγέλλω, οὐκ
 ἐπαιῶν L. — ib. κρεῖσσον et ἥσσον L. 18. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ —

ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ
 θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχον-
 τας; τί ὑμῖν εἶπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ
 ἐπαινώ. Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ 23
 καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτί,
 ἣ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον, Καὶ εὐχαριστήσας 24
 ἔκλασε καὶ εἶπε· [λάβετε, φάγετε·] τοῦτό μου ἐστὶ
 τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς
 τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, με- 25
 τὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
 διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσά-
 κισ ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσάκισ γὰρ 26
 ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο
 πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις
 οὗ ἔλθῃ. Ὡστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ 27
 ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώμα-
 τος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. Δοκιμαζέτω δὲ ἄν- 28
 θρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ
 τοῦ ποτηρίου πινέτω· Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως 29
 κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα
 τοῦ κυρίου. Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ 30
 ἀρόωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς 31
 διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· Κρινόμενοι δὲ ὑπὸ 32
 κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακρι-
 θῶμεν. Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φα- 33
 γεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε· Εἰ τις πειῶ, ἐν οἴκῳ 34
 ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρῖμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοι-
 πά, ὡς ἂν ἔλθῃ, διατάξομαι.

22. τί εἶπω ὑμῖν; L. — ib. ἐπαινώ ὑμᾶς ἐν τούτῳ; L. —

24. λάβετε, φάγετε maxime suspecta om. GSL. dub. K. —

ib. κλώμενον om. L. — 26. τοῦτο om. SL. — ib. ἄχρις οὗ ἂν —

27. τὸν ἄρτον τοῦτον — ib. καὶ αἵματος — 31. Εἰ δὲ L. — 34.

Εἰ δὲ τις —

ΧΙΙ. 1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω
2 ὑμᾶς ἀγροεῖν. Οἴδατε, ὅτι ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἰδω-
3 λα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. Διὸ γνω-
 ρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει
 ἀνάθεμα Ἰησοῦν, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύριον
4 Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Διαιρέσεις δὲ χα-
5 ρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. Καὶ διαιρέσεις
6 διακονιῶν εἰσὶ, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. Καὶ διαιρέσεις
 ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ
7 πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανέρωσις
8 τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. Ὡς μὲν γὰρ διὰ
 τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος
9 γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, Ἐτέρῳ δὲ πίστις
 ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων
10 ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, Ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνά-
 μων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευ-
 μάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἐρμηνεία
11 γλωσσῶν. Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐ-
 τὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.
12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἔστι καὶ μέλη ἔχει πολλά,
 πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος [τοῦ ἐνός] πολλά
13 ὄντα ἐν ἔστι σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ
 ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθη-
 μεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύ-
14 θεροι, καὶ πάντες εἰς ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Καὶ
15 γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος, ἀλλὰ πολλά. Ἐὰν
 εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐν τοῦ σώ-

XII. 2. ὅτι ὅτε SL. (sed hic dub.) — 3. λέγει· ἀνάθεμα
 Ἰησοῦς, L. — ib. εἰπεῖν· κύριος Ἰησοῦς, L. — 6. αὐτός ἐστι
 θεός — 9. ἰαμ. ἐν τῷ ἐνὶ πν. L. — 10. δὲ secundo, tertio et
 quarto loco om. L. — 12. τοῦ ἐνός om. SL. dub. K. — 13.
 καὶ πάντες ἐν πνεῦμα ἐποτ. L. —

ματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.
 Καὶ ἐὰν εἶπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ 16
 εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ
 τοῦ σώματος. Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ 17
 ἢ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἢ ὄσφρησις; Νυνὶ δὲ ὁ 18
 θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι,
 καθὼς ἠθέλησεν. Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ 19
 τὸ σῶμα; Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. 20
 Οὐ δύναται ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ· χρεῖαν σου 21
 οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἢ κεφαλῇ τοῖς ποσὶ· χρεῖαν ὑμῶν
 οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη 22
 τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστι,
 Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τού- 23
 τοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχή-
 μονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, Τὰ δὲ 24
 εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλ' ὁ θεὸς συνεκέ-
 ρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοῦς τι-
 μὴν, Ἵνα μὴ ἦ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐ- 25
 τὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. Καὶ εἴτε πά- 26
 σχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξά-
 ζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δέ 27
 ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὖς 28
 μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστό-
 λους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα
 δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυ-
 βερνήσεις, γένη γλωσσῶν. Μὴ πάντες ἀπόστολοι; 29
 μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάν-
 τες δυνάμεις; Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμά- 30
 των; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερ-

18. Νῦν L. — 21. Οὐ δύναται δὲ ὀφθαλμὸς — ib. Οὐ
 δύν. [δέ] ὁ ὀφθ. L. — 24. ὑστεροῦμένῳ L. — 28. ἔπειτα
 χαρίσμ. L. —

31 μνηεύουσι; Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δεῖκνυμι.

XIII. 1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἢ ἄσθρα
 2 ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἔὰν ἔχω προφητείας καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἔὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν,
 3 ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι. Καὶ ἔὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἔὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφε-
 4 λῶμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυ-
 5 σιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ πα-
 6 ροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, Πάντα στέγει,
 8 πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταρ-
 9 γηθῆσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταρ-
 10 γηθῆσονται· Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ
 11 μέρους προφητεύομεν· Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταρ-
 12 γηθῆσεται. Ὅτε ἦμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνον, ὡς νή-
 13 πιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰ-
 νίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γνώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ
 13 ἐπεγνώσθην. Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

XIV. 1 Διώκετε τὴν ἀγάπην· Ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευμα-

31. τὰ μείζονα· L. — XIII. 2. μεθιστάναι L. — ib. οὐ-
 φέν L. — 3. ψωμίζω — ib. (ἵνα καυχήσωμαι) L. — 8. πίπτει
 L. — 10. τότε om. L. — 11. δὲ om. L. —

τικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. Ὁ γὰρ λαλῶν 2
 γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ· οὐδεὶς
 γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· Ὁ δὲ προ- 3
 φητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν
 καὶ παραμυθίαν. Ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδο- 4
 μεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. Θέλω 5
 δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προ-
 φητεύητε· μεῖζον γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν
 γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰ-
 κοδομὴν λάβῃ. Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς 6
 ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ
 ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προ-
 φητεία ἢ ἐν διδαχῇ; Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόν- 7
 τα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγ-
 γοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ
 κιθαριζόμενον; Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλ- 8
 πιγξ δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; Οὕτω 9
 καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημόν λόγον δῶ-
 τε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς
 ἄερα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν 10
 ἔστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνόν. Ἐὰν οὖν 11
 μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι
 βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. Οὕτω 12
 καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν
 οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.
 Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω, ἵνα διερμη- 13
 νεύῃ. Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά 14
 μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. Τί 15
 οὖν ἐστι; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ

XIV. 2. τῷ om. L. — 5. μεῖζον δὲ L. — 10. εἶον L. — ib.
 αὐτῶν om. L. — 13. Διὸ L. — 15. δὲ posterius om. L. —

καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί.
 16 Ἐπεὶ εἰάν ἐυλόγησῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν
 τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχα-
 17 ριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε; Σὺ μὲν γὰρ κα-
 18 λῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Εὐ-
 χαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λα-
 19 λῶν· Ἄλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ
 νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυ-
 20 ρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοί, μὴ παι-
 δία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε,
 21 ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε. Ἐν τῷ νόμῳ γέγρα-
 πται· ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέροις
 λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσου-
 22 ταί μου, λέγει κύριος. Ὡστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖον
 εἰσίν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ
 προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.
 23 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ
 πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ
 24 ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν, ὅτι μαίνεσθε; Ἐὰν δὲ πάντες
 προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγ-
 25 χεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, τὰ
 κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτω
 πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλ-
 26 λων, ὅτι ὁ θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστί. Τί οὖν ἐστίν,
 ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν
 ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἐρ-
 27 μηναίαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. Εἴ τε

16. εὐλογῆς πνεύματι L. — 18. τῷ θεῷ μου — ib. γλώσ-
 ση λαλῶ L. — 19. τῷ νοί μου λαλ. L. — 21. Jes. 28, 11. — ib.
 ἐν χεῖλ. ἐτέρων L. — 23. λαλ. γλώσσ. L. — 25. Καὶ οὕτω τὰ
 κρυπτὰ — ib. ὅτι ὄντως ὁ θ. L. — 26. ἀποκάλυψιν ἔχει,
 γλώσσαν ἔχει L. — ib. γενέσθω —

γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ
 ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διερμηνεύτω· Ἐὰν δὲ μὴ ἢ διερ- 28
 μηνευτῆς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ
 τῷ θεῷ. Προφητῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεῖτωσαν, καὶ 29
 οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· Ἐὰν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ 30
 καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. Δύνασθε γὰρ καθ' 31
 ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι καὶ
 πάντες παρακαλῶνται. Καὶ πνεύματα προφητῶν 32
 προφήταις ὑποτάσσεται· Οὐ γὰρ ἔστιν ἀκαταστα- 33
 σίας ὁ θεός, ἀλλ' εἰρήνης. ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλη-
 σίαις τῶν ἀγίων, Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλη- 34
 σίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λα-
 λεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.
 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας 35
 ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γὰρ ἔστι γυναιξὶν ἐν ἐκκλη-
 σίᾳ λαλεῖν. Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλ- 36
 θεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήνησεν; Εἰ τις δοκεῖ 37
 προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγνωσκέτω ἃ γρά-
 φω ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί· Εἰ δέ τις ἄγνοεῖ, 38
 ἄγνοεῖτω. Ὡστε, ἀδελφοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, 39
 καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε. Πάντα δὲ εὐ- 40
 σχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ **1 XV.**
 εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐσθή-
 κατε, Δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην 2
 ὑμῖν, εἰ κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. Πα- 3
 ρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρελάβον, ὅτι
 Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ

34. ἐπιτρέπεται L. — ib. cf. Gen. 3, 16. — 35. γυναικὶ
 λαλεῖν ἐν ἐκκλ. L. — 37. ὅτι τοῦ κυρίου — ib. ἔστιν ἐντολή·
 L. — 38. ἄγνοεῖ, ἄγνοεῖται L. — 40. δὲ om. rec. — XV. 3.
 cf. Jes. 53, 8 sq. Ps. 22. et 40.

4 τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ἐτάραη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ
 5 τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ὠφθῆ Κη-
 6 φᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα. Ἐπειτα ὠφθῆ ἐπάνω πεντα-
 7 κοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν
 8 ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. Ἐπειτα ὠφθῆ
 9 Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· Ἐσχατον δὲ
 10 πάντων, ὡς περὶ τῷ ἐκτρούματι, ὠφθῆ καὶ μοί. Ἐγὼ
 γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι
 11 ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλη-
 12 σίαν τοῦ θεοῦ· Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ
 χάρις αὐτοῦ ἢ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισ-
 13 σότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ
 14 χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σὺν ἐμοί. Εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖ-
 15 νοι, οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. Εἰ δὲ
 Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέ-
 16 γουσὶ τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;
 17 Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγή-
 18 γερται· Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ
 19 κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. Εὐρι-
 σκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρ-
 20 τυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν,
 ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἶπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. Εἰ
 γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·
 17 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἢ πίστις ὑμῶν·
 18 ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· Ἄρα καὶ οἱ κοι-
 19 μηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπόλωντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ
 ταύτῃ ἠλπιότες ἐσμέν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι
 20 πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγή-

4. cf. Ps. 16. 10. Jon. 2, 1. — 6. οἱ πλείονες L. — ib. καὶ
 om. L. — 8. ὡς περὶ τῷ K. — 14. κενὸν ἄρα καὶ τὸ G*S.dub.
 L. — ib. δὲ posterius om. L. — 19. ἐν Χρ. ἠλπικ. ἐσμέν μό-
 νον L. —

γερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. Ἐπει- 21
 δὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου
 ἀνάστασις νεκρῶν. Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες 22
 ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωο-
 ποιηθήσονται. Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· 23
 ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ πα-
 ρουσίᾳ αὐτοῦ, Ἔττα τὸ τέλος, ὅταν παραδῶ τὴν 24
 βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν
 ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. Δεῖ γὰρ 25
 αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντα τοὺς
 ἐχθρούς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἐσχατος ἐχθρὸς 26
 καταργεῖται ὁ θάνατος. Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ 27
 τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὅταν δὲ εἶπῃ, ὅτι πάντα ὑποτέ-
 ται, δῆλον, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ
 πάντα. Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ 28
 αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ
 πάντα, ἵνα ἡ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Ἐπεὶ τί 29
 ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως
 νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; 30
 Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; Καθ' 31
 ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν
 ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Εἰ κατὰ 32
 ἀνθρώπου ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφε-
 λος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν·
 αὐριον γὰρ ἀποθνήσκωμεν. Μὴ πλανᾶσθε· φθεί- 33
 ρουσιν ἡθὴ χρῆσθ' ὁμιλίαι κακαί. Ἐκνήψατε δι- 34
 καίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες
 ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῶν λέγω.

20. ἀπαρχὴ τ. κελ. ἐγένετο. — 24. παραδοιοῦ L. — 25.
 cf. Ps. 110, 1. — ib. ἂν om. L. — ib. αὐτοῦ KL. — 27. cf.
 Ps. 8, 7. — 29. τί καὶ βαπτ. ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; — 31. καύχη-
 σιν, ἀδελφοί, L. — 33. χρῆσθὰ GKS. — 34. ὑμῶν λαλῶ. L. —

35 Ἄλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ
 36 δὲ σώματι ἔρχονται; Ἄφρον, σὺ δ' σπείρεις, οὐ ζωο-
 37 ποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· Καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ
 σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον,
 38 εἰ τύχοι, σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· Ὁ δὲ θεὸς αὐ-
 τῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἐκάστῳ τῶν
 39 σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα· Οὐ πᾶσα σὰρξ ἢ αὐτῆ
 σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτη-
 40 νῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν· Καὶ σώμα-
 τα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν
 ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων·
 41 Ἄλλη δόξα ἡλίου καὶ ἄλλη δόξα σελήνης καὶ ἄλλη
 δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ·
 42 Οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν
 43 φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· Σπείρεται ἐν ἀτι-
 μίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγεί-
 44 ρεται ἐν δυνάμει· Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται
 σῶμα πνευματικόν· ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι σῶ-
 45 μα πνευματικόν· Οὕτω καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ
 46 πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἕστα-
 47 τος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιῶν· Ἄλλ' οὐ πρῶτον
 τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευμα-
 48 τικόν· Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτε-
 49 ρος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ· Οἷος ὁ χοϊκός,
 49 τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦ-
 50 τοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν
 εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ
 ἐπουρανίου· Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ

36. Ἄφρον L. — 38. τὸ om. L. — 39. σὰρξ ἀνθρώπων —
 ib. πτηνῶν. . ἰχθύων. L. — 44. εἰ ἔστι σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ
 πνευματικόν. L. — 45. Gen. 2, 7. — 47. ὁ κύριος om. L. —
 49. φορέσομεν L. —

αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ
 ἢ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἰδοὺ, μυστή- 51
 ριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάν-
 τες δὲ ἀλλαγησόμεθα, Ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλ- 52
 μοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· (σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ
 νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησό-
 μεθα.) Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι 53
 ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανα-
 σίαν. Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρ- 54
 σίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε
 γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θά-
 νατος εἰς νῆκος. Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ 55
 σου, ἄδη, τὸ νῆκος; Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἢ 56
 ἁμαρτία, ἢ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. Τῷ 57
 δὲ θεῷ χάρις, τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῆκος διὰ τοῦ κυ-
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγα- 58
 πητοί, ἔδραϊοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες
 ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες, ὅτι ὁ κόπος
 ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν κυρίῳ.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους 1 XVI.
 ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω
 καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος 2
 ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὃ τι ἂν εὐο-
 δῶται, ἵνα μὴ, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται.
 Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὗς εἰς δοκιμάσητε, δι' ἐπι- 3
 στολῶν τούτους πέμψω ἀπενεργεῖν τὴν χάριν ὑμῶν
 εἰς Ἱερουσαλήμ· Ἐὰν δὲ ἦ ἄξιον τοῦ καμῆ πορεύε- 4

50. τ. ἀφθ. κληρονομήσει L. — 51. πάντες [μὲν] κοιμη-
 θησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα L. — 52. καὶ οἱ νε-
 κροὶ ἀναστήσονται L. — 54 sq: Jes. 25, 8. cf. Hos. 13, 14. —
 55. Π. σ., θ., τὸ νῆκος; π. σ., θάνατε, τὸ κέντρον; L. — XVI.
 2. σαββάτου L. — 4. Ἐὰν δὲ ἄξιον ἦ L. —

- 5 σθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς
 ὑμᾶς, ὅταν Μακεδοῖαν διέλθω· Μακεδοῖαν γὰρ
 6 διέρχομαι· Πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ
 παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ εἰς πο-
 7 ρεύωμαι. Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν·
 ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινα ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, εἰς ὃ
 8 κύριος ἐπιτρέψῃ. Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς
 9 πεντηκοστῆς· Θύρα γάρ μοι ἀνέοργε μεγάλη καὶ ἐνερ-
 γής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.
- 10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε, ἵνα ἀφόβως
 γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται
 11 ὡς καὶ ἐγώ· Μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ, προ-
 πέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκ-
 12 δέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ
 Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτόν, ἵνα
 ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ
 ἦν θέλημα, ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δέ, ὅταν εὐκαι-
 13 ρήσῃ. Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε,
 14 κραταιοῦσθε· Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
- 15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν
 Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς δια-
 16 κοινίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· Ἴνα καὶ ὑμεῖς
 ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργῶν-
 17 τι καὶ κοπιῶντι· Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στε-
 φανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν
 18 ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· Ἀνέπαιψαν γὰρ τὸ
 ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς
 19 τοιούτους· Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς
 Ἀσίας· ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας

7. ἐλπίζω δὲ — ib. ἐπιτρέψῃ L. — 11. πρὸς ἐμέ; L. —
 17. Φορτουνάτου L. — ib. τὸ ὑμέτερον ὑστ. αὐτοὶ L. —

καὶ Πρίσκιλλα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.
Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε 20
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Εἴ τις οὐ 21
φιλεῖ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἦτω ἀνάθεμα· μα- 22
ρὰν ἀθά. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' 23
ὑμῶν. Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ 24
Ἰησοῦ. ἀμήν.

Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ
Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ καὶ Τιμοθέου.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή- 1
ματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἀγίοις πᾶσι
τοῖς οὔσῃ ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρισμῶν καὶ θεὸς
πάσης παρακλήσεως, Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πά- 4
σῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακα-
λεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως, ἧς
παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, Ὅτι καθὼς 5
περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω

22. Ἰησ. Χρ. om. L. — 24. ἀμήν uncis incl. KL. —

- διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.
- 6 *Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ*
- 7 *τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, Εἰδότες, ὅτι ὡςπερ κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς*
- 8 *παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύ-*
- 9 *ναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκα-*
- 10 *μεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ*
- 11 *καμῶν θεῶ τῶ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς, Ὅς ἐκ τηλικου-*
- 12 *του θανάτου ἐξόρυσάτο ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν ἠλπί-*
- 13 *καμεν, ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, Συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.*
- 12 *Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστί, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς*
- 13 *ὑμᾶς. Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀνα-*

2 Cor. I. 5. διὰ Χρ. — 6. πάσχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· Εἰδότες — ib. σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· (καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν) Εἰδότες, GK. — 8. περὶ τῆς θλ. L. — ib. ἡμῖν om. L. — ib. ὅτι κ. ὑπ' ὑπὲρ δύναμιν ἔβαρ. L. — 12. ὅτι ἐν ἀγιότητι καὶ εἰλικρ. τοῦ θ. L. —

γινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δέ, ὅτι καὶ
 ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε 14
 ἡμᾶς ἀπὸ μέρους· ὅτι καύχημα ὑμῶν ἔσμεν, καθά-
 περ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰη-
 σοῦ.

Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην 15
 πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε,
 Καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν καὶ πάλιν ἀπὸ 16
 Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προ-
 πεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τοῦτο οὖν βουλευό- 17
 μενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἂ βουλευό-
 μαι, κατὰ σάρκα βουλευόμεαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ
 καὶ καὶ τὸ οὐ οὐ; Πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν 18
 ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ. Ὁ γὰρ τοῦ 19
 θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυ-
 χθεῖς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ
 ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· Ὅσαι 20
 γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ ἐν αὐτῷ
 τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. Ὁ δὲ βε- 21
 βαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς,
 θεός, Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δούς τὸν 22
 ἀρόραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.
 Ἐγὼ δὲ μάστιγα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν 23
 ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἤλθον εἰς Κόριν-
 θον· Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ 24
 συνεργοί ἔσμεν τῆς χαρῆς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει
 ἐστήκατε.

Ἐκρωτα δὲ ἐμαντῶ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ 1 Π.
 πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς 2

13. καὶ posterius om. L. — 15. πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν
 L. — 17. βουλόμενος SL. — 18. οὐκ ἔστι SL. — 20. τὸ ναὶ. διὸ
 καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν L. — II. 1. ἐλθεῖν ἐν λ. πρ. ὑμᾶς —

- ἔστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἑμοῦ;
 3 Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἔλθὼν λύπην
 ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας
 4 ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἔστιν. Ἐκ γὰρ
 πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν
 διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν
 ἀγάπην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.
 5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ'
 6 ἀπὸ μέρους (ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ) πάντας ὑμᾶς. Ἰκα-
 νὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων,
 7 Ὡστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ πα-
 ρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρῃ λύπῃ καταποθῆ ὁ
 8 τοιοῦτος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν
 9 ἀγάπην. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν
 10 δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. Ὡς δέ τι
 χαρίζεσθε, καὶ ἐγὼ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι
 11 κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα
 μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ
 τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.
 12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον
 τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν κυρίῳ,
 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὔρεϊν
 13 με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, Ἀλλὰ ἀποταξάμενος
 αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.
 14 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις, τῷ πάντοτε θριαμβεῦντι
 ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐ-
 15 τοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. Ὅτι Χρι-
 στοῦ εὐωδία ἔσμεν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ

2. ἔστιν om. L. — 3. ὑμῖν om. L. — ib. σχῶ L. — 7. μᾶλ-
 λον om. L. — 10. καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρι-
 σμαι, —

ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, Οἷς μὲν ὁσμὴ θανάτου εἰς 16
θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦ-
τα τίς ἰκανός; Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπη- 17
λεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας,
ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν Χριστῷ
λαλοῦμεν.

Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ 1 **III.**
χρηζόμεν, ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς
ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν; Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς 2
ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γνωσκομέ-
νη καὶ ἀναγνωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, Φα- 3
νερούμενοι, ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα
ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι
θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ
καρδίας σαρκίαις. Πεποιήθῃσι δὲ τοιαύτην ἔχομεν 4
διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν. Οὐχ ὅτι ἰκανοί 5
ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν, λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ'
ἢ ἰκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, Ὃς καὶ ἰκάνωσεν 6
ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γραμματος, ἀλ-
λὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ
πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου, 7
ἐν γραμμασιν ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δό-
ξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ
εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προς-
ώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην· Πῶς οὐχὶ μᾶλλον 8
ἢ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; Εἰ γὰρ ἢ 9
διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον πε-
ρισσεύει ἢ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ. Καὶ 10

16. ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, . . . ἐκ ζωῆς εἰς ζ. I. — 17.
κατέναντι θεοῦ L. — III. 1. εἰ μὴ χρ. — 3. ἀλλ' ἐν πλαξὶ
καρδίας σαρκίαις. L. — 5. λογίζεσθαι τι ἀφ' ἑαυτῶν ὡς ἐξ
αὐτῶν L. — 7. ἐν γραμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις L. —

3.4. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

γὰρ οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέ-
 11 ρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. Εἰ γὰρ τὸ
 καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν
 12 δόξῃ. Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρόρη-
 13 σία χρώμεθα, Καὶ οὐ, καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει
 κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀτε-
 νίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργου-
 14 μένου. Ἄλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι
 γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει
 τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον,
 15 ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται. Ἄλλ' ἕως σήμερον,
 ἡνίκα ἀναγνώσκεται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρ-
 16 διαν αὐτῶν κεῖται· Ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς
 17 κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ κύριος τὸ
 πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἔλυθε-
 18 ρία. Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ
 τὴν δόξαν κυρίου κατοπιριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα
 μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ
 κυρίου πνεύματος.

IV. 1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς
 2 ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, Ἄλλ' ἀπειπάμεθα τὰ
 κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργ-
 γία, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φα-
 νερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶ-
 3 σαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Εἰ δὲ
 καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς
 4 ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον, Ἐν οἷς ὁ θεὸς
 τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ὑπί-

10. Καὶ γὰρ οὐδὲ — 14. τῆς σήμερον ἡμέρας G*SL. —
 ib. ὅ, τ, S. c. rec. — 15. ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται L. — 17.
 ἐκεῖ om. L. — IV. 1. ἐγκακοῦμεν L. — 2. συνιστάντες L. —

στων εἰς τὸ μὴ ἀντάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγε-
 λίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.
 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν 5
 κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. Ὅτι ὁ 6
 Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμπει, ὃς ἔλαμψεν
 ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως
 τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύε- 7
 σιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἧ τοῦ Θεοῦ καὶ
 μὴ ἐξ ἡμῶν. Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενο- 8
 χωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἔξαπορούμενοι·
 Διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλό- 9
 μενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· Πάντοτε τὴν νέκρω- 10
 σιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ
 ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ.
 Αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα 11
 διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν
 τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὡστε ὁ [μὲν] θάνατος ἐν 12
 ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. Ἐχοντες δὲ τὸ 13
 αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον·
 ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ
 καὶ λαλοῦμεν· Εἰδότες, ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον 14
 Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει
 σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις 15
 πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν πε-
 ρισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐγκα- 16
 νοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἕξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθει-

4. ἀντ. αὐτοῖς τὸν — 6. εἰπὼν· ἐκ σκ. φ. λάμπει L. — ib.
 τῆς δόξης αὐτοῦ ἐν L. — 10. τὴν νεκρ. τοῦ κυρίου Ἰησοῦ K.
 (sed dub.) c. rec. — 12. μὲν om. GSL. dub. K. — 13. Ps.
 116, 10. — 14. σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ L. — 16. ἐγκακ. L. — ib. ὁ
 ἕσω ἡμῶν L. —

- ρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα.
 17 Τὸ γὰρ παρανότια ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ'
 ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρους δόξης κατερ-
 18 γάζεται ἡμῖν, Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα,
 ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαι-
 V. 1 ρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. Οἶδαμεν γάρ,
 ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήρους καταλυ-
 θῆ, οἰκοδομῆν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποιήτων,
 2 αἰώνιον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στε-
 νάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύ-
 3 σασθαι ἐπιποθοῦντες, Εἶγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ
 4 γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκή-
 νει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύ-
 σασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῆ τὸ θνη-
 5 τὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς
 αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρῆαβῶνα τοῦ
 6 πνεύματος. Θαρρόουντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες,
 ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ
 7 κυρίου· (Διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ
 8 εἶδους· Θαρρόοῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδη-
 μῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐκδημῆσαι πρὸς τὸν κύ-
 9 ριον·) Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐκδημοῦντες εἴτε
 10 ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. Τοὺς γὰρ πάν-
 τας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος
 τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώ-
 ματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν.
 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους
 πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν
 12 ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. Οὐ γὰρ πάλιν
 ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόν-

V. 3. Εἶ περ καὶ I. — 4. ἐν τῷ σκήρει τούτῳ L. — 5. καὶ om. I. — 12. γὰρ om. L. —

τες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς
 ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδία. Εἴτε γὰρ 13
 ἐξέστημεν, θεῶ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ 14
 ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο,
 ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες
 ἀπέθανον. Καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ 15
 ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν
 ἀποθανόντι καὶ ἐγεροθέντι. Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν 16
 οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν
 κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν.
 Ὡστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα πα- 17
 ρῆλθεν, ἰδοὺ, γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Τὰ δὲ πάντα 18
 ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς κα-
 ταλλαγῆς, Ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον κα- 19
 ταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παρα-
 πτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
 καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς 20
 τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
 Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ· Τὸν γὰρ μὴ γνόν- 21
 τα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα
 ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Συνε- 1 VI.
 γοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν
 τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· (Λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ 2
 ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβόηθησά σοι·
 ἰδοὺ, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ, νῦν ἡμέρα σω-
 τηρίας·) Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, 3
 ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, Ἀλλ' ἐν παντὶ 4

12. καὶ μὴ ἐν κ. L. — 14. ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν·
 L. — 16. δὲ om. L. — 17. τὰ πάντα om. L. — 18. Ἰησοῦ om.
 L. — 21. γὰρ om. L. — γενώμεθα L. — VI. 2. Jes. 49, 8. —

συνιστᾶντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ
 πολλῇ, ἐν θλίψεσι, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις,
 5 Ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κό-
 6 ποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, Ἐν ἀγνότητι, ἐν
 γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι
 7 ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν
 δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν
 8 δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ
 δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς·
 9 Ὡς ἀγροούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνή-
 σκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ
 10 θανατούμενοι· Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς
 πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες,
 11 καὶ πάντα κατέχοντες. Τὸ στόμα ἡμῶν ἀν-
 ἔωγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλά-
 12 τυνται. Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε
 13 δὲ ἐν τοῖς σπλάγχθοις ὑμῶν. Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμι-
 14 σθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ
 γίνεσθε ἑτεροζυγῶντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δι-
 καιοσύνη καὶ ἀνομία; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς
 15 σκότος; Τίς δὲ συμφώνησις Χριστῶ πρὸς Βελίαν;
 16 ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; Τίς δὲ συγκατά-
 θεσις ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ
 ἐστε ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεός· ὅτι ἐνοικήσω ἐν
 αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός,
 17 καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου
 αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου
 18 μὴ ἄπτεσθε· καὶ γὰρ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, Καὶ ἔσομαι

4. συνιστάντες L. — 14. ἢ τίς κοινωνία L. — 15. Χριστοῦ
 L. — ib. βελίαρ GKS. — 16. ἡμεῖς . . . ἔσμεν L. — ib. Lev.
 26, 11 sq. — ib. μου L. — 17 sq: Jes. 52, 11. Jer. 31, 9. 33.
 32, 38. —

ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ
 θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ. Ταύ- 1 VII.
 τας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρί-
 σωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ
 πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιοσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα 2
 ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. Οὐ πρὸς κα- 3
 τὰκρισιν λέγω· προείρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις
 ἡμῶν ἔστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Πολλή 4
 μοι παρόρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ
 ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι
 τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλ- 5
 θόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχημεν ἄνε-
 σιν ἢ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν
 μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. Ἄλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς τα- 6
 πεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ
 Τίτου· Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ 7
 καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλ-
 λων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν,
 τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆσαι.
 Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μετα- 8
 μέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γάρ, ὅτι ἡ ἐπι-
 στολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὄραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. Νῦν 9
 χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς
 μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ
 ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετά- 10
 νοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ
 τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. Ἴδου γὰρ 11
 αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς πόσῃν
 κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν· ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ

VII. 10. ἀμεταμ. ἐργάζεται L. — 11. ὑμᾶς om. L. —

ἀγανάκτησω, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησω, ἀλλὰ
 ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
 12 ἀγνοῦς εἶναι ἐν τῷ πράγματι. Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα
 ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἵνεκεν τοῦ
 ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπου-
 13 θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα· ἐπὶ δὲ τῇ πα-
 ρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ
 χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπανται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
 14 ἀπὸ πάντων ὑμῶν. Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κε-
 καύχημαι, οὐ κατησχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀλη-
 15 θεΐᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἢ
 ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη· Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐ-
 16 τοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἔστιν, ἀναμιμνησκομένου
 τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρό-
 μου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαίρω, ὅτι ἐν παντὶ θαυρόω
 ἐν ὑμῖν.

VIII. 1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ
 θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδο-
 2 νίας· Ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεΐα
 τῆς χαρᾶς αὐτῶν, καὶ ἢ κατὰ βάθους πτωχεΐα αὐ-
 τῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἀπλότητος αὐ-
 3 τῶν· Ὅτι κατὰ δύναμιν (μαρτυρῶ) καὶ ὑπὲρ δύνα-
 4 μιν ἀνθαίρετοι, Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεό-
 5 νίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσα-
 μεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν

12. τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν L. — 13. παρα-
 κεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλ-
 λον GKS. c. rec. — 16. Χαίρω οὖν. ὅτι — VIII. 3. καὶ παρὰ
 δύναμιν L. — 4. τὴν χάριν . . . εἰς τοὺς ἀγίους δέξασθαι
 ἡμᾶς, —

διὰ θελήματος θεοῦ, Εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς 6
 Τίτον, ἵνα, καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ
 εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. Ἄλλ' ὡσπερ ἐν 7
 παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ
 πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ
 ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν 8
 λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέ-
 ρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων (Γινώσκετε γὰρ τὴν 9
 χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς
 ἐπτώχευσε πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτω-
 χείᾳ πλουτήσητε), Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι. 10
 τοῦτο γὰρ ὑμῶν συμφέρει, οἷτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆ-
 σαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι.
 Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ 11
 ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ
 τοῦ ἔχειν. Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὼς ἐὰν 12
 ἔχη, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει. Οὐ γὰρ ἵνα 13
 ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῶν δὲ θλίψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν
 τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων
 ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται 14
 εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, Κα- 15
 θὼς γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασε, καὶ ὁ τὸ
 ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησε. Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ δι- 16
 δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ
 Τίτου, Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιό- 17
 τερος δὲ ὑπάρχων ἀνθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς.
 Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαι- 18
 νος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν (Οὐ 19
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν

12. καθὼς ἐὰν ἔχη τις, GS. c. rec., dub. K. — 15. Ex. 16,
 18. — 16. τῷ δόντι S. —

συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμέ-
 νῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ
 20 προθυμίαν ἡμῶν), *Στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς*
μωμῆσθαι ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ'
 21 *ἡμῶν. Προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυ-*
 22 *ρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν*
δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολ-
 23 *λοῖς πολλὰκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπου-*
 24 *δαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. Εἴτε ὑπὲρ*
Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε
ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.
 24 *Τὴν οὖν ἔνδειξεν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχί-*
σεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον
 IX. 1 *τῶν ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς*
εἰς τοὺς ἁγίους περισσὸν μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν.
 2 *Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχ-*
ῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ
πέρουσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας.
 3 *Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν*
τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα, καθὼς
 4 *ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε. Μήπως, ἐὰν ἔλθωσι*
σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὗρωσω ὑμᾶς ἀπαρασκευά-
στους, καταισχυρθῶμεν ἡμεῖς (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς)
 5 *ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην*
παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς
ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προεπηγγελμένην εὐ-
λογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλο-

19. ἐν τῇ χάριτι L. — ib. αὐτοῦ om. L. — ib. προθυμίαν ἡμῶν — 21. Προνοούμενοι καλὰ K. c. rec. — ib. Προνοοῦμενοι γὰρ καλὰ G. — 24. ἐνδεικνύμενοι L. — ib. καὶ εἰς πρόσωπον — IX. 4. ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχίσεως — 5. πρὸς ὑμᾶς L. — ib. τὴν προκατηγγελμένην GKS. c. rec. —

ρίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων 6
 φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ'
 εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἐκαστος καθὼς 7
 προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλα-
 ρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. Δυνατὸς δὲ ὁ θεός πᾶ- 8
 σαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντο-
 τε πᾶσαν ἀντάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν
 ἔργον ἀγαθόν, Καθὼς γέγραπται· ἐσκόρπισεν, ἔδωκε 9
 τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶ-
 να. Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρ- 10
 τον εἰς βρώσιν χορηγήσει καὶ πληθύνει τὸν σπόρον
 ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν.
 Ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἣτις 11
 κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ. Ὅτι ἡ 12
 διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προς-
 αναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ
 περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ. Διὰ 13
 τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν
 θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ
 εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας
 εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ 14
 ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν
 χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. Χάρις δὲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ 15
 ἀνεκδιηγῆτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ 1 X.
 τῆς πραότητος καὶ ἐπεικειᾶς τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ
 πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρσύνει εἰς

ib. ὡςπερ πλεονεξίαν — 6. cf. Prov. 11, 24 sq. — 7. προή-
 ρηται L. — ib. cf. Prov. 22, 8. — 9. Ps. 112, 9. — 10. ἐπιχορ-
 σπόρον τῷ σπ. L. — ib. χορηγήσαι καὶ πληθύναι ... καὶ αὐ-
 ξήσει K. c. rec. — ib. γενήματα — ib. cf. Jes. 55, 10. Nov.
 10, 12. — 15. δὲ om. L. —

- 2 ὑμᾶς· Δέομαι δὲ τὸ μὴ παρῶν θαρόῃσαι τῇ πε-
 ποιθήσει, ἢ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογι-
 3 ζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. Ἐν
 σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατεύο-
 4 μεθα (Τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκι-
 κά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρω-
 5 μάτων,) Λογισμοὺς καθαίρουσιν καὶ πᾶν ὑψωμα
 ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμα-
 λωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ,
 6 Καὶ ἐν ἐτοιμίῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν,
 ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.
- 7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν
 ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογίξασθω πάλιν ἀφ'
 ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς.
- 8 Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσώτερόν τι καυχῶμαι περὶ
 τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν εἰς οἰκο-
 δομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσο-
 9 μαι. Ἴνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν
 10 ἐπιστολῶν (Ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησί, βαρεῖαι καὶ
 ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς καὶ
 11 ὁ λόγος ἐξουθενημένος), Τοῦτο λογίξασθω ὁ τοι-
 οῦτος, ὅτι οἰοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες,
 12 τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν
 ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνι-
 σταπόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦν-
 τες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιοῦσιν.
- 13 Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κα-

X. 7. Τὰ κατὰ πρό. βλέπετε; GKS. c. rec. — Eadem vv. L. cum praeced. jungit: παρακοήν. ὅταν πληρ. ὑμ. ἡ ὑπακοή, τὰ κ. πρό. βλέπετε. — ib. οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ K. (sed dub.) c. rec. — 8. τε et καὶ om. L. — ib. ἡμῖν om. L. — 12. οὐ συνιοῦσιν L. — 13. Ἡμεῖς δὲ οὐκ L. —

τι τὸ μέτρον τοῦ κατόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς
 μέτρον, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν· Οὐ γὰρ ὡς μὴ 14
 ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· (ἄχρι
 γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χρι-
 στοῦ·) Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα κανχόμενοι ἐν ἄλλο- 15
 τρείσις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες ἀξαναομένης τῆς πί-
 στεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα
 ἡμῶν εἰς περισσεΐαν, Εἰς τὰ ὑπερέμεινα ὑμῶν εὐαγ- 16
 γελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα
 κανχήσασθαι· Ὁ δὲ κανχόμενος ἐν κυρίῳ κανχά- 17
 σθῶ· Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστι δό- 18
 κimos, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

Ὁφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι τῆς ἀφρο- 1 XI.
 σύνης. ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. Ζηλωτῶ γὰρ ὑμᾶς 2
 θεοῦ ζήλω· ἡρμოსάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρῶν παρθέ-
 ρον ἀγνήν παραστῆσαι, τῷ Χριστῷ· Φοβοῦμαι δέ, 3
 μήπως ὡς ὁ ὄφις Εὐὰν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ
 αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλό-
 τητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν· Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμε- 4
 ρος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει, ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ
 πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε, ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέ-
 λιον ἕτερον, ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε. 10- 5
 γίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστό-
 λων· Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, 6
 ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσι εἰς ὑμᾶς· Ἡ 7
 ἁμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν, ἵνα ὑμεῖς ὑψο-
 θῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισιά-

18. ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν GKS. c. rec. — XI. 1. ἠνείχεσθε
 — ib. μικρόν τι ἀφροσύνη GKS, sed μικρόν τι ἀφροσύνης
 L. — 3. οὕτω om. L. — ib. ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγνότητος
 τῆς L. — 4. ἠνείχεσθε — ib. ἀνέχεσθε L. —

8 μην ὑμῶν; Ἄλλας ἐκκλησίας* ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρῶν πρὸς ὑμᾶς
 9 καὶ ὑστερηθεῖς οὐ κατενάρησα οὐδενός (Τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας), καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῶν ἐμαντὸν
 10 ἐτήρησα καὶ τηρήσω. Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν
 11 τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. Διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ
 12 ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. Ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελούντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν
 13 ᾧ καυχῶνται, εὐρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματι-
 14 ζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. Καὶ οὐ θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· Οὐ μέγα οὖν, εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν
 15 τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Πάλιν λέγω, μὴ τίς με δόξη ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δεξασθῆ με, ἵνα καὶ γὰρ μικρόν τι καυχήσωμαι.
 17 Ὁ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύ-
 18 νῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, καὶ γὰρ καυχήσομαι.
 19 Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθησάμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω) τολμῶ καὶ γώ· Ἑβραῖοί εἰσι; καὶ γώ· Ἰσραηλιταί εἰσι; καὶ γώ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; καὶ γώ.

14. θαῦμα· L. — 16. μικρόν τι καὶ γώ — 17. οὐ κατὰ κύριον λαλῶ L. —

Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; (παραφρονῶν λαλῶ) ὑπερ 23
 ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόν-
 τως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλά-
 κισ (ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκισ τεσσαράκοντα παρὰ 24
 μίαν ἔλαβον, Τρὶς ἐρόαβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, 25
 τρὶς ἐνανάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίημα),
 Ὀδοιπορίαις πολλάκισ, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις 26
 ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνῶν, κιν-
 δύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θα-
 λάσσει, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, Ἐν κόπῳ καὶ 27
 μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκισ, ἐν λιμῷ καὶ δίψει,
 ἐν νηστείαις πολλάκισ, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. Χω- 28
 ρὶς τῶν παρεκτὸς ἢ ἐπισύστασις μου ἢ καθ' ἡμέραν,
 ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ 29
 οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦ-
 μαι; Εἰ κανχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καν- 30
 χήσομαι. Ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη- 31
 σοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὃ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,
 ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα 32
 τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιά-
 σαι με θέλων· Καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχα- 33
 λάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
 αὐτοῦ.

Κανχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι 1 XII.
 γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. Οἶδα 2
 ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε
 ἐν σώματι, οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶ-
 दा· ὁ θεὸς οἶδεν,) ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρι-

27. Ἐν prim. om. L. — 28. ἢ ἐπίστασις μοι L. — 31. ἡμῶν
 et Χριστοῦ om. L. — XII. 1. Κανχᾶσθαι δεῖ, SL. — ib. οὐ
 συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι δὲ καὶ εἰς L. —

3 του οὐρανοῦ. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον,
 (εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα·
 4 ὁ θεὸς οἶδεν), Ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ
 ἤκουσεν ἄρρήτα ῥήματα, ἃ οὐκ ἔξόν ἀνθρώπῳ λαλή-
 5 σαι. Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαν-
 τοῦ οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.
 6 Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων·
 ἀλήθειαν γὰρ ἔρω· φείδομαι δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογί-
 7 σῆται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. Καὶ
 τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι,
 ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατᾶν ἵνα με
 8 κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρίς
 9 τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ
 εἶρηκέ μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις
 μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυ-
 χῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηρώσῃ ἐπ'
 10 ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθε-
 νείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενο-
 χωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυ-
 11 νατός εἰμι. Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠραγκάσατε.
 ἐγὼ γὰρ ὄφειλον ὑφ' ὑμῶν σννίστασθαι· οὐδὲν γὰρ
 ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.
 12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν
 ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνά-
 13 μεσι. Τί γάρ ἐστιν ὃ ἠττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς
 ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν;
 14 χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. Ἴδού, τρίτον
 τοῦτο ἐτοίμως ἔχω ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ κατα-

6. τι om. L. — 7. ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι posterius uncis
 incl. L. — 9. τελεῖται L. — 11 post ἄφρων K. (sed dub.) hab.
 καυχόμενος c. rec. — 12. ἐν postrem. om. L. — 14. τοῦτο
 om. K. c. rec. —

ραρκήσω ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς· οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπα- 15
νήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν ἤτιον ἀγαπῶ-
μαι. Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· 16
ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. Μή 17
τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτη-
σα ὑμᾶς; Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα 18
τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ
αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς
ἴχνησι;

Πάλιν δοκεῖτε, ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατενώ- 19
πιον τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα,
ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. Φοβοῦμαι γάρ, 20
μήπως ἔλθὼν οὐχ οἴους θέλω εὔρω ὑμᾶς, κἀγὼ
εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις, ζῆλοι, θυ-
μοί, ἐριθειᾶι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
ἀκαταστασίαι· Μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ 21
ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν
προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκα-
θαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ, ἧ ἔπραξαν.

Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στό- 1 XIII.
ματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥή-
μα. Προεῖρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτε- 2
ρον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοι-
ποῖς πᾶσιν, ὅτι, ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι·

15. καὶ posterius om. L. — 19. Πάλιν δοκεῖτε... ἀπολο-
γούμεθα. κατέναντι θεοῦ L. — ib. κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν
Χριστῷ, λαλοῦμεν τάδε πάντα GS. — 20. ἔρεις, ζῆλος L. —
21. Μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπ. με G*S. — ib. ἐλθόντος μου
ταπεινώσει με L. — XIII. 2. καὶ ἀπὼν νῦν γράφω —

- 3 Ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἑμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ,
 4 ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. Καὶ
 γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἕξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνά-
 μεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ
 ζῆσόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.
 5 Ἐαυτοὺς πειράζετε, εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δο-
 κιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτούς, ὅτι Ἰησοῦς
 6 Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. Ἐλ-
 πίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.
 7 Εὐχόμεαι δὲ πρὸς τὸν θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν
 μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς
 8 τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. Οὐ
 γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς
 9 ἀληθείας. Χαίρομεν γάρ, ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν,
 ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν
 10 ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω,
 ἵνα παρὰ μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξου-
 σίαν, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς
 καθαίρεσιν.
 11 Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρα-
 καλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς
 12 τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπά-
 σασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι· ἀσπάζονται ὑμᾶς
 13 οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ
 ἀγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς
 Μακεδονίας διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

4. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς — ib. ζήσομεν L. — 7. Εὐχόμεθα
 L. — 9. δὲ posterius om. L. — 10. ὁ κύριος ἔδωκέ μοι L. —
 13. ἀμήν. om. GSI. dub. K. —

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Παῦλος, ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ 1
δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ
πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, Καὶ οἱ 2
σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλα-
τίας. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ 3
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Τοῦ δόντος ἑαυτὸν 4
περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθῃται ἡμᾶς ἐκ
τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας 5
τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Θαυμάζω, ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ 6
τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον
εὐαγγέλιον, Ὅ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσω οἱ 7
ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγ-
γέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος 8
ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμε-
θα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν καὶ ἄρτι 9
πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζειται παρ' ὃ παρε-
λάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πεί- 10
θω, ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ
γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν
ἦμην. Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ 11

Gal. I. 4. ὑπὲρ τῶν ἁμαρτ.— 10. γὰρ posterius om. L.—

εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρω-
 12 πον· Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον
 αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως
 13 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστρο-
 φήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίω-
 κον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν·
 14 Καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς
 συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς
 15 ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ
 εὐδόκησεν ὁ θεός, ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς
 16 μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, Ἀποκαλύ-
 ψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν
 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ
 17 αἵματι, Οὐδὲ ἀπῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς
 πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,
 18 καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Λαμασκόν. Ἐπειτα μετὰ
 ἔτη τρία ἀπῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον,
 19 καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· Ἐτε-
 ρον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν
 20 ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώ-
 21 πιον τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐπειτα ἦλθον εἰς
 22 τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. Ἡμῶν
 δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
 23 Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ, Μόνον δὲ ἀκούοντες
 ᾔσαν· ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελί-
 24 ζεται τὴν πίστιν, ἣν ποτε ἐπόρθει· Καὶ ἐδό-
 Π. 1 ξάζον ἐν ἐμοί τὸν θεόν. Ἐπειτα διὰ δεκα-
 τεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ
 2 Βαρνάβαν, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· Ἀνέβην δὲ

12. οὐδὲ ἐδιδ. L. — 17. Οὐδὲ ἀπῆλθον L. — 18. ἱστορ.
 Κηφᾶν SL. —

κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέ-
 λιον, ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς
 δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. Ἄλλ' 3
 οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη περι-
 τμηθῆναι. Διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, 4
 οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν
 ἡμῶν, ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς κατα-
 δουλώσουσιν. Οἷς οὐδὲ πρὸς ὄραν εἴξαμεν τῇ ὑπο- 5
 ταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς
 ἡμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε 6
 ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου
 οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκῶντες οὐδὲν προσανέ-
 θεντο, Ἄλλὰ τὸναντίον, ἰδόντες, ὅτι πεπίστευμαι 7
 τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς
 περιτομῆς, (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν 8
 τῆς περιτομῆς ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη), Καὶ 9
 γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ
 Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκῶντες στυλοὶ εἶναι, δε-
 ξιάς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβα κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς
 μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν. Μό- 10
 νον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα
 αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀν- 11
 τιοχείαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατε-
 γνωσμένος ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰα- 12
 κώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
 ὑπέστειλλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ
 περιτομῆς. Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοι- 13
 ποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν
 τῇ ὑποκρίσει. Ἄλλ' ὅτε εἶδον, ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι 14

Π. 4. καταδουλώσονται GK. c. rec. — 9. μὲν om. rec.,
 dubitans admis. I. — 11. ἦλθε Κηφᾶς εἰς SL. — 12. ὅτε δὲ
 ἦλθεν L. —

πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ
 ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς
 ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκά-
 15 ζεις Ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ
 16 ἔξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί· Εἰδότες δέ, ὅτι οὐ δικαιοῦται
 ἄνθρωπος ἔξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύ-
 σαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ
 ἔξ ἔργων νόμου, διότι ἔξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσε-
 17 ται πᾶσα σὰρξ. Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν
 Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα Χρι-
 18 στὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂ κα-
 τέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν
 19 συνιστάνω. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον,
 20 ἵνα θεῷ ζῆσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ
 οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν
 σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγα-
 21 πῆσαντός με καὶ παραδόντος ἐναντὶν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ
 ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιο-
 σύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

III. 1 Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε [τῇ ἀλη-
 θεία μὴ πείθεσθαι]; οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς
 2 Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος. Τοῦτο
 μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν· ἔξ ἔργων νόμου τὸ
 3 πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἔξ ἀκοῆς πίστεως; Οὕτως ἀνόη-
 τοὶ ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖ-
 4 σθε; Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἶγε καὶ εἰκῆ. Ὁ
 5 οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις

14. τῷ Κηφᾶ SL. — ib. ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδ. ζῆς L. —
 ib. τί τὰ — 16. δὲ om. rec. — ib. sub fin. ὅτι ἔξ ἔργ. L. — ib.
 διότι οὐ δικ. ἔξ ἔργ. v. π. ο. — 18. συνίστημι K. c. rec. — 20.
 τῇ τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ τοῦ ἀγαπ. L. — III. 1. τῇ ἀληθ.
 μ. π. om. GSL. dub. K. — ib. ἐν ὑμῖν om. L. —

ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Κα- 6
 θὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
 εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα, ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, 7
 οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραὰμ. Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφή, 8
 ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προσηγγελί-
 σατο τῷ Ἀβραὰμ· ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα
 τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ 9
 πιστῷ Ἀβραὰμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, 10
 ὑπὸ κατάραν εἰσὶ. γέγραπται γάρ· ὅτι ἐπικατάρατος
 πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ
 βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νό- 11
 μῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι ὁ δί-
 καιος ἐκ πίστεως ζήσεται· Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ 12
 πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς.
 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρης τοῦ νόμου, 13
 γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρη (γέγραπται γάρ· ἐπι-
 κατάρατος πᾶς ὁ κρεμᾶμενος ἐπὶ ξύλου), ἵνα εἰς 14
 τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν
 διὰ τῆς πίστεως. Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· 15
 ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ
 ἢ ἐπιδιατάσσεται. Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρήθησαν αἱ 16
 ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ
 τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός·
 καὶ τῷ σπέρματί σου· ὃς ἔστι Χριστός. Τοῦτο δὲ 17
 λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς
 Χριστὸν ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγο-

6. cf. Gen. 15, 6. — 8. Gen. 12, 3. — ib. ἐυλογηθήσονται
 — 10. Deut. 27, 26. — ib. ὅτι om. K. c. rec. — 11. cf. Hab. 2,
 4. — 12. ὁ ποιήσ. αὐτὰ ἄνθρωπος — ib. cf. Lev. 18, 5. — 13.
 ὅτι γέγραπται L. — ib. Deut. 21, 23. — 16. ἐρρήθησαν L. —
 ib. Gen. 22, 18. — 17. εἰς Χριστὸν om. L. — ib. ἔτη τετρακ.
 καὶ τριάκ. K. c. rec. — ib. cf. Ex. 12, 40 sq.

νὸς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγ-
 18 γελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἢ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ
 ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρι-
 σται ὁ θεός.

19 Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσ-
 ετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα, ᾧ ἐπήγγελται, δια-
 20 ταγείς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. Ὁ δὲ μεσίτης
 21 ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἰς ἔστιν. Ὁ οὖν νόμος
 κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ
 ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ
 22 νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφή
 τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πί-
 23 στεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ
 τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα
 συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυ-
 24 φθῆναι. Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν
 25 εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. Ἐλθού-
 σης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἔσμεν.
 26 Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἔστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χρι-
 27 στῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε,
 28 Χριστόν ἐνεδώσαθε. Οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλ-
 λην, οὐκ ἐν δούλῳ οὐδὲ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ
 θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 29 Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ,
 καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV. 1 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός
 ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν,
 2 Ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπου ἐστὶ καὶ οἰκονόμου ἄχρι τῆς
 3 προθεσμίας τοῦ πατρὸς. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν

19. ἐτέθη GKS. — 21. ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν L. — 22.
 ἰφ' ἁμαρτίαν L. — 23. συγκελιόμενοι SI. — 28. ἄπαν-
 τες L. — 29. καὶ om. L. —

νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεν δεδουλωμέ-
 τοι. Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἔξαπέ- 4
 στειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,
 γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἔξαγο- 5
 ράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι δὲ ἔστε 6
 υἱοί, ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον· ἀββᾶ ὁ πατήρ. Ὡστε 7
 οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονό-
 μος θεοῦ διὰ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες 8
 θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὔσι θεοῖς. Νῦν δὲ 9
 γινόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς
 ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας πα- 10
 ρατηρεῖσθε καὶ μῆρας καὶ καιροὺς καὶ ἐπιαντούς;
 Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκὴ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. 11

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, 12
 δέομαι ὑμῶν. οὐδὲν με ἠδικήσατε. Οἶδατε δέ, ὅτι 13
 δι' ἀσθενίαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρό-
 τερον, Καὶ τὸν πειρασμὸν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου 14
 οὐκ ἔξουθενήσατε οὐδὲ ἔξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον
 θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. Ποῦ οὖν ὁ 15
 μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυροῦ γὰρ ὑμῖν, ὅτι, εἰ δυνα-
 τόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορούσαντες ἂν ἐδώκατέ
 μοι. Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; 16
 Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέ- 17
 λουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦ- 18
 σθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι

IV. 6. ἡμῶν GSL. — 7. κληρονόμος διὰ θεοῦ. L. — 8.
 τοῖς μὴ φύσει οὔσι θ. G*KS. c. rec. — 14. πειρασμὸν ὑμῶν
 ἐν τῇ σ. μ. L. — 15. Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρ. ὑμ. GK. c. rec. —
 ib. Τίς οὖν ὁ S. — ib. ἄν om. L. — 17. ἐκκλεῖσαι ἡμᾶς — 18.
 τὸ om. L. —

19 με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία μου, οὐς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις
 20 οὗ μορφωθῆ Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν. Ἦθελον δὲ παρεῖ-
 ραι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι
 21 ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νό-
 22 μον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Γέγρα-
 πται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ τῆς
 23 παιδείκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. Ἄλλ' ὁ μὲν
 ἐκ τῆς παιδείκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς
 24 ἐλευθέρας διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά ἐστιν ἀλλη-
 γορούμενα. αὐταὶ γάρ εἰσι δύο διαθῆμαι. μία μὲν
 ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννώσα, ἣτις ἐστὶν
 25 Ἄγαρ. (Τὸ γὰρ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀρα-
 βίᾳ.) συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει γάρ
 26 μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλήμ
 27 ἐλευθέρη ἐστίν, ἣτις ἐστὶ μήτηρ [πάντων] ἡμῶν. Γέ-
 γραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἢ οὐ τίκτουσα, ῥή-
 ξον καὶ βόησον ἢ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα
 28 τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς
 δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν.
 29 Ἄλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε
 30 τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ
 γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδείκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ
 γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδείκης μετὰ τοῦ
 31 υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παι-
 δίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

V. 1 Τῆ ἐλευθερία ἡμᾶς Ἰησοῦς ἠλευθέρωσε· στή-

22 sq: Gen. 21, 2. 9. cf. 16, 15. — 24. αἱ δύο διαθῆμαι —
 25. Ἄγαρ om. L. — ib. δουλ. δὲ — 26. πάντων om. GS. dub.
 Kl. — 27. Jes. 54, 1. — 28. ὑμεῖς — ἐστέ. L. — 30. Gen. 21,
 10. 12. — 31. Αἰό, ἀδελφοί, L. — V. 1. Τῆ ἐλευθερία οὖν, ἣ
 Χρ. ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ — ib. Τῆ ἐλευθερία, ἣ
 Χρ. ἡμᾶς G*. — ib. Τῆ ἐλευθερία, ἣ ἡμᾶς Χρ. G⁰K. — ib. Τῆ
 ἐλ., ἣ Χρ. ἡμ. ἐλ., στήκετε οὖν, καὶ S. —

κατε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. Ἴδε, 2
 ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χρι-
 στὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. Μαρτύρομαι δὲ πάλιν 3
 παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν
 ὄλον τὸν νόμον ποῦσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ 4
 Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος
 ἐξεπέσατε. Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα 5
 δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ 6
 οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πί-
 στις δι' ἀγάπης ἐνεργομένη. Ἐτρέχετε καλῶς· τίς 7
 ὑμᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ πει- 8
 σμοῦν οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη 9
 ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν 10
 κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσω
 ὑμᾶς βαστάσει τὸ κριμα, ὅστις ἂν ἦ. Ἐγὼ δέ, ἀδελ- 11
 φοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα
 κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. Ὅφελον καὶ 12
 ἀποκόπονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

Ἔμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· 13
 μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ
 διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς 14
 νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν
 πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε 15
 καὶ κατεσθίετε, βλέπετε, μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.
 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρ- 16
 κὸς οὐ μὴ τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ 17
 τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦ-
 τα δὲ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἂ ἂν θέλγητε, ταῦ-
 τα ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγχεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ 18

4. τοῦ om. L. — 7. ἀνέκοψε — 14. πεπλήρωται L. — ib.
 Lev. 19, 18. — ib. ἐαυτόν. — 17. ταῦτα γὰρ L. — ib. ἀντικ.
 ἀλλήλοις —

19 νόμον. Φανερά δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά
 20 ἐστι [μοιχεία,] πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, Εἰ-
 δωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυ-
 21 μοί, ἐριθειά, διχοστασίαι, αἰρέσεις, Φθόνοι, φόνοι,
 μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω
 ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πρᾶσ-
 22 σοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Ὁ δὲ
 καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη,
 23 μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, Πραό-
 τῆς, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστι νόμος.
 24 Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς
 25 παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύμα-
 26 τι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. Μὴ γνώμεθα κεινόδο-
 ξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθοροῦντες.

VI. 1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι
 παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
 τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος· σκοπῶν σεαυτὸν,
 2 μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστά-
 ζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χρι-
 3 στοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὢν, ἑαυτὸν
 4 φρεναπατᾶ. Τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκα-
 στος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ κἀνύημα ἔξει, καὶ
 5 οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον
 6 βαστάσει. Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λό-
 7 γον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσι ἀγαθοῖς. Μὴ πλατᾶ-
 σθε· θεὸς οὐ μνηστῆριζεται. ὁ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄν-
 8 θρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν
 σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ

19. μοιχεία om. GSL. dub. K. — 20. ἔρεις, ζῆλος L. — 23.
 πρᾶυτης L. — 24. τοῦ Χρ. Ἰησοῦ L. — VI. 2. ἀναπληρώσατε
 L. — 3. φρεναπατᾶ ἑαυτὸν. L. —

σπεύρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει
ζῶν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶ- 9
μεν· καιρῶ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα 10
οὖν, ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζόμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς
πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ 11
χειρί. Ὅσοι θέλουσιν ἐνπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι 12
ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυ-
ρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περι- 13
τεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουνσι, ἀλλὰ θέλουσιν
ὑμᾶς περιτέμεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρῃ σαρκὶ καυχῆ-
σονται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ 14
σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ
κόσμος ἐσταύρωται καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ Χρι- 15
στῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἔστιν οὔτε ἀκροβυστία,
ἀλλὰ καινὴ κτίσις. Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοι- 16
χήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν
Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ. Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς 17
παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου 18
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν,
ἀδελφοί. ἀμήν.

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

9. ἐκκακῶμεν L. — 12. μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τ. Χρ.
διώκ. GKS. c. rec. — 13. περιτετεμνημένοι SL. — 14. τῷ ro-
sterius om. L. — 15. περιτομὴ τι ἰσχύει — 17. κυρίου om. L. —

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

- 1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή-
ματος θεοῦ, τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ
2 πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ
4 πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, Καθὼς
ἔξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶ-
ναι ἡμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν
5 ἀγάπῃ, Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήμα-
6 τος αὐτοῦ, Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ,
7 ἐν ἧ ἔχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, Ἐν ᾧ ἔχο-
μεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν
ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς
8 χάριτος αὐτοῦ, Ἴς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ
9 σοφίᾳ καὶ φρονήσει Γνωρίσας ἡμῶν τὸ μυστήριον
τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν
10 προέθετο ἐν αὐτῷ Εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος
τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ
Χριστῷ, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν

Eph. 1. 4. αὐτοῦ· ἐν ἀγάπῃ Προορίσας GKSL. — 6. ἥς
ἔχαρίτ. L. — 7. τὸ πλοῦτος L. — 10. τὰ τε ἐν — ib. τὰ ἐπὶ
τοῖς L. —

αὐτῷ, Ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ 11
 πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργούντος κατὰ τὴν βουλὴν
 τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαι- 12
 ρον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότητας ἐν τῷ Χρι-
 στῷ, Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς 13
 ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ
 καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς
 ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, Ὅς ἐστὶν ἀρχαβὼν τῆς κλη- 14
 ρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς
 ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πί- 15
 στιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάν-
 τας τοὺς ἁγίους, Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ 16
 ὑμῶν, μνηστὴν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν
 μου, Ἴνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 17
 ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δόξῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ
 ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ Πεφωτισμένους 18
 τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι
 ὑμᾶς, τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ
 πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
 ἁγίοις, Καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνά- 19
 μεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέρ-
 γειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, Ἦν ἐνήργησεν 20
 ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐκάθι-
 σεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, Ὑπεράνω 21
 πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριό-
 τητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον

11. καὶ ἐκλήθημεν L. — 12. τῆς om. SL. — 14. ὁ ἐστὶν
 L. — 15. τὴν ἀγάπην om. L. — 16. ὑμῶν posterius om. L.
 — 18. ὀφθ. τῆς διανοίας — ib. καὶ om. L. — 20. καὶ καθί-
 σας L. —

- 22 ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, Καὶ
 πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
 23 ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶ
 τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι
 II. 1 πληρουμένου. Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παρα-
 2 πτώμασι καὶ ταῖς ἀμαρτίαις, Ἐν αἷς ποτε περιε-
 πατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ
 τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος
 3 τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, Ἐν
 οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπι-
 θυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιῶντες τὰ θελήματα
 τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα φύσει
 4 ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί. Ὁ δὲ θεός, πλούσιος ὢν
 ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν
 5 ἡμᾶς, Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμα-
 σι συνεξωποίησε τῷ Χριστῷ (χάριτί ἐστε σεσωσμέ-
 6 νοι) Καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἔπου-
 7 ρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ἴνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς
 αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον
 τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
 8 Ἰησοῦ. Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πί-
 9 στεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον· Οὐκ
 10 ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις κενχῆσθαι. Αὐτοῦ γὰρ ἐσμεν
 ποιήματα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγα-
 θοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περι-
 πατήσωμεν.
 11 Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτε τὰ ἔθνη ἐν σαρ-
 κί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περι-
 12 τομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, Ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ

23. τὰ om. rec. — II. 1. ἀμαρτ. ὑμῶν L. — 3. φύσει τέ-
 κνα L. — 7. τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος L. — 12. ἐν prius om. L. —

ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. **Νυνὶ** 13 δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἳ ποτε ὄντες μακρὰν ἐργῆς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. **Αὐτὸς** 14 γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, **τὴν ἔχθραν**, 15 ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, **καὶ ἀποκατα-** 16 **λάξῃ** τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. **καὶ** 17 **ἐλθὼν εὐηγγέλισατο** εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς, **Ὅτι** δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἳ 18 ἀμφότεροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. **Ἄρα** 19 οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλ' ἐστὲ συμπολίται τῶν ἀγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, **Ἐποικοδομη-** 20 **θέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ** τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, **Ἐν** 21 **ᾧ** πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογούμενη αὐξεῖ εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, **Ἐν ᾧ** καὶ ὑμεῖς συναρμολογεῖσθε 22 εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος, ὁ δέσμιος τοῦ **1** **III.** Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν. **Εἶπε** ἡκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, **Ὅτι** κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνω- 3 ρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, **Πρὸς** ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν 4 μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, **Ὁ** ἐτέραις γε 5

13. ἐγεν. ἐγγύς L. — 17. εἰρήνην ὑμ. τ. μ. καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς, L. — 19. ἀλλὰ συμπολίται GKS. c. rec. — 21. ἡ om. L. — III. 3. ἐγνώρισε K. c. rec. — 5. Ὁ ἐν ἐτέρῳ. —

νεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς
 νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
 6 προσήταις ἐν πνεύματι· Εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονό-
 μα καὶ σύσσωμα καὶ συμμετόχα τῆς ἐπαγγελίας αὐ-
 7 τοῦ ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, Οὐ ἐγενό-
 μην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ
 τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως
 8 αὐτοῦ. Ἐμοί, τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων, ἐδό-
 θη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν
 9 ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ, Καὶ φωτίσαι
 πάντας, τίς ἢ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκε-
 κρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα
 10 κτίσαντι, Ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς
 ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἢ
 11 πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, Κατὰ πρόθεσιν τῶν
 αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 12 ἡμῶν, Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρόρησιαν καὶ τὴν προς-
 13 αγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὸ
 αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν,
 14 ἧτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γό-
 νατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 15 Χριστοῦ, Ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ
 16 γῆς ὀνομάζεται, Ἵνα δῶῃ ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον
 τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύ-
 17 ματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἕσω ἄνθρωπον, Κατοικῆσαι
 τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν,

6. αὐτοῦ om. L. — ib. ἐν Χρ. Ἰησοῦ L. — 7. ἐγενήθη
 L. — ib. τὴν δωρεάν G*KS. c. rec. — 8. πάντων τῶν ἁγ.
 — ib. ἐν om. L. — ib. τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος L. — 9. τίς
 ἢ κοινωνία — ib. κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χρ. K. c. rec. — 11. ἐν
 τῷ Χρ. Ἰησοῦ L. — 14. τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χρ. om. L. —
 16. Ἵνα δῶ ὑμ. κ. τὸ πλοῦτος L. —

Ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξι- 18
 σχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἀγίοις, τί τὸ
 πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, Γνωναί 19
 τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χρι-
 στοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.
 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισ- 20
 σοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν
 ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, Ἀὐτῷ ἢ δόξα ἐν τῇ ἐκκλη- 21
 σίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶ-
 νος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυ- 1 IV.
 ρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,
 Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ 2
 μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, Σπου- 3
 δάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ
 συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, 4
 καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως
 ὑμῶν· Εἷς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα· Εἷς 5
 θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάν- 6
 των καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν. Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη 7
 ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.
 Διὸ λέγει· ἀναβάς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλω- 8
 σίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. Τὸ δέ, 9
 ἀνέβη, τί ἐστίν, εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη [πρῶτον] εἰς τὰ
 κατώτερα μέρη τῆς γῆς; Ὁ καταβάς, αὐτὸς ἐστι 10
 καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα
 πληρώσῃ τὰ πάντα. Καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν 11
 ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς,

18. καὶ ὕψος καὶ βάθος L. — 21. ἐκκλ. καὶ ἐν Χρ. Ἰ.
 L. — IV. 6. καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν. — ib. καὶ ἐν πᾶσιν· L. — 7.
 ἡ om. L. — 8. Ps. 68, 19. — ib. καὶ om. L. — 9. πρῶτον om.
 GSI. dub. K. —

- 12 τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, Πρὸς τὸν κα-
 13 ταρτισμὸν τῶν ἀγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδο-
 14 μὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Μέχρι καταστήσωμεν
 οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπι-
 γνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς
 15 μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, Ἵνα
 μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι
 παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀν-
 16 θρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλά-
 17 ης, Ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ ἀυξήσωμεν εἰς αὐ-
 τὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός, Ἐξ
 οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζό-
 μενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν
 ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἐκάστου μέρους, τὴν αὐξήσιν τοῦ σώ-
 ματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
- 17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μη-
 18 κέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη πε-
 19 ριπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, Ἐσκοτισμέ-
 νοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ
 Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν
 19 πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, Οἷτινες ἀπηληγότες
 ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκα-
 20 θαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως
 21 ἐμάθετε τὸν Χριστόν, Εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν
 αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ.
 22 Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν
 τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς
 23 ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, Ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύ-
 24 ματι τοῦ νοῦς ὑμῶν, Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν
 ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ

15. ὁ om. L. — 17. λοιπὰ om. L. —

καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. Διὸ ἀποθέμενοι 25
 τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μετὰ τοῦ πλη-
 σίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. Ὁργίξεσθε καὶ 26
 μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παρορ-
 γισμῷ ὑμῶν· Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ 27
 κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργα- 28
 ζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι
 τῷ χρεῖαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στό- 29
 ματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς
 πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκού-
 ονσι. Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, 30
 ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπόλυτρώσεως. Πᾶ- 31
 σα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλα-
 σφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. Γίνεσθε 32
 δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχοί, χαριζόμενοι
 ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο
 ὑμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα 1 V.
 ἀγαπητά, Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ 2
 ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν
 ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν
 εὐωδίας.

Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία 3
 μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις, Καὶ 4
 αἰσχρότης, καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνή-
 κοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. Τοῦτο γὰρ ἴστε 5
 γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεο-
 νέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν
 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς 6

26. Ps. 4, 5. — 27. μηδὲ SL. — 28. ταῖς ἰδίαις χερσίν τὸ
 ἀγ. L. — 32. ἐχαρίσατο ἡμῖν. L. — V. 4. Ἡ αἰσχρότης ἢ
 L. — ib. ἃ οὐκ ἀνήκεν L. — 5. Τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκ. —

ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ
 7 ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. Μὴ
 8 οὖν γίνεσθε συμμετοχοὶ αὐτῶν. Ἦτε γὰρ ποτε σκό-
 9 τος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπα-
 10 τεῖτε (Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθῶ-
 11 σὴν καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ), Δοκιμάζοντες, τί
 12 ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε
 13 τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάροποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ
 14 ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῆ γνωόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰ-
 15 σχρόν ἐστι καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ
 16 τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον
 17 φῶς ἐστὶ. Διὸ λέγει· ἔγειραι ὁ καθεύδων καὶ ἀνά-
 18 στα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάσει σοι ὁ Χριστός.
 19 Βλέπετε οὖν, πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσο-
 20 φοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν,
 21 ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε
 22 ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες, τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου.
 23 Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ
 24 πληροῦσθε ἐν πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλ-
 25 μοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἄδοντες καὶ
 26 ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ· Εὐχαρι-
 27 στοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυ-
 28 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, Ὑπο-
 29 τασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.
 30 Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίῳι ἀνδράσι ὑποτάσσεσθε,
 31 ὡς τῷ κυρίῳ· Ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναι-
 32 κός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας,
 33 αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. Ἄλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλη-

9. καρπ. τοῦ πνεύματος — 14. cf. Jes. 60, 1—3. — ib.
 ἔγειρε GKS. — 17. ἀλλὰ συνίετε L — 19. ἐν ταῖς καρδίαις L.
 — 21. ἐν φόβῳ θεοῦ. — 23. ὁ prius om. GKSL. — ib. καὶ
 αὐτὸς ἐστὶ σωτὴρ K. c. rec. (ἐστὶ serv. etiam GS.) —

σία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες
 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγα- 25
 πᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
 ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ
 αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγίασῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ 26
 τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυ- 27
 τῷ ἑνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτί-
 δα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾗ ἀγία καὶ ἄμωμος.
 Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυ- 28
 ναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυ-
 τοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν 29
 ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει
 αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν. Ὅτι 30
 μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐ-
 τοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. Ἄντι τούτου κατα- 31
 λείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα,
 καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ
 ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Τὸ μυστήριον τοῦ- 32
 το μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν. Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος 33
 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἢ δὲ
 γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν 1 VI.
 κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. Τίμα τὸν πατέρα 2
 σου καὶ τὴν μητέρα· ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν
 ἐπαγγελίᾳ. ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρό- 3
 νιος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε 4

24. ἰδίους om. L. — 25. ἑαυτῶν om. L. — 27. παραστ.
 αὐτήν ἑαυτῷ — 28. Οὕτως καὶ οἱ ἄνδρες ὀφ. L. — 29. ὁ κύ-
 ριος — 30 sq: cf. Gen. 2, 23 q. — ib. ἐκ τῆς σαρκ. . . . ὀστ.
 αὐτοῦ om. L. — 31. προσκολλ. τῇ γυναικὶ αὐτοῦ L. — VI. 1.
 ἐν κυρίῳ om. L. — 2 sq: Ex. 20, 12. —

τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ
 5 ρουθεσίᾳ κυρίου. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις
 κατὰ σάρκα μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότῃ τῆς
 6 καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ, Μὴ κατ' ὀφθαλμο-
 δουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ
 Χριστοῦ, ποιῶντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς,
 7 Μετ' εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀν-
 8 θρώποις, Εἰδότες, ὅτι ὁ ἕαν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγα-
 θόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε
 9 ἐλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς
 αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες, ὅτι καὶ ὑμῶν
 αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία
 οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ.
 10 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυ-
 11 ρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύσα-
 σθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι
 12 ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. Ὅτι
 οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ
 πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κο-
 σμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματι-
 13 κὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς. Διὰ τοῦτο
 ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε
 ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κα-
 14 τεργασάμενοι στήναι. Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν
 ὀσφὴν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα
 15 τῆς δικαιοσύνης, Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν
 16 ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, Ἐπὶ πᾶσιν

5. τ. κατὰ σάρκα κ. L. — 6. τοῦ prius om. L. — 7. ὡς om.
 rec. — 8. ὅτι ἕκαστος ὁ ἕαν ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται
 L. — ib. παρὰ τοῦ κυρίου — 9. καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύρ.
 L. — ib. cf. Deut. 10, 17. Job. 34, 19. — 12. ὑμῖν L. — ib. τοῦ
 σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου K. (sed dub.) c. rec. —

ἀναλαμβάνοντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσε-
σθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέ- 17
σθε, καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δεξά-
σθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶ ῥῆμα 18
θεοῦ, Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχό-
μενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο
ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ
πάντων τῶν ἁγίων, Καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ 19
λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνω-
ρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, Ὅτι οὐδὲ 20
σβένδω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ
με λαλῆσαι.

Ἴνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσ- 21
σω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελ-
φὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, Ὅν ἐπεμψα 22
πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν
καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.

Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως 23
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ 24
χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

16. τὰ posterius om. L. — 18. τοῦτο om. L. — 19. δοθεῖη
— 21. καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε L. — ib. γνωρίσει ὑμῖν L. — 24. ἀμήν
om. GSI. dub. K. —

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

- 1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ,
πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τοῖς οὖσιν ἐν Φι-
2 λίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις. Χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
- 3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνηρία
4 ὑμῶν Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων
5 ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος Ἐπὶ τῇ
κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ πρώτης ἡμέρας
6 ἄχρι τοῦ νῦν, Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξά-
μενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας
7 Ἰησοῦ Χριστοῦ, Καθὼς ἐστὶ δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο
φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρ-
δίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ
καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνοῦς μου τῆς
8 χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν
ὁ Θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχθοις
9 Χριστοῦ Ἰησοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγά-
πη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώ-
σει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ

Phil. I. 5. ἀπὸ τῆς πρώτης L. — 6. Χρ. Ἰησοῦ L. — 7.
καὶ τῇ ἀπολογίᾳ — (ἐν uncis etiam incl. L.) — 8. Ἰησοῦ Χρ.
K. c. rec. —

διαφέροντα, ἵνα ἦτε εὐκρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς 10
ἡμέραν Χριστοῦ, Πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύ- 11
νης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαι-
νον Θεοῦ.

Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' 12
ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν,
Ὡστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῶ γενέ- 13
σθαι ἐν ὄλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι,
Καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθό- 14
τας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως
τὸν λόγον λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ 15
ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσου-
σιν· Οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες, ὅτι εἰς ἀπολογίαν 17
τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, Οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χρι- 16
στὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνώως, οἴομενοι θλίψιν ἐπι-
φέρειν τοῖς δεσμοῖς μου. Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρό- 18
πῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγ-
γέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι.
Οἶδα γάρ, ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν 19
διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος
Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλ- 20
πίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πά-
σῃ παρόρῃσιᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται
Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ
θανάτου. Ἐμοὶ γάρ τὸ ζῆν Χριστός, καὶ τὸ ἀπο- 21
θανεῖν κέρδος. Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι 22
καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι, οὐ γνωρίζω. Συν- 23
έχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ

11. καρπῶν δικαιοσύνης τῶν — 14. τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
λ. L. — 16. et 17. transposita leguntur in rec: οἱ μὲν ἐξ ἐρι-
θείας τὸν Χρ... Οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης... 16. θλίψιν ἐγείρειν L. —
18. πλὴν ὅτι παντὶ τρ. L. — 23. Συνέχ. γὰρ —

ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῶ γὰρ μᾶλλον
 24 κρεῖσσον· Τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαϊότε-
 25 ρον δι' ὑμᾶς· Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ
 καὶ συμπαραμενῶ πᾶσι ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν
 26 καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν πε-
 ρισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς πα-
 ρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολι-
 τεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὸν
 ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι,
 μᾶ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου
 28 Καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων
 (ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπολείας, ὑμῖν δὲ σωτη-
 29 ρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ, Ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ
 ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ
 30 καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν), Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα
 ἔχοντες, οἷον εἶδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

II. 1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύ-
 θιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα
 2 σπλάγγνα καὶ οἰκτιρμοί, Πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν,
 ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμ-
 3 ψυχοι, τὸ ἐν φρονούντες, Μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἢ κε-
 νοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι
 4 ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, Μητὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκο-
 5 ποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστος. Τοῦτο γὰρ
 6 φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ὅς ἐν
 μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶ-
 7 ναι ἴσα Θεῷ, Ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου

25. καὶ παραμενῶ L. — 28. ἥτις αὐτοῖς μὲν ἐστὶν — ib.
 ὑμῶν δὲ L. — 30. ἴδετε G. c. rec. — II. 1. εἴ τις σπλάγγνα GSL.
 — 3. μηδὲ κατὰ κενοδ. L. — 4. ἕκαστοι L. — ib. σκοπεῖτε —
 ib. sub fin. ἕκαστοι GL. — 5. Τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν L. —

λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, Καὶ 8
 σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν,
 γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυ- 9
 ροῦ. Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρί- 9
 σατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, Ἵνα ἐν τῷ 10
 ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπι-
 γείων καὶ καταχθονίων, Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομο- 11
 λογήσεται, ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν θεοῦ
 πατρὸς. Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπη- 12
 κούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ
 νῦν πολλῶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου
 καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· Ὁ 13
 θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ
 τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. Πάντα ποιεῖτε χωρὶς 14
 γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, Ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι 15
 καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἀμόμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς
 σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φω-
 στήρες ἐν κόσμῳ, Λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύ- 16
 χημα ἔμοι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν
 ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. Ἄλλ' εἰ καὶ σπέν- 17
 δομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν,
 χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· Τὸ δ' αὐτὸ καὶ 18
 ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως 19
 πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καγὼ ἐνρυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν.
 Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ 20
 ὑμῶν μερμηρήσει· Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦ- 21
 σιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ 22
 γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἔμοι ἐδούλευσεν

9. τὸ ὄνομα τὸ L. — 13. Ὁ prius om. L. — 15. Ἵνα ἢτε
 L. — ib. ἄμωμα μέσον γενεᾶς L. — 21. οὐ τὰ τοῦ Χρ. Ἰ. —

23 εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι,
 24 ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἕξαντῆς. Πέποιθα δὲ ἐν
 25 κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον
 δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνερ-
 26 γὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ
 27 λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, Ἐπει-
 δὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς καὶ ἀδημονῶν, διότι
 28 ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. Καὶ γὰρ ἠσθένησε παρα-
 πλήσιον θανάτῳ· ἀλλ' ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ
 αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύ-
 29 πην σχῶ. Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα
 ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε καὶ γὰρ ἀλυπότερος ὦ.
 29 Προςδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς,
 30 καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε. Ὅτι διὰ τὸ ἔρ-
 γον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἠγγισε, παραβολεν-
 σάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρη-
 μα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

III. 1 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ· τὰ
 αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ
 2 ἀσφαλές. Βλέπετε τοὺς κύναις, βλέπετε τοὺς κακοὺς
 3 ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομὴν. Ἡμεῖς γὰρ ἔσμεν
 ἢ περιτομή, οἱ πνεύματι θεῷ λατρεύοντες καὶ καν-
 4 χόμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθό-
 4 τες, Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί.
 εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον,
 5 Περιτομῆ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βεν-
 5 ιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρι-
 6 σαῖος, Κατὰ ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ

23. ἀπίδω L. — 27. αὐτὸν ἠλέησεν GKS. c. rec. — ib. ἐπὶ
 λύπῃ — 30. τοῦ om. L. — ib. παραβουλενοσάμενος — III. 3.
 πνεύματι θεοῦ SL. — 6. κατὰ ζῆλος L. —

δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. Ἀλλ' 7
 ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν Χριστὸν
 ζημίαν. Ἀλλὰ μὲν οὖν καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν 8
 εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ
 τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην καὶ ἠγοῦ-
 μαί σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω. Καὶ ἐν- 9
 ρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νό-
 μου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δι-
 καιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, Τοῦ γινῶναι αὐτὸν καὶ 10
 τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινω-
 νίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ
 θανάτῳ αὐτοῦ, Εἴπως καταστήσω εἰς τὴν ἕξανά- 11
 στασιν τῶν νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τε- 12
 τελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ
 καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ. Ἀδελφοί, ἐγὼ 13
 ἑμαυτὸν οὐ λογιζομαι κατειληφέναι. Ἐν δέ, τὰ μὲν 14
 ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτει-
 νόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω
 κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέ- 15
 λειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ
 τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. Πλὴν εἰς ὃ ἐφθά- 16
 σαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.
 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς 17
 οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμῶς. Πολ- 18
 λοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν
 δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ
 Χριστοῦ, Ὡς τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοι- 19
 λία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια

8. μενοῦνγε καὶ — ib. εἶναι posterius om. L. — 10. συμ-
 μορφιζόμενος L. — 11. ἕξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν SI. — 12.
 ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. — 16. κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν om.
 GL. —

- 20 φρονοῦντες. Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς
 ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰη-
 21 σοῦν Χριστόν, Ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς
 ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης
 αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ
 IV. 1 ὑποτάξαι ἐαυτῷ τὰ πάντα. Ὡστε, ἀδελφοί μου
 ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου,
 οὕτω στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.
 2 Εὐδοκίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ
 3 αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. Ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, σύζυγε
 γήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
 συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοι-
 πῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ
 4 ζῶῃς. Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάντιν
 5 ἐρῶ, χαίρετε. Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
 6 ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς· Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ'
 ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας
 7 τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεόν· Καὶ
 ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρου-
 ρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν
 8 Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀλη-
 θῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγά, ὅσα προσφιλῆ,
 ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα
 9 λογίζεσθε· Ἄ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ
 ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ
 ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
 10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μέγας, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνε-
 θάλατε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε,
 11 ἠκαιρεῖσθε δέ. Οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγώ

21. τὸ σῶμα τ. τ. ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον
 — IV. 3. Καὶ ἐρωτῶ καὶ —

γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, ἀντάρκης εἶναι. Οἶδα καὶ 12
 ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντί καὶ ἐν
 πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ πε-
 ρισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐν- 13
 δυναμῶντί με Χριστῷ. Πλὴν καλῶς ἐποίησατε συγ- 14
 κοιωνήσαντές μου τῇ θλίψει. Οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, 15
 Φιλιππηῖοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον
 ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν
 εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι·
 Ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἄπαξ καὶ δις εἰς τὴν 16
 χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, 17
 ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον
 ὑμῶν. Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω, πεπλήρω- 18
 μαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν,
 ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ.
 Ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ 19
 τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τῷ 20
 δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων. ἀμήν.

Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 21
 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. Ἀσπάζον- 22
 ται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καί-
 σαρρος οἰκίας. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ 23
 Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφρο-
 δίτου.

12. Οἶδα δὲ ταπ. — 13. Χριστῷ om. GSL. dub. K. — 19.
 κατὰ τὸ πλοῦτος L. — 23. ἡμῶν om. SL. dub. K. — ib. μετὰ
 τοῦ πνεύματος ὑμῶν L. — ib. ἀμήν uncis incl. KL. —

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
 Η ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ
 ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

- 1 Πάυλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή-
 2 ματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τοῖς ἐν
 Κολοσσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ.
 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν [καὶ
 κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.]
- 3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχό-
 4 μνοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰη-
 σοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
 5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-
 νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ
 6 εὐαγγελίου, τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν
 παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστι καρποφορούμενον καὶ ἀύ-
 ξανόμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκού-
 σατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ·
 7 καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ
 συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος
 8 τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγά-

Col. I. 1. Χριστοῦ Ἰησοῦ L. — 2. Κολασσαῖς L. (it. in
 inser. Κολασσαεῖς) — ib. ἐν Χρ. Ἰησοῦ L. — ib. καὶ κυρ. Ἰ.
 Χρ. om. GS. dub. KL. — 3. ὑπὲρ ὑμῶν L. — 4. ἀγάπην, ἣν
 ἔχετε εἰς L. — 6. καὶ post κόσμῳ om. L. — ib. καὶ ἀύξαν-
 ομενον om. rec. — 7. καὶ om. SL. — ib. ὑπὲρ ἡμῶν L. —

πην ἐν πνεύματι. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέ- 9
 ρας ἠκούσαμεν, οὐ πανόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμε-
 νοι καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν
 τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει
 πνευματικῇ, Περιπατῆσαι [ὑμᾶς] ἀξίως τοῦ κυ- 10
 ρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρ-
 ποφοροῦντες καὶ ἀνξανόμενοι τῇ ἐπίγνωσει τοῦ θεοῦ,
 Ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς 11
 δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν
 μετὰ χαρᾶς, Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἰκανῶ- 12
 σαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν
 τῷ φωτί, Ὃς ἐρόύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ 13
 σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ
 τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, 14
 τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. Ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ 15
 τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, Ὃτι ἐν 16
 αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ
 ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι
 εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι'
 αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται. Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ 17
 πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε, Καὶ αὐ- 18
 τός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας, ὃς
 ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται
 ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, Ὃτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε 19
 πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι. Καὶ δι' αὐτοῦ ἀπο- 20
 καταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ
 τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ
 ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, Καὶ ὑμᾶς 21

10. ὑμᾶς om. GSI. dub. K. — ib. ἀξαν. εἰς τὴν ἐπίγνω-
 σιν K. c. rec. — 14. ἀπολύτρ. διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν K.
 (sed dub.) c. rec. — 20. εἰς αὐτόν GKS. —

ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ δια-
 τοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλ-
 22 λαξεν Ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ
 θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ
 23 ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, Εἴγε ἐπιμένετε
 τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ με-
 τακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ
 ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ
 τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ
 ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χρι-
 στοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστιν
 25 ἡ ἐκκλησία, ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν
 οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πλη-
 26 ρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, Τὸ μυστήριον τὸ ἀπο-
 κεικρυμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν,
 27 νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, Οἷς ἠθέλη-
 σεν ὁ θεὸς γνωρίσαι, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ
 μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς
 28 ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· Ὅν ἡμεῖς καταγγέλλομεν
 νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάν-
 τα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν
 29 πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· Εἰς ὃ καὶ κο-
 πιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ-
 γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

II. 1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ἠλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ
 ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασι

22. τῆς σαρκὸς αὐτοῦ GS. c. rec. — ib. κατενώπιον αὐτοῦ
 K. c. rec. — 23. ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ GKS. c. rec. — 24. πα-
 θήμασί μου — 27. τί τὸ πλοῦτος L. — ib. ὃ ἐστι L. — 28.
 Χριστῷ Ἰησοῦ K. (sed dub.) c. rec. — II. 1. ὑπὲρ ὑμῶν L. —

τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν 2
αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς
πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπί-
γνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ
Χριστοῦ, Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σο- 3
φίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοί. Τοῦτο δὲ λέγω, 4
ἵνα μὴ τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. Εἰ 5
γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν
εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στε-
ρέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. Ὡς οὖν πα- 6
ρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ
περιπατεῖτε, Ἐρόζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν 7
αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθη-
τε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε, 8
μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας
καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώ-
πων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χρι-
στόν. Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς 9
θεότητος σωματικῶς, Καὶ ἔστε ἐν αὐτῷ πεπληρω- 10
μένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἑξουσίας,
Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν 11
τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος [τῶν ἁμαρτιῶν] τῆς σαρκός,
ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, Συνταφέντες αὐτῷ 12
ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πί-
στεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν
ἐκ τῶν νεκρῶν. Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς 13
παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν

2. συμβιβασθέντων — ib. πᾶν τὸ πλοῦτος L. — ib.
καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χρ. om. GS. — ib. τοῦ θεοῦ Χριστοῦ L.
— 4. ἵνα μηδεὶς L. — 8. ἔσται ὑμᾶς L. — 10. ὅ ἐστιν L. —
11. cf. Deut. 10, 16. — ib. τῶν ἁμαρτιῶν om. GSI. dub. K. —
12. ἐκ νεκρῶν GKS. —

συνεζωποίησε σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα
 14 τὰ παραπτώματα, Ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χει-
 ρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ
 αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυ-
 15 ρῷ, Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας
 ἐδειγμάτισεν ἐν παρῶρσίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν
 16 αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πό-
 17 σει ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς ἢ νομικῆς ἢ σαββάτων, Ἅ
 ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.
 18 Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβενέτω θέλων ἐν ταπεινοφρο-
 σύνη καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ εἶδεν ἐμ-
 βατεύων, εἰκῆ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς
 19 αὐτοῦ, Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ
 σῶμα, διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον
 20 καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ. Εἰ
 ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κό-
 21 σμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε; Μὴ
 22 ἄψη, μηδὲ γέυση, μηδὲ θίγης. (Ἅ ἐστι πάντα εἰς
 φθορὰν τῇ ἀποχρήσει) κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ δι-
 23 δασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; Ἄτινά ἐστι λόγον μὲν
 ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύ-
 νη καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τι, πρὸς πλη-
 III. 1 σμονὴν τῆς σαρκὸς. Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ
 Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ
 2 τοῦ θεοῦ καθήμενος. Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ
 3 τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κένου-
 4 πται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. Ὅταν ὁ Χριστὸς
 φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ
 φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

13. συνεζωποίησεν ὑμᾶς σὺν G*KSL. — ib. χαρισ. ὑμῖν
 — 15. ἐν αὐτῷ GS. — 17. τοῦ om. GKS. — 18. μὴ om. L. —
 20. Εἰ οὖν ἀπεθ. σὺν τῷ Χρ. —

Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, 5
 πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ
 τὴν πλεονεξίαν, ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, Δι' ἃ 6
 ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπει-
 θείας, Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε 7
 ἐζήτε ἐν αὐτοῖς. Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ 8
 πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολο-
 γίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλ- 9
 λήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν
 ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, 10
 τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ
 κτίσαντος αὐτόν, Ὅπου οὐκ ἔστι Ἕλλην καὶ Ἰου- 11
 δαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης,
 δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χρι-
 στός. Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἄγιοι 12
 καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, τα-
 πεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν (Ἀνεχόμε- 13
 νοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἕαν τις πρὸς
 τινα ἔχη μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
 ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς), Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν 14
 ἀγάπην, ἣτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος. Καὶ 15
 ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις
 ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχά-
 ριστοι γίνεσθε. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν 16
 ὑμῖν πλουσίως· ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νου-
 θετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς, ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευ-
 ματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ

III. 7. ὅτε ἐζήτε ἐν τούτοις· L. — 11. δοῦλος καὶ ἐλ. L. —
 12. οἰκτιρμῶν — ib. πραῦτητα L. — 13. ὁ κύριος L. — 14.
 ὁ ἐστὶ KL. — 15. εἰρ. τοῦ θεοῦ — 16. ψ. καὶ ὕμνοις GK. c.
 rec. — ib. καὶ post. om. L. — ib. ἐν τῇ χάρι. L. — ib. ἐν τῇ
 καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ —

17 θεῶ, Καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς
19 ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας,
20 καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρε-
21 στόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ
22 τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλό-
23 τητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν κύριον· Καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ
24 οὐκ ἀνθρώποις, Εἰδότες, ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ
25 κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. Ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ὁ ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.

IV. 1 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν
3 αὐτῇ, ἐν εὐχαριστίᾳ, Προσενχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι,
4 Ἴνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἔξαγορα-

17. ἐν ὀνόμ. Ἰ. Χρ. L. — ib. τῷ θεῷ πατρὶ L. — 18. τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν — 19. τὰς γυν. ὑμῶν L. — 20. τοῦτο γὰρ ἐστιν εὐάρ. GS. c. rec. — ib. εὐάρ. τῷ κυρίῳ — 21. μὴ παροργίζετε SL. — 22. ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ SL. — ib. τὸν θεόν. — 23. Ὁ ἂν ποιῆτε (om. Καὶ πᾶν) SL. — 24. γὰρ om. L. — 25. Ὁ γὰρ L. — ib. cf. Deut. 10, 17. Job. 34, 19. —

ζόμενοι. Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι 6
ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστω ἀποκρι-
νεσθαι.

Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίζει ὑμῖν Τυχικός, ὁ 7
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος
ἐν κυρίῳ, Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, 8
ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας
ὑμῶν, Σὺν Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελ- 9
φῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσι τὰ
ᾧδε. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλω- 10
τὸς μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ
ἐλάβετε ἐντολάς (ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐ-
τόν), Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουῆστος, οἱ ὄντες ἐκ 11
περιοιμῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. Ἀσπά- 12
ζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ,
πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευ-
χαῖς, ἵνα σιῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ
θελήματι τοῦ Θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι ἔχει 13
πολὴν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ
τῶν ἐν Ἱεραπόλει. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Λουκᾶς, ὁ ἰα- 14
τρὸς ἀγαπητὸς, καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν 15
Λαοδικείᾳ ἀδελφούς καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἴ-
κον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' 16
ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε, ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέῳν
ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ
ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν 17
διακονίαν, ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

IV. 8. ἵνα γνῶτε τὰ π. ἡμῶν SL. — 12. Χρ. Ἰησοῦ L. —
ib. πεπληροφορημένοι L. — 13. ζῆλον πολὺν K. c. rec. —

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετε μου τῶν δεσμῶν. ἢ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
 Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ
 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

- 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῆ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν μείαν ὑμῶν ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν,
- 3 Ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
- 4 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, Εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν,
- 5 Ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε, οἷοι ἐγενή-
- 6 θημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν
- 7 θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, Ὡστε

---

18. ἀμήν om. GSL. dub. K. — I. Thess. I. 5. ἐγενήθη πρὸς ὑμᾶς L. —

γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ
 Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. Ἀφ' ὑμῶν γὰρ 8
 ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακε-
 δονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἢ πί-
 στις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ
 χρειᾶν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. Ἄντοὶ γὰρ περὶ 9
 ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν, ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς
 ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ
 τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ
 Καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν 10
 ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ὑπόμενον ἡμᾶς
 ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Ἄντοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν 1 Π.
 τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, Ἀλλὰ προπα- 2
 θόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις,
 ἐπαρῶσιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς
 ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῶ ἀγῶνι. Ἡ 3
 γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκα-
 θαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμε- 4
 θα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστενθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω
 λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ
 θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. Οὔτε γὰρ 5
 ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε,
 οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας (θεὸς μάρτυς), Οὔτε 6
 ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε
 ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ
 ἀπόστολοι, Ἀλλ' ἐγενήθημεν ἥπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν. 7
 ὡς ἂν τροφὸς θάλαπῃ τὰ ἐαυτῆς τέκνα, Οὕτως 8

7. τύπον KL. — ib. καὶ τῇ GK. c. rec. — 8. καὶ ἐν τῇ
 Ἀχ. G*SL. — ib. ἀλλ' ἐν π. L. — ib. ἡμᾶς ἔχειν GK. c. rec. —
 9. ἔχομεν — 10. ἐκ νεκρῶν — Π. 2. Ἀλλὰ καὶ — 3. οὔτε ἐν
 δόλῳ GKS. c. rec. — 7. νήπιοι L. —

- ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν
 9 ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον
 10 τοῦ θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν,
 11 Καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ
 12 παραμυθούμενοι. Καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς
 13 εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ, καθὼς ἐστὶν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.
 14 Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
 15 Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων,
 16 Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
 17 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορροφισθέντες ἀφ' ὑμῶν

8. ὁμειρόμενοι — ib. γεγένησθε GK. c. rec. — 9. νυκτὸς γάρ — 12. περιπατεῖν SL. — 14. ὅτι ταῦτα — 15. καὶ τοὺς ἰδίους προφ.

πρὸς καιρὸν ὄρας προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέ-
 ρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ
 ἐπιθυμίᾳ. Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ 18
 μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοιπεν ἡμᾶς ὁ
 σατανᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος 19
 καυχήσεως, ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; Ὑμεῖς 20
 γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλει- 1 III.
 φθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμό- 2
 θεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ
 συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ
 στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πί-
 στεως ὑμῶν, Τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψε- 3
 σι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἶδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·
 Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἤμεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι 4
 μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἶδατε.
 Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γινῶ- 5
 ναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειρά-
 ζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ 6
 ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγ-
 γελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν,
 καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιπο-
 θοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, Διὰ 7
 τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ
 ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως·
 Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν κυρίῳ. Τίνα 8
 5

18. Διότι L. — 19. Χριστοῦ om. L. — III. 2. τὸν ἀδελφ.
 ἡμ. καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν GL. — ib. τ. ἀδ. ἡμ. καὶ διά-
 κονον τοῦ θεοῦ ἐν S. — ib. ὑμᾶς posterius om. L. — ib. ὑπὲρ
 τῆς π. ὑμ. G^oL. — 3. Τὸ μηδένα L. — 7. τῇ θλίψει καὶ
 ἀνάγκῃ GK. c. rec. —

3. 4. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ

γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι
 περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ, ἣ χαιρόμεν δι' ὑμᾶς
 10 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν; Νυκτὸς καὶ ἡμέρας
 ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσ-
 ωπὸν καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως
 11 ὑμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύ-
 ριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν
 12 πρὸς ὑμᾶς. Ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ πε-
 ρισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας,
 13 καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, Εἰς τὸ στηρίζαι ὑμῶν
 τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιοσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ
 θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

IV. 1 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρα-
 καλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ'
 ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ,
 2 ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. Οἴδατε γάρ, τίνας παραγ-
 3 γελίαις ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Τοῦτο
 γάρ ἐστι θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέ-
 4 χεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, Εἰδέναι ἕκαστον
 ὑμῶν τὸ ἐαυτοῦ σκεῦος κταῖσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τι-
 5 μῇ, Μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη
 6 τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, Τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ
 πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι
 ἕκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ
 7 προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. Οὐ γὰρ ἐκά-
 λεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσία, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ.
 8 Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἀνθρώπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ

11. Χριστὸς om. L. — 13. Χριστοῦ om. L. dub. K. — **IV.**
 1. Τὸ λοιπὸν οὖν — ib. ἵνα καθὼς . . . θεῷ, καθὼς καὶ περι-
 πατεῖτε, ἵνα L. — 6. ὁ om. L. — ib. προείπομεν GKS. —

τὸν θεόν, τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἄγιον εἰς ὑμᾶς.

Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γρά- 9
φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ
ἀγαπᾶν ἀλλήλους· Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάν- 10
τας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ· πα-
ρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον
Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια 11
καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς [ιδίαις] χερσὶν ὑμῶν, καθὼς
ὑμῖν παρηγγείλαμεν, Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως 12
πρὸς τοὺς ἕξω καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγροεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν 13
κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ
οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι Ἰη- 14
σοὺς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοι-
μηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. Τοῦτο 15
γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες
οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ
μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. Ὅτι αὐτὸς ὁ κύ- 16
ριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλ-
πιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ
ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, Ἐπειτα ἡμεῖς οἱ 17
ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησό-
μεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα·
καὶ οὕτω πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὡστε πα- 18
ρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελ- 1 V.
φοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· Αὐτοὶ γὰρ 2
ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν

8. καὶ om. L. — ib. διδόντα L. — ib. εἰς ἡμᾶς G. c. rec.
— 9. χρεῖαν ἔχομεν L. — 10. τοὺς posterius om. L. — 11.
ιδίαις om. L. dub. K. — 13. θέλω — V. 2. ἡ om. L. —

- 3 νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. Ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ
 ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος,
 ὥσπερ ἡ ὠδὴν τῆ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύ-
 4 γωσιν. Ἕμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα
 5 ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃ καταλάβῃ. Πάντες γὰρ
 ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν
 6 νυκτὸς οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν, ὡς
 7 καὶ οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. Οἱ
 γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσι, καὶ οἱ μεθύσκο-
 8 μνοι νυκτὸς μεθύουσιν. Ἕμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νή-
 φωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ
 9 περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. Ὅτι οὐκ ἔθετο
 ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας
 10 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Τοῦ ἀποθα-
 νόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύ-
 11 δωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε
 ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
 ποιεῖτε.
- 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶν-
 τας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ
 13 ρουθετοῦντας ὑμᾶς, Καὶ ἠγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκ-
 περισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν
 14 ἑαυτοῖς. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ρουθε-
 τεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύ-
 χους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς
 15 πάντας. Ὁρᾶτε, μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τιμὴ ἀπο-
 16 δῶ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλή-
 17 λους καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε, Ἀδιαλεί-

3. Ὅταν γὰρ — ib. Ὅταν [δὲ] L. — 4. ἵνα ὑμᾶς ἡ ἡμ. ὡς κλέπτῃς κ. L. — 5. γὰρ om. rec. — 6. καὶ prius om. L. — 13. ὑπερεκπερισσῶς L. — 15. καὶ prius om. SL. —

πτωσ προσεύχεσθε, Ἐν παντί εὐχαριστεῖτε· τοῦτο 18
 γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. Τὸ 19
 πνεῦμα μὴ σβέννυτε, Προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· 20
 Πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε· Ἀπὸ 21
 παντὸς εἶδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς 22
 τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ ὀλόκληρον
 ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως
 ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τη-
 ρηθεῖν. Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει. 24
 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. Ἀσπάσα- 25
 σθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ὅρ- 26
 κίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν
 πᾶσι τοῖς ἀγίοις ἀδελφοῖς. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου 28
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.
 Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Ἡ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ- 1
 κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυ-
 ρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 2
 θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ 3
 ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπερανξάνει

---

18. τοῦτο γὰρ ἐστὶ L. — 21, δὲ om. rec. — 27. Ἐνορκίζω
 L. — ib. ἀγίοις om. L. — 28. ἀμήν om. GSL. dub. K. —

1. 2. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου
 4 πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, Ὡστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν
 ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ
 τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διω-
 5 γμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν, αἷς ἀνέχεσθε. Ἐν-
 δειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιο-
 θῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πά-
 6 σχετε, Εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῶ, ἀνταποδοῦναι τοῖς
 7 θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν. Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις
 ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰη-
 8 σοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, Ἐν
 πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν
 καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου
 9 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὅλε-
 θρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς
 10 δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι
 ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ καὶ θανατωθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς
 πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ'
 11 ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς δὲ καὶ προσεχόμεθα
 πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως
 ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθω-
 12 σύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, Ὅπως ἐνδο-
 ξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν
 ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ
 ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

II. 1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου-
 σίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπι-
 2 συναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ-

II. Thess. I. 4. ἐγκανχᾶσθαι L. — 8. Ἐν φλογὶ πυρὸς SL.
 — ib. Χριστοῦ uncis incl. KL. — 10. πιστεύουσιν — 12. Χρι-
 στοῦ prius uncis incl. KL. —

ραι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ
 πνεύματος μήτε διὰ λόγον μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι'
 ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. Μή 3
 τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι, ἐὰν
 μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ
 ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, Ὁ 4
 ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον
 θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ
 [ὡς θεὸν] καθίσει, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν, ὅτι ἐστὶ
 θεός. Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα 5
 ἔλεγον ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀπο- 6
 καλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. Τὸ γὰρ 7
 μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέ-
 χων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. Καὶ τότε ἀποκα- 8
 λυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς ἀναλώσει
 τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ
 ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. Οὗ ἔστιν ἡ πα- 9
 ρουσία κατ' ἐνεργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει
 καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους. Καὶ ἐν πάσῃ ἀπά- 10
 τη τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν
 ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι
 αὐτούς. Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέρ- 11
 γειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει,
 ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, 12
 ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ. Ἡμεῖς δὲ ὀφείλο- 13
 μεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ
 ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ'

II. 2. μήτε θροεῖσθαι GKS. c. rec. — ib. ἡ ἡμέρα τοῦ
 Χριστοῦ — 4. cf. Dan. 11, 36. — ib. ὡς θεὸν om. GSI. — 8.
 cf. Jes. 11, 4. — ib. Ἰησοῦς om. rec. — ib. ἀνελεῖ L. — 10. τῆς
 prius om. L. — ib. ἐν posterius om. SL. — 11. πέμπει SL. —
 13. εἴλετο G^s. c. rec. — ib. ὁ θεὸς ἀπαρχὴν εἰς L. —

ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῶ πνεύματος καὶ πί-
 14 στει ἀληθείας, Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγ-
 γελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν
 15 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἴδρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ
 κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λό-
 16 γου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος
 ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν,
 ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δούς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ
 17 ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, Παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς
 καρδίας καὶ στηρίζαι ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῶ.

III. 1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα
 ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχη καὶ δοξάζεται, καθὼς καὶ
 2 πρὸς ὑμᾶς, Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ
 3 πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. Πι-
 στὸς δὲ ἐστὶν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει
 4 ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Πεποιθᾶμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ'
 ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιή-
 5 σετε. Ὁ δὲ κύριος κατευθῆναι ὑμῶν τὰς καρδίας
 εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ
 6 Χριστοῦ. Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνό-
 ματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι
 ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος
 καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρελάβοσαν παρ'
 7 ἡμῶν. Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε, πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς,
 8 ὅτι οὐκ ἤτακτίσαμεν ἐν ὑμῖν, Οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον
 ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα
 καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα
 9 ὑμῶν· Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἐαν-

14. ἐκάλ. ἡμᾶς L. — 17. στηρίζαι ὑμᾶς G. c. rec., dub. K. — ib. ἐν π. ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγ. KSL. — III. 5. τὴν poste-
 rius om. rec. — 6. ἣν παρέλαβε — ib. ἣν παρέλαβον KS. —
 ib. ἣν παρέλάβετε L. — 8. νυκτὸς καὶ ἡμέρας L. —

τοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ 10
 γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν,
 ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. Ἀκούο- 11
 μεν γάρ τινες περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μη-
 δὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. Τοῖς δὲ 12
 τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργα-
 ζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελ- 13
 φοί, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. Εἰ δέ τις οὐχ 14
 ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον
 σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνησθε αὐτῷ, ἵνα ἐντρα-
 πῇ. Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγείσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε 15
 ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῶν 16
 ὑμῖν τὴν εἰρήνην διάπαντός ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος
 μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶ ση- 17
 μεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. Ἡ χάρις 18
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.
 ἀμήν.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηναῶν.

12. παρακαλ. ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ L. — 14. τοῦτον
 σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνησθαι αὐτῷ L. — 16. ἐν παντὶ
 τρόπῳ. L. — 18. ἀμήν unc. incl. K. —

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
 Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ
 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

- 1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐπι-
 ταγήν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τῆς
 2 ἐλπίδος ἡμῶν, Τιμοθέε γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει χά-
 ρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Χρι-
 στοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
- 3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ,
 πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ
 4 ἑτεροδιδασκαλεῖν, Μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεα-
 λογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσουσι παρέχουσι μάλ-
 5 λον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. Τὸ δὲ
 τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρ-
 δίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρί-
 6 του· Ὡς τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς μα-
 7 ταιολογίαν, Θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ
 νοοῦντες μήτε ἅ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαίου-
 8 ται. Οἶδαμεν δέ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος, εἴαν τις αὐτῷ
 9 νομίμως χρῆται, Εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ
 κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ
 10 μητρολόγοις, ἀνδροφόνοις, Πόρνοις, ἀρσενοκοίταις,
 ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπίορκοις, καὶ εἴ τι ἕτε-

I. Tim. I. 1. καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, — 2. ἡμῶν prius
 om. L. — 4. ἢ οἰκοδομίαν — 9. πατρολόγοις κ. μητρολό-
 γοις L. —

ρον τῇ ὑμνωσίῳ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, Κατὰ τὸ 11
 εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύ-
 θην ἐγώ. Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χρι- 12
 στῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστὸν με ἠγήσατο,
 θέμενος εἰς διακονίαν. Τὸν πρότερον ὄντα βλάβση- 13
 μον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι
 ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· Ὑπερπελόνασε δὲ ἡ 14
 χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀπο- 15
 δοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κό-
 σμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· Ἀλλὰ 16
 διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτον ἐνδείξηται Ἰη-
 σοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύ-
 πωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν
 αἰώνιον. Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰῶνων, ἀφθάρτῳ, ἀο- 17
 ράτῳ, μόνῳ θεῷ, τιμῇ καὶ δόξᾳ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰῶνων· ἀμήν. Ταύτην τὴν παραγγελίαν 18
 παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προα-
 γούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς
 τὴν καλὴν στρατείαν, Ἐχὼν πίστιν καὶ ἀγαθὴν συν- 19
 εἶδησιν, ἣν τινες ἀπώσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐνανά-
 γησαν· Ὡν ἔστιν Ἑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς 20
 παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιῆσθαι 1 Π.
 δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάν-
 των ἀνθρώπων· Ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν 2
 ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διά-
 γωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Τοῦτο γὰρ 3
 καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,

12. Καὶ om. L. — 13. τὸ πρότερον ὄντα με L. — 16. Χρι-
 στὸς Ἰησοῦς τὴν ἅπασαν L. — 17. μόνῳ σοφῷ θεῷ —

4 Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπί-
 5 γνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ με-
 σίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀνθρωπος Χριστὸς Ἰη-
 6 σοῦς, Ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ
 7 μαρτύριον καιροῖς ἰδίους, Εἷς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κῆρυξ
 καὶ ἀπόστολος (ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι), διδά-
 8 σκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. Βούλομαι
 οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαί-
 ροντας ὁσίους χειρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ.
 9 Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίᾳ
 μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἐναντὶς, μὴ ἐν
 πλέγμασιν ἢ χρυσῶ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῶ πολυ-
 10 τελεῖ, Ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελιομέναις θεο-
 11 σέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθα-
 12 νέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ
 ἐπιτρέπω, οὐδὲ ἀνθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυ-
 13 χίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Ἐῦα. Καὶ
 14 Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν πα-
 15 ραβάσει γέγονε· Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας,
 εἰς μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῶ μετὰ
 σωφροσύνης.

III. 1 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, κα-
 2 λοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπί-
 ληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρο-
 3 να, κόσμιον, φιλόξενον, διδασκτικόν, Μὴ πάροικον,
 4 μὴ πλήκτην, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, Τοῦ
 ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν
 5 ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος (Εἰ δὲ τις τοῦ ἰδίου

II. 7. λέγω ἐν Χριστῶ, — 12. Διδάσκειν δὲ γυναικὶ KL. —
 13. cf. Gen. 2, 4. 22. — 14. cf. Gen. 3, 6. — ib. ἔξαπατηθεῖσα
 L. — III. 2. νηφάλιον — 3. μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ,
 ἀλλ' K. c. rec. —

οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπι-
 μελήσεται;) Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεῖς εἰς 6
 κριμα ἐμπέση τοῦ διαβόλου. Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρ- 7
 τυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνει-
 δισμὸν ἐμπέση καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους 8
 ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οὐφ πολλῶ προσ-
 ἔχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον 9
 τῆς πίστεως ἐν καθαρῇ συνειδήσει. Καὶ οὗτοι δὲ 10
 δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγ-
 κλητοὶ ὄντες. Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβό- 11
 λους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι. Διάκονοι ἔστω- 12
 σαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμε-
 νοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. Οἱ γὰρ καλῶς διακονή- 13
 σαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιῶνται καὶ
 πολλὴν παρόρησιαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σε τά- 14
 χιον· Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ 15
 θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶν-
 τος. στῦλος καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀληθείας Καὶ ὁμο- 16
 λογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·
 θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
 ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν
 κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις 1 IV.
 καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες
 πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, Ἐν 2
 ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν

7. αὐτὸν om. L. — 11. νηφαλέους — 14. πρὸς σε ἐν τά-
 χει L. — 15. ἥτις ἐστὶν ἐκκλ. θ. ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραῖω-
 μα τῆς ἀληθείας· sic interpung. SL. c. rec. — 16. ὁς ἐφανε-
 ρώθη GL. — IV. 2. κεκαυτηριασμένων L. —

3 συνείδησιν, Κωλύόντων γαμειν, απέχεσθαι βρωμά-
των, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαρι-
4 στίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. Ὅτι
πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ
5 εὐχαριστίας λαμβανόμενον. Ἀγιάζεται γὰρ διὰ λό-
6 γου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς
ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρο-
φόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς δι-
7 δασκαλίας, ἣ παρηκολούθηκας. Τοὺς δὲ βεβήλους
καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν
8 πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς
ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα
ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ
9 τῆς μελλούσης. Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδο-
10 χῆς ἄξιος. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὄνειδι-
ζόμεθα, ὅτι ἠλπίαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ
11 πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε
ταῦτα καὶ δίδασκε.

12 Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ
τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν
13 ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. Ἔως ἔρχομαι, πρόσεχε
14 τῇ ἀναγνώσει, τῇ πυρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. Μὴ
ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προ-
φητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτε-
15 ρίου. Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ
16 προκοπὴ φανερὰ ᾗ ἐν πᾶσιν. Ἐπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ
διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ
σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

6. Χριστοῦ Ἰησοῦ L. — 10. καὶ prius om. L. — ib.
κοπ. καὶ ἀγωνιζόμεθα L. — 12. ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν
πίστει K. c. rec. — 15. ἐν posterius om. L. —

Πρεσβυτέρω μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει 1 V.
 ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, Πρεσβυτέρας 2
 ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἀγνεΐᾳ.
 Χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας. Εἰ δέ τις χήρα τέσσα 3
 ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον
 εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦ-
 το γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ὄν- 5
 τως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπιεν ἐπὶ τὸν Θεόν, καὶ
 προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς
 καὶ ἡμέρας· Ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκε. Καὶ 6
 ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ᾧσιν. Εἰ δέ τις 7
 τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν
 πίστιν ἠρηγῆται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα κα- 9
 ταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονυῖα, ἐνὸς
 ἀνδρὸς γυνή, Ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη· εἰ 10
 ἔτεκνοτρόφησεν, εἰ ἔξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐπι-
 ψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
 ἐπηκολούθησε. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν 11
 γὰρ καταστρηγιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν·
 Ἐχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· 12
 Ἄμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς 13
 οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ πε-
 ρίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. Βούλομαι οὖν νεω- 14
 τέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν
 ἀφορμὴν δίδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν.
 Ἦδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. Εἰ 15
 τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ 16
 μὴ βαρεῖσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις
 ἐπαρκεῖται. Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτε- 17

V. 4. τ. γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον — 8. τῶν poste-
 rius om. L. — 11. καταστρηγιάσουσιν L. — 15. ἐξετράπ.
 τινες L. — 16. πιστὸς ἢ om. L. —

ροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες
 18 ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· λέγει γὰρ ἡ γραφή· βοῦν
 ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καὶ ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μι-
 19 σθοῦ αὐτοῦ. Κατὰ πρεσβυτέρον κατηγορίαν μὴ
 παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.
 20 Τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγγε, ἵνα καὶ
 21 οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ
 θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων,
 ἵνα ταῦτα φιλιάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν
 22 κατὰ πρόσκλισιν. Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει,
 μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτριῆς· σεαντὸν ἄγνον
 23 τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνω ὀλίγῳ χρῶ διὰ
 τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πνικῆς σου ἀσθενείας.
 24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προά-
 25 γουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. Ὡς-
 αὐτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά ἐστι, καὶ τὰ ἄλλως
 ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύναται.

VI. 1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπό-
 τας πάσης τιμῆς ἀξίους ἠγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνο-
 2 μα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηῇται. Οἱ δὲ
 πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι
 ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ
 εἰσι καὶ ἀγαπητοί, οἱ τῆς ἐνεργείας ἀντιλαμβάνομε-
 νοι. ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

3 Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαί-
 νουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 4 καὶ τῆ κατ' ἐνσέβειαν διδασκαλίᾳ, Τετύφωται, μη-
 δὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογο-

18. Dent. 25, 4. cf. Matth. 10, 10. Luc. 10, 7. — ib. οὐ φιμ.
 βοῦν ἀλ. L. — 21. καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ G. c. rec. — ib.
 πρόσκλισιν L. — 25. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ L. —

μαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπό-
 ροιαι πονηραί, Διαπαρατριβαί διεφθαρμένων ἀν- 5
 θρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας,
 νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἀφίστασο
 ἀπὸ τῶν τοιούτων. Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέ- 6
 βεια μετὰ ἀνταρχειάς. Οὐδὲν γὰρ εἰσηρέγκαμεν εἰς 7
 τὸν κόσμον· δῆλον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.
 Ἐχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρ- 8
 κεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπί- 9
 πουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας
 πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι
 τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπόλειαν. Ρίζα 10
 γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες
 ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἐαν-
 τοὺς περιέπειραν ὀδύναϊς πολλαῖς. Σὺ δέ, 11
 ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δώκε δὲ δικαιο-
 σύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότη-
 τα· Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπι- 12
 λαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὁμολό-
 γησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύ-
 ρων. Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τοῦ ζωο- 13
 ποιούντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μαρτυ-
 ρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν,
 Τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι 14
 τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἦν 15
 καιροῖς ἰδίους δεῖξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης,
 ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευ-

VI. 5. Παραδιατριβαί — ib. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων
 om. L. — 7. δῆλον om. L. — ib. cf. Job. 1, 21. Eccl. 5, 14. —
 11. πραϋπάθειαν SL. — 12. εἰς ἣν καὶ ἐκλ. — 13. ζωογο-
 οῦντος L. —

- 16 ὄντων, Ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν
ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύ-
ναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.
- 17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παρὰγγελλε μὴ
ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικῆναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι,
ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα
18 πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν
19 ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, Ἀπο-
θησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον,
ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.
- 20 Ὡς Τιμόθεε, τὴν παραθήμην φύλαξον, ἐκτρεπό-
μενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς
21 ψευδωνύμου γνώσεως, Ἦν τινες ἐπαγγελλόμενοι
22 περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.
- Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἣτις
ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πανατιανῆς.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Ἡ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

- 1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή-
ματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ
2 Ἰησοῦ, Τιμοθέε ἀγαπητῷ τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

17. ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὰ πάντα πλου-
σίως L. — ib. πλουσίως πάντα — 19. τῆς αἰωνίου ζ. — 20.
παρακαταθήμην — 22. μεθ' ὑμῶν L. — 26. ἀμήν om. GSI.
dub. K. —

Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων 3
 ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ
 σοῦ μνήαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας,
 Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, 4
 ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, Ἐπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν 5
 σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώησε πρῶτον ἐν τῇ
 μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκη, πέπει-
 σμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμνησκόω σε 6
 ἀναξωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ
 τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν 7
 ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης
 καὶ σωφρονισμοῦ. Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύ- 8
 ριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ,
 ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν
 θεοῦ, Τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει 9
 ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρό-
 θεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
 πρὸ χρόνων αἰωνίων, Φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς 10
 ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταρ-
 γήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ
 ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ 11
 κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. Δι' 12
 ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι·
 οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι, ὅτι δυνατός
 ἐστὶ τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν
 ἡμέραν. Ἐποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων, ὧν 13
 παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χρι-
 στῷ Ἰησοῦ. Τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ 14
 πνεύματος ἀγίου, τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας 15
 τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ,

2. Tim. I. 5. λαβῶν L. — 14. παρακαταθήκην —

16 ὃν ἔστι Φύγελλος καὶ Ἐρμογένης. Δόξη ἔλεος ὁ κύ-
ριος τῷ Ὀνησιφόρον οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε
17 καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη, Ἀλλὰ γενόμε-
νος ἐν Ρώμῃ σπουδαιότερον ἐζήτησέ με καὶ εὔρε·
18 (Δόξη αὐτῷ ὁ κύριος εὔρεϊν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ·) καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλ-
τιον σὺ γνώσκεις.

Π. 1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ
2 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ
πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώ-
3 ποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. Σὺ
οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χρι-
4 στοῦ. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ
βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.
5 Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομί-
6 μως ἀθλήσῃ. Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον
7 τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. Νόει, ἃ λέγω· δώσει
8 γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. Μημίονε· Ἰη-
σοῦν Χριστὸν ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος
9 Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, Ἐν ᾧ κακοπαθῶ
μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ
10 οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς
ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν
11 Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λό-
12 γος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· Εἰ ὑπο-
μένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖ-
13 νος ἀρνήσεται ἡμᾶς· Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς
14 μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα

15. Φύγελλος L. — 16. ἐπαισχύνθη L. — 17. σπουδαίως L. — Π. 3. Συγκακοπάθησον L. — ib. Χριστοῦ Ἰησοῦ SL. — 7. ὃ λέγω L. — ib. δόξη GK. c. rec. — 13. ἀρνήσασθαι γὰρ G*SL. —

ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου,
 μὴ λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ
 τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον πα- 15
 ραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτο-
 μοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βεβήλους 16
 κενοφωνίας περιύστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν
 ἀσεβείας, Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῆν 17
 ἔξει. ὧν ἔστιν Ἰμέβαιος καὶ Φίλητος, Οἵτινες περὶ 18
 τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη
 γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν. Ὁ 19
 μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν
 σφραγίδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ,
 καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνο-
 μα κυρίου. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον 20
 σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστρά-
 κινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν 21
 οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκευὸς
 εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον καὶ εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς
 πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἠτοιμασμένον. Τὰς δὲ νεωτερι- 22
 κὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν,
 ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον
 ἐκ καθαρᾶς καρδίας. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύ- 23
 τους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδώς, ὅτι γεννώσι μάχας·
 Δουλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον εἶναι 24
 πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, Ἐν πραότητι 25
 παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῶ ἀν-
 τοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, Καὶ 26

14. κυρίου. μὴ λογομάχει ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ L. —

19. Num. 16, 5. cf. 21. 24. 26. 45. — ib. τὸ ὄν. Χριστοῦ. — 21.

καὶ om. L. — 22. μετὰ πάντων τῶν L. — 25. πραύτητι L. —

ib. μή ποτε δόη L. —

ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐξωγρημέ-
νοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

- III. 1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις
2 ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρω-
ποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι,
βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι,
3 Ἄστρογοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
4 ἀφιλάγαθοι, Προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι,
5 φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, Ἔχοντες μόρφωσιν
εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρηνημένοι καὶ τού-
6 τος ἀποτρέπου. Ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνον-
τες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια
σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικί-
7 λαις, Πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπί-
8 γνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ὅν τρόπον δὲ
Ἰανῆς καὶ Ἰαμβροῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ
οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρά-
9 μένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. Ἄλλ' οὐ
προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος
10 ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ παρη-
κολούθημάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέ-
σει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομο-
11 νῇ, Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο
ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἷους διωγ-
μοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐξόρυσσάτο ὁ κύριος.
12 Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ
13 Ἰησοῦ διωχθήσονται. Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ
γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ
14 πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώ-

III. 6. αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυναικάρια — 8. cf. Ex. 7,
11. 22. — 9. cf. Ex. 9, 18. — 10. παρηκολούθησας L. —

θης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέ- 15
 φους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σο-
 φίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰη-
 σοῦ. Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς 16
 διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς
 παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ᾗ ὁ τοῦ 17
 θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρ-
 τισμένος.

Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ Ἰη- 1 IV.
 σοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νε-
 κρούς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν
 αὐτοῦ. Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαιρῶς 2
 ἀκαιρῶς, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ
 μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. Ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς 3
 ὑγιαίνουσῃς διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ
 τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκά-
 λους, κηθόμενοι τὴν ἀκοήν. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀλη- 4
 θείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέφουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους
 ἐκτραπήσονται. Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, 5
 ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πλη-
 ροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς 6
 τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. Τὸν ἀγῶνα τὸν κα- 7
 λὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετή-
 ρηκα. Λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέ- 8
 φανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ,
 ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι
 τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

14. παρὰ τίνων L. — 16. πρ. ἐλεγμόν L. — IV. 1. Δια-
 μαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τ. θ. καὶ τοῦ κυρίου Ἰ. Χρ. Κ.
 (sed dub.) c. rec. — ib. νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν GL. —
 3. κατὰ τὰς ἐπιθ. τὰς ἰδίας — 6. τῆς ἀναλύσεώς μου L. —

- 9
10 Σπούδασον ἔλθεῖν πρὸς με ταχέως. Δημῶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν,
- 11 Τίτος εἰς Δαλματίαν· Λουκᾶς ἔστι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι
- 12 γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέ-
13 στειλα εἰς Ἐφεσον. Τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βι-
14 βλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλ-
15 κεύς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώῃ αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὅν καὶ σὺ φυλάσσον·
- 16 λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι συμπαραγέμετο, ἀλλὰ
- 17 πάντες με ἐγκατέλιπον (μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν). Ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσε με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ
- 18 ἔθνη· καὶ ἐξήρυσθην ἐκ στόματος λέοντος. Καὶ ῥύ-
19 σεταιί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ἀμήν.
- 19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησι-
20 φόρου οἶκον. Ἐραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφι-
21 μον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. Σπούδα-
22 σον πρὸ χειμῶνος ἔλθεῖν. ἀσπάζεται σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λῖνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ
- 22 πάντες. Ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύ-
ματός σου. ἡ χάρις μετ' ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφείσιον ἐκκλησίας προ-
τον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε
ἐκ δευτέρου παρέοτη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

14. ἀποδώσει SL. — 15. ἀντίστη L. — 16. παρῆγέμετο L.
— 17. ἀκούσωσιν L. — 18. Καὶ prius om. L. — 22. ἀμήν om.
GSL. dub. K. —

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ 1
Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐλεγκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς 2
αἰωνίου, ἣν ἐπηγγέλματο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων
αἰώνιων, Ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον 3
αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, Τίτω γνησίῳ τέκνῳ κατὰ 4
κοινὴν πίστιν. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ 5
λείποντα ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν
πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην· Εἴ τις ἐστὶν 6
ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά,
μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. Δεῖ γὰρ 7
τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον·
μὴ αὐθάδῃ, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ
αἰσχροκερδῆ, Ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρο- 8
να, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ 9
τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾗ καὶ παρα-
καλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντι-
λέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότα- 10

Tit. 1. 4. χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ KS. — 5. ἀπέλιπον L. —
ib. ἐπιδιορθώσης SL. — 10. καὶ prius om. L.

κτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ
 11 περιτομῆς, Οὓς δεῖ ἐπιστομίξειν· οἷτινες ὅλους οἴ-
 12 δους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρ-
 13 δους χάριν. Ἐπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφή-
 14 τῆς· Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες
 15 ἀργαί. Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰ-
 16 τίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ

Π. 1 Σὺ δὲ λάλει ἅ πρόπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ·
 2 Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας,
 3 ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· Πρε-
 4 σβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ
 5 διαβόλους, μὴ οἶνω πολλῶ δεδουλωμένας, καλοδιδα-
 6 σκάλους, Ἴνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους
 7 εἶναι, φιλοτέκνους, Σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροὺς,
 8 ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ
 9 ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους
 10 ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, Περὶ πάντα σεαυ-
 11 τὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκα-
 12 λίᾳ ἀδιαφορίαν, σεμνότητα, Λόγον ὑγιῆ, ἀκατά-
 13 γνηστον· ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ, μηδὲν ἔχων περὶ
 14 ἡμῶν λέγειν φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑπο-

15. Πάντα μὲν GKS. c. rec. — ib. μεμιασμένοις I. — II.
 4. σωφρονίζουσι I. — 5. οἰκουροῦς I. — 7. ἀφορίαν I.
 — 8. περὶ ἡμῶν I. c. rec. (sed λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον I.) —
 9. δεσπ. ἰδ. I. —

τάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγον-
 τας, Μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδει- 10
 κνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σω-
 τῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ 11
 ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
 Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρηγιάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ 12
 τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ
 εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, Προςδεχόμενοι 13
 τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ
 μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς 14
 ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν πε-
 ριούσιον, ζήλωτὴν καλῶν ἔργων. Ταῦτα λάλει καὶ 15
 παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδεὶς
 σου περιφρονεῖτω.

Ἵπομίμησεκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἔξουσίαις 4 III.
 ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
 ἐτοιμους εἶναι, Μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, 2
 ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάν-
 τας ἀνθρώπους. Ἡμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, 3
 ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ
 ἡδοκαῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες,
 στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης 4
 καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,
 Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, 5
 ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ
 παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἀγίου,
 Οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ 6

10. πᾶσαν πίστιν L. — ib. τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτ.
 G^oK. c. rec. — 11. ἡ posterius om. L. — III. 1. καὶ om. L. —
 2. πρᾶυτ. L. — 5. ᾧ ἐποιήσαμεν L. — ib. κατὰ τὸ αὐτοῦ
 ἔλεος L. —

7 τοῦ σωτήρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου
 χάριτι κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰω-
 8 νίου. Πιστός ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαι
 σε διαβεβαιωῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προί-
 στασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ
 9 καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Μωρὰς δὲ ζη-
 τήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς
 10 περιύστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἰρε-
 τικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν
 11 παραιτοῦ, Εἰδώς, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ
 ἀμαρτάνει, ὃν ἀντοκατάκριτος.
 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν,
 σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ
 13 κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηγᾶν τὸν νομικὸν καὶ
 Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς
 14 λείπη. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν
 ἔργων προίστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ
 15 ὄσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες.
 ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἢ χάρις
 μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον
 χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακε-
 δονίας.

7. γεννηθῶμεν L. — 8. τῷ et τὰ om. L. — 15. ἀμήν om.
 GS. dub. KL. —

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Παῦλος, δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος 1
ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν
Καὶ Ἀπφία τῇ ἀγαπητῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρα- 2
τιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ. Χάρις 3
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε, μνησίαν σου 4
ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, Ἀκούων σου 5
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον
Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, Ὅπως ἡ κοινω- 6
νία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει
παντὸς ἁμαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. Χα- 7
ρὰν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ
σου, ὅτι τὰ σπλάγγνα τῶν ἁγίων ἀναπέπνυται διὰ
σοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν 8
ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνήκον, Διὰ τὴν ἀγάπην 9
μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν, ὡς Παῦλος πρεσβύ-
της, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Παρακαλῶ 10
σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς
μου, Ὀνήσιμον, Τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ 11

Philem. 2. Ἀπφ. τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχ. L. — 5. εἰς τὸν κύ-
ριον L. — 6. ἐν ὑμῖν — 7. Χάριν — ib. χαρὰν γὰρ πολλὴν
ἔσχον L. — 10. μου om. L. —

12 σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα· Σὺ δὲ αὐτόν,
 13 τοῦτ' ἔστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ. Ὅν ἐγὼ
 ἐβουλόμην πρὸς ἐμαντὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι
 14 διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· Χωρὶς δὲ
 τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς
 κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθὸν σου ᾗ, ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον.
 15 Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὄραν, ἵνα αἰώ-
 16 μιον αὐτὸν ἀπέχης, Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ
 δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ
 17 μᾶλλον σοί, καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. Εἰ οὖν με
 18 ἔχεις κοινωρόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι
 19 ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει. Ἐγὼ Παῦ-
 λος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω
 20 σοι, ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. Ναί, ἀδελφέ,
 ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγ-
 21 χνα ἐν Χριστῷ. Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά
 σοι, εἰδώς, ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις.
 22 Ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γάρ,
 ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.
 23 Ἀσπάζεται σε Ἐπαφροῶς, ὁ συναιχιμάλωτός μου ἐν
 24 Χριστῷ Ἰησοῦ, Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημῆς, Λου-
 25 κᾶς, οἱ συνεργοί μου. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου
 οἰκέτου.

11 sq: ὃν ἀνέπεμψά σοι, Αὐτόν, τουτέστιν τὰ ἐμὰ σπλάγ-
 χνα. L. (reliquis om.) — 13. διακονῇ μοι — 17. Εἰ οὖν ἐμέ
 — 18. ἐλλόγια. L. — 20. σπλ. ἐν κυρίῳ. — 23. Ἀσπάζονται —
 25. ἀμήν om. GSL. dub. K. —

Η ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λα- 1
λήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτου
τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, Ὁν ἔθηκε 2
κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησε τοὺς αἰῶνας
Ὅς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτῆρ τῆς ὑπο- 3
στάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς
δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμόν ποιησάμενος
τῶν ἁμαρτιῶν ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν
ὑψηλοῖς, Τοσοῦτω κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, 4
ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνο-
μα. Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱὸς μου εἶ 5
σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσο-
μαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;
Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰ- 6
κουμένην, λέγει· καὶ προσκνησάτωσαν αὐτῷ πάντες
ἄγγελοι θεοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· 7
ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λει-
τουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· Πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ὁ 8
θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥά-
βδος εὐθύτητος ἢ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπη- 9
σας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο

Ebr. I. 1. ἐπ' ἐσχάτων τῶν — 2. τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν
GKS. c. rec. — 3. δι' ἑαυτοῦ om. L. — ib. τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν GKS. c. rec. — 5. Ps. 2, 7; 2 Sam. 7, 14. — 6 Ps. 97, 7.
— 7. Ps. 104, 4. — 8 sq: Ps. 45, 7 sq. — ib. καὶ ἡ ἑ. τῆς εὐ-
θύτ. ῥ. L. —

ἔχρισέ σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως παρὰ
 10 τοὺς μετόχους σου. Καί· σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν
 ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρα-
 11 νοί· Ἄντοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάν-
 12 τες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, Καὶ ὡσεὶ περιβό-
 λαιον ἐλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγῆσονται· σὺ δὲ ὁ
 13 αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείvouσι. Πρὸς τίνα
 δὲ τῶν ἀγγέλων εἰρημέ ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
 14 σου; Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς
 διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρο-
 νομεῖν σωτηρίαν;

II. 1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς
 2 ἀκουσθεῖσι, μήποτε παραρῶμεν. Εἰ γὰρ ὁ δι'
 ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα
 παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδο-
 3 σίαν, Πῶς ἡμεῖς ἐκφρευζόμεθα τηλικαύτης ἀμελή-
 σαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ
 τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,
 4 Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι
 καὶ ποικίλαις δυνάμεσι καὶ πνεύματος ἁγίου μερι-
 5 σμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. Οὐ γὰρ ἀγ-
 γέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περι
 6 ἧς λαλοῦμεν. Διεμαρτύρατο δὲ πού τις λέγων· τί
 ἔστιν ἄνθρωπος, οὗ μιν ἠκούσθη αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώ-
 7 πον, οὗ ἐπισκέπη αὐτόν; Ἠλάττωσας αὐτόν βραχύ
 τι παρ' ἀγγέλους· δόξη καὶ τιμῇ ἔστεφανώσας αὐτόν
 [καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου],

10 sqq: Ps. 102, 26 - 28. — 12. ὡσεὶ π. ἕλ. αὐτούς, ὡς
 ἱμάτιον, καὶ L. — 13. Ps. 110, 1. — II. 1. προσέχειν ἡμᾶς
 L. — 6 sqq: Ps. 8, 5 - 7. — 6. τίς ἐστιν L. — 7. καὶ κατέστ.....
 σου om. GS. dub. KL. —

Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ 8
 τῷ ὑποτάξει αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
 ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὕτω ὀρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα
 ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους 9
 ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ
 θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι
 θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου. Ἐπρεπε γὰρ 10
 αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολ-
 λούς υἱούς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σω-
 τηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. Ὁ τε γὰρ 11
 ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν
 αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφούς αὐτοὺς καλεῖν,
 λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, 12
 ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. Καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσο- 13
 μαι πεποιθὸς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ
 παιδία, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία 14
 κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παρα-
 πλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου
 καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ'
 ἔστι τὸν διάβολον, Καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι 15
 φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δου-
 λείας. Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ 16
 σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. Ὅθεν ὥφειλε 17
 κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
 γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς
 τὸ ἰλάσσεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ 18
 πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομέ-
 νοις βοηθῆσαι.

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέ- 1 III.

12. Ps. 22, 23. — 13. Jes. 8, 17, 18. — 14. σαρκὸς καὶ αἵμ.
GKS. c. rec. —

τοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς
 2 ὁμολογίας ἡμῶν, Ἰησοῦν, Πιστὸν ὄντα τῷ ποιή-
 σαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
 3 Πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται,
 καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευά-
 4 σας αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό
 5 τως, ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, θεός. Καὶ
 Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θερά-
 6 πων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, Χριστὸς
 δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς,
 ἐάνπερ τὴν παρόρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος
 7 μέχρι τέλους βεβαίαν κατὰσχωμεν. Διό, καθὼς λέ-
 γει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ-
 8 τοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν,
 ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πει-
 9 ρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, Οὐ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες
 ὑμῶν· ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσα-
 10 ράκοντα ἔτη. Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ καὶ
 εἶπον· αἶε πλανῶνται τῇ καρδίᾳ. αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνω-
 11 σαν τὰς ὁδοὺς μου· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ
 12 εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Βλέπετε,
 ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ
 13 ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, Ἀλλὰ
 παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ
 τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν
 14 ἀπάτη τῆς ἀμαρτίας· Μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ
 γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι

III. 1. Χριστὸν Ἰησοῦν — 3. δόξης οὗτος — 4. τὰ om. L.
 6. ἐὰν L. — 7 sqq: Ps. 95, 7-11. cf. Num. 20. Ex. 17. — 9. οὗ
 ἐπείρασαν οἱ πατ. ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ L. — 10. τ. γενεᾷ
 ταύτῃ L. — 13. ἐξ ὑμῶν τις GSl. — 14. γεγόναμεν τοῦ Χρ.
 K. c. rec. —

τέλους βεβαίαν κατάσχομεν. Ἐν τῷ λέγεσθαι· σή- 15
μερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε
τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, Τίνες 16
γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ
ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσείως; Τίσι δὲ 17
προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; οὐκί τοῖς ἀμαρτήσα-
σιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; Τίσι δὲ 18
ᾧμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπανσιν αὐτοῦ,
εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; Καὶ βλέπομεν, ὅτι οὐκ ἦδυν- 19
νῆθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε, καταλειπομένης ἐπαγ- 1 IV.
γελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπανσιν αὐτοῦ, δοκῆ τις
ἐξ ὑμῶν ὑστερημένοι. Καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, 2
καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς
ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκριασμένους τῇ πίστει τοῖς
ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπανσιν 3
οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν· ὡς ᾧμοσα ἐν τῇ
ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπανσίν μου·
καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.
Εἶρηκε γὰρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτω· καὶ κατέ- 4
πανσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων
τῶν ἔργων αὐτοῦ· Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύ- 5
σονται εἰς τὴν κατάπανσίν μου. Ἐπεὶ οὖν ἀπολεί- 6
πεται τιὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον
εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθείαν, Πάλιν 7
τιὰ ὀρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ
τοσοῦτον χρόνον (καθὼς προείρηται)· σήμερον, ἐὰν
τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρ-

16. Τινές . . παρεπίκραναν, ἀλλ' . . . . . Μωσείως. — 17.
ἔπεσαν L. — IV. 2. συγκεκριασμένος GKS. c. rec. — 3. Ps. 95,
11. — 4. Gen. 2, 2. — 7. Ps. 95, 7. — ib. εἶρηται GKS. c. rec. —

- 8 δίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ
 9 ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα
 10 ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. Ὁ γὰρ
 εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέ-
 παυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων
 11 ὁ θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν
 κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ
 12 τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ
 ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστο-
 μον, καὶ δυκνόμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ
 πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυ-
 13 μήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις
 ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετρα-
 χηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.
 14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς
 οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
 15 ὁμολογίας. Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον
 συμπαθεῖναι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ
 16 κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. Προς-
 ερχόμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάρι-
 τος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαι-
 ρον βοήθειαν.
- Υ. 1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος
 ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα
 2 προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, Με-
 τριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις,
 3 ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν. Καὶ διὰ ταύ-
 την ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ
 4 ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑαυτῷ

12. τε prius om. L. — 15. πεπειρασμένον K. — 16. ἔλεος
 L. — V. 3. δι' αὐτήν L. — ib. περὶ ἁμαρτ. L. —

τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ, καθάπερ καὶ Ἀαρών. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς 5
 οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λα-
 λήσας πρὸς αὐτόν· υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γε-
 γέννηκά σε· Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺς 6
 εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ὅς ἐν 7
 ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἰκετη-
 ρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου
 μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσερέγγας καὶ
 εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, Καίπερ ὢν υἱὸς, 8
 ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, Καὶ τελειω- 9
 θεὶς ἐγένετο πᾶσι τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σω-
 τηρίας αἰωνίου, Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ 10
 ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Περὶ οὗ πολλὸς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνευτος 11
 λέγειν, ἐπεὶ πωθοροὶ γέγονατε ταῖς ἀκοαῖς. Καὶ γὰρ 12
 ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν
 χρειάν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς
 ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γέγονατε χρειάν
 ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. Πᾶς γὰρ 13
 ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νή-
 πιος γάρ ἐστι. Τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, 14
 τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχόντων
 πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ 1 VI.
 λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέ-
 λιον καταβαλλόμενοι μετανόιας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων
 καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, Βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέ- 2

4. cf. 1. Chron. 23, 13. — ib. ὁ καλούμενος ... ὁ Ἀαρών.
 — ib. καθὼς καὶ Ἀ. L. — 5. Ps. 2, 7. — 6. Ps. 110, 4. — 9.
 ἐγένετο τοῖς ὑπακ. αὐτῷ πᾶσιν GKS. c. rec. —

σεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν καὶ κρίματος
 3 αἰωνίου. Καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἕνπερ ἐπιτρέπη ὁ
 4 θεός. Ἀδύνατον γάρ, τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γεν-
 5 σαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους
 6 τοῦ θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, Καὶ
 7 παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν,
 ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ πα-
 8 ραδειγματίζοντας. Ἦν γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς
 9 πολλὰκις ἐρχόμενον ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐ-
 10 θετον ἐκείνοις, δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
 11 εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθιας
 καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρως ἐγγύς, ἧς τὸ τέ-
 12 λος εἰς καῦσιν. Πειεῖσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν,
 ἀγαπητοί, τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ
 13 οὕτω λαλοῦμεν. Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεός, ἐπιλαθέ-
 14 σθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης, ἧς ἐνεδείξασθε
 εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις καὶ
 15 διακονοῦντες. Ἐπιθυμοῦμεν δέ, ἕκαστον ὑμῶν τὴν
 16 αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν
 τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, Ἴνα μὴ κωθροὶ γένησθε,
 μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρο-
 17 νομούντων τὰς ἐπαγγελίας. Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγ-
 18 γειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος
 19 ὁμόσαι, ὥμοσε καθ' ἑαυτοῦ, Λέγων· ἢ μὴν εὐλο-
 20 γῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· Καὶ
 21 οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. Ἄν-
 22 θρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσι, καὶ
 23 πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος.

VI. 9. τὰ κρείσσονα L. — 10. καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης
 — 14. Gen. 22, 16 sq. — ib. εἰ μὴν εὐλ. L. — 16. μὲν om. L. —

Ἐν ᾧ περισσώτερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδειῖξαι τοῖς 17
 κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βου-
 λῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὄρκῳ, Ἵνα διὰ δύο πραγμά- 18
 των ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν,
 ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχομεν οἱ καταφρονῶντες κρατῆ-
 σαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος. Ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν 19
 τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην
 εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, Ὅπου πρό- 20
 δρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν
 Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, 1 VII.
 ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραάμ
 ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλο-
 γήσας αὐτόν, Ὡ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν 2
 Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιο-
 σύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἔστι βασιλεὺς
 εἰρήνης, Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε 3
 ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος
 δὲ τῷ νῶ τοῦ θεοῦ, — μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
 Θεωρεῖτε δέ, πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραάμ 4
 ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων, ὁ πατριάρχης. Καὶ οἱ 5
 μὲν ἐκ τῶν νῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐν-
 τολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον,
 τοῦτ' ἔστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθό- 6
 τας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. Ὁ δὲ μὴ γενεαλογού-
 μενος ἔξ αὐτῶν δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν 7
 ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε. Χωρὶς δὲ πάσης 7
 ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.
 Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμ- 8

19. ἀσφαλῆν τε L. — VII. 1 sq: cf. Gen. 14, 18. — ib. τοῦ
 θεοῦ ὑψίστου — ὁ συνάντ. L. — 6. τὸν prius om. L. —

9 βάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. Καί, ὡς
 ἔπος εἰπεῖν, διὰ Ἀβραάμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμ-
 10 βάνων δεδεκάτωται. Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πα-
 11 τρός ἦν, ὅτε συνήνησεν αὐτῶ ὁ Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν
 οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν (ὁ λαὸς
 γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο), τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν
 τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ
 12 κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρῶν λέγεσθαι; Μετατιθεμένης
 γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις
 13 γίνεται. Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας
 μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστη-
 14 ρίῳ. Πρόδηλον γάρ, ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ
 κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωϋ-
 15 σῆς ἐλάλησε. Καὶ περισσώτερόν ἐστι κατὰ δὴλόν ἐστιν,
 εἰ κατὰ τὴν ὁμοίότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς
 16 ἕτερος, Ὅς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγο-
 17 νεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. Μαρτυ-
 ρεῖ γάρ· ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν
 18 Μελχισεδέκ. Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγωγῆς
 19 ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές (Οὐδὲν
 γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος), ἐπειραγωγῆ δὲ κρείττονος
 20 ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον
 21 οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας (Οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμο-
 σίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ
 τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὤμοσε κύριος, καὶ οὐ με-
 ταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν
 22 τάξιν Μελχισεδέκ), Κατὰ τοσοῦτον κρείττονος δια-
 23 θήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν πλείονες

9. δι' Ἀβραάμ καὶ Λευῆς L. — 11. ἐπ' αὐτῆς νενομοθέ-
 τηται L. — 14. περὶ ἱερέων οὐδὲν L. — 16. ἐντ. σαρκικῆς
 GL. — 17. Μαρτυρεῖται γὰρ L. — ib. Ps. 110, 4. — 21. μεθ'
 L. — ib. Ps. 110, 4. — 22. κατὰ τοσοῦτο L. —

εἰσι γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι πα-
 ραμένειν. Ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, 24
 ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην, Ὅθεν καὶ σώζειν 25
 εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐ-
 τοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ
 αὐτῶν. Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, 26
 ἄκακος, ἀμίαντος, κηχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν,
 καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος, Ὅς οὐκ 27
 ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρό-
 τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν,
 ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ. τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ,
 ἑαυτὸν ἀνενέγκας. Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθί- 28
 στησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς
 ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα
 τετελειωμένον.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον 1 VIII.
 ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς
 μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, Τῶν ἀγίων λειτουρ- 2
 γὸς καὶ τῆς σκητῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος
 καὶ οὐκ ἀνθρώπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προς- 3
 φέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται. Ὅθεν ἀναγ-
 καῖον, ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκη. Εἰ μὲν γὰρ 4
 ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν
 προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, Οἷτινες 5
 ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων,
 καθὼς κηχωμάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν
 σκητὴν (ὄρα γάρ, φησί, ποιήσης πάντα κατὰ τὸν τύ-
 πον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει). Νυνὶ δὲ διαφο- 6

23. ἱερεῖς γεγονότες L. — 26. ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν G*SL. —
 VIII. 2. καὶ poster. om. L. — 4. Εἰ μὲν οὖν SL. — ib. τῶν ἱε-
 ρέων om. L. — 5. Exod. 25, 40. — ib. ποιήσεις SL. — 6.
 Νῦν L. —

ρωτέρας τέτευχε λειτουργίας, ὅσω καὶ κρείττονός
 ἐστὶ διαθήκης μεσίτης, ἣτις ἐπὶ κρείττωσιν ἐπαγγε-
 7 λίας νενομοθέτηται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν
 8 ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. Μεμ-
 φόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει· ἰδοῦ, ἡμέραι ἔρχονται,
 λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
 9 καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, Οὐ
 κατὰ τὴν διαθήκην, ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν
 αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν,
 ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ
 ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ γὰρ ἠμέλησα αὐτῶν,
 10 λέγει κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι
 τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύ-
 ριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ
 ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι
 αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.
 11 Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ
 ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γινῶθι τὸν κύ-
 ριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως
 12 μεγάλου αὐτῶν. Ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις
 αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν
 13 αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν· καινήν,
 πεπαλαιώκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ
 γηράσκον ἐγγὺς ἀφαισμοῦ.

IX. 1 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιοῦματα λατρείας,
 2 τό τε ἅγιον κοσμικόν. Σκηπὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ
 πρώτη, ἐν ἣ ἡ τε λυχρία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρό-
 3 θεις τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται ἅγια. Μετὰ δὲ τὸ

6. τέτευχε L. — 8-12: Jer. 31, 31-34. — ib. Μεμφ. γ. αὐ-
 τοῖς L. — 11. διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ — ib.
 αὐτῶν prius om. L. — IX. 1. καὶ ἡ πρώτη σκηπὴ — 2 sq: cf.
 Ex. 25 et 26, 36. 40, 3 sq. ib. ἅγια ἁγίων L. —

δεύτερον καταπέτασμα σκηνῆ ἢ λεγομένη ἅγια ἁγίων,
 Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς 4
 διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ
 στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀα-
 ρὼν ἢ βλαστήσουσα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης,
 Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβίμ δόξης κατασκιάζοντα 5
 τὸ ἱλαστήριον, περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέ-
 ρος. Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν 6
 πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίσιν οἱ ἱερεῖς τὰς λα-
 τρείας ἐπιτελοῦντες, Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ 7
 ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ
 προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημά-
 των, Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, 8
 μήπω πεφανερωῖσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς
 πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν. Ἦτις παραβολὴ εἰς 9
 τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ
 θυσῖαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν
 τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, Μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ 10
 πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώματα σαρκὸς
 μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπιτείμενα. Χριστὸς δὲ 11
 παραγενόμενος, ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν,
 διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειρο-
 ποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, Οὐδὲ 12
 δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵ-
 ματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρω-
 σιν εὐράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων 13
 καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους
 ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, Πόσῳ 14

9. καθ' ἣν SL. — 10. καὶ δικαιώμασι — ib. δικαιώμασι
 σαρκὸς, G. (om. καὶ) — 11. τῶν γενομένων ἀγαθῶν L. — 13.
 cf. Lev. 16, 14. — ib. τράγων καὶ ταύρων L. —

μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰω-
 νίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ
 τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λα-
 15 τρεῦειν θεῷ ζῶντι. Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς
 μεσίτης ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύ-
 τρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν
 ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρο-
 16 νομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρε-
 17 σθαι τοῦ διαθεμένου. Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς
 βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος.
 18 Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται.
 19 Ἀληθείης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ
 Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων
 καὶ τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσ-
 σώπου, αὐτὸ τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐξ-
 20 ῥάντισε, λέγων· τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς
 21 ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός· Καὶ τὴν σκητὴν δὲ
 καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως
 22 ἐξῥάντισε. Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζε-
 ται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γί-
 23 νεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν, τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν
 ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ
 24 ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. Οὐ γὰρ
 εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστός, ἀντίτυπα
 τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμ-
 25 φρανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, Οὐδ'
 ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς
 εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἄλλο-

14. συνειδ. ἡμῶν KL. — 18. οὐδ' ἡ πρ. GKS. c. rec. —
 19. κατὰ τὸν νόμον L. — ib. καὶ τῶν τράγ. L. — ib. ἐράντισε
 L. (it. v. 21.) — 20. Ex. 24, 8. — 24. ὁ om. L. —

τρίω· (Ἐπεὶ ἴδεν αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ κα- 26
ταβολῆς κόσμου·) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν
αἰῶνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ
πεφανέρωται. Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀν- 27
θρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις,
Οὕτω καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολ- 28
λῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας
ὀφθίησεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα- 1 X.
θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ'
ἐναντὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις, ἅς προσφέρουσιν εἰς
τὸ διηγεῖς, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους
τελειῶσαι· Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμενοι, 2
διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς
λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους; Ἀλλ' ἐν αὐ- 3
ταῖς ἀνάμνησιν ἁμαρτιῶν κατ' ἐναντιόν· Ἀδύνατον 4
γὰρ αἷμα τάφρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.
Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· θυσίαν καὶ 5
προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·
Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. 6
Τότε εἶπον· ἰδοὺ ἤκω (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται 7
περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου.
Ἀνώτερον λέγων· ὅτι θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ 8
ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ
εὐδόκησας (αἴτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται)·
Τότε εἶρηκεν· ἰδοὺ, ἤκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. 9
ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. Ἐν ᾧ 10

28. Οὕτως ὁ Χρ. — X. 1. πραγμάτων. κατ' ἐναντιόν ταῖς
αὐταῖς θυσίαις προσφέρουσιν, εἰς τὸ διηγεῖς οὐδέποτε δύ-
ναιται L. — 2. Ἐπεὶ ἂν — ib. κεκαθαρισμένους (non κεκα-
θαρισμ.) L. — 5 sq: Ps. 40, 7 sq. — 8. θυσίας καὶ προσφο-
ρὰς L. — ib. κατὰ νόμον L. — 9. τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τ. θ. σ. —

- θελήματι ἡγιασμένοι ἔσμεν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ
 11 σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐράπαξ. Καὶ πᾶς μὲν ἱε-
 ρεὺς ἔστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς
 12 πολλάκις προσφέρων θυσίαις, αἵτινες οὐδέποτε δύναν-
 ται περιελεῖν ἁμαρτίας. Οὗτος δέ, μίαν ὑπὲρ ἁμαρ-
 13 δεξιᾶ τοῦ θεοῦ, Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶ-
 σιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.
 14 Μιᾶ γὰρ προσφορᾶ τέτελείωκεν εἰς τὸ διηκεῖς τοὺς
 15 ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ
 16 ἅγιον. μετὰ γὰρ τὸ προσηρῆκεναι. Ἄντη ἡ διαθήκη,
 ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεί-
 νας, — λέγει κύριος· διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας
 17 αὐτῶν, Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν
 18 αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφρασις τούτων,
 οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.
 19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρόρησίαν εἰς τὴν εἰσοδὸν
 20 τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, Ἦν ἐνεκαίνισεν
 ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετά-
 21 σματος, τοῦτ' ἔστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, Καὶ ἱερέα
 22 μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, Προσερχόμεθα μετὰ
 ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐξῆραντι-
 σμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ
 23 λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, Κατέχωμεν
 τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλιῆ (πιστὸς γὰρ ὁ
 24 ἐπαγγελιάμενος), Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς
 25 παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, Μὴ ἐγκατα-

10. τοῦ Ἰησ. Χρ. — 11. ἀρχιερεὺς L. — 12. Αὐτός δὲ
 G. c. rec. — ib. et sq: cf. Ps. 110, 1. — 15. εἰρηκέναι L. —
 16 sq: Jer. 31. 33 sq. — ib. καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν L. —
 17. μνησθήσομαι L. —

λείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τι-
σίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσῳ
βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν. Ἐκουσίως γὰρ 26
ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν
τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυ-
σία· Φοβερὰ δὲ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος 27
ἐσθίου μέλλοντος τοὺς ὑπεραντίους. Ἀθετήσας 28
τις νόμον Μωϋσείως χωρὶς οἰκτιρισμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ
μάρτυσιν ἀποθνήσκει· Πόσῳ, δοκεῖτε, χεῖρονος 29
ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπα-
τήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος,
ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας;
Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀντα- 30
ποδώσω, λέγει κύριος· καὶ πάλιν· κύριος κρινεῖ τὸν
λαὸν αὐτοῦ. Φοβερόν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ 31
ζῶντος.

Ἀναμνηθήσεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν 32
αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἀθλησιν ὑπεμείνατε παθη-
μάτων, Τοῦτο μὲν ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεα- 33
τριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφο-
μένων γενηθέντες· Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς συνεπα- 34
θήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ
χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρείτ-
τονα ὑπαρξιν ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν. Μὴ ἀπο- 35
βάλητε οὖν τὴν παρόρησιάν ὑμῶν, ἣτις ἔχει μισθαπο-
δοσίαν μεγάλην. Ἐπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα 36
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν

27. cf. Jes. 64, 1. — 28. cf. Deut. 17, 6. — 30. Deut. 32,
35. — ib. κρινεῖ κύριος L. — 34. τοῖς δεσμοῖς μου — ib. ἐν
ἑαυτοῖς — ib. ἔχειν ἑαυτοὺς κρεῖσσονα ὑπαρξιν καὶ μένουσαν.
L. — 35. μεγάλην μισθαποδοσίαν L. —

37 ἐπαγγελίαν. Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος
 38 ἤξει καὶ οὐ χρονεῖ. Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσε-
 ται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου
 39 ἐν αὐτῷ. Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπό-
 λειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

XI. 1 Ἔστι δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμά-
 2 των ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυ-
 3 ρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτί-
 σθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινο-
 4 μένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. Πίστει πλείονα θυ-
 σίαν Ἄβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε τῷ θεῷ, δι' ἧς
 ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώ-
 ροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι
 5 λαλεῖ. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη, τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον·
 καὶ οὐχ εὐρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ
 γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέ-
 6 ναι τῷ θεῷ. Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρε-
 στήσαι. πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ,
 ὅτι ἐστὶ καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γί-
 7 νεται. Πίστει χρηματισθεῖς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω
 βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σω-
 τηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον
 καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.
 8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελεθεῖν εἰς
 τὸν τόπον, ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ
 9 ἐξῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει παρώ-
 κησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτριαν, ἐν

37 sq: Habac. 2, 3 sq. cf. Jes. 26, 20. — 38. δίκαιός μου ἐκ
 L. — XI. 3. τὸ βλεπόμενον L. — 4. cf. Gen. 4, 4. 10. 12, 24.
 — ib. λαλεῖται — 5. Gen. 5, 24. — ib. ἠύρισκετο L. — 7. Gen.
 6, 8. 14. — 8. Gen. 12. — ib. ὁ καλούμ. L. — 9. τὴν om. L. —

σκηραῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν
 συγκληρονομῶν τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· Ἐξεδέχετο 10
 γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τερχίτης
 καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα 11
 δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε καὶ παρὰ
 καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγελιά-
 μενον. Διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγενήθησαν, καὶ ταῦτα 12
 νεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῶ πλή-
 θει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης
 ἢ ἀναρίθμητος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάν- 13
 τες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόθῳθεν
 αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες,
 ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ 14
 τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν, ὅτι πατρίδα ἐπιζη-
 τοῦσι. Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον, ἀφ' ἧς ἐξῆλ- 15
 θον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· Νῦν δὲ κρείττονος 16
 ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουραίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύ-
 νεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν·
 ἠτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει προσενηόχην 17
 Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ
 προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, Πρὸς 18
 ὃν ἐλαλήθη· ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται ἡ σοὶ σπέρμα·
 Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατός ὁ 19
 θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πί- 20
 στει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ
 τὸν Ἡσαῦ. Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν 21

11. καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν — 12. ἐγενήθησαν
 L. — ib. καὶ ὡσεὶ ἄμμος — ib. cf. Gen. 18. et 21. — 13. ἰδόν-
 τες καὶ πεισθέντες καὶ ἀσπασ. — ib. cf. Gen. 47, 9. Ps. 39, 13.
 — 14. cf. Hos. 14, 2. — 15. ἀφ' ἧς ἐξέβησαν L. — 16. Nunī
 — 18. Gen. 21, 12. — 19. ἐγείρειν δύναται L. — 20. Πίστει
 καὶ περὶ L. — ib. cf. Gen. 27, 27 sq. —

22 *τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ
 τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε καὶ περὶ
 23 τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωϋσῆς γεν-
 νηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι
 εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διά-
 24 ταγμα τοῦ βασιλέως. Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενό-
 μενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ,
 25 Μᾶλλον ἐλόμενος συγκακονχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ,
 26 ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλασιν, Μείζονα
 πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν
 ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μι-
 27 σθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φο-
 βηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον
 28 ὡς ὄρων ἐκατέρησε. Πίστει πεπούηκε τὸ πάσχα
 καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρευὼν
 29 τὰ πρωτότοκα θύγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν
 ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς, ἧς πείραν λαβόν-
 30 τες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τεῖχη
 31 Ἰεριχὼ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει
 Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπόλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δε-
 32 ξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι
 λέγω; ἐπιλείπει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ
 Γεδεών, Βαράκ τε καὶ Σαμφὼν καὶ Ἰεφθάε, Δαυὶδ
 33 τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, Οἱ δὲ διὰ πί-*

21. cf. Gen. 48, 15 sqq. cl. 47, 31. — 22. cf. Gen. 50, 24. —
 23 sq: cf. Ex. 2. — 26. τῶν ἐν Αἰγύπτῳ — ib. τῶν ἐν Αἰ-
 γύπτου L. — 28. cf. Ex. 12, 11. 18. — 29. cf. Ex. 14, 22. —
 ib. ξηρᾶς γῆς, ἧς L. — 30. cf. Jos. 6, 20. — ib. ἔπεσαν L. —
 31. cf. Jos. 2, 1. 6, 17. 23. — 32. ἐπιλείπει με γὰρ L. — ib. cf.
 Jud. 6, 4. 15. 11. 2 Sam. 2. 1 Sam. 7. —

στεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιο-
σύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόν-
των, Ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μα- 34
χαίρας, ἐεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν
ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων.
Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· 35
ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύ-
τρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· Ἔτεροι δὲ 36
ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείθων ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν
καὶ φυλακῆς· Ἐλιθάσθησαν, ἐπίσθησαν, ἐπειρά- 37
σθησαν, ἐν φόρῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν
μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβο-
μενοι, κακονχοῦμενοι, Ὡν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, 38
ἐν ἐρημίαις πλατώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ
ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες, μαρτυρη- 39
θέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγε-
λίαν, Τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψα- 40
μένον, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι- 1 **XII.**
κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι
πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς
τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, Ἀφορῶντες εἰς 2
τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς
ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν,
αἰσχύνῃς καταστρονῆσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ
θεοῦ κεκάθικεν. Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπο- 3
μεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλο-
γίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

33. 2 Sam. 8. Jud. 14. Dan. 6. — 34. cf. Dan. 3, 23 sq. —
35. cf. 2 Reg. 4, 20 sq. 2 Macc. 6. et 7. — XII. 2. ἐκάθι-
σεν — 3. εἰς ἑαυτὸν L. —

4 Οὐπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν
 5 ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· Καὶ ἐλλέλησθε τῆς πα-
 ρακλήσεως, ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· υἱέ μου,
 μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλείου ὑπ' αὐτοῦ
 6 ἐλεγχόμενος· Ὁν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει, μαστι-
 7 γοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὃν παραδέχεται· Εἰ παιδεῖαν
 ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γάρ
 8 ἔστιν υἱός, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Εἰ δὲ χωρὶς ἔστε
 παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγονάσι πάντες, ἄρα νόθοι ἔστε
 9 καὶ οὐχ υἱοί· Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πα-
 τέρας εἶχονεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολ-
 λῶ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων,
 10 καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ
 τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδεον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον,
 11 εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ· Πᾶσα δὲ
 παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι,
 ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηικὸν τοῖς δι'
 12 αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης· Διὸ
 τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα
 13 ἀνορθώσατε, Καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς
 ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χῶλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλ-
 14 λον· Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἀγια-
 15 σμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· Ἐπισκο-
 ποῦντες, μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ,
 μὴ τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ καὶ διὰ ταύ-
 16 τῆς μιανθῶσι πολλοί, Μὴ τις πόρονος ἢ βέβηλος ὡς
 Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτό-

5 sq: Prov. 3, 11 sq. — 7. Εἰς παιδεῖαν ὑπομένετε. L. —
 ib. ἔστιν om. L. — 8. ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἔστε. L. —
 9. οὐ πολὺ μᾶλλον L. — 12 sq: cf. Jes. 35, 3, Prov. 4, 26. —
 15. cf. Deut. 29, 18. — ib. δι' αὐτῆς L. — 16. cf. Gen. 25,
 31 sq. —

κια αὐτοῦ. Ἴστε γάρ, ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κλη- 17
 ροπομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας
 γὰρ τόπον οὐχ εὔρε, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας
 αὐτήν. Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένω 18
 ὄρει καὶ κεκαυμένω πυρὶ καὶ γρόφῳ καὶ σκότῳ καὶ
 θυέλλῃ. Καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς 19
 οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο, μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς
 λόγον. (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κὰν 20
 θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται. Καί, οὐ· 21
 τῷ φοβερῶν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν·
 ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος.) Ἀλλὰ προσεληλύθατε 22
 Σιών ὄρει· καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ
 ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν, ἀγγέλων. Πανηγύρει καὶ 23
 ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων, ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς,
 καὶ κριτῇ θεῶ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειω-
 μένων, Καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ 24
 αἵματι ἡγιασμοῦ, κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ.
 Βλέπετε, μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ 25
 ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι χρη-
 ματίζοντα, πολλῶ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν
 ἀποστρεφόμενοι, Οὐ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλειψε τότε, 26
 νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον
 τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. Τὸ δέ, ἔτι ἅπαξ, 27
 δηλοῖ τῶν σαλενομένων τὴν μετάθεσιν, ὡς πεποιημέ-
 των, ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλενόμενα. Διὸ βασιλείαν 28

17. cf. Gen. 27, 30 sqq. — 18. cf. Ex. 19, 12-16. Deut. 4,
 11 sq. — ib. ὄρει om. L. — ib. καὶ ζόφῳ (loco καὶ σκότῳ) L.
 — 20. Ex. 19, 12 sq. — ib. λιθοβοληθήσεται ἢ βολίδι κατα-
 τοξευθήσεται — 21. cf. Deut. 9, 19. — 23. ἐν οὐρανοῖς ἀπο-
 γεγραμμένων — 24. κρεῖττονα — 25. ἐπὶ τῆς γῆς — ib. οὐκ
 ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ
 μᾶλλον L. — 26. Hagg. 2, 6. — ib. σείσω SL. —

ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λα-
 τρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλα-
 29 βείας· Καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων.

XIII. 1.2 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπι-
 λανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες
 3 ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδε-
 μένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν
 4 σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαν-
 5 τος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρνεῖ ὁ θεός. Ἀφι-
 λάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐ-
 τὸς γὰρ εἶρηκεν· οὐ μὴ σε ἀνά, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκα-
 6 ταλίπω· Ὡστε θαρρόυντας ἡμᾶς λέγειν· κύριος ἐμοὶ
 βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἀνθρω-
 7 πος; Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες
 ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦν-
 τες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν.
 8 Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς
 9 τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ πα-
 ραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρ-
 διάν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περι-
 10 πατήσαντες. Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν
 11 οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. Ὡν γὰρ
 εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια
 διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται
 12 ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγίαση
 διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε.
 13 Τοίηνν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς,

28. μ. εὐλαβείας καὶ δέους· L. — 29. cf. Deut. 4, 24. —
 XIII. 4. πόρνους γὰρ L. — 5. cf. Deut. 31, 6. Jos. 1, 5. — 6.
 Ps. 118, 6. — 8. ἐχθὲς L. — 9. περιφέρεσθε — ib. περιπα-
 τοῦντες L. — 11. cf. Lev. 16, 27. cf. 4, 12. 21. Num. 19, 3. —

τὸν ὀνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες· Οὐ γὰρ ἔχομεν ὡςδε 14
 μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.
 Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαν- 15
 τὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων
 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποίας καὶ κοινωρίας 16
 μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρε-
 στεῖται ὁ θεός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ 17
 ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν
 ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο
 ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν
 τοῦτο.

Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποιθήμεν 18
 γάρ, ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέ-
 λοντες ἀναστρέφεσθαι· Περισσότερως δὲ παρακαλῶ 19
 τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν 20
 τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι δια-
 θήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, Καταρτί- 21
 σαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ
 θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
 αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶ-
 νας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λό- 22
 γου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα
 ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμέ- 23
 ρον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.
 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάν- 24
 τας τοὺς ἀγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰτα-
 λίας. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 25

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

18. πειθόμεθα γὰρ L. — 21. αὐτὸς ποιῶν L. — 22. ἀνέ-
 χεσθαι L. — 23. τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν L. —

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

- 1 *Ἰάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦ-*
λος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.
- 2 Πᾶσαν χαρὰν ἠγάσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πει-
3 ρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, Γινώσκοντες, ὅτι τὸ
δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν.
4 Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι
5 καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν
λείπεται σοφίας, αἰτεῖτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ
πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐ-
6 τῷ. Αἰτεῖτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ
γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζο-
7 μένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος
8 ἐκεῖνος, ὅτι λήφεται τι παρὰ τοῦ κυρίου, Ἄνῆρ
δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
9 Κανχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐ-
10 τοῦ, Ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς
11 ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος
σὺν τῷ καύσῳ, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄν-
θος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου
αὐτοῦ ἀπόλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πο-
12 ρείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος ἀνῆρ, ὃς
ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήφεται
τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τοῖς
13 ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω· ὅτι
ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός ἐστι

κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. Ἐκαστος δὲ πει- 14
 ράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ
 δελεαζόμενος. Ἐἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκει 15
 ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύνει θά-
 νατον.

Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπη- 16
 τοί. Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον 17
 ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων,
 παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. Βου- 18
 ληθεὶς ἀπεκύνθη ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι
 ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. Ὡστε, 19
 ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχύς
 εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς
 ὀργήν. Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κα- 20
 τεργάζεται. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ὀνυφαρίαν καὶ 21
 περισσειάν κακίας ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφρον
 λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροα- 22
 ταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς 23
 λόγον ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατα-
 ροῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ.
 Κατενόησε γὰρ ἑαυτόν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως 24
 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον 25
 τέλειον, τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὗτος
 οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς
 ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. Εἴ 26
 τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν
 αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος
 ἢ θρησκεία. Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ 27

19. Ἴσπε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς L. — ib.
 cf. Prov. 17, 27. — 20. οὐκ ἐργάζεται L. — 22. ἀκροαταὶ μό-
 νου L. — 25. οὗτος prius om. L. — 26. εἶναι ἐν ὑμῶν K. (sed
 dub.) c. rec. —

τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῆ ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄργανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

- II. 1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.
 2 Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, Καὶ ἐπιβλέψῃτε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἶπητε [αὐτῷ]· σὺ κάθου ὡς καλῶς· καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὡς ἐπὶ τὸ ὑποπόδιόν μου.
 4 Καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου, πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας, ἧς ἐπηγγέλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;
 6 Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· Εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος. Ὁ γὰρ εἰπὼν· μὴ μοιχεύσης, εἶπε καὶ· μὴ φονεύσης· εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δέ, γεγονός παραβάτης νόμου. Οὕτω λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νό-

27. τῷ om. K. — II. 3. αὐτῷ om. GSL. dub. K. — ib. ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου L. — 4. Καὶ prius om. L. — 5. τοῦ κόσμου τούτου — 8. Lev. 19, 18. — 10. τηρήσει, πταίσει L. — 11. Ex. 20, 13. 14. — ib. μοιχεύεις, φονεύεις L. —

μου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις 13
ἀνίλεως τῶ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος
κρίσεως.

Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγη τις 14
ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις σώσαι
αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι 15
καὶ λειπόμενοι ὡς τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἶπη δέ 16
τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε
καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ
σώματος, τί τὸ ὄφελος; Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν 17
μὴ ἔχη ἔργα, νεκρά ἐστὶ καθ' ἑαυτήν. Ἀλλ' ἑρεῖ 18
τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ
τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου. Σὺ πιστεύεις, ὅτι ὁ 19
θεὸς εἷς ἐστὶ· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πι-
στεύουσι καὶ φρίσσοσι. Θέλεις δὲ γνῶναι, ὧ ἄν- 20
θρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά
ἐστίν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδι- 21
καιώθη, ἀνερέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον; Βλέπεις, ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς 22
ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη;
Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἣ λέγουσα· ἐπίστευσε δὲ 23
Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
νην· καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. Ὅρατε, ὅτι ἐξ ἔργων 24
δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον.
Ὅμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώ- 25
θη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρα ὁδοῦ ἐβα-

13. ἀνίλεος L. — ib. καὶ κατακαυχᾶται — 17. ἔργα ἔχη
— 18. δεῖξόν μ. τ. π. σου ἐκ τῶν ἔργων σου — ib. σου po-
sterius om. L. — 19. ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός; L. — 21. cf. Gen.
22, 9 sq. — 23. Gen. 15, 6. cf. Jes. 41, 8. 2 Chron. 20, 7. —
24. Ὅρατε τοίνυν — 25. Jos. 2, 1. 6, 17. 23. —

26 λούσα; Ὡςπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἔστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρὰ ἔστι.

III. 1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου,
 2 εἰδότες, ὅτι μείζον κρίμα ληψόμεθα. Πολλὰ γὰρ
 πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος
 τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγεῖν καὶ ὄλον τὸ
 3 σῶμα. Ἴδε, τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στό-
 ματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ
 4 ὄλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάρχομεν. Ἰδοῦ, καὶ τὰ
 πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαν-
 νόμενα, μετάρχεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν
 5 ἡ ὀρμὴ τοῦ εὐθύνοτος βούληται· Οὕτω καὶ ἡ γλῶσ-
 σα μικρὸν μέλος ἔστι καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοῦ, ὀλίγον
 6 πῦρ ἤλικην ὕλην ἀνάπτει· Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ
 κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν
 τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα καὶ
 φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη
 7 ὑπὸ τῆς γενένης. Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ
 πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δε-
 8 δάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· Τὴν δὲ γλῶσσαν
 οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον
 9 κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρον. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦ-
 μεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα
 τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γερονότας·
 10 Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατά-
 ρα. οὐ χρεὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι.

III. 3. Ἰδοῦ, — ib. Εἰ δὲ τῶν ἵππ. L. — ib. εἰς τὸ πείθε-
 σθαι L. — 4. ἀνέμων σκληρῶν L. — 5. μεγάλα αὐχεῖ L. —
 ib. ἤλικιον πῦρ ἤλικην ὕλην ἀνάπτει· L. — 6. οὕτως om. L.
 — 8. ἀκατάστατον L. — 9. τὸν κύριον καὶ πατέρα L. —

Μήτι ἢ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρούει τὸ γλυκὺ καὶ 11
 τὸ πικρὸν; Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συνκῆ ἐλαίας 12
 ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὕτως οὔτε ἄλυκὸν γλυκὺ
 ποιῆσαι ὕδωρ. Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; 13
 δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν
 πραύτητι σοφίας. Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρί- 14
 θειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύ-
 δεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία 15
 ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμο-
 νιώδης. Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκατα- 16
 στασία καὶ πᾶν φᾶλλον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν 17
 σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρημική, ἐπιει-
 κής, εὐπειθής, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν,
 ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ δικαιοσύνης 18
 ἐν εἰρήνῃ σπεύρεται τοῖς ποιῶσιν εἰρήνην.

Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐν- 1 IV.
 τεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατενομένων ἐν
 τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φο- 2
 ρεῦτε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχε-
 σθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι
 ὑμᾶς· Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰ- 3
 τεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. Μοι- 4
 χοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε, ὅτι ἡ φιλία τοῦ
 κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστίν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ
 φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίστα-
 ται. Ἡ δοκεῖτε, ὅτι κενῶς ἢ γραφῇ λέγει· πρὸς 5
 φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα, ὃ κατώκησεν ἐν ἡμῖν;

12. οὕτως om. L. — ib. οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἄλυκὸν καὶ
 γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. S. c. rec. — 17. καὶ posterius om. L. —
 18. τῆς δικαιοσύνης — IV. 1. Πόθεν πολ. καὶ πόθεν μ. SL.
 — 2. καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε δὲ διὰ — 4. Μοιχοὶ καὶ om.
 L. — ib. ἐχθρὰ L. — 5. Prov. 21, 10. (?) cf. Gal. 5, 17 sqq. —

- 6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν· διὸ λέγει· ὁ θεὸς ὑπερηφά-
 7 ροις ἀντιπάσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Ἐπο-
 8 τάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ
 9 φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ
 10 ὑμῶν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε
 11 καρδίας, δίψυχοι. Ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε
 12 καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστρα-
 13 φήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώ-
 14 πιον τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ κα-
 15 ταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ
 16 καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ
 17 κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητῆς νό-
 18 μου, ἀλλὰ κριτῆς. Εἰς ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κρι-
 19 τῆς, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ,
 20 ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;
 21 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευσό-
 22 μεθα εἰς τήρδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν
 23 ἔνα, καὶ ἐμπορευσόμεθα, καὶ κερδήσομεν, (Οὔτινες
 24 οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ
 25 ὑμῶν; ἀτιμὴ γὰρ ἐστὶν ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη,
 26 ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη) Ἄντι τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν
 27 ὁ κύριος θελήσῃ καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο
 28 ἢ ἐκεῖνο. Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις
 29 ὑμῶν. πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρὰ ἐστίν. Εἰδότε
 30 οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

6. Prov. 3, 34. — 7. ἀντίστητε δὲ L. — 10. τοῦ om. L. —
 11. ἢ κρίνων L. — 12. καὶ κριτῆς om. rec. — ib. σὺ τίς εἶ, —
 ib. ὁ κρίνων τὸν πλησίον L. — 13. καὶ αὔριον πορευσόμεθα
 . . . καὶ ποιήσομεν . . . καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν
 GKS. — 14. τὰ τῆς αὔριον . . . ἀτιμὴ ἐστε . . . ἔπειτα καὶ
 ἀφανιζομένη L. — 15. ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν καὶ
 ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. L. — ib. καὶ ποιήσομεν —

Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες 1 V.
 ἐπὶ ταῖς τάλαιπωραῖαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. Ὁ 2
 πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
 γέγονεν. Ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, 3
 καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῶν ἔσται καὶ φάγε-
 ται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχά-
 ταις ἡμέραις. Ἴδού, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν 4
 ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ'
 ὑμῶν, κρᾶζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα
 κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. Ἐτρουφήσατε ἐπὶ τῆς 5
 γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν
 ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Κατεδικάσατε, ἐφρονέυσατε 6
 τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρου- 7
 σίας τοῦ κυρίου. ἰδού, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον
 καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως ἂν λάβῃ
 ἕτερον πρῶτον καὶ ὄψιμον. Μακροθυμήσατε καὶ 8
 ὑμεῖς, στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία
 τοῦ κυρίου ἤγγικε. Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, 9
 ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδού, ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυ-
 ρῶν ἔστηκεν. Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς 10
 κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας,
 οἱ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι κυρίου. Ἴδού, μακαρίζομεν 11
 τοὺς ὑπομένοντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε, καὶ
 τὸ τέλος κυρίου εἶδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνὸς ἔστιν ὁ
 κύριος καὶ οἰκτίμων.

Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε 12

V. 3. cf. Prov. 16, 27. — ib. ὑμῶν· ὡς πῦρ ἐθησαυρίσατε
 K. — 9. κατακριθῆτε· ἰδού, κριτῆς — 10. ἀδελφοί μου post
 τῆς κακοπαθείας pos. rec. — ib. μου om. L. — ib. ἐν τῷ ὀνό-
 ματι L. — 11. cf. Job. 1, 21 sq. et c. 42. — ib. ὑπομείναντας
 KL —

τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τιὰ ὄρκιον, ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσει πέσητε.

- 13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ
 14 τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσά-
 σθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξά-
 σθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ
 15 ὀνόματι τοῦ κυρίου. Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει
 τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· καὶ ἄμαρ-
 16 τίας ἢ πεπονηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε
 ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλή-
 λων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐρε-
 17 γουμένη. Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν,
 καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ
 ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ·
 18 Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε,
 19 καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ἀδελφοί,
 εἴαν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπι-
 20 στρέψῃ τις αὐτόν, Γνωσκέτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέψας
 ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ
 θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

16. Ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας καὶ προσ-
 εὔχεσθε L. — 17 sq: cf. 1 Reg. 17, 1, 18, 41 sq. — 19. Ἀδελ-
 φοί μου, L. — 20. ψυχὴν αὐτοῦ L. —

A. 12. 45
The Epistles
A. 12.

Π Ε Τ Ρ Ο Υ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

Πέτρος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς 1
παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππα-
δοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, Κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ 2
πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ὀαν-
τισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
πληθυνθεῖη.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺν αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεν-
νήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, Εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ 4
ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς
εἰς ὑμᾶς, Τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ 5
πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμῆν ἀποκαλυφθῆναι ἐν
καιρῷ ἐσχάτῳ. Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ 6
δέον ἐστί, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, Ἵνα 7
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυσίου
τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὔρε-
θῆ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν ἐν ἀποκαλύψει
Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὅν οὐκ εἰδότες ἀγαπάτε, εἰς ὃν 8
ἄρτι μὴ ὀρῶντες, πιστεύοντες δέ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ, Κομιζόμενοι τὸ τέλος 9
τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν. Περὶ ἧς σω- 10
τηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρένησαν προφηταί, οἱ περὶ

1 Pet. I. 4. εἰς ἡμᾶς rec. in mult. edd. — 7. πολὺν τιμώ-
τερον — ib. δόξαν καὶ τιμὴν L. — 8. ἰδόντες L. —

- 11 τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, Ἐρευνῶντες, εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα
- 12 καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· Οἷς ἀπεκαλύφθη, ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ᾧ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύναι.
- 13 Διὸ ἀναξωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίζατε ἐπὶ τὴν φερομένην
- 14 ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον
- 15 ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, Ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀνα-
- 16 στροφῇ γενήθητε, Διότι γέγραπται· ἅγιοι γένησθε, 17 ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστρά-
- 18 φητε, Εἰδότες, ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαιίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πα-
- 19 τροπαραδότου, Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώ-
- 20 μου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, Προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν
- 21 χρόνων δι' ὑμᾶς, Τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς
- 22 θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος εἰς φιλαδελφίαν ἀννυπό-

12. ὑμῖν δὲ διηκόνουν GSL. — ib. ἐν om. L. — 16. Lev. 11, 44. 19, 2. — ib. ἅγιοι ἔσεσθε L. — ib. εἰμι om. L. — 20. ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρ. L. — 21. πιστοὺς εἰς θ. L. — 22. διὰ πνεύματος om. L. —

κριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε
 ἐκτενῶς, Ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, 23
 ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένον-
 τος. Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα 24
 αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ
 ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε· Τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς 25
 τὸν αἰῶνα. τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν
 εἰς ὑμᾶς. Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ 1 II.
 πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας
 καταλαλιάς, Ὡς ἀριγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδο- 2
 λον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀῤῥηθῆτε εἰς
 σωτηρίαν, Εἶπερ ἐγένευσασθε, ὅτι χρηστός ὁ κύριος. 3
 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων 4
 μὲν ἀποδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῶ ἐκλεκτόν, ἔντι-
 μον, Καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε, οἷ 5
 κος πνευματικός, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνερέγκαι πνευμα-
 τικᾶς θυσίας, εὐπροσδέκτους τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ. Διότι περιέχει ἐν τῇ γραφῇ· ἰδοὺ, τίθημι ἐν Σιών 6
 λίθον ἀκρογωνιαίον, ἐκλεκτόν, ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων
 ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχνθῆ. Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς 7
 πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι δέ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
 οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας
 Καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, οἱ 8
 προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθη-
 σαν. Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλείιον ἱεράτευμα, 9

22. καθαρᾶς om. L. — 23. καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.
 K. (sed dub.) c. rec. — 24 sq: Jes. 40, 6-8. — ib. δόξα ἀν-
 θρώπου ὡς — ib. αὐτοῦ om. L. dub. K. — II. 2. εἰς σωτη-
 ρίαν om. rec. — 3. cf. Ps. 34, 9. — 4. cf. Ps. 118, 22. — 5.
 οἶκος πνευματικός εἰς ἱεράτευμα ἅγιον L. — 6. Διὸ καὶ — ib.
 cf. Jes. 28, 16. — 7. λίθος L. — ib. cf. Ps. 118, 22. — 9. cf.
 Ex. 19, 5 sq. Jes. 43, 20 sq. —

οὗτος, αὐτοῦ ἡ γωνία, ἡ κεφαλὴ τῆς γωνίας ἡ πέτρα
 προσκόμματος, ἡ πέτρα σκανδάλου, ἡ πέτρα σκανδάλου

- ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς
 ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ
 10 θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς, Οἱ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ
 λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.
 11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρε-
 πιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἴτι-
 12 νες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς, Τὴν ἀναστροφὴν
 ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν ᾧ κατα-
 λαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων,
 ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκο-
 13 πῆς. Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ
 14 τὸν κύριον, ἢτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι, ἢτε ἡγε-
 μόνων, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακο-
 15 ποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν. (Ὅτι οὕτως ἐστὶ το
 θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιῶντας φιμοῦν τὴν τῶν
 16 ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν.) Ὡς ἐλεύθεροι, καὶ
 μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθε-
 17 ρίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι θεοῦ. Πάντας τιμήσατε, τὴν
 ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασι-
 λέα τιμᾶτε.
 18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς
 δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ
 19 καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδη-
 20 σιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως. Ποῖον
 γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαιφιζόμενοι ὑπο-
 μενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπο-
 21 μενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῶ. Εἰς τοῦτο γὰρ
 ἐκλήθητε· ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν
 ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς

10. Hos. 2, 23. — 13. οὖν om. L. — 14. εἰς ἐκδίκησιν μὲν
 — 17. cf. Prov. 24, 21. — 21. ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν S. —

ἴχνησιν αὐτοῦ, Ὅς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐ- 22
 ρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, Ὅς λοιδορούμε- 23
 ρος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπέλει, παρεδίδου
 δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως, Ὅς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν 24
 αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον,
 ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσω-
 μεν, οὗ τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. Ἦτε γὰρ ὡς πρό- 25
 βατα πλανώμενα, ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποι-
 μένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

Ὅμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς 1 III.
 ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τις ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ,
 διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδη-
 θήσονται, Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀνα- 2
 στροφήν ὑμῶν. Ὡν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν, ἐμπλοκῆς 3
 τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων,
 κόσμος, Ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν 4
 τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ
 ἔστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. Οὕτω γὰρ ποτε 5
 καὶ αἱ ἅγαι γυναῖκες, αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν θεόν,
 ἐκόσμου ἐναντίας, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν,
 (Ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν κα- 6
 λοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα) ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ
 φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, 7
 συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν ὡς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ
 γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοι
 χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς
 ὑμῶν.

Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φι- 8

22 sq: cf. Jes. 53, 4. 6. 7. 9. — 24. αὐτοῦ om. L. — 25.
 πλανώμενοι L. — III. 1. αἱ om. L. — ib. κερδηθήσονται L.
 — 5. εἰς θεόν L. — 6. cf. Gen. 18, 12. — 7. συγκληρονόμοις
 — ib. ἐγκόπτεσθαι —

- 9 λάδελφοι, εὐσπλαγχοι, ταπεινόφρονες, Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, εἰδότες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθη-
- 10 τε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. Ὁ γὰρ θελὼν ζῶν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλι-
- 11 σαι δόλον, Ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω
- 12 ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. Ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὅσα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιῶντας
- 13 κακά. Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ
- 14 μιμηταὶ γένησθε; Ἄλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε,
- 15 μηδὲ ταραχθῆτε, Κύριον δὲ τὸν θεὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ἔτοιμοι δὲ αἰεὶ πρὸς ἀπολογία
- 16 παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπί-
- 17 δος, μετὰ πραύτητος καὶ φόβου, Συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν καταισχυρθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν
- 18 Χριστῷ ἀναστροφῇ. Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιῶντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιῶν-
- 19 τας. Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεῖς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεῖς δὲ πνεύματι,
- 20 Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεῖς ἐκή-
- 21 ρυξεν, Ἀπειθήσασι ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ

8. εὐσπλαγχοι, φιλόφρονες — 9. εἰδότες om. L. — 10-12: Ps. 34, 13 sq. — αὐτοῦ (bis) om. L. — 12. οἱ om. SL. — 13. τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωται L. — 14 sq: Jes. 8, 12 sq. — 15. Κύριον δὲ τὸν Χριστὸν L. — ib. ὑμῶν, ἔτοιμοι αἰεὶ L. — ib. ἀλλὰ μετὰ πρ. L. — 16. καταλαλοῦσιν L. — 17. εἰ θέλει — 18. περὶ ἁμαρτ. ἡμῶν ἀπέθανε L. — ib. τῷ πνεύματι — 20. cf. Gen. 6, 3. 12. — ib. ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο —

John 8:12
 I am the light of the world; he that heath sent
 me to preach the gospel to the heath; he hath sent
 me to heal the broken-hearted - to preach liber-
 vance to the captives - to set at liberty them

θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης
κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι τοῦτ' ἔστιν ὁτιὼ ψυχαὶ διεσώ-
θησαν δι' ὕδατος· Ὁ καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώ- 21
ζει βίπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ
συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀνα-
στάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὅς ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ 22
θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ
ἀγγέλων καὶ ἔξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ καὶ 1 IV.
ἡμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν ἐν
σαρκὶ πέπαιται ἀμαρτίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώ- 2
πων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον
ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. Ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν ὁ πα- 3
ρεληλυθὼς χρόνος [τοῦ βίου] τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν
κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελείαις, ἐπιθυ-
μίαις, οἰνοφλυγίαις, κόμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις
εἰδωλολατρείαις· Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων 4
ἡμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφη-
μοῦντες· Οἱ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι 5
κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νε- 6
κροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους
σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν 7
καὶ νήψατε εἰς τὰς προσεχάς. Πρὸ πάντων δὲ τὴν 8
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη κα-
λύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν, Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους 9
ἄνευ γογγυσμῶν, Ἐκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, 10
εἰς ἑαυτοὺς ἀντὶ διακορυῶντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι

20. ὀλίγοι, L. — 21. ᾧ καὶ — IV. 1. ὑπ. ἡμ. om. L. — ib.
ἐν om. L. — 3. ἡμῖν om. L. dub. K. — τοῦ βίου om. L. — ib.
τὸ βούλημα τῶν L. — 8. cf. Prov. 10, 12, 17, 9. — ib. καλύ-
πτει KL. — 9. γογγυσμοῦ L. —

- 11 ποικίλης χάριτος θεοῦ. Εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἔστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.
- 12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος,
- 13 Ἀλλὰ καθὼ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ
- 14 χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπάνεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς
- 15 βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς
- 16 ἢ ὡς ἄλλοτριοεπίσκοπος· Εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ.
- 17 Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν
- 18 ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόνος σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς πού
- 19 φανεῖται; Ὡστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ὡς πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιίᾳ.
- V. 1 Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ, ὁ συμ-
 πρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημά-
 των, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης
 2 κοινωνός· Ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ,

13: Ἀλλὰ καθὼς — 14. τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ το
 G*Sl. — ib. κατὰ μὲν . . . . δοξάζεται om. L. — 16 ἐν τῷ
 ὀνόματι τούτῳ L. — 18. cf. Prov. 11, 31. — 19. ἀγαθο-
 ποιίαις. L. — V 1. Πρεσβυτέρους οὖν ἐν L. —

ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, μηδὲ
 αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως, Μηδ' ὡς κατακυ- 3
 ριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ
 ποιμνίου· Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένος κο- 4
 μιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον· Ὁμοίως 5
 νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλή-
 λοις ὑποτασσόμενοι τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσα-
 σθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς
 δὲ δίδωσι χάριν· Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κρα- 6
 ταίαν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ.
 Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιθρόψαντες ἐπ' αὐτόν, 7
 ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν· Νήψατε, γρηγορήσατε, 8
 [ὅτι] ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρνόμενος
 περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπή· Ὡς ἀντίστητε στε- 9
 ρεοὶ τῆ πίστει, εἰδότες, τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῆ
 ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς 10
 τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον
 παθόντας αὐτὸς καταρτίσει ὑμᾶς, στηρίξει, σθενώ-
 σει, θεμελιώσει· Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς 11
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λο- 12
 γίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρ-
 τυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν
 ἐστήκατε· Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκ- 13
 λεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου· Ἀσπάσασθε ἀλ- 14

2. ἀλλ' ἐκουσίως κατὰ θεόν, L. — 5. ὑποτάσσ. om. L. —
 ib. cf. Prov. 3, 34. — 6. ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς. L. — 7. cf. Ps.
 55, 23. — 8. ὅτι om. GKSL. — ib. τινὰ καταπιεῖν L. — 10.
 ὁ καλέσας ὑμᾶς L. — ib. καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώ-
 σαι, θεμελιώσαι — ib. καταρτίσαι GS. c. rec. — ib. ὑμᾶς et
 θεμελιώσαι om. L. — 11. ἡ δόξα καὶ om. L. —

λίλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀμήν.

P E T R O U

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

- 1 Συμεῶν Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς·
 4 (Δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς·)
 5 Καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρῆνεργεῖαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, Ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάριους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν

14. ἀμήν om. GS. dub. K. — ib. Ἰησοῦ. ἀμήν om. L. —
 2 Pet. I. 3. ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ L. — 4. ἐν τῷ κόσμῳ L.
 — 5. Καὶ αὐτοὶ δὲ L. —

Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· Ὡς γὰρ μὴ πάρεστι 9
ταῦτα, τυφλός ἐστι, μωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ
καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. Διὸ μᾶλ- 10
λον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλησιν
καὶ ἐκλογὴν ποιῆσθαι· ταῦτα γὰρ ποιῶντες οὐ μὴ
πταισῆτέ ποτε. Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθή- 11
σεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ
κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκων περὶ 12
τούτων, καίπερ εἰδόμενος καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ πα-
ρουσῇ ἀληθείᾳ. Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ 13
ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει,
εἰδώς, ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός 14
μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδή-
λωσέ μοι. Σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς 15
μετὰ τὴν ἐμὴν ἐξοδὸν τὴν τούτων μνήμην ποιῆσθαι.
Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες 16
ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπτει γενηθέντες
τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ 17
πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ
τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν
ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. Καὶ 18
ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνε-
χθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ· Καὶ 19
ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς
ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνονται ἐν ἀνχμηρῶ
τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διανγία καὶ φωςφόρος ἀνα-

9. ἁμαρτημάτων GS. — 10. σπουδάσατε ἵνα διὰ τῶν κα-
λῶν ὑμῶν ἔργων βεβαίαν ὑμῶν τ. κ. καὶ ἐκλ. ποιῆθητε L. —
12. Διὸ μελλήσω L. — ib. ἀεὶ ὑμᾶς GKS. — 16 sq: cf. Matth.
17, 1-5.

20 *τείλη ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, Τοῦτο πρῶτον γνώ-*
σκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως
 21 *οὐ γίνεται. Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠρέχθη*
ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι
ἐλάλησαν ἄγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

II. 1 *Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς*
καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεις-
άζουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐ-
τοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἐαυτοῖς ταχινήν
 2 *ἀπώλειαν. Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν*
ταῖς ἀσελείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασ-
 3 *φημηθήσεται, Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις*
ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἄργεῖ,
 4 *καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. Εἰ γὰρ ὁ θεὸς*
ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς
ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους,
 5 *Καὶ ἀρχαῖον κόσμον οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὄγδοον Νῶε*
δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ
 6 *ἀσεβῶν ἐπάξας, Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρ-*
ράς τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα
 7 *μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, Καὶ δίκαιον Λὼτ*
καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελείᾳ
 8 *ἀναστροφῆς ἐρῶσατο. (Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ*
δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυ-
 9 *χὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν.) Οἶδε κύριος*
εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ἴνεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν
 10 *κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, Μάλιστα δὲ τοὺς*
ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους

21. οἱ ἄγιοι — II. 2. αὐτῶν ταῖς ἀπωλείαις — 4. τετηρη-
 μένους — ib. εἰς κρίσιν κολαζομένους τηρεῖν L. — 5. cf. Gen.
 7, 23. et c. 8. — 6. cf. Gen. 19. —

καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. τολμηταὶ ἀνθάδεις,
 δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες, Ὅπου ἄγγελοι 11
 ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσι κατ' αὐ-
 τῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. Οὗτοι δέ, ὡς 12
 ἄλογα ζῶα, φυσικά, γεγεννημένα εἰς ἄλωσην καὶ φθο-
 ράν, ἐν οἷς ἀγροῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ
 αὐτῶν καταφθαρήσονται, Κομιούμενοι μισθὸν ἀδι- 13
 κίας· ἠδονὴν ἠγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῆν, σπῖλοι
 καὶ μῶμοι, ἐντροφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν,
 συνευωχούμενοι ὑμῖν, Ὁφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς 14
 μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες
 ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονε-
 ξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, Καταλιπόντες εὐθεΐαν 15
 ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ
 Βαλαάμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν,
 Ἐλεγεὶν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφω- 16
 ρον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγεζάμενον, ἐκώλυσε τὴν
 τοῦ προφήτου παραφροσίαν. Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυ- 17
 δροι καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαννόμεναι, οἷς ὁ
 ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Ὑπέρογκα 18
 γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυ-
 μίαις σαρκός, ἀσελγείαις, τοὺς ὀλίγως ἀποφυγόντας
 τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, Ἐλευθερίαν αὐ- 19
 τοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς
 φθορᾶς· ᾧ γὰρ τις ἠτιηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.

11. παρὰ κυρίῳ om. L. — 12. γεγεννημένα φυσικά εἰς L.
 — ib. γεγεννημένα εἰς S. — ib. καὶ φθαρήσονται L. — 13. ἐν
 ταῖς ἀγάταις αὐτῶν, L. — 14. καὶ ἀκαταπάστους L. — ib.
 πλεονεξίας — 15. τὴν εὐθεΐαν — 15 sq: cf. Num. 22. — 17.
 πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ — ib. εἰς αἰῶνα om. L. — 18.
 ἐν ἀσελγ. — ib. τοὺς ὄντως ἀποφυγ. — ib. ἀποφεύγον-
 τας KL. —

- 20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττώνται, γέγονεν αὐ-
- 21 τοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς
- 22 ἀγίας ἐντολῆς. Συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παρομιίας· κύνων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα· καί· ὡς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

III. 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῶν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰ-

2 λικρινῇ διάνοιαν, Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀπο-

3 στόλων ἡμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίαις

4 αὐτῶν ἐπιθυμίαις πορευόμενοι Καὶ λέγοντες· πού ἔστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἄρχῆς κτίσεως. Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ

6 δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, Δι' ὧν

7 ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ πυρί, τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπω-

8 λείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ

20. τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ L. — 21. ἐπιγν. εἰς τὰ ὀπίσω ὑποστρέψαι ἀπὸ L. — 22. Προγ. 26, 11. — III. 2. τῶν ἀποστόλων ὑμῶν L. — 3. ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν L. — ib. ἐν ἐμπαιγμονῇ om. rec. — ib. ἐπιθυμίας αὐτῶν GSL. — 4. Ez. 12, 21. — 5 sq: cf. Gen. 1, 1. 2. 6. 7, 21. — 7. τῷ αὐτοῦ λόγῳ GKS. — 8. Ps. 90, 4. —

κυρίου ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. Οὐ 9
 βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδυτῆτα
 ἠγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός
 τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆ-
 σαι. Ἦξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς, ἐν ἣ ὁί 10
 οὐρανοὶ ῥοιζήδον παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσού-
 μενα λυθήσονται καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατα-
 καήσεται. Τούτων οὖν πάντων λυομένων ποταποὺς 11
 δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς; ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσε-
 βείαις Προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρου- 12
 σίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι
 λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. Καί 13
 τοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα
 αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε 14
 ἄσπιλοι καὶ ἀμόμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,
 Καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν 15
 ἠγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦ-
 λος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,
 Ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς 16
 περὶ τούτων, ἐν οἷς ἐστὶ δυνόητά τινα, ἃ οἱ ἁμαθεῖς
 καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γρα-
 φάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. Ὑμεῖς οὖν, 17
 ἀγαπητοί, προγνωσκόντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν
 ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου
 στηριγμοῦ, Ἀυξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ 18
 κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ
 δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος· ἀμήν.

9. ὁ om. L. — ib. μακροθυμεῖ δὲ ὑμᾶς L. — 10, cf. Ps.
 102, 26 sq. — ib. ἡ om. L. — ib. ὡς κλέπτῃς ἐν ἑνυκτί — 13.
 cf. Jes. 65, 17, 66, 22. — ib. καὶ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ L. —
 15. δοθεῖσαν αὐτῷ L. — 16. ταῖς om. L. — ib. ἐν αἷς L. —

I Ω A N N Ο Υ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

- 1 Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐώρακαμεν
τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες
2 ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ
ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐώρακαμεν καὶ μαρτυροῦμεν
καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν
3 πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν.) Ὁ ἐώρα-
καμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ
ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ
ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
4 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ
χαρὰ ὑμῶν ἦ πεπληρωμένη.
5 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία, ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐ-
τοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶ καὶ
6 σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν οὐδεμία. Ἐὰν εἴπωμεν,
ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει
περιπατοῦμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλή-
7 θειαν· Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατοῦμεν, ὡς αὐτός
ἐστὶν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ
τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει
8 ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἁμαρ-
τίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια
9 οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας

---

1 Jo. 1. 3. ἀπαγγ. καὶ ὑμῖν L. — 4. γράφομεν ἡμεῖς, ἵνα L. — 5. ἐπαγγελία — 7. Χριστοῦ om. L. — 8. cf. Prov. 20, 9. — ib. ἐν ἡμῖν οὐκ ἐστὶν SL. —

ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῶν τὰς
 ἀμαρτίας καὶ καθάρισή ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.
 Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦ- 10
 μεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῶν.

Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρ- 1 II.
 τητε. καὶ εἰάν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς
 τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, Καὶ αὐτὸς 2
 ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν
 ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, εἰάν 3
 τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. Ὁ λέγων· ἐγνώκα αὐ- 4
 τόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστί,
 καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. Ὅς δ' ἂν τηρῆ 5
 αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ
 θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκουμεν, ὅτι ἐν αὐτῷ
 ἐσμεν. Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένει, ὀφείλει, καθὼς 6
 ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐν- 7
 τολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ πα-
 λαιά ἐστιν ὁ λόγος, ὃν ἠκούσατε [ἀπ' ἀρχῆς]. Πά- 8
 λιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν
 αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ
 φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ 9
 εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν
 ἕως ἄρτι. Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ 10
 μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Ὁ δὲ μι- 11
 σῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ καὶ ἐν τῇ
 σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ
 σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

II. 4. ὅτι ἐγνώκα L. — 6. οὕτως om. L. — 7. Ἀδελφοί, —
 in. ἀπ' ἀρχῆς posterius om. L. dub. K. —

- 12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφένονται ὑμῖν αἱ
 13 ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν,
 πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. — γράφω ὑμῖν,
 νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρὸν. — ἔγραψα ὑμῖν,
 14 παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. Ἐγραψα ὑμῖν,
 πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. — ἔγραψα
 ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ
 15 ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρὸν. Μὴ ἀγα-
 πᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις
 ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς
 16 ἐν αὐτῷ. Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς
 σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζο-
 νεΐα τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ
 17 κόσμου ἐστὶ. Καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπι-
 θυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει
 18 εἰς τὸν αἰῶνα. Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ·
 καὶ καθὼς ἠκούσατε, ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ
 νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκουμεν,
 19 ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ
 ἦσαν ἐξ ἡμῶν· (εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν
 ἂν μεθ' ἡμῶν·) ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν, ὅτι οὐκ εἰσὶ
 20 πάντες ἐξ ἡμῶν. Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ
 21 ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι
 οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ
 22 ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς
 ἐστὶν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ
 ἐστὶν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρ-
 23 νούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. Πᾶς ὁ ἀρνού-
 μενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν
 24 τὸν υἱόν, καὶ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς ὁ ἠκού-

13. γράφω ὑμῖν, παιδία, GKS. c. rec. — 23. ὁ ὁμολο-
 γῶν . . . . ἔχει om. rec. — 24. Ὑμεῖς οὖν ὁ GKS. c. rec. —

σατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μερέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη
 ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν
 τῷ πατρὶ μερεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν 25
 αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦ- 26
 τα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. Καὶ 27
 ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει,
 καὶ οὐ χρειάν ἔχετε, ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς
 τὸ αὐτὸ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀλη-
 θές ἐστὶ καὶ οὐκ ἐστὶ ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν
 ὑμᾶς, μερεῖτε ἐν αὐτῷ.

Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ὅταν φα- 28
 ρερωθῆ, ἔχωμεν παρόρησίαν καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ'
 αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐὰν εἰδῆτε, ὅτι δι- 29
 καιός ἐστι, γνώσκετε, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύ-
 νην ἔξ αὐτοῦ γεγέννηται.

Ἴδετε, ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πα- 1 III.
 τήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος
 οὐ γνώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, 2
 νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί
 ἐσόμεθα· οἶδαμεν δέ, ὅτι ἐὰν φανερωθῆ, ὅμοιοι
 αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὁψόμεθα αὐτόν, καθὼς ἐστὶ.
 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ 3
 ἀγνίζει εαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστι. Πᾶς ὁ 4
 ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ
 ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ οἶδατε, ὅτι ἐκεῖνος 5
 ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄσῃ· καὶ ἁμαρ-
 τία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶ. Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ 6
 ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτόν

27. μένει ἐν ὑμῖν L. — ib. μένετε ἐν αὐτῷ. L. — 28. ἵνα
 ἐὰν φ. L. — III. 1. κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. L. — 2. διὲ om. L. —
 5. cf. Jes. 53, 4 sq. — ib. ἡμῶν om. L. —

7 οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. *Γενία, μηδεὶς πλανά-*
τω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστι, κα-
8 *θὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν*
ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος
ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ,
9 *ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημένος*
ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν
αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ
10 *θεοῦ γεγέννηται. Ἐν τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα*
τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν
δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν
11 *τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία, ἣν*
12 *ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Οὐ*
καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ
ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δι-
13 *καια. Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς*
14 *ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ*
τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελ-
φούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν μένει ἐν τῷ θανά-
15 *τῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωπο-*
κτόνος ἐστί· καὶ οἶδατε, ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ
16 *ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν τούτῳ*
ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
17 *ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι. Ὅς δ' ἂν ἔχη τὸν*
βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν
ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ,
18 *πᾶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; Γενία*

12. cf. Gen. 4, 8. — 13. μου om. L. — 14. τὸν ἀδελφὸν
om. L. — 15. ἐν αὐτῷ L. — 16. τὰς ψυχὰς θείναι. L. —

μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσει, ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι 19 ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν, Ὅτι, εἰάν καταγινώσκη ἡμῶν 20 ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, εἰάν ἡ καρδία ἡμῶν 21 μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρόρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, Καὶ ὃ εἰάν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, 22 ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ 23 αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ 24 ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος, οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, 1 IV. ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφηταὶ ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· 2 πᾶν πνεῦμα, ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, Καὶ πᾶν πνεῦμα, ὃ 3 μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν [Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα], ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστίν· καὶ τοῦτό ἐστίν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, 4 καὶ νενηκῆκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ

18. μου om. L. — ib. μὴδὲ γλώσσει, ἀλλ' ἔργῳ — 19. Ἐν τούτῳ γινώσκμεθα L. — ib. τὴν καρδίαν L. — 20. ὅτι postergius om. L. — 21. ἡμῶν prius om. L. — 23. πιστεύομεν L. — IV. 3. Χριστὸν ἐν σ. ἐληλυθότα om. GS (?) L. dub. K. —

5 ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἄντοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ
 τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
 6 ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν
 θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ
 ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς
 7 ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοί,
 ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶ
 καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώ-
 8 σκει τὸν θεόν· Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν,
 9 ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ
 ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μο-
 νογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσω-
 10 μεν δι' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι
 ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπη-
 σεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ
 11 τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς
 ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγα-
 12 πᾶν. Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν
 ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ
 13 τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν,
 ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ
 14 πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς τεθεά-
 μεθα καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν
 15 υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. Ὅς ἂν ὁμολογήσῃ, ὅτι
 Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει
 16 καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ
 πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν.
 ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ
 17 θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἐν τούτῳ τετε-
 λείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρῴσιαν ἔχωμεν

6. ἐν τούτῳ γινώσκομεν I. — 12. ἐν ἡμῖν τετελ. ἐστίν. I. —

ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος οὐκ 18
 ἐστὶν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείεται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν 19
 αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐάν τις 20
 εἴπῃ· ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν εἶώρακε, τὸν θεόν, ὃν οὐχ εἶώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν; Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' 21
 αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Πᾶς ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χρι- 1 V.
 στός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
 γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.
 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ 2
 θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐ-
 τοῦ τηρῶμεν. Αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, 3
 ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐ-
 τοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶν, Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ 4
 τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ
 νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. Τίς ἐστὶν ὁ 5
 νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν
 ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, 6
 Ἰησοῦς ὁ Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν
 τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρ-
 τυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. Ὅτι τρεῖς 7

19. Ἡμεῖς οὖν ἀγαπῶμεν, ὅτι ὁ θεὸς πρῶτος L. — V. 2.
 τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν. L. — 6. καὶ ἐν τῷ αἵματι L. —

8 εἰσω οἱ μαρτυροῦντες· Τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ
 9 καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσω. Εἰ τὴν
 μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία
 τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία
 10 τοῦ Θεοῦ, ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ὁ
 πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν
 ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ ψεύστην πεποίηκεν
 αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν με-
 11 μαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη
 ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ
 12 Θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. Ὁ
 ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ
 Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.
 13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι ζωὴν ἔχετε
 αἰώνιον οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ
 14 Θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρόρησία, ἣν ἔχομεν πρὸς
 αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ,
 15 ἀκούει ἡμῶν. Καὶ ἐὰν οἶδαμεν, ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὁ ἂν
 αἰτώμεθα, οἶδαμεν, ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα, ἃ ἠτήκα-
 16 μεν παρ' αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
 ἀμαρτάνοντα ἀμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ,
 καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἀμαρτάνουσι μὴ πρὸς θά-
 νατον. ἔστιν ἀμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης
 17 λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. Πᾶσα ἀδικία ἀμαρτία ἐστίν· καὶ
 18 ἔστιν ἀμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἶδαμεν, ὅτι πᾶς

7. et 8. μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος
 καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι. Καὶ τρεῖς
 εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῆ, τὸ πν. — 9. ὅτι μεμαρτύρηκε
 L. — 10. τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοῦ ἐν ἑαυτῷ L. — ib. ὁ μὴ
 πιστ. τῷ υἱῷ L. — 13. ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα
 τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα — ib. ζ. αἰώνιον ἔχετε GKS. — ib. ζ.
 ἐ. αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς —

ὁ γεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ
γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς
οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. Οἶδαμεν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἔσμεν, 19
καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. Καὶ οἶδα- 20
μεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διά-
νοιαν, ἵνα γνωσκόωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἔσμεν ἐν τῷ
ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν
ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φρ- 21
λάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις 1
αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μό-
νος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,
Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' 2
ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, 3
ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ἀγάπῃ.

Ἐχάρην λίαν, ὅτι εὔρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου πε- 4
ριπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν
παρὰ τοῦ πατρὸς. Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ 5
ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἦν εἴχομεν ἀπ'

20. Οἶδαμεν δὲ — ib. ἡ om. L. — 21. ἑαυτὰ L. — ib.
ἀμῆν. om. GSL. dub. K. — 2. Jo. 3. κυρίου om. L. — 5. ἐντ.
καινὴν γράφων σοι L. —

- 6 ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα
- 7 ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. Ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀν-
- 8 τίχριστος. Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἅ
- 9 εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χρι-
- 10 στοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χρι-
- 11 στοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέ-
ρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ
- 11 μὴ λέγετε· Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.
- 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάριτος καὶ μέλανος· ἐλπίζω γὰρ γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἦ
- 13 πεπληρωμένη. Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

6. αὕτη ἡ ἐντολή ἐστὶν L. — 7. ἐξῆλθον L. — 8. ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἅ εἰργάσασθε, . . . ἀπολάβητε. L. — 9. Πᾶς ὁ προάγων L. — ib. τοῦ Χριστοῦ om. L. — 11. Ὁ λέγων γὰρ L. — 12. ἐβουλήθην GKS. c. rec. — ib. ἀλλὰ ἐλπίζω — ib. ἐλθεῖν (loco γενέσθαι) GS. c. rec. — 13. ἀμὴν. —

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΡΙΤΗ.

Ὁ πρεσβύτερος Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ 1
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχο- 2
μαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί
σου ἡ ψυχὴ. Ἐχάρην γὰρ λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν 3
καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν
ἀληθείᾳ περιπατεῖς. Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω 4
χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἑμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπα-
τοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς 5
τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦτο ξένους, Οἱ ἐμαρτύρησάν 6
σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις
προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόμα- 7
τος [αὐτοῦ] ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν
ἔθνων. Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς 8
τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

Ἐγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὃ φιλοπρωτεύων 9
αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο, 10
ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα, ἃ ποιεῖ λόγους
πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τού-
τοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς
βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὃ 11
ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὃ κακοποιῶν οὐχ ἐώ-

---

3. Jo. 4. ἐν τῇ ἀληθείᾳ L. — 5. ἐργάζῃ L. — ib. καὶ εἰς
τοὺς ξένους GKS. c. rec. — 7. αὐτοῦ om. GKSL. — ib. ἔθνω-
κῶν L. — 8. ὑπολαμβάνειν L. — 11. ὃ δὲ κακοποιῶν —

- 12 ρακε τὸν θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε, ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστὶ.
- 13 Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι. Ἐλπίζω δὲ εὐθέως
- 14 ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι· ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

I O Y Δ A

Ε Π Ι Σ Τ Ο Λ Η.

- 1 **Ἰούδας**, Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγιασμένοις καὶ Ἰησοῦ
- 2 Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. Ἐλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
- 3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδο-
- 4 θείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει. Παρσιέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον
- 5 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. Ὑπομῆσαι δὲ

12. καὶ οἴδας L. — 13. εἶχον γράψαι σοι L. — ib. καλάμου γράφειν σοί, L. — 14. σε ἰδεῖν L. — Jud. 1. ἐν θ. πατρὶ ἠγιασμένους L. — 3. κοινῆς ἡμῶν ὡτ. L. — 4. χάριτα L. — ib. δεσπότην θεὸν καὶ κύριον —

ὑμᾶς βούλομαι, εἰδόμενος ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύ-
 ριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς
 μὴ πιστεύσαντας ἀπόλεσεν, Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ 6
 τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ
 ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς
 αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν, Ὡς Σόδομα καὶ Γό- 7
 μορῶα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις
 τρόπον ἐκπορευέσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς
 ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέ-
 χουσαι. Ὅμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι 8
 σάρκα μὲν μαινοῦσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας
 δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε 9
 τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋ-
 σέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλα-
 σφημίας, ἀλλ' εἶπεν· ἐπιτιμῆσαι σοι κύριος. Οὗτοι 10
 δέ, ὅσα μὲν οὐκ οἶδασι, βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσι-
 κῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθει-
 ρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδοῦ τοῦ ΚΑΙΝ ἔπορεύ- 11
 θησαν καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν
 καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπόλοντο. Οὗτοι εἰσιν 12
 ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι ἀφό-
 βως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἀννδροὶ ὑπὸ ἀνέ-
 μων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα,
 δις ἀποθανόντα, ἐκρίζωθέντα, Κύματα ἄγρια θα- 13
 λάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνas, ἀστέρες
 πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα
 τετήρηται. Προεφῆτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος 14

5. εἰδόμενος ἅπαξ πάντα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς λαὸν L. — ib. cf.
 Num. 14, 35 sq. — 7. cf. Gen. 19. — ib. τρόπον τούτοις L. —
 11. cf. Gen. 4, 8. Num. 22. et 16, 1. 31 sq. — 12. οἱ ἐν ταῖς
 ἀγάπαις αὐτῶν L. — ib. περιφερόμεναι — 13. εἰς αἰῶνα.
 GKSL. —

- ἀπὸ Ἀδάμ Ἐνώχ λέγων· ἰδοὺ, ἦλθε κύριος ἐν ἀγίαις
 15 μυριάσιw αὐτοῦ, Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ
 ἐξελέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔρ-
 γων ἀσεβείας αὐτῶν, ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων
 τῶν σκληρῶν, ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἀμαρτωλοὶ
 16 ἀσεβεῖς. Οὗτοί εἰσι γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ
 τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐ-
 τῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας
 17 χάριν. Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων
 τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου
 18 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχά-
 τῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖνται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπι-
 θυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.
 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες ἑαυτοὺς, ψυχικοί,
 20 πνεῦμα μὴ ἔχοντες. Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, τῇ ἀγιο-
 τάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύ-
 21 ματι ἀγίῳ προσερχόμενοι, Ἐαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ
 τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν
 22 Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον. Καὶ οὓς μὲν
 23 ἔλεεῖτε διακρινόμενοι, Οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ
 τοῦ πυρὸς ἀρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς
 σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.
 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταιστούς καὶ
 25 λιάσει, Μόνῳ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χρι-

14. ἐν μυρ. ἀγίαις αὐτοῦ — 15. ἐλέγξαι L. — ib. ἀσεβεῖς αὐτῶν GKS. c. rec. — 18. ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἐλεύσονται L. — 19. ἑαυτοὺς om. L. — 20. ἐποικοδ. ἑαυτ. τῇ ἀγ. ὑμ. πίστει L. — 22 sq: Καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους, οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ L. — 25. Μόνῳ σοφῷ θεῷ — ib. διὰ Ἰησοῦ Χρ. τοῦ κυρ. ἡμῶν om. rec. —

στοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

[ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.]

Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ 1
ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν
τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐ-
τοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν 2
λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὅσα εἶδε. Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούον- 3
τες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν
αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ. 4
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχό-
μενος, Καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων, ἃ ἔστιν ἐνώ- 5
πιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ
ἄρχων τῶν βασιλείων τῆς γῆς· τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς
καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ
αἵματι αὐτοῦ, Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς 6
τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν. Ἰδοὺ, ἔρχε- 7

25. καὶ post δόξα om. L. — ib. πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος
om. G^oK. c. rec. —

Αποκ. I. 2. ὅσα τε — 4. ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν — 5. ἐκ τῶν νεκρῶν
— ib. ἀγαπήσαντι — ib. λύσαντι ἡμᾶς ἐκ L. — 6. ἡμῖν βα-
σιλείαν L. — ib. ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ — ib. cf. Ex. 19, 6. —

- ται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἷτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται
- 8 ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ναί, ἀμήν. Ἐγὼ εἶμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, λέγει κύριος ὁ Θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.
- 9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ
- 10 Χριστοῦ. Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος, Λεγούσης· ὁ βλέπεις γράφον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσὸν καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.
- 12 Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνήν, ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἐπτὰ λυχνίας χρυσαῖς,
- 13 Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον νιφῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς
- 14 μαστοῖς ζώνην χρυσοῦν· Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, καὶ
- 16 ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χεὶρὶ ἀστέρας ἐπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ

8. τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ κύριος, ὁ ὢν — ib. τὸ ἄλφα KL. — ib. ἀρχὴ κ. τ. uncis incl. serv. K. — 9. ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμ. — ib. καὶ ἐν τῇ βασιλ. — ib. διὰ et Χρ. posttr. om. L. Χρ. dub. K. — 11. Λεγούσης· ἐγὼ εἶμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καὶ ὁ βλ. — ib. ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς — 12. ἐλάλησε G. c. rec. — 13. ἐπτὰ om. L. — 14. ὡσεὶ ἔριον — 15. πεπυρωμένης L. — 16. Καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χεὶρὶ αὐτοῦ ἀστέρες ἐπτὰ, L. —

στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς 17 πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμέ, λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· Καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδού 18 ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾄδου. Γράψον οὖν ἃ 19 εἶδες καὶ ἃ εἰσὶ καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα· Τὸ μυστήριον τῶν ἐπτὰ ἀστέρων, ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς 20 δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἐπτὰ λυχνίας τὰς χρυσαῖς. οἱ ἐπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἐπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶ, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἐπτὰ ἐπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶ.

Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· 1 Π. τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσαῶν· Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ 2 τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βασιτάσαι κακοὺς, καὶ ἐπειράσας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσὶ, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, Καὶ 3 ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίηκας. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν 4 ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. Μνημόνευε οὖν 5 πόθεν πέπτωκας, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα

17. ἐπέθηκε τὴν δ. αὐτοῦ χεῖρα ἐπ' ἐμέ, λέγων μοι. — ib. χεῖρα et μοι unc. incl. serv. K. — 18. τῶν αἰώνων· ἀμήν· — ib. τοῦ ᾄδου κ. τοῦ θανάτου. — 19. οὖν om. rec. — 20. οὗς εἶδες L. — ib. καὶ αἱ ἐπτὰ λυχνίαι, ἃς εἶδες, ἐπτὰ ἐκκλ. — Π. 1. τῷ ἐν Ἐφ. ἐκκλησίας L. — ib. τῆς Ἐφισίνης ἐκκλ. — 2. καὶ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστ. — ib. ἀποστ. εἶναι GKS. — 3. Καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίηκας, καὶ οὐ κέκμηκας. — ib. καὶ οὐκ ἐκοπίηκας. GS. — ib. κεκοπίηκας L. — 5. ἐκπέπτωκας —

- ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ κινήσω τὴν
 λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἕαν μὴ μετανοήσης.
- 6 Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊ-
 7 τῶν, ἃ καὶ γὰρ μισῶ. Ὁ ἔχων οὕς ἀκουσάτω τί τὸ
 πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῶ νικῶντι, δώσω
 αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ
 παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.
- 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γρά-
 ψον· τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο
 9 νεκρὸς καὶ ἔζησεν· Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλι-
 ψιν καὶ τὴν πτωχείαν (ἀλλὰ πλούσιος εἶ) καὶ τὴν
 βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοῦς
 10 καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. Μηδὲν
 φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοῦ, μέλλει βαλεῖν ὁ διά-
 βολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ
 ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανά-
 11 του, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ ἔχων
 οὕς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ
 νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἕκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.
- 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγᾶμυ ἐκκλησίας γρά-
 ψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον
 13 τὴν ὀξεῖαν· Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς,
 ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομα
 μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
 ραις ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός, ὃς
 ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ.

5. ταχὺ om. L. — 7. ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ
 θεοῦ. — ib. ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ μου. GKS. —
 8. τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων — 9. τὰ ἔργα καὶ om. L. —
 ib. πλούσιος δὲ εἶ — ib. ἐκ om. rec. — 10. Μη φοβοῦ L. —
 ib. βάλλειν SL. — ib. ἐξ ὑμῶν ὁ διάβ. — 13. τὰ ἔργα σου καὶ
 om. L. — ib. ἐν αἷς om. L. — ib. κατοικεῖ ὁ σατ. —

Ἄλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας 14
 τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκε τῷ Βαλὰκ βαλεῖν
 σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλό-
 θυτα καὶ πορνεῦσαι. Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦν- 15
 τας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως. Μετα- 16
 νόησον οὖν· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω
 μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. Ὁ 17
 ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-
 σίαις· τῷ νικῶντι, δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κε-
 κορημένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν καὶ ἐπὶ τὴν
 ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ
 μὴ ὁ λαμβάνων.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας 18
 γράψον· τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς
 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐ-
 τοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν 19
 ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν
 ὑπομονὴν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα
 τῶν πρώτων. Ἄλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι ἀφεῖς τὴν 20
 γυναικῆ σου Ἰεζάβελ, ἣ λέγουσα ἐαυτὴν προφητιν καὶ
 διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἔμους δούλους πορνεῦσαι
 καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον 21
 ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορ-
 νείας αὐτῆς. Ἰδοῦ, βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς 22

14. τὸν Βαλὰκ — 15. τῶν om. SL. — ib. Νικολαϊτῶν· ὁ
 μισῶ. — 16. οὖν om. rec. — 17. δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ
 μάννα — ib. ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ — 19. καὶ τὴν διακ. κ. τ.
 πίστιν — ib. ἔργα σου, καὶ τὰ ἔσχατα — 20. κατὰ σοῦ ὀλίγα,
 ὅτι ἔῃς τὴν γυν. Ἰεζαβήλ, τὴν λέγουσαν ἐαυτὴν Προφῆτιν,
 διδάσκειν κ. πλανᾶσθαι ἔμους δουλ. — ib. εἰδωλ. φαγεῖν —
 21. ἵνα μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορν. αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν. —
 22. Ἰδοῦ, ἐγὼ βάλλω —

μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ
 23 μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς, Καὶ τὰ τέκνα
 αὐτῆς ἀποκτενοῦ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ
 ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἔρευνῶν νεφρούς καὶ καρ-
 διάς, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.
 24 Ὑμῖν δὲ λέγω, τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θουατείοις, ὅσοι
 οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, οἷτινες οὐκ ἔγνωσαν
 τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω ἐφ'
 25 ὑμᾶς ἄλλο βάρος· Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε ἄχρις
 26 οὗ ἂν ἦξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους
 τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἔξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν·
 27 Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη
 τὰ κεραμικὰ συντριβεται, ὡς καὶ γὰρ εἶληρα παρὰ τοῦ
 28 πατρὸς μου· Καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν
 29 πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει
 ταῖς ἐκκλησίαις.

III. 1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γρά-
 ψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ
 καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα
 2 ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ
 στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὖ-
 ρηκὰ σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
 3 μου. Μνημόνευε οὖν πῶς εἶληφας καὶ ἤκουσας, καὶ
 τήρει καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, ἦξω
 ἐπὶ σέ ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ἦξω
 4 ἐπὶ σέ. Ἄλλ' ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἃ
 οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι

22. ἔργ. αὐτῶν — 24. λέγω καὶ λοιποῖς — ib. ταύτην, καὶ
 οἷτινες — ib. τὰ βαθῆ — ib. βαλῶ — 26 sq: cf. Ps. 2, 8 sq. —
 III. 1. ὅτι τὸ ὄνομα — 2. στήριξον — ib. ἃ μέλλει — ib. τὰ
 post. om. L. — ib. μου om. rec. — 4. Ἄλλ' om. rec. — ib. καὶ
 ἐν Σάρδεσιν —

μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν, οὐ- 5
τος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἔξα-
λείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ
ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου
καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκου- 6
σάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφεῖα ἐκκλησίας 7
γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν
κλεῖν τοῦ Δαυὶδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει, καὶ
κλείει καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει. Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ, 8
δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύ-
νεται κλείσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ
ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἤρησας τὸ ὄνομά
μου. Ἰδοὺ, δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ 9
τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν,
ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ, ποιήσω αὐτούς, ἵνα ἤξωσι καὶ
προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου καὶ γνώσιν,
ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς 10
ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ ἐγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πει-
ρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης
ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Ἔρ- 11
χομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέ-
φανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ 12
ναῶ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· καὶ
γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ
ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερου-
σαλήμ, ἣ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ ταῦ θεοῦ

5. Ὁ νικῶν οὕτως L. — ib. καὶ ἐξομολογήσομαι — 7. τὴν
κλεῖδα — 8. ἀνεωγμένην, καὶ οὐδεὶς — 9. ἰδοὺ διδώ L. — ib.
cf. Jes. 45, 14. — ib. ἵνα ἤξουσιν κ. προσκυνήσουσιν L. — 11.
Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· — 12. ἣ καταβαίνει —

- 13 μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
- 14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ. Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός. Οὔτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. Ὅτι λέγεις· ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας, ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἔλεινός καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλη καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον, ἐγχριῶσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. Ἴδού, ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

IV. 1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἣν ἤκουσα ὡς σάλ-

14. τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων — 15. ψυχρὸς εἴης — 16. καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς GS. — 17. οὐδὲν L. — ib. ὁ posterius om. rec. — 18. καὶ κολλούριον ἐγχριῶσαι τοὺς — 19. cf. Prov. 3, 11 sq. — ib. ζήλευε L. — 20. καὶ εἰσελεύσ. G*S. — IV. 1. ἀνεωγμ. GSL. —

πιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξο σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. Καὶ εὐθέως 2 ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοῦ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος, Καὶ ὁ καθήμενος ἦν ὁμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἰκοσιτέσσαρες· καὶ 4 ἐπὶ τοὺς θρόνους εἰκοσιτέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. Καὶ ἐκ 5 τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἐπὶ τὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αἷ εἰσι τὰ ἐπὶ τὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ· Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία 6 κρυστάλλῳ. καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὁμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὁμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὁμοιον ἀετῷ πετομένῳ. Καὶ τὰ τέσσαρα 8 ζῶα, ἐν καθ' ἓν αὐτῶν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπανσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντες· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν

1. λέγουσα· — ib. ἀνάβηθι L. — ib. ὅσα δεῖ γενέσθαι. L. — ib. et sq: μετὰ ταῦτα εὐθέως (om. Καὶ) L. — 2. ἐπὶ τὸν θρόνον L. — 3. ἦν om. GSL. — ib. σαρδίνῳ — ib. ὁμοία ὁράσει σμαρ. — 4. εἴκοσι καὶ τέσσ. — ib. καὶ ἐπὶ τ. θρ. εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας — ib. καὶ ἔσχον ἐπὶ τὰς κεφ. — 5. καὶ βρονταὶ κ. φωναὶ· — ib. τοῦ θρόνου αὐτοῦ G*S, — 6. ὡς om. rec. — 7. ὡς ἀνθρώπος K. c. rec. — ib. πρόσωπον ἀνθρώπου GS. — ib. πετωμένῳ — 8. τὰ om. rec. — ib. ἐν καθ' ἑαυτὸ εἶχον — ib. γέμοντα — ib. λέγοντα —

- 9 καὶ ὁ ἐρχόμενος. Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν
καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρό-
10 νου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Πε-
σοῦνται οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ
καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσι τῷ
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσι τοὺς
στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·
11 Ἄξιός ἐστι, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δό-
ξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ
πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.
V. 1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ
τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν,
2 κατεσφραγισμένον σφραγῖσι ἑπτὰ. Καὶ εἶδον ἄγγε-
λον ἰσχυρόν, κηρῦσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἐστιν
ἄξιός ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας
3 αὐτοῦ; Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ
τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον,
4 οὐδὲ βλέπειν αὐτό. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλά, ὅτι οὐ-
δεὶς ἄξιός εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν
5 αὐτό. Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ
κλαῖς· ἰδοὺ, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα,
ἡ ῥίζα Δαβὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφρα-
6 γίδας αὐτοῦ. Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ
τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων
ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ καὶ
ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, οἳ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
7 θεοῦ, τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ

10. εἴκοσι καὶ τ. — 11. Ἄξιός ἐστι, κύριε, λαβ. GKS. c. rec.
— ib. εἰσὶ καὶ ἐκτίσθ. — V. 1. ἔσ. καὶ ἔξωθεν S. — 2. ἐν om.
rec. — ib. ἐστιν om. L. dub. K. — 3. ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω,
G*KS. — 4. πολὺ, L. — ib. ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι — 5. ὃ ὡν
ἐκ τῆς φ. — ib. καὶ λῦσαι τὰς — 6. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μ.
— ib. τοῦ θ. πνεύμ. —

ἦλθε καὶ εἴληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθη-
 μένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, 8
 τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι
 ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάρας
 καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἷ εἰσιν αἱ
 προσευχαὶ τῶν ἁγίων. Καὶ ἄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέ- 9
 γοντες· ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
 σφραγίδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ
 ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης
 καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, Καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ 10
 θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ
 τῆς γῆς. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολ- 11
 λῶν κύκλω τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρε-
 σβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων
 καὶ χιλιάδες χιλιάδων, Λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιόν 12
 ἐστὶ τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ
 πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχύν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν
 καὶ εὐλογίαν. Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐστὶν ἐν τῷ οὐρα- 13
 νῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς
 θαλάσσης ἃ ἐστὶ, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα
 λέγοντας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἁρ-
 νίῳ ἢ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα 14
 ἔλεγον· ἀμήν· καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσ-
 εκύνησαν.

Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ 1 VI.
 τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσά-

7. τὸ βιβλ. om. L. — 8. κιθάραν L. — 10. Καὶ ἐπ.
 ἡμᾶς τῷ θ. ἡμ. . . καὶ βασιλεύσομεν — 11. κυκλόθεν — 13.
 καὶ ἐν τῇ γῇ — ib. καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας ἤκουσα λέγοντας
 K. — ib. λέγοντα L. — 14. καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβ. . . .
 προσεκύνησαν ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. K. (sed
 dub.) c. rec. — VI. 1. ἑπτὰ om. rec. —

- 2 ρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς· ἔρχου. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ
- 3 ἐξῆλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου
- 4 λέγοντος· ἔρχου. Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρόος· καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάζωσι, καὶ
- 5 ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
- 6 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου.
- 8 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος· καὶ ὁ ἄδης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.
- 9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον·

1. φωνῆς — ib. ἔρχου καὶ βλέπε. — ib. ἔρχου καὶ ἴδε GKS. — 2. (it. v. 4. 5.) καθήμε. ἐπ' αὐτῷ — 3. τὴν δευτ. σφραγ. — ib. ἔρχου κ. βλέπε. — 4. ἀπὸ τῆς γῆς — ib. τῆς γῆς L. — ib. σφάζουσιν L. — 5. τὴν τρίτην σφρ. — ib. ἔρχου καὶ βλέπε. — ib. ἔρχου κ. ἴδε GS — 7. φωνὴν om. GK. — ib. λέγουσαν· ἔρχου κ. βλέπε. — ib. ἔρχου καὶ ἴδε. GS. — 8. ἀκολουθεῖ L. c. rec. — ib. ἐδόθη αὐτῷ GKS. — ib. ἐξουσ. ἀποκτεῖναι ἐπὶ τ. τ. γ. —

Καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· ἕως πότε, ὁ 10
 δεσπότης ὁ ἄγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδι-
 κεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς
 γῆς; Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ 11
 ἐρόθή αὐτοῖς, ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν,
 ἕως πληρωθῶσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελ-
 φοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.
 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ 12
 σεισμός μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς
 σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα,
 Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς 13
 συκὴ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγά-
 λου σειομένη, Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βι- 14
 βλίον εἰλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν
 τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς 15
 καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ
 οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρουσαν
 ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν
 ὄρεων, Καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις· 16
 πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου
 τοῦ καθήμενου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς
 τοῦ ἀγρίου, Ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς 17
 αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους 1 VII.

10. ἔκραζον — ib. καὶ ὁ ἀληθινός -- ib. ἐκ τῶν κατοικ.
 L. — 11. ἐδόθησαν ἐκάστοις στολαὶ λευκαὶ — ib. ἐδόθη αὐ-
 τοῖς στολὴ λευκὴ GS. — ib. μικρόν om. GKS. — ib. ἕως οὗ
 πληρῶσονται — ib. ἕως πληρῶσῃ GS. — ib. ἀποκτείνε-
 σθαι — 12. καὶ ἰδοὺ σεισμ. — ib. ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς
 GS. — ib. ὅλη om. rec. — 13. μεγ. ἀνέμου — 14. ὁ om. rec.
 — ib. ἐλίσσ. L. — 15. μεγιστ. καὶ οἱ πλούσιοι κ. οἱ χιλ. κ. οἱ
 δυνατοὶ καὶ πᾶς — ib. κ. πᾶς δ. καὶ πᾶς ἐλεύθ. GKS. c. rec. —
 16. πέσατε L. — VII. 1. Μετὰ τοῦτο L. — ib. Καὶ μ. τοῦτο S. —

- ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦν-
 τας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
 ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ
 2 πᾶν δένδρον. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα
 ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος·
 καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλη τοῖς τέσσαρσι ἀγγέλοις, οἷς
 ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
 3 λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν
 μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους
 4 τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἤκου-
 σα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαρά-
 5 φυλῆς υἰῶν Ἰσραήλ· Ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἰβ' χιλιάδες ἐσφρα-
 γισμένοι, ἐκ φυλῆς Ρουβὴν ἰβ' χιλιάδες ἐσφρα-
 γισμένοι, ἐκ φυλῆς Γὰδ ἰβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι,
 6 Ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ ἰβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς
 Νεφθαλεὶμ ἰβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Μα-
 7 νασσῆ ἰβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, Ἐκ φυλῆς Συ-
 μεὼν ἰβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Λευὶ ἰβ'
 χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ ἰβ' χιλιάδες
 8 ἐσφραγισμένοι, Ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν ἰβ' χιλιάδες
 ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ ἰβ' χιλιάδες ἐσφραγι-
 σμένοι, ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν ἰβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.
 9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆ-
 σαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυ-
 λῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ
 θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους
 στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·
 10 Καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλη λέγοντες· ἡ σωτηρία τῶ

1. μήτε ἐπὶ τι δένδρον L. — 2. ἀναβάντα — 3. ἄχρι
 σφραγ. L. — 5-8. ἐσφραγ. bis modo hab. L., primo et ult.
 loco. — 7. Ἰσαχάρ — 9. περιβεβλημένοι — 10. κράζοντες —

θεῶ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἁρ-
 νίῳ. Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ 11
 θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων,
 καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐ-
 τῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες· ἀμήν· 12
 ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία
 καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη 13
 εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβε-
 βλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν
 ἦλθον; Καὶ εἶρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ 14
 εἶπέ μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς
 μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκα-
 ναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁρνίου. Διὰ τοῦτο εἶ- 15
 σιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν
 αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ κα-
 θήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. Οὐ 16
 πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση
 ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, Ὅτι τὸ ἁρνίον 17
 τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς καὶ ὀδη-
 γήσει αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων, καὶ ἔξαλείψει
 ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, 1 VIII.
 ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. Καὶ εἶδον 2
 τοὺς ἑπτὰ ἄγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν,
 καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος 3
 ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔχων

11. ἐστήκεισαν GKS. c. rec. — ib. ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν —
 12. ἀμήν, om. L. dub. K. — 14. μου om. rec. (uncis incl. L.)
 — ib. καὶ ἐλεύκαναν στολὰς αὐτῶν ἐν — ib. καὶ ἐλεύκαναν
 ἐν K. — 17. ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς — ib. ἀπὸ τῶν ὀφθ. — VIII.
 1. ἡμίωρον L. —

λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα
 πολλά, ἵνα δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων
 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρό-
 4 ρου. Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς
 προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον
 5 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν,
 καὶ ἐγένυσεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου,
 καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρον-
 6 τὰ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός. Καὶ οἱ ἐπτὰ ἄγγε-
 λοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπτὰ σύλπιγγας ἠτοίμασαν ἑαν-
 7 τούς, ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισε,
 καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ
 ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκίη,
 καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκίη, καὶ πᾶς χόρτος
 8 χλωρὸς κατεκίη. Καὶ ὁ δεῦτερος ἄγγελος
 ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη
 εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσ-
 9 σης αἷμα, Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων
 τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον
 10 τῶν πλοίων διεφθάρησαν. Καὶ ὁ τρίτος
 ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ
 μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρί-
 τον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.
 11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος. καὶ
 γίνεται τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολ-
 λοι τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι
 12 ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος

5. βρονταὶ κ. ἀστρ. κ. φωναὶ L. — 6. οἱ posterius om. rec.
 — 7. ὁ πρῶτος ἄγγελος K. (sed dub.) c. rec. — ib. ἐν om. rec.
 — ib. καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκίη om. rec. — 9. τῶν alt.
 unc. incl. K. διεφθάρη. GS. c. rec. — 10. τῶν poster. om.
 rec. — 11. ὁ om. rec. — ib. καὶ ἐγένετο L. — ib. πολλοὶ ἀν-
 θρώπων —

ἔσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνη τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα 13 ἐνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαί, οὐαί, οὐαί τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἀγγελος ἔσάλπισε, καὶ εἶδον 1 IX. ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπιωκίτα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου· Καὶ 2 ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου. καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀῆρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ 3 ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς· Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς, ἵνα μὴ ἀδικήσωσι 4 τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ 5 ἐδόθη αὐταῖς, ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι 6 τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις 7 ἠτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς

12. φάνη L. — 13. ἐνὸς ἀγγέλου πετωμένου — IX. 4. τοὺς ἀνθρώπους μόνους — 6. καὶ οὐχ εὕρωσιν — ib. καὶ οὐ μὴ εὕρησουσιν GKS. — ib. φεύγει L. — ib. ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος. GKS. —

αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσοῦ, καὶ τὰ πρόσωπα
 8 αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, Καὶ εἶχον τρίχας
 ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων
 9 ἦσαν, Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς,
 καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερυγῶν αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων
 10 ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. Καὶ ἔχουσιν
 οὐράς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς
 αὐτῶν, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
 11 πους μῆνας πέντε. Ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν
 ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἐβραΐστὶ Ἀβαδ-
 12 δὼν, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. Ἡ
 οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ, ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ με-
 13 τὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε,
 καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων
 τοῦ θυμαστιηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
 14 λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦ-
 σον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ
 15 ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. Καὶ ἐλύθησαν οἱ
 τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
 ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ
 16 τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρα-
 τευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, δύο μυριάδες μυριάδων· ἤμου-
 17 σα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵπ-
 πους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν,
 ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ
 θειώδεις, καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ
 λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται

7. ὡς στέφ. χρυσοῦ, GKS. — 10. ὁμοίας σκορπίοις καὶ
 κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν SL. — ib.
 τοῦ ἀδικ. S. — 11. Καὶ ἔχουσιν. — ib. Ἔχουσαι S. — 12. ἔρ-
 χεται ἔτι L. — 13. τεσσάρ. om. L. — 14. ἀγγέλῳ, ὃς εἶχε —
 16. τῶν om. rec. — ib. διμυριάδες μυριάδων L. — ib. καὶ
 ἤκουσα —

πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν 13
 τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ
 τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐμπο-
 ρευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. Ἡ γὰρ ἔξουσία 19
 τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶ καὶ ἐν ταῖς
 οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν,
 ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ 20
 λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς
 πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν
 χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια καὶ
 τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ
 καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται
 οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, Καὶ οὐ μετενόησαν 21
 ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμακείων αὐτῶν
 οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων
 αὐτῶν.

Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνον· 1 X.
 τα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλῃν, καὶ ἡ
 ἴρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
 ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός·
 Καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνερωμένον. 2
 καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσ-
 σης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ ἔκραξε φω- 3
 νῆ μεγάλη ὡς περ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν,
 ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἐαυτῶν φωνάς. Καὶ 4

18. Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτ. — ib. καὶ ἐκ τοῦ κα-
 πνοῦ καὶ ἐκ τοῦ θ. — 19. Αἱ γὰρ ἔξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στ.
 αὐτ. εἰσιν· αἱ γὰρ — 20. οὐ μετενόησαν GKS. — ib. ἵνα μὴ
 προσκυνήσουσι L. — ib. τὰ ante εἰδῶλα om. rec. — X. 1. καὶ
 ἴρις — ib. ἐπὶ τὴν κεφαλὴν L. — ib. αὐτοῦ prim. om. rec.
 — 2. Καὶ εἶχεν — ib. τὴν θάλασσαν... τὴν γῆν —

ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν· καὶ
 ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφραγί-
 σον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γρά-
 5 ψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θα-
 λάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν
 6 δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν
 καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν
 θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται·
 7 Ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέ-
 λου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον
 τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς
 8 προφήτας. Καὶ ἡ φωνή, ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
 πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσα· ὕπαγε, λάβε
 τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου
 9 τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ
 ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι
 τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε
 αὐτό· καὶ πικραεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στό-
 10 ματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. Καὶ ἔλαβον τὸ βι-
 βλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον
 αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ· καὶ
 11 ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. Καὶ λέ-
 γει μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ
 ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

XI. 1 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων·

4. βρονταί τὰς φωνάς ἑαυτῶν, ἔμελλον K. (sed dub.) c.
 rec. — ib. λέγουσάν μοι. — ib. ταῦτα γράψῃς. GS. c. rec. —
 5. τὴν δεξιὰν om. rec. — 6. οὐκ ἔσται ἔτι. — 7. τελεσθῆ —
 ib. ταῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις. — 8. λαλοῦσαν . .
 λέγουσαν . . βιβλίον L. — ib. ἐν τῇ χειρὶ ἀγγέλου — 9. λέγων
 αὐτῷ· δός μοι — 11. Καὶ λέγουσίν μοι L. — XI. 1. ῥάβδῳ,
 καὶ ὁ ἄγγελος εἰστήκει, λέγων. —

ἔχειραι καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυ-
 σιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ· Καὶ 2
 τὴν ἀλλήν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω καὶ μὴ
 αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὴν πόλιν
 τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. Καὶ 3
 δώσω τοῖς δυοὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν
 ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλημένοι σάκ-
 κους. Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἑλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχναῖαι 4
 αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἐστῶτες. Καὶ εἴ τις 5
 αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στό-
 ματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ
 εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀπο-
 κτανθῆναι. Οὗτοι ἔχουσι τὴν ἔξουσίαν κλεῖσαι τὸν 6
 οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφη-
 τείας αὐτῶν· καὶ ἔξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων,
 στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πά-
 σῃ πληγῇ, ὅσάκις ἐὰν θελήσωσι. Καὶ ὅταν τελέσω 7
 σὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ
 τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει
 αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. Καὶ τὸ πτώμα αὐ- 8
 τῶν ἐπὶ τῆς πλατείας πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις κα-
 λεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ
 ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. Καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν 9
 λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτώμα
 αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐ-

2. ἔκβ. ἔξωθεν L. — 4. καὶ δύο λυχναῖαι αἱ ἐνώπ. τοῦ
 θεοῦ τῆς γ. ἐστῶσαι. — 5. θέλη (bis) — 6. τὴν prius om. K.
 c. rec. — ib. Οὗτοι ἔχ. τὸν οὐρανὸν ἔξουσίαν κλεῖσαι GS. —
 ib. βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφ. — ib. ἐν om.
 rec. — ib. καὶ πατάξαι τὴν γῆν, ὅσάκις ἐὰν θελήσωσιν, ἐν
 πάσῃ πληγῇ GS. — 7. πόλεμον μετ' αὐτῶν — 8. Καὶ τὰ πτώ-
 ματα αὐτῶν — ib. κύριος ἡμῶν — 9. βλέψουσι . . . τὰ πτώ-
 ματα (bis) . . . μνήματα. —

- 10 τῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνημα. Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφητῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεύμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν· καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. Καὶ ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν αὐτοῖς· ἀνάβητε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἔθεώρησαν αὐτούς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκρίνανθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμβροθοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ, ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.
- 15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.
- 16 Καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δυνάμιν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. Καὶ τὰ ἔθνη ὠργί-

9. ἀφίουσιν L. — 10. χαροῦσιν — ib. εὐφρανθήσονται GKS. c. rec. — 11. εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτούς· — ib. ἔπεσεν GKS. c. rec. — 12. ἀνάβατε L. — 15. λέγουσαι· ἐγένοντο αἱ βασιλείαι — 16. εἴκοσι καὶ τέσσ. — 17. καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, —

σθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργὴ σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου, τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Καὶ 19 ἠροίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμοὶ καὶ χάλαζα μεγάλη.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· γυνὴ 1 XII. περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, Καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα κράζει, 2 ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο 3 σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρός, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα· Καὶ ἡ οὐρὰ αὐ- 4 τοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα, ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν 5 ἄρσενον, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἤρπασθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἔφρηγεν εἰς 6 τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρα- 7

19. τῆς διαθ. τοῦ κυρίου ἐν GS. — XII. 2. ἐκραζεν S. — ib. καὶ ὠδίνουσα καὶ L. — 3. πυρρός μέγας L. — ib. διαδήματα ἑπτὰ· — 5. υἱὸν ἄρσεν, L. — ib. πρὸς posterius om. rec. — 6. ἐκεῖ prius om. rec. —

7 ᾧ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι
 μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ
 8 ἄγγελοι αὐτοῦ, Καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὐρέ-
 9 θη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων
 ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος
 καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη
 εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθη-
 10 σαν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ
 λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ
 ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χρι-
 στοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορ τῶν ἀδελφῶν
 ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
 11 ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ
 τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας
 αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θά-
 12 νάτου. Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ
 ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ, ὅτι
 κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰ-
 13 δώς, ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ
 δράκων, ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα,
 14 ἣτις ἔτεκε τὸν ἄρρένα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ
 δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς
 τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ
 καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου
 15 τοῦ ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος
 αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα ἀν-
 16 τὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. Καὶ ἐβόηθησεν ἡ γῆ τῇ

7. ὁ Μ. κ. οἱ ἄγγ. αὐτοῦ ἐπολέμησαν κατὰ — 8. ἴσχυσαν,
 οὔτε — ib. εὐρέθη αὐτῶν KL. — 10. λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ —
 ib. κατεβλήθη GS. c. rec. — ib. ὁ κατήγορος — 12. οὐαὶ τοῖς
 κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν — 13. τὸν ἄρρενα.
 L. — 15. ὀπίσω τ. γυν. ἐκ τοῦ στόμ. αὐτοῦ — ib. ἵνα ταύτην —

γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε τὸν ποταμόν, ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ 17 ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· 18 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖ· 1 XIII. ρον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. Καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶ- 2 δον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην, Καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν 3 αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου, Καὶ προσεκύνησαν τῷ δρά- 4 κωντι, ὅτι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; Καὶ ἐδόθη 5 αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν 6 πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.

17. τὴν μαρτ. τοῦ Ἰ. Χριστοῦ. — 18. Καὶ ἐστάθη I. — XIII. 1. κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα — ib. ὄνομα — 2. ἄρκου — 3. Καὶ εἶδον μίαν τῶν κεφ. — ib. ἐθαυμάσθη L. 4. Καὶ προσεκ. τὸν δράκοντα, ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν . . . τὸ θηρίον, . . . τῷ θηρίῳ; τίς — 5. ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι — 6. καὶ postrem. om. I. —

- 7 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων
καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
8 πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. Καὶ
προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς
γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς
τοῦ ἁγίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
9
10 Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. Εἴ τις αἰχμαλωσίαν
συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ
ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ
11 ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. Καὶ
εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέ-
12 ρατα δύο ὅμοια ἁρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. Καὶ
τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώ-
πιον αὐτοῦ· καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κα-
τοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον,
13 οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Καὶ
ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.
14 Καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ
σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου,
λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ
θηρίῳ, ὃ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησε.
15 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ὅσοι
ἀν μὴ προσκυνήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου ἵνα ἀπο-

7. Καὶ ἐδόθη . . . . . νικῆσαι αὐτούς om. L. — ib. καὶ
λαὸν om. rec. — 8. Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ — ib. τὰ ὀνό-
ματα ἐν τῇ βίβλῳ . . τοῦ ἁγίου ἐσφαγμένου — 10. Εἴ τις εἰς
αἰχμ. L. — 12. τοὺς κατοικ. ἐν αὐτῇ — ib. ἵνα προσκυνή-
σουσι L. — 13. μεγάλα, καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
βαίη εἰς GS. — ib. καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς — 15.
καὶ ποιήσῃ ἵνα ὅσοι . . . . . τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. L. — ib.
προσκυν. τῇ εἰκόνι GKS. —

κτανθῶσι. Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ 16
 τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτω-
 χούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶ-
 σιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς
 ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν. Καὶ ἵνα μή τις δύνηται 17
 ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ
 ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐ-
 τοῦ. Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω 18
 τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου
 ἐστί, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξϛ'.

Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστηκὸς ἐπὶ τὸ 1 XIV.
 ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσ-
 σαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐ-
 τῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν 2
 ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ
 ἡ φωνή, ἣν ἤκουσα, ὡς κιθαρῶδων κιθαριζόντων ἐν
 ταῖς κιθάραις αὐτῶν. Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν 3
 ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων
 καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαθεῖν τὴν
 ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες,
 οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. Οὗτοί εἰσιν, οἱ μετὰ 4
 γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· οὐ-
 τοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγη.
 οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῶ
 θεῶ καὶ τῶ ἀρνίῳ, Καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐ- 5
 ρέθη ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ εἰσι.

16. ἵνα δόση — ib. τῶν μετώπων — 17. Καὶ om. L. dub.
 K. — ib. ἢ τὸ ὄνομα — 18. τὸν νοῦν — XIV. 1. ἰδοὺ ἀρνίον
 — ib. ἐστὸς L. — ib. αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα om. rec. — 2. μεγά-
 λης· καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαρῶδων — 3. ὡς om. GKS. —
 4. οὗτοι οἱ ἀκολ. L. — 5. οὐχ εὐρέθη δόλος· ἄμωμοι γάρ
 εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ. — ib. γάρ om. L. —

- 6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρα-
νήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσει ἐπὶ
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ
7 φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, Λέγων ἐν φωνῇ με-
γάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι
ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε
τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν
8 καὶ πηγὰς ὑδάτων. Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος
ἠκολούθησε λέγων· ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλῶν ἡ μεγάλη,
ἡ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπό-
9 τικε πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος
ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις
προσκυεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμ-
βάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν
10 χεῖρα αὐτοῦ· Καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ
θυμοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκρασμένου ἀκράτου ἐν τῷ
ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυ-
ρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον
11 τοῦ ἁγίου. Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν
εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνά-
πανσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θη-
ρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ
12 χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὡςδε ὑπομονὴ τῶν
ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ

6. πετόμενον — ib. εὐαγγελίσει τοὺς κατοικ. ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ πᾶν — ib. εὐαγγ. τοὺς καθημένους ἐπὶ τ. γ. καὶ ἐπὶ πᾶν
GKS. — 7. Λέγοντα — ib. καὶ τὴν θάλασσαν GKS. — 8.
δεύτερος om. GS. c. rec. — ib. Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγ. L. —
ib. Βαβ. ἡ πόλις ἡ μεγάλη — ib. ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου . . . . .
πάντα ἔθνη. GKS. c. rec. — 9. ἄλλος om. rec. — ib. τὸ θη-
ρίον προσκυεῖ — 10. ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων L. — 11. ἀνα-
βαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων, — 12. ὧςδε οἱ τηροῦντες —

τὴν πίστιν Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρα- 13
 ροῦ λεγούσης· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυ-
 ρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι· ναί, λέγει τὸ πνεῦμα,
 ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα
 αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ 14
 νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον
 υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφα-
 ρον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὄξύ. Καὶ 15
 ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κραζῶν ἐν φωνῇ
 μεγάλη τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ
 δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι,
 ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ 16
 καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ
 τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ ἄλλος ἄγγελος 17
 ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ
 αὐτὸς δρέπανον ὄξύ. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν 18
 ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἔξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός,
 καὶ ἐφώνησε κραυγῇ μεγάλη τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον
 τὸ ὄξύ, λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξύ καὶ
 τρύγησον τοὺς βότρυνας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι
 ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος 19
 τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν ἀμ-
 πελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ
 τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν 20
 τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν
 χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα 1 XV.
 καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ

13. λεγούσης μοι· — ib. ἵνα ἀναπαύσωνται . . . τὰ γὰρ
 ἔργα L. — 14. καθήμενος ὅμοιος — 15. ἐν μεγ. φ. — ib. ὅτι
 ἦλθέ σοι ἡ — ib. τοῦ θεοῦ. GS. c. rec. — 18. φωνῇ μεγ. L. —
 19. τὴν μεγάλην. — 20. ἔξω —

τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ
 2 θεοῦ. Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην
 πυρὶ, καὶ τοὺς νεκρῶντες ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς
 εἰκόνης αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐ-
 3 τοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας
 κιθάρας τοῦ θεοῦ. Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως
 τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγον-
 4 τες· μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ
 θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοὶ
 σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἔθνων· Τίς οὐ μὴ φοβηθῆι,
 κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὁσιος,
 ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώ-
 5 πιόν σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθη-
 σαν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠροίγη ὁ
 6 ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, Καὶ
 ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς
 ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ
 7 περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῖς. Καὶ
 ἐν ἑκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις
 ἑπτὰ φιάλας χρυσαῖς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ
 8 τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ἐγε-
 μίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ
 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν
 εἰς τὸν ναόν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν
XVI. 1 ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ
 τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ

XV. 2. εἰκόνας αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ χαραγματος αὐτοῦ καὶ
 ἐκ — 3. Μωσέως δούλου GS. (sed Μωϋσ.) c. rec. — ib. ὁ βα-
 σιλεὺς τῶν ἁγίων· — 4. φοβηθῆι σε, GKS. c. rec. — ib. καὶ
 δοξάσει L. — 5. καὶ ἰδοὺ ἠροίγη — 6. οἱ posterius om. rec.
 — ib. λίθον καθ. L. — ib. καθ. καὶ λαμπρὸν — XVI. 1. φω-
 νῆς μεγ. GK. c. rec. —

ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς
 τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἔξέχεε τὴν 2
 φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν
 καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ
 χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰ-
 κόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἔξέχεε τὴν 3
 φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα
 ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν ἐν τῇ θα-
 λάσσῃ. Καὶ ὁ τρίτος ἔξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς 4
 τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ
 ἐγένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων 5
 λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν ὅσιος, ὅτι ταῦτα
 ἔκρινας· Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἔξέχεαν, 6
 καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοί εἰσι· Καὶ ἤκου- 7
 σα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ
 παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου.
 Καὶ ὁ τέταρτος ἔξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν 8
 ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους
 ἐν πυρὶ. Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα 9
 μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ
 ἔχοντος ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ με-
 τενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἔξέχεε 10
 τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ

1. ἐκχέετε L. — ib. ἑπτὰ om. rec. — 2. ἐπὶ τὴν γῆν GK.
 c. rec. — ib. εἰς τοὺς ἀνθρ. GK. c. rec. — ib. καὶ τοὺς τῇ εἰ-
 κόνι αὐτοῦ προσκ. — 3. ἄγγελος om. L. dub. K. — ib. ψυχὴ
 ζωῶσα — ib. καὶ πᾶσα ψ. ἀπέθ. ἐν S. — ib. καὶ π. ψ. ζωῆς ἀπέ-
 θανεν, τὰ ἐν τῇ θαλ. L. — 4. τρίτ. ἄγγελος K. (sed dub.) c.
 rec. h. l. et. v. 8. 10. 12. 17. — ib. εἰς poster. om. L. — 5. δί-
 καιος, κύριε, εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ὅσιος — ib. δίκαιος εἶ, ὁ
 ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος GKS. — 6. ἄξιοι γὰρ εἰσι. — 7. Καὶ ἤκ.
 ἄλλου ἐκ τοῦ θυσ. — 8. τέτ. ἄγγελος — 9. καὶ ἐβλασφ. οἱ
 ἄνθρωποι G*S. — 10. πέμπτ. ἄγγελος —

- ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἔμασσωντο
 11 τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, Καὶ ἐβλασφή-
 μησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν
 καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν
 12 ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἔκτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ
 ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν, τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξη-
 ράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βα-
 13 σιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ
 στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
 14 θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου
 πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάρβαροι· Εἰσὶ γὰρ
 πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται
 ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
 αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγά-
 15 λης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. — Ἴδού, ἔρχομαι
 ὡς κλέπτῃς. μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμά-
 16 τια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσι τὴν
 ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. — Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς
 τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἐβραῖστὶ Ἀρμαγεδών.
 17 Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέ-
 ρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ [τοῦ
 18 οὐρανοῦ], ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα· γέγονε· Καὶ
 ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σει-
 σμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄν-
 19 θρωποὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμὸς οὗ-
 τω μέγας. Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία

10. ἔμασσωντο L. — 12. ἕκτ. ἄγγελος — ib. τὸν tertio lo-
 co om. GKS. — 13. ἀκάθαρτα ὅμοια βατράχοις. — 14. πνεύ-
 ματα δαιμόνων — ib. βασ. τῆς γῆς καὶ τῆς οἰκουμ. ὅλης —
 ib. τὸν om. rec. — 16. Ἀρμαγεδδών. — 17. ἕβδ. ἄγγελος —
 ib. εἰς τὸν ἀέρα — ib. ἐκ τοῦ ναοῦ L. — ib. τοῦ οὐρ. om. L.
 dub. K. — 18. φωναὶ κ. βρ. κ. ἀστρ. —

μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Καὶ 20 πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. Καὶ 21 χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαρτιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν 1 XVII. ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης, τῆς καθήμενης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν, Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύ- 2 σθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν 3 πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθήμενην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. Καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημέ- 4 νη πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ κεχρυσωμένη χρυσοῦν καὶ λίθῳ τιμῷ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων, καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, Καὶ ἐπὶ τὸ μέτω- 5 πον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον· μυστήριον· Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ 6 αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα.

XVII. 1. λέγων μοι· — ib. ἐπὶ ὑδάτ. πολλῶν I. — 2. ἐκ τοῦ οἴν. τῆς πορν. αὐτ. οἱ κατοικ. τ. γ. — 4. Καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλ. πορφύρα κ. κοκκίνῳ κ. κεχρ. χρυσοῦν... ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον..... βδελυγμάτων καὶ ἀκαθάρτητος πορνείας αὐτῆς —

- 7 Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ σοι
 ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ
 βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς
 8 καὶ τὰ δέκα κέρατα. Τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν καὶ οὐκ
 ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς
 ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες
 ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βι-
 βλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ
 9 θηρίον, ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ παρέσται. Ὡς δὲ ὁ
 νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλὰὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν,
 10 ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. Καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ
 εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω
 11 ἦλθε, καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μείναι. Καὶ
 τὸ θηρίον, ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄργδοός ἐστι,
 12 καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἔστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. Καὶ
 τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες
 βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς
 13 μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. Οὗτοι
 μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν
 14 ἐαυτῶν τῷ θηρίῳ διδώσιν. Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου
 πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος
 κυρίων ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ
 15 κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. Καὶ λέγει μοι· τὰ
 ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι
 16 εἰσὶ καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι. Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ
 εἶδες, καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ
 ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτήν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς

7. ἐρῶ σοι L. — 8. Τὸ primo l. om. rec. — ib. τὸ ὄνομα
 SL. — ib. βλέποντες — ib. καὶ οὐκ ἔστι, καίπερ ἔστιν. — 9. ὄρη
 εἰσὶν ἑπτὰ — 10. καὶ ὁ εἷς — 12. οὐκ ἔλαβον L. — 13. μίαν
 ἔχουσι γνώμην GS. — ib. καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν KL. — ib. διαδι-
 δώσουσιν. — 15. Καὶ εἶπέ μοι L. — 16. ἃ εἶδες ἐπὶ τὸ θηρίον —

σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρὶ. Ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, 17
 ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τε-
 λεσθῆσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. Καὶ ἡ γυνή, ἣν εἶ- 18
 δες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλείων τῆς γῆς.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον κα- 1 **XVIII.**
 ταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἑξουσίαν μεγάλην·
 καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. Καὶ ἔκρα- 2
 ξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλῶν
 ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων καὶ
 φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ
 παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένον· Ὅτι 3
 ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέ-
 πωκε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ'
 αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυ-
 νάμεως τοῦ στρήγους αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκου- 4
 σα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθετε
 ἐξ αὐτῆς, ὁ λαὸς μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς
 ἁμαρτίαις αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ
 λάβητε· Ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι 5
 τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα
 αὐτῆς. Ἀπόδοτε αὐτῇ, ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκε, καὶ 6
 διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ
 ποτηρίῳ, ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· Ὅσα 7
 ἐδόξασεν ἑαυτὴν καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ
 βασιανισμόν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέ-

17. μίαν γνώμην K. c. rec. — ib. ἄχρι τελεσθῆ τὰ ῥήματα
 — XVIII. 1. ἄλλον om. rec. — 2. ἐν ἰσχυρῇ, φωνῇ μεγάλη λέ-
 γων· — 3. πέπτωκαν πάντα τὰ ἔθνη L. — 4. καὶ ἵνα μὴ λάβ.
 ἐκ τ. πληγ. αὐτῆς· — 5. Ὅτι ἠκολούθησαν — 6. ἀπέδωκε ἑμῖν, —

γει· κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πέν-
 8 θος οὐ μὴ ἴδω· Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ
 πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ
 ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς
 9 ὁ κρίνας αὐτήν. Καὶ κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπὶ
 αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες
 καὶ στρογνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυ-
 10 ρώσεως αὐτῆς, Ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν
 φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαί, οὐαί,
 ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι
 11 μιᾷ ὥρᾳ ἤλθεν ἡ κρίσις σου. Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς
 γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον
 12 αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· Γόμον χρυσοῦ καὶ
 ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου, καὶ βυσ-
 σίνου καὶ πορφύρας, καὶ σηρικῆς καὶ κοκκίνου, καὶ
 πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἑλεφάντινον, καὶ
 πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σι-
 13 δήρου καὶ μαρμάρου, Καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον,
 καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον, καὶ οἶνον καὶ
 ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον, καὶ κτήνη καὶ πρό-
 14 ἄνθρωπον. Καὶ ἡ ὀπίωρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυ-
 χῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ
 τὰ λαμπρὰ ἀπόλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ εὐ-
 15 ρήσῃς αὐτά. Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες
 ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον
 τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,

7. ὅτι κάθημαι L. — 8. ὁ κρίνων — 9. Καὶ κλαύσονται
 αὐτήν — ib. καὶ κλαύσουσι KS. — 10. ἐν μιᾷ ὥρᾳ — 12. βύσ-
 σου — 13. κιννάμωμον L. — ib. καὶ ἄμωμον om. rec. — 14.
 ἡ ὀπίωρα σου τῆς ἐπ. τ. ψ. ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ L. — ib. τὰ λαμ-
 πρὰ ἀπῆλθεν — ib. καὶ οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὐρήσουσιν. L. —

Λέγοντες· οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περι- 16
 βεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ
 κερουσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρί-
 ταις, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ 17
 πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦ-
 ται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρό-
 θεν ἔστησαν, Καὶ ἔκραξαν βλέποντες τὸν καπτὸν 18
 τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει
 τῇ μεγάλῃ; Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐ- 19
 τῶν, καὶ ἔκραξαν κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες·
 οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλούτισαν πάν-
 τες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιό-
 τητος αὐτῆς, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἠρημώθη. Εὐφραίνου ἐν 20
 αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἄγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ
 προφῆται, ὅτι ἔκριεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐ-
 τῆς. Καὶ ἤρην εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον 21
 μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων· οὕτως
 ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ
 οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔτι. Καὶ φωνὴ κιθαροῦδων καὶ μου- 22
 σικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν
 σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῆ
 ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι,
 Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ 23
 τυμφίον καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι
 οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ
 φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ 24

16. Καὶ λέγ. G. c. rec., dub. K. — ib. ἐν χρυσοῦ — ib. ἐν
 χρυσίῳ GKS. — 17. κυβερνήτης καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ
 ὁμίλος, καὶ ναῦται — 18. ἔκραζον (it. v. 19.) GKS. c. rec. —
 ib. ὁρῶντες τὸν — 19. τὰ om. G⁹. c. rec. — 20. ἐπ' αὐτήν —
 ib. ἐπ' αὐτῇ GKS. — ib. καὶ οἱ ἄγ. ἀπόστ. — 21. ὡς μύλων
 μέγαν L. —

ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

- XIX.** 1 Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων· ἄλληλούϊα· ἡ σω-
 2 τηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν· Ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκριρε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἣτις ἔφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ
 3 ἐκ χειρὸς αὐτῆς. Καὶ δεύτερον εἶρηκαν· ἄλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 4 αἰώνων. Καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἰκοσιτέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες· ἀμήν· ἄλλη-
 5 λούϊα. Καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε λέγουσα· αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.
 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων· ἄλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσε κύριος
 7 ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἁγίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοιμάσεν
 8 ἑαυτήν, Καὶ ἐδόθη αὐτῇ, ἵνα περιβάλλεται βύσσινον λαμπρὸν καθαρὸν· τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δι-

24. αἷματα GKS. — XIX. 1. Καὶ μετὰ — ib. ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τ. οὐρ. λέγοντος· — ib. δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύν. K. (sed dub.) c. rec. — ib. κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν· — 2. διέφθειρε K. — ib. ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. — 4. εἴν. καὶ τέσο. — ib. ἐπὶ τῷ θρόνῳ L. — 5. ἀπὸ τοῦ θρ. KL. — ib. αἰνεῖτε τῷ θεῷ L. — ib. καὶ οἱ μικροὶ καὶ — 6. λέγοντες· GKS. — ib. ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ παντοκρ. GKS. — κ. ἀγαλλιῶμεν, καὶ δώσομεν. L. — 8. καθαρὸν καὶ λαμπρὸν· — ib. λαμπρ. κ. καθ. GS. —

καιώματα τῶν ἁγίων ἐστί. Καὶ λέγει μοι· γράψον· 9
μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἁγίου κε-
κλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ εἰσι
τοῦ θεοῦ. Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ 10
προσκυνησάμενοι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὄρα μή· σύνδου-
λός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν
μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ
μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵπ- 11
πος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος
πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ
πολεμεῖ. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, 12
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ· ἔχων
ὄνομα γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, Καὶ 13
περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ κα-
λεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Καὶ τὰ 14
στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ'
ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρὸν.
Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία 15
ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποι-
μανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν
ληρὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ
παντοκράτορος. Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ 16
τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασι-
λέων καὶ κύριος κυρίων. Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον 17
ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων
πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι·

9. οἱ ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσίν. L. — 11. καλούμενος om.
L. — 13. καὶ κέκληται L. — 14. λευκὸν καὶ καθαρὸν. — 15.
ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα G*S. — ib. πατάσῃ — ib. θυμοῦ
καὶ τῆς ὀργῆς — 16. τὸ ὄνομα S. c. rec. — 17. πετομένοις —

δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ
 18 θεοῦ, ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χι-
 λιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ
 τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἔλευ-
 19 θέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. Καὶ
 εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ
 στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα, ποιῆσαι πόλεμον με-
 τὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρα-
 20 τεύματος αὐτοῦ. Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ ὁ
 μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώ-
 πιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χά-
 ραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκότι
 αὐτοῦ. ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ
 21 πυρὸς τὴν καιομένην ἐν θείῳ. Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπε-
 κτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
 ἵππου, τῇ ἐξελεύσει ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ
 πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐ-
XX. 1 τῶν. Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν
 2 μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Καὶ ἐκράτησε τὸν
 δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι διάβολος καὶ
 3 σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, Καὶ ἔβαλεν
 αὐτὸν εἰς τὴν ἀβύσσον, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐσφράγισεν
 ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τε-

17. καὶ συνάγεσθε . . . δ. τοῦ μεγάλου θεοῦ — 18. καθημ.
 ἐπ' αὐτούς, L. — ib. τε om. rec. — ib. ἔλευθέρων τε κ. δού-
 λων, καὶ μικρῶν τε καὶ μεγ. G*S. — 19. τὸν πόλεμον G*SL.
 — 20. καὶ μετὰ τούτου ὁ ψ. — ib. καὶ μ. αὐτοῦ ὁ ψ. L. — ib.
 ἐν τῷ θείῳ — 21. τῇ ἐκπορευομένῃ ἐκ — XX. 1. τὴν κλεῖδα
 — 2. καὶ ὁ σατανᾶς L. — 3. ἔκλεισεν αὐτὸν — ib. ἵνα μὴ
 πλανᾷ GKS. — ib. τὰ ἔθνη ἔτι —

λεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

Καὶ εἶδον θρόνους· καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, 4
καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπε-
λεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λό-
γον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον
οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ
τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χειρὰ αὐτῶν, καὶ ἔζησαν καὶ
ἔβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη. Οἱ δὲ 5
λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια
ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. Μακάριος καὶ 6
ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ
τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ'
ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασι-
λεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῆ 7
τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς
αὐτοῦ, Καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν 8
ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μα-
γῶγ, συναγαγεῖν αὐτούς εἰς πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς
αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. Καὶ ἀνέβησαν 9
ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύνλωσαν τὴν παρεμβο-
λὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡρατημένην· καὶ
κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέ-
φαγεν αὐτούς· Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς 10
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ Θείου, ὅπου καὶ

3. καὶ post. om. L. dub. K. — ib. λυθῆναι αὐτὸν L. — 4.
τῷ θηρίῳ οὔτε τῇ εἰκόνι K. c. rec. τὸ θηρίον οὔτε τῇ εἰκόνι
GS. — ib. ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν K. (sed dub.) c. rec. — 5. ἀνέ-
ζησαν ἕως — 6. ὁ θάν. ὁ δεύτερος — 8. εἰς τὸν πόλ. G*SL. —
ib. αὐτῶν om. rec. — 9. ἐκύνλευσαν L. — ib. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀπὸ τοῦ Θεοῦ GKS. — ib. ἀπὸ τοῦ Θεοῦ om. L. — 10. ὅπου
τὸ θηρ. —

τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

- 11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκόν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ
- 12 ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοιχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοιχθη, ὃ ἐστὶ τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ
- 13 τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκα-
- 14 στος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος ὁ
- 15 θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. Καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

- XXI.** 1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον, καὶ ἡ
- 2 θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἰερουσαλὴμ καινὴν, εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κε-
- 3 κοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· ἰδοὺ, ἡ σκητὴ τοῦ

11. λευκὸν μέγαν K. c. rec. — ib. ἐπ' αὐτόν GS. — 12. νεκρούς, μικρούς κ. μεγάλους GKS. c. rec. — ib. ἐνώπ. τοῦ θεοῦ — ib. ἠνεύχθησαν — ib. βιβλ. ἄλλο — ib. ἠνεύχθη GKS. c. rec. — 13. τοὺς ἐν αὐτῇ νεκρ. — ib. τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρ. — 14. οὗτος ἐστὶν ὁ δεύτ. θάν. — ib. ἡ λίμνη τοῦ πυρός om. rec. — XXI. 1. γῆ παρῆλθε K. c. rec. — 2. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τ. ἁγ., Ἰερουσ. καινὴν, καταβ. ἀπὸ τ. θ. ἐκ τοῦ οὐρ., ἡτοιμ. — 3. ἐκ τοῦ θρόνου L. —

Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν,
 καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ'
 αὐτῶν ἔσται, θεὸς αὐτῶν. Καὶ ἔξαλείψει ὁ θεὸς 4
 πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θά-
 νατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε
 πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. Καὶ 5
 εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ, καινὰ πάντα
 ποιῶ. καὶ λέγει· γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πι-
 στοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι· γέγονε. ἐγὼ 6
 εἶμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ
 διηρώντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δω-
 ρεάν· Ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐ- 7
 τῷ θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. Τοῖς δὲ δειλοῖς 8
 καὶ ἀπίστοις, καὶ ἔβδελυγμένοις καὶ φρονεῦσι, καὶ πόρ-
 νοις καὶ φαρμακοῖς, καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς
 ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυ-
 ρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. Καὶ 9
 ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἐπτὰ
 φιάλας τὰς γεμούσας τῶν ἐπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων,
 καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν
 νύμφην, τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. Καὶ ἀπήνεγκέ με 10
 ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι
 τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσιν ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, Ἔχουσιν τὴν δόξαν 11

3. λαὸς GKS. — ib. ἔσται μετ' αὐτῶν — ib. αὐτῶν
 θεός. L. — 4. ὁ θεός om. GS. dub. K. — ib. ὅτι om. L. —
 5. ἐπὶ τοῦ θρόνου — ib. καινὰ ποιῶ πάντα. L. — ib. λέγει
 μοι· GKS. c. rec. — ib. ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ εἰσι. — 6.
 δώσω αὐτῷ ἐκ G*S. — 7. κληρον. πάντα, καὶ — ib. ὁ υἱός.
 GS. c. rec. — 8. Δειλοῖς δὲ — ib. ἀπίστοις, καὶ ἁμαρτωλοῖς
 καὶ ἔβδελ. G*S. — ib. φαρμακεῦσι — ib. ὃ ἐστὶ δεύτ. θάν. —
 9. Καὶ ἦλθε πρὸς με εἰς τῶν — ib. τοῦ ἀρνίου τὴν γυν. GS.
 c. rec. — 10. τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγ. —

τοῦ θεοῦ. ὁ φωστῆρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ,
 12 ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι. Ἐχουσα τεῖχος
 μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ
 τοῖς πυλῶσι ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγε-
 γραμμένα, ἃ ἔστι τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν
 13 Ἰσραὴλ. Ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ
 βορρῆα πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς,
 14 καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. Καὶ τὸ τεῖχος τῆς
 πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα
 15 ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ
 ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχε μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα
 μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ
 16 τεῖχος αὐτῆς. Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ
 τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον καὶ τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησε
 τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους δώδεκα χιλιάδων·
 τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἰσά ἐστι.
 17 Καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα
 τεσσαύρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἔστιν ἀγγέλου.
 18 Καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἰάσπις, καὶ ἡ
 19 πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. Καὶ
 οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ
 κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἰάσπις, ὁ δευτέ-
 ρος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδάν, ὁ τέταρτος σμά-
 20 ραγδος, ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιος, ὁ
 ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔννατος
 τοπάξιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἐνδέκατος ὑάκιν-

11. καὶ ὁ φωστῆρ — 12. Ἐχουσάν τε — ib. ἔχουσαν πυλ.
 — ib. ἃ ἔστι τὰ ὀνόματα τῶν δώδ. φυλῶν υἱῶν Ἰσρ. L. — 13.
 Ἀπ' ἀν. — ib. Ἀπὸ ἀνατολῶν GKS. — ib. καὶ (ter) om. rec.
 — 14. καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν — 15. μέτρον om. rec. —
 16. αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν ὅσον καὶ τὸ — ib. αὐτῆς ὅσον τὸ K.
 — 18. ὁμοία GS. c. rec. — 20. σαρδιόνυξ L. — ib. σάρδιον L. —

θος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. Καὶ οἱ δώδεκα πυ- 21
 λῶνες δώδεκα μαργαρίται· ἀνά εἷς ἕκαστος τῶν πυ-
 λῶνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς
 πόλεως χρυσίον καθαρόν ὡς ὕαλος διαυγής. Καὶ 22
 τὰ οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παν-
 τοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστὶ, καὶ τὸ ἄρνιον. Καὶ ἡ 23
 πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης,
 ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτι-
 σεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. Καὶ πε- 24
 ριπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ
 βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐ-
 τῶν εἰς αὐτήν. Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλει- 25
 σθῶσιν ἡμέρας (νῦν γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ), Καὶ οἱ 26
 σουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔθνων εἰς αὐτήν.
 Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ ποιοῦν 27
 βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βι-
 βλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου. Καὶ ἔδειξέ μοι 1 **XXII.**
 ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπο-
 ρεζόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁγίου.
 Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦ- 2
 θεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
 κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδόν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ
 τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἔθνων. Καὶ 3
 πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ
 καὶ τοῦ ἁγίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ
 λατρεύσουσιν αὐτῷ· Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐ- 4

21. ὕαλ. διαφανής. — 22. ὁ ναὸς αὐτῆς L. — 23. ἐν αὐτῇ
 K. c. rec. — 24. Καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ
 αὐτῆς περιπατήσουσι, καὶ — ib. καὶ τὴν τιμὴν om. L. dub.
 K. — 27. πᾶν κοινοῦν καὶ — ib. καὶ ποιῶν L. — **XXII. 1.** κα-
 θαρὸν ποτ. ἕδ. ζωῆς, λαμπρ. — 2. ἐντ. κ. ἐντεῦθεν GKS. c.
 rec. — ib. μῆνα ἕνα ἕκαστον K. (sed. dub.) c. rec. — 3. κα-
 τανάθεμα —

- τοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
- 5 Καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐχ ἔξουσι χρεῖαν φωτὸς
 λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίζει
 ἐπ' αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰῶνων.
- 6 Καὶ εἶπέ μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθι-
 νοί· καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφη-
 τῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις
 7 αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. Καὶ ἰδοὺ, ἔρχομαι
 ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας
 8 τοῦ βιβλίου τούτου. Καὶ γὰρ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ
 βλέπων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα
 προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ
 9 δεικνύοντός μοι ταῦτα. Καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ·
 σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προ-
 φητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου
 10 τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι· μὴ
 σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου
 11 τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἔγγυς ἐστίν. Ὁ ἀδικῶν ἀδικη-
 σάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ
 δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος
 12 ἁγιασθήτω ἔτι. Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μι-
 σθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔρ-
 13 γον αὐτοῦ ἔσται. Ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω, πρῶτος καὶ

5. οὐκ ἔσται ἐκεῖ, K. c. rec. — ib. καὶ χρεῖαν οὐκ ἔξουσι
 λύχνου K. c. rec. — ib. καὶ οὐ χρεῖα λύχνου GS. — ib. φωτί-
 ζει αὐτούς· — ib. φωτιεῖ ἐπ' αὐτούς· GKS. — 6. 9. τῶν ἀρίων
 προφητῶν — 7. Ἰδοὺ K. c. rec. — 8. Καὶ ἐγὼ GKS. c. rec.
 — ib. ὁ βλ. ταῦτα κ. ἀκούων — ib. ἔπεσον GS. c. rec. — 9.
 σύνδ. σου γὰρ εἰμι — 10. ὅτι ὁ καιρὸς ἔγγυς ἐστίν. — ib. ὁ
 κ. ἐγγ. ἐστίν GKS. (K. ὅτι dub. praepos.) — 11. καὶ ὁ ῥυπῶν
 ῥυπωσάτω ἔτι· καὶ ὁ δίκ. δικαιοθήτω ἔτι — 12. Καὶ ἰδοὺ —
 ib. ἐστίν αὐτοῦ. L. — 13. Ἐγὼ εἰμι τὸ —

ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Μακάριοι οἱ ποιοῦν- 14
 τες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν
 ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλ-
 θωσιν εἰς τὴν πόλιν. Ἐξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρ- 15
 μακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φορεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι
 καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμ- 16
 ψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς
 ἐκκλησίαις· ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ
 ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός. Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη 17
 λέγουσιν· ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ δι-
 ψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους 18
 τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ'
 αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γε-
 γραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ 19
 ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης,
 ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς
 ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων
 ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναὶ 20
 ἔρχομαι ταχύ. ἀμήν, ἔρχου, κύριε Ἰησοῦ.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάν- 21
 των τῶν ἁγίων.

13. ἀρχὴ κ. τέλος, ὁ πρ. κ. ὁ ἔσχ. — ib. ὁ πρ. κ. ὁ ἔσχ., ἡ ἀρχὴ κ. τὸ τ. GS. — 14. Μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολάς αὐτῶν, L. — 15. Ἐξω δὲ οἱ — ib. ὁ om. L. — 16. ἐν ταῖς ἐκκλ. L. — ib. τοῦ Δαβίδ — ib. ὁ λαμπρ. καὶ ὁ πρωϊνός. — 17. λέγουσιν· ἐλθέ. — ib. εἰπάτω· ἐλθέ. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ — 18. Συμμαρτυροῦμαι γὰρ παντὶ ἀκούοντι — ib. ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα — ib. ἐν βιβλ. τούτῳ — 19. ἀφαιρήσῃ ἀπὸ τ. λογ. βίβλου τῆς πρ. τ., ἀφαιρήσει — ib. ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς — ib. καὶ τῶν γεγρ. ἐν βιβλίῳ τούτῳ — 20. ναὶ ἔρχομαι ταχύ· ἀμήν. ναὶ ἔρχου, — 21. τοῦ κυρίου ἡμῶν — ib. μ. πάντων ὑμῶν. ἀμήν. — ib. μετὰ πάντων. L. —

